رۆمان

هەرەس

محەممەد موکری

چاپی چوارەم ٢٠٠٥

ناوی کتێب: هەرەس

بابەت: رۆمان

نووسینی: محەمەد موکری

کۆمپیوتەر: جەلیل حسێن

چاپخانە:

سەرپەرشتی چاپو پیاچونەوە: سەردەشت حمە ساڵح

ژمارەی سپاردن: وەزارەتی رۆشنبیری ژمارە (١٠)س ساڵی ١٩٩٨

چاپی یەکەم: ١٩٩٥

چاپی دووەم: ١٩٨٨

چاپی سێهەم: ١٩٨٨

چاپی چوارەم: ٢٠٠٥ کوردستان / سلێمانی

پێشکەشە بە:

- پێمشەرگە
- شەهیدانو شەهیدی زیندوو (عوسمانی حاجی مەحمود)..

بەشی یەکەم

١

- ئاخ..

لەگەڵ ئەم ئاخەدا، (خەجێ) پڕ بەسییەكانی هەناسەی بێئومێدی پژانە سەر روخساری حەمەو سمایل — ئەمانیش رەپ، بت ئاسا، لەڕووی ئاخەكەی خەجێدا وەستان...

ئاخەكەی، تێكەڵ بە نوزەیەكی درێژ ببوو، پێی ژانێكی تیژی بەخەجێدا داو رەنگی پێ بوارد.. ئاخێ بوو مەگەر گوێی كەسانی كلۆڵو ئاوارە بزانن لەكورەی چ دەروونێكی پەنگاوی ستەمدیدەو هەڵقوڵاوەو تێكەڵی چ جۆر نیگای سبەینێی نادیار و دووسبەی گومو سێ سبەی بێرەنگ بووە.. ئاخێكەو خەمێكی تەمەنی داوەتە كۆڵ، لەژێر سەنگی شەكەتیدا بەلەرزەوە لەنێوان ئەو جووتە لێوە ناسكانەی خەجێدا هاتەدەرو كەتیرەئاسا لكایە دەمی حەمەو سمایل، زمانیانی لەگۆبرد.. ئاخەكە

قولاپ ئاسا لەسەرنجی حەمە گیر بوو، زەق دیدە بەلەسەكانی بەرەو روخساری خەجێ ئەبڵەق بوون — كە تك تك ئارەقی سارد بەنێو چاوانیدا زەنگۆڵەی بەستبوو و تێكەڵی پرچە شێواوەكەی ببوو، نیگای مردووی هەزار ساڵەی خەجێ چاپ بووە سەر سەرنجو مێشكی حەمە.. هەنسكو نوزەنوز، لێوە بارگرتووەكانی خەجێی بەجۆرێكی سەیر دەلەراندەوە، وەك دەروێشێكی حاڵ گرتوو هەندێ وشەی پچڕپچڕ لەنێوان ئەو جووتە لێوە قورسانەوە دەهاتنەدەرو دەیانویست گیانی یاخیبوون ببەخشنە گەلێ وشەی ماتو بێدەنگ تا پەرژینی دەروونە پەنگ خواردووەكەی راماڵنو بێپەروا بێنەدەر، كەچی ژانو ترس دەبوونە پەرژینێكی دی، بەنیوەچڵی دەهاتنەدەرو هەڵبەزودابەزیان بەلێوەكانی دەكرد، چەشنی نووزەییێكی درێژ بەرەو گوێیەكانی حەمەو سمایل دەچوون..

لەرزو ژانێكی توند، سەراپای داگرتبوو، پەنجەكانی هەڵپێكابوو، دەستەكانی نابووە سەر سكیو دەینكان، ئەژنۆكانی دەلەرزین، توانای نەمابوو چیدی خۆی بەپێوەبگرێ، لەناخیشەوە هەر خۆی هاندەدا بەمشێوەیە نەكەوێتە بەرچاوی حەمەو سمایل..

حەمە پاش ئەوەی شڕەوپڕەكەی كۆڵی دانا بێدەنگییەكەی شكاند، بەئەسپایی بەخەجێی وت:

- بێقەزا بیت غیرەت دە بەر خۆتو..

قسەكەی تەواونەكرد، خەجێ وەك دیوارێكی كۆنی خووساوەی بەر رەهێڵە هەرەسی هێنا، زۆری لەخۆی كرد تا پشتی گەیاندە دیوارێكی

شێیاوی نیمچەئەشکەوتەکە، لەبەر هەناسەبڕکێ هێی پێنەوترا، وردەوردە بەرچاوی لێڵ دەبوو.

سمایلی برا بچووکی حەمە لەئاستی ئەم دیمەنە بەزەیی ئامێزەی حەمەو خەجێ، خۆی لەبیرکردبوو، جوڵەی لێبڕابوو، هەرکە گوێی لەدەنگی حەمە بوو ئەمیش — سەرەڕای ماندوویەتیو برسیەتیو سەرما - کەمتر لەیەك دوو دەقیقەییێك، باوەشێ کۆتەرەدارو بنچكو پووشوپەڵاشی کۆکردەوە، ئاگرێکی گەورەی کردەوە، بەخەجێی ووت:

- براژن خەمت نەبێ هەر ئێستا گەرمت دەبێتەوەو..

وەك سەرما زمانی خەجێی لەگۆبردبوو، ماندوویەتیش داچۆڕابووە نێو ئێسقانەکانییەوە، وەڵامی نەدایەوە، تەنها بەنیمچە سەرنجێکی کەیل دیمەنی ئەم دوو برا ئاوارەیەی پێیایەوە، هێدی هێدی سەرنجی بەزەیی پیادەهێنان!

*

ئەم سێ جووتە چاوە، نیمچە خامۆشو شەکەتە پڕبوون لە دیمەنی بێتەمەنی سبەینێی ترسناك، شەرمیان لەیەکدی دەکرد، وەك ئەوەی هەرگیز لەیەکتر نامۆ بن، ئاوها بەجۆرە تروکاندنێکی پەلە، بەشەرمەوە یەکدییان هەڵدەلووشی. هەر جووتە چاوەش خۆی بەپەناهەندەی سەری خاوەنەکەی خۆی دەزانی. هەر سەرەیش یادو وێنەو وشەی تێکچڕژاوی کەڵەك کردبوو، چ جێو توانای وەرگرتنی شتی دیی نەبوو..

یادو خۆشەویستی دێو هاوڵان، باو ئاو و بۆنی خاك، کەسو کار، کانیو کێڵگەو باخ، یادو سەرگوزشتە، خۆشگوزەرانیو کەمدەرامەتی، خەندەو فرمێسك، شەوانی بێدەنگو چاوەڕوانی هەموو ئەو شتانەی کە پەیوەست بوون بەتەمەنو مێژوویان لەنێو ئەو سێ سەرەدا، بۆ چەند ساتێ بەرجەستەدەکردو بەرەو ناخی دڵی کەیلیان دادەچۆڕان، دڵانیشیان دەبوونە ئارامگای هەمیشەییان کە هەرگیز دەستی چارەنووسی نادیار نەیدەتوانی دەریان هێنێو لەکەداریان کات، سەرووچاو و دڵیان سواری سێ جووتە هەنگاوی شپرزەو سەرکێش ببون، لەم دەمەوئێوارەیەدا نیمچە ئەشکەوتەکە باوەشی بۆ گرتبوونەوە!

*

نیمچە ئەشکەوتەکە، لەڕووی چەند گابەردێکی لەیەکتر نزیکی بناری زنجیرە چیایێك دەمی داچەقاندبوو، تەنها بۆ شەوێك هەناسەی ماندوویەتی ڕێبوارو کۆچەرو قاچاغچیو ڕاوکەرو فیراری دەکردە خۆراکو تێکەڵ بە شێ و بێدەنگی دیوارە رزیوەکانی دەبوو، ڕۆژی دوایش بەهەمان بێدەنگییەوە بەڕێیانی دەخست..

ئەم نیمچە ئەشکەوتە لەدەمەو ئێوارەی زستانی ساڵی ١٩٤٦ دا هەناسەی ماندوویەتی ئەم سێ کەنەفتو ڕەنگبواردووەی هەڵدەمژێ، کزەبایەکی ساردیش دواتیشکی هەتاوە نیوەئاوابووەکەی نێوان ترۆپکەکانی ڕاودەناو وتارێکی بەدوای خۆیدا پەلکێش دەکردو بەسەر زەویدا رایدەخست. ئەو سێ شەکەتە ڕوتەیان لەدەم نەدەهاتەدەر،

بێمەبەست سەیری ئاسمانیان دەکرد، کە ئەستێرەکان وردەوردە لەنێو بەفری سەر لوتکەکانەوە، بەکزییەوە بەرزدەبوونەوەو هێدی هێدی بەرەو ژوور هەڵدەکشانو رۆشنتر دەبوونەوەو ئاسمانیان دەکردە چراخان..

ئێوارە وەختێکی کشومات بوو، جارجارێ تەقەی ساچمەزەنێکی دوور ئەم سێ کلۆڵەی رادەچڵەکان، دەنگی تەقەکە تێکەڵ بە خیزەی سنگیان دەبوو بۆ چەند ساتێکیش دۆڵو دەربەندەکانی بەرانبەر نیمچە ئەشکەوتەکە، دەنگدانەوەی تەقەی ساچمەزەنەکەی دووبارەدەکردەوە، هێمنی زینەوەرەکانی دەشێواند، لادۆڵو نشێو پێشوازی پەلەوەری ئاوارەی دەکرد، پەنابەردو بنچكو تاوێر، ترسی باڵندە پەناهەندەکانی دەمژی.

❊

حەمە بەلاچاوێکی شەرم ئامێزو خەجاڵەت بارەوە سەیرێکی خەجێی کرد، رەنگە هەڵبزرکاوەکەی خەجێ کسپەی لەناخی حەمە هەڵسان، هەناسەیەکی ساردی پێهەڵکێشاو چاوانی پێداخستنە خوارێ..

خەجێ.. خەجێی تەمەن بیست ساڵەی لادێ نشین، سووروسپیو کەڵەگەت، کچە خواپێداو، هەرگیز ئەوەندەی ئەمڕۆ رێی نەبڕیوەو ماندوو نەبووە.. هەر لەبەرەبەیانەوە، خەجێ، خەجێی دووگیان هاوهەنگاوی حەمەو سمایل بووە. جارجارێ گورجو چاپوك، بەباریکەرێو هەڵدێرو دزە رێییەکاندا سەردەکەوتنو بەنشێوو دۆڵا شۆڕدەبوونەوە. جارجارەش دەبووە بار، حەمەو سمایل نەك هەر دەستیان دەگرت بەڵکو بەنۆرە لەکۆڵیان دەگرت. شڵەژان ئاڵابووە هەنگاوەکانیانەوە، ترس تاویانی دەدا، شپرزەیی

پەلکێشیانی دەکرد. مەبەستی دەربازبوونو خۆوەدەستەوەنەدان گوڕی پێبەخشیبوون، دەربەستی کزەبا ساردەکەش نەبوون کە تیغ ئاسا شوختی بەروخساریانا دەهێنا، گەلێ ماندووبوون، ئەگەرچی بەحیسابی رێ ئەوەندەیان نەبڕیبوو وا زیاتر لە دە سەعات بەرێوەبوون. گەر حەمەو سمایل تەنها بان ئەم رێیەیان هەر لەسێ چوار سەعاتێکدا دەبڕی..

❊

حەمە لەپاڵ ئاگرەکەدا خورجەکەی کردەوە، جگە لەچەند لەتەنانێکی وشك چیدی تیادا نەبوو، دەریهێنان، دایانیە بەر ئاگرەکە، لەژێر لێوەوە، بەئاستەم، هەروەك نوزەکردنێ وتی:

- خەجێ.. خەجێ.. هەندێ دان بەخۆتا بگرە هەر ئێستا..

ناڵەیێکی دڵتەزێنی خەجێ تێکەڵ بەهاژەی کزەبا ساردەکە بوو و خۆی کێشایە روخساری حەمەو سمایل، کاسی کردن، زیاتر خۆیان لەئاگرەکە نزیك کردەوە، هێ یەکیان توانای قسەکردنی نەبوو.

❊

ئەم بەیانیە، هەر لەگەڵ دابارینی یەکەم چەپکە گزنگ، دە دوانزە ژاندارم دەوری ئاوایی (هەنجیرە)یان گرت، یەك دوانێکیان بەرەو ماڵی (حاجی فەرەج) کەوتنەرێ، یەکێکیان حاجی بەئاگاهێنایەوە:

- حەمەی حاجی زادەی ئامۆزات —مان دەوێ خەبەرمان پێگەیشتووە نزیکەی مانگێ دەبێ لەسەقزەوە هاتووەتەوە، پێمان بڵێ لە چ ماڵێکدایە؟

حاجی فەرەج بەچاپلوسییەوە پێشوازی لەو یەك دوو ژاندارمە کردو بەدزییەوە وەسمان-ی کوڕە چکۆڵەی نارده ئاسیاوەکەی (میرزا قولی) کە حەمە لەگەڵ خەجێی ژنیو سمایلی برای، لەوێدا چاوەڕێی هەلێ بوون هەڵێن. وەسمان وەك تیسکەی تفەنگ خۆی گەیاندە ئاسیاوەکە ئاگاداری کردنەوە، نەیانتوانی بەچاکی وەخۆکەون، بەڵکو هەر چاوەڕێی ئەوەیان نەدەکرد لەبەرەبەیاندا بدەنەسەریان، بەشپرزەییەوە وێڵی دووی وڵاخێ بوون، هەرچەندە ئەمسەروئەوسەری ئاسیاوەکەیان کرد، هێیان وەچنگ نەکەوت، دۆش دامان، حەمە یەك دوو جار بەخەجێی وت:

- تۆ بمێنەوە.. سبەی دووەی.. دە دوانزە رۆژی تر سمایل دەنێرمە دووت، وڵاخت بۆ پەیدادەکەم!

کەچی خەجێ نەك قایل نەبوو، بەڵکو بۆ یەکەمجار بەدەنگی بەرز بەحەمەی وت:

- بۆ کێم جێدێڵی.. گەر بشمرم با لەگەڵ ئێوەدا بم.

ئیدی سمایل هەر نەیوێرا شتێ بڵێ، تەنها بەچاو لەخەجێی گەیاند (رەنگە نەتوانیت بڕ بکەیت) کەچی خەجێ وتی:

- ئەوپەڕەکەی دەمرم.. لەلای ئێوەدا مردنم چاکترە لەوەی کە لێرەدا بەچاوەڕێکردن ژیان بگوزەرێنم، کەمم چاوەڕێ نەکردووە.

ئیدی حەمەو سمایل بەپەلە، تفەنگو دەمانچەو چەند نانو جاجمە شڕێكو هەندێ وردەپێویستی دییان پێیەوە، بەدزییەوە، لەپایینی ئاسیاوەکە بۆ ناو دارقەیسییەکانی باوەپیارەکەی خەجێ، لابەلا بەرەو دارستانە چڕەکەی (میرەسوور) داکشان، بەرەو زنجیرە چیای (بەیان) ملیان نا.

چەند مانگێ لەمەوبەر، هە بەم شپرزەییو ترسەوە، حەمەو هاوڕێکانی، لەبەرەبەیانێکدا لەسەقزەوە بەرەو لادێ کەوتنەڕێ.

- ئەوەی ئازایە با خۆدەربازکاتو هەڵێت.. پیاو ئەو پیاوەیە خۆی نەداتە دەستەوە!

ئەو رۆژانە ئەم قسەیە لەسەر زاری زۆربەی زۆری هاوڕێیانی حەمەوە تەشەنەی دەکرد، تێکڕا هەموویان دەیانتوانی تەنها ئەم رستەیە بەڕەوانی دەربڕن.. کەچی قسەکانی دییان ئەوەندە تێکەڵو پێکەڵو بێسەروجێ بوو، تەنانەت نەیاندەزانی چ دەڵێنو لەچ دەدوێن.. نەیاندەزانی هەنگاو بە چ رێیەکدا بنێن، ئەمسەرو ئەوسەرکردنی رێو رەنگە بێرەنگەکانی روخساریان، لەهێە تووڕەبوونو دەنگ بەرزکردنەوە، دیدەی بێ جوڵەی بەردینیان، تێکەڵ بەدەنگی هەندێ تەوس بێژی قۆشمەی نێو خۆیان دەبوو، لەپڕ قاقای پێکەنینی شێتانەیان گومانی نەبوونیانی دەسەلماند.. کۆس کەوتنەکەیان ئەوەندە گەورە بوو، کەسیان باوەڕیان نەدەکرد (ئەمەی رویداوە راستە).

- چۆن بەشەو و رۆژێ –ئاش بەتاڵ- بووە ئاکامی خوێنڕشتنو لەخۆبووردنو ماڵوێرانی؟

زۆربەی هاوڕێیانی حەمە، چەند جارێ ئەم پرسیارەیان لەخۆ دووبارەدەکردەوە. تەنها سەربادان تاقە وەڵامیان بوو.. بەشێکی تەواویان پەرتوبڵاوبوونەوە.. کەوتنەڕێ، بەرەو نادیاری هەنگاویان نا، کەمتریان حەمە ئاسا بەرەو دێیەکەی خۆیو چەقۆی تیژ ملی نا!

حەمەو یەك دوانێك بوونە هاورێگای باشووری (سەقز)

بەدەم رێگاوە هەرکەسێ پرسیاری کردبا، ئەوا بێ سێو دوو، بەجۆرە شەرمێكو چاوشۆڕشکردنەوە، کە تەنها تووڕەبوونو دەنگ بەرزکردنەوە دای دەمرکاندنەوە دەیانووت:

- بەڵێ ئاش بەتاڵ!

هەر لەگەڵ وشەی (ئاش بەتاڵ)دا حەمە پاشاگەردانیو رەشبگیری دەهاتەبەرچاو، دەیزانی ئاش بەتاڵ هەلێکی چاکە بۆ ئەو کەسانەی بەبیانووی پڕوپووچ خۆیان دەدزیەوەو بەشداری کاری ئەمانیان نەدەکرد، رەنگە ئێستا بڵێن:

- (دەمانزانی هەر وای لێدێت).

لەهەمان کاتیشدا هەلە بۆ هەندێ لەو دڵ شکاوانەی کە بەدڵو بەگیان کاریان دەکرد، کەچی بەچەند راپۆرتێکی راپۆرت نووسان-ی بێ نمود، دارکاری دەکرانو لەتاریکی زیندانیان قایم دەکردن.. هەلێکی چاکیشە بۆ کەسانی لاوازو چاوچنۆكو ترسنۆك، حەمە دەیزانی ئەم بەدفەڕانە دەبنە

مقاش تەنها بەشاهیدی کەسێکیان چەند کەسێکی خۆی ئاسا تیرباران دەکرێ!

- ئەوەی ئازایە با خۆی رزگار بکاتو هەڵێت!

حەمە دەربازبوو نزیکەی مانگێکە لەئاسیاوەکەی (میرزا قولی)دا خۆی شاردۆتەوە، لەوماوەیەدا کەم کەس چاوی بەحەمە دەکەوت، تا دوێنێ ئێوارە بەرێککەوت (هەیەرە کەچەڵ) چاوی پێکەوتو برینە کۆنەکەی کولایەوە.

چ کاتێ هەلی وا بۆ هەیەرە کەچەڵ نەرەخسابوو تا تۆڵەی خۆی لە حەمە بکاتەوە، فرسەتی لەدەس نەدا، هەر بەو ئێوارەیە بەپێ کەوتە رێ خۆی گەیاندە پایگاکەی نزیکی شار، سەرتاسەری رێ، هەیەر، خۆی دەدواند:

(ئا.. حەمەی باوەحیز، ئاوهات لێدەکەم.. سبەی بەڵێ سبەی زوو، ژەندرمەکان بەباڵ بەستراوی بەبەرچاومەوە پەلکێشت دەکەن.. بەقۆنداغەتفەنگ دەتتەزێنن. ئا.. ئا.. باوەحیز بەبەرچاوی خەڵکی ئاواییەوە سەرت شۆڕدەکەیە خوارێ، شەرم دەکەیت ناتوانی سەر بەرزکەیتەوە، ئا.. لەئاستی ئەو گەنجانەی ئاوایی کە تۆ بەهێت نەدەزانین، ئەوان لەبەرخۆیانەوە دەڵێن:

ئافەرین: حەمە، کوردستانت تەڕ رزگارکرد تەڕ بوونە حکومەت..

خۆ ئەگەر سەریشت بەرزکردەوە، ئەوا بەجوانی منیش دەبینی، لەنێو خەڵکەکەدا وەستاوم، خۆم بەگرژیو مۆنییەوە نواندووە، دەمبینی

لەهەموویان زیاتر خەمت بۆ دەخۆم! ها ها.. بیخۆ.. گاڵتەم پێدەکەیت، باوەحیزی کەرانباوگاو بەپیاوم نازانی).

دوێنێ بۆ هەیەرە کەچەڵ رۆژێکی مێژوویی بوو، رقی پەنگاوەی دوو ساڵی خەم‌و شەونخوونیی تەقییەوە.. پێرار کە چووە داخوازی خەجێی پوورزای، حەمە تەنها چاوی لێ‌سوورکردەوە، ئیتر هەیەر ئەو رێیەی بەردەدا گەر حەمە پیایدا رۆیشتبا.. گەر بەرێککەوت یەکدییان دیبا ئەوا حەمە بەتەوسەوە پێی دەوت:

- هەیەر.. کاکە هەیەر.. لەگەڵ تۆمە ئەڵێم خۆم سەرچۆپی زەماوەندەکەت بۆ دەگرم.. خەجێی پورزات، هەر لایەق بەتۆیە.

پێرار کە باوکی خەجێ لەحەج نەگەڕایەوە، وسو-ی مامی خەجێ دایکی خواست، هەرکە حەمە چووە داخوازی خەجێ، بێ سێ‌و دوو وسوی باوەپیارەی بەشیربایێکی چاك، خەجێی لەکۆڵ کردەوە، فرۆشتییە حەمە. بەم کارە وسو لەدوو سەرەوە خۆی رزگارکرد، سەری لەگێەڵ‌و کەشمەکەشی هەیەر سووك بووەوە، خەجێشی لەمیراتی‌و بەشە ماڵ بێبەش کرد ئەویش بەوەی شووی کردووەو مێری هەیە، مەلای دێش بە بزنە مەرە زێ فتوای فەرموو و سەلمانیشی.

❊

خەجێ‌و حەمەو سمایل، زیاتر خۆیان لەئاگرەکە نزیك دەکردەوە، تەنها بەنیگای تەڵخ‌و بزرکاو یەکدییان هەڵدەلووشی، حەمە بێئیشتها نانە وشکەکەی دەجاوێ، بۆی قوت نەدەدرا!

ناحەقی نەبوو:

کوڕە کوێخاو دەستوپێ سپییە، راهاتووی نازو نیعمەتە دنیانەدیدەیە، بۆ قیتەقیت‌و پف بەخۆداکردن، بۆ شەش حەوت مانگێ، دوو ریز فیشەکدانی راست‌وچەپی لەسەر ستارخانیەکەیدا دەبەست، ریزێ فیشەکی دەمانچەی دەتیرو، خەنجەرێکی دەبانی مشتو سپی، بەبەرپشتوێنەکەیەوە بوو، بەرۆنی مریشك قۆناغی تفەنگە (نهایەت جاندارەکەی) چەوردەکرد، دەیبرسکانەوە، دەسەسرێکی مەخمەڵ‌و تەزبیحێکی کارەبا هەمیشە بەبەرپشتوێنەکەیەوە ئاوێزان بون. چیتێکی گوڵ وردی لەسەردەنا، هەندێ لەکاکۆڵەکەی وەدەردەخست، رۆژ تا ئێوارێ، هەر خەریکی قیتەقیت بوو، جگە لە کەڵەکێوی‌و کەروێشك‌و کەو، گوللەی بەهێ شتێکی دییەوە نەنابوو، کەچی بەناویش کوڕێکی عگیدو سەگڤان بوو!

❊

هەرچەندە، خەجێ خۆی لەئاگرەکە نزیکتر دەکردەوە زیاتر گرژ دەبووەوە. ژان، برسیەتی پێ لەبیربردبووەوە، شەرم وەکوو سەرما بەناخیدا هاتوچۆی دەکرد. شەکەشتیش هێزی بینین‌و قسەکردنی پێنەهێشتبو، زۆری لەخۆکرد دان بەخۆیدا بگرێ کەچی ناوەناوە ژان زۆری بۆدەهێنا، ناڵەیێکی خوێناوی لەدەمییەوە دەردەپەڕی، بێدەنگیی نیمچە ئەشکەوتەکەی دەهەژان.

حەمە بۆ خۆخلافاندن، پارچە دارێکی گرتبووە دەست، لەئاگرەکەی وەردەدا، سکڵەکانی لەیەکدی نزیك دەکردەوە، لەنێوان شەپۆلە لەرزۆکەکانی گڕی ئاگرەکەوە، سەرنجی حەمە بووە چاوساغو بیریی بەرەو چەند ساڵێ لەمەوبەر پەلکێشی کرد.

(دەمەوئێوارەیەکی وەك ئەم ئێوارەیە، حەمە لەگەڵ چەند هاوڕێیەکی خۆیدا، لەڕووی ئاگرێکی ئەم ئاگرە ئاسادا، لەئەشکەوتێکی هەندێ لەم نیمچە ئەشکەوتە بەرینتر، نزیك کانیاوێکی روون لەناو قەدی یەکێ لەشاخەکانی –بەیان- پاش کەولکردنی کەڵەکێوییێك بەدیار گۆشت برژاندنەوە، قسەی خۆشو سەرگوزشتەیان دەگێڕایەوە. ئەو ئێوارەیە (نەریمان) لەسەر یەك سێ بەسێ سوێندی بەتەڵاق دەخوارد، کە باپیرە گەورەی (راستی دەکرد) نەریمان لەگەڵ قسەکردندا دوو دوو پلەگۆشتی برژاوی دەتەپاندە دەمو دەیوت:

- باپیرە گەورەم.. بەرەحمەت بێ لەگەڵ مردووی حازریدا، شێخی بەرماڵ بوو.. ئێستاش خۆتان دەزانن، لەئەمسەروئەوسەری دنیاوە دێنە زیارەتی قەبرەکەی.. بەڕەحمەت بێ مەگەر هەر خوا خۆی بزانێ چ وەلیێ بوو.

حەمە دەیزانی وا نییەو نەریمان فشە دەکات، چونکە لەپیرەمێردەکانی ئاوایی بیستبوو، دەیانووت:

- بەعومری ئێمە نا، باوكو باپیرەمان مام جوامێریان بینیبوو.. مام جوامێر دادەنیشتو باسی سەرگوزشتەی خۆی دەکرد.

مام جوامێری باپیرەگەورەی نەریمان، لەنێو خەڵکی ئاوایی بێ پرسیار یەکسەر باسی ئەوەی دەکرد کە چۆن لاقێکی تا ئەژنۆ تواوەتەوە، بۆ خەڵکەکەی دەگێڕایەوە:

(ئا.. کوڕینە، ئەمە دنیایە.. کێ دەزانێ لەنێوچەواندا چی نوسراوەو ئینسان چی بەسەردێ، کێ دەیووت من بەتەنها لاقێکەوە ئەوەندە دەژیم! ئا.. چاکم وەبیردێتەوە، چل ساڵ لەمەوبەر بوو، رۆژی نۆرەگاوانیم بوو، ئێوارێ بەرەو ئاوایی دەگەڕامەوە، پوورە مەنیجم، جوانەگاییێکی رەشی هەبوو، تویڵی بەدوعاو موری رازاندبووەوە، زوو زوو لەگاڕانەکە دەردەچوو رووی لەکێڵگە قەدەغەکان دەکرد.. تا دەمهێنایەوە نێو گاڕانەکە شەکەتی دەکردم..

لەپڕ، وەکوو شێت بەرەو مانگا زەردە بەکەڵەکەی کوێخا ئەوڵڵا ملی نا، منیش بەپەلە بوومو دەمویست زوو بگەمەوە ئاوایی، مەساسەییێکم کێشایە تویڵێ جوانەگاکە.. کەچی، کوڕینە شێتو هار بوو، شالاوی بۆهێنام، چنگ لەسەرشان کەوتە دوومەوە، تەنگی پێهەڵچنیم، راوی نام، دەیفشکاند تا خۆم کوتایە ئەشکەوتە چکۆڵەکەی خوارووی ئاوایی، هەناسەم لەبەر بڕا، باش بوو، خواوڕاستان دەرگای ئەشکەوتەکە جووانەگاکەی پێوەنەدەچوو، بەردەرگای لێگرتم، دەیفیشکاند، ترس دایگرتم.. هەرکە لام کردەوە رەشمارێکی پەپکە خواردووم بینی، ئای هاوار چ مارێ بوو، بەمەزەندە دوو گەز درێژ دەبوو ئای خوایە چی بکەم؟ جوانە گا دەرگای ئەشکەوتی لێگرتووم! رەش ماریش بستێ سەری

بەرزکردەوەو لەوەزەندایە! حەپەسام، بەو قەبرەی باوکم مردووی حازززیش بەڕەحمەت بێ، لەوەتەی هەم، ئەوەندەی ئەو ئێوارەیە نەترساوم! پشتم لەدیواری ئەشکەوتەکە گیرکردو هاواری (سەی پیر خدرم) کردو مەساسەکەم چەقاندە سەر ڕەشمارەکە.. فلیقاندمەوە! ئۆخەی لەمیان رزگارم بوو! جوانە گاکەیش- هەی سەری خاوەنی بخوات وەك سەری خوارد- هەر دەیفیشکاند.. بۆئەوەی هەندێ لەدەرگای ئەشکەوتەکە دووری خەمەوە.. مەساسەکەم بۆ لموزی بردو بەئاستەم بەرلووتی کەوت، کەچی پاشەوپاش کشایەوەو کەوت!! هەندێ دوودڵ بوم، پاشان ناوی خوام لێهێنا، هاتمەدەرێو بۆی چوم، پێی راستم بەرزکردەوە، پێلەقەیێکم کێشایە سەر زگی و وتم: (بیخۆ ئەمە دەردت بێ!) (کوڕینە چیتان بۆ باس بکەم! وەك ئەوەی پێلەقە لەگۆمە ئاو بدەم ئاوها پێی راستم چەقییە نێو زگی جوانەگاکە! ویستم پێم بکێشمەوە، کەچی بەپشتا کەوتم، پێی راستیشم تا ئەژنۆ لەنێو زگیا مایەوە، لەخۆچووم‌و ئیتر..!)

ئەو شەوە نەریمان دەیووت:

(باپیرە گەورەم، بەتەنها لاقێکەوە چل ساڵی تر ژیا، کە ئەمری خوای بەجێهێنا لەژێر شاتووە زلەکەی پایینی ئاواییدا ناشتیان، خۆتان دەزانن ئەو شاتووە ئارامگایەتی‌و چ نەزرگایەکیشە، هەرکەسێ نۆبەتی‌و ئاوڵە سورێژەی بێ دەیبەنە سەری، یەکاویەك چاك دەبێتەوە!!

هەموو ساڵێ ژنانی نەزۆك، ئا لەوێدا جمەیان دێ، دەسبەجێ مرازیان وەدی دێ.. ئەو هەموو پەڕۆ سەوزانەی سەر شاتووەکە هەموو هی ئەوانەیە مرازیان وەدیهاتووە.. موفەڕکە موفەڕك!

حەمە چاك دەیزانی ئەو شاتووە نەزرگایە ئارامگەی چییە! ساڵێکیان مام جوامێر بۆ گەنجەکانی ئاوایی ئەو باسەی دەگێڕایەوە کە چۆن پێی تا ئەژنۆ لەنێو زگی جوانە گاکە توایەوە، لەگەرمەی ئەم باسەیدا تڕێکی گەورەی بەردابووەوە، گەنجەکانیش بۆ یادگاری تڕەکەی مام جوامێر، نەمامێکی شاتوویان لەوشوێنەدا رواند.. ئەوا سەدوو چەند ساڵێکە پیرە شاتوو نەزرگایە، لەئاواییەکانی دەوروبەریشەوە بۆی دێن، کەم کەسیش بێ فاتیحا خوێندنێ بەو گوزەرەدا تێدەپەڕێ!

ئەو شەوە، نەریمان بەشانازییەوە دەیوت:

- وەك باپیرەم شێخی بەرماڵە، منو باوکیشم هەر شێخین!

نەریمان لەگەڵ ئەم قسانەیدا، پەلاماری پلە گۆشتەکانی دەدا، بەنیوەبرژاوییەوە، دەیتەپاندە دەمی، پلێکی گەورەی بۆ قوت نەدرا، پەڕییە قوڕگی، چاوەکانی سوورهەڵگەڕان، کەوتە کۆکەکۆك، تڕێکی گەورەی بەردا!

ئەو شەوە حەمەو هاوڕێکانی لەبەر پێکەنین گەر دەست‌و پێیان ببڕابا ئاگایان لەخۆ نەدەبوو.. کەوڵو ئێسقانی نێرەکەیان لەشوێنی تڕەکەی نەریماندا نایە چاڵ، بەردێکی زۆریان لەسەردا کەڵەك کرد، هەندێ چڵەدارو

دەوەنیان لەسەر بەردەکاندا چەقاند، هەریەکەو پارچەییێکی لەپشتوێنەکەی خۆی دڕیو بەستیە چڵەدارەکانەوە.

پاش سالچێكو چەند مانگێ بەسەر تڕەکەی نەریماندا بەڕێککەوت حەمە ڕێی دەکەوێتە هەمان شوێن، دەبینێ شوورەییێکی بەردینو بەردەنوێژێکی خاوێنو تەیمانێکی ڕێكوپێك ببووە بازنەیەکی دەوری تڕەکەی نەریمان کە خەلچکی ئاواییەکانی ئەو دەوروبەرە کردبوویانە نەزرگا!

*

لەنێو نیمچە ئەشکەوتەکەدا، حەمەو خەجێو سمایل هەریەکە بەرەو دنیای یادو ماندووبوونی ئەمڕۆیان دەچوون. خەجێ هەوڵی ئەوەی دەدا تا بۆی بکرێ نەناڵێنێ، دان بەخۆیدا بگرێ، بەناڵەی بێدەنگ لەگەڵ ژانەکەیدا ئاشنایەتی پەیدابکات، کەچی جارجارێك ناڵەییێکی دڵتەزێن وەکوو مەلێکی دەربازبووی قەفەس لەدەمییەوە دەردەپەڕی، بیرکردنەوەی حەمەو سمایلی دەپسان لابەلا سەیری یەکدییان دەکرد. بێئەوەی ورتەیان لەدەم بێتەدەر، هەریەکە بێزی لەبێدەسەڵاتیو بێکەڵکی خۆی دەکردەوە کە چۆن لەڕووی خەجێی ژانگرتوو دەستەوسان وەستاونو هێیان پێناکرێ، تەنانەت ناشتوانن، بەقسە، بەقسەی نەرم، هەندێ دڵنەوایی پێببەخشن.

جارێکی دی حەمە لەنێوان شەپۆلی گڕی ئاگرەکە بیری بۆ نێو ئاگربارانەکەی ئەم بەیانییەی دێیەکەیان ملی نا.

*

هەرکە بەرەبەیانی ئەمڕۆ وەسمان هاتو وتی:

- مامە حەمە باوکم دەڵی با خۆیان دەربازکەنو وەخۆکەونو ماتڵ نەبن..

ئەمان بەپەلە، بەباریکەرێیەکەی پاینی ئاسیاوەکەدا داکشان، خەجێ پەلپی گرت، پاڕایەوە لەسەریەك دەیووت:

- حەمە، سمایل، مەعز بۆ خوا، با بچینە سەر شەخسی شاتووەکە، ئینشائەڵلا لەم بەڵایە دەمانپارێزێو..

یەك دوو تەقەی لەسەر یەك، قسەکەی لەدەمی خەجێدا بڕی، حەمەیش دەرفەتی ئەوەی نەبوو وەڵامی بداتەوەو تێیگەیێنێ. بەسەر دەمدا خۆی خست، بەدزە دز خۆیان گەیاندە سەر ملە بەرزەکەی لای ژوورووی ئاوایی، ئەگەرچی شەش حەوت دەقیقە ڕێ لەئاواییەوە دوورکەوتبوونەوە، کەچی گەلێ بەڕوونی وەسمان یان دەبینی، بەباوکەڕۆو هاوارەوە، بەدەوری تەرمێکدا دەسوڕێتەوە، توومەز، هەرکە وەسمان لەئاسیاوەکە دەگەڕێتەوە، لەبەرماڵەکەی خۆیاندا تووشی ژەندرمەکان دەبێ، هەرچەندە باوکی تێی خوڕی وەلاکەوێ کەچی حاڵی نەدەبوو، ژەندرمەکانیش بەیەك دوو زللە بناگوێی وەسمان دەتەزێنن، ئەویش هەمووشتێکیان بۆ دەدرکێنێ.. ژەندرمەکان دەسبەجێ حاجی فەرەج دەهێنن لەنێو تەختە زەوییەکەی ناوەڕاستی ئاواییدا تیربارانی دەکەن.

هەرکە دەنگی ئەو یەکدوو تەقەیە هەموو ئاوایی وروژاند، ئەو ژەندرمانەی لەدووری ئاواییدا خۆیان لەبۆسەنابوو بەدەنگی تەقەکانەوە دێنو خۆدەگەیێننە نێو ئاوایی، بگرەوبەردەو باوکەڕۆی وەسمان، قیژەقیژی ژنانو باوکەڕۆی منالان، ژەندرمەکان شێتگیر دەکەن، بەیەك دوو دەقیقەییێك یەك دوو پیاو سێ چوار ئافرەتو دوو سێ مندال لەپاڵ تەرمەکەی حاجی فەرەجدا لەنێو خوێنی خۆیاندا دەگەوزێنن.. حەمەو سمایل لەئاستی ئەم دیمەنەدا واقیان وڕما، بەسەرسوڕمانەوە سەیری یەکدییان کرد، بێ قسە خەجێیان جێهێشت، کەمتر لەسێ چوار دەقیقەییێك بەدەمانچەی روتو تفەنگی لەسەر پێ دیوارە روخاوێکی نزیك تەختە زەوییەکەی ناوەڕاستی ئاوایی دەکەنە سوپەر، لێیان دێنەدەست، بەئاسانی چەند ژەندرمەیەك ساردەکەنەوە، یەك دووانێکیان دەرباز دەبن، تفەنگەکانیان فڕێدەدەن، چنگ لەسەرشان بەرەو خوار تێی دەقوچێنن!

سمایل گەلێ حەزی دەکرد وەدویان کەوێ، کەچی حەمە تێی خوڕیو گەڕاندییەوە.. زەردەخەنە روخساریانی گەشاندەوە، بێئەوەی خۆیان ئاشکرابکەن گورجو چاپوك بەرەو لای خەجێ گەڕانەوە.

خەجێ لەسەر ملەکەوە بەجوانی ئەم دیمەنەی دەبینی، نەیدەزانی بۆ وای لێهات، وەلێ دەیزانی حەمە هۆی ئەم گۆبەنو خوێنڕشتنەیە، بۆیە بەبێدەنگییەوە پێشوازی کردن، بەپەلە کەوتنەڕێ..

پاش چێشتنگاو (دێ) بەگەورەو بچووکەوە –جگە لەهەیەرە کەچەڵ- کە ژەندرمەکان جیایان کردبووەوە، بوونە خۆراکی رقو کینەی ئەو چەند

سەد ژەندرمانەی کە بۆ تۆڵەسەندنەوە هاتبوون، لەسەر تەپۆڵکەیەکدا هەیەرە کەچەڵیان بەرانبەر بەئاگری دێیەکە راگرتبوو بەجوانی دەیبینی:

(ئەوا خزمو کەس‌وکارەکەی، دانیشتوانی دێ. بەدەم تەقەی ژەندرمەکانەوە بەدەما دەکەون، لاشەکانیان لەنێو ئاگرەکەدا دەبێتە خۆڵەمێش، ئەوەتا بەبەرچاوییەوە ئاگر گەیشتە خانوەکەی، ئەوا گڕە سوورەکە روویکردە گەوڕەکەی، شێتانە مەڕو بزنەکانی دەباڕێنن، ئەوەتا بەپەلەپروزێ دایکە پیرە نابیناکەی هەیەر بەگۆچانەکەی دەستییەوە ئەمسەروئەوسەر دەکات، گوێی لێیە هاواردەکات:

(رۆڵە هەیەر.. کوڕم هەیەر، ئاگات لەخۆت بێ)

ئەوا بەدەما کەوت، ئاگر نزیکی بووەوە، ئەوا لەنێو گڕەکەدا ون بوو.. کزەبا ساردەکەش زیاتر ئاگرەکە دەگەشێنێتەوە، ئەوا ئەم کادان بۆ ئەو کادان ئاگر دەنێرێ.. یەکە یەکە خانووەکان دادەتەپێن.. هەیەر هەناسەسوارە.. ئەوا بەڕوونی مچەی تەمەن حەوت ساڵەی برازای دەبینێ، مچە دەگرییێتو باوکەڕۆیەتی ، ئەوا لەنێوان خوێنی قالەی باوکیو مەریەمی دایکیدا دۆش داماوە، سەری لێ تێکچووە، نازانێ چییە!

هەیەر بۆ یەکەمجار ویستی خۆی لەدەستی ژەندرمەکان راپسکێنێ، بچێتە هانای مچەی برازایو ببێتە فریادرەسی، کەچی ترس وەکوو بزمار تەوقی سەری چەقاندبووە سەر زەوییەکە، نەیتوانی بەئاستەمیش لەجێی خۆیدا ببزوێ.. دەنگی تەقەی شێتانەی ژەندرمەکان ئاسمانی سووری دێی

هێنابووە لەرزە، لەنێوان شەپۆلە زلەکانی ئاگرەکەوە جەستەی مرۆو ئاژەڵ سەمای مەرگیان دەکرد.

(هەیەرە کەچەڵ) واقی وڕمابوو، حەپەسان ڕێی هەموو شتێکی لێگرتبوو، باوەڕی بەچاوانی خۆی نەبوو، وایدەزانی خەونێکی ترسناك دەبینێو مۆتەکە چۆکی ناوەتە سەر سنگی، تەنگەنەفەس بوو، ئاگرە بێئامانەکەیش، سەوزو وشکی دێی دەماشیەوە، هەیەر هەرگیز نەیدەویست وابێ، مەبەستی تەنها حەمە بوو، ئاگری ناخی هەیەر لەئاگری دێیەکە گەرمتر بوو، ئەگەرچی نەیدەتوانی لەجێیەکەی خۆی ببزوێ، وەلێ ناخی بورکانێکی تازە تەقیو بوو، وشەی ئاگرین لەناخیەوە دەردەپەڕی:

- (ئای خەجێی سەگبابی کەرانباوگاو.. ئەمیشت پێ‌کردم؟ جا چی ما؟ منالٚ، ئافرەت، دایکم، خزموکەس‌وکارم، چی ما؟ خوێنی ئەمانە هەموو لەئەستۆی تۆ.. تۆ.. تۆدایە!

دەی هەیەر بیخۆ، ئیخباری دەکەیت؟ بیخۆ ئەمە دەردت بێ! ئای خەجێی سەگباب، هەموو دنیات لێم کردە دوژمن.. ئا خەجێ.. شەوورۆژت لێتێکدام، خەمت لێ‌کردمە نان‌و ئاو.. شەوان بەداخەوە دەتلامەوە وات لێکردم رقم لەهەموکەسێ بێتەوە.. دەی هەیەر بیخۆ ئیخباری دەکەیت؟بیخۆ

هەموو تەمەن‌و یاداشتەکانی تەمەنی (هەیەرکەچەڵ) لەئاستی ئەم دیمەنەدا سەمایان دەکرد..

ئەو ڕۆژە سەختەی چووە داخوازی خەجێی پورزای، توانجەکانی حەمە.. سەرنجە ژەهراوییەکانی خەڵکی ئاوایی.. نزاو پاڕانەوەو نوزە نوزی دایکە کوێرەکەی..

(هەیەر.. کوڕم، تا نەمردووم ژنێ بێنە)

خوتەخوتی مەریەمی ژنبرای.. ژیکەڵەیی مچەی برازای.. ماینە کوێتەکەی جووتەگاو هەوجاڕو مانگا زەردەکەی.. مێگەلە مەڕوبزنەکانی.. دارهەنجیرو قەیسییەکانی.. باغدانەکەی.. مێزەرو ستارخانییەکەی خۆزیاو ئومێدو هیواو حەزی.. هەناسەساردەکانی، هەموو ئەمانە لەگەڵ ئاگری دیدا تێکەڵ ببوون‌و ئاگرەکەیان زیاتر دەگەشانەوە.

(-ئای خەجێی سەگباوکی کەرانباوگاو.. چیت پێ‌نەکردم؟ جا چی ما نا هەیەر؟ چی ما؟ بیخۆ ئیخباری دەکەیت؟)

هەرکە سەرکردەی ژەندرمەکان بۆی دەرکەوت. زیندەوەر دەرنەچووە، سەوزو وشك، زەخیرەو ئاژەڵ. بونەتە خۆڵەمێش. بەچاو یەك دوو ژەندرمەی تێگەیاند، بەپەلە چوونە خوارووی ئاوایی، چەند سپیدارێکیان بڕییەوە، هێنایان، لەناوەڕاستی ئاوایی خاپوردا، لەنێو خۆڵەمێش‌و دوکەڵدا، سێ دارەیان دامەزراند، پشتوێنەکەی هەیەر — یان کردەوە، لەگەردنیان نا، هەڵیانواسی، چەند شەقاوێ لێی دوورکەوتنەوە، بە بڕۆهەڵتەکاندنی سەرکردەی ژەندرمەکان، هەیەر گوللەباران کرا، هەر ژەندرمەو زیاتر لەگوللەیەکی پێوەناو کردیانە سەرەن!

هەرکە تك تك خوێنەکەی هەیەر دەتکایە سەر خۆڵەمێشە گەرمەکەی (دێ) دەنگی کزەییێکی سەیر لەخۆڵەمێشەکە بزردەبووەوە. زمانحاڵی یاخیبونی خۆی دەخستەڕوو، یاخیبوونی خۆڵەمێشی دانیشتوانی ئاوایی خاپووربوو، نەیدەویست بەپیسیو نەگریسی ئەو خوێنە، پیرۆزییەکەی لەکەدار بێت، هەیەریش لەسەرەمەرگدا، تەنها گوێی لەدەنگی کزەکزی خۆڵەمێشەکە بوو!

*

کاروانی ژەندرمە، پاش ئەوەی ئەو چوار پێنج تەرمەی هاوپیشەی خۆیان نایە سەر هێسترو ئەسپەکانیان، ئاوایی خاپووریان جێهێشت!

ئاواییەکە لەنێوان دوو زنجیرە چیای ئەویندارى یەکدییا، هەمیشە لەشەو و ڕۆژێکدا بەیانیانو ئێواران هەتاویان بەیەکدی دەسپارد..

(دێیەکە) لەنیمچە پێدەشتێکی هەندێ بەرینو قۆقزدائۆقرەی گرتبوو، بەلای چەپیدا دۆڵێکی هەمیشە چڕ، دارگوێزو قەیسیو هەنارو هەنجیرو سیندار وەك یاساوڵی ئەمبەروئەوبەری زێیەکی چکۆڵە بوون.. سێبەری دارەکان جێی حەسانەوەی ڕێبوارانی ماندوو دڵدارانی دەروون سافو جێ گەشتی (سیانزە بەدەر) و بەزمی لاوان بوو.. لای راستی دێ دەشتێکی بەرین، چەشنی سفرەی خواوەند راخرابوو، کێڵگەی گەنمو جۆو توتنو مەرەزەی لەئامێز نابوو.. دێ پاڵی دابووە قەد گردێکی بەرز، رەزێکی بێهاوتاش ببووە کەوانی گردەکە!

پێش ئەوەی وەسمان بگاتە ئاسیاوەکەی (دێ) وەکوو هەموو بەرەبەیانێکی دی، قاسپەی کەوی یاڵەکان، رقەبەرایەتییان لەگەڵ دەنگی کەڵەشێرەکانی ئاواییدا دەکرد، هەریەکەو مەبەستی بوو زووتر هەتاو و دانیشتوانی (دێ) لەخەوهەڵسێنێ، مەلا رەسولیش بەچەند ئایەتێکی قورئانی پیرۆز دەنگە زولاڵەکەی تێکەڵ بەقاسپەی کەوو دەنگی کەڵەشێرەکان دەکرد، ئەم دەنگە تێکەڵانە کونەپەپوو واشە هەڵنشیوەکانی سەر کێلە بەرزەکانی گۆڕستانەکەی ئاوایی هەڵدەفڕان.. گۆڕستانەکە لەتەختە زەوییەکی بەپیتدا گیانی باوباپیرانو جگەرگۆشەکانی دێی گرتبووە خۆیەوە، گومەزی بچوکو قەبری هەڵگیراو لەنێو دارگوێزە کوڵەبنەکاندا ئارامی هەمیشەییان گرتبوو. چەند پیرەدار بەڕووییێکیش وەك خێوی پاسەوان لەناوەندی گۆڕستانەکەدا بوون، چ کەسێ بۆی نەبوو چڵێکیان لێکاتەوەو بیسوتێنێ پاش هەموو سەلاییێکی مەلارەسولو ئەڵلاهوئەکبەرە بەسۆزەکەی، زۆربەی زۆری پیاوانی دێ روویان لەمزگەوتەکە دەکرد.

مزگەوتەکە، خۆی بۆ خۆی مێژوویێك بوو، گەورەو بچوکی ئەو هەرێمە دەماودەمو پشتاوپشت دەیانگێڕایەوە گوایە (سەی پیر خدر) چەند سەد ساڵێ لەمەوبەر، پاش ئاوارەیی لەو دێیەدا نیشتەجێ دەبێو مزگەوتێ دروست دەکات. لەکاتی دارەڕاکردندا سەی پیر خدرو کوڕەکەی دەبینن دارەکان کورتن، یەك دوو جار باوك بەکوڕە دەڵێ:

- (ئاسنگەر دەتوانێ ئاسن درێژکاتەوە، ئێمە ناتوانین ئەم دارانە درێژکەینەوە.. دەی بابە گیان ئەوسەری دارەکەم لەگەڵدا بگرەو ناوی خوای لێبێنە).

بەجۆرێ دارەکان درێژدەبنەوە، لەدارەڕاکردندا، گەزێ لەمسەرو گەزێ لەوسەر زیاد دەکەن، لەکارەکەیان دەبنەوە، کوڕە ئەم نهێنییە لەنێو خەڵکی ئاواییدا ئاشکرادەکات، باوك گەلێکی پێناخۆش دەبێ، دوعا لەکوڕەکەی دەکاتو پێی دەڵێت:

- وەك نهێنیت ئاشکرا کردم، بڕۆ وێڵ بە!

کوڕە دەبێتە کۆترەباریکەیێکی سپی، باڵدەگرێتەوە لەدووری هەزار مەترێکا لەخوار مزگەوتەکەی باوکیدا، لەسەر داربەڕوییێکی پیر دەنیشێتەوە، دەیکاتە هێلانە.. ساڵ دێو ساڵ تێدەپەڕێ پیرەداربەڕووش دەبێتە نەزرگا!

*

کاروانی ژەندرمەکان، بەرەو خوار بوونەوە، وەك ئەوەی کارێکی پیرۆزیان کردبێ، زەردەخەنەی سەرکەوتن لەسەر لێوانیاندا پەرس دەبوەوە.. ئەگەر هەر یەك لەو ژەندرمانە ئاوڕێ بداتەوە ئەوا بەجوانی (دێ) دەبینێ:

گومەزەکەی سەی پیر خدریش داتەپیوە، جگە لەدوکەڵو خۆڵەمێشو سێدارەکەی هەیەرو شاتوو نەزرگاکەی جوامێر چی دی بەدی ناکات.

*

دیمەنی رووداوەکانی ئەم بەیانییە، بەڕوونی بەبەرچاوی حەمەدا تێدەپەڕی، ناوبەناویش هەناسەییێکی گەرمی هەڵدەکێشا، لەرەوشتی ژەندرمەکان چاك گەیشتبوو، حەمە دەیزانی کە سمایلو خەجێ-یش هەر هەمان هەستیان هەیە، کە ئێستا نەك تەنها زینەوەر لەدێدا نەماوە، بەڵکو (دێ)خۆڵەمێشی ئەم ئاگرەی بەردەستیان خامۆشە!

خەجێ توانای بەرگری نەما، کەوتە ناڵە، حەمەو سمایلی دەسەوسان کردبوون.. خەجێ رەنگی دەهێناو رەنگی دەبرد، بەبێدەنگی فرمێسك بەچاوەکانیدا دەهاتنەخوارێ، ژان پێی پێدەدا، بەتوندی گازی لەلێوەکانی خۆی دەگرت، لەم کاتە سەختەی ژیانیدا سوکە بڕیارێ بەدەروونیان گوزەری کرد، سەرەتای بێهودەیی بەرگری بەرچاوی رۆشنکردەوە، بێزی لەشەرم هاتەوە، نەترسی هەموو شانەکانی لەشی بەسەر کرد.. چاوەکانی وەك دوو چرای گەش ناخی رۆشنکردەوە خۆی بەدی کرد، هەرچی کونجو کەلەبەری تاریكو شێیاوی بیرو دەروونی هەبوو، هەمووی رۆشن بووەتەوە.

سمایل زوو زوو دەچووە دەرێی نیمچە ئەشکەوتەکە، کۆتەرەداری دیی دەهێناو ئاگرەکەی زیاتر خۆش دەکرد، وەك بڵێی هەموو خەمێکی سمایل تەنها ئەم ئاگرە بێو نابێ لێگەڕێ کەم کاتو بکوژێتەوە، پەیوەندییێکی نادیارو سەیر لەنێوان رۆحی سمایلو ئاگرەکەدا دروست ببوو، لەرادەی عەشقو خۆشەویستی دا بوو، رۆحی سمایل پەپولەئاسا بەدەوری ئاگرەکەدا دەسوڕایەوە، دەسەڵاتێکی تەواوی بەسەر جەستەی گرتبوو، بەفەرمانی راستەوڕاستی رۆح، سمایل دەجوڵایەوە، گاه سکڵەکانی لەیەکدی نزیك

دەکردەوە، گاە کۆتەرەداری دیی دەخستە سەریو دەیگەشانەوە، لەگەڵ گەشانەوەی ئاگرکەدا رۆحی بڵێسەی زێڕینی لێهەڵدەسا، بەبێدەنگییەوە، سۆزی سمایلو گڕی ئاگرەکە دڵدارییان دەکرد!

❊

حەمە هەرگیز بەخەیاڵیدا نەهاتبوو رۆژێ ببێ بەمامان، هێ کاتێکیش بەمێشکی سمایلدا نەهاتبوو خۆی لەڕووی ئافرەتێکدا ببینێ ژان دەسەپاچەی کردبێ، خەجێ بەخەونیش بەرەچاویدا تێنەپەڕیبوو لەڕووی پیاواندا لنگ داچەقێنێو لەنیمچە ئەشکەوتێکدا بناڵێنێو کەسێکی شارەزایش بەهانایەوە نەیێت!

بۆ یەکەمجار حەمە هەستی بەقورسی کار کرد، ئەیزانی کاری قورس ئەوە نییە مرۆ دەسەڵاتی بەسەردا نەشکێو نەتوانێ شتێکی لێوەئەنجام بێنێ، لەڕوویدا دەسەوسانو بێچارە بێ.. حەمە بۆی دەرکەوت کاری قورس ئەو کارەیە کە هەرگیز بیری لێنەکرابێتەوە لەپڕو لەناوەختا تووشی پیاو بێت، نەخوازەڵڵا ئەوکاتەش شەرمو ترسو ماندوویەتی ئامێتەی بووبێ!

شەو داهات، ئەو هەرێمەی لەنێو نهێنیو بێدەنگی خۆیدا پێیایەوە، ناوبەناوێ لورەی گەلەگورگی برسی بێدەنگییەکەی شەقار دەکرد.. چ شەوێکە؟!

تەمەنی رۆژێکی سەختی سێ کڵۆڵی کەنەفتی لولداوە، لەنێو بێجوڵەییو حەپەسان، لەڕووی نهێنییەکانی خۆیدا رایانیگرتووە..

شەوێکە، ورشەی ئەستێرەکانو تریفە زەردو لەرز لێنیشتووەکەی مانگیش لەسەر ریتمی دەنگی هەناسەساردی سێ کڵۆڵدا سەمایێکی شێتانە بۆ بێدەنگیو بێگەردی. بەفری سەر لوتکەکان دەکەن.. ناڵە بەسۆزەکەی خەجێش بووەتە مایسترۆ ژانە پەنگخواردووەکانی حەمەو سمایلی هێناوەتە جۆش.. تا چاو بڕکات ئاسمانێکی قوڵ، تەنراو بەئەستێرەی لەرز لێنیشتوو. کزەبایێکی سارد، بۆشاییێکی بێکۆتایی، سێ دەروونی کەیل، یاداشتی رۆژێکی سەختو ناڵەو نوزەییێکی کڵۆڵو بزە بەخشو پڕئومێد! شەوێکە هەموو مرۆڤایەتی لەنیمچە ئەشکەوتێکدا دەسەوسانو چاوەڕوانە!

شەوێکەو لورەی گورگە برسییەکان بووەتە جۆرە نوێژو پاڕانەوەییێك، تێکەڵی کزەبا ساردەکە بووە، چڵەدارە رووتەکان ماچ دەکاتو پاشان بەرەو بارەگای خواوەند دەڕوات!

شەوێکەو ئاسمان جارجارێ تەنێك دادەکشێنێو بۆ ساتێ کەمتر هێڵێکی رۆشن وەپاش خۆیەوە رادەکێشێ، شمشێر ئاسا دڵی خەجێ شەق دەکات، خەجێ لەگەڵ هەر ئەستێرەییێکی داکشاودا هەناسەییێکی گەرم هەڵدەکێشێ، وادەزانێ ئەو ئەستێرەیە رۆحی کەسێکە، لەبەندیخانەی جەستەیەکدا ئازاد بووە.. خەجێ گەلێ بەخۆزیای داکشانی ئەستێرەکەی خۆی بوو، بۆئەوەی چیدی نەبێتە مایەی خەمو پەژارەیی حەمەو سمایل..

شەوێکە.. مردن وەك کۆترێکی ئاوەکیو تەریك دەروونی خەجێی کردۆتە هێلانەو ئۆقرەی لێهەڵگیراوەو دەگمێنێ.. خەجێ نەك تەنها بیر

لەمردن دەکاتەوە، بەڵکو مردن بەبۆنو قەوارەوە بووەتە دیمەنێکی بینراوی بەرچاوی، هەستیش بەژانو ئارامی رۆح کێشان دەکات، رۆحی دەیەوێ ماڵئاوایی بکاتو دەرباز بێ.. تائێستا خەجێ چەند مردنو چەند جۆر مردنی کەسانی دێی بینیوە ئەوا بوردی لەبەرچاویا دووبارەئەبێتەوەو تێدەپەڕێ. چ شەوێکە؟ خەجێ هەناسەسوارو رەنگ بواردووەو رەنگی مردووانی لێنیشتووە.. سمایل بێدەنگە، شەرم رێی هەموو شتێکی لێگرتووە، بێمەبەست سەیری بۆشایی ئاسمان دەکات، حەمەیش سەری ناوەتە نێوان ئەژنۆکانییەوە، دۆش داماوە..

خەجێ لەنیوەشەودا هەندێ داساکا، حەمەو سمایل چاویان بڕیبووە روخسارە زەردهەڵگەڕاوەکەی.. هەرکە خەجێ سەری نایە نێوان ئەژنۆکانییەوە، خەوەنوتکە بردییەوە، حەمە لەنێو بێدەنگییا بەرەو بەرەبەیانی ئەمرۆ خەیاڵی چوو و کەوتە خۆدواندن:

(-ئا, وای لێهات.. دۆڕاین.. نەء فرۆشراین.. نا.. نا نایزانم، هەریەکەو قسەییێکی دەکرد، من بەچاکی ئەم شتانە نازانم، سیاسەت چیەکان دەیزانن.. تڕحێو جووانی دەزانن!! تەڕ بوینە حکومەت! ئیتر ئاش بەتاڵ یانی ئاش بەتاڵ.. ئەی هاوار خۆ سەدان هاوڕێم گیرانو هەندێکیان کوژران.. من؟ ئا من! رەنگە زۆر ترسنۆکو بێفەڕ بم.. نا.. نا.. باوەڕناکەم! نا.. ئەی ئەوە نییە ئەم بەیانییە بوومە هۆی ئەم فەرتەنەیە.. جا گەر خۆمم بدابا بەدەستەوە ئەوا هەر من دەکوژرام، ئیتر نە حاجی فەرەجو نە.. نە.. نە ئاواییش دەزانم بەخوا چاك دەزانم ئێستا دێ،بەردی

بەسەر بەردەوە نەماوە! ها.. ژەندرمەکان دەس هەڵنەگرن؟ هێ، هێی، خۆ کەسێکیان لێنەکوژرابوو وا شێتانە دەسڕێژیان لەخەڵکەکە دەکرد، نەخوازەڵڵا چوارپێنجێکیان لێبکوژرێ! ئەوا داروبەردیش دەسوتێنن.. من ئەیانناسم چ دڕندەو پیاوخۆرێکن.. ئای حەمەی قوڕمساغ کە ئەمە دەزانی بۆ وات کرد؟ بۆ بوویتە هۆی ئەم کارەساتە؟ من.. ئا.. من دیارە زۆر خۆپەرستو بێمانام.. هەر هێ نەبوایە وەکوو زۆربەی هاوڕێکانم رامکردبا، پاش ساڵێ دوانی دی، خوا دەزانێ چی دەبوو، نازانم ئەم بێئەقڵیەم چییەو بۆچی وا کەر بووم؟ چاکە گەر خۆمم دابا بەدەستەوە ئەوا لەبەرچاوی هەموو خەڵکی ئاواییدا بێکەس کوژیان دەکردمو دەیانکردمە پەند.. نا.. نا باشتر ئەی چۆن ئەم میللەتە ئەم ژەندرمەو رژێمە بناسێت؟ تڕحێو بۆ ئەم بیرکردنەوەیەم.. هەی حەمەی باوەحیز! نەدەبوو خۆت بکەیت بەنموونەو لەرێی کوژرانی تۆوە میللەتەکەت بیانناسێت؟ نەء.. نەء ئەوسا خەڵکەکە دەیانووت (لەسەر حەق کوشتیان.. حەمە تفەنگی هەڵگرتبوو، داوای حکومەتی دەکرد، بۆیە کوشتیان!) ئەوسا ناحەزەکانیشم پڕبەدڵ سەیری تەرمەکەیان دەکردمو پێدەکەنین.. تڕحێو تەرمی چی؟ لەت لەتیان دەکردم.. نا.. نا.. رەنگە پولیان پێدابامو بیانکردبام بەجاسوس، وەپێش خۆیان دابام ناونیشانی هاوڕێکانی خۆمم بۆ ئاشکراکردبان.. دوورنییە هەموو ئیشێکیان پێم کردبا.. پاشانیش ئیشیان پێنەمابام، ئەوسا بەئاسانی لەناویان دەبردم! نازانم نا ئای کە چەند سەرم دێشێ.. تازە وایلێهات بەهەرحاڵ من

پیاوێکی ئازا نیم.. هەر پیاو نیم، بێفەڕو خۆپەرستم.. بۆ تەنها هەر من ژنم هەبوو؟ خۆ زۆربەی زۆری هاوڕێکانم کۆشێ منداڵو دایكو باوکی لێکەوتەشیان هەبوو، کەچی جێیان هێشتو خۆیان رزگارکردو چوونە (ئەودیو) چ ئاگرباران‌و گۆبەندیشیان نەنایەوە.. ئەی باوەحیزینە، بێشەرەفینە، تف لەرەسەن‌و هەرچییەکیان هەیە! ژاندار، ژانگو شەرت بێ بەشەرتی خوا، مەگەر بەردەستم نەکەون! پیاح جا چی دەکەم؟ ئەوپەڕی سێ چوارێکی دییان لێدەکوژم! جا ئەمە چییە؟ چارەی چ دەکات؟ چ دەگۆڕێ؟ هێ.. هەر هێ هێ! نەك هەر تەنها بێفەڕو ئازا نیم بەڵکو ناشزانم بیربکەمەوە، هەر قسەی حەلەقو مەلەق دەکەم! تڕحێو.. دەی تازە وای لێهاتو دەبا وابێ هەر وای لێبێت.. ئەمەم لەنێوچاواندا نوسراوە.. ها.. حەمە.. جارێ لەکوێتە کەرپیاو.. چیت دیوە لەمەولا لەمەولا.. ئێ.. هەرچییەك دەبێ با ببێ چی بکەم، خوا کەریمە..)

*

سمایل بەوردییەوە سەرنجی بێدەنگییەکەی حەمەی دەدا، تا خۆیشی لەنێو دنیای یادو ئاکامی کارەساتەکەی ئەم بەیانیەدا خۆی بینیەوە، بەتایبەتی کە حەمەی دەبینی دەست بەسەر ئەژنۆکانیدا دەکێشێ، وشەی پچڕ پچڕ زردەخەنەی کاڵ بەسەر لێوەکانیا بۆ ساتێ کەمتر دەشنێتەوە.. بەوردی گوێی لە دواوشەی حەمە بوو کە بێئاگا دەیووت (لەمەولا.. لەمەولا.. خوا کەریمە..)

(-ئا.. کاکم دەڵێ (خوا کەریمە، لەمەولا، لەمەولا).. دەڵێ خوا کەریمە.. خوا.. خوا.. ئەوانە هاتبوون بیکوژن! ئەرێوەڵڵا ئەیانگرتو بەقۆناغەتفەنگ، ئەیانتاساند.. ئەوسا منیش دەبوومە گاڵتەچی خەڵکەکە، ئیتر دەبوایێ سەر بەرزنەکەمەوە..).

پێیان دەگوتم: هەموو کەسێ قسەبکات تۆ قسە مەکە، ئەی حەمەی براتیان لەبەرچاوت نەتاساند، تۆیش وەکوو ماکەر سەیرت دەکرد! بەزاتی خوا نەك دە دوانزە ژەندرمە، سەدی دیش بهاتبان دەربەست نەدەهاتم.. جا ئەو سەگانە چین؟ کوشتنیان‌و ئاوخواردنەوە، چۆن خۆمم سەرشۆڕدەکرد، کاکم غەدری کرد نەیهێشت ئەو یەك دووەش لنگەوقووچ کەم! ئێ ئەوا ئەو ژەندرمانە دەچنەوە، ئیتر خوا دەزانێ چی لەگەڵ خۆیاندا دەهێنن‌و چی بەسەر دێ دەهێنن.. دڵنیام ئێستا وێرانیان کردووە.. دەستیان خۆش بێ! دێ.. دێ خۆ یەك دووانێکیان نەبێ، ئەوانەی دییان وایاندەزانی جەنگاوەرەکان کرێگرتەی باوکیانن، لەسەر ماڵو موڵکی خۆیان دانیشتوون‌و هێیان نەدەکرد، کەچی بەقسەی زلیش هێیان نەهێشتبۆوەو دەیانووت، ئەرێ بۆ ئەمە ناکەن؟.. ئەرێ بۆ ئەوە ناکەن؟.. ئەرێ؟.. ئەرێ؟..

خوای دەکرد ئێستا دێ زیندەوەری تیادا نەمابێ، نەوەڵڵا هەر دەربەست نیم.. با هەموو خزمو دۆستو ناسیاو بن! چش! ئای کە زوو.. بەڵێ زوو هەر بەکاکم دەوت (با منیش لەگەڵ ئێوەدا بم، تفەنگم بدەنێ منیش..) کەچی هەر پێی دەوتم (منالی، منالی) منالی چی؟ خۆ ئەم

بەیانیە بۆی دەرکەوت منالٚ نیم.. سا بەزاتی خوا دووئەوەندەی ئەوم لەدەس دێ.. منالّی منالّی منالٚ.. تەڕەماش.. گەر بەمن بوایێت هەموو تفەنگو فیشەکی ئەو پێنج شەش ژەندرمە کوژراوانەم کۆدەکردەوە، ئەو دە دوانزە گەنجە خوێنگەرمانەی ئاواییم کۆدەکردەوە هەریەکەو تفەنگێکم دەدایێ، لەبۆسەدا چاوەڕێی ژەندرمەمان دەکرد، تا خوا دەیووت بەس لەو سەگانەمان دەکوشت.. خۆ دێ هەر وێران دەکرا.. دەبا پاشان خوای دەکرد خاکیان بەتورەکە دەبێژا.. خۆ کاکم ئەوەندە تورەیە پیاو ناوێرێ قسەی لەگەڵدا بکات! گەر بموتبا: کاکە با بە چ لایەکدا نەچین، ئەوا کێوەکانی بەیان- مان لەپشت دایە، بۆ خۆ بەرگری دەکەین..) دیسان پێی دەوتم (منالّی منالّی) دە چاکە، کاکە تۆ گەورەی بزانین چ دەکەی؟ترحێو، بۆ کوێمان دەبەی؟ خۆ ئێستا گەر بلّێم (کاکە من نایێمو دەگەڕێمەوەو بەتەنها دەبمە ئەوکەسەی کە زەلالەتیان پێدێنمو تۆڵەی حاجی فەرەجو.. (ئەوا دەڵێ) لەکاتو شوێنێکی ئاوهادا جێم دێڵی هەر لەبەر ئەم قسەیەم دەرم دەکات، نایەڵێ لەگەڵیانا بکەومەڕێ.. خۆ چاکی دەناسم، هەر نەیهێشت چەك هەڵگرم.. رێی هەمو شتێکی لێگرتم.. (منالّی.. منالّی) وادەزانێ ئیش بەڕیشە.. دەفەرموو خۆی ریشی هەیە، دە بزانم چ دەکات؟ بۆ کوێمان دەبات، خۆ ناوێرم بپرسمو بلّێم (کاکە بۆ کوێ دەچین؟) هەر سەرکوێرم دەکات!

سمایل وەك ئەوەی جلّەوی دوا وشەی لەدەست بەربووبێ بەدەنگێکی بیستراوو لەسەریەك ئەم قسەیەی دووبارەئەکردەوە (هەر سەر کوێرم

دەکات) حەمە سەری بەرزکردەوە، سەرنجی لەنێوان سمایلی گرژو مۆنو خەجێی رەنگبواردوو، ئەمسەروئەوسەری دەکرد. خەجێش سەرەڕای ئەم بارە ناهەموارەی بەهەست دەیزانی حەمەو سمایل بیر لەچی دەکەنەوەو بۆچی دۆش داماون! تەنها ترسو برسیەتیو ماندووبوون نییە وا ئەم نیگا بێرەنگو بۆنەی چاپ کردووەتە سەر روخساریان! بەجووانیو رەوانیش گوێ لەقسەی (لەمەولا، لەمەولا خوا کەریمە-کەی حەمە بوو، هەر بەهەمان رەوانییەوە گوێ لەقسەی (سەرکوێری کردم، سەرکوێرم دەکات-ەکەی) سمایل بوو.

ئەم دوو رستەیەی حەمەو سمایل بیری خەجێیان پەلکێش کرد، بۆ ئەو رۆژەی کە هەیەرە کەچەڵ، لەسەر رێی کانیدا پێی وت:

- خوا کەریمە خەجێ، پورزامی، رێزم زۆر بوو بۆت کەچی تۆیش لەنێو ئەو کەچەڵە چییە شووی پێبکەم..

چاکە خەجێ لەمەولا لەمەولا دەبینی، ئاگرت لەجەرگو هەناوم بەردا سەرکوێرت کردم. دەبێ ئاگر لەرۆحو ماڵت بەردەم، دەمبینی چ هەیەرە کەچەڵێکم.

خەجێ چاکتر بەرەو ناخی خۆی داچۆڕا..

- (ئای هەیەر، خۆ دوێنێ بانگی عەسری نەدابوو، بینیمیت، هەناسەیێکی گەرمت هەڵکێشا.. حەقت بوو! جا با پورزام بێ، با هەر حەزت لێم کردبێ، یانی گەر حەزت لێکردم، دەبێ منیش حەزت

لێبکەم؟ ئاخر کەی وابووە هەیەر ئەرێ هەیەر، بەخوا هەر تۆیت ئیخباریت لەحەمە کردووە، دڵم وادەڵێ، بەڵێ هەر تۆیت!)

دەسخۆش هەیەر، ئەمەیشت کرد.. دەك بەزووخاڵ بیت.. گەر ئەمەت نەکردبا کەی هەیەر دەبوویت... دەمزانی دەبێ بەهەرجۆرێ بێ نامەردی خۆت بنوێنی.. ئافەرین.. کە تازە شووم بەحەمە کردبوو، هەمیشە حیزانە سەرەڕێت پێدەگرتمو دەتووت (_خەجێ چاوەڕێ بە بەقازانی مێردان بەچل ساڵ دێتەکۆڵ).

ئافەرین پیاو ئەم گۆبەندەشت نایەوە.. بریا ئەوەندە ناپیاو و بەدفەساڵ نەدەبوویت.. بریا ئەوەندە بەدرەفتارو بەدگۆ نەدەبوویت.. بزانە من هەرگیز بیرم لەوە دەکردەوە تۆ بەکوڕە کوێخاییێکی دەوڵەمەند بگۆڕمەوە؟ جا با کەچەڵ بیت، با دایکیشت کوێر بێ، خۆ دایکت پوورمە.. بەڵام بێڕەوشت بووی هەیەر، هەیەری خوانەناس، لەهێەو بەدرۆ ناومت لەنێو خەڵکیدا زڕاند، وتبووت خەجێ دەڵێ: (یا هەیەر یا گڵ) هەی رووڕەش کەی وام وتبوو! کە شووم بەحەمە کرد خەڵکەکە پێیان دەوتم (ئەی هەیەر، ئەی هەیەر).

هەیەر. خوانەناس.. هەی.. هەی..)

ناڵەییێکی دڵتەزێن لەدەمیەوە هاتەدەر حەمەو سمایل راچڵەکین.

سمایل چووە دەرێ، کۆتەرەداری دە هێناو ئاگرەکەی گەشانەوە، لەدەرێی نیمچە ئەشکەوتەکە ئاگرێکی دیی بۆ خۆی کردەوە، پاڵی دایە گابەردێکەوە.. لەبەرەبەیاندا، ژان زۆری بۆ خەجێ هێنا، هەرچی شەرمو

ترس هەبوو لەئاستی تەوژمی ئەو ژانەدا بوونە هەڵم، هەر لەگەڵ داباریني گزنگی هەتاودا کەوی یاڵو شیوو دەربەندەکانی بەرانبەر نیمچە ئەشکەوتەکە، بەقاسبە مژدەی رۆژێکی نوێیان کردە گۆرانی.. بەرەبەیانێکی هێمن لەنێو منداڵدانی شەوێکی سەختو ترس ئامێزدا سەری دەرهێنا، لەنیمچە ئەشکەوتەکەش دەنگێکی نوێ، بێدەنگیو شەرمی حەمەی قوت دا.. مەلۆتکەیەکی وردیلە، سەنگو قەوارەی لەهەموو نەوزاد-ێکی ئاسایی کەمتر بوو، بۆ دنیای بەنهێنی تەنراو چاوانی هەڵهێنا. حەمە وەك ئەوەی کاری سەرەکیی مامانی بێ، کەوتە گەڕ، سمایل لەبەر شەرم لەدیوی دەرەوەی نیمچە ئەشکەوتەکەدا بیری لەسەر هیچ شتێ نەدەوەستا، بەوردە بیرکردنەوەی پڕتەو بەرچاوی تاریكو رۆشن دەبووەوە، بەشەپۆلی گریانی دەنگە نوێیەکە رەوییەوە، زەردەخەنەییێکی ناسكو نەخشین روخساری کردە هێلانە..

ئەم دەنگە نوێیە هێزێکی یەزدانی بەخشییە حەمە، هەستی دەکرد کە نەك تەنها دەتوانێ بەرگری لەچەرمەسەرییەکانی ژیان بکات، بەڵکو لەمردن نەترسێو ژیانی خۆش بوێ، بەئەوپەڕی دڵنیاییەوە رووی تێبکات..

حەمە سیامەست ئاسا.. بەدەوری خەجێدا دەسوڕایەوە، لەخۆشیا لەتری دەداو ئەمشانو ئەوشانی دەکرد، هێی پێنەدەوترا، هیچ وشەییێکی پێنەبوو لەقەوارەی ئەم دڵخۆشییەدا بێو دەربڕێ!

سێ روخساری گەشو بێدەنگ، لەبەرەبەیانی رۆژێکی گەشتردا کە هەتاو بەرەوتێکی هێمن گزنگی، دائەباراندە سەر شەونمەکانو هەر شەونمەش پڕ بەقەوارەی خۆی تیشکی دەمژیو رەنگدانەوەی هەتاوی لەئامێز نابوو.. وردەوردە لەنێو ئەو شەونمانەدا چاوبازییان لەگەڵ هەتاوی دایکا دەگرد، کۆرپە ئاسا حەزیان بەسۆزی زیاتر دەکرد!

باڵندەکان بەجریوە، ئاهەنگی لەدایکبوونی ملیاردەها وردە هەتاوی نەوزاد-یان دەگێڕا.. تا چاو برکات زەویو قەدپاڵ بەزەردەخەنەی زیوینەوە، پێشوازی رۆژی نوێیان دەکرد، لەنێو چاوانی حەمەو سمایلو خەجێ، وردە فرمێسکی بەختیاری رەنگی هەتاوی دایکی دەدایەوە، بەمیهرەوە لەنێوان پێڵووەکانیاندا سەرەتاتکێیان بوو. قاسبەی کەوەکانو دەنگی گریەی مناڵەکە تێکەڵ بوونو بوونە دەنگێ، بەرەو عەرشی خواوەند هەڵکشان.. کە بەگۆرانیو مناڵەکەیش بەگریان پێشوازی رۆژی نوێیان کرد..

حەمە لەنێوان ئەم دوو دەنگە تێکەڵو دژ بەیەکەدا دەنگی هەڵبڕی:

- ناوی ئەحمەدی لێدەنێم!

خەجێو سمایل بەزەردەخەنەوە زمانیان هاتو گۆ..

عومر درێژو بێوەی بێ!

لەو بەرەبەیانەدا حەمە، مناڵەکەی بەوردە پەڕۆ پێچایەوە، گرتیە دەست، لەنیمچە ئەشکەوتەکە هاتەدەر، سێ جار تفی رۆکردە سەرزەوی، هەندێ وشەی لەشێوەی منگەمنگ لەدەم هاتەدەر، پاشان بەجۆرە

نزاییێکی سەیر چەشنی نوێژی (چاکان) سەیرێکی ئاسمانی کرد- وردە ئەستێرە بەهێزو ورشەدارەکان لەنێو رۆشناییدا ون دەبوونو لەبەرچاو نەدەمان- مناڵەکەی بەرزکردەوە:

- (خوای گەورە.. بیبینە ئەمیش ئێستا وەکو تۆ بێگەردەو لەمەزنی تۆدایە، بیپارێزە تا پیرۆزیت بپارێزێت).

❊

بێدەنگیو دڵخۆشی لەنێو نیمچە ئەشکەوتەکەدا سیمای رۆژێکی کامیاری مرۆڤایەتی دەنواند..

(مرۆڤایەتی کلۆڵو ماندوو بریندار ئەم (ناوە) لەگەڵ زیقەی یەکەم مناڵی سەر ئەم زەمینە، لەنیمچە ئەشکەوتێکا لەدایك بوو: گیان لەبەرێکی سەیر (هەزار رەنگو بێرەنگو رەنگین بەهەموو رەنگ بوو) جەستە چکۆڵەکەی بووە مەیدانی مەشقو جەنگ (بەستەزمانە) گریا، پاڕایەوە، دەنگی گەیشتە ئاسمان.. خواوەندو شەیتان بەپێی رێککەوتنامەی جیابوونەوەیان، کەسیان گوێیان لێنەگرت، فرمانی خۆیان سەپانە سەر ئەو نەو-زادە کلۆڵە، لەجەنگێکی هەمیشەییدا بژیت، لەیەك کاتیشدا ببێتە نوێنەری خواو شەیتان.

لەسەر هەموو شانەکانی لەشیا ناوی مرۆڤەکانی داهاتوو و ناونیشانو بەسەرهاتیان تۆمارکرا.. هەریەکەم رۆژ، یەکەم سات- هێشتا خوێناوەکەی منداڵدانی دایکی بەلەشیەوە بوو، وشك نەبووبووەوە شانەکانی لەشی کەوتنە جەنگو بەگژی یەکدیدا دەچوون.. بۆیە، دوێنێو

ئێستاو سبەی، کوشتنو کوژران بەردەوامە مرۆیەو مرۆ دەکوژێ، دەیچەوسێنێتەوە، زەلیلی دەکات، مرۆی کلۆڵ، لەبازنەی مرۆڤایەتی کلۆڵ ترا خوێنو فرمێسكو رەنج دەکاتە تیمارو برینە تیراوییەکانی خۆی پێ سارێژ دەکات! (مرۆیەو لەدایك دەبێو فێردەبێو دەمرێ!) ئەم گەشتەی نێوان لەدایکبوونو فێربوونو مەرگی، چەند هەنگاوێکی کوێرانەیە، لەتاریکی زێرابی منداڵدانێکەوە بۆ گۆڕی تاریکتر! گەشتێکی سەیروسەمەرەیە، بەنەفامی تاریکی یەکەم جێدێڵی، بەنیمچە فامەوە بەرەو تاریکتر دەڕوات. بەبێئاگایی دێتو بەبێ ئیختیاری دەگەڕێتەوە، هەر لەتاریکییەوە دێتو دەڕوات، دەڕواتو دێت!

مەرگو لەدایکبوون دوانەی زگی نیمچە ئەشکەوتێکی دووگیانی ئەم زەمینو رەوشتەن!

❊

مرۆڤ،

مرۆڤ کلۆڵی خاوەن چارەنووسی نادیار، مرۆڤی هەمیشە ئاوارە، شەیداو بێزار لەسەربەستی نەك تەنها کۆڵەو لەسەربەستی نەگەیشتووە، نەك تەنها لەپێناویدا لەزۆرانبازیدایەو خوێن دەڕێژێو خۆی بەخت دەکات، بەڵکو لەگەڵ خودی سەربەستیشدا زۆرانبازییەتی! سەربەستی.. ئەم وشە جاویدو بێ بنە، ئەم نهێنی ئامێزە، هەر لەگەڵ لەدایکبوونیا کچێنیەکەی پڕا- مامان، دایك، باوك- بەشداری پڕانیان کرد.. لەورۆژەوە

خوێنی کچێنیەکەی دابەش بووەتە سەر مرۆڤ.. قوڕبەسەر ئەوکەسەی لەتکێ زیاتری بەرکەوتووە!!

سەربەستی.. ئەم وشە بریقەدارو ئاشنا بەگوێیە.. ئەم پیرۆزو مەزنە چەند مەزنو پیرۆزتر دەبێ ئەگەر مرۆڤ لەو قەرزە ببەخشێ!

سەربەستیو نهێنی، نهێنیو سەربەستی یەك گیانداری شەق بوردووی حەقیقەتن، کەلەنیمچە ئەشکەوتێکداو لەبەرەبەیانی شەوێکی پڕ تووڕەبوونی خواوەندو یاخی بوونی شەیتان هاتنەدنیاوە.. بەژانی سەرمائامێز سەری دەرهێناو برسییەتی شەقڵی خۆی پێوەنا!

❊

دوێنێ سێ کەسی شەکەت، دەروون پڕ لەترس.. تیژڕەوانە بەرەو نادیاری ملیان دەنا.. دەبوایێ خۆ رزگارکەن، باریکەڕێیەکان ئارەقی شینو مۆری پێدەردان، هەزاران وشەی یاخیو تووڕە لەسەر لێوی بارگرتوویان هەڵنیشتبوو..

دوێنێ، منالێ، لەمنالدانی تاریکی زگێکدا.. شپرزەییێکی لەڕادەبەدەر، شڵەژان، خۆبەختەتابار زانین، کزەباییێکی سارد، ئەستونگەی ئەو ترسە بەهێزە بوو کە سات بەسات رەنگی لەدەروونیادا دادەکوتی. لەهیواو ئومێدیان دەئالا..

دوێنێ ئێوارێ بەنیمچە ئەشکەوتەکەدا بەرانبەر بەپیرەداربەڕوییێکی چلو پۆپ رزیو، هەرسێکیان گوێیان بۆ قیرە بێئەندازەکەی قەڵەڕەشێکی لف لێونبوو هەڵخستبوو.. پیرەداربەڕویش دەلەرایەوە، کزەباکەش ئەو

نالّە بەسۆزەی قەلەڕەشی کۆست کەوتووی بەو دەشتو دەرەدا پەخش دەکردەوە، خەجێش سەرباری ژانی خۆی ئەم قیڕەیەشی لێبووە خەمێکی گەورە!

❊

حەمەو سمایل بیریان لەوەدەکردەوە، بەهەرجۆر بێ ئەم نیمچە ئەشکەوتە جێ بێلّن، گەر دوابکەون ئەوا دوور نییە بەدگۆیێ بیانبینێو دووچاری دەردەسەرییان بکات، حەمە لەبەرخۆیەوە دەیووت:

- ئاخر خۆ خەجێ ناتوانێ بڕوات.. ئەی خوا

حەمە رووی لەخەجێ کرد:

- خەجێ گیان، چاك ئەحمەد بپێچەوە، ئاگات لێبێ سەرمای نەبێ.. دەی.. بێقەزابیت گوڕ دە بەرخۆت.

خەجێ ئەحمەدی گیرساندە سنگیەوە، سمایل شڕەوپڕەکەی کۆکردەوەو دای بەکۆڵا، دەستی دایە تفەنگەکە، چەند هەنگاوێ وەپێش کەوت، حەمەیش دەمانچەکەی نایە بەر پشتوێنو خەجێی لەکۆڵ گرتو بەرەوخوار داکشان، حەمە بەهەنگاوە قورسەکانی باریکە رێیەکەی ماچ دەکرد، حەمە بەرچاوی زۆر روون بوو، گوڕو جۆشێکی سەیر رووی تێکردبوو، پێش ئەوەی بگەنە نێو دۆڵە بەرینەکەی پاینیان، حەمە ئیستێکی کرد سەیری دوای خۆی کرد، سەرنجی چەقاندە سەر ئەو نیمچە ئەشکەوتەی —کە شەوێکی سەیری تەمەن نادیاریان تیا بەسەربرد- ئەو سەرنجە بەجۆرێ ئەشکەوتەکەی پێچایەوە کە هەرگیز لەیادی نەکات!

شەوێ:

حەمە لەنێو دیوارە شێباوەکانی نیمچە ئەشکەوتەکەدا خۆی بەبەشێکی دێرینی ئەو دیوارانە دەزانی، ئەو خۆدوواندنو وێنە پچڕپچڕانەی یادی تەنها نەزیفی بێدەنگییەکەی بوو، کە تەمەنی رۆژێکی ببوە داستان، کالّفامیەکەی ببووە دەمەتیغێکی کول، لەبەدڕەفتاری خۆی دەچەقاند، گاه پەشیمان گاه بەپاکانەی بێسەروبەر خۆی دەخلافاند، دەمە تیغەکە ببووە سنووری خۆتەحەمول کردن، بیری، جیوەئاسا، بێئۆقرە بەدووی رۆشناییێکدا دەگەڕا، تا بەرەو پیری بچێتو هەنگاوی نوێی بۆ هەلّنێت..

حەمە راستی دەکرد لەکاتی خۆدواندنەکەیدا دەیووت: (من نازانمو تێناگەم)

بەرەبەیانێکی هەندێ سارد، گۆنای ئەحمەدو رەنگی هەتاوە تازەهەلاّتوەکە، هاورەنگ بوون، سمایل پڕبەدڵ حەزی دەکرد تەقە لەچەند کەوێك بکات، هەر هێ نەبێ خەجێ، خەجێی شەکەت، هەندێ برسییەتیەکەی بشکێ، بەلاّم هەرکە سەیری فیشەکدانە نیوە خالّییەکەی پشتی خۆی دەکرد، پاشگەز دەبووەوە، حەمە لەبەر ئەحمەدی کوڕی، زوو زوو، بۆ چەند دەقیقەیەك دادەنیشتن، خەجێش بەفرسەتی دەزانی، مەمکەکانی دەئاخنیە دەمی ئەحمەدەوە.. مەمك وشكو برنگ بوون، نەك رێککەوت بەلّکو پێویستی کاری خۆی بینی، لەو نیمچە حەسانەوەیانەدا، خەجێ سەربەرزکاتەوە!

یەکسەر چاوەکانی وەك چاوی تەوارێکی برسی چەقییە سەر پەڵەخوێنێ کە بەسەر پشتی چۆغەکەی حەمەوە بوو..

هەرچەنێ خوێنی رژاوی بێتاوانو لەخۆبوردوانو تاوانبارانی مێژوو هەیە! هەرچەنێ خوێنی کچێنیو بێنوێژیو نەگریسانی سەرەتای مێژوو و ئەمرۆ هەیە، گەر لەیەك کاتو شوێندا کۆکرایەتەوە، ئەوا هەرگیز لەبەرچاوی خەجێدا نەدەگەیشتە قەوارەو جۆری ئەو چەند تکە خوێنەی کە ببوە پەڵەیێکی گێڕو گەواڵی سەرپشتی چۆغەکەی حەمە!

خوێن لەهەموو کاتو سەردەمو بارێکدا دەکاتە، ناو رەنگو چەند هەناسەیێکی گەرمو خەمێکی چەند سەعاتی یا خەمێکی بێتەمەن.. بەڵام ئەم پەڵە خوێنە ناو و رەنگو خەم نییە.. بۆنە، بۆن!

هەرچی گوڵاوی دنیا هەیە بپژایێ بەلوتی خەجێدا تەنها ئەم خوێنە زاڵ دەبوو..

کەی تەمەنی مرۆ بەوە دەپێورێ کە چەندی دیوەو چەنی لەززەتی لەژیاندا وەرگرتووە، نەخێر بەڵکو بەوەی کە چۆنی دیوەو چی لادا جێهێشتووە.

دوور نییە تاقە فرمێسکێکی گەرمی بێئومێدی هاوسەنگی دە ساڵی زەردەخەنەی خۆشگوزەرانی بێت، لەکەیێکی رەشی چکۆڵەی (سەرشۆڕی) دیار ترە لەنێو سپییەتیو بێگەردی رووپێوێکی پانو بەرینی هەڵوێستی جوانەمەردییا! هەڵوێستی بەرزو خاوێن بۆ خودی خۆیە، ناهەڵوێستیش بۆ خۆو کەسانی دیو هەموو ئینسانە!

ئەم پەڵە خوێنە بووەتە مایەی لەرزو موچڕکێکی سەیر بۆ خەجێ، وەك پەردەییێکی رەشی ئەستوور بەرچاوی گرتووە، جارێکی دیش شەرم رێی خۆی بۆ دەروونی خەجێ دۆزییەوە، حەمە هەڵسا، خەجێی لەکۆڵ گرتەوە، کەوتنەرێ.. چاشتنگاو، باریکە رێیەك گەیاندیانە نزیکی ئاوایییەك، لەسێبەری دارتوویەکدا حەمە کۆڵەکەی دانا.. خەجێ گەلی خۆی بەخەجاڵەت بارو شەرمەزار دەزانی، خۆی بەشتێکی پیسو گەنیو و نەگریس دەهاتەپێش چاو، هەموو ئەو قسانەی لەسەردەمی هەرزەکاریدا بەر گوێی کەوتبوو، لەگوێدا دەزرنگایەوە (ژن ژنەو پیاویش پیاو) لەم کاتەدا بێزی لەخۆیو لەهەموو ژنێ دەکردەوە، نەك تەنها پێ رەوا نەدەبینین.. دوێنێ ژانو برسیەتیو ترسو سەرما زمانی لەگۆبردبوو، ئەمرۆیش شەرمو بێز لەخۆکردنەوە، دەستو پێی شکاندووە، بەسووکییەوە سەیری خۆی دەکات، بەزەیی بەحەمەو سمایل دێتەوە.

زوو، یەکدوو ساڵێ لەمەوبەر، کە خەجێ بیری لەمناڵ دەکردەوە، بەتایبەتی کوڕ، بەخەیاڵ، بەشەوورۆژێك سوارچاکیو پیاوەتی کوڕەکەی، دەهێنایە بەرچاوی خۆی، کە چۆن لەرۆژی زەماوەندەکەیدا، تا توانای تیایە سەرچۆپی بگرێ! ئەورۆژەی خۆی ببێتە مامانی بووکەکەی..

کوڕەزاکەی لەئامێزبگرێ، لەقوڵترین ماچیا سۆزی هەموو تەمەنی خۆی بلکێنێتە گۆنای..

کەچی ئێستا خەجێ بیر لەو رۆژە دەکاتەوە، ئەحمەدی کوڕی وەك حەمەی مێردیو سمایل شوبرای، لەکۆسکەوتنێکی نادیار بێدەسەڵاتو

دەسەوسان بووەستێ، چۆغەکەیشی بەخوێنی ناو لنگی ژنەکی سوور بووبێ!

گەورەبوونو ئاوارەیی کوڕەکەی، ئا لەم کاتە شەرم ئامێزەی تەمەنیا بەبەرچاویان گوزەری دەکرد، خەجێ نەک بۆ خۆی بەڵکو بۆ داهاتووی کوڕەکەی، چەند دلۆپە فرمێسکو ناڵەیێکی هەندێ بەرزی خۆی بووە تاقە دەنگی ئەو بێدەنگییە سامناکە.

- ئای خوا..

خەجێ چیدی پێ نەوترا، حەمە پێی وت:

- غیرەت دە بەرخۆت، مەترسە.. پشت بەخوا قایمکە هەرچەندە رۆژێکی دییە، ئینشائەڵلا دەحەسێتەوە.. پشتت بەخوا قایم بێ!

خەجێ هەرکە خوێنی سەر پشتی چۆغکەی حەمەی دەبینی، دڵی تێکدەچوو، بەرچاوی تاریک دەبوو، زمانی تەتەڵەی دەکرد، نەیدەزانی چ دەڵێو، ئەوەی مەبەستی بوو بیڵێ بۆی نەدەوترا شتێکی دی لەدەمییەوە دەهاتەدەرێ، لەپڕ دایە پڕمەی گریانو وتی:

- خوایە.. برسیمە..

ئەم داوایە کزەی لەجەرگی حەمەو سمایل هەڵسان.. رووبەڕووی یەکدی وەستان! دوو سەرنجی تووڕەی دوو برا تێکەڵ بوونو بوونە یەك سەرنج، سەرنجی واشە ئاسا، لەنێو فرمێسکەکانی چاوی خەجێدا نیشتەوە، بێ قسەکردن، لەیەکدی حاڵی بوو. سمایل تفەنگەکەی داناو دەمانچەکەی

لەحەمە وەرگرتو نایە بەر پشتوێنەکەی، بەپەلە راستە رێی ئارایێکی نزیکی گرتەبەر، تووڕەبوون بەرچاوی گرتبوو.

(ئا.. دەبێ بەهەرجۆر بێ نانو پێخور پەیدا بکەم.. بەزۆر بێ یا بەخوایشت.. ئەی چۆن، دەبێ ئاگاداربم بەبۆنەی منەوە سەوزو وشکی ئەم ئاواییەش نەسوتێنن.. ئێستا لەدەرگاییێك دەدەمو داوای نانو پێخۆر دەکەم.. خۆم ماتڵ ناکەم.. گەر زۆریشیان لێکردم دانیشم ئەوا لەقسەکردنا وریا دەبم، ناو و ناونیشانی خۆم نادرکێنم!

❊

هەرکە جارجارێ ئەحمەد دەستی بەگریان دەکرد، لەباتی ئەوەی حەمە دڵگیر بێو بپشکوێو، دڵنەواییێك بەدەروونیدا گوزەری دەکرد، گریانەکەی ئەحمەد گوڕو جۆشی پێدەبەخشی، وەك ئەوەی ئەم دەنگە تاقە شاهیدی بێو بوونی بسەلمێنێ، کە لەگەڵ خودی خۆیدا ململانێ دەکات..

دوێنێ حەمە ئەم هەستەی نەبوو، کەمتر هەستی بەبوونی خۆی دەکرد، ئەویش سەبارەت بەترسو بارە ناهەموارەکەی بوو.

(مرۆ..

لەکاتی ترسو ناهەمواریدا زیاتر هەست بەبوونی خۆی دەکاتو خۆی بەلاوە خۆشەویست دەبێ، کەچی حەمە ترسەکەی دوێنێی بووە پەرژینێکی ئەستوور لەنێوان خۆیو خودی خۆیدا تەنها کاس بوون دەستی بەسەر جەستەو رۆحیا گرتبوو)

رەنگە ئەم هەستەی ئێستایشی زادەی بەخۆداهاتنەوەو پەشیمانی بێ!

❊

هەشت نۆ مانگێ لەمەوبەر کە حەمە دەستی دایە تفەنگ، پەلەپیتکەی لەرووی دوژمندا نەکێشایەوە، هەر خەریکی قیتەقیت بوو، گەلێکی شەرم لەخۆدەکرد.

دوێنێ لە (دێ)دا بەئەوپەڕی تووڕەیی‌و خۆشەویستیەوە بەئەوپەڕی قەناعەت‌و خواشتەرخوازیەوە پەلەپیتکەی تفەنگەکەی دەکێشایەوە، تووڕەبوون‌و خۆشەویستی، حەمەی کردبوو بەدووبەشەوە — چەشنی تەلەکانی کارەبا- بەشێکی گەرم‌و بەشێکی سارد. هەرکە ژەندرمەکان پەلەپیتکەیان دەکێشایەوە، هەردوو بەشەکەی حەمە یەکیان دەگرت‌و چاوەکانی چەشنی گلۆپ دادەگیرسان‌و بەرپێی روشن دەکردەوە..

بۆیە مەردانە هاتەدەس!

لەسەرەتا خەریك بوو تووشی شاگەشکە بێ، کە دەیبینی لەگەڵ تەقەکانی خۆیدا ژاندارمەکان پەلەخورد دەبوون، لنگەوقوچ دەکەوتن‌و لەقەفرتێیان دەکرد.

❊

کوشتن‌و کوشتنکاری میراتییێکی رەسەنی کوڕەکانی ئادەم‌و حەوایەو بۆ مرۆی بەدبەخت جێماوە.. هەموو تێکۆشانی مەردوم دەکاتە دوو بەشەوە: دۆست‌و دۆستایەتی، دوژمن‌و دوژمنکاری، ئەمەیان بەئاسانی دەسەلمێنرێ، بەڵام ئەرکی کەسی وەئاگا ئەوە نییە دەرگا لەڕووی دوژمندا بگرێ، گەر وای کرد ئەڵبەتە بەدەستی خۆی دەرگا لەخۆدەگرێ..

حەمە ئەم حیسابەی لەگەڵدا ناکرێ، ئاستی فامی نەگەیشتووەتە ئەورادەیە بزانێ کوشتن‌و کوژران، هەریەك لەم کارانە جۆرە پاکانەییێکی تایبەتی هەیە —ئەگەرچی لەمەرگدا هەموو شتێکی کوژراو تەواودەبێ، کەچی پاکانەییێکی کاتی‌و سەلمێنەر دەبێتە پارسەنگ بۆ ژیانی کە بەچاوتروکاندنی کۆتایی پێ‌هاتووە!

لەکات‌و شوێنێکی ئاوهادا دوو جۆر پاکانەی دژبەیەك‌و سەلمێنەر، بەگژ یەکدیدا دەچن، ئەنجامیش:

نە پیاوکوژ خاوەنی حەقیقەتی مەسئەلەیە، نە کوژراویش دوژمنی راستەقینەی مەسەلەیە! واتە دوژمن‌و خاوەن مەسەلە بۆ ئەنجام‌و بەرگری پێویستیان بەکەسانی لاوەکی هەیە بۆ کوژران‌و کوشتن! هەردوولاش هەر بۆ سەربەستی ئەمە دەکەن! تا ئێستاش خودی سەربەستی بەم تارا سوورە خۆی خستووەتەڕوو، کەسانێکی زۆری ئەم دنیایەش باوەڕیان بەسەربەستی خوێن ئامێز هەیە! مێژوویش ئەمەی سەلماندووە، کەچی راستیەکی نادیار لەگەڵ رۆحی کەسانی خاوێندا بەجۆرە چرپەیێکی رۆحی سووکە حەقیقەتێکی دی دەردەخات، ئەویش:

(سەربەستی خوێن ئامێز) بەخوێنی کەسانی سەربەستی خواز، خۆی ئەرەنگێنی‌و خۆی دەچەسپێنێ، دەبێتە دەعبایێکی خوێنمژی هەمیشە تینوو!

میژووی هەموو نەتەوەییێك، گەلێ لەخوێنی سەربەستی خوازانی خۆی کردووەتە لەکەو پینە.. وەك خوێنی ناو لنگی خەجێ بەسەر چۆغە سەربەستی خوازەکەی حەمەوە..

دوورنیە —تەنها بەخوێن نەبێ- سەربەستییێکی سپی لەنێو بەشێکی فەرامۆشکراو و دواکەوتووی ئەم سەرزەمینەدا سەرهەڵدەداتو پەخش بێتەوە، ببێتە تاقە ئایینی هەموو ئینسانێکی (ئینسان)!

خوێنو کوشتنو کوژران، ماڵوێرانی، ئاوارەییو دەربەدەری هەموو لەپێناوی سەربەستیدایە! کەچی خودی سەربەستی دەبێتە چەكو جارێکی دی لەڕووی (خوازبێنی کەرانی) خۆی تاقیدەکاتەوە، بەکەڵکی خۆی دەنوێنێ.. دەشێ لەناخی بکوژو کوژراودا تەنها (سەربەستی خودی) دەنگی هەبێ، هاندەری خۆسەلماندنو کبریا نواندن بێ، هەرە سەخترین کاتی ئەمڕۆ، ئەوکاتانەیە کە بیرکردنەوەییێکی تەمەن یەك ساتی هانی لەخۆبوردنو پیاوکوژی دەدات، بڕیاردەدات.. ئەو ساتە بیرکردنەوەیە تەنها بۆخودی کەسی بیرکەرەوەیە، بڕیارێکەو خۆی لەئاستیا بەبەرپرسیار دەزانێو دەشتوانی خۆی لەلێپرسینەوەی ویژدان بدزێتەوە، ئەگەرچی لەهەردوو حاڵەتیشدا -شانازی بەکارەکەی بکات- هەر شەرمەزارە، تەنانەت بەرانبەر بەشانازیش!

✻

(جا بۆ تا ئەمڕۆ بەشداری جەنگم نەکردووە، لەنهێنی ئەم لەززەتە بێبەش بووم؟ بۆ لەمەوبەر دەترسام خۆم لەجەنگ دەدزییەوە؟ هەزار پەڵپو بیانوی بێسەروبەرم دەگرت؟ بشێ ئەمە لەبەر خۆویستن بووبێ؟

دوێنێ حەمە لەڕێدا چەند جارێ ئەم پرسیارانەی لەخۆ کرد، هەر جارەو بەجۆرێ وەڵامی دەدایەوە: چەند شەقاوێ وەپێش سمایلو خەجێ کەوتبوو.. ئەوەندە بەخۆیدا هاتەوە تا بەقەناعەتەوە دەستنیشانی راستییەکی کرد، وەك نهێنییەك ئاشکرا بکات ئاوها بەدەنگێکی نیمچەبیستراو وتی (دۆزیمەوە) لەوکاتەدا ئیستێکی کردو ئاوڕی دایەوە، هەرکە بۆی دەرکەوت نە سکایل نە خەجێ گوێیان لەدەنگی نەبووە، ملی رێی گرتو زیاتر کەوتە خۆدواندن!

- (جا کەسێ، گەر خۆی خۆش ویست، چۆن خۆی لەپۆپەی لەززەت بێبەری دەکات؟ بشی لەبەر ترسنۆکیم بووبێت وا خۆم دەدزییەوە؟ خۆ مامۆستا میرزا عەلی (سەد رەحمەت لەگۆڕەکەی) دەیووت:

- ترسنۆك پێژ لەتامو لەززەتی ئەو شتە وەرناگرێ کە لێی دەترسێ.. جەنگ لەززەتێکی تایبەتی هەیە نەخوازەڵڵا گەر لەسەر حەق بێیتەدەس)

ئا.. سا، وەڵڵایی وایە، راستە زۆر راستە مامۆستا میرزا عەلی دەیووت:

- (چ بەختەوەرێکە، کەسێ دوا دەقیقەی تەمەنی لەنێو لەززەتدا بەسەربەێو بەلەززەتەوە چاو لەیەك نێ.. کە پیاو چاوی بەخوێنە گەشەکەی خۆی دەکەوێ وا باریکە هێڵی بەسەر زەویەکەدا دەکێشێ

رەنگە لەخۆشی، لەخۆشەویستییا بمرێ، کە دەبینێ لەلایەکەوە بەخوێن تێرتێر هەر خاکە ماچ دەکات وا دەیپەرستێ.. لەلاییێکی دیشەوە هەر بەو خوێنە تیشکی هەتاو هەڵدەمژێ.. چ بەختەوەرییێکە!

ئەی سەد رەحمەت لەقەبرەکەت مامۆستا میرزا عەلی بۆ خۆتو دڵسۆزیت، ئای مامۆستا چەند بەختەوەر بوویت، هیواو ئاواتت هاتەدیو بەلەززەتەوە، بۆ دواجار، چاوانت لەیەك نا.. یەکەم رۆژو دووەم رۆژی ئاشبەتاڵ، ئێمە ویستمان هەڵێین، سەرەڕێت لێگرتینو وتت (کوڕینە نامەردتان نەکەم! بۆ کوێ؟ ئێستا رۆژی مێردانە! بۆ کوێ دەچن! ریسواو بێئابڕو دەمێننەوە، مردنتان پێباشتر دەبێ.. فەرموو ئێستا پیاوەتی خۆتان بۆ خۆتان بسەلمێنن.. لەمەوبەر پیاوەتیتان بۆ نەتەوەو وڵات دەسەلماند، ئێستا بۆ خۆتان، بەڵێ بۆ خۆتانی بسەلمێنن).

ئێمە ترسنۆكو بێفەڕبووین، لەهۆڵی رۆحی خۆماندا بووین نە تەنها جێمان هێشتی.. ئای سەد رەحمەت لەقەبرەکەت میرزا، تا دوافیشەك هەر بەگریت کرد، بەلەززەتەوە تێر تێر، بەخوێنەکەت خاکت ماچ کردو بەخوێن تیشکی هەتاویشت هەڵمژی.. پاش ئەوەی سەرەڕێت لێگرتن بۆ ئێوارێ، لەرێدا هاوڕێیەکمان هەواڵی شەهیدبوونتی پێداین، لەراستیدا ئەوکاتە ئەوەندەی ئێستا (مەرگت) کاری تێنەکردم.. وەك هەموو هەواڵێکی (ئەو رۆژانە!) بۆ چەند ساتێ غەمباری کردین، بێشەرمانە وتمان (خوا عافوی کات! لەگوناهەکانی خۆش بێت! کەچی ئێستا مەرگت بووەتە نەزرگاییێکی پیرۆزی دڵم.. ئەی سەد رەحمەت لەقەبرت میرزا بۆ

خۆتو قسەت کە فەرمووت (رسوا دەبن، بێئابڕو دەمێننەوە) خۆ ئەو چەند رۆژەی لەئاسیاوەکەدا بووم ترسم لەسێبەری خۆم پەیداکردبوو! سەیر سەیر جا رسوابوونو بێئابڕوویی لەوەزیاتر دەبێ کە لەهەیەرە کەچەڵ دەترسام؟ دە جا وەرە پیاو بترسێ، لەکێ؟ لە هەیەرە کەچەڵ.. ئێ.. جا بۆ نا ئەی میرزا چەند جار بۆی باس کردین!

(پیاو دەبێ لەدوو کەس بترسێ، یەکەم لەخوای مەزنو دووهەمیش لەوکەسانەی کەلەخوا ناترسن!)

ئێ.. میرزا، چەند دووربین بوویت، ئەم رۆژەت لەبەرچاودا بوو، دەتزانی (ئاوهای) لێدێ، تووشی ئەم دەردی سەریو ماڵوێرانیو ئاوارەییەوە دەبین، دەتزانی هەریەکەمان بەسەر رۆحی خۆمان دەبینە بار، دەتزانی شەرم دەکەین چیدی بڵێین کوردین.. سەد رەحمەت لەقەبرەکەت میرزا کە دەتووت:

- (ئەمەی ئێمە لەوەناچێ کە بتوانین تا سەر بەرێوەی ببەین.. هەرچەند هەفتەو مانگێکە.. ئاغاکان وەك جاران، بگرە زیاتریش.. خۆ پیاو ناوێرێ قسان بکات پێی دەڵێن (خایەنی کوردو کۆمەڵەیە) ئافەرین میرزا چەند بەوردی باست دەکردو دەتووت:

- (لەم رۆژەدا تکە نەوتێ، پارسەنگی هەزارەها دڵۆپە خوێنی ئینسانە..)

ئای حەمەی سیابەختو گومڕاە، نەزان، بۆ تێناگەی (نەوتو چاڵە نەوت) دەکاتە چی.. چەندیان پێ وتم لەلای مەلا رەشید بخوێنە با

سەوادداربی‌و فێربی!! کەچی بەقسەی کەسم نەکرد، هەر خەریکی قیتەقیت بووم، دەنا ئێستا منیش هەندێکم دەزانی‌و هەندێ تێدەگەیشتم. نا، چاکترە کە نازانم.. گەر زانیبام چم لەم کۆستە کەم دەکردەوە؟ کێ نالێ ئەوسا بەدەردی زانینی خۆمەوە ئێش‌و ئازارم قورستر نەدەبوو و داخ نەیدەکوشتم؟ چاکە نایزانم، باشتر کە هێ نازانم.. ئەوانەی دەیزانن چییان پێدەکرێ؟ (لەم کاتەدا) زانین‌و نەزانین چ جیاوازیەکیان هەیە؟ ئەگەرچی میرزا دەیفەرموو:

- (کوڕینە، نەخوێندەوار، بێسەواد، دەزانێ بڕوخێنێ لەهەموو کات‌و سەردەمێکدا دەتوانی بەشداری ئەم کارەی ئێمە بکات.. بەڵام کاری — ئێمەش- تا سەر! هەر رووخاندن نییە، گەرچی ئێستاکێ روخاندن سەرەکییە، بەڵام دەبێ بزانین: روخاندن لەپێناوی بناغە دروستکردندایە.. جا ئێوە بلێن: چ بێسەوادێ دەتوانێ دروست بکات؟

دوێنێ تا گەیشتنە نێو نیمچە ئەشکەوتەکە، حەمە لەم سێ‌و دووەی دڵی خۆیدا بوو و بەراوردی دەکرد، بەخۆیدا دەهاتەوە، ناوبەناویش هەر ئەم پرسیارەی لەخۆدەکرد.

- بۆ؟ چۆن تا ئێستا لەم نهێنییە نەگەیشتووم.. خۆ هاوڕێکانم بەوردی باسی ئەم لەززەتەیان دەکرد منیش بۆئەوەی خۆم نەشکێنمەوە هەر سەرم بائەدا، وەك شارەزاییێك قسەم دەدایە بەر قسەکانیان.. ئای کە بێسەروبەرو هێ بووم!

*

حەمە بەوردیەوە سەرنجی شوێن هەنگاوەکانی سمایلی دەدا کە چۆن چاپوکانە بەرەو ئاواییەکە داکشا، لەنێو سپیدارەکانی نزیکی چەمەکەدا لەچاو وون بوو، هەر لەگەڵ لەچاو ون بوونی سمایلا حەمە بەرەو ناخی خۆی داچۆڕایەوە..

خەجێ لەژێر سێبەری دارتووەکەدا بەلاچاوەوە سەرنجی پەڵە خوێنە چاپ بووەکەی سەر چۆغەکەی حەمەدی دەدا، حەمە وەرچەرخاو نزیکی خەجێ بووەوە، بێ ئاگایانە سەری شۆڕکردە سەر سنگی خەجێ‌و گۆنای ئەحمەدی ماچ کرد:

رۆڵە بێ وەبی..

پەڵە خوێنەکەی ناوشانی حەمە، ببوە تۆڕو سەرنجی خەجێ، نێیر ئاسا کەوتبووە نێویەوە، خەجێ هەرکە بەئاستەم چاوی بەرزکردەوە جارێکی دی دەکەوتە نێو ئەو تۆڕەوە!

ئەو پەڵە خوێنە لەبەرچاوی خەجێدا ببووە دەریاییێك وایدەزانی ئەو خوێنە دێتەزمان، دەبێتە شاهیدێکی هەمیشە ساتگۆ، پەنجە بۆ پیاوەتی‌و گەورەیی حەمە درێژدەکات، لەهەمانکاتیشدا پەنجە بۆ پۆخڵی خەجێ درێژدەکات.

- (تا ماوم.. نابێ لەڕووی حەمەدا بێمە زمان، نەوەك ئەو پەڵە خوێنە بێتە گفت‌و بەرچاوم بگرێ.. ئا.. ئا.. ئەرێ.. خۆ حەمە لەشەوی بوکێنییەکەمدا وتی: خەجێ گەلێ قسەو قسەلۆکم بیستوو، وەلێ

خوێنی کچێنیەکەت شاهیدێکە دوورنییە بێتە گفت نەك بەرچاوم بگرێ بەڵکو زمانیشم لاڵ کات!

*

دوێنێ شەو..

خەجێ لەنیمچە ئەشکەوتەکەدا سەرباری ژانی منداڵبوونو ترسو سەرما، لەناخەوە سوکە حەزێکی بەرم رووداوە دەکرد.. ئەم بەرەبەیانە خوێنەکەی ناوشانی حەمە —هەندێ تەمو مژی بەر دیدەو مێشکی رەوانەوە.. نەیدەزانی ئەوەندەبەلای حەمەوە خۆشەویستە، سێ چوار مانگێ لەمەوبەر کاتێ کە حەمە جارجار بەقیتەقیت دەگەڕایەوە بۆ ئاوایی، کچانی دێ بەتوانجەوە بەخەجێیان دەووت:

تازە حەمە لەدەست دەرچوو، کچەتیوی شاری لەخشتەیان بردووەو فرێیان داوە.

ئەم قسانە ئەوەندە کاری لەخەجێ نەدەکرد بەقەد ئەوەی هەر هەمان کچە عازەبەکان بەدەوری حەمەدا دەهاتنو چاوبازییان لەگەڵ دەکرد.. حەمەش چاوچلێسو حازر بەدەسو قسە لەڕوو بوو، زۆربەی کچانی ئاوایی چاوەڕێی قسەیێکی حەمەیان دەکرد، تا شەوێ دەست لەگەردنی ئەو قسەیە بئاڵێنن، دەیان خەونی بەتامو لەززەت ئامێز ببینن، تا سبەینێ بەدڵنیاییەوە لەنێو کچانی ئاواییدا بێنە گفت کە شۆخو شەنگو لەبارو کۆکن، تەنهابەوەی حەمە قایل بووە، بزەیێكو دوو قسەی خۆش بوو، کە ژنی حەمەی قیتو قۆزو قشەخۆشەو کچانی ئاوایی حەسودی

پێدەبەن! لەلاییێکی دیشەوە دڵنیا نەبوو لەحەمە، چونکە گەلێکی بیستبوو کە ئافرەتانی شار عەیارنو داوو دەرمانی ئارایشت چاکتر بەکاردەهێنن.. حەمە لەهەرەتی لاویدایە، کوڕە دەوڵەمەندە، دەستوپێ سپییە، هێی نەبینیووە، برسی نەبووە، رەنج خەساری رووی تێنەکردەووە، قاڵ نەبوو، کچانی ئاواییش بەتەوسەوە بەخەجێیان دەوت:

- دەڵێن حەمە لەشاردا دوو سێ دۆستی هەیە

*

تا بەرەبەیانی ئەمرۆ رەگی ئەم گومانە ئالابووە ژانی منداڵ بوونی، کە دوێنێ بەشپرزەیی تاوی هەنگاوەکانی خۆی دەدا، هەزار جۆر گومانو هەستی سەیر بەمێشکیا تێدەپەڕی، دەیان جار نشوستی خۆی بەبەرچاویدا گوزەری دەکردو لەبەرخۆیەوە دەیووت:

- (ئا.. ئەم سەرماو ژانەش.. ئەم برسێتییو ماندووبوونەش بەسەردەچێ.. حەمە لەم هەشت نۆ رۆژەدا هەر بیری لەعێراق دەکردەوە، دەیووت: (خەجێ بۆ کەرکوك دەچین) چاکە، ئەوا چووین بۆ کەرکوك لەوێدا کچەتیوێ فریوی دەدا.. بەڵێ، حەمە چاو لەدەرە.. ئەی کچانی ئاوایی وایان نەدەووت.. خۆ بوختانیان نەدەکرد.. ئیدی لەکەرکوکدا منیش نەك هەوێ، بەڵکو دەبێ وەك کارەکەرێك پەڕو گوێی.. ئەی خوا هەڵینەگری.. ئای بۆ ئەم رۆژ رەشییەم، دەی خەجێ بیخۆ عافێتت بێ.. دەیانوت: (شو بکە، لەبۆڵەبۆڵی باوەپیارە رزگارت دەبێو لەقسەی خەڵکیش خۆت دەپارێزێ) ئەوا شووم کرد.. ئەی خوا! باوەڕناکەم خەڵکی

ئاوایی بوختانیان کردبێ، نا، وەڵڵا خوا قەبوڵ ناکات! ئەڵبەتە شتیان بیستبوو، خۆ لەخۆڕا قسەکانیان نەدەکرد.. دیارە شتی زیاتریشیان دەزانیو لەبەر من قەسکانیان بەنیوەچڵییەوە دەردەبڕی. خوا قەبوڵ ناکات گوڵچین خۆشی دەویستم، کە پێی وتم: (خەجێو سووری کاکم، شەوو ڕۆژ هەر ستایشی کاکە حەمەم دەکاتو دەڵێ (گیانێکمان بەخوایەو گیانێکمان بەکاکە حەمە، ئەوەندە چاوی لێمانە هەر شتێکمان بووێ دەستبەجێ بۆمانی جێبەجێ دەکات! بۆ حەمە چ کارەیە؟ خۆ پێیان ئێژن پێشمەرگە! جا بۆ لەگەڵ ژناندا قسە دەکات.. من خۆم دەیناسم چ قسەلوسێکە! خۆ گوڵچین خۆشی دەویستم، نەیدەویست دڵم بشکێنیو هەر ئەوەندەی بۆ باس دەکردم! ئەی (نازە) خۆ چەند جارێ لەبەرچاوی ئافرەتاندا دووبارەی دەکردەوە (خەجێ.. لەشاییەکەی (فەتەی) ئامۆزامدا، گیانێکمان بەکاکە حەمە بوو، خۆ بەجۆرێ شاییەکەی گەرم کردبوو، سەرچۆپییەکەی بەرنەدەدا، ئای کە بەجوانی شانی هەڵدەتەکاند، کارێکی کرد ژنانیش دەس بەرنەدەنو لەگەڵیا دەربەن! ئەرێ خەجێ، ئەوە لەکوێڕا حەمە فێری ئەم شاییو بەزمە بووە؟ سا وە (پیرخدر) کە چوومە دەستییەوە، شەکەتی کردم، ئارەقی ڕەشو شینی بێ دەردام! خەجێ زۆربەی ژنان گرەویان لەگەڵدا کردم کە نەتوانم لەریزێ زیاتر لەگەڵیا (سێ پێ یی) دەربەم! خۆ ڕاستیان کرد.. تەنها ئەو کچە مەتکەبلییە چاوشینە نەبێ بۆڕی بەحەمەدا، سەرچۆپییەکەی لەدەس وەرگرت! ئەرێ خەجێ حەمە لەکوێڕا فێری ئەم بەزمە بووە؟!

من خۆم هەر دەمزانی مەتکەبلییەکان فریوی دەدەنو خێری دەبەخشنەوە! ئێستا مەگەر هەر خوا بزانێ چیمان بەسەردێ، ئەوپەڕی دەچینە ئەودیو و لەوێشدا:

- (ئا.. بەزیادی خێرم نەکرد، ئەم لادێیە چیە؟ چی ئەزانێ؟ بۆنی ڕیخو تەپاڵەی لێوەدێ! چییە ئەمە، بەرەڵڵای بکە، بینێرەوە بۆلای کەسوکاری.. بەزیادی خێرم نەکرد، هەوێ، هەوێ هەوێیێکی لادێییش، جا وەرە شوکری خوا بکە.. حەمە تەلاقی بدە، چاوی دەرێ، لادێیی پۆخڵ ڕشکن!)

ئەم قسە دەسکردانەی خەجێ، ناخی خۆی هێنابووە لەرز، حەمەش نەك تەنها کەمدوو بەڵکو ببوو بەبەشێ لەبێدەنگی، هەموو شتێکیش لەمێشکیا تێکەڵو پێکەڵ بوو.

❊

سمایل تا گەیشتە نێو ئاواییەکە، ئەوەندە سێو دووی لەگەڵ خۆیدا کرد، قەناعەتی پەیداکرد، کەچی بووەو بۆچی ئەم ئاشبەتاڵە ڕوویداوە.. ئەگەرچی لەم دواییەدا لەدەمی زۆربەی خەڵکی دەیبیست کەچی وەك دوو وشەی بێگیان ئەهاتە بەر گوێی تامو ڕەنگو بۆنیان نەبوو.. ئێستا، ئاشبەتاڵ (بەقەدو قەوارە ڕاستەقینەکەی، بەتامو بۆنو گیانەوە هەستی پێدەکاتو دەزانێ چ دەگەیێنێ.. تا دوێنێ بەڵێ دوێنێ لەدواقۆناغی کۆتاییدا، لەسەرەتاو ئاکامی نەگەیشتبوو.. بەڵام خەجێ دەیزانیو نەیدەزانێ، بەرلەوەی حەمە بگەڕێتەوە بۆ دێ، ڕێبوارێکی شوناس

بەپەلـەپروزێوە، گەیـشتە (دێ) هەناسەسـوارو بـێڕەنگو مانـدووبوو، هەرچیەکیان لـێ دەپرسیو وەڵامەکەی:

(بەڵێ.. بەڵێ.. ئاشبەتاڵ.. تازە کۆستمان کەوتو ریسمان بووەوە بـە خوری، هەرچیەکمان هەبوو فەوتا، دەبێ چـی دی نـەڵێین کـوردین! نـەڵێین ئینسانین! کۆستمان کەوت، خوایش پشتی تێکردین..)

خـەجێ پێکـەنینی بەقـسەکانی ئـەم ڕێبـوارە شوناسـە دەهاتـەوە لەبەرخۆیەوە دەیووت:

(هەر حەمە سەلامەت بێ، خوای دەکرد دنیا سەروژێر دەبوو)

خەجێ نەك هەر تەنها تێنەدەگەیشت حەمە بۆ چ تفەنگی هەڵگرتووە، بەڵکو حەزی دەکرد چەکەکەی دانێو بگەڕێتەوەو ئیدی ئەوەندە قیتـەقیت نەکات!

هەرکە ڕێیبوارە شوناسەکە دەیووت:

(تـازە سەربەسـتیمان، لـە دەسـمان چـوو، وەکـو جـاران دەکەوینـە ژێـر دەستو پێ.. ئای بۆ سەربەستی لەدەسچوومان).

خەجێ پێی سەیر بوو، سەربەستی چی؟ گاڵتەی بەقسەکانی ڕێبوارەکە دەهاتەوە.

- (سەربەستی چی؟ ئەوە نییە دێ هەر دێیەکەی جارانـە چـەتنی چـەن ساڵە ئاغا هەر ئاغایە.. ئەوە نییـە ئاسـیاوەکە هـەر دوو سـێ ڕۆژ جـارێ

پەکی دەکەوێ؟ ئەوە نییە چەرچییەکان هەر هەمان متومـوریو خەزێمـەو حەڵوا دەهێننە ئاوایی.. ئەوە نییە نەخۆشی بێستانەکانی وێـران کـردووە! ئاغاش هەروەکوو جاران مشکیو جەمەدانەییێکی بە(چویت) شـین کـراوی تێکـەڵ کـردووەو سـتارخانییەکەی لـە (فاسـۆن) دووریـوە؟! دەسەسـڕە مەخمەڵەکانی هەمیشە لەبـەر پـشتوێنەکەیدایە، دایـەمو دەرەم دە دوانـزە نۆکەر بەدوایەوەن! یەکێ ئەسپی بۆ زین دەکا، یـەکێ ڕەشمـەی بـۆ دەگـرێ یـەکێ پـشتی بـۆ دادەچـەمێنێ —تـا سـواربێ-! خـۆ لـەم ماوەیەشـدا (پوشانەشـی زیـادکرد) ملـی چـەند کەسێکیـشی لەگرێژنـەوە دەرکێـشا، هەروەکو جاران بگرە زیاتریش پەڵپو بیانوی بەرەنجدەر و پاڵەکان دەگرت! کێ دەیتوانی بڵێ (فز) خۆبەزۆر دەیکردە خایەن! ئەوە نییە ئەو ڕەنجدەرەی ژن یا کچی جووانی هەیە دەینێرێتە ئیشی دوور.. دوور..

خۆ ئەگەر جاری جاران بەئاشکرا تفـەنگو دەمانـچەی هەڵنـەدەگرت، خۆ ئەوا ئەو ئەمساڵ خۆیو نۆکەرەکانی خۆیان بەفیشەك سوورکردووە!

چ کەسێ دەیوێرا فزە بکات.. خـۆ سـێ چـوار مانگـێ لەمەوبـەر بـوو ڕۆستەمە خێلی هێناو لەنێو حەوزی مزگەوتەکەدا شـەووڕۆژێ ڕایگـرت.. نۆکەرەکانیشی بەشول تاساندیان، پاشـانیش هـەموو ئـاوایی کـۆکردەوەو پێیانی وت:

- (هەرکەسێ خایەنی کوردو کۆمـەڵەو کۆماری خۆشەویست بێ، ئاوها دەیکەین بەعیبرەت!)

خەجێ ئەو رۆژە بەوردی گوێی لەفەتاحی برای رۆستەم کە لەنێو خەڵکەکەدا بەئاستەم دەنگی بەرزدەکرد:

- (ئای رۆستەمی بەستەزمان، تۆ خایەنی دیوەخانو نۆکەرانی ئاغا بوویت.. سەرپێیت لەوەکردبوو کە چیدی ژنە نەزۆکەکەت لەحەرەمی ئاغاو لەسایەی ئاغاژندا جێنەهێڵێت، بۆ ئاغا قاچاغچیەتی نەکەیت! چ سەیرێکە دیوەخانی ئاغا بووەتە کۆمارە خۆشەویستەکە! دەستوپێیەکانی کۆمەڵەن، ئاغاش یەکە غەمخواری کوردە! چ سەیرێکە..؟

فەتاحی بەستەزمان قسەکانی تەواونەکرد، پیاوانی ئاغا گرتیان، سەرنگونیان کرد!

خەجێ لەوماوەیەدا زۆر شتی دێی دەبینیو شتی سەیرتری دەبیست، هەرکە قسەی رێبوارە شوناسەکەی وەبیردەهاتەوە پێکەنینی بەوشەی سەربەستی دەهات.. وشەی سەربەستی ئەوەندەی وشەی چەوساندنەوە ئازاری خەجێی دەداو توشی هەناسەبڕکێی دەکرد.. ناحەقی نەبوو، چونکە ئەوەندەی بیستبوو فامە ساکارەکەی شێوابوو، چەندین جار لەهاوڕێکانی حەمەی بیستبوو کە:

سەرکەوتن تەنها دامەزراندنی حکومەت نییە بەڵکو گۆڕانکارییەکی تەواوە، هەر لەزەوی دابەشکردنو نەهێشتنی زوڵمو زۆری ئاغاوە تا کردنەوەی قوتابخانەو نەخۆشخانەو ژیانی یەکسانو برایەتیو هەوڵ بۆ ئاوەدانکردنو بنیاتی بناغەی وڵاتێکی ئازاد، خەجێ هەرکە ئەم قسانەی دەبیست خەوی بەوشتانەوە دەبینی، کەچی تەواوی رەفتاری رۆژانەی

هەڵپەرستو بودەڵەو بێمودەکان پیەوانەی ئەم شتانە بوو، لەناخدا گەلێکی حەز بەئازادی دەکردو بڕواییێکی پتەوی بەخەبات هەبوو، کەچی بەدڕەفتاری ئەو جۆرە کەسانە کاری لەباوەڕی کرد، رۆژبەڕۆژ دیدی تەسك تر دەبوو بەبێ ئومێدییەوە دەیڕوانییە سەراپای ژیان!

*

رێبواری شوناس وەك ئەوەی راسپێرابێ ئەم هەواڵە جەرگبڕە بڵاوبکاتەوە بەپەلە بوو دێ بەدێ بڕوات.. هەواڵ؟ چ هەواڵێ بوو، دووفاق، لەلایێکەوە بۆ هەندێ کەس بزەبەخش بوو، تینی بەکینەی پەنگخواردوویان دەداو خۆیان لەمەلاس دەنا! بۆ هەندێکی دیش -کە بەشە زۆرەکە بوون- بەتایبەتیش بۆ رەشوڕووتەکان، مایەی ماتەمینیو خەمو پەژارەییێکی گەورە بوو بەجۆرێ زمانی لەدەمدا لاڵ کردبوو، گوێش کەڕ مێشك کاسو چاویش لێڵ بێن، هەنگاو تێکەڵو پێکەڵ، قیێز لەژیانو حەز بەنەمانو لەناوچوون کردن، هەمووشتێکی جوان لەبەرچاواندا ناشیرینو نەگریس بوو، هەواڵ بووە گرێی سەردڵ، بووە درم! زۆر خۆی بەناشایستەی ژیان دەزانی، ببووە بار بەسەر رۆحی خۆیەوە، هەندێکیش خۆی بەبێگیان دەزانی، دەستی نەدەچووە خۆی، دەنا حەزیان بەخۆکوژی دەکرد.. تورەییو مۆنی سیمایانی پۆشیبوو، بێدەنگی لەنێوخوێنیاندا هاتوچۆی دەکرد، گێژ، و وڕو کاس، تفیان لەخۆو لەئاسمانیش دەکرد!

لەلاییێکی دیشەوە هەواڵەکە بۆئەوانەی کە کەسێکیان، خزمێکیان لەنێو کۆمەڵەدایە وەخۆدەکەوتن، حەمەو سمایلو خەجێ ئاسا رێی

ئاوارەیی‌و دەربەدەرییان دەگرتەبەر ترس‌و سەرماو برسییەتی لەدوواوە راوی دەنان، نادیاریش لەبەردەمەوە باوەشی بۆدەگرتنەوە!

ناچاری بووە تاقە پاکانەی هەموو کارێك.. نەك تەنها دێیەکەی حەمە، بەڵکو دەیان دێ‌و سەدان (وەسمان و مچە) نەك لەبەر بێفەڕی (هەیەرە کەچەڵێ) بەڵکو لەبەر رق‌و کینەی دوژمن بوونە خۆڵەمێش‌و دەیان هەیەرە کەچەڵیان کردە مقاش‌و گەشترین پشکۆیان پێدەگرت.

*

هەرکە رێبوارە شوناسەکە دێی جێهێشت‌و لەچاو ون بوو، بەپەلە زۆر شت گۆڕا، کەسێ نەیزانی بۆ؟ چۆن؟ کەی وا ئاغا دێ بەخۆی‌و پیاوەکانیەوە خۆیان ئامادەکرد، هەر پاش هەفتەیەك بەسەر هەواڵی رێبوارەکە، لەچاشتانگاودا ئاغاو پیاوەکانی چارەکە سەعاتێ رێ بۆ پێشوازی ژاندارمەکان چوون، زیاتر لەدە دوانزە مەڕیان لەبەر پێی سەرکردەی ژاندارمەکان سەربڕی، دەس لەسەر سینەو سەر بەرەو خوار، زەردەخەنەی بێتام‌و رەنگ، مەکر بازانە بەسەر لێوانییەوە پەرش دەبووەوە، ئاغا بەفارسییە شەقوشڕەکەی کەوتە ستایش‌و خێرهاتنیان، ناوبەناویش رووی لەپیاوەکانی خۆی دەکردو بەکوردی دەیووت:

- (ئا.. رۆڵە، چەند جارم پێوتن، حکومەت بەعارەبانە کەروێشك دەگرێ!)

روی لەسەرکردەی ژاندارمەکان کردو لەسەریەك دەیووت:

- (یاخوا بەخێربێنەوە پێ‌و قدومتان خێری پێوەبوو، بەخێربێنەوە، یاخوا بەخێربێنەوە.. خۆ ئەگەر فریامان نەکەوتبان، ئەوا هەرچی‌و پەرچی‌و روتەڵە بەفەتارەتیان دەبردین‌و زەوی‌و زاریان داگیردەکرد.. حەیاو ناموسیشمان دەکەوتنە ژێر دەستیان، یاخوا بەخێربێنەوە.. سەد جار بەخێربێنەوە.. ماڵ ماڵی خۆتانە.. سەروماڵ، مناڵ.. هەرچییەکی ئێوە بفەرموون لەئۆغردایە.. هەزار جار بەخێربێنەوە).

(میهری) بەوردی گوێی بۆ ئەم چاپلوسی‌و ستایشەی ئاغاکەی هەڵخستبوو، بەرەو دنیای کوێرەوەری خۆی داکشا، دەیزانی دەبێ هەر ئەمڕۆ (مهتاب)ی خوشکی، خۆی برازێنێتەوەو شەوێ —بەفەرمانی- ئاغا هاوبەشی نوێنی سەرکردەی ژاندارمەکان بێ، (مهتاب) چاکترین چەکی ئاغا بوو بۆ زۆر شت بەکاری دەهێنا، هەندێ جاریش بۆ خۆتاقیکردنەوە پاش پەنگی تلیاك کێشان دەچووەلایەوە!

چەند ساڵێ لەوەبەر ئاغا لەتەورێزدا میهری‌و مهتابی بەرچاودەکەوێ، دوو مناڵ، خوشك‌و برا، بێکەس‌و ئاوارەو.. دەچێتە هانایانەوە!! دەیانهێنێتە (دێ) میهری‌و مهتاب گەورە دەبن، میهری دەبێتە یەکە پیاوی ئاغاو قاسەی نهێنییەکانی، مهتاب-یشی کردە پاسەپۆرتی هەموو کارێکی قورس!

شەوڕۆژێ ژاندارمەکان میوانی ئاغا بوون، پاشان خۆی‌و هەندێ لەدەستوپێوەندەکانی بەرەو شار کەوتنەڕێ تا لەوێشەوە خۆئامادەکەن بەرەو تاران‌و خەڵات وەرگرتن بچن.

*

خەجێ بەڕوونی قسەکای پاری ئاغای وەبیردێتەوە کە چۆن گەورەو بچوکی کۆکردبووەوەو چووبوە سەر بەرزییەکەوە پڕبەدەنگ دەینەڕاند:

- کوڕینە گوێ بگرن!

ئەمڕۆ ڕۆژی لەخۆبوردنو تێکۆشانو هەڵمەتە! ئەگەر ئەمڕۆ شتێ بەشت نەکەین، ئەوا مێژوو هەرگیز لێمان نابورێ.. ئەگەر تائێستا لەڕووی نەفامییەوە کەمتەرخەمیمان بەرانبەر نەتەوەکەمان کردبێ، دەبێ ئەمڕۆ هەموومان بەیەک دەنگ بەیەک دڵ بەیەک بیروباوەڕەوە بێینە مەیدان! سەروماڵ، هەرچییەکمان هەیە، بۆ سەربەستیو سەربەرزی ئەم نەتەوەیە، بۆ ئازادی میللەتەکەمان بێ!! دەبێ خۆبەخت کەین!

کوڕینە:

پرسیار لەخۆتان بکەن.. تاکەی چەوساوەو بێماف بین؟ تاکەی بێدەمو زمانو ئاڵا بین؟ تاکەی مامەڵەمان پێوەبکەنو بێدەنگ بین؟

کوڕینە..

ئەمڕۆ ڕۆژی هەڵمەتو قوربانیدانە، ئەم فرسەتە لەدەس مەدەن! چاک بزانن ئەوەی بۆ بەرزی وڵاتو نەتەوەکەی تێ بکۆشێ، هەردەم سەربەرزە، هەمیشە ئازاو دلێرە.. نەمرە!!)

خۆ هەر ئەم قسانەی ئاغا بوو حەمەی لەخشتەبرد، بۆ سبەینێی ئەو ڕۆژە ئالۆشی تێکەوت، لەگەڵ چەند هەرزەیێکی ئاواییدا خۆیان گەیاندە شار.

لەشاردا ڕیزیان لەحەمە گرت، ئەویش سەبارەت بەوەی کوڕە کوێخایەو کێلی قەبرەکەی بوکی، بەرزترین کێلی گۆڕستانەکەی ئاواییە، تفەنگێکی (نهایت جاندار)و (دەمانچەیەکی دەتیر-یان) پێبەخشیو کردیانە سەردەستە.. حەمەش کەوتە قیتەقیتو فاتیحاخوێندنە بۆ قەبرەکەی باوکی!

*

حەمەو خەجێ لەبن دارتووەکەدا، بێئەوەی دەربڕن گەلێ پەشێو بوون..

- (چۆن سمایل وا دواکەوت؟

پرسیاری بێدەنگی هەردووکیان بوو.

حەمە هەندێ لەخەجێ دوورکەوتەوە، تا چاکتر ئاواییەکەی بۆ دەرکەوێ.

- (دەترسم، شتێکی بەسەرهاتبێ! نا..باوەڕناکەم، خۆم سمایل دەناسم، دەمانچەی پێیە، کەم کەس دەتوانێ زەفەری پێبەرێ.. نا.. نا ئەی بۆ دیارنییە؟

- حەمە لەم سێو دووەی دا بوو، سمایل دەرکەوت، حەمە بەپەلە بەرەوپیری چوو.

- خۆ هێ نەبووە؟

- نە کامە بۆ؟

- ئەڵێم زۆر دواکەوتی.

- ماڵێکی چاك بوون، هەرچەندەم کردو کۆشام بێ‌سوود بوو، نانیان دەرخوارد دام، پاشان خورجەکەیان پڕکردم.. لەڕوو دامام، نەمدەویست بڵێم ناخۆمو خەڵکی دیم لەگەڵدایە.. نانو پێخۆریان دامێو وتیان (ڕەنگە ڕێگەکەت دووربێ؟)

- ئافەرین

حەمە سووکە ئاگرێکی کردەوە، کەچی زۆری پێ‌سەیر بوو خەجێ هێی پێ‌نەخورا.. سمایل گەلێ دڵگیر بوو، خۆی دەدواند:

- (دەترسم براژنم لەمن دڵگیر بووبێ وا دواکەوتم.. ڕەنگە وا هەست بکات فەرامۆشم کردبێ..)

خەجێ هەر هێی نەخوارد، تا ئێوارێ لەژێر ئەو دارەدا ڕۆژیان گوزەراند.. هەرکە شوان مێگەلە مەڕو، گاوان گاڕانی هێنایەوەو کەڵەشێر لەخوێندن کەوت، ئەمانیش وەك تارمایی بەرەو ئاواییەکە داکشانو ماڵێکی پەڕیان هەڵبژارد..

هەرکە خانەخوێ چاوی بەتفەنگ کەوت لەسەرەتادا کەوتە گومانەوە، پاش حەسانەوەو شێوخواردن، قسەیێك لێرەو قسەیێك لەوێ، خانەخوێ وتی:

- یەك قسە بەچەندی دەفرۆشی؟

هەناوی سمایل گڕی تێ‌بەربوو، لەبەرخۆیەوە وتی: چی؟ کاکم تفەنگەکە دەفرۆشێ؟ بەڕاستییەتی یا هەر قسە بوو کردیان، خۆ کاکم پێویستی بە

(پوڵ) نییە.. نازانم چۆنی تێبگەیێنم کە بەمن لازمە.. ئەوە خۆ کابرا بەکاکم دەڵێ: (لەودیو) قەدەغەیەو نابێ کەس تفەنگ هەڵگرێ!

حەمە بەهێمنییەوە بەکابرای خانەخوێ وت:

- بەکەرێك!

خانەخوێ وایزانی حەمە گاڵتەی پێ‌دەکات، بێ‌دەنگو گرژو مۆن بوو.. حەمە هەستی کرد خانەخوێ دڵگیرە وتی:

- کەرێکی چاکو دوو جاجمو هەندێ وردە تفاقی پێویست بۆ (نۆماڵی)

- هەر ئەوەندە؟

- هەندێ زەخیرەو خواردەمەنی هەفتەیەك بۆ سێ کەسێ!

- هەر ئەوەندە؟

- ئیتر خۆت و ویژدانت.

- سەد تمەن دراویشت دەدەمێ

- زۆریشە بەزیادبێ!

- ئەی دەمانچەکەت نافرۆشی؟

- نەخێر.

- قیمەتی چاکت دەدەمێ!

- .. ..

- کەیفی خۆتە..

ژنو کـچی خانـەخوێ، پێویـستیەکانی خـەجێیان دابـین کـرد، حەمـەو سمایل تا بەرەبەیان بەنۆرە ئێـشکیان دەگـرت، دەترسـان نـەوەك خانـەخوێ بەدزیـەوەو ئیخبارییـان بکـات.. بەرەبـەیان وەخۆکـەوتن، بـڕۆن، کـابرای خانـەخوێو خێزانـی لەبـەر خـەجێ نەیانهێـشت، بەنـەوە دڵێیـەوە ئـەو ڕۆژەشیان لەو دێیـە گوزەرانـد، ڕۆژی دووەم لەگـەڵ تاریـكو ڕوونـدا، سـێ جـاجمو هێزەییێـك ڕۆنو هەنـدێ پـەنیرو کیـسەییێك کاکڵـە گـوێزو هەنـدێ مێوژو سی چل نان لەناو هەگبەیەکدا بەسەر پشتی کەرێکی سپی کۆکەوە بوو، ئەحمەد لەباوەشی خەجێ، خـەجێ-یـش لەسـەر پـشتی کـەرە سـپی، حەمەو سمایل-یش بەدوایانەوە ملی ڕێیان گرتەبەر.

❊

٢

حەوشێکی پانو بەرین، دارتوویەکی گەورەی پەلوپۆ نارێكو دەیان هێلانەی کوکوختی لەسەر، دە دوانزە ژووری تاریكو شێیاویو دەرگا ترازاو، کۆمەڵێ (کرێی) رەشورووتو ئاوارەوو لێقەوماوی گرتبووە خۆیەوە!

لەناوەڕاستی حەوشەکەدا بیرێکی قوڵو سەتڵێکی لاستیکی رەش بەگوریسێکەوە ئاوێزان بوو، مایەی شەڕو هەرای هەموو رۆژەی دانیشتوانی حەوشەکە بوو! دالانێکی باریك، جۆگەلەییەکی سیاناوی بۆگەن کردبووی بەدوو بەشەوە.. ئەمسەری دالانەکە، دەرگایەکی پانی دارینو بزمارڕێژکراو بوو، کە بەشەو و رۆژ دەمی داچەقاندبوو، لەزستاناندا ئەوەندە دەپەنەما، سێ چوار زەلامی کۆك نەیاندەتوانی دایخەن! پشتی دەرگاکە دنیایەکی سەربەستی دەیان جاڵجاڵۆکەو سیسرکو

شەوگەرد بوو.. ئەوسەری دالانەکەیش نووسابووە دامێنی تەنووربانێکی لەتەنەکەو چینکۆ دروستکراو..

تەنوورەکەیش هەمیشە خۆڵەمێشی گەرمی هەبوو، ئەمیشیان هۆیێکی دیی شەڕوهەرای بەرەبەیانی هەندێ لەکرێیەکان بوو کە قازانی پاقلەو نۆکیان تیادا دەکولانو دەیانفرۆشتە هاوسێکان، شەڕو مەرافەی بەیانیان وەك خۆیان بەیەکدییان دەووت:

– هێشتا خێرو شەڕ بەش نەکراوە بۆ وا حەیات لێهەڵگیراوە!

شەڕ تا چەشتنگاو بەردەوام دەبوو، پاشان سەتڵی بیرەکە دەبووە سۆنگەی شەڕێکی دیو ئێوارانیش، دەبا لەهێە شەڕو هەرایێ بەرپابکەن، دەنا کەسیان خەویان لێنەدەکەوتو نەدەحەسانەوە!

ژوورەکانی حەوشەکە بەتەنیشتی یەکدییەوە بوون، ئاخوڕی مانگاو کەرو گوێرەکە، کولانە قازو مراویو مریشكو قەل دیمەنێکی سەیری بەجەوشەکە بەخشی بوو.. چەند تەنەکەییێکی بەگەچ داچەسپاو ببووە هێلانەی هەندێ کۆتری ماڵی.. سەربانی حەوشەکە جێی مەشقو رمبازی منالانی کۆتربازو جێی فڕکان فڕکانی هەرزە چاوچڵێسەکان بوو کە لەو سەربانەوە بۆ سەربانەکانی دی دەچوون!

حەوشەکە بۆخۆی جیهانێکی تایبەتی بوو هەر لەقیژەی منالو شاتەشاتی ئافرەتانو زەڕینی کەرو بۆڕەی مانگا، تا جنێوە سووکەکانی خاوەن حەوشەکە ئیمپراتۆرو دکتاتۆر بوو.. ئەم دەنگانە کارێکی کردبوو کەس هەست بەدەسبەتاڵی نەکات! پیرە داروویش بەنازەوە —لەبەر شاشی

چڵەکانی- سێبەری پینەئاسای دابەش دەکردە سەر کرێچییەکان کە زۆربەیان حەمە ئاسا ئاوارە بوون..

*

لەهەفتەی یەکەمدا خەجێ وایدەزانی لەبەندیخانەیە، رانەهاتبووە سەر ئەوەی شەوو رۆژی لەنێو چوار دیواردا بگوزەرێنێو دیواری رزیو ببێتە پەرژینو لەڕووی ئاسۆی بینیندا بووەستێ!

(زوو) لەئاواییدا هەر لەبەیانییەوە تا ئێوارێ- پاش مەشکەژەنین- رێی کانی ژنان لەبەر هەنگاوە تیژڕەوەکانی زەلالەتی بوو، کەچی ئێستا دە دوانزە هەنگاو لەبیری حەوشەکەوە دوورە، گۆزەشی بووەتە سەتڵ!

مانگی بەدینارونیوێك لەم حەوشەیەدا نیشتەجێ بوون، هەر یەکەم رۆژ حەمە چوە لای دارتاشێك، لانکێکی جووانی بۆ ئەحمەد کڕی. هەر لەڕێدا میتو مووروی جووانو دەسرازەیێکی نەخشینو هەندێ وردە پێویستی ناوماڵو شتی دیی کڕیو گەڕایەوە.

حەمە چ کارێکی نەدەزانی، سمایل لەحەمە خراپتر.. کەرە سپییەکە بووە ئەستونگەی ژیانیان، هەموو سەرلەبەیانییێك حەمەو سمایل ناوی خوایان لێدەهێنا، کەرە سپییان دەدایەبەر، بەرەو (خانە سپی)و (خانی خورما)ی (خانی قازی) دەچوونو روویان لەدەرگای خوا دەکرد.. حەماڵییان دەکرد، لەکاردا لەکەرەسپی کەمتر نەبوون، هاوهێزبوون! لەشوێنی خۆیاندا گەر لەبرسا مردبان حەماڵییان نەدەکرد، کەچی لێرە، وردە وردە لەگەڵ ئەم ئیشەیاندا جۆرە عەشقو خۆشەویستییێکی سەیریان

پەیداکرد. لەنێو دلۆپە ئارەقی ماندووبووندا دەحەسانەوە. هەرچەند بارەکەیان قورس بووایێت ئەوا گیرفانیان قورستر دەبوو، زیاتر کەیفخۆش دەبوون، بەلایانەوە ژیان خۆشەویست تر دەبوو!

ئەگەر لەوەبەر لەجێو شوێنی خۆیاندا، لەگەورەپیاوانو مەلای دێ زۆر قسەی خۆشو شیعری جووانو چیرۆکی جوامێرییان بیستبوو، کەچی بایی پولێك نەیانیگۆڕی بوو، بەڵام لێرەدا، برسیەتیو غەریبی بەکەڵك ترین وانە بوو، نەك تەنها خێری خۆشەویستیو وەفای کردن، بەڵکو لەدڵسۆزیا پاڵ بوونو تێکەڵی خوێنیان بوو، هەرکە ئێواران دەگەڕانەوە هەریەکە دەسماڵێکی پڕ دەکرد، هەر رۆژەو شتێکیان بۆ ماڵ دەکڕی، بەماوەیێکی کەم ناوماڵێکی هەندێ رێكوپێك-یان پێکهێنا. ئیدی دەسهاتیان پاشەکەوت دەکرد..

*

حەمەو سمایل دەربەستی هێ شتێ نەدەهاتن، گرنگ ئەوەبوو بەئارەقی نێوچاوان نان پەیدا بکەنو بژین.. وردەوردە خەجێش راهاتە سەر ئەم ژیانە نوێیە، پاش ئەوەی حەمەو سمایلی بەڕێخست، خەریکی ئیشی ناوماڵ دەبوو، پاشانیش بەدیار بێشکەکەی ئەحمەدەوە دادەنیشت، لای لایەی بەسۆزی بۆدەکرد غەریبیو کلۆڵی خۆیشی دەلاواندەوە، هەندێ وردە فرمێسکی دەڕشت.

لەماوەی سێ مانگێکدا هەندێ شتیان پاشەکەوت کرد، غەریبی هاندەریان بوو، هەموو کارێکی قورس سووك کەنەوە، هەر لەبەیانییەوە

تائێوارێ تەنگیان بەکار هەڵدەچنی، هەنگاوەکانیان شارەزاو ئاشنای ئەم دوکانو ئەو دوکان بوو، بەهەموو بازاڕەکانی شاری کەرکوکدا دەسوڕانەوە.

(جوت قاوەخانە)و (ئەشەگ مەیدان) جێی حەسانەوەی نیوەڕوانیان بوو، بۆ سەعاتەوەختێ ماندوویەتییانی دەمژی.. بێدەربەستی هەموو جۆرە سەرنجی بوون! خەمی ئەوەیان نەبوو کە کۆڵ بۆ هەرچیو پەرچیو پولەکیو ناکەس بەچە هەڵدەگرن!

*

حەمەو سمایلو خەجێ لەنێو زەردەخەنەو گرۆگاڵی (ئەحمەد)ا دۆستایەتیو خشەویستیان لەگەڵ ژیانی نوێدا پتەوترکرد، هەستی غەریبیو شەکەتی لەنێو زەردەخەنەکانی ئەحمەدا دەتوایەوە..

پاش نۆ مانگێ، نیوەشەوێ حەمە لەخەوڕاپەڕی ئارەقی شێو مۆری دەردابوو، تا بەیانی خەوی لێنەکەوتەوە.. بەیانی زوو بەخەجێو سمایل-ی وت:

- خوا بەخێری بگێڕێ ئەمشەو خەونێکی ناخۆشم بینی.

سمایلو خەجێ بەیەك دەنگ وتیان:

- خێرە ئیشاڵڵا؟

حەمە هەروەك ئەوەی قسە بۆ خۆی بکاتو لەدنیای خەونەکەی خۆیدا بێ ئاوها هاتەگۆ!

- بەقەد چیاییێکی سەختدا، گەلێك سەخت، هەڵدەگژام نەمدەزانی بەدووی چییەوەم، یا چ شتێ پاڵم پێوەدەنێ، بەرەو ترۆپك دەڕۆیشتم! ئا.. کە ڕێگایەکی چە سەخت بوو.. هەر نەدەبڕایەوە.. کە هیلاك بووم، هەندێ شوێنی ئەوەندە سەخت بوو بەچنگەکڕێ پیایا هەڵدەگژام.. لەپڕ شتێ لەناخمدا هاتەدەنگو هانیدام بەردەوام بمو بڕۆم نەوەستم. ئەم دەنگەی ناخم هەراسانی کردم.. ئای چ خەونێ بوو.. چ چیاییێك بوو. باوکمو دایکمو هەموو خزمو کەسوکارم، ناسیاو و هاوڕێکانم.. هەموو خەڵکی دێیەکەمان بەقەد چیاکەدا وەستابوون. ئا.. بێ گیان، ببوون بەبەرد، بەبەردەمیاندا تێدەپەڕیم لێیان نزیك دەبوومەوە، دەستم بەروخساریان دەهێنا، گەردو تۆزێکی بۆر نشتبووە سەر روخساریان.. دەنگەکەی ناخم هەر تاوی دەدام! ئای چ ڕێیەك بوو.. هەر نەدەبڕایەوە، ماندووبووم، هێزم تیانەما، ئەژنۆکانم دەلەرزین، بەپێوە خۆمم بۆنەدەگیرا، کەچی دەنگەکەی ناخم پەلکێشی دەکردم! ماوەی حەسانەوەی نەدەدام، بەباریکە ڕێیە سەختەکانی چیاکەدا سەری خستم، گەیاندمیە سەر ترۆپك.. ئای چەن بەرز بوو، زنجیرە چیاکانی دی لەبەر پێی ئەم چیایەدا بەشەرمەوە سەریان داخستبوو.. ئای چەن بەرز بوو.. چ هەزار بەهەزارێ بوو.. ئەیڕوانییە سەر دۆڵێکی قوڵو تەنگ.. ئاگرێکی کزیش لەنێو دۆڵەکەدا دیار بوو.. باریکە دوکەڵێکی ڕەشی پیاوپێی لێهەڵدەستا! وردەوردە ئاگرەکە زیادی کرد، گەشایەوە، دوکەڵە ڕەشەکە وەك گەردەلولێکی تووڕە بەدەوری خۆیدا پێی دەخواردو بەرەو ژوور هەڵدەکشا،

هەموو دۆڵەکەی پڕکرد لە پڕ — ئاخ- ئەوە چی بوو؟ چ دەعباییێکی سەیر لەنێو دۆڵەکەوە سەری بەرزکردەوە. ئای چ دەعباییێك بوو؟ لەشێوەی ئافرەتێکی باریکەلەی درێژ، ئەوەندە درێژ مەگەر هەر خوا خۆی بزانێ چەن درێژو باریکەلە بوو.. دە دوانزە دەست.. رەنگە زیاتریش بوبوێ بەقەد سنگییەوە بوو.. دوو کەڵبەی سوور هەریەکەیان گەزێ زیاتر درێژیی بوو، لەدەمییەوە شۆڕببونەوە، پرچێکی رەشی درێژی گڤن، دوو مەمکی گەورە، هەریەکەی سێئەوەندەی مەشکە گاوسێ دەبوو، دەتووت رەشکەکانو بەسنگییەوە دەلەرینەوە.. ئای لەو دەعبایە چ دەنگو زیقەییێکی لەدەم دەهاتەدەر.. هەرچی بەردی چیاکە هەبوو خۆیان نەگرتو غلەو بوون.. دەنگدانەوەی زیقەکەی هەموو ئەو خزمو کەسوکارو هاوڕێیانەم — کە ببوون بەبەرد- هەموویانی خستو تلی پێدانو بەرەو دۆڵەکەی بردن، لەنێو دوکەڵە رەشەکەدا ون بوون! ئای چ خەونێ بوو.. دەعباکە دەیقیژاند، هاواری دەکرد، بەهەموو لایەکدا دەستەکانی رائەوەشاندو ئەینەڕاند.. ترش دایگرتبووم.. حەسەپابووم، زمانم تێك ئالآ، سەرم لێتێك چوو.. ئای.. نازانم لەو خەونەمدا چۆن دەمویرا سەیری بکەم.. لەپڕ دەعباکە وەستا، بێدەنگ بوو، دەستەکانی بۆ درێژکردم، هەرچەن هەوڵمدا حاڵی نەبووم چی دەوێ.. هاوارێکی کرد بەپشتا کەوتم! ئای لەگەرمی ئەو بایەی لەدەمییەوە دەهاتەدەر.. برۆو سمێڵو کاکۆڵی هەڵپڕوزاندم.. لەترسان هەر هاوارم دەکرد، دەمنالآند، کەچی دەنگم دەرنەدەهات، گوێم لەدەنگی خۆم نەدەبوو.. بۆ ماوەییێك

دەعباکە لەبەرچاوم ون بوو. وتم ئۆخەی رزگارم بوو! ئەم قسەیەم تەواونەکرد، دەعباکە سەری بەرزکردەوە.. واقم وڕما، ئەی هاوار ئەمە چییە دەیبینم؟

ئەحمەد بەسەر دەستەکانیەوە بوو، ئەم دەستو ئەودەستی پێدەکرد.. ئەحمەد دەگریا.. دەیقیژاند ئای هاوار.. نەمزانی چۆن لەسەر لوتکەی چیاکەوە خۆم هاویشتە ناو دۆڵەکە! لەو ئاسمانەدا، لەنێو بۆشاییو دوکەڵدا، زۆر بەئەسپایی وەکو پەڕ دائەبەزیمە خوارێ دوکەڵ ئالآیە قەدمەوە، داپیۆشیم، لەنێویا ون بووم! چ تاریکستانێ بوو.. ماوەی تەمەنی ئەو دابەزینەم ئەوەندەی هەموو تەمەنم دەبوو، هەر نەگەیشتمە خوارێ.. بۆشاییو تاریکی.. تاریکیو بۆشایی هەر تەواونەدەبوون، هەناسەم لەبەر بڕا، تەنگەتاو بووم، خەریك بوو بخنکێم.. وەئاگاهاتمەوە.. ئۆخەی خەو بوو. ئارەقی شینو مۆرم دەردابوو.. لەنێو جێیەکەم هەڵسام.. شایەتمانێکی بەهەقم هێنا.. رووم لەبێشکەکەی ئەحمەد کرد.. ماچم کرد.. ئیتر خەوم لێنەکەوتەوە.. حەمە لەکاتی گێڕانەوەی خەونەکەیدا، چاوەکانی زەق دەبوو، جۆرە تەنگەنەفەسییەك رێی لەوشەکانی دەگرت بەهەناسەبڕکێوە وشەکانی دەدایە دەم یەك، وەك ئەوەی هێشتا هرە لەنێو دنیای خەونەکەیدایە.. تك تك ئارەق بەنێوچاوانیدا هاتەخوارێو رەنگی پێدەبوارد..

سمایل وتی:

– کاکە خوا بەخێری بگێڕێ.. ئەمڕۆ لەماڵێدا بە، مەچۆ بۆ کار.. من دەچمو لەڕێدا بایی پەنجا فلس نان دەبەخشمەوە..

خەجێش تووتی ئاسا قسەکانی سمایلی دووبارەکردەوە. حەمە تا چاشتانگاو لەماڵێدا ئۆقرەی گرت، هەرکە بووە سەعات یانزە ئارامی لاهەڵگیراو لەماڵێدا هەر ئەمسەروئەوسەری دەکرد، بەخەجێی وت:

– بۆ سەعاتێ دەچمە بازاڕو چاوێ گڕدەدەم، لەگەڵ سمایل وێکڕا دێینەوە.

چاوەڕێی وەڵامی خەجێی نەکرد، ڕێی (خانەسپی)ی گرتەبەر.

❊

لەدەرگای (خانە سپی)دا هەموو حەماڵەکان لەلۆرییێکی (ئەنتەرناش) ئالابوون، تەنها سمایل نەبێ —کە حەمە هەرچەندە چاوی بۆ گێڕا بەرچاوی نەکەوت- حەماڵەکان لەگەرمەی گرەوکردنا بوون، حەمە خۆی تێهەڵقورتاند.

– جا زۆر زەحمەتە؟ فەردەیێکی (خەت سووری خوێ) دوو شەقاو ڕێیە لەلۆرییەکەوە بۆ نهۆمی دووەمی خانەکە.. جا چییە..

– کاکە حەمە ئێمە لەگەڵ تۆمان نییە؟

یەکێ لەحەماڵەکان ئەم قسەیەی کرد، حەمەی پێ تووڕەکرد، وایزانی بەتەوسەوە ئەم قسەیە دەکات، حەمە وەك ڕقەبەرایەتیکردن، چووە نێو باسەکەوە، سووربوو لەسەر گرەوکردن، وەکو هەمووجارێکی گاڵتەی بەم بەزمە دەهات، لەبەرخۆیەوە بەنیمچە زەردەخەنەیێك وتی:

– جا فەردەیێك چییە؟ بۆ کەم فەردە خوێم داگرتووە؟ کەم گرەوم بردووەتەوە؟ خۆ ئەمانە هەموو دەمناسن.. دەیزانن دەیبەمەوە.. دەی حەمە ناوی خوای لێ بێنە، خۆت بنوێنەو بۆیان ئیسپات بکە کە بەهێزترین حەماڵی شاری!!

فەردەکەیان دابەکۆڵیا، حەمەو وەك ئاسك لەلۆرییەکەوە هاتەخوارێ، بەپێپلیکەکانی خانەکەدا بەرەو نهۆمی سەرەوە هەنگاوی نا، پێش ئەوەی پێبنێتە سەر دوا ناردوانەوە، دەعباکەی شەوێی خەونی هاتەبەرچاوی، پێی خزا، بەخۆیو کۆڵەکەی کەوتنەخوارێ.. مقۆمقۆ کەوتە نێو حەماڵەکانەوە.

– ئەرێوەڵڵا لەناوچوو.

یەکێ لەحەماڵەکان ئەمەی وتو گەیشتەسەری، حەمە لەخۆچووبوو.. بردیانە خەستەخانە، حاجی صدیقی عەلافی خاوەن خان هەرکە بیستی حەمە پشتی شکاوە، بەهەڵەداوان خۆی گەیاندە ماڵی حەمە، هەرکە خەجێو سمایل ئەم هەواڵەیان بیست دەستو پێیان شکا!!

❊

مانگێ، دووان، سێیان، چوار، حەمە لەنەخۆشخانەدا مایەوە.. لەخراپەوە بۆ خراپتر دەچوو.. هێنایانەوە بۆ ماڵێ، نەیدەتوانی ببزوێت، خەجێ (قەعدە)ی لەژێر دەنا. سمایل بەتەنها کاری دەکرد، کەرە سپیش بەر سەیارە کەوت، ئیتر سمایل بەتەنها مایەوە..

حەمە وەکو منالّی لیّهات، نەك تەنها رۆژبەرۆژ دلّی ناسك دەبوو، بەلّکو بیانووی بیّ سەروبەریشی دەگرت، خەجیّ بەکۆلّ دەیبردە سەربان، بەیانیان دەیهیّنایەخواریّ.. حەمە لەهەموو شتیّ نارِازی بوو، لەخۆی، لەخەجیّ، لەسمایل، هەتا لەگریمانەکەی ئەحمەدیش.. هەر دەیبۆلاّند، تورِە دەبوو، هەرچییەکی بەردەست کەوتبا تیّیانی دەگرت، دەیشکاند، جنیّوی دەدا، رۆژیّ سمایل دیقی کردو هاتەزمان:

– کاکە ناشکور مەبە.. هەر ئەوەندەم لەدەس دیّ، خۆ تۆ بەتەنها نیت.. تۆو خەجیّو ئەحمەدو..

حەمە نەیهیّشت سمایل قسەکەی تەواوبکات:

– بەلّیّ.. بەلّیّ.. سمایل حالّی بووم.. ئەمە دنیایە.. وا چاولەدەستی تۆم! خوایە مەرگ..

سمایل دەیویست شتیّ بلّیّ، کەچی حەمە بەوشەی (خوایە مەرگ) قسەکەی پیّدەبرِیّ.. سمایل چەن جاریّ هەولّیدا بیّسود بوو..

یەکەم جار بوو سمایلو خەجیّ ببینن، حەمە دەگرییّت، بەجۆریّ فرمیّسك لەچاوانییەوە دەهاتەخواریّ گۆناو سمیّلّی تەرِکردبوو!

سمایلو خەجیّش نەك بۆ ئەم قسەیە بەلّکو بۆ فرمیّسکەکانی حەمە، بەری فرمیّسکیّ چاویان بەربوو، هەرسیّکیان بەبیّدەنگییەوە دەگریان، هەریەکەش بەجۆریّ بیروسۆزی خۆی لەنیّو فرمیّسکیا دەتواندەوە.. حەمە لەگەلّ هەر دلّۆپە فرمیّسکە تورِەبوونیّکی بیّدەنگ لەنیّو چاو و میّشکو دەروونیا دەزاند. بەدەنگیّکی نیمچەبیستراوو خۆی دەدواند:

– (وای لیّهات.. لەبیری چوەوە، ئەوەندەی فیسقەگولیّ بوو.. بەهەموو جۆرە نازیّ پەروەردەم کرد، هەرچییەکی ویستبا، بۆم پەیدادەکرد.. حەقیەتی! لەبیر چووەوە گەر لەترسی من نەبا، لەسەر ئەو کچەتیوە بیّکەس کوژیان دەکرد! ناحەقی نییە! خەتای نییە.. بەختەکەی خۆمە! تف لەم رۆژە رەشەم.. خوایە چ گوناهیّکم کردبوو وا برام لیّ بووە بەدوژمن! من وام لیّهات سمایل پیّم بلّیّ تۆ تەنها نییت.. ئەی ئەحمەدو خەجیّ من نیین؟ ئەی بۆ من تائیّستا سمایل نەبووم؟ ئەی خوا بۆ ئەم چارەنووسو بەدبەختییەم کەی بووە برا لەرِووی برای گەورەدا بیّتەزمان؟ خەتای خۆم بوو، زۆرم دایە دەمییەوە! ئەوە نییە لەماوەی ئەم یەك دوو مانگەدا ئیّواران دیّتەوە هەر ئەوەندە دەلّیّ: کاکە چۆنیو ئیتر بیّدەنگ دەبیّ.. ئای کە بیّدەنگییەکەی کوشتمی.. هەرکە نانەکەیم دەخوارد دەتووت زەهر دەخۆم، کە دەمبینی بەلاچاوەوە سەیری دەستم دەکات، نازانم خوا چۆن رۆحی نەدەکیّشام.. خۆ دەبا پیّرِی ئیّواریّ تیّبگەیشتبام کە پیّی وتم: (کاکە ئەوە موییّك بەپارووەکەتەوەیە، ئاگاداربە (دەبا ئەوەندە فامی هەباو تیّگەیشتبا بۆ پارووەکەم داناو نانەکەم نەخوارد.. دەبا حالّی بیّت.. بەلّیّ من، چۆن دەتوانم نانی بخۆم، ئەوەی پەیدای کردووە سەیری دەستم بکات! ئا.. رەنگە حالّی بووبیّتو خۆی بیّدەنگ کردبیّ، بەبیّدەنگی حالّیم بکات، ئیدی حەوسەلّەی نەماوە.. ئای خوا.. چ دنیاییّکە! هەر لەمیّژە دەزانمو سەرنجم دەدات.. هیّشتا نەمردووم وادەکات.. دەبیّ پاش مەرگم چی بکات؟

ئەوا یەکسەر (ئەحمەد) بەرەو مەیتەم دەنێرێو خەجێ-یش.. ئاه.. ناتوانم ئەو رۆژە بێنمەبەرچاوم!

حەمە لەگەڵ ئەم یادو کڕوزانەوەیەدا بەخوڕ فرمێسکی بێدەنگ لەچاوانییەوە دەهاتەخوارێ، ناخی گەلێ گەرم بوو.. فرمێسکەکانی حمە لەبەرچاوی سمایلو خەجێدا قەوارەیان وەرگرتبوو، گیانیان پەیداکردبوو، مرو ئاسا دەجولانەوە، فرمێسکیان لەچاوانی سمایلو خەجێدا دەدۆشی، چەن جارێ لەسەر یەك وشەی (ئاخ) (ئاخ)ی دەمی حەمە وەك تیری ژەهراوی دەروونی سمایلی دەپێکاو باریکە ژانی بۆ دروست دەکرد، لەتەوقی سەر تا نوکی پەنجەکانی پێی بەسەردەکرد.

– کاکم هەروا بووە، هێ نەگۆڕاوە، ئێستاش هەر بەمنالم دەزانێ، خۆ نەیهێشت قسەکەم تەواوبکەم. کەی من مەبەستم وابوو.. ویستم تەنها سوکە گلەیی بکەم.. کەی من مەبەسم وابوو.. ویستم بڵێم کاکە (راستە تۆ ژانت زۆرە.. ئاخر تەنها نییت، هەندێ حەوسەڵەت هەبێ، ئەم ژانەت کاردەکاتە سەر خەجێو ئەحمەد، ئەمانیش تۆنو بەشێکن لەئازاری تۆ، کەچی بەجۆرێکی دی تێگەیشت.. خۆ ئێستا ناتوانم هێ شتێ بڵێم.. ناتوانم بۆی روونکەمەوە.. هەر ناتوانم داوای لێبوردنی لێبکەم.. کاکم چاك دەناسم هەرگیز لێبوردن قەبوڵ ناکات.

❊

گەر کەسێ لەهاوسێکان بەرێککەوت چاوی پێیان کەوتبا دەیبینی: سێ جەستەی پوکی بەئاستەم نوزە تیاماوە، رەنگبواردوو غەمو پەژارە وەك تەونی جاڵجاڵۆکەییێکی مردوو بەروخساریانەوە دیارە.

بێهێزیو لاوازی دایانی چەقاندووەتە سەر زەوی، بێئومێدی دەستو پێیانی کۆت کردووە، لەرۆحی خۆیان بێزارن.. دوانیان کسکۆڵەیان کردووە، یەکێکیشیان لەسەر پشت نیمچەراکشاو چەند بالیفێکی لەژێر سەرو ساندایە، بێدەنگییەکی سەیر ئاڵاوەتە رۆحو جەستەیان، چاوانیان سوورهەڵگەڕانەوە بەپشکۆی ئاگری دۆزەخ دەچن!

حەمەیان، بەخوڕ فرمێسکی بێدەنگی لەچاوانییەوە دەبارێنێ، وەك بیەوێ پەڵە بەزەوییی سوتاوی ئومێدی ژیانی بداتو هەرچی فرمێسکی داهاووی تەمەنی هەیە دایبارێنێ.. سمایل پەنجەکانی لەئەژنۆ هەڵپێکاوە، بەئاوازێکی بێدەنگ فرمێسك لەچاوانییەوە دێنەخوارێ. گەلێبەپەلەو بەخوڕن وەك ئەوەی مەبەستیان بێ خۆیان لەئاگری دەروون، رزگارکەنو نەبنە هەڵم..

خەجێ-یش، رەنگە هێ چاوو سەرنجێ، نەتوانێ تەنها دیمەنی چاوەکانی کۆکاتەوەو لەچوارچێوەی بینیندا رایگرێ، جووتە چاوی خەجێ بەچاوانی ئاسکی ژێر چەقۆی دەستی راوچییەك دەچێ، برژانگەکانی وەك پەڕی تاوسێکی تازەپێکراو دەجولانەوە.. جووتە چاوەکە، هێ رەنگێ لەبەر گەرمی فرمێسکەکانیا خۆی پێنەدەگیرا، دەتوایەوە.. هەرکەسێ

دیەنی ئەم سێ کلۆڵەی بدیبا بڕوا بەچاوانی خۆی نەدەهێنا، سوك پاشەوپاش دەگەڕایەوە..

❊

ئەم بێدەنگییەی بەزیقەی گریانێکی ئەحمەد قووت دەدرا، وەك ئەوەی هەرسێکیان شەرمو خەجاڵەتی دایانگرێ، لەڕووی دەنگی (حەق)دا ئامادەبن، ملکەچی ویستی ئەو دەنگە بن!

دەنگێ بێ وشەو پیت، یاخییە لەنێو هەموو فەرهەنگەکانی زەمیندا کۆت بکرێو بکرێت بەکەرەسەی (زانستو فێربوون) دەنگێ هەر بەکێوییەتی خۆیەوە هەموو پیتو وشە کەویەکان دەبەزێنێو رامیان دەکات، سەرئەنجامیش رایان دەماڵێ!

دەنگێ لەسەرەتای پەیدابوونەوە تائێستا یاخییەو نایەوێ دابەش کرێتە سەر هەندێ پیتی بێدەنگو دەنگدار! کتێبە پیرزەکانیش لەتامو بۆنی بێبەرین. دەنگێکە نهێنی ئامێزو پیرۆزو دڵتەزێنە! هەرسێکیان لەئاستی گریانەکەی ئەحمەد دەشڵەژان.. خەجێ چووتە پێهەڵدەسا مەمکە وشکەکانی دەئاخنییە نێو دەمی!

❊

ئەو ئێوارەیە حەمە ورتەی لەدەم نەهاتەدەر، هێی نەخوارد، چاوی بڕیبووە بنمێی ژوورەکە، گەلێ جاریش بۆ دوو سێ دەقیقەیێك نەیدەتروکاند، لەبەرخۆیەوە خۆی دەدواندو سەری بادەدا:

– (بەڵێ.. حاڵی بووم.. ئەمە دنیایە! چاو لەدەستی تۆم.. خوایە مەرگ!)

بەرەبەیان لەگەڵ مەلابانگداندا، سمایل وەکو رۆژانی دی بەرەو کار ناوی خوای لێهێناو رۆیشت، زمانی حەمەکرایەوە، زۆری لەخەجێ کرد:

– خەجێ.. خەجێ گوێم لێبگرە.. نامەوێ هێ ببیستم فزە مەکە، ناوماڵ کۆکەوە، تەنها دەمانچەکە جیاکەرەوەو لەنێو بێشکەکەی ئەحمەدا قایمی کە.. ئاگات لێبێ ئەوانەی سمایل کڕویەتی دەستی مەدەیێ.. ئەوانی دی جیاکەرەوە بچۆ بەدوای (فرایمە جولەکە) بانگی بکە، بەهەر نرخێ بێ بیانفرۆشە.. وریابە.. نامەوێ کەس بزانێ.. ئا.. هەمووی مەفرۆشە، دوو دەس نوێنو هەندێ قاپو قاچاخو پەرەمێزەکە جیاکەوە.. ئەوانەی دی بفرۆشە.. دەی مەوەستە.

خەجێ بەحەپاسانەوە سەیری حەمەی دەکرد، هەرئەوەندەی وت:

– یا فەتاح یا رەز..

نەڕەیێکی حەمە، سەرتاپای خەجێی هێنایەلەرز.. بۆ چاشتنگاو ویستی حەمە هاتەدی.. هەموو شتێ ئامادەکرا.. خەجێ بەعارەبانەیەکەوە گەڕایەوە، سوك بێ قسە بۆی دەرپەڕین، حەمە لەرێدا بەکابرای عارەبانچی وت:

– بۆ مەحەتە.. مەحەتی قەتار

پاشان رووی لەخەجێ کرد:

– بریا دەستوخەتم دەبوو کاغەزێکم بۆ ئەو سپڵەیە دەنووسیو بۆم بەجێدەهێشت..

هەر لەنیوەڕۆ تا ئێوارێ لەبەر سێبەرێکدا لەوێستگای شەمەندەفەردا وەستان، خەجێ ئێوارێ حەمەی لەکۆڵ گرتو لەنێو فارگۆنێکدا لەجێیەك دایناو گەڕایەوە بۆ ئەحمەدو شڕەوپڕەکانی.

شەوگار کردیو حەمە کردی، چاوانی وەك هەوری بەهار فرمێسکی دائەباراند، خەجێش لەحەمە زیاتر.. دووهەم شەو بوو حەمە خەو نەچووە چاوانییەوە، بەرەبەیان گەیشتە بەغدا، هەر ئەو ڕۆژە لە (باب الشیخ)دا ژوورێکیان بەکرێ گرت، شەویش حەمەو خەجێ بەدیار گریە بێئامانەکەی ئەحمەد-ەوە دانیشتنو شەویان بەزان، هەر لەگەڵ تاریكو ڕوندا حەمە پەڵپو بیانوییێکی زۆری لەخەجێ گرتو زۆری لێکرد:

– خەجێ.. خەجێ.. بمبە بۆ زیارەتی شێخ.

– ... ...

– خەجێ لەگەڵ تۆمە.

– ئەی ئەحمەد.. چی لێبکەین!

– لەو ژوورەی بەرانبەر بپارێوە.. کوردنو تکایان لێ بکە، چاویان پێوەبێ.. نیوسەعاتێ بەڵێ نیوسەعاتێ.. دەی خەجێ دیقم کرد.. سەبرم نەما، خەریکە دەتەقم!

خەجێ نەیوێرا بڵێ کام شێخ، ئەحمەدی کردە بیانوو هەر وایدەزانی ئەم شێخەش وك جوامێری باپیری نەریمانە —کە پێش ئەوەی حەمە پشتی

بشکێ، یادی (دێ)و دارو بەردی (دێیان) دەکرد، هەر شەوە لەسەر بەردێ، دارێ. خانوییێك ناوی دەدوانو سەرگوزشتە-یان دەگێڕایەوە، دڵی خۆیان دەدایەوە! خەجێ گەلێجار ناوی شێخ عەبدولقادری بیستبوو، بەناوی (غەوس-ەوە) دەیناسی..

خەجێ نەك لەترسی حەمە، بەڵکو لەترسی غەوس هێی نەووتو حەمەی لەکۆڵ گرتو کەوتنەڕێ..

*

حەمە بەجۆرێ چنگی لەمەرقەدەکەی (غەوس) گیرکردبوو، بەواشەییێکی تووڕەی بێوو دزراو دەچوو، ئاگری تووڕەیی لەچاوانیەوە دەردەپەڕی.. هەموو هێزی لەشی لەنێو دەستەکانیا کۆببووەوە، ئەوەندە بەتوندی دەستی بەشیشەکانەوە گرتبوو پەنجەکانی خوێنیان تیا زابوو.. هەستی دەکرد ئەو ماوەیەی کە لەحەوشەی شێخدا چاوەڕێیان دەکرد، بەقەد هەموو تەمەنی دەبوو.. بەتووڕەبوونو حیرسێکی ئەوتۆوە مەرقەدەکەی رادەوەشان، سەرنجی هەموو ئەوانە کە بۆ زیارەت هاتبوون-ڕاکێشا.. لەوکاتەدا حەمە تەنها هەستی بەبوونی خواو غەوسو خۆیو سمایلو خەجێو ئەحمەد دەکرد، هەمووشتێکی دی لەبیرو هەستیا ببوونە تارماییی، تەنها ئەم ناوانە بەلایەوە جێنشینی ئەم دنیایەنو مایەی زەردەخەنەو جەنگو بەختەوەریو بێنەواییو ئاوارەیین، کەرەسەی ژیانن، یەك لەسەر حیسابی ئەوی دی جێ بۆ خۆی دەکاتەوە.. حەمە بەدەنگی بەرز دەیووت:

– گەر ئەمەم بۆ نەکەی باوەڕت پێناکەم.. مەرگی نەخەیتە پێشی مەرگمەوە.. باوەڕت پێناکەم.. وەك تۆم ناسیوە ئەمجارەش وەرە بەهانامەوە.. لەلای بینای چاواندا رجام بۆ بکە بپاڕێوە بۆم.. مەرگی بخاتە پێشی مەرگمەوە، (غەوس) کارێ مەکە بێئومێد بم، خەجێو ئەحمەد چاو لەدەستی سمایل بن.. راستە برامە.. قەیناکا.. خوێنمە.. قەیناکا.. دوا تکامە.. مەرگی بخەیتە پێشی مەرگمەوە!

گەر لەو شوێنە پیرۆزە نەبا، ئەو خەڵکانەی ئەوێ دەهاتننەدەنگو دەریان دەکردەدەرێ، حەمە زیاتر دەنگی بەرزدەکردەوە:

– باوەڕت پێناکەم.. باوەڕت پێناکەم.. گەر مەرگی نەخەیتە پێش مەرگمەوە.. نەهاتووم چاکم کەیتەوە، نامەوێ سمایل پەشیمان بێتەوە، بێت بکەوێتە سەر دەستو پێمەوە.. نەهاووم دەردی غەریبیم بڕەوێنیتەوە.. بەکەس‌وکارم شادکەیت لەجێو شوێنی خۆمدا سەربنێمەوە.. نامەوێ رۆژی حەشریش بێیتە هانامەوە.. دەمەوێ تەنها مەرگی سمایل.. ئەگەر بۆ یەك دەقیقەش بێت مەرگی بخەیتە پێش مەرگمەوە!

ئەوەندە قسنی مەرقەدەکەی راوەشان، ئەوەندە بەگریانەوە پاڕایەوە، شەکەت بوو، بەهەناسەبڕکێوە بەخەجێی وت:

– هەموو کەسێکمی یارمەتیم بدە! خوا یارمەتیت بدات!!

خەجێ، لەحەمە کەمتر فرمێسکی نەڕشتبوو.. هێ دوعاو پاڕانەوەییێکی نەبوو!! بەئەزیەت توانی بجوڵێتەوە، حەمەی لەمەرقەدەکە دوورخستەوە، لەپەناییێکدا داینا، حەمە پێی وت:

– بەسە.. لەمن گەڕێ.. زۆرم خەودێ بچۆ ئاگات لەئەحمەد بێ.. وریابە.. پاش نیوەڕۆ, ئێوارە.. بڕۆ مەوەستە.. خوا کەریمە.. خوا دەلیلی داماوە..

کە خەجێ لەبەرچاوی حەمە ون بوو، هەستی پەشیمانی رەگی لەدەروونیدا داکوتی، دەیویست بەسکەخشکێش بێ خۆی بگەیەنێتە مەرقەدەکە، کەچی دەماری خۆبەخاوەن خۆ زانین-ی گرژەوە بوو، بواری نەدا ببزوێت، مەبەستی ئەوەبوو ئەمجارەش مەرقەدەکە راوەشێنێو بڵێ:

– (ئەگەر ئەمەت پێناکرێ، ناتوانی مەرگی بخەیتە پێش مەرگمەوە، ئەوا ئەحمەدو خەجێم لێ بسێنەوە با ئەوان چیدی ئەم ئەزیەتو مەینەتیە نەچێژن! با ئەوان رزگاریان بێ.

وەك نەیتوانی خۆی بگەیەنێتە مەرقەدەکە بەدڵێکی کەیلەوە ئەم وشانەی دایە دەم هەواوە، بەرەو مەرقەدەکەی نارد، چەن جارێ بەهەمان کەیلیو پاڕانەوە، بەدڵ گیرییێکی فرمێسك ئامێزەوە لەبەرخۆیەوە دەیووت:

– (ئەحمەدو خەجێم لێ بسێنیتەوە.. ئەحمەدو خەجێ.. ئەحمەدو خە..)

وردەوردە پێڵووەکانی قورس بوونو چاوانی لەیەك نا، خۆزیای بەهەندێ وزە دەخواست، بۆ نیوسەعاتێ بتوانێ هەڵسێو تەنها کارێ بکات، ئەویش ئەحمەدو خەجێ زەهرخوارد بکات، خۆی لەباتی خوا لەم ڕۆژە ڕەشییە ڕزگاریان کات.. حەمە کە چاوانی لەیەك نا، گۆنا ئاڵەکەی ئەحمەدو خۆی ئاخنیە دنیای بیرکردنەوەی..

— (ئەواگۆنا ئاڵەکەی زەرد دەبێتەوە.. ڕەنگی دەگۆڕێ، ئەواسەری دەنێتە سەر سنگە لاوازەکەی خەجێو.. ئەوا بەجووتە گیان دەسپێرن! ماڵئاوایی دەکەن!

حەمە ڕاچڵەکی.. بەسەرنجی مەرقەدو مەردمەکانی پێیاوە گەلێ خۆی بەشەرمەزارو خەجاڵەتبار دەزانی، چۆن دەشێ بەم شێوەیە بیربکرێتەوەو ئەوەندەش بێویژدان بێ..

— (کێ ئەوەندە بێشەرەفو بێویژدان دەبێ کێیە وا دەستی دەچێتە ژنو منالی خۆی؟ ئەوان گوناهیان چییە؟ چییان کردەوە؟ ڕەنگە خەجێ توانیبای لەدێدا بمێنێتەوەو لەوێدا منالی ببێت..

نەخێر دەیانگرتو دەیانکردە پەن.. یانی هەموو گوناهێکی خەجێ ئەوەیە ژنی منەو لەگەڵ مندا ئەم ڕێیەی گرتووەتەبەر!

حەمە ئەوەندە یادو وردە بیرکردنەوەی ئاڵۆزو وردە دیمەن بەمێشکیا تێپەڕی، ماندوو بوو وردەوردە خەو بەرەو دنیای پڕ سیحری خۆی تۆڕی بۆ هەڵداو حەمەی پەلکێش کرد.. خەونی بینی هەمان خەونی پشت شکانەکەی دووبارەبووەوە، بەڵام ئەمجارەیان نەك بەرەو خوار، نەك

بەرەو دۆڵە هەزار بەهەزارەکە، بەڵکو لەسەر هەمان ترۆپکەوە لەنێو دوکەڵێکی بۆندارا بەرەوژوور هەڵدەچوو، دوکەڵی سپی بۆندار، بۆشایی، بۆشایی، بۆشایی هێی تر!! وەئاگاهاتەوە، هەمان ئارەقی شینو مۆری دەردابوو، بەدەنگی بەرز یەك دوو جار شایەتمانی هێنا، دایە پرمەی گریان، خێرەومەندەکان لێی کۆبوونەوە، تا خەجێ لەدواییدا گەڕایەوە، واستەیان بۆ کردبوو بردبوویانە نەخۆشخانەیەك.. ئیدی خەجێ هەموو ڕۆژێ ڕێی نەخۆشخانەی دەدایە بەر، ئەحمەدی لەباوەش دەگرت.. تاقە ئارامی حەمەیش بینینی ئەحمەد بوو.

*

کە سمایل گەڕایەوە سەر هەواری خاڵی! شپرزەیی زمانی بەست، بەلالەپەتێیانە لەهاوسێکانی پرسی، هەر ئەوەندەیان پێوت:

— نازانین (فرایمە جولەکە٠مان بینی شتەکانی دەگواستەوە، پاشان خەجێ کرێخانووەکەیدایە خاوەن حەوشەکە، بەهەناسەسواریو گریانەوە خواحافیزیو گەردن ئازادی لێکردین.. ڕۆیشتن.. دیاربوو حەمە پێی وتبوو بە چ کەسێ نەڵێ کە بۆ کوێ دەچن.. ڕەنگیشە خەجێش نەیزانیبێ، بێوەبیان کات، بەخوا ژنی چاك بوو..

سمایل سەری لێتێك چوو، بۆ یەکەمجار هەستی بەبێمانایی‌و بێتامی ژیان کرد.

— (ئێستا دۆستو دوژمن.. ناسیاو و نەناسیاو دەڵێن: داوەشێی سمایل، تۆیش پیاوی! برا پشت شکاوەکەت دەرکرد.. ئێستا خوادەزانێ

لەکونجی چ شارێکدا دەستی پانکردۆتەوەو سواڵ دەکات! خەجێی براژنت جووانو جاحێڵە، هەرچەن رۆژێکەو ئەویش دەکەوێتە داوەوە! داوەشێیت.. پیاوی.. تۆیش پیاوی؟ ئا هەرچی بڵێین راست دەکەن! چ تانەو توانجێکیشم تێگرن حەقیانە.. دەستیان خۆش بێ! ئای کاکە! وەی بێویژدان.. ئەو زەعیفەیە ئەو منالە بێگوناهە، خەتایان چی بوو؟ چییان کردبوو؟؟ زایە ئێستا روو لەکوێ بکەم؟ لەکوێ دەیاندۆزمەوە؟ جا گەر دۆزیمنەوە چ دەگەیێنێ؟ چۆن قەبوڵم دەکات؟ خوایە هاوار.. چیم پێدەکرێ؟ چۆن دەتوانم سەر بەرزبکەمەوە.. گەر خەڵکەکە هێیشم پێنەڵێن، خۆ بەسەرنج دەمکوژن، بەتەوسی بێدەنگ دەمهاڕن.. با هێیشم پێنەڵێن، هێیش نەزانن، خۆ دەبێ پیاو بم.. خۆ هێ نەبێ لەبەر خەجێو ئەحمەد دەبێ هەر شتێ بکەم! ئا.. خەجێ جووانو جاحێڵە.. دنیادیدەیە.. لادێییە، لەدرۆو فرتو فێڵو هەزار ڕوویی شەللاتیەکان بێئاگایە.. گەوج نییە، دڵسافە فریوی دەدەن! خوایە چ بکەم؟ چیم لەدەست دێ! سەی پیر خدر- سەی یۆلە.. ئەی هاوار..)

سمایل چەند رۆژێ لەماڵێکدا کەوت، جیاوازی لەگەڵ مردووواندا تەنها خەوبینین بوو، هەموو شەوێ چەن جارێ رادەپەڕی، هاواری دەکرد، بەخۆیادەهاتەوە.. خەونی ئاڵۆزو مۆتەکەی سەرسنگی خەونی درێژو خەونی کورت، شەوورۆژی بۆ نەبوو، پاش ئەوەی چەن جارێ (ڕاپەڕین) لەچنگی چەند خەوێکی ترسناك رزگاری کرد، ئێوارەیێکیان خەونێکی هێمن باوەشی پیاکردو لەئامێزی نا.

(ئەوا سەی یۆڵە کۆترێکی سپییە، بەدەوری گومەزەکەی سەی پیر خدری باوکیدا دەسوڕێتەوە، هاژەی شاباڵەکانی نەرمەشەماڵێکی فێنك دابەش دەکاتە سەر (دێ)و سەر بەهەموو کونجو کوختو ماڵێکا دەکات.. هەموو دانیشتوانی دێ. بەگەورەو بچووکەوە، تێکڕا وەئاگاهاتوون، هەموویان هاتوونەتەدەرێ، سەیری سەی یۆڵە-یان دەکرد.. ئەوا لەسەر گومەزەکەی باوکیا نیشتەوە، ئەوا بەسۆزەوە دەگمێنێ، ئەوا هەموو لەو گمەیە حاڵی دەبن، ئەوە یەکە یەکە بەدەنووك پەڕ لەسنگی خۆی دەکاتەوە، دابەشی دەکاتە سەر خەڵکەکە، پەڕە سپیەکان وەردەگرن وەك موفەڕك ماچی دەکەن.. ئا.. خۆ ئەوە هەموو خەڵکەکە بوونە کۆترو هەمو هەڵفڕینو چەند جارێ بەدەوری گومەزەکەدا سوڕانەوە.. ئەوا سەی یۆڵە-یش هەڵفڕی بووە پێشەنگیان.. بەرزبوونەوە، بەرز، بەرز، لەچاو ون بوون!

لەخەونەکەی وەئاگاهاتەوە، دەنگدانەوەی گمەگم گوێی ئاخنی بوو.. بۆئەوەی ئەم خەونەی لا تێکەڵ نەبێو لەبیری نەچێتەوە، چەنج جارێ بۆخۆی گێڕایەوە!

(ئەوا پەڕ دابەش دەکاتە سەریان! ماچی دەکەن.. هەموو بوونە کۆتری سپی.. دەگمێنن، هەڵفڕین بۆ ئاسمان، بەرەوژوورتر.. چ خەونێکی بەتام بوو)

– (خۆزیا لەو خەونەمدا کاکمو ئەحمەدو خەجێش لەوێدا دەبوونو پەڕی سەی یۆڵەیان بەردەکەوتو دەفڕین!)

*

ئەو چەند رۆژەی سمایل لەماڵێدا کەوتبوو، ببووە مایەی رقو تورەیی خاوەن خانووەکە.. هاتو پێی وت:

– کورم سمایل.. من تۆ دەناسم! بەڵام لەبەر قسەی عالەم حەزدەکەم لێم تێبگەی.. یانی ئەڵێم.. یانی مەبەستم.. تۆ زگورتیت.. لەحەوشەکەدا.. یانی نابەجێیە..

سمایل، بێوەڵام، بێ ئاوڕدانەوە لەو هەندە وردەتفاقەی کە –حەمە بۆی جێهێشتبوو– ملی رێی گرتەبەر، ئەوەندە خۆی بەخەجاڵەتبار دەزانی سەری بەرزنەکردەوە.. لەپێشدا سلێمانی، هەولێر، موسڵ، هەنگاوەکانی پەلکێش کرد، چاوی گڕدەدا، دەیپرسی، مزگەوتەو مزگەوت، کەلاوەکان، نەخۆشخانەکان.. دەسوڕایەوە.. بێکار.. تەنها پرسو سۆراخو هێی دی.. شەقامەکان هەموو هێزێکی سمایلیان مژی.. برسی دەبوو، هەر دەسوڕایەوەو دەیپرسی خەوی دەهات، لەمزگەوتەکاندا پاڵی دەدایەوە هەر –کە چاوی بەئافرەتێك کەوتبا– منالی لەباوش دایە– بەپەلە دووی دەکەوت، رووی تێدەکرد، تێیرادەما بەبێئومێدی دەگەڕایەوە.. رۆژانی هەینی، پاش نوێژ زۆربەی مزگەوتەکان دەسوڕایەوە.. بەوردی سەرنجی سواڵکەرەکانی دەدا، دیسانەوە بەبێئومێدی دەگەڕایەوە! چەند جارێ نەخۆش کەوت، ورەی بەرنەدا.. هەر خۆی هان دەدا بەردەوام بێت.. برسیەتی کاری تێکرد، چڵکن بوو، هەر ورەی بەرنەدا، چەن جارێ، بۆ چەند رۆژێ لەنەخۆشخانەکانی موسڵدا کەوت، کەچی هەر ورەی بەرنەدا،

ئەوەندە مانووبوو سەروسیمای گۆڕا.. نەخۆشییەکەی زیاتر زۆری بۆهێنا.. تووشی سیل بوو، خوێن دەڕژایەوە.

– (هەر دەیاندۆزمەوە.. نابێت نەیاندۆزمەوە، بێئەوان ناژیم.. ناتوانم سەربەرزکەمەوە! چیم پێدەڵێن.. هەر بەپیاوم نازانن.. کاکە بەخوا هێ خەتایێکم نەکردووە وا منیش بەدەردی کەللەرەقی تۆوە دەناڵێنمو سەرگەردان بووم.. کاکە..)

رێی بەغدای گرتەبەر، بەپرش گەیشتە (باب الشیخ) کوردەکانی بینی، لەکوردێکی فەیلی ئەمەی بیست:

– ئا.. براکەم.. نییەزانم ناو شووەگەی چەس.. هاوسامانە.. ژن خاسێکە وەخوشگم بوود.. وە ئەلێ حەیاو حورمەت دیرت.. ئا ناوی خەدیجەس، ئێژنە پێی (خەجێ)

*

دەمەوئێوارەی رۆژێکی گەرم ئەحمەد لەباوەشی خەجێدا خەوی لێکەوتبوو، خەجێش لەنەخۆشخانە دەگەڕایەوە، سمایل شێت ئاسا بەرەوپیری چوو:

– براژن!

– سمایل!

لەڕوی یەکدیا بۆ چەن ساتێ حەپەسان، زمانیان لەگۆچوو، چاوانیان ئەبڵەق، بت ئاسا وەستانو دەمیان داچەقاندبوو.

– (ئەمە سمایلە.. سمایلی شوبرام.. ئەو قیتو قۆزەی، کچانی دێ شێتی ببوون، سمایلی بالابەرزی چوارشانە، هەمیشە رووگەشو بەتوانا.. سمایلی بەجەرگو چاونەترسی چاپووك.. ئەم پشت کۆماوو سەرورپیش هاتووە، روخسار قوپاو و زەردهەلگەڕاوە.. ئەم لاوازو بێهێزە.. ئەم شرپۆشو چلکنە سمایلە؟)

خەجێ بەلالەپەتێیەوە وتی:

– سمایل بۆ وات لێهاتووە؟!

– ئەی براژن تۆ بۆ وات لێهاتووە؟!

خەجێلەئاوێنە تۆرابوو، ناحەقی نەبوو وا بەدەنگی شێواو بەسمایلی وت (بۆ وات لێهاتووە) خۆی نەدەبینی! لاوازو رەشهەلگەڕاو نیمچە پێپەتی، شتێکی رەش بەناوە (عەبا) بوو بەسەریەوە پرچ ئالۆز، لێو بارگرتوو، هەرگیز نەك بەخەجێی دێ بەلکو بەخەجێی کەرکوکیش نەدەچوو.. ئەحمەدیش شتێ بوو تەنها لەمنالێ بەنی ئادەم نەبێ لەهەموو شتێ دەچوو!!

– کاکم چۆنە؟

خەجێ دەیزانی سمایل زۆر پەرۆشی سۆراخی حەمەیە دەشیزانی سمایل چ کوڕێکەو بەچ سۆزێکەوە ئەم پرسیارە دەکاتو حەمەی دەوێ، چەن جارێ لەدەمی سمایلی بیستبوو:

– (لەکاکم بەولاوە چیم هەیە.. لەچاوانم عەزیزترە!)

خەجێ دانی بەخۆیا گرت، لەژێر لێوەوە وتی:

– چۆن بێت؟ تائێستاش مابوو!

– یانی ئەوەندە.. ئەوەندە.. تا ئەم رادەیە..

قسەکەی بۆ تەواونەکرا، بەرچاوی تاریك هەلگەڕا، دیمەنی بەر لەئێستای حەمەی برای، خۆی ئاخنیە مێشکییەوە، ئەو رۆژانەی بەمەرەخەسی دەهاتەوە بۆ دێ، چەپو راست فیشەکدانی دەبەست، هەرکە لەملە بەرزەکەی ژووری ئاواییەوە دەرکەوتبا سمایل وە گەشکە گرتوو لەنێو گەنجەکانی بەر مزگەوتەکەی دێدا هاواری دەکرد:

– ئەرێ وەللا ئەوە کاکمە..

بەڕاکردن بەرەوپیری دەچوو، لەخۆشیا قسەی پێنەدەکرا، ئای کە پێی خۆش بوو تفەنگەکەی لەدەست وەرگرێو لەشانی نێ.. تا دەگەیشتە نێو ئاوایی خەریك بوو لەخۆشیا پەڕوپۆ دەرکات.. هەرکە دەیبینی گەورەو بچوکی (دێ) دەچنە دەستی بەگەرمی چاكو خۆشی لەگەلا دەکەن، سمایل پێی ئەرزی نەدەگرت، ئیتر تا چەند رۆژێ باسی سمایلی لەنێو گەنجاندا هەر باسی حەمەی کاکی بوو..

– (بەلێ کاکم پێشمەرگەی کوردستانە..)

ئەم دیمەنە لەبەرچاوی سمایل رەوییەوە، دیمەنێکی دیی حەمە خۆی هاویشتە مێشکییەوە.

– (سمایل.. هێ شەرم نیە گەر هەچ کارێکی قورس بکەین.. ئێرە غەریبیە.. ئەوە شەرمە دەس لەخەلکی پانەوەکەین، شەوورۆژ دەبێ، بەئارەقی نێوچاوان.. ئیتر خۆت دەزانی بێکاری یانی چی)

ئا، لەحەماڵیشدا کاکم یەکە حەماڵ بوو..

وردەوردە بەرچاوی روون بووەوە، بەرەو دنیای ئێستای گەڕایەوە، بەئاستەم گوێی لەدەنگی خەجێ بوو، بەجۆرە نوزەیێکی جەرگبڕ وتی:

– مەگەر خوا..

سمایل دایە پڕمەی گریان، بەسەر چۆکا کەوت، بەجۆرێکی زۆر سەیر دەکۆکی، خوێنێکی زۆر رژایەوە، خەجێ نەیتوانی بەرزیکاتەوە، خێرخواکان، لێیانەوە ئالان، سمایل-یان بردە نەخۆشخانەی (عەزل) ئیتر خەجێ دەبایێ لەهەفتەیەکدا چەند جارێ رێی دوو نەخۆشخانەی دوور لەیەکتر بخاتە ژێر بێهێزی هەنگاوە قورسو شەکەتەکانی.

❊

– (ئای خوا.. ئای بێکەسو کلۆڵی!!)

ئەم رستەیە لەرۆژێکدا دەیان جار لەسەر زاری خەجێوە بەرەو بارەگای پەروەردەگار هەڵدەفڕی، تەنانەت دەنگدانەوەی وشەکەیش یاخی بوو خۆی بەگوێیەکانی خەجێ ئاشنا بکات!

دەشێ کەسانێکی زۆر لەسەر ئەم زەمینە بریندارەدا خواوەند خەڵقیانی کردبێ، پاشانیش فەرامۆشی کردبن! یا بەئەمانەتەوە سپاردبیانێتە دەستی یەکێ لەبرینە تێراوییەکانی ئەم زەمینە، تا، پاشەڕۆژ بیانکاتە شاهیدێکی راسگۆی تاوانکاری مرۆڤی –خەڵق کراوی خۆی- کەچی خەجێ نەك تەنها لەبیرکراوەو سپێراوەتە برینەکانی ئەم زەمینە، بەڵکو خۆی بوەتە برینێکی گەنیو، هەزاران دەردو درمی فەرامۆش کراوانی

حەمەو سمایلو ئەحمەد ئاسایی لەئەستۆ و ئامێزە.. حەمەو سمایل ببوونە دوو ناوی نزاداری پاڕانەوەیێکی بەسۆزی دەمی.. دو دیمەنی گەلێ خۆشەویستو کلۆڵی چوارچێوەی چاوانی بوون.. خەجێ.. تۆویزەوییێکی بەپیتو موبارەکە، هەوای فەرامۆشی هەڵیداوەتە نێو خاکێکی خۆڵەمێشی، نە دەڕۆیو نە دەمرێ.. خەجێ بێدەنگ رێی نەخۆشخانەکان پەلکێشی دەکات، تاریکی ژوورە شێیاوییەکەیشی، ئێواران لەئامێزی دەگرێ!

❊

ئێوارەیێکیان خەجی بەسمایلی وت:

– سمایل کراسەکەت گەلی چڵکن بووە.. دیارە خزمەتتان ناکەن.. با بیبەمەوە بیشۆم!

– نە، براژن.

– بۆ؟

– باوەڕناکەم کاکم قبوڵ بکات..

– نایەڵم بزانێ تۆ لەبەغایت.

– من نامەوێ کارێ بکەیت، کاکم پێی ناخۆش بێت!

– ئەی ئەوە نییە بێ پرسی کاکت دێمە ئەم نەخۆشخانەیە.

– .. ..

– هێت پێویست نییە؟

- با، هەرچۆنێ بێ دەمەوێ کاکم ببینم.. گەر بۆ دەقیقەیێکیش بێت!
- .. ..
- بەمشێوەیە بمبینێ، رەنگە دەرم نەکات.
- .. ..

لەهەموو سەردانێکی سمایلدا ئەم گفتوگۆیە لەنێوانیاندا دووبارەدەبووەوە، حەمە رۆژ، بەرۆژ خراپتر دەبوو.. سمایل زیاتر خوێن دەرژایەوە، ئەحمەدیش لەئامێزی خەجێدا هەمیشە خەوالّوو بوو.. قسەکانیشی لەگەلّ حەمەو سمایلدا وەك ئەوەی لەسەر نەوار تۆمار کرابێ، بێ زیادو کەم دووبارەدەبوونەوە، هەموو رۆژێکیش ژێری حەمەی پاك دەکردەوە، حەمەیش هەموو بەیانییێك ئەحمەدی دەگرتەدەس، ماچی دەکرد، دلّۆپە فرمێسکە گەرمەکانی خۆی دەلکانە گۆنای ئەحمەد، سمایل نەیدەوێرا، ئەحمەد ماچ کات، ئەگەر چی دلّنیابوو، گەر ئەحمەد ماچ کات، ئەوا ئەو شەوە هەرچی ئازارێکی هەیە لەنێو پیرۆزی ئەو ماچەدا دەتوێتەوە.. دەترسا، ماچی نەدەکرد نەوەك نەخۆشییەکەی ئەحمەد بگرێتەوە.

*

دەنگی (اللّه اکبر)ی مزگەوتەکەی شێخ عەبدولقادری گەیلانی خەجێی لەخەو راپەڕاند، وك هەموو رۆژێکی ئەم دواییەی دەستنوێژی شۆردو چووە سەر بێشکەکەی ئەحمەد.

- چەند جوانە خەوی لێکەوتووە.. خوای غەریبان بیپارێزێ..

پاش نوێژو قاولّتی، وەخۆکەوتو ئەحمەدی لەباوەش گرتو بەرەو لای حەمە کەوتەڕێ.

- خەجێ هەست دەکەم ئازارم کەم بووەتەوە، گیانم سووك بووە.. ئەم شەو تەواو هێمنو کەم ئازار بووم..
- خوا..
- کەریمە..
- ئەلّێم..
- ها.. چی؟
- هێن.. چی پێئەلّێن..
- چی؟
- یانی..
- چی.. زووکە..
- ئەلّێم..
- ئەلّێم.. سما.. یل
- سمایل؟ بۆ ناوی دەهێنی؟
- ئەلّێم، گەلێ بێحالّە.. زۆر زۆر نەخۆشە.. مانگێکە لەخەستەخانەی (عەزل) دایە.
- چاوی دەردەهات..! جا چۆن زانیت؟

– ئەو خوۆی بەدوای ئێمەدا گەڕابوو.. سلێمانی، هەولێر، موسڵ.. ئەوا مانگێ دەبێ..

– ئێ!

– دەیووت..

(لەبری ئەوەی بڵێ دەیووت: دەمەوێ بیبینم، زمانی گۆی نەکرد، وتی سەلام لەکاکم دەکەم..

– عەلێکی ناسە..

– براتەو جوانکەیە.

– زۆر زۆر نەخۆشە؟

– هەر زۆر، سیلییەتی.. زۆر بێحاڵە، خوێن دەڕژێتەوە.. هەر زۆر بێحاڵە، ناناسرێتەوە!

(حەمە وەك منالٚ دایە پڕمەی گریان)

– خەجێ گیان.. بچۆ بۆ لای سمایل.. من چاکم گەلێ چاکم، ئینشائەڵلا هەر چەن رۆژێکی دی، بەتەواوی چاك دەبمەوەو دەردەچم، ئەوسا بمبە بۆلای، ئێستا بڕۆ فریای کەوە.. بچۆ بۆلای.. خەجێ لەخۆشیا چاوانی پڕبوو لەفرمێسكو بزە گرتی لەماوەی پشت شکانەکەی حەمەوە دەربەدەرییان، هێ جارێك خەجێ وەکو ئەم ساتە بزە هەڵنەنیشتووەتە سەر روخساری، هەر کە حەمەی بینی بەم شێوەیە قسەدەکات، هەرچی ئازارو دەردی غەریبیی هەبوو لەخۆشیا رەوینەوە، وەك ئەوەی شەپۆلی با-ی قسەکانی حەمە مژدەی ژیانێکی پڕ لەخۆشەویستیو ئاسوودەیی

پێبێ، خەجێی گەشانەوە، حەمەیش لەبەر بزەکەی خەجێ خۆی پێنەگیرا، چەن دلۆپە فرمێسکی بێدەنگی کردە شاهیدی ئەم ساتە خۆشییەیان.. خەجێ بۆئەوەی درێژە بەم ساتە خۆشییە بدات وتی:

– ئەمشەو خوا بەخێری بگێڕێ.. خەونم پێتانەوە بینی.

– خێر بێت.. چی بوو؟

– لەسەر دووڕێیانێکی باریکدا، تۆو سمایل، هەریەکەو کەشکۆڵێکتان پێ بوو، تووشی یەکدی هاتن، پاش سووکە بزەیێك هەردووکتان رێتان گرتەبەر.. بەپانیی روبارێکی خۆشڕەودا، کەوتنە رێ، تۆ لەسمایل گورجۆگۆڵ تر بووی، سێ چوار شەقاو، پێشی کەوتی.. هێ یەکتان ئاوڕتان لەمن نەدایەوە، لەچاو ون بوون.. چ خەونێ بوو؟

– خوا کەریمە.. ئینشائەڵلا سمایل شفای دەبێو دەردەچێو بەیەکدی شادو شوکر دەبینەوە.. دەی خەجێ ماتڵ مەبە، سەلامی لێبکە.. سەلام

*

سمایل سەرەنجی لەبنمێی قاوشەکە گیرکردبوو، هێی نەدەبینی، یادی ئەو بەرەبەیانەی کە (دێ)یان جێهێشت، ئەوا ئێستا تەقەکانی ئەو رۆژە لەمێشکیا دەنگدەدەنەوە هاژەی کزەبا ساردەکەی رێ (ئێستا) لەتەوقی سەرییەوە تا نوکی پەنجەی هێناوەتە لەرز، (ئێستا) ماندوویەتیو ترسی ئەو بەرەبەیانە بووەتە مایەی تەنگەنەفەسیو هەناسەسواریی..

ئاگری نیمچە ئەشکەوتەکە.. دەنگی یەکەمجاری گریەی ئەحمەد، دزە رێیەکان.. خوێنی سەر چۆغەکەی ناوشانی حەمەی برای — کە ئەو رۆژە

بەلاچاوەوە سەیری دەکردو نەیدەهێشت نە حەمەو نە خەجێ بزانن کە چاوی پێوەیە- کۆڵانە پێاوپێو باریکەکانی کەرکوك.. ئەو دڵۆپە ئارەقانەی کە بەنێوچاوانیا دەهاتەخوارێ.. هەموو ئەم وێنانە بەتێکەڵو پێکەڵی بەبەرچاویدا تێدەپەڕی.. وردەوردە کەوتە خۆدواندن:

– چ خۆشبەختیەك بوو.. ڕۆژانی تەمەنم فێری وانەی بەجەرگیو بەرگرییان کردم، هەرگیز لەمەرگ نەترسم.. نامەردت نەکەم، ئەمە تۆ نییت، هەرگیز تۆ نیت.. چییە دەترسیت؟

چەن جارێ لەسەریەك بەنوزە، وەك ئەوەی وەڵامی خۆی بداتەوە دەیووت:

– نەخێر، نەترساوم.. ناترسم!

وردەوردە لەگەڵ خۆدواندندا بەرەو (دێ) گەڕایەوە، دادگاییێکی بۆخۆی سازدا:

– ها، ڕۆژانی (دێ) زەینەبی ئامۆزات، کەم چۆکت بۆداداو کڕنوشت بۆ برد.. کەچی هەندێکیش دەترسای.

– لەڕۆژگار دەترسام..

– بۆ؟

– هەر لەسەرەتاوە لەبێوەفایی دەترسام!

– جا ئەو..

– ئا، بێوەفا بوو.. قایل بوو شوو بە پیرۆت بکات..

– خەتای خۆت بوو. تۆیش قایل بوویت.. باوەڕت بەقسەکەی مامت هێنا کە پێی وتی (سمایل) کوڕم تۆ هێشا منالێ، وەختی ژنهێنانت نییە، هەر سێ چوار ساڵی تر سەبر بکە (پیرۆزت) دەدەمێ.

– ئەم قسەی مامم دڵی پێکام.. ئا، پیرۆز جوانتر بوو..

– ئێ.. جا بۆ زەینەب بێوەفا بوو؟ خۆت بەئارەزوو تەوقی نەفرەتت لەگەردنی خۆت نا! کەچی هەر لەناخەوە دڵت بەزەینەبەوە بوو، چەندت حەزدەکرد جێ ماچەکانت بەگۆنایەوە بکەیتە نیشانەی لاساریت.. حەزت دەکرد لێوەکانت وەك ئاسنی داغکراو، گۆنای زەینەب بسوتێنێو تەمێی بکات! کەچی (خۆت) ترسایت، پاشگەزبوویتەوە، لەبەرخۆتەوە، هەر هەڕەشەو گوڕەشەت دەکرد، هێیشت پێنەدەکرا.. هاوڕێکانت بەتەوسەوە سەرنجیان دەدایت، پێیان دەوتی: (ها.. سمایل ئەوە زەینەب-یشیان دابەشوو!) بێدەنگ دەبووی، سەرت شۆڕدەکرد، دەچوویتەوە ماڵێ، هەزارویەك بڕیاری سەیر سەیرت دەدا، هێیانت وەئاکام نەدەگەیاند.

ها، سمایل، تەنها شڵەژانو دەسەوسانی هۆگرت بوو، بێئارامیو نەسرەوتن رووی تێکردی!

– ئاخر.. پیرۆزیش

– ئێ، دە بڵێ.. پیرۆز جوانترو خڕوخۆڵتر بوو، چاوە کاڵەکانی، کاری تێکردم.. عاقڵ تر بوو..

– ئا.. ئاخر دەڵێم.. پێم قایل نەدەبوو..

– دەتەوێ بڵێی: پیرۆز دەیزانی چ لەگەڵ زەینەبی خوشکیا دەکەی..

دەتـەوێ بڵێیـت، ئـەو دەمـەوئێوارەیـەی (هـات بەسـەرا) کـە لـەنێو دار هەنجیرەکانی فەقێ مستەفادا دەتگەوزاندەوە.

– (زەینەب، ئێمە ئامۆزاین.. باوکیشت قایلە.. تۆ هەر بـۆ منـی.. دەی).

– نا.. سمایل.. نا.. ئابڕومان دەچێ!

– ئابڕو.. ئابڕو چییە؟

– مەکە.. عەیبە.

– دیارە بەتەمای شتێکی.. یا.. کەسێکی دیت..

– قسەی وا مەکە، رەنگە خۆت وابیت!

– ئەی بۆ نزیك دەبمەوە، دووردەکەویتەوەو خۆت کەنار دەگری..

– ئاخر دەڵێم.. خەڵکەکە.. خەڵکەکە.. دوایی ئابڕومان دەچێ!

– دیسانەوە خەڵکەکە.. گو بەرۆحی باوکیان!!

– سمایل ئاخر..

– چی؟

– ئەڵێم..

نەیهێشت قسەکەی تەواوبکات، زەردەپەڕ لەنێوان گەڵای هەنجیرەکانەوە،رۆشنایی دەخستەسەر ئەو گژوگیایەی ژێریان.. بەتوندی دەستی زەینەب-ی راکێشا ویستی بەزۆر بیهێنێتە لای خۆیەوە، کەچی وەك موی ناو ماست هاتەدەستییەوە.. سنگی نوساندە قەد سنگییەوە،

شێتانە، گۆناو گەردنو چاو و دەمو بڕۆی لەدەم نا، لەپی لەناو شانی گیرکرد، بەئاسپایی رایخست، زەینەب پێی وت:

– ئەمەیان نەو!

– مەترسە..

هەردوکیان درۆیان دەکرد، سمایل بەوشەی (مەترسە) ترسی خۆی دەرەواندەوە، نکەو ناڵەی زەینەب ئارەزووی ئاڵۆشی سمایلی دەوروژان، کە دەشتی گەیشتە بەنەخوێنەکەی زەینەب، لەپڕ پیرۆز لەژوور سەریانەوە دەرکەوت، بەسەرنجی پڕ نەوسنی ئارەزووی کپکراوی دیمەنی هەردووکیانی مژی.. سمایلو زەینەب وەك ئاوی ساردیان بەسەرا بکرێ، داچڵەکین، سمایل سەری دانەوانبوو، زەینەب، زمانی لەگۆچوو بوو، پیرۆزیش بێدەنگ بوو، ئەمان حەپەسابوون، پیرۆز، بەگوریسی حەزی کپکراوی بەسترابوو و نەدەبزوا.. سەرنجی مەییوی هەرسێکیان تێکەڵی یەکدی بوو، پیرۆز هێی نەووت تەنها بەنوکە پەنجە دووگمە وازەکانی سوخمەکەی زەینەبی داخست)

– پیرۆز بەتۆ قایل نەدەبوو، حەزی بەمچەی خاڵۆزاتەوە بوو..

– بەقسەی مچە؟

– بەقسەی هەردووکیان..

– وانییەو با وابێ..

ئەم خۆدواندنی سمایل بەجۆرێ بەرچاوڕوونی پێبەخشی، هەستی بە هێ جۆرە ئازارو ناڕەحەتییەك نەدەکرد، تەنانەت وشە بەوشە، دیمەن

بەدیمەن وەك ئەوەی ئێستا روویدابێ بەبەرچاویا گوزەری دەكرد، هەركە دیمەنەكە تەواودەبوو، هەوڵی دەدا دووبارەی كاتەوە، گەرچی یەك دوو جار توانیی ئەم دیمەنو گفتوگۆیە لەگەڵ خۆیدا دووبارەكاتەوە، كەچی لەپڕ بێزی لەخۆی هاتەوە، كە وەبیری هاتەوە چۆن لەو باسەدا بێدەسەلاتو دەسەوسان بووە، خەم دایگرت، ویستی سەر بەرزبكاتەوەو تف لەخۆی بكات كەچی لێوەكانی یاخیبوون..

– (چۆن قایل بووم، زەینەب بدرێتە شوو.. ئا.. مامم خەڵەتاندمی هەرزەو نەفام بوون، زەینەب لەمن ئاقڵ تر بوو، كە پێی وتم

– (سمایل مەردی خوا بە ئەوا باوكم.. دەی!

– .. ..

– پیاوی چاك بە شتێ..

– .. ..

– تێگەیشتم.. درۆزن، منت هەر بۆ دەسبازی دەویست.. تێگەیشتم، باوكیشم پەشیمان ببێتەوەو نەمدا بەشوو.. ئەم دنیایەش پیاوی تیادا نەمێنێ، تازە من شوو بەپیاوی وەكو تۆ ناكەم!

پشتی تێكردیو رۆیشت، هەر ئەوەندەت لەدەم هاتەدەر..

– زەینەب.. زەینەب..

– هەر ئاوڕی لێنەدایەوە..))

كە دیمەنی توورەبوونی دوا قسەكەی زەینەب بەبەرچاوی سمایلدا بەرجەستە ببوو، حەزی دەكرد ئەم یادە بەچنگ لەمێشكی خۆیدا

هەڵكۆڵێو توری هەڵداتە سەر زبڵدانێك.. بەزۆرەملێ (یادی) خۆی گەیاندە نێو ئەو بەرەبەیانەی (دێ)یان جێهێشت..

– (گەر وەسمان نەهاتباو ئاگاداری نەكردباین!!

نە خۆی دەكوژرا نە باوكیشی بەوەدەردەوە دەچوو، نا.. نا.. رەنگە خراپتر با.. ئەمە چارەنووسەو رۆژگار.. هەر دەبا وابێ..)

تەمەنی ئەم یاد جوینەی درێژەی كێشا، نانی نیوەڕۆیان بۆ هێنا، نەیخوارد، یادەكانی بەتێكەڵو پێكەڵ بەبێدەنگو رەنگ بەبەرچاویا تێدەپەڕی، دەیوست چاوەكانی بكاتە تۆڕ، بەجارێ هەموویان بگرێو راویان كات! كەچی پێڵوەكانی ئەوەندە قورس بوون، وەك تەڵەی راوچییەكی بەدبەخت لەتەقیندا بەرد دەكەوێتە بەینی فاقەكانی تەڵەكەو نێچیریش دەرباز دەبێ، تەڵەش بەشەرمەوە دەمەیێ، چاوەكانی سمایلیش بۆ دواجار نیوە واز بوو و مەیی!!

*

وەك ئەوەی تاقە دەرمانی شفای سمایل (سەلامەكەی حەمە بێ)و بەدەستی خەجێوە بێ! خەجێش وەخۆكەوتو خۆی ئامادەكرد، پێشەكی چووە ماڵێ، كراسێكی نوێی حەمەی لەگەڵ خۆدا بردو لەبازاڕدا بایی چەن پەنجایێك وردە شتی بۆ سمایل كڕی.. لەم ماوەیەدا سێ چوار سەعاتێ دواكەوتو پاش نوێژی نیوەڕۆ، تاوی هەنگاوەكانی خۆی دا، بۆ لای سمایل چوو.

– (پێی دەڵێم، کاکت سەلامت لێدەکات.. ئیدی دەگەشێتەوەو..

کە گەیشتە بەردەرگای خەستەخانەی (عەزل) فەراشەکان خەجێیان دەناسی، پیرەمێردێکیان بەرەوپیری چوو، پاش هەندێ بێدەنگی پێی وت:

– خۆتان خۆش!

– ها..

– رێی هەموومانەو..

– .. ..

– هەموو شتێکمان حازرکردووە.. دەڵێم بەڵکو بیبەیتەوە!

– بۆ کوێ؟

– ئێ خوشکم.. تێگەیشتم.. خۆمان بەلەدییە..!!

خەجێ حەپەسابوو ویستی بڵێ (کەی مرد) کەچی تەنها وشەی کەی بەنەوەکامییەوە لەدەمی هاتەدەر، کابرای پیرەمێردی دنیادیدە پێی وت:

– سەعاتێ دەبێ..

خەجێ هەرچەندەی کردو کۆشای، نەیتوانی بەری رێی فرمێسکەکانی خۆی بەربدات.. فرمێسکە پەنگخواردووەکانی بەرەو ناخی داچۆڕا.. گەڕایەوە بەپێیەوانەی رەوتی پێشووی هەنگاوەکانی بەدوایەوە نەدەهاتن.. یەکسەر بەرەو خەستەخانەکەی حەمە گەڕایەوە، سەرتاسەری رێ هەر لەبەرخۆیەوە دەیووت:

– وتی علیکم السلام.. دەستت ماچ ئەکات! چۆن پێی دەڵێم مرد! نا.. نا.. حەمە کەڵکی ئەوەی نەماوە، ئەم هەواڵەش بکەمە سەرباری

خەمو ئازاری، نا.. دەڵێم، دەیووت علیکم السلام، دەستی کاکم ماچ ئەکەم.

*

ئەم بەیانییە کە خەجێ هاتەلای حەمەو ئیزنی وەرگرتو سەلامو هەواڵ پرسینی لەحەمەوە بۆ سمایل وەرگرتو گەڕایەوە بۆ ماڵ، خۆی ئامادەکرد، ئەحمەدی سپاردە دەستی حەمە..

حەمە بەبێدەنگییەوە ئاشنایەتی لەگەڵ ئەحمەددا پەیاکرد! ئەحمەد وەك ئەوەی ماوەیێکی زۆر بێنەوختبێ، لەسەر باڵی چەپی حەمەدا، بۆنی ئارەقو نکەی ژان ئامێزی حەمە خەوشی کردو خەوی لێخست.. حەمە، بەدەستی راستی، بەئاستەم دەستی بەسەر گۆناو سەری ئەحمەدا دەهێنا، بەوردی لەروخسارە چرچو برسیەکەی رادەما.. هاتوچۆی برین پێیەکانو هەندێ وردە ناڵەی نەخۆشەکانی قاوشەکە، ئەم هێمنیو تەسکینییەی حەمەی تێکدا.. وردەوردە چاوی بڕییە بنمیچی قاوشەکە.. شێی بنمیچەکە وردەناڵەو دەنگی هاتووچووانی لەگوێی حەمەدا هەڵمژی.. چاوانی حەمە، وێنەو تابلۆی جۆربەجۆری لەشێیەکە هەڵدەکران، هەرجارە وێنەیێکی دەکردە نیشانو دەیان وێنەی دێی لێدروست دەکرد،وێنەکانیش حەمەیان بەرەو دنیای یادگارێ دەبرد:

– (ئەوە، وێنەی چیاییە.. هەر بە (بەیان) دەچێ! ئەو پەڵەیەش بەدێیەکەمان دەچێ! خۆ ئەوە ساڵو نیوێك دەبێ، دێم جێهێشتووە!)

یادەکان، تەنگیان بەمێشکی حەمە هەڵچنی، تەنگەتاویان کرد، بەجۆرێ لەبەرچاویا دووبارەو سێبارەدەبوونەوە، هەمان تامو لەززەتی جارانی لێوەردەگرت! هەر یادەو بەجۆرە رۆحێکی تایبەتی، زیندوودەبوونەوە، لەبەرچاویا قەوارەو دەنگو بۆنو رەنگیان پەیداکردبوو، ئەوا بەبەرچاویەوە:

(باریکە رێیە پێچاوپێچەکە، بەرەو دۆڵەکەی برد، ئەوە هێزو تەوژمی ئەژنۆکانی رقەبەرایەتی لەگەڵ هەورازە رێیەکاندا دەکەن، تفەنگەکەی سەرشانی سەربەرەو خوار داناوە.. نیوەی شیوەکە، هەنگاوەکانی شەکەتو داهەزیوە، دەستو پەنجەی لەگۆچووە، بەزۆر، هەنگاوەکانی خۆی پەلکێش دەکات، بەفر باری، رەشەبا هەڵیکرد، جێی هەنگاوەکانی پڕدەکردەوە.. ئەوا حەمە ئاوڕدەداتەوە دواوە، زەردەخەنەیێکی بێرەنگ لکایە سەر روخسارە گرژەکەی.. (بەفرەکە.. جێی هەنگاوەکانم پڕدەکاتەوە، رێ لەم رێیە دەگرێ نایەڵێ ببێتە شاهیدی ئەم نشوستیەمان! ئەوا حەمە بەوردی سەرنجی دەوروبەری رێیەکە دەدات: (ئەرێ ئەو تەپۆلکانە دەڵێی عاشقی یەکدین.. بشێ خەزانی ئەم دارانەش جۆرە گریانێ نەبێ بۆ ئێمە! ئای ئاشبەتاڵ!

لەنێو ئەم یادانەیدا تێکەڵی دنیای ئەوسای بو، هەموو روداوەکان کە وەك فیلمی سینەما بەبەرچاویدا تێدەپەڕی! ئێستا چاکر سەرنجی رێیەکە دەدات، بەرزیو نشێویەکان لەمێشکی خۆیدا تۆماردەکات!

(رێ شەکەتی کردووە، کەمترئیرادەی بەسەر هەنگاوەکانی-یەوە ماوە، لەخۆڕا دەجولێتەوە.. هەنگاویماندووی جەستەیێکی ماندووتری بەسەرەوەیە.. سەری جەستەکەیش دۆزەخێکە.. چاوانیش دوو ئەستێرەی تەقیوی رقی شەیتانو خواوەندن!)

دەنگە بەلەسەبووەکانی ناخی، هەراسانیان کرد، بەتۆپزیو زۆرەملێ دەیانەوێ گەمارۆی دەنو بیتاسێنن! حەمە دەیەوێ، بەهێمنیەوە زۆرانبازی لەگەڵ دەنگەکانی ناخیا بکات، دەیەوێ بەهەرجۆر بێ خۆ لەزەبریان رزگارکات.. بەڵام وردەوردە توانیی لەگەڵ ناخی بوونە جێگری کەسانی ناو قاوشەکە..

(حەمە، تائێستاش بەهیوایە، چێژ لەئومێدە وەدینەهاتووەکانی وەرگرێ، کە بوونەتە سەرئەنجامی ئەو وانانەی کە فێری زۆرانبازی ژیانو مەرگیان کردووە، لەهەمانکاتیشدا بوون بەپێپلیکەو رێی بۆ خۆش دەکەن، بەرەو خوار، بەرەو ناخی خۆی دابەزێ!

زوو، هەر کە ئومێدێکی وەدی هاتبا، ئاکام دەیکردە پێپلیکەو بەرەوژوور هەڵدەکشا.. لەهەڕەتی گەنجییدا، گەلێ بەسەر ئومێدە وەدیهاتووەکانی چووە سەرێ بەجۆرێ هەڵدەکشاو پفی بەخۆیدا دەکرد، مەردومەکانی دەوروبەری خۆی، لەقەوارە راستەقینەکەی خۆیاندا بەدی نەدەکرد بەچکۆڵەیی دەکەوتنە بەرچاوی!

(ئاستی سەرنج پەیوەندییێکی بەتینی لەگەڵ رەوشتی مرۆڤدا هەیە. لەسەرەوەو لەبەرزییەوە، ئەوا لەبەر دووری نێوان دیدەو شتە

سەرنجدراوەکەدا قەوارەی شتە —کەسەکە- بەچکۆڵەیی دەکەوێتە پێش چاو.. ئەگەر سەرنج لەیەك ئاستو راستەوڕاست بێ لەگەڵ سەرنجدراو — واتە سەرنجەکە رۆحی هەبێ- ئەوا ئەوکاتە قەدو قەوارەو دۆخو بوونو رەنگی راستەقینەی شتە- کەسەکە —دەردەکەوێ.. گەر ئاستی سەرنجیش لەنزمییەوە بۆ بەرزی بوو، ئەوا سەرنجەکە جۆرە خۆزیاو پاڕانەوەییێکە بۆ کەسی سەرنجدراو، جۆرە دڵسووتانێکە بۆ گومڕاهیو سەرەڕۆیی.. ئەواکەسی سەرنجدەر بەپێپلیکەی ئومێدە وەدینەهاتووەکانیا بەرەو ناخ داچۆڕاوە.. ئەڵبەتە زیاترو روونتر دەبێ..

حەمە لەم کاتەی تەمەنیدا بەمجۆرە لەناخەوە سەرنجی شتەکان دەدا، بەرەو ناخی شتەکان دادەچۆڕێ، هەر لەشێی بنمێی قاوشەکە، تا رەنگو بێگیانی دیوارو پەنجەرەکان، تائەحمەدی خەولێکەوتووی سەر باسکی..

حەمە ناحەقی نەبوو، لەژیانـدا مەبەستی هەبوو.. مەبەستی بوو سەربەستو سەربەرز بێت هەولی دەدا، مادامی مەبەستی هەبوو و هەولی دەدا، ئاساییی بوو ئەوشتانە بەدیناکات کە وردە هەڵە ئاسا لکابووە هەنگاوەکانییەوە، کە پەیوەندیشیانبەمەبەستییەوە نەبووە.. حەمە بۆ مەبەستی بەتوانا بوو، بیروسۆزی لەخولیای ئەو شتەدا دەسوڕایەوە کە مەبەستی بووە مەبەستی دەکردە ئامانجو جۆرە پیرۆزییێکی پێدەبەخشی، واتە مەبەستەکەی حەمە ئەوەبوو ببێتە خاوەن ئامانج، بۆ دۆزینەوەو هەڵبژاردنی کورتە رێی سەربەستی، بۆیە پێشوازی لەدژواریو سەختی دەکرد!

ئێسا حەمە، لەنێو قاوشەکەدا کەس بەدیناکات، هێ شتێکیش نابیستێ، هەست بەبوونی چ کەسێ ناکات، لەدنیای ماددی دابڕاوە، رێی ترسی (دانپیانانی) لەخۆ بڕیوە، رووبەڕووی دەنگەکانی ناخی خۆی بووەتەوە..

ئەوا هەر دەنگەو وەکو مرۆڤ لەژوور سەرییەوە بەجۆرێ لەبێهودەییو لەززەتی ژیان دەدوێ، حەمە بەئەوپەڕی جورئەتو راستگۆییەوە وەڵامی دەنگەکانی دەدایەوە:

— بەڵێ.. چواردە ساڵان بووم!

وەك ئەوەی وەڵامی پرسیارێکی پەلە بداتەوە، دووباری کردەوە:

— بەڵێ، چواردە ساڵان بووم.. ئا.. بەڵێ.. بەزۆر (مەریەم) یاندایە مەلا سەعید.. بەڵێ مەلا سەعید شەست ساڵان دەبوو، چوار ژنی دیشی هەبوو، هێیان منالیان نەدەبوو.. مەریەم؟ بەڵێئەویش چواردە پانزە ساڵان.. ئا.. هەر لەوتەمەنەدا بوو..

وەك ئەوەی لەنێو دادگایێکی ناوەختا، پرسیاری کتوپڕی لێکرێ، زمانی تەتەڵەی دەکرد.. ئەگەرچی تائێستا لەلای چ کەسێك ئەم نهێنییەی نەدرکاندووە.. ئێستا دەبێ.. ناچارەو دەبێ، ئەم گرێیەی دەروونی —کە بووەتە لۆییێك- دەبێ بیکاتەوەو لایدات!

— بەڵێ من باوکی ئەحمەدی کوڕی مەریم-م ئەحمەد لەمن بووە.. رەنگە ئێستا، خەتی دابێ.. بەڵێ کوڕی منەو لەمن بووە..

حەمە بەجۆرێ ئەم ڕستەیەی لەدەم هاتەدەر، وەك ئەوەی ئەم دانپیانانەی مۆتەکە هەمیشەییەکەی سەرسنگی لادابێ.

– بەڵێ چواردە ساڵان بووم.

ئەگەرچی تەنها خۆی گوێی لەدەنگی خۆی دەبوو، کەچی دەیویست هێزێکی ئەوتۆی هەبێت‌و بنەڕێنێ‌و هەموو کەسێ گوێی بۆ هەڵخەن‌و ئەم ڕاستییەی لەدەم بژنەون!

– ئەحمەد کوڕی منە.. بەڵێ‌چواردە ساڵان بووم. نۆبەتێ دایگرتبووم، گژوگیاییێکی زۆریان دەرخواردم، کەچی ڕۆژبەڕۆژ خراپتر دەبووم، لەنێو جێدا کەوتبووم.. ئای بۆ ئەو ئێوارەوەختەی ئەو بەهارە، مەریەم‌و دایکی هاتنە سەردانم، هەرکە چاوم بەمەریەم کەوت.. ئا..)

– ئەو بەهارە حەمە تەنگی بەمەریەم هەڵچنی بۆرە خزمایەتییێکیان لەگەڵ باوکی مەریەمدا هەبوو، کە باوکی مەریەم لەشاردا مرد، ئەمان گەڕانەوە بۆ ئاوایی.

ئەو بەهارە، حەمە لەوەخت‌و ناوەختدا سەرەڕێی پێدەگرت:

– (کچێ مەریەم.. شەڕەتفەنگت لەسەردەکەم!

– .. ..

تەقم کرد، تاکەی هەروا بێدەنگ دەبی قسەییێکی بکە.

– .. ..

– هەرچییەکت دەوێ.. سەرم لەئۆغرتدایە..

– دیقم کرد..

– .. ..

– .. ..

– وتم.. ئەڵێم.. شەڕەتفەنگت لەسەردەکەم!

– باوەڕناکەم.

– بەخوا..

– نەخێر..

– بۆ؟

– ئێوە.. یانی نازانم.. ڕەنگە برسی نەبووین!

– بۆ تەنها برسی ڕاستگۆیە؟

– زۆربەیان!

– باوەڕم پێبکە.

– .. ..

– سوێندت بۆ دەخۆم!

– دەی..

– بە سی جزمەی قورعان.. بەسەی پیر خدر.. بەقەبرەکەی باوکم.. بە.. بە..

– نازانم؟

– بۆ؟

– ئەڵێم نازانم..)

ئەو بەهارە چ دەسبازی و چ بەسەرنجی نەوس ئامێزو سەرەرێگرتن، حەمە، مەریەمی تەنگەتاو کردبوو.. زستانی هەمان ساڵ بەزۆر مەریەمیان دایە مەلاسەعید، دایکی مەریەم لەخۆشیا پێی ئەرزی نەدەگرت، حەمە دەسەوسان بوو، هێی نەکرد، ئەمجا مەریەم سەرەڕێی لەحەمە دەگرت:

– حەمە ئەڵێی چی؟!

– .. ..

– قسەیێکی بکە، دیقم کرد..

– .. ..

ئەتووت شەڕەتفەنگت لەسەردەکەم.. دیارە شەڕەتڕیشت پێناکرێ!

نا.. واتێمەگە.. لەگەڵ مەلا سەعیدا هێم پێناکرێ..

– با هەڵێین..

– بۆ کوێ؟!

– هەرشوێنێك بێ..

– رووڕەش دەبین.. چیدی ناتوانین سەربەرزکەینەوە!

– ئێ چارە؟

– پێی قایل بە!!

– خوا قەبووڵ ناکات.. سێ تەمەنی منی هەیە.. بەباوکم دەشێ..

چوار ژنی دیشی هەیە!!

– مریەم.. لەگەڵ مەلا سەعیدا هێم پێناکرێ.. نەك من ئاغای دێیش هێی پێناکرێ، مەلا گەلێ پشت ئەستوورە.. بەزۆر بێ یا بەخوایشت هەر وەدەستت دێنێ..

– حەمە.. حەمە.. چارێك..

مریەم بووە ژنی مەلا سەعید، پاش یەك دوو مانگێ لەفرسەتێکا حەمە خۆی گەیاندە مریەم..

– نەکەی حەیامان دەچێ..

مەریەم هەرچەندە هەوڵیدا نەیتوانی خۆی لەدەستی حەمە رابپسکێنێ.

– بەرم نەدەی دەقیژێنم..

– جا حەیای خۆت دەچێ..

زۆری هەوڵدا، دەرباز نەبوو.. ویستی بقیژێنێ، حەمە توند دەمی گرت.. ئەوجارەیان بەزۆر ئیشی خۆی تەواوکرد.. ئیدی حەمە راهاتە سەر ئەوەی چەند جارێك بەدزییەوە دەچووەلای مەریەم! سکی پڕکرد، کوڕێکی سوورکەڵەی هێنا، ناوی ئەحمەدیان لێنا! پێیان دەووت سوورە.

حەمە دەیویست پڕ بەدەنگ بنەڕێنێ: ئەحمەد کوڕێ منە..

کەچی تەنها نوزەییێکی نەرم بەرەو گوێیەکانی خۆی دەچوو.. دەنگەکانی ناخی حەمە پاڵەپەستۆیان بوو، هەر دەنگەو دەیویست نۆبە بڕێ بکات..

– بەڵێ.. ئا.. ئەڵێم ئەودەمە چواردە ساڵان بووم!

هەستی دەکرد، هێشتا ماوەی ئەوەی هەیە بتوانێ بۆشاییێکی مێشکی بەدووبارەکردنەوەی ناوی مەریەم پڕبکاتەوەو شتە بەیەکاچووەکانی دەروونی خۆی یەکالآبکاتەوە.

هەر ئەورۆژەی کە مەریەم درا بە مەلاسەعید، حەمە بۆی دەرکەوت کە: کەسێکی بێکەڵكو بێفەڕە، چیدی سوودی بۆخۆیو بۆ کەسانی دیش نییە.. هەر لەوتەمەنەدا حەزی بەمەرگ دەکرد! گەورەترین هەڵەی حەمە لەهەموو ئەو تەمەنەیدا، ئەوەبوو کە لەمەرگ نەدەترسا، کەچی ترسنۆکانە ژیانی دەگوزەراند!

- دەبا لەو تەمەنەدا بمردبام، ئیدی دەردەسەریم نەدەدی.. ڕەنگە مەرگێکی جوانو ئاسایی لەئامێزی گرتبام!

وردە وردە، دەنگەکانی ناخی حەمە لەشێوەی مرۆڤ قەوارەیان پەیداکرد، لەژوورسەرییەوە وەستان!

دەنگێکیان بەزەردەخەنەوە رووی تێکرد، وەك سەرزەنشت پێی وت:

- حەمە.. حەمەکە، بیر لەخۆت کەوە.. ئەو سەردەمانەی بەگوڕبوویت، سەرەڕێت لەمەریەم دەگرت تەنگت پێهەڵدەچنی.. ئەوسەردەمە هێزی جوانەگاییێکت هەبوو! ئەو شەوانەی.. بەڵێ ئەو شەوانەی تا بەرەبەیان نەدەخەوتی.. هەرکە دڵنیادەبووی مەلا سەعید خەوتووە، بەدزییەوە دەچوویتە حەوشەکەیان، مریەمیش چاوەڕێی دەکردی، هەر لەنێو کادانی ئەودیوی حەوشەکە هەڵتدەگلۆفی، هەناسەبڕکێ هێزی پێنەدەهێشتی.. لەسەریەك ماچت دەکرد، دەتمژی..

مەریەمیش حەزی دەکرد، بازوەکانتی بەئاسن دەزانی، بەچرپەوە پێی دەوتی:

- پەلەمەکە!

هەناسەی لەززەت ئامێزی هەردووکتان تێکەڵ دەبوو.. دادەمرکانەوە! مەریەم ناچاری دەکردی جارێکی دی تێهەڵچیتەوە.. دەنگەناسکەکەی نازو نەوازشی.. سرکیەکەی، گوڕی پێت دەبەخشیەوە.. ماچە تەمەن درێژەکانت دەچزانە هەموو جەستەیەوە.. دەنگی هەناسەی لەززەت گەمارۆی دەدان، زۆرت حەز لەبۆنی مێخەکبەنەکەی بوو، پڕ بەسیەکانت سمڵو مێخەکت هەڵدەمژی.. دەتویست بەجارێ بتوێیتەوەو بەجۆرێ لەگەڵیدا تێکەڵ بی هەموو جەستەو رۆحت بسپێرییە لەززەتولەسەر سنگیا ئارام بگری، بۆ ساتێ لێی جیانەبیتەوە.. بەنکەنكو تەنگەتاوی هەڵتدەگلۆفی، دەتگوشی، دەتمژی، ناوبەناویش پێی دەوتی:

- قاییم.. قایم تر.. قایم تر..

ئەم وشانەی گوڕێکی ئەوتۆی پێدەبەخشیت خۆتت لەچ کەڵەمێردێکی (باخەڵی ژن) بەکەمتر نەدەزانی، زیاتر لەززەتت لەوە وەردەگرت، کە مریەم لەنێو لەززەتا تواوەتەوە، راستە گەلێ جار ماندوودەبوویت، بەڵام لەبەر مریەم دووبارەو سێبارە تێیهەڵدەچوویتەوە.. حەمە، حەمەکە، کە دەگەڕایتەوە بۆ ماڵێ خۆتان تا چاشتانگاو دەخەوتی وەئاگانەدەهاتییەوە، ماندوویەتی تا نێو ئیسقانەکانت دەخزا..)

- ئا.. بەڵێ.. وابوو.. وا

حەمە بەئاستەم ئەمەی لەدەم هاتەدەر، دەنگە قەوارەدارەکە لەبەرچاوی ون بوو، دەنگێکی دیی قەوارەدار خۆی هاویشتە نێو سەرنجە نیوەشەکەتەکەی.

— (ئێ کاکە حەمە.. ئێوارانی پایز.. دەنگە بەسۆزەکەت گۆرانییە جووانەکانت.. پەنجەکانت لەسەر کونەکانی شمشاڵەکەت وەستایانە دەبزوواند، کوڕانو کچان، خۆیان پێنەدەگیرا.. خۆشییت پێدەبەخشین، دەسەڵاتیان بەسەر فرمێسکەکانی خۆیان نەدەما، تۆیش تەنها حەزت بەفرمێسکی مەریەم دەکرد، ڕەنگو قەدی خۆتت لەنێو ئەو وردە فرمێسکانەی مریەمدا دەبینی.. حەمەکە خۆ چاکت وەبیردێ، ڕۆژانی نەورۆز، لەسیانزە بەدەردا چ بەزمێکت سازدەدا؟ لەنجەولارەکەی مەریەمی شۆخوشەنگ —کە پەرییان خۆزیایان پێدەخواست- سەرنجی تۆیش دەلکایە لەرەی مەمانی حەزت دەکرد سەرنجت ببێتەمەلێکی هۆگر، نێوانی مەمانیشی بکاتە هێلانە.. ناحەقت نەبوو لەوسەردەمەدا زۆر شت بەدی نەکەیتو نەیبینی.. هەر مەریەمو مەریەم نەبێ..

— ئای بۆ ڕۆژانی لاویم.. چ کوڕێ بووم..

— بزەیێکی بێڕەنگ نیشتە سەر لێوەبارگرتووەکانی حەمە، ڕوخسارە ڕەنگبواردووەکەی گەشانەوە، تیشکێکی نادیار لەچاوانییەوە دەردەپەڕی، تەمو مژی بیرچوونەوەی نێوان ئەو ماوەیەی تەمەنی ڕەوانەوە.. دەنگە قەوارەدارەکە بەجۆرە ئاوازێکی بەسۆز پێی وت:

— (ئای کە بەگوڕبوویت.. کەڵەکێوی ئاسا بەسەر کەژەکاندا هەڵدەگژای، حەسانەوەی پاش ئەو جۆرە ماندووبوونەت، تامی هەنگوینی هەبوو!)

کەیفخۆشیو خەمی ئەوسەردەمەت تامو چێژێکی تایبەتی هەبوو!

— بەڵێ ژیانێکی خۆش بوو!

هەست بەکۆتایی هاتن خێراتر بەرەو ناخی حەمە داچۆڕا، حەزی دەکرد بۆ خۆی بگرێیت، کەچی دەسەڵاتی بەسەر فرمێسکەکانیا نەمابوو..

— بەڵێ لەو ڕۆژانەدا ژیان خۆش بوو..

دەنگێکی دیی قەوارەدار، لەژوورسەرییەوە لێی ڕاپەڕی، حەمەی ڕاچڵەکاند، ویستی سەربەرزکاتەوەو یەخەی دەنگەکە بگرێ، کەچی ئەو پێشی کەوتو وتی:

— (حەمە.. حەمەکە، ڕاستە ژیان خۆش بوو، بەڵام خەمیشت زۆر بوو.. خەمەکانی ئەو سەردەمەت ببوونە ئەستێرەو ئاسمانی ژیانتی دەڕازاندەوە.. حەمەکە، تۆ چاك چێژ لەخەمەکانی خۆت وەردەگری.. تۆ خەمەکانت دەکردە گۆرانیو دەروونی خۆتت پێ دەلاواندەوە.. حەمە وەبیری خۆتی بێنەوە.. ئەو ڕۆژانەی هەزاران دڵۆپە ژەهر تێکەڵی خۆراکی کەیفخۆشی ببوو)

حەمە ڕاچڵەکی وەك ئەوەی لەقەفەسی دانپیانانا بێت، پێی وت:

— بەڵێ هەرزەو بەگوڕ بووم.. برینم نەبوو کەچی هەموولەشم خوێنی دائەدەلاَن.. ئاخ.. کەچی ئێستا هەموو لەشم بریندارەو دڵۆپەخوێنێ نابینم ببێتە شاهیدێ ئەم کوێرەوەریەم!

دەنگەکە لەبەرچاوی حەمەدا وون بوو، حەمە هەرئەوەندەی ماوە هەبوو، هەناسەیێکی ئەوتۆ هەڵکێشێ، هەرچی گڕی دەروونی هەیە لەگەڵ ئەو هەناسەیە بێتەدەرێ، دەنگێکی دی، بەرەنگو بۆنێکی دییەوە هاتەسەر ڕێی!

— (حەمە گوێگرە.. حەمەکە.. سپڵە مەبە، ڕۆژانی هێمنیو حەسانەوەو دڵنەوایيت لەبیرچووەوە، ئەو ڕۆژانەی کە لەنێوان گەنجانی ئاواییەکانی ئەو دەوروبەرەدا، شاسواری مەیدانی کلاوێنو کاڵەمستێ بوویت؟ شەوانی ئێشکگرتن کێ بوو تا بەیانی تاقە وەنەوزێکی نەدەدا؟ ڕۆژانی سێبازو کێڵەبەردینەت لەبیرکرد کە دەبوویتە شای مەیدان.. هەستی ناسکت خۆشەویستیو دڵنەرمی پێدەبەخشیت، کەم خۆشگوزەران بوویت کە ئەسپە کوێتت تاوداو تارای بوکێنی سوراحی-ت رفاند، خۆ هەرچی سواری ئاواییەکانی ئەو هەرێمە هەبوو، وەدووت کەوتن، لەپاش تۆوە تۆزیان دەکرد!

سپڵە مەبە، ئەوانەت لەبیرچووەوە.. ئەو قسە نەستەقانەت! کە چەن جارێکیش بەر گوێت کەوتبوو (گەر حەمە زەوقی هەبێ سەر بەقوڕ دەهێنێتە پێکەنین!!)

حەمەکە، کەیفخۆش دەبوویت کە زەردەخەنەی گەشاوەت لەنێوان فرمێسکی پیرێژنانو ئافرەتان راودەکرد! گەر لەکۆسپکەوتنیشدا بان، قسەکانت دڵخۆشی بێ دەبەخشینو هێدی دەبوونەوە.. حەمە حەمەکە.. ئەورۆژەی کە بیستت مریەم کوڕی بووە لەخۆشیا پێت ئەرزی نەدەگرت! پاشان، کە مەریەمت بینی چاوە خەواڵووەکانی گەش گەش دەبریسکانەوە بەجۆرە غەمێکی بەتام تێی گەیاندی:

زۆر بەهیوایە ئەحمەد تۆ ئاسا قۆزو قسەخۆش بێت..

حەمەکە، کە ئەحمەد گەورەبوو لەنێو منالانی ئاوایی گەمەی دەکرد، دەتویست دڵتی بۆ دەرهێنیو بیکاتە تۆپو تۆپ تۆپێنی پێبکات!

حەمە گەلێ ماندووبوو، ویستی سەرنجی لەسەرشێیەکانی بنمێکە لادات، بەنوزەوە دەنگێکی جەرگبڕی بەرەو ناخی خۆی نارد..

— ئاە.. کە پیاوێکی خراپ بووم، خۆزیا ئەو ساڵەی مریەم بەسەر منالی دووەمیەوە چوو، خۆیو منالەکەی مردن.. منیش.. منیش..! ئای کە مەلا سەعید بێویژدان بوو، ئەحمەدی خستە بەردەستی چوار باوەژن، هەریەکەو بەجۆرێ ئازاریان دەداو منیش هێم پێنەدەکراو بێدەنگ دەبووم! نەخۆش کەوتم، خەڵکی پێیان دەوتم (حەمە تووشی سیل بووە) رەنگ زەردو تەوەزەل، لەهێە هەڵدەچووم، نەمدەزانی چی دەکەم دڵی زۆر کەسم لەخۆ عاجز کرد، دەردی تەنهایی هەراسانی کردم.. خۆمم بەشتی پروپوچەوە دەخلافاند.. دوو سێ ساڵ، بێسەروبەر بووم.. وردە

ورده خەمم کەمەوە بوو، خەجێم خواست، بەیادی مەریەمەوە دەچوومە لای! هەر بۆبەزەیی هاتنەوە قسەی ژنو مێردانەم لەگەڵ خەجێ دەکرد.

دەنگێکی دی لەژوورسەرییەوە سەری گلۆڵەی قسەکانی لەدەم حەمە گرتەوە، بەهێمنییەوە پێی وت:

– (حەمە.. حەمە، بەسە بەس، زۆ ئەزیەتی مەریەمت دەدا، پەلپو بیانووی زۆرت پێدەگرت، وەختو ناوەختت نەدەزانی، منالّ ئاسا رەفتارت لەگەڵ دەکرد هەر جارەو بەجۆرێ لەگەڵیدا بوویت، جارێ دۆستی،جارێ دەبوویتە کوڕی، حەزت منالّی شیرەخۆرە ئاسا سەربنێیتە سەر سنگییەوە، ئەویش دەست بەقژتا بێنێ، جاری واش هەبوو دەبووی بەباوك، بەگەورە.. ئا.. کە شتێکی بڵحت لێدەردەچوو.. کەچی ئەو هەر خۆشی دەویستی بەهەمموو جۆرێو لەهەمووکاتێکدا دڵەناسکەکەتی رادەگرت، حەزی بەمەرگی خۆی دەکرد، بەس دڵی تۆ نەشکێنێ).

– ئا راست دەکەی.. راست دەکەی.. دەبا لەگەڵ مەرگی مریەمدا منیش.. ئا.. منیش نەك ئاوها لەم غەربیەدا، روو لەمچارەنووسە بکەمو ببمە باری سەرشانی کەسانی دیش..

دەنگەکە رەوییەوە، حەمە بۆ چەند ساتێ لەنێو بێدەنگییەکی خەستدا خۆی دەلاواندەوە.

– بەڵێ رۆژانێ بوو پڕ لەخۆشیو ناخۆشی بوو!

دەنگێکە دی، وەك ئەوەی دڵی بداتەوە بەئەسپایی پێی وت:

– ئافەرین حەمە.. بەدەمتەوە مابوو دەتوانی شتێ بەشتێ بکەیت! ئێستا خۆت ئەزیەت مەدە چاك بزانە، ئەوانەی روویدا چاکترو راست تر بوو.. نەدەبوو هێ شتێکی دی بەپێەوانەی ئەم رووداوانە روویدابا!! حەمەکە تازە وا بوو دەبا هەر واش بێت لەئاوارەییەوە فێری زۆر شت بوویت.. غەریبیش فێری خۆشەویستی کردی.. حەمەکە.. ئەرێ حەمە رێو ئیمانو باوەڕێکت هەبوو؟

– ئەی چۆن نەء؟ ئەودەمەی بەگوڕبووم باوەڕم هەبوو، گومانم لەخۆم نەدەکرد،بەڵام پاشان- پاش دەردی سەریم- گومان رووی تێکردم، گومانم لەخۆم، لەهاوڕێیانم، لەزۆر شت پەیداکرد.. پشتم لەزۆر شت کرد.. من دەزانم لەگەلێ شتدا نەفامم.. راستە لەهەرەتی لاویمدا هەندێ لەمەریەم، لەمیرزا محەمەد عەلیەوە فێربووم، بەڵام هێ یەکێ لەمانە ئەوەندەی سەرنجی بێدەنگو تەوس ئامێزی ئەو خەڵکە –کە حەماڵیم دەکرد- فێری نەکردمو کاری تێنەکردم، ئەم ماوەیەی لەجێدا کەوتوبوم فێری زۆر شت بووم.. ژانی لەشم، قاوغی نهێنیەکانی بۆهەڵدەوەرانم.. راستە نەخوێندەوارو تاڕادەیەکیش نەفام بووم.. بەڵام دەمتوانی گەوهەری شتەکان ببینمو لێیان حاڵی بم!

حەمە دڵی خۆی دەدایەوە کە هەندێ فێربووە بەڵام نەکەوتبووە نێو داوی هێ شتێکی دیاریکراو، دیاریشی کردبا، بەجۆرە نهێنیەکەی تەڵخ دایدەپۆشی، دەرگای گومانی خۆی بۆ دەخستە سەرپشت.. بەپەرتو بڵاوییەوە هەندێ شتی سودبەخشی دەزانی.. گەر لەهەرشتێ دڵنیا با،

ئەوا بۆماوەی سەعاتێ، دووان، رۆژێ بوو.. هەر هەمان شت لەماوەییەکی دیو لەشوێنێکی دیدا لەمێشکیا دەگۆڕا..

تیشکی بیرێکی گەش بەبەرچاوی حەمەدا گوزەری کرد ئەویش ئەنجامی تاقیکردنەوەی کەسێ، بەرێنمایی‌و نەسیحەت‌و فێرکردن، هەرگیز ناگاتە کەسێکی دی.. حەمە بەرانبەر بەچاکەو خراپە بەرچاو لێڵ بوو، کەچی ناوبەناوێ دەیزانی ئەمسەری گوناە چاکەیە، خۆیشی بەگوناهبار دەزانی، کەچی وایشی لادروستببوو کە گوناهیش جۆرە چاکەیەکە.. حەمە لەم ئاستەی بیرکردنەوەیدا لەنگەری خودی خۆی راگرت، نەیدەتوانی ئەوەی باوەڕی پێیەتی‌و فێری بووە دەریببڕێ.. ئێستا لەم بارە ناهەموارەی تەمەنیدا بۆی دەرکەوتووە، چاکە لەنێو کاکڵەی خراپەیدایەو لەناخی هەموو گوناهکارێکدا تۆوی چاکە هەیە.. هەموو ساواییێکی نەفام.. پیرێکی کامڵەولەمەڵاسدایە.. هەموو شیرەخۆرییێکیش مەرگ هەڵنیشتووەتە سەر رۆحیەوە.. هەموو مرودوییێکیش تۆوی ژیانی جاویدی پێیە!

دەنگە قەوارەدارەکان رەوینەوە، دەنگە دەنگێکی سەیر لەنێو مێشکیدا دەنگی دایەوە.. خەجێ‌و ئەحمەدی کوڕی خۆیان ئاخنییە نێو مێشکی.. ئەحمەدی دەبینی بەجووتێ باڵی زێڕینەوە، لەژورسەریدایە، بەباڵەکانی باوەشێنی روخسارە ماندووەکەی دەکات.. خەجێش بەدیار سەرییەوە، وردە مرواری لەچاوانییەوە دەبارێنێ.. وردە وردە باری لەشی حەمە سوک بووەوە، بەرچاوی زیاتر رۆشن بوو، هەرچی ژان‌و ئازارو غەمی

هەبوو لەشێوەی هەڵمێکی پەمەیی، لەهەموو جەستەیەوە بەرزبووەوە، بۆنێکی خۆشی لێوەدەهات، حەمەی خەوش کرد! رۆحە ئاوارەو پەرش‌وبێ‌وەکەی زیاتر یەکی گرتەوەو پتەوتر بوو..

ئەم رۆحە سەرکێش‌و بریندارە، هەمیشە خۆی رادەپسکان‌و خۆی نەدەدا بەدەستەوە (ئێستا) بەگوڕوجۆشە، بووە بەهەنگ، دەم بەخونچەی شانە پیرۆزەکانی لەشی دەکاتەوە.. ئەوا هەموو لەشی حەمە، هەموو شانەکانی بووە بەگوڵستان، لەگەڵ بۆن‌و بەرامەدا تیشکی نەبینراو لەچاوانییەوە دەردەپەڕی‌و بەری دیدەی رۆشن دەکاتەوە، ناخی رۆشن دەکات، ئەو ناخەی کە چین چین تاریکی خەست‌و هەڵچنراوی تیا کەڵەکە بووە! حەمە خۆی وەك داربەڕوویێکی ئەستووری بەر تۆف‌و بارانێکی زستانی هاتەبەرچاو، یادو سەرگوزشتەکانی وەکو گەڵا هەڵئەوەرین، رووت بووەوە.. جەستەی بووە قاوغێکی خاڵی، ئامادەبوو جوانترین تۆوی بێگەردی‌و راستگۆیی بگرێتەخۆیەوە.. لەپەنجەرەکەی بەرانبەریەوە نورێکی رەنگاورەنگی بینی بەنەرمە رەوتێکی سووك بۆلای دەهات.. هەوڵیدا روو لەئەحمەد بکات.. نەیتوانی.. بەلاچاو بەشێ لەروخساری ئەحمەدی بەدی کرد، هەر خەوتبوو، نورە رەنگاورەنگەکە، گەیشتە سەری، سووك بەدەم‌ولوت‌و کونە گوێیەکانیدا داچۆڕایە نێو جەستەیەوە، هەموو بۆن‌و بەرامەی خونچە تازە پشکوتوی شانەکانی لەشی حەمەی ئاڵاندە خۆیەوە.. بەهەمان جۆر لەچاوو دەم‌و لوتییەوە هاتەدەرێ.

چاوەکانی حەمە زەق وەستان، وەك ئەوەی ڕقەبەرایەتی لەگەڵ جۆری وێنەکانی شێی بنمێیەکە بکەنو بڵێن:

هەزارن هەزار لەووێنانەی ئێوەم پێیە!!

*

خەجێ بەهەواڵێکی ترسناکەوە خۆی گەیاندەوە نەخۆشخانەکەی حەمە، سەرتاسەری ڕێ خۆی دەدواند:

– نا.. ناڵێم.. سەعاتێ لەمەوبەر سمایل.. نا..

دەڵێم سمایل دەڵێ: سەلام لەکاکم دەکەم، دەستەکانی ماچ دەکەم..

گەیشتە بەردەرگای قاوشەکە، گوێی لەگریانی ئەحمەد بوو، لەباوەشی فەراشێکدا هەر دەگریاو ژیرنەدەبووەوە، خەجێ بەرەوڕووی چوو.. حەپەسا، هەموو شتێکی لەنێو ڕوخسارە بێدەنگەکەی فەراشەکەو گریانەکەی ئەحمەدا خوێندەوە، وەك بت وەستا، نەرمە دەنگێ ڕایڵەکاند.

– عومری درێژی بۆ کوڕەکەت..

– .. ..

– خوشکم خەمی پێناوێ ڕزگاری بوو، ڕێی هەموومانە!

– خەجێ قسەکەی لەدەمی کابرا بڕی..

– کە.. کە.. کەی؟

– سێ چوار سەعات دەبێ.. هەرکە تۆ ڕۆیشتی، پاش نیو سەعاتێ، ئەم منالە لەسەر قەرەوێڵەکەیدا بەدەنگی بەرز

دەگریا.. زۆر دەگریا.. کە چوینە لای.. ئێ.. خوشکم ئێستا زووکە بەڵکو.. ئەڵێم بیبەیتەوە.

– بۆکوێ؟

– ئێ.. ئێ.. حاڵی بووم.. چاکە خوشکم، خۆمان بەلەدییە.. ئا.. بەلەدییە. عەیبی تیادا نیە، هەر ئێوە هەژار نینو هەژاریش عەیب نییە. ڕەنگە من بەلەدییەش فریام نەکەوێ.. خوا کەریمە.. خوا کەریمە!! ئەمە ڕێی هەموومانە.. هەموو هەردەبێ ئەم قەرزە بدەینەوە. خەجێ ئەحمەدی لەدەستی فەراشەکە وەرگرت لەبەرخۆیەوە دەیووت:

– بەر لەسمایل مرد.. چەن سەعاتێ مەرگی کەوتە پێش مەرگی سمایل.. خۆ هەمو حەزێکی ئەوەبوو سمایل بەر لەخۆی بمرێ.. ئەم حەزو دوعایەشی نەهاتەدی!

بۆ یەکەمجار خەجێ وای هەست کرد کە ڕەنگە گوناهێکی ئەوتۆی کردبێ، لەگوناهەکانی شەیتان گەلێ گەورەتر بێ.. بۆیە وا تووشی ئەم ڕۆژە ڕەشە هاتووە!

دوو برا!.. غەریبو بێکەس لەیەك ڕۆژدا گۆڕستانی غەریبانی بەغدا لەئامێزی خۆی نان، دوو کەسی دیش، ئافرەتێکو منالێکی تەمەن یەك ساڵو نیو غەریب ترو بێکەس تر، یەکێ لەکونجە نیمچە داتەپیوەکانی گەڕەکی باب الشیخ باوەشی بۆکردبوونەوە.

٣

بەشەرمەوە سەرنجی ریبوارانی دەدا، زۆرجاریش تەنها رەنگی پێڵاو و دامێنێ پانتۆڵو دشداشەی ریبواران لەنێو بازنەی بینینیدا هاتوچۆی دەکرد! کەمتر سەری بەرزدەکردەوە، سەرەڕای ئەوەی دوو مانگ زیاترە، خەریکی ئەم کارەیە، هەموو رۆژێ هەر لەبەیانیەوە بەدیار مەنجەڵێ پاقلە کسکۆڵە دەکات، کەچی تائێستاش هەر شەرم دەکات.. جۆرە شەرمێ رەنگی روخساری پێدەگۆڕێو ناهێڵێ سەر بەرزبکاتەوە!

لەناخەوە گەلێ دڵخۆش بوو کە بەرەنجی شانو ئارەقی ناوچاوان، نان پەیدادەکات.. هەستی دەکرد کەوگیرەکەی دەستی بەشێکە لەجەستەی، خوێنو ماسولکەو گۆشتو ئێسقانی هەیە! مەنجەڵەکەیشی لەبەرچاویا ببووە مەنجەڵو کەوگیرو پێڵاوی ریبواران لەئاسۆی بینینی خەجێدا رەنگێکی وەنەوشەیی دەبەخشییە هیوای، باوەڕی بەجۆش تر دەکرد..

بەپێی رەوشتێ کە تەنها غەریبیو بێکەسی ئەلفو بێی بوو، خەجێ سنووری بۆ هەنگاو و بیری خۆی دانابوو، هاومەودا بوون!!

هەنگاوەکانی بەپێی ئیقاعێکی نەگۆڕ، سەرلەبەیانیان چەند سەد مەترێ لەماڵەکەیەوە بۆ دەرگای شێخ عەبدولقادرو ئەوەندە مەترەشی بۆ لای یەکێ لە عەتارەکانی ئەو ناوە، زیاتر نەبوو، بیریشی لەبازنەی خەمخواری ئەحمەدو هەوڵدان بۆ برسی نەبوونی ئەحمەد زیاتر بڕی نەدەکرد.. خەونو یادو بەسەرهات، لەنێو کاکڵەی شانەکانی مێشکیدا مەیی بوون، جارجارێ بەگەرمی فرمێسکەکانی هەندێ لەزوقمی یادەکانی مێشکی دەتواندەوە، بەسووکە خەونێکی تەمەن کورت خۆی لەنێو کوێرەوەریو ئاوارەییدا دەبینیەوە.. بەیانیان بەجۆرە پەنابەستنێ بەقودرەتی خوا تەسکینی دەهاتەوە، لەنێو خۆفەرامۆشکردندا، دەستو پێو چاوو هەستی بۆ (نانی ئێستاو سبەی) دەجولانەوە..

پاش مردنی حەمەو سمایل، هەموو بەرەبەیانییێك لەبەردەرگای باب الشیخ دا بەدیار مەنجەڵێ پاقلەی کولاوەوە دادەنیشتو ئەحمەدی لەئامێز دەنا، هەفتەی یەکەمی ئەم کارەی، گەلێ گێژو بێدەنگو کاس بوو.. شەوانیش تادرەنگ بەدیار ئەحمەدەوە دادەنیشت، بەلایەلایە بەسۆز، ئەحمەدو بێکەسی خۆی دەلاواندەوە! وانەکانی رۆژگاری رەشیش لەدەروونیا چەسپابوو، نەخشەی ئاکامی ئەوکارانەی لەسنووری جولەی دابوو، دروستو سەرکەوتووانە بۆی دەچوو!

دەروونی خەجێ، فەرهەنگی خەم بوو، هەزاران وشەی بریندار لەدەمییەوە، لەچەشنی وڕێنە بەرەو دنیای ئازاد دەهاتنەدەرێو دەروونیان جێدەهێشت.. ئەوەندە وشەی برینداری دەروونی خەجێ لەژوورە شێیاوییەکەیدا کەڵەك ببوون، گەر کەسێ ئەو ژوورەی دیبا، یەکسەر:

هەستی بەجۆرە ئاشنایەتیو نامۆیی لەگەڵ مەرگو ژیاندا دەکرد، ژووری، هەر خەجێ ئاسای لەئامێز گرتووە، دیوارەکانی بەئاه و نالەی کلۆلان درزی بردووە.. بووەتە قاسەی غەم، ئەوەندە کلۆڵو کوێرەوەرو ئاوارەو بێکەسی تیا گریاوە، ئەوەندە فرمێسکی بێدەنگییان تیا رشتوەو هەناسەی گەرمی بینیوە، شاهیدی راستگۆی کلۆڵییە.. زۆر شتی پاراستووە، وێنەی هەموو جۆرە ئەشکەنجەییێك لەبنمێەکەیدا رەنگئەداتەوە..

ئەم ژوورە بووەتە کتێبێکی راستگۆی مێژوو.. ئەو مێژووە نەنووسراوەو خۆی لەقەری چوار دیواری ئەم ژوورە ئاسایە نەداوە، لەرووداوە بێدەنگەکانی نەدواوە.. ژووری، رەنگرێژی خەونی ئالۆزو وڕێنەی شێواوە.. ئەوا ئێستاش، دەسێ نوێنی شڕو پەرەمێزێكو تەنگەییێك نەوتو چراییێكو بێشکەییێكو تەشتێکی جل شۆردنو بەڕەییێکی شڕو هەندێ مقەوای راخراوی گرتووەتەخۆیو سۆزی دایکانەی پێبەخشیون!

بنمێی ژوورەکە، جگە لەشێو هیسو هەزاران وشەی بریندار، فەرهەنگێکی پەرتوبلاوە، دیوی دووەمی دەروونی خەجێی دەنواند..

یادیش لەمێشكو دەروونیا وەك تفاقەکانی ژوورەکەی پەرت بوون، هەندێ جاریش لەچەشنی وڕێنە بەرگی وشەیان لەبەردەکردو لەدەمییەوە دەردەپەڕین! شەوخونی وشەکانی بۆ دەدایە دەم یەك، برسییەتی دەیهۆنییەوە، کلۆڵیش دەبووە ریتمی ئاهەنگەکانی! گریانی ئەحمەدیش دەنگە نەشازەکەی بوو، دەستە ماندووەکانی خەجێش، کە بێشکەکەی رادەژەنی دەبووە مایسترۆ، ئاهەنگی لایەلایەییێکی ئەوتۆی سازدەدا، جەرگبڕ، بەسۆز، پڕ لەئاوازی خواوەندانەی تەسکینی بەخش، لەچەشنی ئاوازی سۆفیان کە لەگەڵ خواوەندی خۆیان داواو پاڕانەوەو خۆشەویستی دەکەنە کەرەسەی خۆ ون کردن لەنێو هەڵچوونی پەرستنو نوێژدا- خەجێ بەئاوازێ لایەلایەکانی دەڕازاندەوە، شێی ژوورەکەو تفاقەکانی دەهێنایە لەرز.. ئاوازێ مەگەر هەر دایکێکی کلۆڵو بێچارەو غەریب بتوانێ وا وشەی بریندار بکاتە شەماڵێکی فێنكو بۆندار، بەرامەی هیوای بەهەشتی بەختەوەری پەخش کاتە سەر روخساری منالێکی ساوای بێکەسو ژوورێکی دۆزەخ ئاسا! خەجێ کە دەگریا، دەیویست ئەوەندە فرمێسك لەچاوانییەوە بێنەخوار بەشی ئەوە بکات ئاگری دۆزەخ بکوژێنێتەوە.. حەزی دەکرد بتوانێ دەست ببات بۆ نێو دەروونیو پشکۆییێك لەئاگرەکەی دەرکات تا بەهەشتی خوای پێ بسوتێنێ.. ئا لەم کاتە تایبەتییانەی خەجێ هەردوو جەمسەری دژەکان یەکیان دەگرت!

*

ژوورەکە، دەنگی سیسرکو تەونی جاڵجاڵۆکەو فڕکەفڕکی مشکو برسیەتی مرۆڤی گرتبووەخۆیەوە.. خەجێو ئەحمەدیش بەشێ بوون لەم شتانەی ئەو ژوورە!

ئەورۆژەی هەواڵی مردنی حەمەو سمایلی بیست، گەڕایەوە بۆ ژوورەکەی، هانای نەبردە بەر هیچ کەسێ، شەو تا بەیانی بەیانیش تا شەو بەدیار ئەحمەدەوە کسکۆڵەی کرد، بیری لەهیچ شتێ نەکردەوە، تەنها لەخولیای ئەوەدابوو ئەحمەد ژێرکاتەوە، خۆی، نە نان، نە ئاو تا دوو رۆژێ شتێکی نەنایە دەمییەوە، هیچ جۆر بیرکردنەوەو یادێ بەمێشکیا تێنەدەپەڕی!

هەستی بەژیان نەدەکرد، کەچی دەجولایەوە، حەزی بەمەرگ دەکرد، ئەو (مەرگە ژیانە)ی بێنێ، کەچی گریەیێکی ناوەختی ئەحمەد ئەم نەخشەیەشی قرتان! پاش ئەو یەك دوو رۆژە خەجێ دەیویست باوەڕ بەخۆی بێنێ کە حەمەو سمایل مردوون، کەچی لەبەرخۆیەوە دەیووت:

- حەمە، مەعز بۆ خوا! چی ئەکەیت؟ بۆ کێمان جێدەهێڵی؟ چییە حەمە، ئەحمەد جێدێڵی؟ ئاخر کە گەورەبوو چی پێ بڵێم؟ بڵێم بەلەدییە باوکتی نایە قەبرەوە.. بەلەدییە مامتی نایە قەبرەوە.. حەمە جێمان مەهێڵە! غەریبو بێکەسین.. چ کەسێ شك نابەین! حەمە چی بکەین؟ ئەوا سمایلیش.. ئای خوایە.. هاوار!

خەجێ هەر خۆی گوێی لەدەنگی خۆی دەبوو، کە بەم شێوەیە جلەوی زمانی شل دەبوو، وشەکانی ناخی وەك هەنگ لەدەمیا کۆڕیان دەبەست..

کە لەم قسانەی دەبووەوە بەوردی گوێی هەڵدەخست، نەوەك کەسێ گوێی لەم نزایەی بووبێ، شەرم دایدەگرت، بەخۆیا دەهاتەوە، سەیری دەستو پێی خۆی دەکردو پەنجەکانی دەستی دەجولانەوە دووبارە لەبەرخۆیەوە دەیووت:

- حەمە مردن رێی هەموومانە –خوا عافوت بکات!- جل شۆری دەکەم، نانەوایی ماڵان دەکەم، کارێ ناکەم شەرمەزارو خەجاڵەت بمو ببمە مایەی سەرشۆڕی ئەحمەد.. کە ئەحمەد گەورەبوو پێی دەڵێم: کوڕم باوکت دەیووت من نامرم! مردن ناتوانێ زەفەرم پێبەرێ لەئێوەم جیاکاتەوە.. من هەمیشە لەگەڵتاندام! بەڵێ باوکت نەمرد، راستە پشتی شکاو لەخەستەخانەدا خەوی لێکەوت.. ئێستا خەون بەئێمەوە دەبینێ.. باوکت هەرچی هێزی هەڕەتی لاوییەتی هەبوو، سپاردییە من! ئەوا ئێستا من بەلەشی خۆمو هێزی باوکت کاردەکەم.. تۆیش گەورەدەبیو لەشی من هێزی تاقە ئەمانەتو میراتێکە بۆ تۆ.. باوکت دەیووت.. نامرم، ناتوانم هیش شتێکتان بۆ بەجێبێڵم.. کوێرەوەری؟ سۆزو خۆشەویستی؟ سەرنجی خەڵك؟ یادەکانم؟ ماندوویەتیم؟ نەء.. نەء.. نا.. هێیان جێناهێڵم!

نا.. راستییەکەی پێدەڵێم.. دەڵێم باوکت مرد.. ئا کوڕم باوکت مرد، بەلەدییە نایە قەبرەوە.. هەموو دنیای جێهێشتو رۆیشت.. بەڵام کوڕم ئومێدو سەرنجەکانی، هیواو ئاواتی سپاردە من.. میراتگری ئاواتی باوکتم، منیش گەر مام، و تۆیش گەورەبووی، ئەوا دەبیتە میراتگرمان!!

ورێنەو قسە هەڵبزرکاوەکانی خەجێ ببووە جۆرە نوێژێ لەرۆژێکدا زیاتر لەچوار پێنج جار دووبارەی دەکردەوە، بۆئەوەی دڵنیایی‌و هێز بەخۆی ببەخشێ‌و خۆهانبدات:

- نا.. تەنها هەر من سیابەخت نیم.. تەنها هەر من غەریب نیم.. ئەی لەکەرکوکدا، کاتێ حەمە پشتی شکابوو، پوورە (کیشوەر) بۆی نەدەگێڕامەوە:

- (کچم خەجێ.. بەسیجزمەی قورعان، رۆژێکم بوو، یاخوا جولکەیش ئەورۆژەی نەبێ.. رۆژێ بوو، خوا بکەم دوژمنیش نەیبینێ، کچم، لەگرانیە گەورەکەدا برسیەتی زۆری بۆهێنایین، دێمان جێهێشت‌و هاتینە شار، هەر هێمان نەبوو، بۆ نانی شێو.. ئیتر.. سەرت نەیێشێنم، رەحمەتوڵلای مێردم لەبرسا مرد، مناڵە وردەکانم یەك لەدوای یەك لەبرساو لەبەر نەخۆشی مردن! بەتەنها –لەم- غەریبیەدا مامەوە تەنها خوام شك ئەبردو هێی تر.. پاش ئەم کۆسکەوتنەم، بەهەرجۆر بوو گەڕامەوە بۆ دێیەکەی خۆمان باوك‌و دایکم زۆربەی کەس‌وکارم، ئەمری خوایان کردبوو، برا گەورەکەم –ئای دنیا- هەروەك نەمناسێ، نەیحەوانمەوە.. نان نەبوو، ئەوجا براو فەرزەندی چۆن دەبێ.

کچم خەجێ.. سا بەوەڵلاهی بەجۆرێ ناهومێد بووم.. بەجۆرێ دڵم شکا، مەگەر هەر خوا خۆی بزانێ.. بەهەر جۆر بوو جارێکی دی گەڕامەوە بۆ شار، بەنانەسکی، جل شۆری‌و نانەوایی مالانم دەکرد، جلی پیاوانم دەپۆشی کرێکاریم دەکرد.. وردەوردە برسییەتی فێری مامانی‌و

بەربووکی‌و دەموچاوهەڵگرتنیشی کردم.. توانیم خۆم بژیێنم، خوا دەرگای خێری لێکردمەوە، بوومە کارەکەری ماڵە گەورەیێك.. پاشانیش بەم رەشیدەی ئێستای مێردم شووم کرد! خەجێ ئێستایش، شوکور بۆ خوا، ئەوا خۆت دەبینی، ماڵ‌و مناڵ‌و ناوماڵ.. ئەو برایەی نەیحەوانمەوە، ئەو بۆرە خزمانەی پشتیان تێکردم.. ئێستا، لەوەتەی هەمە ساڵ نییە دووجار سەرمان لێنەدەن!)

ئا.. منیش.. ئیش دەکەم.. جل شۆری‌و نانەواییش دەکەم.. شوکور بۆ خوا ئەوانەی لەم گەڕەکەدان زۆربەی زۆریان کوردن! پەکم ناکەوێ.. نە ئینشائەڵڵا پەکم ناکەوێ، خوا دەلیلی داماوە، ئەوە نییە نەزاکەت لەم بەغدایەدا، بەنۆك‌و پاقلە فرۆشتن، نەجیبە‌و رەحمان‌و سەباحی پێگەیاندووە، ئەوا مناڵەکانی گەورەبوون‌و ئیش دەکەن خوا قەبوڵ ناکات، ئەگەرچی لەگەڵ کرێییەکانی دیدا بۆڵەبۆڵ زۆر دەکات‌و بیانوویان پێدەگرێ‌و پێیان دەڵێ:

- ئاو زۆر سەرف مەکەن.. زوو کرێ خانوو بدەن.. حەوشەکە پیس مەکەن..

بەڵام خوا قەبوڵ ناکات قسەیێکی لەگوڵ کاڵتری پێنەوتوم، ئەوە نییە گەلێ جار پێم دەڵێ:

- (کچم خەجێ خەفەت نەخۆیت‌و بڵێی بێکەسم، من لەباتی دایکتم، هەرچییەکت پێویست بوو، بەدایکی خۆت بلێ، بەخوا لەگەڵ نەجیبەدا فەرقت ناخەم، بە (غەوس) عاجز ئەبم ئەگەر ناوی کرێ خانوو بێنی)

نا.. لەگەڵ مندا خراپ نییە، کرێییەکانی دی.. ئا.. منداڵەکانیان لاسارو هارن! گەورەو بچوکی نازانن، خەتای دایكو باوکیانە.. نەزاکەتیش حەقیەتی، بە چ کوێرەوەرییێك ئەم ماڵەی بەیەکەوە ناوە.. خۆی دەیووت:

- (خەجێ، کچم هەر تۆ نیت سیابەختو بێکەس.. بەوەڵلاهی نانی وشکمان نەبوو، رۆژگار پشتی تێکردین، هەر خوامان هەبوو! منو سێ منداڵ، کە مێردەکەم ئەمری خوای بەجێهێنا لەبەردەرگای ئەم باب الشیخ-ەدا، هەر لەبەیانییەوە تائێوارە پاقلەو نۆكو.. هەتا ئاوم دەفرۆشت! بەحەیاو حورمەتەوە منداڵەکانم بەخێوکرد ئەلحەمدولیلا نەمهێشت برسیو چاولەدەستی خەڵکی بن! ئەوا ئێستا بەبەرچاوتەوەن.. کچم خەفەت نەخۆیت..)

- ئا.. ئەرێ وەڵلا منیش وادەکەم، هەرگیز نایەڵم ئەحمەد برسیو چاولەدەس بێ.. نەء.. نەء چۆن دەهێڵم، خۆشەویستی حەمە بوو، سمایل-ی جوانەمەرگ چەندی خۆش دەویست، هەر لەکار دەگەڕایەوە لەئامێزی دەگرت، گۆرانی بۆ دەووت.. هەموو پاکانەی ژیانتان بوونی ئەحمەد بوو.. نا.. بەسەی پیر خدر.. بەقورعان.. نایەڵم ئێوە..!

❊

خەجێ، ئەوەندە خۆی هاندا، نەیزانی چۆن وا بەپەلە هەموو کەرەسەکانی پاقلەفرۆشتنی سازدا، ئەگەرچی دە دوانزەرۆژێ خۆی لەعابا نیمچە رەشو رەنگبواردووەکەیەوە دەئالان، شەرمی دەکرد، وایدەزانی بۆ

سواڵکردن دانیشتووە، هەموو رێبواران لەروخساریا برسییەتیو بێکەسی دەبینن و دەزانن کۆسکەوتووەو خێری پێدەشێ.. ئەم پاقلەفرۆشتنەی جۆرێکە لەسواڵکردن.. وردە وردە زاڵ بووە سەر ئەم هەستەی.. تەنها شەرمێکی تایبەتی رەگی لەدەروونیا داکوتیبوو نەیدەهێشت سەر بەرزکاتەوە.. بۆیە زیاتر هەر پێڵاوی رێبوارانی دەبینی:

- (ئا کچم.. ئاگات لەخۆت بێ.. جوانو جاحێڵی.. خەڵکەکە بێویژدانن..)

نەزاکەت، هەموو رۆژێ ئەم نەسیحەتەی خەجێی دەکرد، خەجێ دەیزانی نەزاکەت راست دەکات..

(ئەرێ وەڵلا خەڵکەکە بێویژدانن.. ئەوە نییە پۆلیسەکان هەروەکو ژەندرمەکان خۆیان پیاوەتەوە، ستارەیان لەسەرە، قۆندەرە رەشەکانیان دەبریقێتەوە، ئەوە نییە تەنکە ریشەکەی ئەو مجێورە هەر بەریشەکەی (ئاغای دێ) دەچێ.. ئەو قورعان خوێنەش ئەڵێی لەگەڵ (هەیەرە کەچەڵ)دا سێوێکنو کراون بەدووبەشەوە.. بەڵێ نەزاکەت راست دەکات خەڵکەکە بێویژدانن.. خۆ ئەو دوکاندارە ئەڵێی فەرەجی باوەپیارەمە، بۆ عانەیێك هەزار سوێندی درۆ دەخوات، نە خوادەناسێو نە پێغەمبەر، کەچی سەریشی بچێت نوێژی ناچێت!

❊

خەجێ سڵی لەسێبەرەکەی خۆی دەکردەوە، کە شەوان کەیل دەبوو، دنیای کەساسی خۆی دەلاواندەوە، هەستی دەکرد جۆرە تیشکێ

لەچاوانییەوە دەردەچێ، ژوورە نیمچە تاریكو شێیاویەكەی ڕۆشن دەكاتەوە، بەوردی سیسركو شەوگەردو جاڵجاڵۆكەكانی دەبینی ئەوانیش لەخەجێ نەدەترسانو نەدەڕەوینەوە، وەك بڵێی خەجێش یەكێكە لەوان، تەنها بەقەوارە گەورەترە، بۆیە بێ سڵكردنەوە لەبەردەستیا هاتووچۆیان دەكرد.. گەلێ جار خەجێ دەیانی دواند بەهاوڕێی دڵسۆزی خۆیو ئەحمەدی دەزانین.

- ئێوە بێویژدان نین.. ستارەتان لەسەر نییە، قۆندەرەتان لەپێ نییە، سوێند ناخۆن، نوێژ ناكەن، قورعان ناخوێنن.. تەماحكار نیین، ئێوە بێویژدان نیین!

❊

ئەگەرچی خەجێ زۆر ماندوو دەبوو كەچی ئێوارانیش –بەهۆی نەزاكەتەوە- بووە جلشۆری چەن ماڵێكو بۆ چەن ماڵێكی خواپێداویش نانەوایی دەكرد! یەك دوو پەنجاییو چەن نانێكی گەرمی وەدەست دەهێنا!!

شەوان، هەركە شەونخونیو ئازار زۆری بۆدەهێنا پەنای دەبردە بەر پریاسكەكەی، دەیكردەوە، بۆ چەن جارێ پارەكانی دەژماردو دووبارەی دەكردەوە:

- ئەمە دەڕووپیە.. ئەمەش دوانزە روعبە.. ئەم كەوەیەش دینارێكە.. ئەم دوو سوورە دەكاتە دە دینار.. ئەم ریالو عانە سوورانەش.. هەمووی دەكاتە حەڤدە دینارو سێ روعبو چوار پەنجاییو

دە فلسو دوو عانە.. بەیانیش روعبێكی دی قازانج دەكەمو سێ پەنجاییش حەقی جل شۆردنەكەی ئەمڕۆ وەردەگرم! نا.. زیاترم دەدەنێ، سێ چوار پارچەیان زیاتر بوو لەجاران! ئا.. زیاترم دەدەنێ.. سبەی ئێوارێ شەكرو چا ئەكڕم بایی سێ عانەس نان دەبەخشمەوە دەیكەمە خێری حەمەو سمایل.. حەمە خۆ هەرگیز باوەڕی بەمن نەبوو، كە لەماڵێدا كەوتبوو هەر دەیووت:

- (خۆزیا لەنێو قەبرەكەمەوە كونێ دەبوو، چاوم تێوە دەبوو كە چۆن لەكولخانەكانیش جێت نابێتەوە)

- خۆزیا حەمە چاوی لێدەبوو بەچ گورجوگۆڵییێكەوە كاردەكەمو بەئارەقی نێوچاوان نانی خۆمو ئەحمەد پەیدادەكەم!

- ئەوجا دەیوت:

- (دەك رووسووربی خەجێ بۆ خۆتو شیرت)!

ژماردنی پارەكانی وەكو حەبی خەو كاری خۆی دەبینی بەوریاییەوە سەرنجی پارەكانی ئەدا، كاغەزەكانی بەجووانی دەق دەدا..

- (دنیایە.. دزو درۆزن زۆرن.. با لەگەڵ خۆمدا هەڵی نەگرم!دەبێ شوێنێكی قایمی بۆ بدۆزمەوە..)

هەموو شەوێ جێی پارەكەی دەگۆڕی، لەپەنایێكەوە بۆ پەنایێكی تر دەیگواستەوە.. دەیژمارد، لێی تێك دەچوو، سەرلەنوێ دەیژماردەوە، دەقەكانی ڕێك دەخست.

❊

که ئێواران لەکار دەگەڕایەوە نەزاکەت پرۆگرامە رۆژانەکەی خۆی بەنەسیحەت کردن بۆ دووبارەئەکردەوە..

- کچم خەجێ، وەك پێم وتی، وریابە، جووانو جاحێڵیو خەڵکەکە بێویژدانن.. تۆ سەیر کە سەیر، سەیری ئەم (سوڵتان خانە) بکە، دەك بەسوڵتان خانی ژێر گڵ بی —چۆن حەیای کوردانی بردووە- بڵێ بۆ وا دەکەی.. هەی.. هەی..

تەنها ناوی (سوڵتان خان) موچڕکی بەلەشی خەجێدا دەهێنا بەتایبەت کە نەزاکەت دەیووت:

- حەیای هەموو کوردێکی بردووە.. سەرمانی شۆڕکردووە!

ماڵەکەی (سوڵتان خان) یەك دوو کۆڵان لەپشتی ماڵەکەی نەزاکەتدا بوو، خەجێ کە ناوی (سوڵتان خان)ی دەبیست یەکسەر (سەڵتەنە)ی دەکەوتەوە یاد کە لەکەرکوکدا هاوسێ بوون! خەڵکەکە بەسەڵتەنەیان دەووت:

(حەیامانی بردووە. سەری کوردانی شۆڕکردووە..)

مقۆمقۆیش کەوتبووە سەرزاری خەڵکەکەو چەن جارێ بەرگوێی خەجێ کەوتبوو:

(حەمەی مێردی خەجێش دەستی لەگەڵ سەڵتەنەدا تێکەڵە)

خەجێ یەك دوو جارێ بەچاوی خۆی حەمەی بینیبوو لەماڵەکەی سەڵتەنەوە دەهاتەدەرێ، ئەوسا حەمە دەیووت:

- (بەڵێ خەجێ.. لەماڵی سەڵتەنە بووم، حەز ناکەم جارێکی دیی لێم ببیتە ئەمنییە حاڵی بوویت! هەتیو بارەو خوا قەبوڵ ناکات ئێمە تێر بینو ئەو بێوەژنە کۆسکەوتووە برسی بێ)

- خەجێ گەلێ جار بەگومانەوە سەیری ئەم قسەیەی حەمەی دەکرد، لەبەرخۆیەوە دەیووت:

- (گەر حەمە راست دەکاو دڵی پێدەسووتێ، بۆ هەرچییەکی دەداتێ نایداتە دەستی منو من بۆی ببەم؟ گەر مەبەستی خراپ نییە بۆخۆی.. نای.. نا.. چاك دەکات.. چۆن دەبێ من بچمە ماڵەکەی سەڵتەنە پاشان خەڵکەکە چم پێدەڵێن؟ حەمە چاك دەکات بۆ بەدگومان بم.. خوێنی سەرشانی پۆغەکەی لێم دێتەزمان! نەء.. نەء بەخوا دوورنییە خەڵکەکە راست بکەن.. من خۆم حەمە دەناسم، دەزانم چ قیتەقیت کەرێکە!

ناوی سوڵتان خان بەس بوو بۆئەوەی خەجێ رەنگی تێکچێو یادەکانی ببنە دەرزیو دەروونی دەرزی ئاژەن کەن!

*

سوڵتان خان

هەرکە بەبەر باب الشیخ دا تێدەپەڕی، ئاه هەڵکێشانی هەندێ لەگەنجەکانو فیکەی زۆربەی هەرزەکان لەگەڵ رەوتیا ئیقاعێکی تایبەتی گونجاوی لەگەڵ لەرەی مەمکەکانیا سازدەدا.. خێرا دەڕۆیشتو پێی بەسەر حەزی خرۆشاوو ئاه و ئارەزووی ئەو خەڵکەدا دەنا، سێبەری تارمایی جۆرە لەززەتێکی کەم تەمەنی دابەش دەکرد، هەنگاوی بێ

ئیرادەی زۆربەی لاوانی بەدووی خۆیدا رادەکێشا..! ئەگەرچی عابایێکی رەشی قەترانی لەسەردەنا کەچی ناوبەناو پێ‌و پوزی لەدرزی عەبایەکەوە، چەخماخەی بروسکەئاسا چاوی ئەو خەڵکەی دائەتروکاند، ناڵەی کپکراوی ئارەزوو لەناخی ئەو گەنجانەدا دەنگی ئەدایەوە، بەنیمچە ئاهێ لەرێی دەممییانەوە دەهاتەدەرێ.. عابا رەشەکە زیاتر جووانییەکەی دەردەخست! بالاّ بەرز، دامەزراو، گوپن، چاوانی هەمیشە رێژراو، لێوئاڵ، ناوقەدباریك، هەمیشە دوو ریز بازنی زێڕ بەقەد مەچەکانییەوە دەلەریەوە، گەردانەییێکی لیرەی (رەشادی) گەردنی رازانبووەوە، بۆنی مێخەك‌و سمڵ، ئەو ناوەی دەتەنی، گەر سوڵتان خان پیایا گوزەری کردبا.. خۆی‌و دایکی‌و مێردەکەی خانوییێکی سەربەخۆیان گرتبوو، مێردەکەی بەهەموو شتێکی دەزانی قسەی نەدەکرد، وەك باسیان دەکرد:

- سوڵتان خان، لەدایکییەوە فێری ئەم بەزمە بووە، هەروەها دەیانووت: کابرا بەناوە مێردیەتی‌و لەبەر خەڵکی ئەم ناوەیان پێوەناوە.. هەر کابرا خۆیشی بازاڕی بۆ سوڵتان خان گەرم دەکرد..

ئەگەرچی خەڵکی گەڕەك یەك دوو جار مەزبەتەیان لەسەر نوسیبوو کەچی ئەوکەسانەی پەنجەمۆری مەزبەتەکەیان کردبوو بەدەستی (جەبارە فەیلی قومیسرو عەبە سنەیی باش چاوش) دارکاری کرابوون.. وەك دەیانووت:

سوڵتان خان حکومەتێکە بۆ خۆی، هەندێ کەس زیاتریان دەووت:

- بابە.. حکومەت بەنووکە پەنجە دەسووڕێنێتەوە!

*

- (ئەم سەگبابە، چۆن حەیای کوردانی بردووە، کەسێ نییە..)

ئەمە یەکێ بوو لەو قسانەی کە لەدەمی کەسانێکی زۆری دانیشتوانی گەڕەکی باب الشیخ، لەرۆژێکدا بۆ چەن جارێ دوبارەئەبووەوە.. ئەگەرچی لەو گەڕەکەدا تەنها سوڵتان خان نەبوو، بەڵکو دەیانی وەك سوڵتان خان‌و بەناوبانگتری تیادابوو، کەچی بۆ کوردان لەکەو تانە بوو.. گەر لەسەر دۆمینەکردنا، کەسێ لەگەڵ کوردێ دەمەقاڵێیێکی بووایێت ئەوا یەکسەر ناوی (سوڵتان خان) وەك شەقازللەیەك دەکێشرایە بناگوێیەوە.. وەك ئەوەی سوڵتان خان خوشك‌و دایکی کوردان بێ!

ئەم ناوە، هەر جارەو بەجۆرێ لەسەر زاری خەڵکەکەوە دەردەچوو.. جارێ بۆ تانەو توانج، جارێ بۆ ئارەزوو خرۆشاندن، کەسێکیش لەحەقیقەتی ئەم ژنە نەگەیشتبوو، کە چ دنیاییێکی بۆش‌و بەتاڵی لەنێو دنیای جەنجاڵی پڕکێشەدا هەیە، تارمایی ئاسا لەنێو بۆشاییدا جێیەکی بۆ خۆی کردبووەوە، گیانلەبەرێکی بێخەون‌و لەنێو ئاڵۆزی ژیان‌و نەزیفی رۆحیا ببووە جەستەییێکی ئامێرئاسا، هەموو جوڵەو گوفتاری تەنها ئەو چەن شتە بوو کە راهێنرابووە سەری‌و هێی دی!

(بەر لەبیست‌و پێنج ساڵێك، دایکی سوڵتان خان لەکارخانەکەی خانەقین دا شاژنی دەسرۆکان بوو، گەورەو بچووك ناویان دەزانی کە:

چەند ماڵی وێران کردووە، چەندین ژنی بەتەڵاقدان داوەو چەند منالّی هەتیو خستووە، دەوڵەمەندی لات کردووەو چەند شەڕەچەقۆو فەرتەنەی

لەسەر کراوە.. (سوڵتان خان) لەکارخانەکەی خانەقیندا لەدایك بوو.. دەیانووت کچی هەموو خانەقینە، خانەقین باوکی سوڵتان خانە! گەورەبوو، تەمەنی گەیشتە دوانزە سیانزە ساڵان، دایکی خستیە بەرکار!

سوڵتان خان وایدەزانی ئەمە کاری هەموو ئافرەتێکە، هەرکە چاوی کردەوە دە دوانزە ئافرەتی بینی دایکی ئاسا هەر لەبەیانیەوە تا ئێوارێ، تا بەرەبەیان کاریان دەکرد!! جۆرەها زەلامی دەبینی، هێی نەدەزانی، هێ هاوڕێیەکی نەبوو، نەیاندەهێشت هێ منالێ هاوڕێیەتی لەگەڵدا بکات.. ئیتر لەنێوان ئەو ئافرەتانەو دایکیدا، فێری خۆڕازاندنەوەو بەزمو رەزم بوو.. جارجارەش لەگەڵ دایکیدا بۆ زیارەتی مەرقەدەکان دەچوو.. ئافرەتانی دی خۆیان لێ دووردەگرتن.

سوڵتان خان بەهەموو قەناعەتێکەوە وایدەزانی هەموو ئافرەتێ دەبێ وەکو خۆیو دایکی بێ، پیاوانیش بەهەموو جۆرو چەشنێکیان دەبێ وەکو موشتەرییەکانیان بن.. دایکی پیربوو، لێکەوت، بازاڕی کزبوو، خۆی نەشکاندەوە، لەگەڵ سوڵتان خانی کچیدا خانەقینیان جێهێشت، هاتنە بەغاو لە باب الشیخدا نیشتەجێ بوون.

*

هەموو چاشتانگاوێك سوڵتان خان دەهاتەدەرێ، چەند دە فلسێکی دابەش دەکردە سەر سواڵکەرەکانی بەردەرگای شێخ، ئەوجا دەکەوتە نێو بازاڕەوە..

ئەورۆژەی ئەحمەد ئامێزی خەجێی جێهێشتو بەگاگۆڵکێ، هەتا ناوەندی شەقامەکە چوو —کە هەرگیز خەجێ نەیدەهێشت بستێ لەباوەشی جیابێتەوە- ئەورۆژە خەجێ لەبەر مامەڵەکردن، سەرقاڵ بوو، ئاگای لەئەحمەد نەما، چەند هەنگاوێ لێی دوورکەوتبووەوە. لەوکاتەدا سوڵتان خان بەو گوزەرەدا تێدەپەڕێ، دەبینێ منالێ بەگاگۆڵکێ لەناوەندی شەقامەکەدایە، هەڵیدەگرێتە باوەشو ماچی دەکات، دەیهێنێتەوە لای خەجێ، خەجێ کە چاوی بەئەحمەد کەوت لەباوەشی سوڵتان خاندایە، واقی وڕما، سەری لێتێك چوو، حەپەسا، لەرز دایگرت، زمانی لەگۆچوو، بەرچاوی تاریك بوو، وایزانی ئیتر ئەم هەواڵە بەچەن ساتێ لەدەمێکەوە بۆ دەمێکی دی دەچێ، هەموو باب الشیخ دەزانن کە خەجێ لەگەڵ سوڵتان خاندا قسەی کردووە، بەخەجێ بابێت سەری ئەحمەد بپەڕێنێ کەوا بەخنەخن لەئامێزی سوڵتان خاندا دەشنایەوە.. خەجێ بەمۆڕیو تووڕەبوونێکی ئاشکرا هەردوو دەستی بەرزکردەوە، ئەحمەد لەدەست سوڵتان وەرگرێ.. هێشتا ئەحمەد لەنێوان هەردوو دەستی سوڵتان خانو خەجێدا بوو، ناڵەو قیژەییێکی سوڵتان خان ئەو ناوەی هەژان، بەدەما کەوتە سەر خەجێو ئەحمەد.. سەروچاوی سوڵتان خان کەوتە نێو مەنجەڵە پاقلەکەی خەجێوە، قیژەو هاوارو لەقەفرتێو فیشکەی خوێنی لەشی سوڵتان خان دیمەنێکی نائاشنای چوارچێوەی دیدەکانی خەجێ بوو، ئەحمەدو خەجێ لەو تانە خوێنەوە، خەجێ بەتوندی پەلاماری ئەحمەدی داو

لەنێو خوێنەکەدا هەڵیگرت، لەبەر ئەحمەد بەجووانی دیمەنەکەی نەدەبینی کە:

- (عەلی) ناوێك لەسەر یەك بەچەقۆییێکی درێژ ئەیکێشایە پشتو سكو هەموو لەشی سوڵتان خانەوە، لەگەڵ هەموو چەقۆوەشانێکدا ئەینەڕاند:

- بیخۆ سەگباب، هێت پێ‌نەهێشتم، ماڵ؟ نەما، ژن رۆیشت، منداڵ هەر یەکە بەلایەکدا چوون.. ئابڕو، نەما، هەرچیم هەبوو تۆو دایکە قەوێ دەکەت خواردتان.. هەی.. ئەمە مانگێکە، شەوان دەرگام لەروودا دادەخەیتو دەڵێی (پارەت نییە) هەی.. هەمووی تۆو دایکە.. نەتانبرد.. هەرچیم هەبوو.. هەمووی.. هەمووی.. دوێنێ شەو وەك دەرگاشت نەکردەوە هەزار جنێویشت پێدام.. هەڕەشەی جەباری قومیسێرت لێکردم.. دایکی تۆو دایکی جەباریشت.. هەی سەگباب.. بیگرە، بیخۆ..

ئەوەندەچەقۆی لێدا، تا تەواو هیلاك بوو، سوڵتان خانی پێش چەند دەقیقەیێ لەمەوبەر ببوە شتێکی سەیر.. کوردەکانیش بەرانبەر بەم دیمەنە بێ‌جووڵە وەستابوون! لەگەڵ هەموو چەقۆوشاندنێکی عەلیدا دەیانووت:

- ئافەرین.. دەسخۆش.. باوكو برامانی عەلی!

هەرکە عەلی دڵنیابوو کە سوڵتان خانی ئەنجن ئەنجن کردووە تێی تەقاند!

سوڵتان خان ببووە دەعبایێکی سەیر، دەموچاو زەرد، دەستو پێ لەنێو خوێندا سوور، قژی پەرشو بڵاو، ئەوەندە لەقەفرتێی کردبوو ریخۆڵەکانی هاتبوونەدەرێ.. خوێنو پاقلەو قیری شەقامەکە تێکەڵ ببوون.. بێدەنگییەکی سەیر خۆی ئاڵانبووە تەرمەکەیەوە، کەس نەیدەوێرا نزیکی بێتەوە..! خەجێ بەهەڵەداوان خۆی گەیاندە ماڵەوە!

❊

نەیدەزانی بە چ زمانێ ئەو دیمەنە بۆ نەزاکەت بگێڕێتەوە، وەك ئەوەی هێ زمانێ نەزانێو بەسك ماکی لاڵ بووبێ، ئاوها بەدەست ئیشارەتی دەکرد، نەزاکەتیش کە ئەحمەدو خەجێی بەو خوێنەوە بینی وایزانی ئەمان بریندارن، ئەویش زمانی تێك ئاڵاو کەوتە ئیشارەت کردن.. دوو لاڵ لەئاستی یەکدیدا دۆش دامابوون! شڵەژان رێی هەموو وشەیێکی لێگرتبوون.. ئەحمەد بەئاستەم نوزەی تیامابوو.. خوێنیش سەرتاپا لەشی خەجێی گرتبووەوە..

❊

تا مانگێ، دووان، ئەحمەد گاگۆڵکەیشی بیرچووەوە، نەخۆش کەوت، رۆژ بەرۆژ لاواز دەبوو، قورقوشمێکی زۆریان بەسەرا تواندەوە:

- تازە کوڕەکەشم لەدەست چوو هەی نەعلەت لەگۆڕەکەت سوڵتان خانی..

نەزاکەت هەمیشە دڵی خەجێی دەدایەوە، ئەحمەدی دەبردە لای شێخو مەلا دوعایان بۆ دەنووسی لەماوەی یەك دوو مانگێکدا ناوشانو

سەرسنگی ئەحمەد ببووە پێشانگای دوعا.. دوعای پێراو بەپەڕۆی سەوزو سپیو ڕەش.. سێگۆشەو لولدراو و چوارگۆشە، بەقەد سنگو شانیا دەلەرینەوە، شەوانی خەجێ دۆزەخێ بوو، تەنها لەبیری ئەحمەدا دەسووتاو ترسی هەرەگەورەی ئەوەبوو کوڕەکەی بمرێ..

- ئەوجا چی بکەم.. چی بکەم خوایە، هەر ئەمەیەو ئەمیشم پێ ڕەوا نابینی.. ئەوەندە لاوازو بێرەنگە، بەئومەتی محەمەد ناچێ.. خوای تاکو تەنها ئەم منالەم چاك کەیتەوە، پێمی ڕەوا ببینی..

*

خەونی ئالۆزو بیرکردنەوەی جۆراوجۆر، ئەو سووکە حەسانەوەی شەوانی خەجێی تاراند.. بەدیار بێشکەکەی ئەحمەدەوە، بەفرمێسك ڕێی بۆ ناخو بیرکردنەوەی ڕەشی خۆی خۆشدەکرد، ئەورۆژەی دەهێنایە بەرچاوی خۆی کە ئەحمەد بەسەر دەستەکانییەوە ساردبووەتەوە، خێرەومەندان لێی کۆبوونەتەوەو ئەیبەنە گۆڕستان.. بەتەنهایی خۆی دەبینێ کە هێ پاکانەیێکی مانی نەماوە.. خۆی دەهاتە بەرچاو بەناچاری ڕێی گەڕانەوە دەگرێتەبەر، بەپرسو سۆراخ لەگەڵ کاروان قاچاغچیەکان دەکەوێتە ڕێ.. (جا کێ دەڵێ ئێستا دێ بەردی بەسەر بەردەوە ماوە.. چاکە، گەر وەکوو خۆیشی مابێ، ئەوا خەڵکەکە لێم کۆدەبنەوەو دەڵێن: باشە..ئەوا حەمەو سمایل ڕۆژیان تەواوبوو و مردن.. بڵێین ئەحمەدیش مرد.. بۆ کەسێ پیاوێ، خێرخوایێ نەبوو بتگرێتە خۆیەوە.. خۆ دەڵێن کوردەکانی عێراق پیاوی چاکو بەرەحمو ئازان!!

ئەم دیمەنو قسانە لەمێشکیا سەمای دەکردو هەراسانی کردبوو، جگەلە دوعاو پاڕانەوە هیچ پێنەدەکرا، شەورۆژ دەستەکانی بەرەو ئاسمان بەرزدەکردەوە، هەموو ڕۆژێکیش ئەحمەدی دەبردە سەر مەرقەدەکەی شێخ عەبدولقادری گەیلانی، بەنزاو سۆزێکی ئەوتۆوە ئەحمەدی دەنووساندە قەد مەرقەدی شێخ، خەڵکی وایاندەزانی ئەم ژنە شێت بووە، بەروخساریش هێ شتێکی لەشێت کەمتر نەبوو! کە لەسەریەك بەدەنگی بەرز دەپاڕایەوە، چۆڕ چۆڕ فرمێسك بەچاوانیدا دەهاتەخوارێ:

- یا شێخ.. نەزر بێ.. چاك بێتەوە دەیکەمە دەروێشی تۆ!

پاش یەك دوو مانگ ئەحمەد هاتەوە سەرخۆ، خەجێ، ڕۆژبەرۆژ دەگەشایەوە، بەگوڕتر دەکەوتەکار، هەستی بەماندووبوون نەدەکرد، لەگەڵ ڕۆژگاردا زۆرانبازی دەکردو ساتەکانی دەبەزان، کە زیاتر ئیشی کردبا، ئەوا چاکتر خەمو پەژارەی خۆی لەبیردەکردو دەسهاتکەی قایمتر دەکرد، ڕەگی باوەڕ بەخۆهێنان چاکتر لەدەروونیا جێگیر دەبوو!

خەجێ لەگەڵ وردە هەنگاوەکانی ئەحمەددا، بەرچاوی ڕوون دەبووەوە، وەك ئەوەی جێی وردە هەنگاوەکانی ئەحمەد گۆڕ بێ، غەریبیو بێکەسی خەجێی تیا لەچاڵ نرێ.. کە زەردەخەنە بێنازەکانی ئەحمەد لەسەر لێوانییەوە پەرش دەبوو، خەجێ زەردەخەنە دەیگرت، ئەحمەدیش بەزەردەخەنەییێکی دی وەڵامی دەدایەوە!

دوو لێوو دوو ڕوخسار، تەنها لەبەرئەوەی یەکیان ئومێدی ئەوی دی بوو، ڕۆژ بەرۆژ زیاتر دەگەشانەوە..

خەجێ هەستی دەکرد مولکی هەموو دنیا هی خۆیەتی، چونکە دەیزانی دایکی کلۆڵ ترین ساوایە!

❋

بت ئاسا لەسەر سەری خەجێدا وەستابوو، نەدەبزوا، خەجێ وەك هەموو رۆژانێکی بەدیار مەنجەڵە پاقلەکەیەوە دانیشتبوو، ئەحمەدی لەتەنیشتی خۆیەوە دانابوو.

خەجێ چاوانی بەرزکردەوە، دیمەنێکی سەیر وەك نێیرێکی بریندار خۆی هاوێشتە نێو دیدەکانی.. وەك ئەوەی، دیدەکانی خەجێ هێلانەی ئارامی ئەم شەکەتو کەنەفتە بێ، ئاوها لەگەڵ چاو بەرزکردنەوەی خەجێدا (کەسەکە) باری ئاوارەیی‌و ماندوویەتی لەنێو ئەو جووتە چاوانەی خەجێدا خست.. بەنیمچە سەرنجێکی پڕتەو خەجێ دیمەنی (کەسەکەی) هەڵمژی:

جووتە چاوێکی شینی بزۆزی بێئۆقرە، سەرنجێکی گەوجانەی تێکەڵ بەشەرم.. سەرو ریشێکی زەردکاڵی نارێك.. مامناوەندی شڕپۆش، جوتێ کلاشی لەپێدابوو، پەنجە کەڵەکانی پێی بەدەرەوە بووون.. رانکێکی بێرەنگو رەنگین بەهەموو جۆرە پینەیێکی چڵکنو کون کونی لەپێدا بوو، چۆغەکەیشی وەك ئەوەی چاوبازی لەگەڵ رەنگەکانی رانکەکە بکات، ئەمیش لەنێو رەنگی پینەکانیدا رەنگە سەرەکییەکەی ون ببوو.. کلاوێکی بۆر، دوعاییێکی چوارگۆشەی سووری پێوە دوورابوو، چەسپ، تەپکە ئاسا نیشتبووە سەر تەپڵی سەریەوە، رێی هەتاوی لەهەزاران رشكو ئەسپێ گرتبوو.. کابرا لەجێیەکەی خۆی نەدەبزوا، خەجێ جارێکی

دی چاوەکانی بەرزکردنەوە، چاوە شینەکانی (کابر) دەیان جۆر شەرمو نزاو برسیەتی لێدەتکا..

- کاکە فەرموو..
- .. ..
- پاقلەت دەوێ؟ بایی چەند..؟
- .. ..

خەجێ وایزانی ئەمیش یەکێکە لەو شێتانەی کە هەموو رۆژێ لەبەر دەرگای شێخدا بەدییان دەکات —کە کەسوکاریان لەشارو شوێنانی دییەوە بەزۆر هێناویانە بۆ سەر مەرقەدی شێخ تا چاك بێتەوە، لەدەستی کەس‌وکاری هەڵاتووە..

خەجێ قاپێ پاقلەی بۆ تێکرد لەبەرخۆیەوە وتی:

- خێری حەمەو سمایل فەرموو کاکە..

هەر ئەوەندە بڵێی یەك دو کابرا هەموو پاقلەکەی ماشییەوە..

- هی دیت دەوێ؟
- بەڵێ

قاپێکی دی، یەکێکی دیش، بەهەمان جۆر لێستیەوە، هەر لەسەر سەری خەجێدا وەستابوو نەدەبزوا..

- کاکە چیت دەوێ؟
- نەء.. بەزیاد بێ..خوا حافیز.

پاش یەك دوو هەفتە، وەك جاری پێشوو لەسەرسەری خەجێدا وەستایەوە، ئەمجارەیان پۆشتە، سەروریش تاشراو، تەمەنی سی ساڵە، شەقشەقەیێکی بەدەستەوەبوو، یەکسەر دایە دەست ئەحمەدەوە.. خەجێ پێی وت:

- نەء.. برا.. با فێری ئەم شتانە نەبێ
- مناڵە..
- ئاخر دەڵێم..
- خوا کەریمە..

کابرا بەم یەك دوو قسەیە لەزۆر شتی خەجێ گەیشت، دەستی بردو هەندێ پارەی وردەی لەگیرفان دەرهێنا، وتی:

- ئەمە حەقی پاقلەکەی ئەورۆژە!

خەجێ هەرچەندە هەوڵی دا، بێ سوود بوو، بەزۆر پارەکەی خستە کۆشیەوە..

هەریەك دوو رۆژ جارێ دەهاتو دیارییێکی چکۆڵەی بۆئەحمەد دەهێنا، بەچەند رستەیێکی کورت چاکو خۆشی دەکردو دەرۆیشت، جارێکیان خەجێ لێێ پرسی:

- ئەرێ برا، خۆ ناوەکەیشت نازانم.
- ناوم خولەیە. خولە.

*

ساڵو نیوێك دەبێ (خولە) بەئاوارەیی (لەودیو)ەوە هاتووەتە (ئەم دیو)! لەم ماوەیەدا بێدەربەستانە هەر رۆژەو کارێکی دەکرد.. هێیانی نەدەبردە سەر، رۆژێ شاگردی چایی، رۆژی شاگردی لۆقنتە، رۆژێ حەماڵی، بەم شێوەیە ئەم شارو ئەو شاری دەکرد، بەنانەسکی قایل بوو، کەچی هەندێ پارەیشی پاشەکەوت کردبوو.. ئەو رۆژەی بەشەمەندەفەر لەکەرکوکەوە هاتە بەغدا، گیرفانیان بڕیو خستیانە سەر (ساجی عەلی) رۆژێ دوان، هەر بەدەوری وێستگەی شەمەندەفەرەکەدا دەسوڕایەوە، بەڵکو کەسێ، ناسیاوێ ببینێو هەندێ پارەی لێ قەرزکات.. کەسی نەبینی.. بەبێئومێدی کەوتەرێ، بەرەو باب الشیخ هەنگاوی نا.. کە بۆ یەکەمجار خەجێی بینی، زمانی لەگۆ چوو، حەپەسا، بەکەسێکی ناسیاو هاتەبەرچاوی!

*

کۆسکەوتن، هەرچەندە تاڵو تیژ بێ لەئاستی هیوادا ناتوانێ ریشەی ژیان ویستی دەرهێنێو رێ لەسەرنجی ئارام بەخش بگرێ.. ئەگەرچی خەجێ-پاش مەرگی حەمەو سمایل- بەخەونیش بزەی ژیانبەخشی دوارۆژی نەبینی بوو، بەهێ کلۆجێ وەك (ژن) بیری لەخۆی نەکردبووەوە کەچی لەناخدا جۆرە ئاشنایەتیو گفتوگۆیەکی بێدەنگو هێمنی لەگەڵ بێدەنگیو سەرو سیمای (خولە)دا دروست کردبوو.. غەریبیو کەساسیەکەی خولە وەك غەریبیو کەساسی خۆی دەهاتەبەرچاو،

لەروخساری خولەدا خۆی دەبینی، بەوجۆرە سەرنجە سەیری خولەی دەکرد، ژیانو لاوێتیی خۆی دەلاواندەوە..

(ئاوارەیی) بەنێوچەوانی کەسانێکی زۆری ئەو گەڕەکەوە دیاربوو، زۆربەی زۆریان ئێرانی بوون.. بەشێکیان خەریکی ئەو کارانە بوو کە هەرگیز لەوڵاتی خۆیاندا نەیاندەکرد.. هەر لە حەماڵیو قۆنەرەبۆیاغکردن.. تا بەنیوەکرێ کرێکارییان دەکردو دوو سەعات زیاتر لەکرێکارانی دی لەسەر کاردا دەیانهێشتنەوە، زۆربەی ژنانیان کارەکەری هەندێ ماڵانیان دەکردو بەسوکییەوە سەیردەکران، گەلێ جاریش بەقسەی سووك دەردەکران.. سەرباری ئەم دەردانەش میری لەکۆڵیان نەدەبووەوە، هەرچەن رۆژێ جارێ (قاو) بڵاودەبووەوە (ئێرانی بگیرە) جا ئەو ئێرانییەی گەر نەیتوانی با دوو سێ دینار بۆ بەرتیل دان پاشەکەوت بکا، ئەوا ئیتر حسابی ئاژەڵیان لەگەڵدا دەکرد، پاش زیندانیو ئەشکەنجە، رەوانەی ئێران دەکرایەوە، کەم کەسیان بەساغی رۆحی دەردەبرد!

(خولە)یش لەترسی ئێرانی گرتن بەغدای هەڵبژارد کە گوایە گەورەیەو کەس بەکەسەوە نییە، چاکتر ژیانی تیا دەگوزەرێنێت، رەنگیشە کاسبی لەبەغدا چاکتر بێ وەك شارەکانی دی نەبێت، لەزۆربەی شارەکاندا بەتایبەتی کوردستان، گەر خاوەن کار تورەبا هەڕەشەیێك:

(سەگبابی ئێرانی..زۆر قسە بکەی دەتدەمە دەستی پۆلیسەوە) کرێکارەکە ناچار دەبوو بێدەنگ بێو دەس لەحەقی خۆی هەڵگرێ.

*

(خولە) بەپرسو سۆراخ زانی (خەجێ) لەچ ماڵێکدایە، بەهەر جۆر بوو چووە لای نەزاکەت، بەدو سێ رستەی کورت نیازی خۆی لەنەزاکەت گەیاند.. نەزاکەت وەك ئەوەی مژدەییێکی گەلێ خۆشی پێدرابێ، بەڕووخۆشیەوە خولەی بەرێخستو گفتی دایێ هەرچەند رۆژێ ماوەی بداتێ هەموو شتێ مەیسەر دەکات.. ئێوارێ بەڕوویێکی گەشەوە بەرەوپیری خەجێ چوو:

- خەجێ کچم خەبەرێکی خۆشم پێیە!
- دایکە، چی بێ ئەو خەبەرە؟
- پێت ناڵێم، تاسوێندم بۆ نەخۆیت.. بێ گفتم نەکەیت..
- چۆن دەبێ سوێندت بۆ بخۆمو نازانم خەبەرەکە چییە؟
- دەبێ سوێندم بۆ بخۆیتو بەقسەم بکەیت!
- خۆ دەبێ بزانم چیە؟
- خێری تۆی تیایە؟
- خێری چی؟
- من ئەڵێم خێری تۆی تیایەو ئا!!
- باشە بەقسەت دەکەم..

کە نەزاکەت، سەری باسەکەی کردەوەو مەبەستی تێگەیاند، خەجێ مەست ئاسا بەنێو هەموو تەمەنو یاداشتو یادەکانیا لەتری دەدا، لەناخەوە گەلێکی پێناخۆش بوو، ئەم خەبەرە وایلێکرد هەست بەبوونی خۆی بکات، سنووری گومانی نەبوونی تێکشکا، زانی جگە لەئەحمەد

کەسێکی دیش هەست بەبوونی ئەم دەکات.. تەنها زەردەخەنەو وردە هەنگاوەکانی ئەحمەد نەبێ وەئاگای دەهێنایەوە، دەنا چ شتێ هەستی بەبوونی خۆی پێ نەدەبزوان.. ئەم قسەی نەزاکەت زۆر شتی وەبیرهێنایەوە.. خەجێ نەیزانی چ بڵێو بەچ زمانێ وەڵامی باتەوە، بێدەنگ بوو، نەزاکەتیش لەسەریەکو بەپەلە دەیووت:

- کچم چیت وت؟

بێدەنگیەکەی خەجێ، نەزاکەتی وروژاند، بەبێ حەوسەڵەییەوە دەیووت:

- کچم خەجێ، جووانو جاحێڵی، بێکەسی.. لەبەر خاتری ئەحمەدی کوڕت دەبێ قایل بیت. ئەمە دنیایە.. ئینشائەڵلا کچم بەختەوەر دەبی.. دەبێ قایل بیو شوکری خوا بکەی کە دەرگای رەحمەتی لێت کردووەتەوە، قایل بە، لەبیریشت نەچێ گفتم داوە! گفت.. کوردان خاون گفتن! وەك خەڵکی دی نین.. گفتم داوە!

خەجێ بێئەوەی بزانێ یا وەئاگا بێ چ دەڵێ، تەنها بۆ هێدی کردنەوەی نەزاکەت —کە خاتری زۆر دەویست- وتی:

- باشە، ئەوەی تۆ بەچاکی دەزانی من رازیم!

نەزاکەت، وەك ئەوەی کچەکەی خۆی شووبکات چەن جارێ لەسەریەك نێوچەوانی خەجێی ماچ کرد.

کە خەجێ ئەم گفتەی بەنەزاکەت دا، گەڕایەوە ژوورەکەی، ئەو شەوە تابەرەبەیان خەوی لێنەکەوت، دەنگێ لەناخییەوە بەرەو قوڵاییو

بێدەنگی ژوورە نیمچە تاریکەکەی دەڕۆیشت، بەدەم سکاڵاو خۆدواندنەوە دەیناڵاند:

- (چ خێرێکم لەشووکردن بینی.. ئەگەر شووم نەکردبا بۆ وام بەسەردەهات.. بۆ شتی دی ماوە..)

- (خوایە چ ما نەیبینم.. ناشکوری نەبێ کوێرەوەری نەماوە نەمدیبێ.. چی ماوە؟ چ خێرێکم لەشوکردن بینی، وا جارێکی دی تووشی ئەم داوەم دەکەیتەوە.. جا چوزانم ئەمە کێیە؟ چ کارەیەو خەڵکی کوێیە؟ تەنها ناوەکەی دەزانمو بەس! ئاخر چۆن.. نا.. دیارە دەبێ هەژار هەروا بێ..)

هەرچەندە ئەمسەرو ئەوسەری بەبیری خۆی کرد نەیدەتوانی باوەڕ بەخۆی بێنێ کە گفتی بەنەزاکەت داوە.

- (من ویستم نەزاکەت توڕەو عاجز نەبێ.. وەکو دایکم وایە، نامەوێ دڵگیر بێ.. ئا.. خۆ نابێ بەیانی بڵێم پەشیمانم رەنگە نەزاکەت بڵێ بەتەمای.. نا.. باوەڕناکەم، نەزاکەت بەچاکی دەمناسێ.. رەنگیشە راست بکات ئەی من چی بکەم؟ تا کەی..؟

تا بەرەبەیان خەجێ نەیتوانی لەسە بڕیارێ لەنگەر بگرێو باوەڕ بەخۆی بێنێو بڵێ (ئا) یان (نەء) هەر خەوی لێنەکەوتو ئەمدیو ئەودیوی دەکرد.

(ئەو رۆژە باوەپیارەکەی خەجێ قایل بوو و دایانە حەمە، ئەو شەوەش هەتا بەرەبەیان خەوی لێنەکەوت، وەك ئەوەی روو لەبەندەرێکی نادیار

بكات ئاوها سەری لێ تێكچوو، ئەگەرچی پڕبەدڵ حەزی لەحەمە دەكردو چەند جارێكیش چاوبازی لەگەڵدا كردبوو، بەڵام لەرووەكەی دییەوە هەر كوێرەوەر بوو، حەزی لەش‌و حەزی دڵ‌و دەروون یەكدییان تەواو نەكردبوو!

دنیا لەبەرچاوی خەجێدا ئەوەندە تەنگ‌و بچووك بوو، وایدەزانی ئەم كیشەیەی ئەمشەوی، كێشەی هەموو كەسێكە بەپێی فام‌و لێكدانەوەی خۆی شووكردن مانای ئۆقرەگرتن‌و دووركەوتنەوە بوو لە كێشمەكێش‌و حەزو گومڕاهی‌و سەركێشی، لەهەمانكاتیشدا شووكردن ئارام بەخشە بۆ دامركاندنەوەی كەف‌وكوڵ‌و ئۆقرەگرتنە لەنێوان جووتە بازوویێكی لەززەت‌و نان بەخش.

خەجێ لەشووكردنی یەكەمیدا، جووتە بازووەكانی حەمە تا ماوەیەكی كەم ئاسنین بوون، پاشان خاوەوە بوون، تا وایان لێهات ئەو جووتە بازووەش پێویستیان بەوە هەبوو خزمەت بكرێن! ئەوڕۆژانەی كە حەمە تفەنگی پێ بوو، ناوەناوە هەر مانگ یا چل شەو جارێ بەمەرەخەسی بۆ چەند رۆژێ دەگەڕایەوە، هەر فریای ئەوە دەكەوت ئەم‌و ئەو ببینێ‌و مەجلیسیان گەرم كات.. چ بەراست یا بەفشە، باسی قارەمانێتی ئەم‌و، جارجارەش خۆیشی تێهەڵدەقورتان.. خەجێش وەك ئەوەی گەدایی سۆز بكات، شەوان تا درەنگی چاوەڕێی گەڕانەوەی حەمەی دەكرد، خۆی دەخلافاندو وەنەوزی دەكا، حەمە دەگەڕایەوە چەن جارێ خەو دەیبردەوە.. حەمەیش ماندووی قسەو فشەو گاڵتەو چاوبازی بوو.. گەر جارێ وێكڕا نوستبان ئەوا ئەو شەوە خەجێ بەختەوەر دەبوو و ئەم بەختەوەریەی

دەسپاردە بەختەوەری مەرەخەسیەكەی پێشووی حەمە، تا مەرەخەسێكی دی، خەجێ یادەكانی كاوێژ دەكردەوە..

خەجێ خۆی وتەنی:

- چ خێرو خۆشییێكم لەشووكردن بینی؟

*

هێ كاتێ لەتەمەنی خەجێدا، ئەوەندەی ئەم كاتەی خۆی نەبینیوە لەئاستی كارێكدا سەرپشك بێ، ئەمشەو بۆی دەركەوت هێ كارێك ئەوەندەی سەرپشك بوون‌و هەڵبژاردن‌و بڕیاردان قورس نییە.

ئەگەرچی بەنەزاكەتی وتبوو قایلم، بەڵام ئەوەندە گرنگ نەبوو بەلایەوە ئەگەر سبەینێ بەجۆرە پاكانەیێكی بەجێ خۆی بپەڕێنێتەوە.. بۆ یەكەم جاری تەمەنی، ویستی خۆی تەنها خۆی —نەك فەرەجی باوەپیارەی، یا نەزاكەت- دەستنیشانی ژیانی داهاتووی بكەن.. دەبێ ئەمشەو خۆی بڕیاربدات‌وبەپرسیاری سەرئەنجامی بڕیارەكەی خۆی بێت.. لەهەمان كاتیشدا دەیزانی ئەم بڕیارەی ئەمشەوی چ بە (ئا) یا بە (نەء) تەنها بۆخۆی نییە بۆ ئەحمەدو مێژوویێكی تەمەنی خۆیەتی.

(باشە ئەگەر قایل بووم، كێ دەڵێ ئەم (خولە) یە بەدو خراپ نییە؟ ئەوجا بە چ جۆرێ سەیری خۆم و دنیا بكەم؟ چۆن چاو بەرزكەمەوە؟ نا.. دەبێ لەپێشدا بزانم ئەمە كێیە؟ جا لەكێ پرسیار بكەم؟ كێ دەناسم، یا كێ دەیناسێ؟

گریمان ناسییان، كێ راستییەكەم پێدەڵێ؟ راستی؟ پەە.. پەە..

خەجێو شەوگار تێکەڵی یەکدی بوون لەیەك جیانەدەکرانەوە، نەیتوانی بیری خۆی لەسەر شتێکدا راگرێ، وەك مارێکی بریندار لەنێو پێخەفە شڕەکەیدا تا بەرەبەیان هەر دەتلایەوە.. کەچی هەر کە نەزاکەت وتی:

- خەجێ چیت وت؟
- ها..
- ئەڵێم.. گفتم داوەو کوردین..

بەلاڵە پەتێیانە، نەیزانی چۆن وشەکان لەدەمییەوە دەردەپەڕن وتی:

- تۆ چی بەچاك دەزانی رازیم.

*

پێش ئەوەی مارەی خەجێ لەخولە ببڕن، ئێوارەوەختێ کە تازە تیشکە سوورکاڵەکانی هەتاو بەرەو منداڵدانی هەمیشەیی دایکیان دەگەڕانەوە.. پاش ئەوەی کۆترەکانی حەوشەکەی شێخ عەبدولقادر بەرەو هێلانەکانیان هەڵفڕین، چۆلەکەکانیش دارسەرووەکانی ئەوناوەیان رازانەوە، بونە بەری شەوانەی دارە بێبەرەکان، خەجێ ئەحمەدی لەباوەش گرت، بەپرس بەرەو گۆڕستانی غەریبان رێی گرتەبەر، بۆ یەکەمجار لەشەقامەکاندا دەیبینی کرێکارە ماندووەکان دەسماڵی پڕ لەپێویستی ماڵو مناڵیان بەدەستەوەیە، بەلۆشەلۆش وەك تارمایی بەرەو کونجەکانیان دەگەڕانەوە، مناڵە وردەکانیان بەرەو پیرییان دەچوون، ماندوونەبوونیان لێدەکردن، دەسماڵەکانیان لەدەس وەردەگرتن.

گەلێ دەنگی تێکەڵو پێکەڵ لەگەڵ دەنگەکانی مێشکیدا تێکەڵ دەبوون، لەلاییەکەوە دەنگی خڕەی دەڕابەی دوکانەکانو بانگهێشتنی ئەوکەسانەی لەسەر عارەبانەکاندا خواردنی سەرپێییان دەفرۆشتو دەنگی قورعان خوێنە دەرۆزەکەرەکانو بانگی مەغریب.. ئەم دەنگە تێکەڵانە تەلی سۆزی خەجێی دەلەراندەوە کە لەمەوبەر کەمتر هەستی بەم جۆرە سۆزە کردبوو.. گەیشتە گۆڕستان، تەختە زەوییێکی بەرین وەك سەردەستی مناڵە هەژارێکی چڵکنی بالوکەدار.. تۆپەڵە خاك لەچەشنی گۆڕ بەتەك یەکدییەوە بوون.. ئێوارەییێکی کشو ماتە، هێ دەنگێ نییە نیشانەی ژیانی پێوەبێ.. بێدەنگییەکی سەیریش ئالاّبووە زمانۆ روخسارو رەوتی خەجێوە.. لەچەشنی ئەوساتانە بوو کە کرێکارانی بەلەدیە تەرمی غەریبو بێکەسان لەگۆڕدەنێن، ئامێر ئاسا دەجوولێنەوە بەبێدەنگییە هەمیشەییەکەی گۆڕستانی دەسپێرن.. ئەم گۆڕستانە جگە لەو گۆڕستانەی کە لەجەنگە پیسو پۆخڵەکانی جیهاندا بەکۆمەڵ مرۆڤی کوژراوو بێناونیشانی لەئامێزگرتووە —بەختەوەرترین گۆڕستانەو خاکەکەی پیرۆزە.. هێ جۆرە ناڵەو گریانو قورپێوانێکی نەدیووە.. هێ جیاوازییەك لەنێوان گۆڕەکانیدا نییە.. نە کێلی مەڕمەڕ، نە مەجەرە.. نە شیعری دڵتەزێن.. نە فاتیحاو نە ناونیشان، نە ئایەتی قورئان بەهێ گۆڕێکەوە نییە..

ئەم گۆڕستانە بەختەوەرە، چ فرمێسکی چاپلووسیو درۆزنانەی بەخۆیەوە نەبینیوە، هێ کاتێکیش کەسانی سەد روو لەبەرخاتری چ

زیندوییێك نەچوونەتە سەر قەبرێكی خەمی دەسكردو فرمێسكی بێشەرمی نەبینیوە، هەروەها فرمێسكی خوێنینو ئاهی گەرمو سنگ كوتانی پیرێژنو براكوژراوی نەبینیوە.. هێ كاتێكیش كەسێ بۆ قەبری، كوڕی، برای، ئامۆزای، هاوڕێی، سەری هێ گۆڕێكی هەڵنەداوەتەوە، لەناونیشانی هێ مردوییێكی نەپرسیوە ئەم گۆڕستانە پیرۆزە..

هیچ بەرەبەیانێك بەكۆمەڵ كەسانی بۆ نەهاتوون، هێ ناودارو دەسەڵاتدارێكی نەگرتووەتەخۆی، نە شەهیدێ نە ئەفرەسێ، نە دەوڵەمەندێ، نە، نە، لەم جێیەدا جێی نەبووەتەوە.. هەموو هەر كۆڵەوارو بێدەرەتانو بێنەوان.. ئەمان هەموو تەنها لەبەر بۆن نەكردنو نەشێواندنی زەوقی زیندوان یەكیان پێگرتوون! چ گۆڕستانێكی پیرۆزو سەرسووكە، چ كەسێ لەچ كاتو سەردەمێكدا ئەزیەتی خۆی نادات جگە لەخەجێ ئاساكان نەبێ.. ئەم گۆڕستانە پارچە زەوییێكە تەنها لەنێو چەند لاپەڕەییێكی دەوڵەتو لەسەر زاری چەن كرێكارێكی بەلەدییەی ناوی هەیە.. تەنانەت نیشانەییێك بۆ گۆڕی نێرو مێ نییە..

هەژاران.. نەك تەنها لەژیاندا بەڵكو لەمەرگیشدا هەژارن، خەجێ دەیزانی هەژاری لەژیاندا دەوڵەمەندیو نەفس بەرزییە، هێ شتێ لەوە ئاسانتر نەبووەو نییە گەر مرۆ بیەوێ دەوڵەمەند بێ.. خەجێ دەیزانی دەوڵەمەندی هەزارو یەك ڕێی هەیە، بەڵام ژیانی شەرەفمەندانە تاقەڕێیەكی هەیە!

زەحمەتە لاوازو ترسنۆك بەسەر ئەو تاقە ڕێیە سەختو پڕكۆسپەدا بڕۆن، زەحمەت تریشە بۆ كەسانی ئازا كە خۆی دەبینێ سەورپشكە بەسەر ئەو ڕێیەدا نەڕوات.. شەرەف ویستی جۆرێكە لەخۆویستی، تاڕادەیەكیش خۆش ویستنێكی پیرۆز.. كەچی سەیر ئەوەیە ئەم زەمینە هەمیشە بەشەرەفی زیاتر بووە، بەڵام تائێستاش شەرەفمەندی نەبووە یاساو ڕژێم.

هەموو قەبرەكانی گۆڕستانەكە لەبەرچاوی خەجێدا ببونە دوو قەبر، یا، حەمەو سمایل لای خەجێدا ببوونە چەند سەد كەسێ بەقەد ژمارەی قەبرەكان بوون، هەموو قەبرەكانی هی حەمەو سمایلن.

دەشێ مرۆڤی سەرسەخت زیاتر لەچەن ڕۆحێكی یاخیی هەبێت، هەر جارەو روحێكی لەناهەمواریێكدا لەگۆڕنابێ، وردە وردە تا ڕیز دەگاتە سەر دوا ڕۆحو بۆ دواجار ماڵئاوایی بكات، ئەوسا مەرگی ڕاستەقینە دروست ببێت، گەر وابێت ئەوا بەشێكی تەواوی هەژارانو بێوڵاتان خاوەن ئەو چەند ڕۆحەن، حەمە لەچەن كاتو شوێنێكی جیاوازدا، چەن جارێ وردە ڕۆحەكانی لەگۆڕناوە، مردنی دواجاریشی بانگ هێشتنی ڕۆحە مردووەكانی دی بووە، لەیەك شوێنو كاتدا یەكیانی پێگرت ئامادەی سەرەتای ژیانەكەی دییەتی!

خەجێ لەسەر هەر تۆپەڵە خۆڵێكدا گوزەری دەكرد، جارێ ناوی حەمەو جارێ ناوی سمایلی دەهێنا، سڵاوی لەخاكەكە دەكرد، بەسەرچۆكدا دەكەوتو خاكەكەی ماچ دەكرد، لەبەر فرمێسكو هەنیسك هێی بۆ نەدەوترا، دڵە كەیلەكەی كەیلتر بوولەوڕۆژەی كە حەمەو سمایل مردن، ئەو

رۆژە خەجێ نەیتوانی بگرییێت، کەچی ئێستا بەسۆزێکی جەرگبڕەوە کەوتووەتە لاواندنەوە، ئەحمەدیش بەچاو لاسایی فرمێسکەکانی دایکی دەکرد، جۆرە دەنگو فرمێسك تێکەڵ ببوون، دەنگێکیان لەناخی رۆحەوە بەرەو قولایی سامو بێدەنگی گۆڕستانەکە دەنارد.. دەنگی دووەمیش ناساز، تەنها گریان بوو، گریانێکی بێخەتاو، نەفامانەو هێی تر! فرمێسکەکانی خەجێ وەك ئەوەی هەر دلۆپەو رۆحی هەبێ بەجۆرە گەرمییێك چاوانی خەجێیان جێهێشت بەگۆنایا شۆڕدەبوونە خواریو لەسەر خۆڵی قەبرەکان بەقەد قەوارەی خۆیان خۆڵیان دەمژی، دەبوونە وردە فرمێسکی (خۆڵین).

وردە فرمێسکە خۆڵینەکان وەك چۆن زادەی جووتە چاوی کەسێکن، ئاوها قەبرەکانی گۆڕستانەکەش لەلای خەجێدا ببوونە ئارامگای وردە رۆحەکانی حەمەو سمایل.

خەجێ هەموو قەبرەکانی بەسەرکرد، گاه فاتیحای دەخوێند، گاه بەباوکەڕۆیەکی جەرگبڕ ئەمسەروئەوسەری فاتیحاکەی دەقرتاند!

لەپایینی هەر گۆڕێکدا بووەستابا ئەحمەدی رادەگرت، دەیووت:

- حەمە.. حەمە.. نازانم چی بڵێم.. باوەڕناکەم گلەییم لێ بکەی.. باوەڕناکەم تانەم لێدەی.. دەزانم، دەزانی ئێستا لەجاران چاکترم، برسی نیم.. نازانم بەخوای نازانم چی بڵێم.. چارەنووسە.. خوا ئەیزانێ ئەوەندەی ئەحمەدم لەبیرەو مەبەستە خۆمم لەبیر نییە..

پڕ بەچنگ خۆڵی قەبرەکانی بەرزدەکردەوە.

حەمە، بەم خاکە قەسەم، کە هەموو هەر دەبینەوە بەخاك، گەر بزانم قسەییێکی کاڵ، یا هەر شتێ دڵی ئەحمەد عاجز بکات بەم خاکە.. خولە نەك مێردم بێ، هەرچییەك بێ لێی قەبووڵ ناکەم.. نا.. نا بەخوا قەبووڵی ناکەم.

وردە وردە تاریکی بەنەرمە رەوتێکی بێدەنگ دواتیشکەکانی هەتاوی تەنگەتاوکرد، خەجێ ئەوەندە هێمنو بەرچاو روون بووەوە، هێ جاری خۆی وانەبینیووە.. فرمێسکەکانی هەموو هیسو ئالۆزی دەروونی شۆردەوە.. هێدی هێدی رێی گەڕانەوەی گرتەبەر.

❊

پاش یەك دوو هەفتە بەسەر گواستنەوەی خەجی.. بەیانییێك، خولەو خەجێ ناومالێیان پێیایەوە بەرەو کەرکوك کەوتنەڕێ.

❊

٤

بۆ منالاّن یەکەم رۆژی قوتابخانە یەکێکە لەو رۆژانەی کە هەرگیز لەیادناچێ، رۆژێکەو منالّ خەونی پێوەدەبینێ، بەدەیان جۆر لەمێشکی خۆیدا شتی بۆ دروست دەکات..

ئەحمەد هەر کە لەقوتابخانەی (قلعة ثانیە)دا ناونووس کرا، هەستی دەکرد ئەو چەند رۆژەی کە ماوە قوتابخانە بکرێتەوە، زۆر درێژن‌و نابڕێنەوە، بەبێ خەوتن خەونی دەبینی:

جەنتاییێکی لەتەنەکە دروسکراوی پێیە، دەم‌وچاوی پاک‌و پرچەکەی دەق دراوە، لاستیکێکی پانی خەت کوژێنەی کونکراو، بەدەزوو بەستراو بەملیەوەیە، قۆندەرەی لەپێیە، جووتێ کالەی سپیشی بۆ وانەی وەرز لەمالێدایە، رۆژانی پێنج شەمیش بەریز لەنێو قوتابیەکاندا وەستاوە ئەمیش سرودی: وطني.. وطني.. وعبدالالە.. دەلّی‌و لە (تحیة العلم)

بەشداری دەکات.. کە گەلێ جار- پێش ئەوەی لەقوتابخانەدا ناونووس بکرێ- لەگەلّ منالاّندا دەچووە سەر دیواری قوتابخانەو سروودەکانی لەبەرکردبوو و لەگەلّ قوتابییەکاندا دووبارەی دەکردەوە..

ئەحمەد بەئەوپەڕی تاسەوە چاوەڕێی دەکرد، تا لەسەرکورسیی‌و مێز دانیشێ، پەنجە بەرزکاتەوە، بچێتە سەر تەختەرەشەکە، بەتەباشیر پیت‌و وشەکان بنووسێت..

وەك خەونی بەقوتابخانەوە دەبینی، کەچی وەك ویستی نەبوو.. پانتۆلێکی کورتی تا ئەژنۆی لەبەرکردبوو، بەدوو لاستیکی راست‌و چەپ بەسەر شانیا چەسپ بوو، لەبەر پشتوێنەکەیدا بەدوو ئەلّقە گیردرابوو.. ئەگەرچی یەکەم رۆژ بوو پانتۆلّی لەپێ‌کردبوو، رانەهاتبووە سەر ئەم جۆرە جلوبەرگە، بەلاّم بەشێوەیەك دەجولاّیەوە، هەروەك ئەوەی بەپانتۆلّەوە لەدایك بووبێ رەفتاری دەکرد! لەوەوبەر دشداشەییێکی هەمیشە چلچکن، لەزستانیدا چاکەتە کۆنێکی بەسەردا ئەکرد، سەر مەچەکەکانی وەك چەرمی بەراز توند بوو، ئەوەندە بەسەر دەستەکانی چاکەتەکەی چلّمی لوتی سڕی بووەوە، تا قەتماغەییێکی ئەستووری لەسەردا ببووە پینە!

❊

ئەحمەد پێش ئەوەی ببێتە قوتابی ژیانێکی زۆر تایبەتی بۆ خۆی دروست کردبوو.. هەموو بەیانییێکی زوو کەلّەشێرێکی سپی لەسەر دەستایە کۆلاّن بەکۆلاّن دەگەڕێ‌و شەڕەکەلّەشێری پێدەکات..

گەر لەو گەڕەکانەدا کەڵەشێرێکیان سەربڕیبا ئەوابەهەرجۆرێ با پۆپەی کەڵەشێرە سەربڕاوەکەی وەدەست دەهێناو دەیجنی، بیبەری ڕەشی کوتراوی بەسەرا دەکرد، بەزۆر دەرخواری کەڵەشێرەکەی خۆی دەدا، گوایە ئەمە کەڵەشێرەکەی ئازا دەکات.. تا لەمناڵانی گەڕەك فێری ئەوەبوو، پۆپەی کەڵەشێرەکەی خۆی ببڕێو دەرخواردی کەڵەشێرەکەی خۆی بدات.. هەرکە کەڵەشێرەکەی سەرکەوتبا، وایدەزانی خۆی سەرکەوتووە.. بەجۆرێ شانازی پێوەدەکردو خۆی پف دەدا، هەروەك ئەوەی خۆی لەشەڕدا ئاوها نەبەزو ئازابێت.. بەپێی فامی ئەوکاتەشی، دەبا ئازا، هەموو شتێکی ئازاو جیا با، سەگی، پشیلەی، کەڵەشێری، تەنانەت هەمووشتێکی، کراسەکەی، دارلاستیکی، تیروکەوانە دارینەکەی، جۆری پرچو بازوو مەچەکی، نەدەبوو بەهێ جۆرێ پشتەکانی وەك خەڵکە ئاساییەکە با..

لەرۆژێکدا چەند جارێ ئافرەتو منداڵو خاوەن کەڵەشێرەکان لەبەردەرگای ماڵی ئەحمەدو لەلای خەجێدا شکاتیان دەکرد.. خەجێش گەلێجار بەڕوویەکی خۆشەوە پێشوازی دەکردنو دەیووت:

- دەیکەمە قوربانتان.. حەددی چییە جارێکی دی گوی وا بخوات.

کەچی هەرکە ئەحمەد رووی لەماڵ دەکرد، خەجێ نەیدەزانی باسی چیی لەگەڵدا بکات.. کەڵەشێر، دارلاستیك، سەگەکەی، شەڕو هەراو فەرتەنەکانی.. دەبا هەموورۆژێ لیستەیێك ناو، ناوی ئەو منداڵو ژنو کچۆڵانەی شکاتیان لەئەحمەد کردووە بخوێنێتەوە.. ئەحمەدیش وەك ئەوەی هەر هێ نەبووبێ شانی هەڵدەتەکانو دەرۆیشتەدەرێ.. ئەوجا زیاتر بەزمو

شەڕی دەنایەوە، نەدەبوو کوڕێکی هاوتەمەنی پاسکیلی هەبا، ئەحمەد تایەکانی کون دەکرد، گەرمناڵێ جلی جوانی لەبەرباو ئەحمەد نەیدڕیبا ئەوا دەبوو بەقوڕو سیپان پیسی کردبا.. تەنانەت جلی جووانی کچانی قوتابخانەشی قوڕاوی دەکرد، پرچیانی تێك دەدا، قردێلەو کتێبو جانتای دەفڕاندو دەیدڕاند..

خەجێ حەزی نەدەکرد لێی بدات، گەلێ دڵی پێدەسووتا، هەمیشە لەبەرخۆیەوە دەیووت:

- (نازانم چی بکەم.. لێی دەم، خەڵکەکە گاڵتەم پێدەکەنو دەڵێن، خەجێ شووی کردو کوڕەکەی لەبیرنەماوەو لەژێر چەپۆکی زڕباوکدا داناوە بەفیتی مێردەکەی وا لێی دەداتو نانو زەهرو قوزەڵقورتی دەداتێ.. لێی نەدەم دەبێ هەموو ڕۆژێ ئەو خەڵکە حەیام ببەن.. چی بکەم نازانم بۆ ئەوەندە بێعارە!.. نا.. نا.. بەخوا نەك لێی نادەم، لێشی توورەنابم.. بۆ لێیدەم.. خوا قەبوڵ ناکات.. ئەی زمانی ئەم خەڵکە؟ دەڵێن هەتیوە بۆیە وای لێدەکات..

ئەحمەد نە لەدایکیو نەلە خولەی باوەپیارەی نەدەترسا، سەبارەت بەوەی هێ یەکیان شەقازللەییێکیان پیانەکێشابوو، بەڵام هەندێجار بۆ تەمێکردن وردەبۆڵەیان دەکردە سەری، ئیدی ئەحمەد نەك تەنها لەوان لە چ کەسێ نەدەترسا، هەرگیز گەورەو بچووکی نەدەزانی.

*

(بۆیی) توتكێكی سپی، چاو زیت، كەس نەیدەزانی چۆن دەستی ئەحمەد كەوتووە.. ئەحمەدیش لەلای هەموو كەسێك باسی نەدەكرد كە چۆن دزیویەتیو چەن هەفتەیێك لەسەربانداشاردوویەتەوە. (بۆیی) تا گەورە بوو خۆی مەشقی دەدایێ، ئەحمەد لەبری ئەوەی دەستو چاوی خۆی بشوات بۆیی دەشۆرد، لەبری ئەوەی خۆی نان بخواتو برسی نەبێت، نانی دەرخواردی بۆیی دەدا.

(بۆیی) وەك ئەوەی لەرەگەزدا دوو زگ بێ بەپێی (دۆنایدۆن) رۆحی كلۆڵە مرۆڤێكی گرتبێتەخۆی، هەموشتێكی دەزانی، تەنها وەڕین نەبێ.. هەمیشە كلكەلەقێی بۆ ئەحمەد دەكرد..

ئەحمەد زۆر حەزی بەشەڕە (شت) بوو تەنها شەڕی بەسەگەكەی نەدەكرد چونكە (بۆیی) نەك شەڕانی نەبوو، بەڵكو هەر كە مەڕەی سەگەكانی بیستبا میزی بەخۆیدا دەكرد، كلكی دەخستە نێو لنگییەوەو تێی دەقوچاند.

(بۆیی) دیوی دووەمی ئەحمەد بوو، دیوە كامڵو خاوێنەكەی بوو، تەواوكەری یەكدی بوو، بەڵام رۆژگار دەوری پێگۆڕی بوون.. تا بۆیی هەبێ دەبێ ئەحمەد وەك ئێستای بێ، گەر هەریەك لەمان نەمێنێ دەبێ ئەوی دییان خووی مردوەكە هەڵگرێو لەنەمانیشدا بێ رێو شوێن نەمێنێ، رەنگە ئەمە یاسای سەپێنراو بێ بەسەر كلۆڵو فەرامۆشكراوانی ئەم زەمینە..

دەشێ یاسای كڵۆڵان پێەوانەی یاسا سروشتییەكەی ئینسانی بەختەوەرو سەرفراز بێت.. دەشێ دوو شتی جیاواز، لەرەگو رەگەز، لەئەندامی لەشی، لەزمانو بێزمانی جمك بن..

ئەحمەدو (بۆبی) یا (بۆیی)و ئەحمەد، هەمیشە بەیەكەوە بوون، تەنانەت شەوانی زستان، ئەحمەد بۆیی دەبردە ژوورێ، خەجێو خولە، بەنەوەدڵییەوە بۆییان دەردەكردە دەرێ، ئیتر ئەحمەد خەوی لێنەدەكەوت.. وایدەزانی بۆیی سەرمای دەبێ، خۆی دەكردە خەو تا دڵنیادەبوو خەجێو خولە خەویان لێكەوتووە، سوك دەهاتەدەرێو جاجمەشڕێكی دەهێنا لەبەر هەیوانەكەدا دەستی لەگەردنی بۆیی دەناو دەخەوتن، بەرەبەیان خەجێ یا خولە هەركە بەم شێوەیە ئەحمەدیان دەبینی، دەیانهێنایە ژوورێ، هەركە وەئاگادەهاتەوە یەكەم وشەی (بۆیی) بوو!

*

ئێواران، ئەحمەد لەگەڵ منالانی گەڕەكدا، كە هەریەكەو بەسەگە تایبەتیەكەی خۆیەوە لەقەلای كەركوكەوە، دەهاتنە خوارێ، پشتی عارەبانەیان دەگرت.. عارەبانچیەكان لەترسی منالانی چەتوونی بێحەیا، پشتی عارەبانەكانیان بەتەلی دڕكاوی دەتەنی، كەچی منالان دەیانتوانی لەنێوان ئەو تەلانەوە جێ بۆ خۆیان بكەنەوە.. بۆیی وەك وەڕینی نەدەزانی، كارێكی بەسوودتری دەزانی، سەگی هێ منالێكی ئەو گەڕەكە ئەوەی نەدەزانی، ئەویش هەركە عارەبانچیەكە هەستی كردبا منال خۆی هەڵواسیوەتە عارەبانەكەیەوە، قامچی ئەوەشان، سەروگوێلاكی منالەكەی

دادەپلۆسی، تەنها ئەحمەد لەم قامچیانە رزگاری ببوو، ئەویش بەوەی (بۆیی) راهاتبوو، بەگاز قامچی لەدەستی عارەبانچییەکە راکێشیو راکات.. جاری وا هەبوو بەجۆرێ بۆیی قامچییەکەی دەڕفاند، عەرەبانچییەکە ناچاردەبوو دابەزێ، بکەوێتە دوایەوە..

ئەوماوەیە، ئەحمەدو منالان فرسەتیان لەدەس نەدەدا، خۆیان بۆ ماوەییێك عارەبانەکەیان لێدەخوڕی، پاشان جێیان دەهێشت، گەلێ جاریش ئەو قامچییەی بۆیی دەیهێنا سێ چوار پەنجاییێکی دەکرد.. ئەحمەدیش بۆ بۆیی سەرفی دەکرد!

*

یەکەم رۆژی قوتابخانە، ئەحمەد لەنێو منالاندا بەریز وەستابوو، پۆلیان بۆ دیاریکرا، پاش یەك دوو سەعاتێ لەدەرگای قوتابخانە چوونەدەرێ.. چۆن بەیانی زوو بۆیی لەگەڵدا بوو، لەبەردەرگادا جێی هێشتبوو ئاوها لەهەمان شوێندا، چاوەڕێی ئەحمەدی دەکرد، ئەحمەدو بۆیی هەمووڕۆژێ بەم شێوەیە دەهاتنە قوتابخانەو دەگەڕانەوە، ئەحمەدو بۆییو کەڵەشێرەکەیو درۆکانی ببوونە دنیاییێکی ئاڵۆزی خەجێ، دەبا هەموو رۆژێ گوێ بۆ درۆ رووتەکانی ئەحمەد شل کات، کە چۆن شەڕی کردووەو جنێوی بەمامۆستا داوە، چۆن سەروگوێلاکی دە دوانزە منالی شکاندووە.. پشووی هاوینی ساڵی یەکەمی قوتابخانە زۆر بەقورسی تێپەڕی، ئەحمەد لەماوەی ئەو سێ مانگەدا زیاتر شەڕانی تربوو، لەهێە

شەڕی بەدارو بەرد دەفرۆشتەو هەر خۆی نەبوو، هەندێ منالی چەتوونی دیو کەڵەشێرەکەیشی بەشداربوون..

سەرەتای ساڵی دووەمی قوتابخانە تامو بۆنو رەنگێکی دی پەیداکرد، کاری کردە سەری، لەوساڵەدا دوو روداوی سەیر هەموو رەفتاری ئەحمەدی گۆڕی، رەگی بێدەنگی لەناخیا داکوتی، بەجۆرێ کە هەرگیز ئەو دوو روداوەی لەبیرنەچێتەوە!

*

سەرەتای ساڵ بوو مامۆستا برایم، کە پێیان دەووت ئیبراهیم ئەفەندی، خەڵکی کفری بوو، لەگەڵ هەموو وشەیەکدا دەیووت: (بلاوزە)[1] ئەگەرچی ئەم مامۆستایە بەرەگەز کورد بوو بەلام لەدوو سێ وشە زیاتر بەکوردی قسەی نەدەکرد، خۆی وادەنواند کوردی نازانێ، پێیشی شەرم بوو گەر پێیان وتبا (تۆ کوردی).

لەپۆلەکەی ئەحمەدا دوو قوتابی هەبوون هەردووکیان کورد بوون، ئەحمەدو ئەوی دیش ناوی عەلی مەلا وەیسی بوو.. مامۆستا برایم دەرسی (وێنە)ی دەووتەوە، ئەو رۆژە لەبەر بێتاقەتی خۆی وتی:

- هەریەکەو بۆخۆی لەدەفتەری رەسمەکەیدا رەسمێ بکات.

کاغەزێکی لەگیرفان دەرهێنا، خەریکی خوێندنەوەی بوو، دیاربوو کاغەزەکەشی دڵگیری ئەوتۆی تیادا بوو وا پاش خوێندنەوەی، روخساری

[1] بلاوزە: وشەیەکی تورکمانییە، لەناوچەی کفریدا باوە، مانای (ئێوە) دەگرێتەوە.

گرژ بووەوە، پەیتاپەیتا، تفی قووت دەدا، یەکە یەکە چووە سەر قوتابییەکان، لێیانی دەپرسی:

- ئەمەرەسمی چییە؟

- ئەفەندی، شێلم فرۆشە؟

- ئەمە چییە؟

- ئەفەندی، مریشکە؟

- ئەمە چییە؟

- ئەفەندی قەمەرەیە؟

- ئەمە چییە؟

- ئەفەندی، کەرە؟

گەیشتە سەر ئەحمەد، بەوردی سەیری ئەو رەسمەی کرد کە ئەحمەد دروستی کردبوو، هەرچەن تێیِ راما هێی لێ‌هەڵنەکران، تەنها دە دوانزە خەتی گێڕو گەواڵ، لەچەشنی شەڕەپشیلە بەولاوە هێی تر نەبوو، لەئەحمەدی پرسی:

- ئەمە چییە؟

ئەحمەد بەزەردەخەنەیێکی منالانەوە وتی:

- ئەفەندی ئەمە خوایە!!

- چی؟

- ئەڵێم ئەمە رەسمی خوایە!!

مامۆستا برایم وەك فیشەکە شێتە بەڕووی ئەحمەدا تەقییەوە، هەڵیساندە سەرپێ:

- بچۆ بۆ لای سەبوورەکە..

خۆیشی چووە ئەوسەری پۆلەوە، بەدەنگی بەرز لێی دەپرسیەوە؟

- ئەمە چییە؟

هەموو قوتابیەکان گوێ قولاغ بوون، ئەحمەدیش هەندێ دەنگی بەرزکردەوە.

- ئەفەندی ئەمەرەسمی خوایە!

مامۆستا برایم بەنەرمە رەوتێکی قورس بەنێو کپیو بێ‌دەنگی پۆلەکەدا لەئەحمەد نزیك بووەوە، ئاگری رق لەچاوانییەوە دەردەپەڕی، هەرکە گەیشتە ئەحمەد شەقازللەیێکی پیاکێشا، پلاچە لەهەردوو چاوانی ئەحمەدەوە هەڵساو میزی بەخۆداکرد.. بەگریانەوە هاتەسەر کورسییەکەی دانیشت، چاوی لەسەر ئەو هێڵە مێزەی نێوان کورسییکەیو تەختەرەشەکە نەدەگواستەوە.. قوتابییەکان هەرکە چاویان بەهێڵە تەڕەکە کەوت دایانە قاقای پێکەنین.. جارێکی دی برایم ئەفەندی ئەحمەدی هەڵسانە سەرپێو پێی وت:

- سەگی سەگباب، پیسو پۆخڵ.. یالا وەل بە برۆ بۆ ماڵ!

بەگریانەوە پۆلی جێ‌هێشت، بەرەو ماڵ کەوتەڕێ، تا نزیکی ماڵێ ئاگای لەبۆیی نەبوو.. بۆیی-ش وەك ئەوەی هەستی بەو زوڵمە کردبێ، خۆی لەئەحمەد هەڵنەدەسوو، کلکەلەقێی بۆنەدەکرد.. تا هەفتەیێك

ئەحمەد قوتابخانەی جێهێشت، خەجێ هەرچەندی کردو کۆشا، بێسوود بوو، نەیتوانی قەناعەتی پێبێنێ بیگەڕێنێتەوە بۆ قوتابخانە.. تا بەزۆر پەلی گرت، بۆییش کەوتە دوایانەوە.. بەڕێوەبەری قوتابخانە لەبرایم ئەفەنی زیاتر توورەبوو، یەکسەر بەخەجێی وت:

- کوڕەکەت بێتەربیەتو بێئەدەبە، وەك نانی دەدەیتێ، هەندێ تەربیەتیشی بەرێ.. لەئێستاوە وادەکات! خوا ئەزانێ سبەینێ چی ئەکات.. ئەمجارەش لەبەر خاتری تۆ کە زەعیفەیت! قبولی دەکەمەوە، با دەوام بکات.. بەلام دەبێ ئیتر..

خەجێ کە وشەی قەبولی دەکەمەوەی بەڕێوەبەری بیست لەخۆشیا گەشایەوە،چەن جارێ لەسەریەك وتی:

- خوا دەس بەعومرتەوە بگرێ مامۆستا.. بەخوا مامۆستا هەتیوە.. ئەی مامۆستا تۆ نازانی..

- بەسە بەس، حیکایەتی رۆستەمم بۆ مەگێڕەوە.. بڕۆ.. ئیتر تەربیەتی کوڕەکەت بدە.. حالی بوویت..؟

- مامۆستا خوا دەس بە..

- دە بڕۆ..

ئەو هەفتەیەی کە ئەحمەد نەدەچووە قوتابخانە بێدەنگیو جۆرە کپیو مۆنییێك رووی تێکردبوو کارێکی تەواوی کردبووە سەر دەروونی، هەموو رەفتارێکی کەوتبووە ژێر رکێفی رقێکی نادیارەوە، نیوەڕوان، کە قوتابیان دەگەڕانەوە، بەتایبەت ئەوانەی میزەکەیان بینیبوو، ئەحمەد یەخەی

دەگرتن، شەڕی پێدەفرۆشتن، بەدارو بەرد گەلێ جاریش بەگازگرتن تێیانبەردەبوو، هەرکە فرمێسکی ئەو منالانەی دەبینی دەستی ئۆخەیی بەسنگی خۆیدا دەهێنا وەك بلێی:

(ئا من مامۆستا گریانمی، لەمن گەورەترە.. منیش ئێوە دەگرێنم.. ها.. پێم پێدەکەنن، ئەوە نییە دەگرین.. من ئێوەم گریاندووە)!

بیری لەشتێ دەکردەوە، کارێ بکات میز بەخۆیاندا بکەن، ئەمیش چاوی پێوەبێ.. ئەو هەفتەیە ئەم رەفتارە نوێیەی پێوەلکا، لەناخەوە حەزی دەکرد، منالان بەتایبەتی منالانی پۆلەکەی بەجۆرێکی سەیر ئەزیەت بدات، هەموویانش بیسەلمێنن کە تاقە کەلەمێردی پۆلەکەیە!

ناخۆشترین کاتی خەجێ لەو هەفتەیەدا ئەوەبوو نەیدەزانی بە چ جۆرێ وەلامی هاوسێکانی بداتەوە کە لەرۆژێکدا پێنج شەش جار بەردەرگای خەجێیان دەگرت:

- ئەمە هەتیوە وادەکات.. گەر هەتیو نەبا دنیای دەخوارد.

تانەو توانجی هاوسێکانی ببوو بەخوێو برینەکانی دەکولانەوە، هێشتا هاوسێ کوردەکان باشتربوون، هەندێ بۆلەو جنێوی سەرپێییان دەداو دەڕۆیشتن.. کەچی تورکمانەکان یەکسەر بێ سێو دوو دەیانووت:

(کورد کۆپەگی)[٢]

خەجێ وەلامی نەدەدانەوە، لەبەرخۆیەوە دەیووت:

[2] کورد کۆچەگی: کوردی سەگ یا کورد سەگە.

- هەی عومر درێژ بێ.. ئاخر بۆ وادەکەی؟ وەڵڵاهی حەقیانە.. ئاخر ئێمە غەریبین.. با بەدەردی خۆمانەوە داساکێن..

ژانەکانی ئەوشەوەی نیمچە ئەشکەوتەکە لەئاستی ئەم ژانە بێدەنگیانەیدا، شتێکی سووك بوون، چەند سەعاتێ بەژانی منالبوونەوە تلایەوەو پاشان داساکا، کەچی ئەم ئازارە تەمەن درێژانە رۆژبەرۆژ ناخی هەڵدەکۆڵێ. گەلێ جار بێ مەبەست بەئەحمەدی دەووت:

- خۆزیا لەباتی تۆ رەشمارێکم بوایێت!

ئەم قسەیە، وای لەئەحمەد دەکرد رەشمار ئاسا رەفتاربکات.

*

پاش پشووی نیوەی ساڵ، ئەحمەد جۆرە زیرەکییەکی سەیر تێکەڵ بەرەفتارە شەڕانییەکەی ببوو، رۆژی لەوانەی سێهەمدا (خومەیس-ی) فەڕاش هاتە پۆلەوە، کاغزێکی دایە دەست مامۆستاوە..

مامۆستا وتی:

- ئەحمەد بچۆ بۆ پۆلی پێنج.

- بەڵێ ئەفەنی..

هەرکە لەدەرگای پۆلی پێنج چووەژووری، مامۆستا (عەلی غالب) بەتورکمانی پێی وت:

- گییە ئوغلم[3]

3 گییە ئۆغلم: کورم وەرە.

چووە پێشەوە، سەباحی کوڕی موختاری بینی لەلای تەختەڕەشەکەدا بەدیار ئەمژمارەیدا داماوە (٣+٨٠)، سەباح هەرچەنی دەکرد نەیدەتوانی بگاتە ئەنجامێ.. ئەحمەد تێگەیشت مەسەلە چییە! سەباح نمونەی قوتابی گەوجو تەمەڵ بوو، تاقانەی موختار بوو، مامۆستا عەلی غالب بەسەباحی ووت:

- ئەشەگ..گیل بیانە[4]

سەباح وەلاکەوت، ئەحمەد دەستی بەژمارە نوسراوەکەی سەر تەختە رەشەکە نەدەگەیشت، تەنەکەی زبڵی پۆلەکەیان سەرەوژێر کرد، ئەحمەد چووە سەر تەنەکەکە، ژمارەکەی دابەش کردو هاتەخوارێ، مامۆستا بەقوتابیەکانی وت:

- چاپخۆن[5]

بووە چەپڵە، ئەحمەد لەخۆشیا پێی ئەرزی نەدەگرت.

مامۆستا بەئەحمەدی وت:

- تفر ئۆزنە[6]

- یۆخ[7]

4 گێل بیانە: کەرە وەرە ئەملاوە.

5 چاپخۆن: چەپڵە.

6 تفر ئۆزنە: تفی لێکە.

7 یوخ: نەء.

ئەحمەد هێ کاتێ بەم شێوەیە مامۆستا عەلی غالبی نەبینی بوو، ئاوها تووڕە.. سووربووەوە، دەینەڕاند، هەموو قوتابیان هەر لەپۆلی یەك تا پۆلی شەش یەك رایان هەبوو (مامۆستا عەلی زۆر زاڵمە).

مامۆستا ئەحمەد گەورەو بچووکی نەدەزانی، نەك تەنها جنێوی پیس پیسی بەقوتابییەکان دەدا، بەڵکو بەشەقو زللە و دار سەروگوێلاکیانی دادەپلۆسی، گەلێجاریش بەپێلەقە دەچووە سەر لەشی قوتابییەکان.. دەیانووت خوشکەکەی مامۆستا عەلی غالب (هینە).

بەتووڕەبوونێکی ئەوتۆوە بەئەحمەدی وت:

- ئەشگ ئوغلو[٨]..

ترس هانی ئەحمەدی دا، دەبا بەهەرجۆرێ خۆی راگرێو نەبێتە گاڵتەچی قوتابیەکان، دەبێ بەرگری بکات، مامۆستا عەلی، سەباحی ناردو پێی وت:

- ئەغاج گیاتر[٩]

سەباحیش، وەك مەلی لەقەفەس دەربازبوو بەفڕکان چوو داری هێنا.. چ دارێ؟

رەفتارو رەوشتی مامۆستاکان لەجۆرێ دارە تایبەتیەکانیان دەردەکەوت.. هەر مامۆساپەو جۆرە دارێکی بەکاردەهێنا.. داری گرنج گرنج، حەیزەران، راستەی بچووك، مەتر، سەباح دارە گرنج گرنجە

8 ئەشك ئوغلو: کوڕی کەر.

9 ئەغاج گیاتر: دار بێنە.

ئەستوورەکەی مامۆستا عەلی غالبی چاك دەناسی، جا ئەگەر مامۆستا عەلی هەر قوتابیەکی ناردبا بۆ دار ئەگەر دارە تایبەتیەکەی خۆی نەهێنابا ئەوا ئەو قوتابیە زیاتر لەقوتابی سزادراو داری بەردەکەوت..

مامۆستا عەلی بەئەحمەدی وت:

- ئالۆو ئاچ[١٠]

گەر قوتابیەك چاونەترسو ئازایەتی نواندبا دەبا بێئەوەی پف بەدەستە کانیا بکاتو گەرمیان کاتەوە، یەك دەستی دەکردەوە، ئەحمەد دەستی چەپی کردەوە، مامۆستا عەلی بێبەزەییانە هەرچی رقو تووڕەیی هەبووبەداری یەکەم گواستیەوە سەر دەستە چکۆڵەکەی ئەحمەد، بێئەوەی بڵێ ئۆف دەستی نەکێشایەوە، مامۆستا چاوی چووە تەوقی سەری، چۆن تا ئێستا چ قوتابیەك نەیتوانیووە بەم شێوەیە لەروویدا بوەستێ، دوو ئەوەندە تووڕەتر بوو، دڕندانە، دارێ تر، دوان، سیان، چوار، ئەحمەد هەر دەستی نەدەگۆڕی، جانەوەر ئاسا بەربووە گیانی تا تاقەتی هەبوو دەستی چەپی ئەحمەدی شل کرد، ئەحمەد هەر نەدەجولایەوە، دوو پەنجەی شکان، خوێن فیشقەی کرد، هەرکە مامۆستا خوێنی بینی، وەك گای زۆرانبازی شێتو هار بوو، ئەیفیشکاند، بەربووە سەروگوێلاکی، پشتی سەری دەموچاوی داپلۆسی، ئەحمەد نەیووت ئۆف، ئەوجا بەشەق تا ناوەندی حەوشەکە دەریکردە دەرێ..

10 ئالو ئاچ: دەستت بکەرەوە.

خومەیسی فەڕاش بەهەندێ تەنتریۆك پەنجەکانی ئەحمەدی تیمارکرد..

ئەو رۆژە نەیتوانی لەقوتابخانەدا بمێنێتەوە، بەهەمان دەستووری رۆژانەی لەگەڵ بۆییدا گەڕانەوە ماڵێ، کە خەجێ بەم شێوەیە ئەحمەدی بینی، شێتو هار بوو، ویستی عاباکەی بداتەسەرو بچێتە سەر بەڕێوەبەرو ریسوای بکات، کەچی بۆ یەکەمجار لەدەمی ئەحمەدەوە جنێوی بیست!

- سەگی سەگباب.
- کوڕم..!
- دوایی هاوڕێکانم (دەڵێن ئەحمەد ترسا، دایکی ناردە سەر مودیر).
- ئاخر کوڕم..
- نامەوێ ئیتر..
- ئاخر لەسەر چی؟
- وتی تف لەسەباحی کوڕی موختار بکە؟
- لەسەرچی.
- نەیدەزانی.. دەرسەکەی.. یانی حیسابی نەدەزانی..
- ئێ ئەو سونفی پێنجەو دوو عومری تۆی هەیە!
- ئەڵێم تۆ تێناگەیت.. تۆ چوزانی من چی دەڵێم..
- تێم گەیێنە.
- وس بە.. منیان بردو حەلم کرد.. نابێ بچیت بۆ لای مودیر، عەیبە..
- ئەی خوا هەڵینەگری.. بێکەس خۆمان.

- وس بە.
- ئێ خۆ خراپەت نەکردووە، کەی ئەمە هی ئەوەیە لێتدەن، دەبا ئافەرینت بکەن.
- کێ؟
- مامۆستاو مودیر.
- ئافەرینی ئەوانم ناوێ.
- ئەی هی کێت دەوێ.
- هی هاوڕێکانم.
- ئاخر کوڕم..
- وس بە.. تۆ نازانی.. گەر تفم لەسەباح کردبا ئەوا لەدەرێی مەکتەب بەسێ چوار کەسەوە لێیان دەدام، پێیان دەوتم:

(کورد کۆپەگی)

- خۆ وایان پێنەدەکردی.
- قەیناکە.. ئەمە مامۆستا وایکردووە.. قەیناکە ئەو سەگبابە خۆ کوردیشە.

ئەحمەد ناحەقی نەبوو تف لەسەباح نەکات چونکە سەباح چەموشترینو گێلترین منالی گەڕەکبوو.. کوڕی محمد ئەفەنی موختار بوو کە بەدوو دینار بەرتیل ناسنامەی بۆ ئەحمەد دەرکردو ناوی خستە سەر ناوی باوەپیارەکەیو لەقوتابخانە وەرگیرا.. محمد ئەفەنی سەرەڕای ئەوەی

موختار بوو، خاوەن موڵكو ماڵاتیش بوو.. دەسەڵاتێكی ئەوتۆی هەبوو خەڵكەكەی بەنگ كردبوو، دەیانووت:

(محمد ئەفەنی لەلای موتەسەریفدا پێ لەسەر پێ دەنێ خەڵك لەشەریكە قەید دەكات.. بەڵام بەمەرجێ دەمی چەور كرێ!)

*

هەشت نۆ رۆژێ نەچووە قوتابخانە، لەبەر ئازاری پەنجەكانی نەدەكەوتە دووی عارەبانەوە.. دەچوە نێو منالانی گەڕەك زۆری حەز دەكرد لەدەمی ئەوانەوە ببیستێ (كە كوڕێكی ئازایە) پفی بەخۆیدا دەكردو خۆی دەنواند، كە چۆن هەستی بەئازار نەكردووە، گەر بشمردبا دەستی چەپی نەدەگۆڕی! بەم قسانە ئازاری پەنجەكانی لەبیردەچووەوە، پاش ئەم ماوەیە جارێكی دی خەجێ بردییەوە بۆ مەكتەب، هەمان قسەكانی پێشووی مودیر بەرچاوی خەجێی لێڵ تر كرد:

- كوڕەكەت گەلی بێتەربیەتە!! با ئەم جارەش دواجار بێ.. قەیناكا قبووڵی ئەكەمەوە.. بەڵام ئیتر ئۆباڵی خۆتان بەئەستۆی..

- ئاخر مامۆستا..

- وس بە قسەم مەبڕە.. دەی بڕۆوە.. ئەگەر نازانی تەربیەتی بدەیت، ئێمە.. ئێمە دەزانین.. حاڵێ بوویت.

*

سەفی دووی تەواوكردو بەیەكەم دەرچوو، خەجێ لەنێوژیاندا قاوی بڵاوكردەوە، كە چەن رۆژێكی دی (ئەحمەد خەتەنە دەكات) مناڵان

لەوسەردەمەدا بەكەمتر لەهەفتەیێك خۆش دەبوونەوە، كەچی ئەحمەد سەرتاسەری ئەو سێ مانگە بیمار بوو..

رۆژی دووەمی پاش خەتەنەكردنەكەی، دەنگی تاپڕێ رایڵەكاند، تەقەكە ئەوەندە توند بوو وەك ئەوەی لەناخی ئەحمەدەوە هەڵسابێ (مچە سور)ی هاوڕێی ئەحمد، بەڕاكردنو هەناسەبڕكێ خۆی گەیاندە لای ئەحمەد.

- ئەحە.. ئەحمەد.. بۆیی.. ئەڵێم، حەنا حەنا.. گاور.. حەنا گاور.. بۆیی كوشت.

ئەحمەد بەدشداشە سپییەكەیو بەفڕكان خۆی گەیاندە گەڕەك، بۆیی هێشتا گیانی دەرنەچووبوو، هەڵدەساو دەكەوت، ئەحمەد بەجۆرێ شڵەژابوو، چەن جارێ پێی هەڵكەوتو بەدەما كەوت، خۆی گەیاندە بۆیی، باوەشی پیاكرد، لەگەڵیا هەڵنەساو دەكەوت، دەتلانەوە دشداشە سپییەكەی سووربوو، بۆیی لەنوزە كەوت، ئەحمەد بۆیی هەڵگرت، هەمو سەروچاوی خوێناوی بوو، ئەحمەد ئاگای لەبیماریەكەی خۆی نەما، كە چەن جارێ كولایەوە، بەهەر جۆر بوو خەجێ توانی دەستی ئەحمەد بگرێو بیهێنێتەژوورێ، بەجۆرێ شینو شەپۆڕی بوو، جنێوی بەحەنا گاور دەدا، دانەساكا.. (سمە)ی كەناسیش بۆیی خستە سەر كەرەكەیو لە (خاسە)دا فڕێی دا.. ئەحمەد وەك ژێر نەدەبووەوە، چەند رۆژێ مانی گرتو نانی نەدەخوارد، شەوان بەدەم خەوەوە ناوی (بۆیی) دەهێنا، گەلێ جار رادەپەڕیو شێتانە هەڵدەسا، سەرتاپای لەشی گەلێ داوودەرمانیان بۆگرتەوە، لەخراپەوە بۆ خراپتر دەچوو.

زللەکەی مامۆستا برایم و دارەکانی مامۆستا عەلی غالبو تەقەکەی حەنا گاور، سێ شتی زیندووی بەرچاوی ئەحمەد بون، خەونی پێیانەوە دەبینی، راچڵەکیو وڕێنەی دەکرد.. ئەم سێ شتە بووە سیحری بێدەنگی بەخش، کاری کردە سەر هەڵسوکەوتی، بێدەنگ تری کرد.. هێشتا رقی لەخۆی نەبوو کە (بەدری)یەی هاوتەمەنی لەسەر یاریکردن پێی وت:

- دەبڕۆ.. کەس نازانێ باوکە سەگبابەکەت لەکوێدا تۆپیوە.

- چی؟

- دایکم وادەڵێ..

- ها؟

- باوکیشم وادەڵێ..

روخساری (بەدری) یە لەبەرچاوی ئەحمەدا سیمای مامۆستا برایمو مامۆستا عەلیو حەناو گاوری وەرگرتبوو..

یەکەم رۆژی جەژنی قوربان بوو، خەجێ سەری ئەحمەدی داهێنا، ئەحمەدیش جووتە قۆندەرە نوێیەکەی —کە لەژێر سەرینەکەیدا بوو- کردە پێ، هەندێ (بۆن)ی خۆشی لەسەری خۆ دا، خەوش بوو جەژنانەی وەرگرت، بەفڕکان چووە دوای هاوڕێکانی، لەماڵی سەلاحی مام سەعید هەشت نۆ منالّ دەبوون، شەرافەتی دایکی سەلاح بەمام سەعیدی وت:

- نا.. نا.. پیاوەکە ئەحمەد پێشخە، لەپێشدا (ئەو) جەژنانە وەرگرێ، هەتیوەو باوکی نییە، گوناحە!!

ئەحمەد، کە چەنجەی لکایە پەنجا فلسە جەژنانەکەی مام سەعید، وەك ژزوی دوپشك کسپەی لەناخی هەڵساند، بەپەلە پەنجا فلسەکەی هەڵدا بەگریانەوە منالآنی جێهێشت، بەئەنقەست قۆنەرە تازەکانی سیاناوی کرد، دشداشە تازەکەی قوڕاوی کرد، بۆنی سیاناو زاڵ بووە سەر بۆنە خۆشەکەی سەریو گەڕایەوە.

*

هەموو بۆنێکی خۆش، هەموو قۆنەرەو جلوبەرگێکی نوێ دەبووە مایەی رشانەوە، بەزەیی بەخۆیا دەهاتەوە.. گەلێ جاریش رقی لەخۆدەبووەوە.. ئەم رقو بەزەییە بوونە تۆوی شەرمی لەدەروونیا روان.. وای لێهات شەرمو بێدەنگی نیشانەی هەرەدیار بوو بەروخسارو رەفتاری ئەحمەدی بزێوو چەتون..

قوتابیو مامۆستا، منالآنی گەڕەكو هاوسێکان پێیان سەیر بوو چۆن وا ئەحمەد بێدەنگو شەرمنۆك بووە.

شەرم گۆشەگیری کرد، کەمتر دەچووە نێو منالآنەوە.. وردە وردە لاواز بوو، رەنگی زرد هەڵگەڕا، خەجێ ناچاربو دوعای بۆ بکات، بردییە لای زۆربەی شێخو مەلاکان، چەندی مەرقەدی پێکرد، ناوشانی ئەحمەدو هەشت نۆ دوعای رەنگاوڕەنگی پێوەلکا..

*

٥

کەم کەس لەبەر گەرمای رۆژانی تەمموزی شاری کەرکوک دەتوانێ لەکراسێکی قۆڵ کورت زیاتر شتێکی دی بکاتەبەری.. سەرباری جێیە جوگرافییەکەی شارەکە، خۆی بۆ خۆی گڕێکە هەمیشە داگیرساو چواردەوری شاری تەنیوە، هەر لەبابەگوڕگوڕو شۆڕیجەو تەپەی مەلا عەبدوڵڵاو نێو کەرکوک تا دەگاتە نێو شەریکە، هەموو هەر بۆریەو گازە بەفیڕۆو خۆڕایی شەووڕۆژ دەسوتێ، جگەلەوەی کەرکوک دەریاییێکی نەوتە، شاری (گاورباغی) راپەڕینو بریندارە، ئەم دەریا نەوتە کاری کردووەتە سەر خوو خدەو رەوشتو (ئاو و هەوا) جگە لەقەڵاو مێژووە کۆنەکەی، گەر نەوتی نەبا رەنگە ئێستا یەکێ لەوشارە گومناوانەی سەر ئەم زەمینە با، نەک تەنها پارتو رێکخراو و دەوڵەت بایەخی پێنەدەدا، بەڵکو دانیشتوانی خودی شارەکەیش بەو چاوی خۆشەویستو رێزەوە سەرنجیان

نەدابا.. نەوتەکەی بووەتە خوێن بەنێو دەماری داگیرکەراندا هاتوچۆ دەکات، هاندەری هەموو جۆرە بەدڕەفتاریو تاوانکارییەکە، مایەی هەڵپەو خۆنەناسیو سیحرو جادووە، هەنگوینەو مێشو مەگەزی میللەتانی دیی ولاتانی دەسەڵاتداری تێئالاوە، پارسەنگی ناحەقییەو سەنگی هەموو عەدالەتێ لەئاستی بیرێکدا دەتوێتەوە، بۆنی بەهەر شتێ ببەخشێ بەهێزی دەکات، دزانی دنیا، بێنمودو خوێڕیو خوێن مژ دەکاتە فەرمانڕەوا.. نەوتەکەی ئەم شارە میکرۆبە، درمی پیاوکوژیو وێرانکاری بڵاودەکاتەوە.. دیارە نەوت چەورایی دیناسۆری لەناوچووە، ئەوە نییە هەرکە بەنێو دەمارەکانی مرۆدا هاتوچۆدەکات، خوو خدەی دیناسۆر بەمرۆ دەبەخشێ، سەوزو وشک دەماشێتەوەو هەموو شتێکیش پێشێل دەکات.

گەرمای رۆژانی مانگی تەمموزی کەرکوك، رەنگە هەندێ کسە شێتگیر کات، یەکێ لەو رۆژە هەرە درێژانەی تەمەنی ئەحمەد —کە هەرگیز لەبیری ناچێتەوە، رۆژی چواردەی تەمموزی ساڵی ١٩٥٩ بوو، رۆژێك بوو نەك تەنها ئەحمەد، بەڵکو هەموو دانیشتوانی شاری کەرکوك لەبیری ناکەن، دەماودەم باوك بۆ کوڕ، کوڕ بۆ کوڕەزا، ئەو مێژووە دەگێڕنەوە کە بۆ دامرکاندنەوەی نەوسی (خوێنمژانو گەوجان) لاپەڕەییێکی رەشتری خستە سەر رەفتاری دانیشتوانی شار، ئەو رۆژە مێژوویییە ئاوسە، بێزووی بەخوێن دەکرد، خوێنی خواردەوە زا، جانەوەرێکی تێنووی بوو، نەدەبینرا، جانەوەرەکەش زا، هەزاران هەزار

بێووه جانەوەری ورد وردی بوو تێکەڵ بەهەوا گەرمەکە دەبوو، دەچووە نێو سییەکانی دانیشتوانی شار، هاری‌و ترسێکی بێ ئامانی پێ‌بەخشین..

هەر لەبەرەبەیانی ئەورۆژەدا، کە ساڵڕۆژی سەرکەوتنی شۆڕشی چواردەی تەمموز بوو، ئەحمەد ماخۆلانی بوو، بەخەیاڵ خۆی دەبینی پێشەنگی کاروانی منالآنی گەڕەکە (با بژی.. با بڕوخێ..) دەڵێ‌و بۆی دووبارەدەکەنەوە..

پار لەهەمان رۆژدا —چاك وەبیری دێتەوە- لەچەقی شەقامێکدا وەستابوو، خەڵکێکی زۆر بەوناوەدا تێدەپەڕین، شارە زەردەواڵە ئاسا وروژابوون: با بژی.. با بڕوخێ-یان دەوت (حیلفی بەغدا) روخا! ئەحمەد تێنەدەگەیشت، ناحەقی نەبوو بەشێکی تەواو (پیاو و ژن) تێنەدەگەیشتن.. ئەو ساڵە ئەوەندە خەڵکەکە خۆی نواند، وردە وردە ئەحمەدیش تێگەیشت، ئیدی لەنێو منالآنی گەڕەك‌و قوتابخانەدا، بۆ خۆنواندن، بەکەیف‌و ئارەزووی خۆی شتی دەدایە دەم یەکەوەو خۆی — بەخەیاڵ- بەبەرپرسیار دەزانی بەرامبەر بەهەموو کارێك.. لەمێشکی خۆیدا نەخشەی بۆ زۆر شت دەکێشا.. بەڕادەیێك لاسایی گەورەپیاوانی وڵاتی دەکردەوە، منالآنی رادەگرت‌و خوتبەی دەدا، دەستوپێی رادەوەشان، هەڕەشەو گوڕەشەی لەخاین‌و پیاوانی ئیستعمار دەکرد.. بەجۆرێ خۆی گیف دەکردەوە، سەرسنگی خۆی بەدەیان میدالیاو ئافەرین رازاندبووەوە.. هەموو خەم‌و داخێکی ئەوەبو کە بالآی کورتە، ریش‌و

سمێڵی نییە، بەمناڵی دەزانن، گەلێ جار حەزی دەکرد بەشەووڕۆژێك سی چل ساڵ بێتە سەر تەمەنی!

هەر لەبەیانی زووەوە کەوتە نێو منالآنی گەڕەك، کۆیانی کردەوە، لەخۆڕا دروشمی سەیر سەیرو جۆراوجۆری دابەش دەکردە سەریان‌و مەشقی پێدەکردن، تا بۆ ئێواری لەبیری نەکەن..

پێش سەعات چواری ئێوارە لەگەڵ کەمال‌و مەحمودو چەن هاوتەمەنێکی خۆیدا بەرەو (نێو کەرکوك) کەوتنەڕێ، بڕیار بوو خۆپیشاندانەکە لەوێوە دەست پێبکات.. یەکەمجار بوو ئەحمەد شەڕواڵێکی کوردی لەپێ کردبوو، میدالیایێکیش وێنەی ریگی نەوتی بەسەرەوە بوو، نابوویە قەد سنگیەوە.. لەنێو کەرکوك حەشاماتێکی ئەوتۆی بینی واقی وڕما یەکسەر قسەیێکی کەمالی هاوڕێی وەبیرهاتەوە کە وەکو نوکتە بۆ منالآنی دەگێڕایەوە:

- (جارێکیان باپیرم دەچێ بۆ حەج، هەرکە دەگاتە بەغدا، حەشاماتێکی زۆر دەبینێ، پەشیمان دەبێتەوە، لەبری ئەوەی بچێ بۆ حەج پارەکەی دەداتە گەنم، بەچەند لۆرییە گەنمێکەوە دەگەڕێتەوە بۆ کەرکوك.. خەڵکی لێی دەپرسن، ئەرێ فلان بۆ نەچووی بۆ حەج، ئەویش لەوەڵامدا بەچرپە بەخزم‌و ناسیاوەکانی خۆی دەووت: وس بن.. بێدەنگ بن.. ئەو قەرەباڵغییەی لەبەغدا بینیومە، گرانییێکی فرە گەورەی بەدەمەوەیە!

ئەحمەد رووی لەکەمال کرد:

- ئەگەر باپیرت ئەم قەرەباڵغی‌و حەشاماتەی دیبا چی دەوت؟

- دەیووت رۆژی حەشرە.

بزەییێکی ئاڵ لێوانی ئەحمەدی گەشانەوە، کەچی کەمال دایە قاقای پێکەنین.. ئەحمەد قەڵس بوو بوو، شەرم نیشتە سەر روخساری، بەخەجاڵەتییەوە سەیری پێکنینەکەی کەمال-ی کرد، لەبەرخۆیەوە دەیووت:

(چۆن دەبێ لەرۆژێکی ئاوهای مەزندا، بەدەنگی بەرز خەڵکی پێبکەنێو سەرنجی خەڵکی بەلای خۆیدا رابکێشێ؟

ئەحمەد رێزێکی زۆری بۆ ئەو حەشاماتە هەبوو، بەلایەوە ئەوانە هەموو فیداکاری نیشتمانو لەخۆبوردوو حەق پەرستن، دەبێ ئینسان لەئاستیاندا دەستەونەزەرو بێدەنگ بێ.

*

ریزی خۆپیشاندانەکە هێشتا نەکەوتبوونە رێ، ئەحمەد بەجۆرە سەرسورمانێکی گەمارۆدراوی پرسیاری بێوەڵام، سەیری ریزەکانی دەکرد لەروخسارەکان رادەما.. لەپێشدا مەلاو پیاوە ئاینیەکانو قەشە بەرگ رەشەکان، لێپرسراوانی شار لەپێشەوەی ریزەکەدا وەستابوون، دروشمی جۆراوجۆرو رەنگاورەنگیان بەدەستەوە بوو، ئەحمەد هەر بۆئەوەی بۆ هاورێکانی بسەلمێنێ کە خوێندەوارێکی چاکەن دروشمەکانی دەخوێنەوە ماناکانی لەیەك دەدایەوە..

پاش ریزی مەلاو قەشەکان ریزی ئافرەتانو کچان بوو بەهەمان جۆر دروشمی رەنگاورەنگیان پێ بوو، پاشان ریزی کرێکارو جوتیارو کاسبکارو

قوتابی.. هەرچەند کەسو وێنەیەکی گەورەی (عبدالكريم قاسم)و وێنەیەکی (عبدالسلام عارف)یان پێ بوو.. ئەحمەد قەد ئەوەندە خەڵکی بەیەکەوە نەبینیبوو، پاشان کە رووداوەکەی دەگێڕایەوە، دەیووت:

(سەرێکی لەنێو کەرکوك بوو، سەرەکەی دیشی لەبنی دنیا بوو)

حەشاماتەکە کەوتنەرێ، ئەحمەد گەلێ حەزی دەکرد تێکەڵیان بێ!

هەرچۆنێ بێ خۆی تێکەڵی خەڵکەکە بکات، بەلایەوە گرنگ نەبوو دەکەوێتە نێو چ بەرەو چینو رەنگێکەوە، گرنگ ئەوەبوو رێی بدرێ تا ئەمیش پڕ بەدەنگ:

(بژی و بڕوخێ) بڵێ..

کێ بژی؟

ئەوکەسەی کە خەڵکەکە دووبارەی دەکەنەوە!

کێ بڕوخێ؟

هەر ئەو کەسەی کە خەڵکەکە دووبارەی دەکەنەوە!

گەلێ جار زۆربەی جەماوەر هەر بۆ لاسایی کردنەوە، جۆرە لێڵ بینییێك روویان تێدەکات تووشی سەرکێشیو پەلەکردن دەبن، بەتایبەتی چەپڵە بازەکانی جەماوەر کە بەکۆمەڵ پێدەکەنن، بەکۆمەڵ غەمبار دەبنو دۆش دادەمێنن.. دەشێ ئەم ئەقڵی جەماعی جۆرە میکرۆبێکی کوشندەی رەوتی مێژوو بێ، ئەویش بۆ داچەسپاندنی روداوە هەرە ئەحمەقەکانی خۆی کارەکە لەئەستۆی ئەو جۆرە جەماوەرە بگرێ.. واتە کارە پیرۆزەکانی مێژوو (تاقە کەس) بێگەردی پێدەبەخشێ.. کارە

پۆخڵەکانیشی بەهەڵەشەیی‌و کینەو رقی زۆربەی جەماوەر دەلەوتێنێتە (خوێن) سەرەنجام خۆی دووبارەدەکاتەوە.. جارێکی دیش دووبارەی دەکەنەوە.

ئەحمەد گەلێ هەوڵی دا، هەڵقون هەڵقونی کرد، نزیکی هەر لایەك دەبووەوە، دەریان دەکرد نەیاندەهێشت، بچێتە نێو چ ریزێکەوە تەنانەت نەیتوانی لەنێو کچە چکۆڵەکانو ئافرەتاندا جێ بۆ خۆی بکاتەوە، دەریان دەکرد، بەمناڵیان دەزانی:

- ئێ بۆ؟ ئەوە نییە جلی کوردیم لەبەرکردووە! ئەی بۆ لەنێو ریزی تورکمانەکاندا لەمن مناڵ تریان داناوە، جلی تورکمانیان لەبەرکردووە! ئەی ئەوە نییە ئاشووریەکان، کچو کوڕیان، لەتەمەنی منیشی تێدایە دروشمیان هەڵگرتووە..

هەموو لایەك بەزمانی خۆش دەریان دەکرد، بۆ ئەحمەد ئێوارەیێکی گەلێ ناهەموار بوو.

- یانی چی رێم ناکەنەوە؟

وایدەزانی ئەوەی لەنێو ریزەکاندا بێ،زیاتر دەنگ بەرزکاتەوە، چەپڵەی چاکتر لێدا ئەوا ئەوکەسە، زیاتر دڵسۆزی نیشمانەو زیاتر فیداکارە.. کە رێیان نەکردووە، ماتەمینی دایگرتو گومان لەدڵسۆزی خۆی، رێی بۆ دەروونی خۆش کرد..

- (ئاخر ئەوە یلمازی سەگباب.. دەیووت ئەوکەسەی مەلێکی کوشتووە، خێر لەخۆی نابینێ، ئەوەتا لەبەرئەوەی بالآی بەرزە جێیان بۆکردۆتەوە، دروشمیشی بەدەستەوە گرتووە!

*

توتکە سەگ ئاسا، ئەحمەد بەسەر شۆستەکاندا هەر جارە بەتەنیشتی بەرەو چینێکا دەڕۆیشت بەکوردیو تورکمانیو عەرەبیو ئاشووری دروشمەکانی دووبارەدەکردەوە.. بەم کارەی هەندێ دڵخۆش بوو، دڵنەوایی خۆی دەدایەوە، وەك ئەوەی ئەرکی ئەوەبێ، هەموو چینو بەرەکان بەسەر بکاتو هەر سێ چوار دەقیقە جارێ بەتەنیشتی لایەکەوە بژیو بڕوخێی دەووت، زۆری مەبەست بوو، زۆربەی زۆری خەڵکەکە ببینن، وایدەزانی ئێستا ئەوان دەڵێن:

- بەم مناڵی خۆیەوە چەند دڵسۆزە.. ئافرین!

ئەوەندە ئەمسەرو ئەوسەری کرد، شەکەت بوو چ کەسێ بەهێ جۆرێ ئاوڕی لێنەدایەوە، بەجووتە چاوە زیتەکەی، بەسەرنجی درێژو تیژامانی قوڵ زۆربەی زۆری مەردوومی حەشاماتەکەی پێایەوە.. ئەم دیمەنە رۆژانی جەژنی وەبیرهێنایەوە، کە لەدوورەوە سەرنجی قەرەباڵغیو مناڵەکانی دەدا، خۆی بەغەریب دەزانی، هەستی دەکرد لەناویاندا زیادە، ئەوا ئەم ئێوارەیەش نەك بەهەست بەڵکو بەبینینو ژنەوتن، بەزیادەی دەزانن‌و رێی ناکەنەوە، لەسەر یەکێ لەشۆستەی شەقامەکانی ناوەڕاستی شاردا، بت

ئاسا وەستا، حەپەسابوو جار جارێ دەنگی بەرزی یەکێ لەخۆپیشاندەرەکان رایدەچڵەکاند، وەئاگای دەهێنایەوە..

هەست بەغەریبی کردن، بووە مایەی گرژبوونی خەمێکی تەڵخ رووی تێکرد، هەندێ فرمێسکی قەتیس ماوی چاوی یاخی بوون لەچاوانییەوە بێنەخوارێ، بەرەو هەناوی داچۆڕان، (بەڵێ پیاو نابێ بگریێ.. ئەوە نییە دایکم دەڵێ پیاو ئەو پیاوەیە رێ بەفرمێسکی خۆی نەدات، ببێتە شاهیدی بێدەسەڵاتیی!)

ئەو چەند دڵۆپە فرمێسکە بەرەو ناخ چووەی ئەحمەد، رەنگو روخساری مەردومەکانیشە لەگەڵ خۆدا بەرەو ناخ راپێ کرد.. ئیدی هیچ سیماییێکیان لەبەرچاوی ئەحمەدا بەبەرجەستەیی دیارنەبوون.. تارماییو سێبەرئاسا لەنێو بۆشایدا دەجولانەوە، بەزەین دەیبینین، دەنگیان لێوەدەهات.. دەنگەکان تێکەڵ بوون، نەیتوانی هێیان لەیەکدی جیاکاتەوە، بەپێەوانەی خەیاڵەکانی ئەم بەیانییەی بوو، نەیتوانی هێ دروشمێ بگرێتەدەس، نەبووە ئەو کەسەی بینێنە سەرشانو پەنجە راوەشێنێ، کەس هەست بەبوونی ناکات.. هەرکە بەئاستەم بەرچاوی روون دەبووەوە، دەکەوتە خۆدواندن:

(ئەمە ریزی گەنجە تورکمانەکانە.. چەند جوانە جلوبەرگەکانیان، کلاویان ناوەتە سەر، جامانەیش بەسەر شان، خۆ حیساب ناکرێن.. پێنج سەد، هەزار، دوو هەزاریش زیاترن.. ئا.. ئەوانەش کچانی تورکمانن، چەن رێکو شۆخن، پۆشاکەکانیان چەند جووانە، کلاوەکانیان بەپولەکەی

رەنگاورەنگ چنراوە، رەنگی سوخمەو کراسەکانیان چەند گونجاون.. چەن زۆرن، دوو دوو و سێ سێ دروشمیان پێیە، وێنەی عەبدولکەریم یان بەدەستەوەیە، زەدەخەنە بەسەر لێوانیانەوە پەرش دەبێتەوە.. ریزی کوردەکان چەند زۆرن، هەموو هەر رانکو چۆغەو جلی کوردیان لەبەرکردووە.. ئەوە ریزی کچە کوردەکان هاتن، جلەکانیان وەك خۆیان دەبریسکێتەوە، چەن رەنگاورەنگو جوانە.. ئا.. ئەوە خۆ هیام-ە جلێکی کوردی سپیو کەوای سپیو کۆترێکی سپیشی لەسەر دەستە، هەرچیەك دەڵێ کچە قوتابییەکان بەچەپڵەرێزانەوە بۆی دووبارەدەکەنەوە.. ئەویش ریزی عەرەبەکانە زۆربەیان، دەسیان بەدەستەوەیە، ژنانو کچانیشیان جلوبەرگی عەرەبیان لەبەردایە.. ئای کە جوانن، چەند بەکەیف خۆشییەوە دروشمەکان دووبارەدەکەنەوە.. ئەوەش ترکێفیەکان.. ئاشوریەکان، ئەو پەرە رەنگاوڕەنگەی سەر کلاوەکانیان چەن جوانە).

خۆپیشاندەران بەبەردەمی ئەحمەدەوە تێدەپەڕن، ئەمیش بەجۆرە سەرسوڕمانێکی خەم ئامێزەوەو بەسەرنجی کەیل دەیپێچانەوە، وەك غەریبێ بێجوڵە سەیری شەپۆلی مەردومەکانی دەکرد.. وەك ئەوەی چیدی شانەکانی مێشکی توانای ئەوەیان نەمابێ دەنگو رەنگو جوڵە تۆمارکەن، سەری ئەحمەد کاس ببوو.. ریزی مەردومەکان هەر دەڕۆیشتنو ئەحمەدیش هەر وەستابوو لەتێڕامانێکی سەیردا توابووەوە.. تەنانەت نەیدەتوانی بەزەییشی بەخۆیدا بێتەوە، لەدەروونو هەناو مەیی بوو، بەچاو و گوێش دەیبینیو دەیبیست.. لیلایی.. تێکەڵو پێکەڵی..

لەپڕ دەنگی دوو سێ تەقە وەك گەلەگورگ کەوتبێتە نێو چەند مێگەلە مەڕێکەوە، ئاوها ئەو تەقانە دڕی بەو حەشاماتەدا..

کوڕ ئەو کوڕە بوو خۆ لەپەنا نێت! چییە؟ چی بوو، پرسیارێ بوو لەسەر زاری زۆربەی خەڵکەکە دەنگی دەدایەوە، ئەو روخسارە گەشانەی کە چەن ساتێ لەوەوبەر ببوونە لانەی خۆشەویستیو نیشتمان پەروەری، رەنگیان پەڕی، بوونە لانەی ترسو پرسیار، پەشۆکان ئالآیە هەنگاوەکانیان، بگرەو بەردەو هاوار، قیژەو هەڕەشەو پاڕانەوە تێکەڵی دەنگی چەن تەقەیێکی دەسڕێژ بوو. جنێو و تووڕەبوونو ترس ئەو زەردەخەنەیەو پێکەنینەی لەمەوبەریانی راماڵی، راکردنو سەرسمدان، لێك کەوتنو پێخزانو شڵەژان سفتی ریزەکانی شاش کرد، هەر مرۆی لاواز بوو لەژێر دەستو پێدا دەیقیژاند، نەیدەزانی چییەو چی بووە، ئەوەی پێشی بەسەرا دەنا هەر نەیدەزانی چییەو چی بووە؟

ئەو تێکڕژانە، بووە پرسیارێکی گەورە، کەسیش لەو(کاتەدا) هی ئەوە نەبوو بوێرێ وەڵامە راستیەکەی ئەو (ئاشوبە) بداتە گوێی ئەو مەردومە بەیەکاچووە (خۆنەناسە) هێدییان کاتەوە، ئارام بگرن.. هەرکەسێ بی وتبا:

کوڕینە، چەن هەرزەیێکی خۆفرۆش، دەیانەوێ ئێوە بکەن بەخەڵوزو مقاشو خۆڵەمێش.. هەرکەسێ ئەمەی لەدەم هاتبایەتەدەر، ئەوایەکسەر لەگەڵ تەواوکردنی قسەکە، تەواویان دەکرد.. تا دەهات خەڵکەکە زیاتر دەشڵەژانو چاکتر تووشی شێتگیری دەهاتن، گەورەو بچوك، نێرو مێ

بەقیژەو هاوار، پاڕانەوەو جنێو، ئەمسەرو ئەوسەریان دەکرد، رایان دەکرد، ئەحمەد بت ئاسا چۆن وەستا بوو ئاوها لەئاستی ئەم دیمەنەشدا بێجووڵە بوو..

هەندێ زەلام —لەبەرچاوی ئەحمەدا- گەنجێکی تورکمانیان گرتبوو هەریەکەو بەئارەزووی خۆی تێی بەربوو، بەشەقو زللە، دارو تێلا شەکەتیان کرد، پاشان زەلامێکی کەتەی (چوار خەت) ئازایەتیو پیاوەتی خۆی نواند!!گەنجە تورکمانەکەی لەدەستی خەڵکەکە سەندەوە.. تورکمانەکە نزاو پاڕانەوە لەچاوانیەوە دەتکا، ئەوەندەیان لێدابوو تاساندبوویان، زمانی بەسرابوو خۆی بەپێوە بۆنەدەگیرا، (کابرای چوار خەت لەشان) دەستی برد دەمانچە (تۆپڵی)یەکەی دەرهێنا، ناڵەی لێوەهەڵسان، گەنجە تورکمانەکە بەدەما کەوت، ویستی هەڵسێتەوە، تەقەیێکی دیی دەمانچەکە بەسەر پشتا خستی! دەستی بەلەقەفرتێ کرد (چوار خەت) لەشانەکە هەندێ خۆی شۆڕکردەوە، لولەی دەمانچەکەی نایە تەوقی سەری، پاش تەقەی سێهەم، تەنها دەنگدانەوەی تەقەکان نەبێ هێ دەنگێ لەدەنگەکانی ئەو هەراو هۆریایە لەمێشکی ئەحمەد دەنگی نەدەدایەوە.. ئەحمەد وەك بڵێی باوەڕی بەچاوانی خۆی نەبێ، چەند جارێ لەسەریەك بەهەردوو دەست چاوانی خۆی هەڵدەگلۆفیو بەپەلە پێڵووەکانی لەیەك دەنا، چەن ساتێ لەوەوبەر گەنجە تورکمانەکەی بەبەرچاودا تێدەپەڕی، کە چۆن تێی بەربوون، سەروچاو و سنگ، بەشەقو تێڵا دادەپلۆسی.. ئەحمەد دەیزانی کەسێکیان ئەو گەنجەیان نەدەناسی،

نەیاندەزانی ناوی چییەو چ کارەیە کەچی لەحیسابی هەمووشیاندا خاینی وڵاتو کلکی ئیستعمارە!! ئەویش تەنها لەبەرئەوەی جلی تورکمانی لەبەربوو و هێی تر!!

هەرکە خوێن، بەر دیدەی گەنجە تورکمانەکەی گرتبوو بەسەرو ملیا دەهاتەخوار، کەسێکی نەدەناسییەوە بەئاستەم نوزەی لێوە دەهات، رووی بەرەو ئەو لایە وەردەگێڕا کە شەقو زللەو تێلای لێوە دەهات، لە چ لایەکەوە بێ بەری نەدەکرا، سەر وەك بێشکەی ماڵە هەژارێ، هەر ئەمسەرو ئەوسەری دەکرد، سەریان لێتێك دابوو.. سەرسام بوو، گەنجە تورکمانەکە لەسەر شۆستەی شەقامەکەدا، ئارامی هەمیشەیی گرتبوو.. ئیتر نە پاڕانەوە نە سەرنجی بەزەیی ئامێز، نە هەڕەشەو تێهەڵدان، نەیتوانی ئەو ئارامو هێمنییەی بشێوێنێو سەرسامی ئەحمەدیش بڕەوێنێتەوە، هەرکە گەنجەکە بۆ دواجار چاوی لەیەك نا، هەناسەیێکی ئاگرین، گەرماو شێتگیری شاری تیادا ئامێتە بوو، لەنێو سیەکانی ئەحمەدا لەنگەری گرت.. بیستبووی هەرکەسێ بمرێ وا وشەو دوا نیگای لەگوێو چاوانیا دەپارێزێ.. وایزانی لەگەڵ دەنگی دوا تەقەکەدا دەنگی (ئاخ) ەکەی ئەمیش لەنێو گوێی گەنجەکەدا دەبێتە شاهیدێکی راستگۆی ئەم تاوانکارییە.. دواسەرنجی گەنجەکەش لەنێو بەیەکاچوونو تێکچڕژانی شێتگیران، مناڵێکی سەرسامو حەپەساو دەبێتە شانیگای ئەو جووانەمەرگە!

*

ئەگەر بکرێ دوا وشەی گوێی کوژراو، هەر کوژراوێ بێ، بخرێتە سەر کاغەز، رەنگە مرۆڤ نەتوانێ لەئاستی دەنگدانەوەی ئەو وشەیەدا خۆی بگرێ! دەشێ وشەیێکی ئەوتۆ بێ سەراپای رووپێوی مێشکی کوژراوی داگیرکردبێ.. دوور نییە هەر لەسەرەتای تەمەنیدا گەلێ جار و بێمەبەست ئەو وشەیەی تێکەڵ بەگۆڕانییێك کردبێ، لەوەختو ناوەختا بەسەر دەمیا هاتبێو دووبارەو سەدبارەی کردبێتەوە.. خواوەند هەرگیز مرۆڤی بۆ جەنگو کوشتار خەلق نەکردووە.. هەرگیزیش تا سەر مرۆڤ مرۆڤ ناکوژێ.. دەشێ کوژراو، پاش مەرگو حەسانەوەی، پاش ئارامو هێمنی، بەبێدەنگییەوە، بکوژی خۆی بکوژێت..

کوشتنێ بەچەن پلەیێکی سامناکدا، بەچەن قۆناغێکی ترسناکدا تێپەڕێ، هێدی هێدی بەچەند (سەدە ئێشێ) گیانی بکێشێ، لەسەرەتا پیاوەتیی، وردە وردە ویژدانو حەسانەوەو خەون، ئەوجا گیانی دەردێنێ، واتە هەموو کوژراوێك دەبێتە بکوژ، بەڵام جۆرو کاتو شوێنی کارەکە دەکەوێتە نێو تەرازووی (بێخەتاییو رادەی خاوێنی) تا چەن سەدەیێکی دیش مرۆڤ دەستەوسان دەبێ لەئاستی دۆزینەوەی چەکێکی کاریگەرتر لەچەکی (بێخەتایی) ئیتر هەر بکوژو کوژراوە دەبنە خاكو بۆ ئێمەیش دەبنە نیشتمان.. گەر پیاوکوژ بۆ جارێ پەنجە لەکوژراو بکێشێتەوە، ئەوا سەد ئەوەندەش پەنجە لەویژدانو رەوشتو مرۆڤایەتی خۆی دەکێشێتەوە.. دووریش نییە کوشتنکاری تاقیکردنەوەیێکی مەزنی مرۆڤ بێو تاقە پاکانەش بێ بۆ مرۆڤایەتی خۆی، ئاینو رەوشتو بیر، کوشتنو کوژرانی

لەیەکدی جیاکردووەتەوە، سەردەمو باری سەرنجی کردووەتە پاکانەی هەریەك لەم دوو بیرە، کەچی هەرگیز لەکۆتایی بیری مرۆڤدا پاکانەی بکوژی نییە! ئیدی کوشتنکاری جۆرە سواڵی پاکانەی بوونە!

بوونێ لەمردندا ئەستونگەی دادەتەپێ.. مردنیش ئەم وشە پیرۆزە، ئەم دوا ئەزموونە بێسەلمێنەرە، ئەم نهێنی ئامێزە ژیانو بەهەشتی دنیای شادو دۆزەخی مرۆڤە!

*

خەڵکەکە زیاتر وروژابوون، چاکتر سەرگەرمی شێتگیری ببوون، ئەحمەد وەك ئەوەی لەخەو راپەڕێنن دەنگی سەربازێکی کولەبنەی کورتو کوێر راێڵەکاند:

- سەگباب تۆ چیت؟ زووکە بڵێ کوردیت یا نەء؟

ئەحمەد گەلی شانازی بەوە دەکرد کە کوردە، هەمو سەرمایەێکی ئەوەبوو بەسەربەستیەوە لەنێو منالآنی گەڕەکدا دەیووت، من کوردم.. نەك تەنها خۆی بەم نەژادەی دڵی دانەدەمرکا، بەڵکو دەبا لەدەمی خەڵکیش بیبیستبا کە کوردە بۆیە گەلێ جار چەتوونی دەکرد، شەڕی بەمنالآن دەفرۆش تا بژنەوێت (کورد کۆپەکی) دەیزانی ئەم وشەیە جنێوە، بەلآم لەبەر چاونەترسیو ئازایەتییەتی وا بەتووڕەییەوە ئەم جنێوەیان دەدایێ، بەلایەوە جنێو گرنگ نەبوو گرنگ ئەوە بوو ناوی وەك کورد بهێنن، کەچی لەئاستی پرسیارەکەی سەربازەکەدا بۆ یەکەمجاری تەمەنی

بێزی لەوشەی کورد هاتەوە، بەشەرمەوە سەیری خۆ کرد کە لەنێو ئەم گەلە گورگە برسیەدا ئەمیش کوردە!

- سەگباب قسە بکە کوردیت یا نەء؟

تارمایی وشەیەکی خەجاڵەت ئامێز نیشتە سەر لێوەکانی ئەحمەد، ویستی بێتە زمان، کەچی لێوەکانی بوونە یاساوڵ نەیانهێشت ئەو وشە پیرۆزە لەدەمییەوە بێتەدەرێ، بلەوتێتە پیسیو نەگریسی ئەو گوێیەی کە چاوەڕێی وەلآمی لێدەکات.. ترس بووە دەمامکێکی بزە ئامێز روخساری ئەحمەدی پۆشی، لەسەریەك وتی:

- ئا.. ئا.. منیش.. ئا..

- لەژێر دەمامکەکەی روخساریدا، تووڕەبوونو هەڵچوونێکی بێئەندازە بەرەو ناخی دەچوو، نەیدەتوانی باوەڕ بەخۆی بێنێو بێتەگۆ (وشەی کوردم) لەدەمیا نەلەزریو بەدارزاوی نەیێتە دەر، نەیووت کوردم..

هەرکە وشەی ئا.. ئا.. منیش.. لەدەمییەوە هاتەدەر، وایدەزانی ئەم وشانە رۆحو قەوارەیان هەیە، بەتەوسەوە سەرنجی خاوەنەکەی دەدەنو پێی دەڵێن (ترسنۆك) بۆیە لەکاتی دەربڕینی ئەو وشانەدا چاوەکانی نوقاندنو بەشەرمەزارییەوە دانی بەوشەکانا دەنا، هەرکە چاوەکانی کردەوە — بۆئەوەی بزانێ سەربازەکە قەناعەتی هێناوە یا نەء- کەچی لەباتی سەربازەکە دیمەنی خۆی هاوێشتە نێوچاوەکانی، مەیی، واقی ورما، چاوانی داچەقان، بوونە چوارچێوەیێکی بێسنووری ئەو دیمەنە،زۆری

لەخۆی کرد ببزوێ، ئیرادەی بەسەر هەنگاوەکانیا نەمابوو، چاوی لەسەر دیمەنەکە لادا، کەچی خوێنی گەنجە کوژراوەکە وەك شەقازللەییێك توند بلاچەی لەچاوانی هەڵسان کە بینی خوێنی گەنجە کوژراوەکە بەباریکە هێڵی خۆی گەیاندووەتە سەر (کاڵە سپییەکانی) لەرز دایگرت، دانەوییەوە بەهێمنیو جۆرە ڕیزێ جووتە کاڵەکەی داکەند، نایە بن هەنگڵییەوە.. هەرکە چاوی بەرزکردەوە دیمەنە نوێیەکە زیاتر نزیکی ببووە، بەجۆرێ حەپەسا، تەنانەت نەیدەتوانی چاوانی، بتروکێنێ کچێ رووتو قوت کراوەتەوە، چەن کەسێ ئەم لاو ئەولایان گرتووە، دڕ بە خەڵکەکە دەدەنو بەناو شەقامەکەدا دەیگێڕن، تەمەنی (١٤-١٥) ساڵان بوو، باڵابەرزی قژ ڕەشی پێست سپی، ترس وای لێکردبوو هەست بەوە نەکات رووتە بەجۆرێ حەپەسان هەڵنیشتبووە سەر روخساری دەنگی لێوەنەدەهات، چاوەکانی وەك دوو پشکۆی گەش دەبریسکانەوە، ئۆقرەیان لێهەڵگیرابوو، بەهەموو لایەکا دەیانڕوانی، ئەو جووتە چاوە گەشە، لەوساتەدا ئەوەندە دڵسۆزی ئەرکی خۆی بوو بۆ هەزاریەکی ساتێ لەسەر چ دیمەنو روخسارێکدا نەدەوەستان، ئەو چاوانە چ مرۆڤێکیان بەدی نەدەکرد.. باڵیان گرتبوو بەناو خەڵکەکەدا دەیانسوڕانەوە، ناوبەناو کەسێکی (هار) خۆی رادەپسکان،، شەقێ یا زللەییێکی پیادەکێشا، کچە رادەچڵەکی سەری بەهەموو لایەکدا بائەدا، کەسێکی مرۆی نەدەبینی بچێتە هانایەوە، هەرکە جار جار سەری بەرەو ئاسمان بەرزدەکردەوە، بەجووانی چاوە گەشەکانی دەبینرا، کە چۆن ئەو فرمێسکە بێدەنگانەی

کلی چاوانی رادەماڵیو تێکەڵی ئارایشتە ئاڵەکەی سەر گۆنای دەبوو.. تك تك ئەو فرمێسکە ڕەنگاورەنگە بەسەر سنگیدا دادەبارێ، کچەکە بێئەوەی گیانی دەرچوویێت، بەرەنگ، بەدەنگ، بەئومێدو هیوا مردبوو، کەچی دەجولایەوە، بی ئاسا دەلەرزی، هەرکە پرچە درێژەکەی دەهاتەسەر روخساریو بەرچاوی دەگرت، بەسەر راوەشاندنی پرچەکەی بەرەو سەرشان وملی دەبردەوە لەگەڵ سەر راوەشاندنەوەیدا چەند دڵۆپە فرمێسکێ وەك تفی لەعنەت بەر روخسارو سەرولەشی دەوروبەرەکەی دەکەوت، کە بازنەییێکی سفتیان بۆ دروست کردبوو.. چ کەسێ نەیدەزانی بۆ وا لەو کچە دەکەن.. تەنها تاوانەکەی ئەوە بوو جلی میللی تورکمانی لەبەردابوو.. چاوانی کەسانی دەوروبەری تینوی خوێن بوون، شەهوەتیش هانی دەدان بەنەوسێکی دڕندانەوە سەرنجی لەشی بدەن..

هاوارو فیژەییێکی ئەحمەد لەگەڵ دەنگی (ئاخ)ی کچەکەدا تێکەڵ بوو، کاتێ کە هەرزەییێکی نەگریس بە (قامە) سكو سنگی کچەکەی هەڵدڕی وەك مریشکی سەربڕاو لەبەرپێی خەڵکەکەدا هەڵبەزو دابەزی پێکرد، بەخوێنە گەشەکەی ئەو شەقامە پیسەی ڕەنگ کرد.. خەڵکەکەش پێیان بەسەر خوێنو جەستەیدا دەناو دەڕۆیشتن.. جووتە چاوانی کچەش لەکاتی گیانەڵادا جۆرە پرتەپرتێکی سەیری دەکرد بەژانو ترسەوە دیمەنی ئەو خەڵکەی پێاوە، دەستە سپییەکەیو پرچە ڕەشەکەی لەنێو خوێنی سوورو پیسی پێڵاودا ئامێتەی جۆرە ڕەنگێ بوو کە هەرگیز پیسترین تاوانی لەبەر ئەو ڕەنگەدا خۆی بۆنەدەگیرا..

سەعاتەوەختێ لەوەوبەر ئەحمەد گەلێ دلّی چوو بووە ئەو جلو بەرگە میللیەی تورکمانەکان کە ئەوەندەی دی روخساری بێگەردو جوان، قەدوبالاّی فریشتەئاسایانی رازاندبووەوە، بەرێزەوە بەتەنیشتی یەکدی دەڕۆیشتن، بەتورکمانی سرودی خۆشەویستیو دلّسۆزییان بۆ ولاّتو برایەتیو مرۆڤ دەوت، دەستە ناسکەکانیان چەپلّەی نازو خۆشەویستی لێدەدا، بەرەوتێکی ئەوتۆوە هەنگاویان هەلّدەهێنا، وەك ئەوەی (زەوی دایك) هەنگاوەکانیان ماچ کاتو زیاتر بیگوشێتە خۆیەوە ئاوها بەنەرمە رەوت شەپۆلیان دەدا، ئەحمەد لەئاستی ئەم دوو دیمەنەدا ئاگای لەوە نەما کە خەلّکەکە بەچ جۆرێ پەلاماری تورکمانەکان دەدەن، دەسبەجێ دەیانکوژن.. دوکان شکاندنو تالاّنکردن تێکەلّی خوێن رشتن ببوو.. ئەگەرچی نێوانی کوڕە گەنجە کوژراوەکەی بەردەمی ئەحمەدو کچە کوژراوەکە دوو سێ مەترێ دەبوو، کەچی لەنێوان ئەو دوو سێ مەترەدا شێت ئاسا بەپەلەو راکردن خۆی لەدەستی نیگای ئەو دوو تەرمە رادەپسکان، ئەمسەروئەسەری دەکرد، لەنێوانی دوو تەرمەکەدا نەیدەتوانی هەنگاو بەدیوی ئەولایانەوە بنێ.. خوێنی کوڕو کچەکە لەباریکە هێلّێکدا یەکیان گرت، جەمسەری پیرۆزی خوێنی تێکەلّ پەیمانیان بۆ نەوەی داهاتوو گرێدا.. ئەحمەد هەر ئەمسەروئەوسەری دەکرد، خوێنە تێکەلّەکەی نێوانی دوو تەرمەکە بۆ ئەحمەد پەرژینێکی ئەستووری دڕکاوی بوو نەیدەتوانی بەسەریدا بازبداتو خۆی دەربازکات، هەر ئەمسەروئەوسەری بوو، خەلّکەکە لەنێوان شەهوەتی خوێنڕشتنو

لەززەتی گەوجایەتی گەمارۆیان بەخۆدابوو، ئەوانیش لەنێو پەرژینێکی ئەستووری دڕکاوی هەلپەرستیو هەلّپەدا دەسوڕانەوە!!

دەنگی خوێن ئەحمەدیشی وەکوو خەلّکەکە هەراسان کردبوو.. دەنگەکە ببووە دوو بەش، یەکێکیان بەلەسەرو تینو لەدەروونی زۆربەی ئەو خەلّکەدا بوو خوێنی دەویست.. ئەوی دییان دەنگی خوێنی ئە دوو تەرمە بوو، کە ئەحمەد نەیدەزانی چییان دەوێ! یا چ گوێی مرۆڤێ بای ئەوە نەبوو حالّییان بێ!

نەك ئەو ئێوارەیەو بەس، رۆژی داهاتوو رۆژێکی تریش وەك دەیانووت (راوە تورکمان) بوو، گەلێ جار مێژوو تاوانکاری ئاوها لەدووتوێی خۆیدا پاراستووە، بەلاّم چ جارێ نەیویستووە بەخوێنی بێتاوانان لاپەڕەکانی خۆی بنەخشێنێ، بۆیە دووبارەبووەتەوە، ئەگەر ئەوتاوانکارییەش بەخوێن نەنوسرێ ئەوا هەر دووبارەو سێبارە دەبێتەوە!

گەر جووتە چاوێکی روونبین لەو سێ رۆژەدا کەرکوکی دیبا:

ئەوا:

لەهەر رۆژێکیا دەیان کەس کوژراوی دەبینی بەگوریسەوە بەستراونەتە دوای سەیارەو بەمردوویەتی رایان دەکێشن، شەقامەو شەقامیان پێدەکەن، خەلّکەکەش بەدارو بێلو بەرد بەدوویانەوەن..

سەدان دوکانو مالّ بەتالاّن دەبرێن، سەدان مالّە تورکمان بەجۆرە پارانەوەیێکی شەرم ئامێز خۆیان دەکرد بەکورد! هەزاران مالّە کوردی

بەشـەرەفیش بـەرەوپیری ماڵـە تورکمانـەکان دەچـوونو لـەناو ئـەو (خەڵکەشدا) دەیانوت: خزمی ئێمەن..

ئەحمەدیش کالەکەی لـەماڵێ دانـا، نـە شـۆردیو نـە لـەپێی کـردەوە، گەلـێ جار بۆ چەن دەقیقەییێك بەجۆرە سەرنجێکی سۆفییانە تێیان رادەما!

خەجێ هێـی رووداوەکـانی نـەبینی، بـەڵام کـەم کـەس ئەوەنـدەی ئـەو فرمێـسکی رشـت.. بـەو هـەموو سـاکارییەی خـۆی دەیزانـی مەسـەلەکە کوردو تورکمان نییە!

❊

٦

سێبەری بێزاری سەراپای داپۆشیبوو، فرمێسکە بەردینەکانی چاوی یاخی بوون، نهێنی روداوەکان ئاڵاّبووەنە روخساری رەنگی هەموو شتە مادییەکانی بەرچاوی گۆڕابوون، لەسەر هێ رەنگێکا هێ یەکێکیان نەدەوەستان، زەرد دەبووە سوور، سەوز دەبووە شین، سەرئەنجام لەنێو رەنگی بۆرو رەشدا مەلەی مەرگیان دەکرد.. بێهودەی ببوو بەسێبەرێ هەمیشە لەگەڵیا دەبزوا، فکری هەند تێکەڵو پێکەڵ بوو، تەنانەت بۆ خودی خۆیشی، هێی بۆ شی نەدەکرایەوە، گەلێ جار هەوڵی دەدا، سەری باسێکی دەگرت کەچی پاش چەند ساتێکی دی لەنێو باسێکی دیی بێبایەخدا خۆی دەبینییەوە، بێزی لەخۆی دەکردەوە —نەك تەنها لەخۆی- بەڵکو سەراپا میللەتەکەی پۆش ئاسا دەکەوتە بەرچاو- کە چۆن وا

بێقیمەت بوونو خەڵکانێکیش بەمیکرۆبو بەمایەی هەموو نەخۆشیەکی پیسی دەزانن.

(سەراپای میللەتێ بفرۆشرێ؟)

ئەمەیان بەعەقڵیەوە نەدەچوو.

- ((خوێنی زۆربەیان دۆشین، چیاو بەردیان پێ رەنگ کردین، زیندانو ئیعدامو ماڵ وێرانیان پی ئاوەدان کردینەوە، دواییش، وەك پێڵاوە کۆنێك تورهەڵدراین.. سەرانگوێلیش —نەوەك پیس بێ- نامانگرێتە خۆی!! بێزمان لێدەکاتەوە. مێژووی رەسمیش تورِی هەڵداوینەتە نێو لاپەڕە نەگریسو بۆگەنەکانیو بەنێوی (ئەڵقە لەگوێو نۆکەرو پیاوی ئیستعمارو زایۆنیەت!) ناومان دەبات)).

لەنێو بەیاننامەو هەڵسەنگاندنی پارتە پێشکەوتوخوازەکانیشدا بەبوودەڵەو بێنمودو گەوجو کرێگرتە ناودەبرێین..

سەراپای میللەتێ گەوج بێ؟ چۆن؟

چەن دوژمنمان هەبوو؟ کام دۆست لەسەرمان هاتەگۆ؟ کێ دانی خێری پیادا نایەن؟ شا؟ بەڵێ شا.. ئەمریکا.. ئیسرائیل.. هەندێ لەوڵاتانی عەرەب.. ئەدی ئێستا؟!

بۆ دۆڕاو و بەزیو دەتوانێ پاکانە بۆ بەزینەکەی خۆی بێنێتەوە؟! نازانم چ پێشەوایەکی عەسکەری فەرموویەتی: ((جەنگ سەرکەوتنو بەزینە، بەزیویش هەمیشە لەسەر خەتادایە)).

هەرگیز ئەحمەد ئەوەندەی ئەم ساتەی تەمەنی تووڕەو دڵگیر نەبووە.. نەیزانی چۆن وا بەشەقامەکاندا دەڕواتو چۆن گەیشتە ئوتێلی (شەلماشی) چۆن لەنێو هاوڕێکانیا دانیشت! دەسەڵاتی بەسەر دەنگی خۆیەوە نەما، بێ ئاگا بوو لەوەی بەدەنگی بەرز دەدوێ:

- ئەوەی ئێوە دەیڵێن، هەرگیز نابێ وابێ

حوسێن-یش بەهەمان دەمارگیرییەوە لەگەڵ ئەحمەد دەدوا:

- بەلای منەوە چاکترە.
- نەخێر چاك نییە..
- دەڵێم مانەوەمان لەنەمان چاکترە.. رەنگە دەرفەتێکی دی..
- دەترسم ئەمیش بە (مان) بژمێرێ؟
- مانێ، بەپێوەری عەقڵی ئەم سەردەمە، ئا!!
- جا ئێمە لە چ سەردەمێکداین؟
- ئەو سەردەمەی هەستی پێدەکەین..
- ئەوەی دەمانهاڕێ؟
- هەموو سەردەمێ بەشێکی کەسانی خۆی هاڕیوە..
- جا ئێمە ئەو بەشەین؟ دەتەوێ بڵێی سەردەم وای بەسەرهێناین؟
- هەر تەنها سەردەم نییە..
- ئەی چی ترە؟
- لەمن چاکتری دەزانی..

- بەکورتی ئەم درێژدادڕییەی ناوێ.. دەبێ بەجۆرێکی دی بیربکەینەوە.. دەنا..
- دەنا چی؟
- دەنا بێز لەخۆدەکەینەوە..
- ئەم جۆرە بێزهاتنەوە زەروورەتە، بەخۆداچوونەوەیە.. مایەی خۆئامادەکردنە، ئەڵبەتە گەڵێکیش بەسوودە..
- بۆ کەی؟
- بۆ داهاتوو..
- کام داهاتوو؟
- پێم سەیرە گەر وابزانی ئیدی نەماین.. ئێمە یانی منو تۆو ئەم هاوڕێیانەمان، لەتیف ئەنوەر، شێرکۆ، سەلاح، ئەمانەین، نەماین بەڵام میللەت هەر دەمێنێو هەر سەریش هەڵدەداتەوە شۆڕشیش بەرپادەکاتەوە.. راستە ئیستا بێز لەخۆدەکەینەوە رەنگە نۆکەریش بکەین، بەڵام..
- بەڵام چی؟ قوربان سەراپای مێژوو هەر بێزمان لەخۆنەکردووەتەوە؟ کەم نۆکەریو ئەڵقەڵەگوێمان قەبووڵ کردوە؟ کەم جاشایەتیو خۆخۆریمان تێدا بووە؟ بۆیەکدی کوژی کەم پەنامان بردووەتە بەر چەكو پارەو توانای دوژمن؟! کەم وانەی لەم بابەتەمان هەبووە؟ نازانم دەبێ داهاتوو کەی بێ؟! دەترسم ئەو رۆژە بێ کە میللەتانی دی چ پێویستیان بە (زەمین) نەمێنێ ئەوسا داهاتووی رۆشنو گەشو بێگەردی

ئێمە دەس پێ بکات!! ئەڵبەتە تۆ لەمن چاکتری دەزانی کە، چ میللەتێ هەندی ئێمە (شۆڕشی نەکردووە)و ئاشبەتاڵی نەبینیوە.. لەدوو سەد ساڵێکدا بیست شۆڕشو بیست ئاشبەتاڵمان بینیوە.. تۆ بڵێی کاری میللەتی ئێمە هەر شۆڕش بووبێ! وابزانم چ پێویست بەو بیرهێنانەوە ناکات کە چمان کردووەو چییان بەسەرهێناوین.. رژێمەکانی تورکو عەرەبو فارسو ئینگلیز، زۆڵەکورد، تۆپ تۆپێنیان پێنەکردووین؟! هەمووشتێکی خۆمان بۆ ئەوان نەدزی.. ئازایەتی خۆمان بۆ ئەوان نەدزی.. سامان، وڵات، پیاوەتی، چیمان بۆئەوان نەدزی؟! دزی ماڵی خۆمان نەبووین؟ چ دوژمنێکمان نەیانکردینە مقاش؟ نەیانکردینە پێڵاو؟ نەیانخەساندین؟ سەرچۆپیمان بۆ کام خوێنرێژ نەگرتووە؟ ئیدی وانەو داهاتووی چی.. حەزدەکەم بزانم چ داهاتوو و وانەیەکت مەبەستە؟

- بەهەڵدا چوویت ئەگەر وابزانی مەزنی وانە لەپیرۆزی یا نەگریسی دایە، نەخێر بایەخە، سەرەکییەکەی لەوەدایە (کەسانی قوتابی خۆی) چ جۆرە رەفتار لەگەڵ سەرەنجامیا دەکەن! چ وەدەست دێنن، چی لێ فێر دەبن، چ شتێکیان پێ تورهەڵدەدا.. گەلێ جار تاقە دڵۆپە خوێنێکی بەناحەق رژاو بووەتە سەرەنجامی وانەیەکی چاك رەفتاری ئەوتۆ نەك رووبارە خوێنی میللەتێك بەڵکو دەریا خوێنێکی بەناحەق رژاو — کە سەرەنجام بەدرەفتاریو کورتبینیو هەڵچوونو تورەییو رەفتاری لەگەڵدا کراوە- بەهێزترە هەرگیز ون نەبووەو نابێ!

- دەشێ وابێ.. بەڵام بۆ ئێستاو ئەمڕۆی ئێمە من لەگەڵ پێوانەی بڕیاری ئێوەم..

- بەڵام بڕیارەکەی تۆیش زادەی سۆزو تورەبوونە، ئەڵبەتە تۆ چاکتری دەزانی ئەو جۆرە بڕیارە پەلەیە، سەرەنجامەکەی تێکەڵو پێکەڵ دەبێ..

- گەلێ جار وانییە..

- مەبەستم بڕیاری ئاوها گرنگە، کاتو هێدی بوونی دەوێ، هەرگیز بڕیاری تورەئامێز، سەرەنجامێکی چاکی نەبووە، دیارە، نەکردنی کار لەپەشیمان بوونەوەی پاش کارەکە چاکترە، ئەگەرچی سەرەنجامی کارنەکردنەکە دەکاتە سفر، بەڵام پەشیمانی لەکار دەکاتە ژێر سفر.

- باوەڕناکەم ئەوەندە بێ ورە بن..

- خۆ فێری ورە بەرزیشمان ناکەیت

- فێرکردن، نەء، بەڵام هاندان.. ئا..

(لەتیف) یەکێ بوو لەو پیشمەرگانەی کە بەوردی گوێی بۆ ئەم ئاخاوتنەی حوسێنو ئەحمەد شل کردبوو، بەجۆرە نوزەییێکی بیستراو خۆی تێهەڵقورتاند:

- بڕیار لەکاتی ئاوهادا غیرەتی دەوێ تەئییدکردنی پرسیارەکەی کاك حوسێن غیرەتو ئازایەتی دەوێ، هەروەها بڕیارەکەی ئەحمەدیش غیرەتو لەخۆبوردنی دەوێ، من بەش بەحاڵی خۆم سەرم لێتێکچووە.. نازانم خۆیشم نازانم چی بکەم، بەڵام زۆرم پێ چاکە وردتر بڕواننە

مەسەلەكە، چ پێویست ناكات قسەو رووداوی كۆن بجوونەوە.. ئیدی ئاشبەتاڵەو با هەریەكە بیر لەوەزعو حاڵی خۆی بكاتەوە.. بەهەرحاڵ من لەگەڵ زۆربەدام.. زۆربە چ بڕیارێ دەدات من لەگەڵیا دەبم..

ئەحمەد وەك هەمیشە گەلێ رقی لەوشەی (زۆربە) دەبووەوە، قەناعەتی وابوو پشت بە (زۆربە) بەستن جۆرێكە لەخۆدزینەوەو ترس لەمەسئولیەت، پێی وابوو ئازایەتی لەجۆری بڕیاردا بەرجەستە دەبێ، وەك فیشەكەشێتە بەڕووی لەتیفدا تەقییەوە:

- (زۆربە) زۆربەی چیتە، دەتەوێ زۆربەیان بچنە پای قەنارە، ئەویش هەر لەبەرئەوەی زۆربەتان بڕیاری (چوونەوە) دەدەن وابزانم چ كەسێ ناتوانێ رێ لە (ئیختیاری) كەسێكی دی بگرێ.. هەركەسەو خۆی سەرپشكە، ئەڵبەتە خۆی بەرپرسیاری سەرەنجامە..

حوسێن هەستی بەسەنگو كاریگەری قسەكانی پێشووی خۆی كرد، وایدەزانی ئەوانەی بێدەنگن پشتگیری رایەكیان كردوە، لەتیفیش لەگەڵ زۆربەدایە، ئەوا ئەحمەد بەتاقە نەفەری دەمێنێتەوە.. حوسێن پشت ئەستورانە وتی:

- جا بۆ لەئێستاوە حوكم دەدەی‌و دەڵێی: دەچنە پای قەنارە، وادەزانم لەمەشیان هەر بەخێرایی‌و توڕەیی حوكمی خۆتت دا.. ئەوا میری (عەفو عام)ی دەركردووە، هەزاران پیشمەرگە بەخۆو بەچەكەوە تەسلیم بونەتەوە، هەموویانیش –بڕیار– وایە بگەڕێنەوە بۆ سەركارو كاسبی

پێشوویان.. باشە تۆ خۆت بەر لەپێنج شەش مانگێ نەتدەووت دەبێ پایدۆسی لێبكەین..

ئەحمەد گەلی دەمارگیر بوو، رەنگی سوورهەڵگەڕا نەیدەتوانی بەوردی دان بەسەر وشەكانی خۆیدا بنێ.

- تۆ.. ت.. تۆ.. هەر بیر لەوەزەیفەو..
- وس بە.. ئەگەر ئاوها بیرم بكردایەتەوە، ئەمساڵە لەگەڵ ئێوەدا نەدەبووم.
- بەڵام لەگەڵ (زۆربەدا) بوویت.
- بۆ (زۆربە) وەزیفە پەرست بوو؟
- مەبەستم بڕیاری بەشداریكردنت زادەی بڕیاری (زۆربە) بووە بەزۆربە چیاتان هەڵبژارد، ئێستا لەم كاتە ناسكەدا دەتانەوێ زۆربە بچنەوە تەسلیم بن..
- جا چاكە گریمان لێرەدا ماینەوە، چی بكەین؟
- كەی من وتوومە لێرەدا بمێنینەوە؟
- ئەی بچین بۆ ئەوروپا؟
- كەی باسی ئەوروپام كردووە؟
- كاكی برا، گەر دەتەوێ لێرەدا بمێنینەوە ئەوا پێشەكی حەزدەكەم ئەوە بزانی (دەروازەكانیش) تامی نەماوە، ئەگەر وەك پەناهەندی بچینە ئەوروپا، ئەوەیان نەء و..

ئەحمەد نەیهێشت قسە تەوس ئامێزەکانی حوسێن رەوتی خۆی وەرگرێ، زوو قسەکەی بڕی..

- هەرگیز نەمووتووە لێرە بمێنینەوە، یان بچین بۆ ئەوروپا تۆ دەزانی.. هەمووتانیش دەزانن مەبەستم چییە.

- ئەڵبەتە دەزانین.. دەتەوێ بڵێی بەرگری دەکەین، چاکە ئەوان تەواویان کرد، ئەوجا نۆرەی ئێمەیە، برا جەنابت هەرزەکارانە بیر لەشۆڕش دەکەیتەوە.. کەم تۆپی تەیارە شکێنمان هەبوو؟ یا ژمارەی پێشمەرگەکانمان کەم بوو؟ ها سەدو بیست هەزار پێشمەرگە، تەنانەت سەدوبیست دکتۆرو، دووسەد ئەفسەری گەورەو چوار پێنج وەزیر، شەست حەفتا ئەدیبو شاعیر، سەداپەنجای جەماوەری کورد.. ها؟ ئا ئەمانە هێیان پێنەکرا، قوربان ئێستا دەتەوێ بەم هەشت نۆ کەسە برسیو شکست خواردەیە شۆڕش هەڵگیرسێنینەوە؟ گریمان چووینەوە بۆ چیاکان، بەچی بژین؟ کێ؟ چ وڵاتێ یارمەتیمان دەدا؟ وابزانم ئەم تەمەنەی ئێمە تەحەمولی تەنها یەك ئاشبەتاڵ دەکات.. من بۆ خۆم ئامادەنیم بناغەی ئاشبەتاڵێکی دی داڕێژم ببوورە..

ئەم قسانەی حوسێن گوللە ئاسا سۆزو عەقڵی ئەحمەدی پێکا یەکدوو جار ویستی بەتەوسەوە وەڵامی باتەوە کەچی وشەکان لەدەمییەوە نەهاتنە دەر دەیویست بڵێ:

(بۆم بکرێ زمانی ئەو کەسانە لەبن دەبڕم کە بەخەڵکانی بێگانە پشت ئەستورنو داوای یارمەتی لەبێگانە دەکەن، خۆ وابەستەی بەرژەوەندی

ئەوان دەکەن.. کەی پێشمەرگە دەروێش ئاساکانی ئێمە پێویستیان بەیارمەتی هەیە.. چ یارمەتییێك؟

ئەوە نەبوو زۆربەی زۆری پێشمەرگەکان، رووتو دەربەدەر، بێپارە، چڵکن، برسی، ماندووبوون.. چ پیشمەرگەییێك توانیبێتی بەو هەشت نۆ دینارەی —کە مانگێ هەبوو سێ مانگ نەبوو- ژەمێکی تێروتەسەل بخوات؟ سەو برسی، رۆژ ماندوو و برسی، هاوینو زستان ماندوو و برسیو چڵکن، کێو ئەسپێ لەباخەڵیان تەراتێنییان دەکرد.. ئیدی یارمەتی وڵاتانی دیی چی؟ کەی یارمەتی بۆ پێشمەرگە بوو.. هەر بۆ ئەم مەسئولو خزمی ئەو مەسئولو.. چەكو فیەکیش، ئەوا دوژمن زۆری هەیە.. نانی زۆرە.. چەكو نانەکەی ئەو، هی ئێمەیە ئەمڕۆ لەلای ئەودایە ئازاد ئەو کەسەیە لێی وەردەگرێتەوە، بکوژە لەبەرئەوەی دوژمنەکەت نانی پێیە، نانەکەش هەر هی تۆیەو ئەو دەیخوات بکوژە، لەبەرئەوەی دوژمنەکەت نانی پێیە، نانەکەش هەری هی تۆیەو ئەو دەیخوات، بکوژە، پشت ئەستووربە بەتفەنگەکەی خۆت رایی عامی عالەمی، نەك گوێ ناگرێ بەڵکو کەڕە، گەر جاربەجاریش نوزەییێکی لێوەبێ ئەوە تەنها بۆ دەسەڵاتدارانەو لەسەر ئەوان دێتەگۆ.. تفەنگەکەی خۆت دەنگی حەقە، بڕیاری نەتەوەیەکگرتووەکان دەم کون کەری (مەجلیسی ئەمنە..ن) سرودی راپەڕین.. جوانترین وشەیە، پتەوترین رستەی حەقی پێدەنووسرێ.

کەچی ئەحمەد هەر هێی پێنەوترا، هانی خۆیدا بەدەنگی بەرز بەحوسێن بڵێ: نەفرەت لەو کەسەی ئەم بیانووە دەکاتە مایەی بێدەنگیو سستی خاویمان، نەفرەت لەو زمانەی کە دەیەوێ خەڵکی رابێنێتە سەر سواڵو سەدەقە..

کەچی ئەحمەد دانی بەخۆداگرت، زۆر بەهێمنیەوە وەڵامی پرسیارەکەی حوسێنی دایەوە:

- دڵنیابن، هەر ئەم هەشت نۆ کەسە نین، سەدان، هەزارانین، تەنها چاوەڕێی بلێسەکە دەکەن، ئیدی هەر (کەڵەپیاوە) و خۆی بڕیاردەدا.. رۆڵە راستەقینەکانی شۆڕش، ئامادەن..

حوسێن بەتەوسەوە وتی:

- وابزانم پێویست ناکات موحازەرەی شۆڕشگێڕیمان بۆ بدەی..
- موحازەرە نییە، وەڵامی پرسیارەکانی تۆیە..
- لەگەڵ ئەمەشدا کە موحازەرە بوو کەچی لەسەردەمیش دابڕاوی، لەئەلفەو بێی سیاسەت نەگەیشتوویت هەر باسی (خۆ) دەکەیت بایەخێ بۆ دەوڵەتانو بەرژەوەندییان دانانێی، لەکاتێکیشدا (ئێستا) خۆت کوتاڵێکی کۆنی بێبایەخی ئەو سەوداو موعامەلەیەی دەوڵەتانی.. وەك لەمەوبەر وتم لەچیت کەم بوو.. شۆڕشێکی نموونەییت هەبوو.. هەموو بەرەو چینەکانی گرتبووە خۆی، ئاغاو رەنجدەر، نیوەچەپو ئەوپەڕی چەپو نیوەڕاستو ئەوسەری راست.. کەچی ئەمەیش سەرئەنجامەکەی بوو..

وشەی (شۆڕشێکی نموونەیی) خوێ ئاسا برینەکانی ئەحمەدی چوزانەوە.. راستە لەهەندێ لایەنەوە نموونەیی بوو بەوەی بەشە هەرەزۆرەکەی جەماوەری کورد، پێشمەرگەو لایەنگری بوون، ئەحمەد بەچاکی دەیزانی شۆڕشەکەیان ئاغاو رەنجدەر، راستو چەپی لەئامێزگرتبوو، ئەویش نەك سەبارەت بەئایدیۆلۆژییێکی روونو گەش بووبێ، نەخێر، تەنها هەستی چەوساندنەوەی نەتەوایەتیو وشە ساکارو پیرۆزەکەی کوردستان یەکی خستبوونو لەیەك زنجیرەدا کاریان دەکرد، وەنەبێ هەر چینو بەرەیەکیش خۆیو بەرژەوەندی چینەکەی فەرامۆش کردبێ، هەموو هەر لەسێبەری هەستی نەتەوایەتییەوە کاروپێویستی خۆیان وەئەنجام دەدا.. ئاغا هەر ئاغا بوو دەسەڵاتیشی زیاتر بوو..

(لەملا) -لای شۆڕش- گەر راوێژکار نەبا ئەوا لەبەرگی (ئامر هێز) یا (ئامر بەتالیۆن) بەهەندێ قسەی زلو فیشاڵ، بەدڕەفتارییەکانی دادەپۆشیو بەردەوامی بەپیشەی ئاغایەتیەکەی دەدا، دەستو پێو نۆکەرو دەکەر، حەرەمخانەو دیواخان، دەس لەسەر سینەو زەردەخنەی مەکربارانە، بەپۆشاکی شۆڕش –گێڕانە- داپۆشرابوو..

(لەولاشەوە) –لای میری- سەرەك جاش بوو، گوند سووتاندنو چیاگرتنی بەقۆنتەرات لەمیری دەگرت تەنانەت سەلامیشی بۆ جوندی ئەوەل دەکردو پێی دەوت سەییدی!!

دەستو پێوەنەکەیشی (چش!)

لەملا ئینتهازیو ماستاوکەر لەریزی پێشەوە تەراتێنیان دەکرد!

لەولا دەبوونە مدیر عامو وەزیری کارتۆنی.

لەملا گەورەپیاوانی مەسئولیان دەنارده داخوازی فلانەکچی فلانە ئاغا بۆ فیسارەکوڕە مەسئولی نەخوێنەوار.

لەولا واستەیان دەکرد تا کوڕەکەی فلانە مەسئولی خوێنڕێژ کچەکەی بخوازێت!

لەملا بەناوی (بعثات) بۆ فێرە ئەلفو بێی مێبازی و قاچاغچییەتی کوڕی مەسئولەکانیان دەنارده دەرەوەی وڵات.

لەولا بۆ جاسوسی دەنێردرانە دەرێی وڵات.. لەقوتابخانە جاسوسییەکانی دەرێدا (مۆدێرترین) وانەی پیاوکوژیان دەخوێند.

لەملا مەسئولی گومرگ.

لەولا قاچاغچیو..

لەملا —بەستەزمانە- بەدوو ساڵ پێشمەرگایەتی فەقیرە ئارەقی شینو مۆری دەردا تا توانی سی چل هەزار دینارێك بەیەکەوە بنێو لەشاردا خانووەکەی بۆ تەواوبکەن!!

دایکی پێشمەرگەکەش دەیووت:

- چیمان دروست کردووە.. کونجێکە، پێمانی ڕەوا نابینن.

لەولایش ئەوەندەی بەرتیل لەرەشو رووتان وەردەگرتو هێندێکی بۆ مەسئولە قەسابەکانی میری دەبرد تا، بەقەد مەسئولێکی قەساب بەشێ لەدەواجنو مەزرەعەو سەیارەو ئوتێلی پەیداکرد! ئیدی ئینتهازییەکان چ لەملا یا لەولا بازاڕیان گەرم بوو و پەکیان نەدەکەوت..

ئەحمەد گەلێ دڵنیابوو کە شۆڕشەکەیان بەهەردوو بارەکەیدا نموونەیی بوو.. دەستو پێو نەفەر پێشمەرگە سادەو بەجەرگەکەیش، بەگوڕتر، دڵسۆزتر، لەخۆبردووتر لەمەیداندا بوون.. دەزگاییێکی داپڵۆسێنەریش، چەندین جەللادی ڕاهێنابووە سەر (مۆدێرنترین جۆری ئەشکەنجەی سەدەی بیستەم) بێنمودو شەلاتی شارانی گرتبوە خۆی، بەندیخانەکانی خەلانو رایات، لە چ زیندانییێکی شۆڤێنیەکان کەمتر نەبوون، تەنانەت دێی دەربازبوونی وشەیان نەدەداو ئیعدامیان دەکرد.. خۆ ئەگەر هەندێ —خێرەومەند- نەبان ئەوا (رەئوف —یان) لەسەر چیرۆکێ سەرنگون دەکرد، یا بەقەد ژمارەی وشەکانی چیرۆکەکە شەقیان تێهەڵدەدا، دەبوایە کەسیش باسی نەکات، خۆخەریك بوو حوسێن-یش بەهەمان دەردی حوسێنی کەربەلا ببەن.. لەم لایەنەشەوە گەلێ نموونەیی بوو!! لەلایەکی دیشەوە لەئەوپەڕی نموونەیی خۆی دەنواند، هەزاران (بەرگری میللی) زۆربەی هەرەزۆریان بەپارەی خۆ چەکیان کڕی بوو هەموو خزمەتێکیان دەکرد.. میللەتیش بەتایبەتی لادێ نشینان، نەك بەنانو ئاو بەڵکو بەخوێن لەگەڵ شۆڕشدا بوون.. شۆڕش ئاسۆی رونیان بوو، هیواو ئومێدیان بوو، شۆڕشی شەقڵ بوو پیاوەتی نیشان دەکرد، خۆ خەڵکانی شارانیش زۆربەیان لەپێشمەرگە کەمتر نەبوون..

ئەحمەد هەند دڵنیابوو لەنموونەیی شۆڕشەکە ئەوەندە دڵنیا نەبوو لەئینسانیەتی خودی خۆی، بۆیە بەدان بەخۆداگرتنەوە وەڵامی حوسێنی دایەوە:

- بەڵێ نموونەیی بوو.. ئەوەتا سەرەنجامەکەی شاهیدێکی چاکە!!

(لەتیف)و (ئەنوەر) لەم گفتوگۆیە حەوسەڵەیان چوو بەیەك دەنگ وتیان:

- بیبڕنەوە.

لەتیف زیاتری وت:

- ئەمان وت کاری کۆن بەبا نەکەین.. ئەم کەشە کەشمەی ناکەین هەرکەسەو خۆی بەرپرسیاری کاری خۆیەتی‌و..

ئەنوەر نەیهێشت لەتیف قسەکانی تەواوبکات.

- من چاوەڕێی بڕیاری کەس ناکەم.. من بڕیاری خۆم ئەوەیە، گەر حکومەتی عێراق بشمکوژێ.. هەر ئەوم پێ‌چاکترە!

ئەحمەد بەهەمان دەمارگیریەوە بەئەنوەری وت:

- خۆزیات بەمردن دەبێ.. چۆنت دەکوژێ.. هەموو ساتێك دەبێ بەمردنێ، لەرۆژێکدا دەیان جار دەمری.. لەبیرت نەچێ تەسلیم دەبی.. دەشزانی تەسلیم بوونەوە یانی چی؟

- دەزانم.. بەڵام لەم وەزعە باشترە.

- لەگەڵتام، لەم وەزعە باشترە.. لەهەردوو باشتر ئەوەیە، تا ئاسنەکە ساردنەبووەتەوە کارێ بکەین ئەشکەوت.. چیا.. بەفر.. ئەمانە کەرەستەی سەربەستین.. راستە بەئاسانی ناتوانین سەربەستی بۆ میللەت دابین بکەین، بەڵام هەر هێ نەبێ بۆ ئەم وەزعو حاڵەمان لەنێو بەفرو چیاو ئەشکەوتدا سەربەست دەژین بەسەربەستیش دەمرین..

ئەنوەر بەتەوسەوە وتی:

- تۆ بۆ سەربەستی خۆت بیردەکەیتەوە..

- ئەڵبەتە.. لەم کاتو شوێنەدا سەربەستی خۆم لەیاخی بووندا بەدی دەکەم، تا یاخی بم سەربەستم، دەنا مل کەچ دەبم.

- یاخی بوون هەر لەپێناوی یاخی بوون؟

- نەخێر یاخی بوون، لەتەسلیم بوونەوە لەملکەچی، لەسەر شۆڕی‌و پەناهەندەیی، لەشا و شێرو خورشیدو جامبازانی بازاڕی کوردایەتی لەدیوەخانی مەسئولە بەزیوو پەناهەندەکان، لەبەزەیی‌و تەوسی خەڵك، لەچارەنووس، لەبێ‌سەروبەری، لەئاشبەتاڵ.. یاخی بوون لەبێدەنگی.. من سەربەستیم لەیاخی بووندا بەدی دەکەم، یاخی بوونیش خوێنی سەربەستی دەوێ‌و تاقە بناغەی وجودە..

- چاکە منیش بەپێی نیسبەتی سەربەستی بەتایبەتی سەربەستی خودیم، ئەو جۆرە سەربەستییەی بۆت هەڵبژاردووم رەتدەکەمەوە!

- ئەوە کەیفی خۆتە سەربستی، سەربەستی لەرەفتارو بیرکردنەوەدایە.. بێ ئەمە هەست بەئینسانیەتی خۆم ناکەم.. گەر خواردنو خەو، ریتو پەڕین، پاکانەی (مان) بێت، ئەوا تف لەو مانە.

حوسێن بۆئەوەی کۆتایی بەم قسانەبێنێت بەپێکەنیەوە وتی:

- دەی ئەوەی ناوێ.. بابەرەو مەیخانەو.. بکەوینە رێ.. کەی بخوێنەوە؟ کەی بڕشێینەوە.. کەی جنێو بەحکومەت بدەین!!

چ جارێ ئەحمەد، ئەوەندەی ئەو پێکەنینە تەوس ئامێزە قێزی لەپێکەنینی ناوەخت نەهاتبووەوە، هەر بزەیێکی هەریەکەیان جۆرە

تیرێکی ژەهراوی بوو فیکرو دڵو سۆزیان ئەنگاوت.. نەیویست هیٚ بڵیٚ، لەگەڵیاندا نەکەوتە ریٚ، جێیان هێشت، لەجێیەکەی خۆی نەجولاّیەوە پەیتاپەیتا جگەرەی بەجگەرە دادەگیرساند قەد چاوەڕێی ئەم جۆرە هەڵوێستو وەلاّمەی ئەم هاوڕێیانەی نەدەکرد.. ئەم ئێوارەیە بەرلەوەی لەشاری (مهاباد) لەئوتێلی (شەلماشی) ئەم دانیشتنە سازدەدەن، دنیای لێهاتبۆوە یەك، خۆی بەناشایستەی ژیان دەزانی، ئەویش سەبارەت بەوەی لەمەیدانی (چوارچرا)دا دوو پێشمەرگەی رەنگبواردووی بینی، دەیانی ناسی سەروڕیش هاتوو، بیٚمەیل، گرژ، کاس، یەکێکیان بەئەحمەدی وت:

- ئەریٚ چۆن بەشەوورۆژێك وامان لێهات، بەفریش باین چەند مانگێکی دەویست بتوێینەوە..

- ئیتر..

- چی ئەکەن؟ مەبەستم چی ئەکەیت؟

- جاریٚ نازانم.

- ئێمە بڕیاری خۆمان داوە، گەر رێمان لیٚنەگرن دەچینەوە بۆ ئەودیو

- تەسلیم دەبنەوە؟!

- ئەی چی بکەین؟

- نا.. نازانم.. کەیفی خۆتە..

پێشمەرگەکان رۆیشتن، ئەحمەد لەچەقی مەیدانەکە بۆ چەن دەقیقەییێك بت ئاسا وەستا.. گەلیٚ جار لەشیعرو چیرۆکی کوردیدا ناوی (چوارچرا)ی

بەرچاوکەوتبوو، ئەگەرچی جارجار لەقەوارەی (ناو)و (جیٚ) دەردەچوو، بەلاّم ئەمجارە (چوارچرا) ناوو و جیٚ نییە، برینێکی تیراوی ئەم نیشتمانە لەخۆچووەیە، خوێنو کێم دادەڵێنیٚ، ئەم جارەیان (شتێکە) تێکەڵ، لەیەك کاتدا بەرینی هەموو دنیاو چکۆلەیی ژوورێکی بەندیخانەی هەبوو.. لەنێو مێشکی ئەحمەدا لەنگەری گرت، بەبەرینی (زەمان) رێکە خوێنی گەشو ئومێدی پیٚ شێل کراو و هیوای تاساوی پێوەئالاّبوو.. هەرچی ئەو قەنارانەی مێژوو هەیە کە ئنسانی چەوساوەی پیٚهەڵواسراوە، لەبەرچاوی ئەحمەدا، مەیدانەکەیان تەنی بوو.. هەزاران هەزار قەنارە، رەش، زەرد، سپی، هەر قەنارەو شەهیدێك.. هەر شەهیدە پیتیٚ، لەتەنیشتی یەکەوە ببوونە رستە، رستەکانیش کتێبێکی والاّبوون..

ئەوەی لەهەر سەدامو شوێنێکدا، لەکۆیلەیی یاخی بووەو لەسێدارەدراوە، ئەوا وێنەی دووەمی سێدارەکەی وەك (ئەثیر) لەبەرچاوی ئەحمەدا بەرجەستە بووە، هەریەکەو بەرگی کۆلکەزێڕینەیان لەبەردایە.. لەئاستی گەورەیی ئەواندا ئەحمەد سەری داخست، مەیدانەکە لەبەرچاویا ئەوەندەی ژوورێکی (ئینفرادی) لێهات، کاس بوو، هەزارەها جۆرە دەنگ لەنێو سەریا دەزرنگایەوە، هەموو دەنگی ئەوکەسانەی مێژووبوون، کە لەژورێکی تاریكو چکۆلەوە بەرەوقەنارە هەنگاوی سەربەرزییان ناوە..ناڵەو تاسە، خەونو وڕێنەیانی دەبیست، رەنگو سیمای ورەئامێزیانی دەبینی.. هەست بەبیٚنرخی ئینسان بەمێشکیا گوزەری کرد، پرسیارێکی گەمارۆدراوی بیٚوەلاّم گێژی کرد، ئەویش بۆ چ داروبەرد، تۆڵەکەو کا،

پەینو ریتن نرخی هەیە؟ ئەدی بۆ ئینسان، ئینسانی رۆژهەڵات، ئەمریکای لاتینو وڵاتانی سێو چوارو پێنجو سەد.. بەتایبەتی ئینسانی کورد نرخی نەبووە، چ گوێیەکی نەتەوە یەکگرتووەکان نەیبیستوون، خوێنیان نرخی نییە، کوژراوە، هەر لەبەرئەوەی کورد بووە ویستوویەتی وەکو ئینسان بژی.. ئابڕوی براوە.. دەربەدەرکراوە.. خەسێنراوە، نۆکەری نۆکەرانی پێکراوە، هەر لەبەرئەوەی کورد بووە! دۆستو نەناس هەر بەم دەردەی بردووە.. چ نەماوە پێی نەکرێ، لەخاك بێبەری، لەوردترین پێویستی ئینسانی بێبەری.. بەشایستەی ژیانی (سەگ ئاسا)ی نازانرێ هەر لەبەرئەوەی کوردە.. ئیدی ئەگەر بۆ (مان)و سەربەستی یاخی بێ، بکوژرێ، بکوژێ، بۆ لەرێ دەرچوو درِندەو انفصالی خوازو.. و.. و.. بێ بۆ؟

بزەیێکی خەجالەت ئامێز بووە وەڵامی ئەم پرسیارە ناوەختەی، هەر کە سەری هەڵبڕی، حەپەسا لەرز دایگرت، یەکسەر (سێ قەنارەی ئەثیری) خۆی هاویشتە ناو دیدەکانی کە وەك دوو پشکۆی دۆزەخ دەبریسکانەوە: قازیو سەیفو سەدر بوون، لەکبریائی عیساو برایمی نێو ئاگردا بوون، ورە لۆمۆبا ئاڵابووە جەستەیانەوە..

بیستو نۆ ساڵی رەبەقی بەر لەئێستا قازیو سەیفو، سەربەرزانە چوونە پای قەنارە، پێڵاوەکانیان کەوتە ژوور سەر دوژمنانی ئینسانی کورد.. بسیستو نۆ ساڵ لەمەوبەر، کۆمارێ روخا پاش ئەوەی بۆ ساڵێ دنیای رۆشنی بینی، سەرنگون کرا، فرۆشرا، بەرژوەندی دەوڵەتان، بیرە

نەوت، سیاسەت بازان، کۆمارو خوێنی کوردیان پێایەوە.. ئیدی پەناهەندەییو دەربەدەری، هەزاران تفەنگی سەروخوار لەکاروانێکی نەسرەوتدا، خاكو وڵاتیان سپاردە نەوەی دوای خۆیان.. ملی رێیان گرتەبەر..

مهاباد، مەهابادی قورقوشمیان بەسەری شادا توانەوە وێنەی قازی دەرکەوت.. شا ترسی نەما!

هەرکە هاورِێکانی ئەحمەد بەرەو بارِ کەوتنەرێ ئەحمەد بەجۆرێکی سەیر هەستی بەتەنهایی کرد تەنهاییێکی ئەوتۆ کە دارو دیوارو تفاقی ئوتێلەکەی بەنامۆ دەزانی، چاو لەسەری دا نامۆ ئاسا شتەکانی بۆ دەبینی، گوپەکانیشی وەك ئەرکی ئەندامی لەش تەنها دەیبیست، سەر، بار بوو بەملیەوە، دەستو پێ بەلەشیەوە وەك شتێکی زیاد دەکەوتە بەرچاوی، هەستی دەکرد خاوەنی هیچ شتێ نیە، تەنانەت خەون بۆ خۆی نابینێ، یادەکانی هی خۆی نین مێژوویش تورِی هەڵداوە، سۆز، بێز لەو دڵەی دەکاتەوە، بیر لەنێو ئەو مێشکەیدا خۆی بەنەگریس دەزانێ، زەویو رێگا، نایانەوێ هەنگاوی قاچەکانی لەپشت گرن دەمو دگانو زمان ئامێر ئاسا ژەنگ گرتوو بوون.. بۆ چەند ساتەوەختێ بیری خودکوژی بەبەرچاویا گوزەری کرد ئەو هاورِێیانەی وەبیرهاتەوە کە چۆن —هەرکە هەواڵی ئاشبەتاڵیان بیستو دڵنیابوون- خۆیان کوشت.. ئەگەرچی ئەوکاتە دەیووت:

(ئازاه ترسنۆکی)

بەڵام ئێستاو کێ ئازاو ترسنۆك گەلێ بەئازایان دەزانێ لەهەمان کاتیشدا بەخۆپەرستو خۆویست دەکەونە بەر فکری..

(بەڵێ.. ئەوەندە خۆیان خۆش دەویست، نەیانویست رۆحی ماندوویان زیاتر ماندووتر بکەنو چاویان بەم بێ سەروبەریو بێ ورەییو بەزینە بکەوێ..) گەلێ خۆی هاندا.

دەبێ بەهیوا بم، بەزین ئەوە نییە دۆڕابم بەزین ئەوەیە خۆ کاری دۆڕاندن مەیسەر بکەم بەزین ئەوەیە خۆم خۆم ببەزێنم.. با داگیرکەر هەموو شتێکم داگیر بکات، خاك، ماڵ، ئابڕو، سامان، بەڵام با خۆم رێی داگیرکردن بوی دەروونی خۆم خۆش نەکەم! نەخێر نەبەزیووم.. راستە راستە ئەمڕۆ دۆڕاوم بەڵام نابەزم!

بەم وشە گیان بەخشانە ئەحمەد هانی خۆی دەدا، چاو و سەرو سەراپای ئەندامەکانی لەشی کەوتنە ژێر ئەم ئیرادەیەی.. هەست بەبوون ختوکەی دەدا بەرەو یاد، هەر یادێ بێهەنگاو بنێ، دڵنەوایی خۆی پێبداتەوە، بەرەو چواردەساڵی رەبەقی بەر لەئێستای چوو، بەرەو ئەو رۆژە مەزنەی ئەیلولی ١٩٦١ گەڕایەوە کە: بەشێکی تەواوی کوردەکانی کەرکوك تووشی شاگەشکە ببوون، لەهەموو کوچەو ماڵێکدا لەهەموو چایخانەو مزگەوتێکدا، یەکەم تەقەی (دەربەندی بازیان) سەر باسی ئاخاوتنو پلیتەی ناخ تەقاندن بوو.. تەنانەت بودەڵە بێ نمودەکانیش سەرەنجامیان لەو ئاسۆیە گیرکردبوو کە کوردان —پاش تاقیکردنەوەی هەموو زمانێ- بەزمانی تفەنگ داوای مافی زەوت کراوی خۆیان دەکەن.. رۆژی

سەربەستیو سەرفرازی قەد تامو چێژی یەکەم رۆژی —دەستپێکردنی شۆڕش- نییە یەکەم رۆژی شۆڕش ئەو دەلاقەیەیە کە دنیای ئازادی لێوەدیارە، یەکەم هەنگاوی بۆ دەنێ بەرەو رۆشنایی دەکەوێتە رێ.. ئیدی پیاو ئەو پیاوە بوو پێشمەرگە بێ، یان یارمەتییان بدات، یا دۆستی، یا ناسیاوێکی پێشمەرگە بێ.. خەڵکانی کورت بینیش، هەروایان دەزانی پێنجو دوو رۆژێکە یان حکومەت دەڕوخێ یان کوردان خامۆش دەبنەوە بۆیە زۆر بەگەرمییەوە سەیریان دەکرد یا زۆر بەساردییەوە دەیانڕوانییە شۆڕش..

بۆ ئەحمەد، رۆژانی یەکەمی شۆڕش گەشترینو بەتامترین رۆژانی تەمەنی بوو، ئەو چەند مانگەی لێنەدەگوزەری تا لەپاڵێوراوییەوە بووە ئەندامی یەکێتی قوتابیانی کوردستان.. بەجۆرێکی ئەوتۆ تێکەڵی رێکخراو و شۆڕشی نەتەوەکەی ببوو، وایدەزانی، دەبێ شۆڕش بزانێ بەیانی چی خواردووەو ئێوارەش چی دەخوات.. رۆژانێکی گەلێ بەتامی ژیانی ئەحمەد بوو لەچەتوونیو هەڵشەییەوە بەرەو ئارام بوونو هێمنی مەشقی دەکرد.. گەلێ بەسوێی خۆفێرکردن بوو، زۆری دەخوێندەوە، خۆی ماندوو دەکرد بەڵام وەك خۆی پێی لێدەنێ چ کتێبێ، چ باسێ هەندەی وشە ساکارو بێگرێکانی خەجێی دایکی کاری تێنەکردبوو. سیحری وشەکانی خەجێ لەسادەییو راستگۆییدا بێهاوتا بوون، درێژترین باسی بە سێ چوار رستەی کورت کورتو سفت کە زادەی بنەماییکی پتەو ئامێتەی ئەزموونێکی خودی چڕ بوون، گەلێ جاریش بە (ئا) یا (نەء)

رای خۆی دەسەپاند.. بەکورتی خەجێ مامۆستای هەموو وانەکانی ئەحمەد بوو.. رودە وردە ئەو رۆژانەی وەبیری خۆی هێنایەوە: کە ساڵی ١٩٦٣(حەرەس قەومی) یەکان مەحمودی زڕباوکیان لەرەشبگیرێکدا گرت.. چەند مانگێکیش لەگەڵ خەجێی دایکیا بەپرسو سۆراخو کوناوکونیان، دەکرد لەم پۆلیسخانە بۆ ئەو پۆلیسخانە.. نەك تەنها مەحمود بەڵکو سەدان کەسی دی بێسەروشوێن کران، ئەویش تەنها لەبەرئەوەی کورد بوون سەرنگون کران —مەحمود تەنها هەر ئەوەندەی دەزانی: خواو پێغەمبەر، رۆژی حەشر، بەهەشتو جەهەنەم، پێنج فەرزە نوێژ، رۆژووی رەمەزان، بەیانیان بەرەو کار، ئێواران لەگەڵ چەند ناسیاوێکدا لەیەکێ لەچایخانەکانی گەڕەك یەك دوو دەست دۆمینەکردنو گەڕانەوە بۆ ماڵو کاری سبەی.. هەرکە ئەحمەدو خەجێ لەنەمانی مەحمود دڵنیابوون، ئیدی ژیانیان بەجۆرێکی دی دەستی پێکرد.. ئەحمەد بەرۆژ کرێکاری دەکرد، شەوانیش دەچووە قوتابخانە، گەلێ شەویش تا بەرەبەیان کتێبی دەخوێندەوە، لەکاری رۆژانەیدا لەنێو دنیای کرێکاراندا گەلێ خۆی ماندوودەکرد بەزمانی سادەو بەزەینی ئەوان درکی خۆی و شتە بەسوودەکانی نێو کتێبە قەدەغەکانی —بۆ باس دەکردن شیدەکردنەوە، ئێوارانیش هەر بەهەمان نەفەسەوە لەنێو قوتابیانی شەودا بەردەوامی بەقسەکانی دەدا، هەموو غەمێکی کورد بوو لەچەند رستەیەکدا بیروبۆچوونی خۆی دەردەبڕی، ئەگەرچی هەموو غەمێکی کورد بوو، چەند جارێکیش بەم شێوەیە رای خۆی دەردەبڕی:

- (بەڵێ.. ئەوەندە کوردم، تا کورد ژێردەستەو چەوساوەیە، تاکو کورد لەبەرئەوەی کوردە دەکوژرێو دەربەدەر دەکرێ، خاکی لێزەوت دەکرێ، بەبێگانەو مێمڵ دەزانرێ.. کوردم.. دەنا، گەر کوردیش وەك چکۆلەترین میللەتانی دی مافی سەربەستیو چارەنووسی خۆی بەدەستی خۆیەوە بێ.. ئەوسا من سەر بەئەو نەتەوەیەم کە لەوپەڕی دنیادا، لەنێو هەر پێستێکدا بن، رەش، زەرد، سپی هەر زمانو ئاینێکیان هەبێ، مادامێکی چەوساوە بن لەبەر رەنگو نەژادو مافی چارەنووسی خۆیان دەکوژرێنو دەکوژن، من سەر بەو نەتەوەو خاکەم..).

چ خۆشیەك، ئەوەندەی رۆژانی کۆبونەوەی ئەحمەد، خەجێ دڵخۆش نەبوو، دەیزانی (ئەمان) بەجۆرێکی دی وەکوو ئەوەی (زووی) لای خۆیان نییە.. خەجێ پاش هەموو کۆبوونەوەییێك بەهەموو سۆزو خۆشەویستیی لەسەر داوای ئەحمەد بۆ مواجهەی بەندەکانی هاوڕێی ئەحمەد دەچوو، نامەی دەبردو نامەی دەهێنا.. بەیاننامەی بڵاودەکردەوە، تاقە رۆشنایی خۆیو ئەحمەد سەراپای هەموو ئینسانی چەوساوەی لەتروسکایی گڕی تفەنگەکانی پێشمەرگەی کوردستاندا بەدی دەکرد.. خەجێ لەیەك دوو ساڵێکدا بەعەشقەوە خۆی فێری ئەلفو بێ کرد، گەلێ جار ئەحمەدی ناچاردەکرد هەندێ باسی ئەو کتێبانە بکات وا دەیانخوێنێتەوە ژیانی لا رونتر بوو، گەلێ شت کە جاران بەلایەوە نهێنی بوو، بۆی ئاشکراو روون بووەوە. هەرگیز شەرمی نەدەکرد لەو شتانەی کە نەیدەزانی، بێپەروا دەیپرسی.. ئەگەرچی دەسهاتی رۆژانەی ئەحمەد بەشی دەکردن، کەچی

بەوە قایل نەبوو، دەچوو کاری دەکرد، نانەوایییو جلشۆری ماڵانی دەکرد، سەرە مانگان ئەحمەدی ناچاردەکرد نیودیناری رەنجی خۆی لێوەرگرێ.

- کورِم ئەمەیش مانگانەکەی منە.
- ئاخر دایکە منو تۆ فەرقمان نییە.. من ئابوونەی خۆم.. یانی هی خۆمو خۆت دەدەم.
- نەء تۆ جیایتو منیش جیام.
- ئاخر ئەوان پێویستیان بەم نیودینارەی تۆ نییە.

هێ قسەیێك ئەوەندەی ئەو قسەیەی ئەحمەد دڵگیری نەکرد بەدەمارگیرییەوە دەیووت:

- چۆن پێویستیان پێ نییە.. هەر نەبی ئەم نیو دینارە پارەی سێ چوار فیشەکە!!

بەمەش نەدەوەستا، وردە وردە لەنێو ژنانی گەڕەکدا پیتاکی کۆدەکردەوە، بەتانیو جلو بەرگو پێویستیی دیی کۆدەکردەوە، بەئەحمەدی دەوت: کورم بەپەلە بیان نێرە، پێویستیانە!!

خەجێ بەختەوەری خۆی لەوە ئەنجام هێنانی کاری بۆ شۆڕش دەبینی، گەلێ جار شەوی دەدایە دەم رۆژ، قەمسەڵەی دڕاوی دەدوریەوە، ئەم گەڕەكو ئەو گەڕەکی دەکرد، تەنانەت دەچووە لادێ، پۆستەی دەهێناو دەبرد.. ئەم یادانە بەبەرچاوی ئەحمەدا گوزەری دەکرد، زیاتر دایکی بەلاوە خۆشەویست تر بوو، ئەورۆژەی وەبیرکەوتەوە کە خەجێ دەیویست ناچاری کاتو ژن بێنێو لەسەرخۆ بەئەحمەدی وت:

- ها، کورم چیت وت؟
- دەڵێم زووە.. یانی بۆ من زووە..
- نەخێر.. زوو نییە.
- هێم نییە.. با قوتابخانە تەواو بکەم.
- ژن رێی خوێندن لەپیاو ناگرێ.. گەر پیاو مەبەستی بێ دەتوانێ ژنیشی هەبێ پیریش بێ بخوێنێو فێربێ.. کێ دەیووت من لەم تەمەنەدا فێری خوێنەواری دەبم؟
- مەبەستم ئەو خوێندنە نییە.
- ئەم خوێندنە بۆ ئێمە مەبەستە.. نان بەهەر جۆر بێ پەیدادەبێ.. بەڵام..
- چی؟.. قسەکەت تەواوکە.
- خوێندن لەپێناوی ژیان ویستیو سەربەرزی ژیان جیاوازە لەخوێندنێ بۆ نانو پایە بێ..
- دەشێ هەردووکیانیش بەیەکەوە بێ..
- دەشێ بەڵام بۆ منو تۆ (ئێستا) نەء.
- دایکە حەزدەکەم لێم تێبگەی..
- تاقە ئومێدێکم هەیە بۆمی وەجێ بێنە.. داخەکەم پیاو نیم دەنا رووم لەتۆ دەنا.. دەڵێم نەسرین بخوازە..
- دایکە لە چ سەردەمێکین؟
- دەزانم دەڵێی چی.. دەبێ کورِ ژن بۆ خۆی بێنێ.

- ئەڵبەتە.

- وەك وتم نەك حەزدەكەم، بەڵكو ئومێدمە كە تۆ نەسرین بخوازیت.

- ئاخر دایكە..

- بێدەنگ بە.. نامەوێ تۆیش بێعەقڵ بیو كەرانە بیربكەیتەوە، نەسرین لەگوڵ پاكترە..

- ئەمەیان دەزانم بەڵام..

- قسەی بێسەروبەر مەكە.. وەك قسان دەكەی رەفتاریشت لەگەڵ قسەكانتا بەهەمان بێگەردییەوە بخەڕوو.. من نامەوێ هەر قسان بكەیو بەس.. نامەوێ هەر كۆبونەوە بكەی.. هەر بخوێنیتەوەو بەس.. راستە من وەكوو تۆ قسان نازانم، ئەمە مانای ئەوە نییە كە نازانم چاك بیربكەمەوەو چاكیش رەفتار بكەم.. دەڵێم ئەگەر لەگەڵ كچێكی دیدا.. یانی..

- دایكە.. خۆت دەزانی هەر لەبەیانییەوە تا ئێوارێ كرێكاری دەكەم، ئێوارانیش مەكتەب.. ئیدی كچی چی!

- دەڵێم، حەقی خۆتە.. بەڵام وەك خۆت دەڵێی چ كچێ.. یانی.. دەڵێم نەسرین بخوازە.

- دەڵێم جارێ.. بۆ من زووە..

- زووە راستە.. چارەنووسمان نادیارە راستە، بەڵام گەر كەسانی وەك تۆ نەبێ من چ كەسێ بەشایستەی نەسرین نازانم.

- دەڵێم نەسرین.. یانی ئەو.. خەریكی بەخێوكردنی باوكییەتی،، باوكیشی ئیفلیج بووە.. جگە لەنەسرین كەسیشیان نییە خزمەتی بكات.

- جا كێ دەڵێ تۆ نەسرین لەباوكی جیادەكەیتەوە رێی خزمەتكردنی لێدەگری؟

ئەگەرچی ئەحمەد لەلای خەجێو هاوڕێكانی خۆیدا وەك كەسێكی شۆڕشگێڕ و لەخۆبوردوو خۆی دەخستەڕوو، كەچی هێشتا هەندێ رەگی نەریتو رەوشتی باو لەدەروونیا ریشەكێش نەكرابوو.. دەیویست بەهەربیانوییێك بێت ئەم بیرە لەمێشكی دایكیا هەڵكەنێ.. كەچی پاكانەییێكی ئەوتۆی بەهێزی نەبوو بەرپەچی قسەكانی خەجێی پێبداتەوە.

نەسرینو دایكو باوكی (حەرەس قەومی) یەكان لەبەر مچەی برای نەسرین —كە گوایە شیوعیە- لەترسی رژێم چووبووە نێو پێشمەرگەوە.. هەموویان گیران، نەسرین —یان لەقوتابخانەوە بەرەو بەندیخانە برد لەپۆلی پێنجی ئامادەیی بوو نەیدەزانی دایكو باوكیشی گیراون پاش چەند رۆژێ دایكی لەژێر ئەشكەنجەدا دەمرێ.. ئەوەی بەو باوكە نەخوێندەوارو بەستەزمانەی دەكەن مەگەر هەر لەدەستی (ئەوان) بێت.. ئیفلیج دەبێ..

پاش یەك دوو هەفتە، ئەحمەد نەیزانی چۆن عیشقی نەسرین سەراپای داگرتووە.

ئەمشەو ئەحمەد بنمیچی ژووری ئوتێلەكەی لێبووە بەو نامەیە كە — پاش یەكدوو نامەی ئەحمەد نەسرین بۆی نووسیبوو.. ئەوا بەوردی لەنمێەكە دێڕ بەدێڕی نامەكە دەخوێنێتەوە.

(ئەگەر ببوری —لەبەر هەندێ هۆی سەرەکی کە پەیوەستە بەبیروڕاو بۆچوونی خۆمەوە بەرانبەر بەژیان.. یەکسەر ئەم نامەیەم بەم وشەیە دەست پێدەکەم:

ببورە بەتۆ قایل نیم.. قایل نیم بەتۆ شوو بکەم.. گەر نەشپرسی من خۆم وەڵامت دەدەمەوە، دەمەوێ هەندێ حەقیقەتی زۆر شتت بۆ ئاشکرابکەم ئەویش نەك لەبەرئەوەی بەزەییت بەلای خۆمدا راکێشم‌و دڵت بەمن بسووتێ.. نەخێر.. بێ پێ‌و پەنا، لەسەرەتادا حەزم کرد بەوشەی (برا) دەست بەنووسین بکەم.. کەچی رەگی هەندێ لەنەریتی کۆمەڵایەتی تا (ئێستا)یش لەناخمدا چنگی لەزۆر شت گیرکردووە، جۆرە رەشبینییەکی ئاڵانۆوەتە هیواکانم، بۆیە راستەوراست، بێ ناوو نازناو هێنان دێمە ناو باسەکەوە:

لەنامەکەت، نوسیبووت: گەر بەمن قایل بیت، دەمەوێ بتخوازم، دەربەستی هیچ شتێك نابیم، بەڵکو شانازیت پێوەدەکەم کە نموونەی داوێنپاکی‌و بێگەردیت‌و هەمیشە سەربەرزیت.

لەلایەکەوە دڵم بەم قسەیەت خۆش بوو لەلایەکی دییەوە ئەو رۆژانەی وەبیرهێنامەوە کە لەئەوپەڕی بێدەسەڵاتی‌و بێهێزی —لەشدا- زمانم چووبووە بەست، وەك ئامێرێ بەدەستی گورگانەوە ئەمسەروئەوسەریان پێدەکردم، برینمی کولانەوە.. رەنگە بپرسی بۆ.. بەجێیە..

ئێستاکێش لەبەرئەوەی —کاتێ ئەم نامەیەت بۆ دەنووسم- روخسارم نابینی کە چۆن دەگۆڕێ‌و چ جۆر هەناسەبڕکێیەك رووم تێدەکات، زمان‌و

قەڵەمەکەم تەتەڵەدەکەن.. لەبەرئەوەی لەم وەزعەدا نامبینی، بۆیە رێ لەشەرم دەگرم‌و دەڵێم (خۆشم دەوێی)! دوورنیە، کە ئەم نامەیەم دەخوێنیتەوە لەخۆت بپرسی‌و بڵێیت، ئەمە چ جۆرە خۆشەویستییەکەو (قایل نەبوون بەژن‌و مێردی (بووەتە) بەرو (خۆراکی).

ببورە، من وەڵامی ئەم پرسیارەشت دەدەمەوەو دەڵێم.. دواپلەی خۆشەویستیە..

دووبارە ببورە، دەڵێم: ئاستی بیروباوەڕت هەرچەندێ بێ، گەر بەحەوت ئاوی بەهەشتیش شۆرابێتەوە، بەڵام هێشتا خڵتەی نەریتی گەنی کۆمەڵ لەنێو دڵە بێگەردەکەتدا نیشتووەتەوە، ناڵێم لەسەرنج‌و قسەو قسەلۆکی خەڵکی، لەتانەو توانجیان دەترسیت.. نەخێر.. تۆ ترسنۆك نییت.. دەزانم بێدەربەستیت بەڵام، هەرکە هەستت کرد بەسوکیەوە سەیرت دەکەن- هەر لەبەرئەوەی کەسێکی من ئاسات خواستووە- ئەوکاتە غەمێکت دەبێتە هەزار غەم.. غەمێ بۆ من‌و غەمێ بۆ خۆت‌و غەمێ بۆ سوکی بیرکردنەوەی ئەو هاوڕێ‌و هاوزمانانەت کە بەم چەکە پووچە لەگەورەییت دەدەن.. جا لەبەرئەوەی خۆشم دەوێی نامەوێ دووچاری ئەم غەمانەت بکەم.. چاك دەزانی هەمیشە ترسنۆك‌و بێدەسەڵات زەفەریان بەپیاوان بردووە کۆت‌و دەسەوسانیان کردوون..

نامەوێ مەچەکی هەندێ لەهاوڕێکانت ببێتە شیشی بەندیخانەی چاوەڕوانیت.. ترسم لەگڕی غەمەکانتە، دڵنیام دەروونت بووەتە کورە، تا گڕیشی زیادکات شتە رەقەکان زیاتر دەتوێنێتەوە.. بەڵام ترسم لەوەیە

(من) بەرگەی ئەو ئاگرە نەگرمو ببمە خۆڵەمێشو سەرباری هەموو غەمێکیشت.. بۆیە، بەبورە قایل نیم.. راستە خاوەن تاقیکردنەوەی رەسەنم، ژیانو دەردی سەرییەکانی قاڵی کردووم، تاقە پاکانەیێکیش بۆ بوونم تەنها بەرگریو تێکۆشانە، بەڵام دووبارە لەبەرئەوەی چاوت بەروخسارمەوە نییە کە چ جۆرە شەرمەزارییێك دایدەگرێ، دان بەخۆمدا دەنێمو دەڵێم (ترسنۆکم) پێت سەیرە؟ دەشێ بڵێیت: دەبوو کەسێ قسەی وای لەدەم بێتەدەر بەخەونیش تاریکیو ئەشکەنجەو برسییەتی و.. و.. نەبینیبێ..

راستە ئەمانەم بینیوە، هەر ئەمانەش بوونەتە وانەی ژیانی منو فێریان کردووم، بەڵام دەبێ بەئەنجامێکم بگەیێنێ.. ئەوا بەکورتی پوختەی ئاکامی ئەم تاقیکردنەوانەمت بۆ دەخەمەڕوو:

ئەڵبەتە دەزانی کچ یانی چیو کچێنیش چ دەگەیێنێ، حوکمی نەریتو ئاین، رەوشتو سەرنجی خەڵك، چەند قورس دەکەوێتەوە بەتایبەت بۆ کچانی کورد.. خەتاکەیشی هەموولایەك دەگرێتەوە، کەسیش بۆی نییە خۆی لێبێبەری بکات! حەزم دەکرد وەك کچە کوردێکی رەسەن، خاوەن هەموو مافێکی ئینسانی بیرورەفتارم هاوجۆر بن، تارادەیەکیش خۆمم بۆ ئەم ئەرکە پەروەردە کرد، چ بەخوێندنەوەو سۆراخو چ بەخۆهاندان، ئەلفوبێکانی ئەم بیرکردنەوەم لەرەفتارمدا رەنگیدایەوە، بەڵام کە بڕیاری (نەء)م داو وەستام –ئەڵبەتە بەباجێکی قورسەوە- کەچی هەموو کەسێ تەنانەت جەلادەکانیشم بەئازاو

چاونەترس-یان دەزانیم، ئەوکاتە خۆیشم هەمان رام لەسەر خۆم هەبوو کەچی ئێستا (ترسنۆکم) هەرکە سەرنجێکی بەزەیی ئامێزی ئەو خەڵکە رووم تێدەکات- باوەڕبکە- خۆزیا بەئەشکەنجەی بەندیخانە دەخوازم.. کە ئێستاکێ (ئەو رقە پیرۆزەم نییە) هەر تەنها بەچەوساوەو بێسەروبەریان دەزانم.. کاتێ کە ئامێرئاسا بەپێی فەرمانی گەورەکانیان لەترسی نانو ماڵو منداڵیان بێ (رەغبەت) رەفتاریان لەگەڵدا دەکردم! هەرچەندە ئێستا لەکارو وەزعێکدام دەبێ دڵم بەخۆم بسووتێ کەچی غەمی ئەم درندانەم هەیە، پڕبەدڵ بەزەییم پیایاندادێتەوە.. دەبێ کێ بەرپرسیاری رەفتاری ئەمانە بێت؟ مرۆڤایەتی گەلێ بەتەمەنە، هەزاران هەزار پیاوچاكو فەیلەسوفو کەڵەخێرخوازی تیادابووە کەچی وەك ئەوەی هێشتا لەسەرەتای پەیدابووندا بینو مرۆڤیش ئاگری نەدۆزیبێتەوە ئاوها رەفتار دەکەین.. لەپێشدا مرۆڤ لەبەر برسیەتی بەکاڵی گۆشتی مرۆڤی دەخوارد کەچی ئێستا نەك لەبەر برسییەتی، بەبرژاوی بەخوێو ترشەوە گۆشتی یەکدی دەخۆن.. دووبارە نازانم کێ بەرپرسیارە بەرانبەر رەفتاری ئەمانە؟

ئێمە؟ یانی بوونی ئێمە پاکانەیە بۆ بوونو رەفتاریان؟ یا بوونی ئەوان پاکانەی بوونو رەفتاری ئێمەن؟ هەرچەندە بەرووکەش ئەم دوو پرسیارە، یەك پرسیارێکی ساکارانەیە کەچی هەریەکەو جۆرە وەڵامێکی دژبەوی دی گرتووەتەخۆی:

ئەوان و ئێمە؟

یا ئێمەو ئەوان؟

وەك حەقی خۆمانە چۆنیان سەیركەین ئەڵبەتە هەمان حەقیان هەیە بەهەمان سەرنجەوە سەیرمان بكەن.. واتە هەریەكەمان لای خۆیەوە جۆرە پاكانەییێكی هەیە بۆ رەفتاری خۆی، چەندین بەڵگەی بەجێ‌و نابەجێی كردووەتە ئەستنگەو پەنای بۆبردووە.. بە چ پێوەرێك رەفتاری خۆی هەڵدەسەنگێنێ ئەمەیان كاكڵەی قسەكانمە..

گەر بەپێوەری (قسە، تەنها قسە)ی هاوسەنگەری چەوساوەو لەخۆبوردوویێت، دەبێ —كاردانەوە- بەئەركی پیرۆز بزانرێ ژیانی كەسی لەخۆبوردوویش- گەر كچێنیش بێ- دەبێ میدالیا ئاسا لەسەر سنگ هەڵواسرێ.. بەڵام بمبورە.. بەڵێ دووبارە بمبورە (پاداشتی من) قسەی زەهرئامێزی كەسانی نزیك، گەلێ نزیك بوو (منالّی دوژمنی لەسكدایە) بەڵێ گەر پێوەر ئەمە نەبێ، خۆ ناشبێ لەبەرگی ئینسانی روتم كەیتەوە تەنها بەخۆهاندانو پف بەخۆداكردن خۆم بەسوپرمان بزانم! ئەگەر شەهید پێش شەهیدبوونی بزانێ قەدر لەخوێن‌و ماڵو منالّی ناگیرێ ئامادەنییە شەهید بێ.. ئیدی ئینسانەو خەون‌و ئارەزو و حەزی هەیە، من بەزەییم بەتۆدا نایێتەوە كە راستەوڕاست پێت بڵێم: قایل نیم شوو بەتۆ بكەم.. ئەوپەڕی تووشی ئەو حاڵەتە ناپەسەندەی ئینسانی دەبی كە كەسێكی زیندوو لەمێشكی خۆتا بمرێنی.. ئەڵبەتە ناچارم قسەكانی نامەكەی خۆتت وەبیربێنمەوە.

(نەسرین مردن تەنها ئەوە نییە ئینسان بۆیەكجاری چاولەیەك دەنێ، ئەمە كارێكی ئاساییە هەموو ئینسان بێبەش نین لەم نیعمەتەی خواوەند

—لەم حاڵەتەدا مردن ئەو شتە نییە ئینسان بترسێنێ. بەڵام مردن، مردنی ناپەسەند لەوەدایە ئینسان لەژیانیدا چەندین جار بمرێ، مردنەكەی دابەشكەن.. رۆژێ كەرامەت‌و شەرەف، رۆژێ حەیاو كبریا.. تا نۆرە دەگاتە سەر رۆح.. ئەوە، ئەو شتەیە دەبێ ئینسان لێی بترسێ).

بەڵێ لەرۆژێكدا چەندین جار دەبیستم، بە چ ملچەملچێكە شەرەف دەجوونەوە، كردومیانەتە بنێشتەخۆشەی سەرزاریان.. سەرنجە سوكەكانیان.. پیاهەڵدانی درۆو چاپلوسی، زەردەخەنەی بێرەنگی هەندێكیان.. تەوس‌و تانەو توانجیان.. نازانم بینیوتە یا نەء؟ هەموو جۆرە ئازارێك تەحەمول دەكرێ، تەنها ئازارێ نەبێ لەكەسانی خۆشەویست‌و هاوزمانەوە بێ.. جێی دار خۆش ئەبێتەوە، نینۆكی هەڵكێشراو دێتەوە.. ئاسانە منالّی نێو منالّدان لەباربرێ.. بەڵام سوكە سەرنجێكی بەتەوسی خۆشەویستان هەرگیز لەبیرناكرێ..

لەبەرئەوەی زۆرم خۆش دەوێی نامەوێ ببیتە ئازار مژی من‌و تالاّوی سەرگوزشتتەم هەڵمژی.. ئەگەرچی پێویستم بە (تۆ-ی) خاوێن هەیە پشتم بگری، بەڵام دەمەوێ تەنها پشت بەخۆم ببەستم، خۆم راهێنمە سەر ئەوەی دەروونم، دڵم بكەمە مەیدانی جەنگ، لێگەڕێ با ئاشنایەتی لەگەڵ خودی خۆمدا پتەو بكەم.. بەهیوام دڵگیر نەبی.

نەسرین

هەركە نامەكەی نەسرین، گەیشتە دەستی ئەحمەد ئەوەندەی خوێندەوەو پیایەوەو خوێندیەوە، تا وایلێهات دێڕبەدێڕی لەبەربوو، كە

دەیخوێندەوە هەروەك ئەوەی یەكەم جار بخوێنێتەوە، دێڕ دێڕ لەسەری دەوەستا، تێی رادەما، یەكە یەكە لەگەڵ وشەكانیدا دەتوایەوە، بەرەو دنیای ئەشكەنجەی نەسرین خەیاڵی تاودەدا.. ئەوەندەی تر عیشقی نەسرین كاری تێدەكرد..

نەسرین.. بەرلەوەی بەدوو سێ ساڵێ بگیرێ، ئەحمەد زۆر بەبێدەنگییەوە خۆشی دەویست، ئومێدی رۆژانەی بینینی نەسرین بوو، بێ قسە، بێئەوەی بیەڵێ، نەسرین، یا هەركەسێكی دی هەست بەو خۆشەویستیە یەك لایەنیەی بكات، باوەڕی وابوو، پیرۆزی خۆشەویستی لەنەدركاندنیدایە، دەنا هێزی خۆشەویستی لەدركاندندا سوكو خاو دەبێتەوە.. نەسرین پەری ئاسا رەفتاری دەكرد، كە گیرا، ئەحمەد ئۆقرەی لەبەر بڕا ئارامی لێهەڵگیرا، كە دایكی نەسرین، لەبەندیخانەدا مرد، ئەحمەد بێئومێد بوو، كە نەسرینو باوكی لەزیندان بەردران، خەڵكانێكی زۆر دەچوونە لایان سەرەخۆشییان لێدەكردن.. ئەحمەد نەچوو، بەهیچ جۆرێ نەیدەویست نەسرین ببینێ، ئەویش سەبارەت بەو هەستە نادیارەی بوو كە وایدەزانی، كەمتەرخەم بووە، هیچی نەكردووە، لەكاتێكدا كە نەسرین ـی خۆشەویستی لەئەوپەڕی بێدەسەڵاتیدا بوو بەدەستی جەللادەكانەوە دەیناڵاند، ئەمیش هیچی نەكردووە.

(چاكە بۆ بێدەنگ بووم، مردن هەر مردنە، نەدەكرا بەرۆژی رۆشن لەبازاڕو چایخانەدا هەر (ئەمنێ) هەر (ئیستخباراتێ) بەرچاووم كەوتبا، بەچەقۆ، بەهەرشتێك بێ ورگی هەڵدڕم.. خۆ تا دەگیرامو دەكوژرام هەشت

نەوۆیێكم لنگەوقوچ دەكرد.. لەتۆڵەی نەسریندا دە دوازنزەیەكم دەكوشت..).

نەچووە لایان، عیشقەكەشی لەخەجێ شاردبۆوە، یەكەمجار كە دایكی پێی وت نەسرین بخوازە، كەوتە گومانەوە وایزانی دایكی هەستی بەشتێ كردووە بۆیە بەبێ ئەهمیەتەوە وەڵامی دایكی دایەوە، بەڵام پاش نامەكە ئەمجا ئەحمەد بەخەجێی وت:

- دایكە نەسرین..
- یانی قایلیت.
- گەر پێم قایل بێت.. ئا..
- گەر گەورەو لەخۆبوردوو بیت.. ئەڵبەتە پێت قایل دەبێت.
- خۆزیا..
- چاكە..
- پەلە بكە..
- وای لیهات..
- .. ..

پاش چەند مانگێ باوكە ئیفلیجەكەی نەسرین مرد، ئەوجا ئەحمەد، عیشقو بەزەیی، پیاوەتیو راستگۆیی خۆی لەدیدی (فریاد رەسیا) كۆكردەوەو، ئومێدی بەرزی دڵی نەسرین بوو.. هەرچەندی دەكرد لەچەند دێڕێكا سۆزی خۆی -دووبارە- بۆ دەربڕێ، نەیتوانی، هەرچیەكی دەنووسی دەیدڕاند.

(نەوەك نەسرین گاڵتەم پێبکاتو بەهەرزەکارم بزانێت) سەرلەنوێ دەینووسی، دەیدڕی دیسانەوە پەنای بردەوە بەر دایکی.

- دایکە.. نە.. نەسرین
- کوڕم، با سێ چوار مانگ بەسەر مردنی باوکیا تێپەڕێ.. ئەوجا
- دەترسم..
- مەترسە.
- لەوەدەترسم غەم کاری تێبکاتو بۆیەکجاری لەدەست چێت.
- مەترسە.. ئینسان گەلێ لەغەم گەورەترە.. ئینسانی گەورە غەم بەزێنە.
- ئەوەندە گەورەیە؟ تۆیش ئەوەندە دڵنیایت؟
- گەروەترە دڵنیام.. دڵنیاترم.

نەسرین قایل بوو، شووی بەئەحمەد کرد. چ بەختەوەرییێك بەقەد بەختەوەری ئەو ڕۆژە زمانی ئەحمەدی لەگۆنەبرد کە خەجێ مژدەی قایل بوونی نەسرینی بەئەحمەد دا..

ئیدی ئەحمەد بۆ دەیان جار داوای لەنەسرین دەکرد سەرگوزشتەی بەندیخانەی بۆ باس بکات، تا دەمەزەردی رقە پیرۆزەکەی بکات.. پێی وابوو رق گەر دەمەزەرد نەکرێ بەفرمێسك زاخاونەدرێ ئەوا کول دەبێو ژەنگ هەڵدێنێ، رق پاکانەی (بوونی) بوو، هەر رقیش فێرە خۆشەویستی کردبوو.

گەرچی، گەلێ جار نەسرین سەرزەنشتی دەکرد کەچی ئەحمەد پێی قەڵس دەبوو، دەیویست بەهەرجۆرێ بێ رقی لا پیرۆزکات.. کارێ بکات بەخۆشەویستییەوە نوێژ بۆ رق بکاتو پێی دەووت:

- نەسرین تۆ پێشمەرگە بەچی دەزانی؟
- بەکەسی لەخۆبووردووی پیرۆز.. بەکەسێ خۆشەویتسیی بۆ خاكو نەتەوەو چەوساوەکان هانی لەخۆبوردنی داوە.
- هەرئەوەندە؟
- ئەمە کەم نیە..
- بەشێکە..
- بەشەکەی دیی چییە؟
- رق.. رقی پیرۆز، گەر رق خۆشەویستی نەزێنێ ئەوا کاری پیرۆز —یانی لەخۆبوردوون- بەدروستی ئەنجام نایێت.. یا بەجۆرێکی دی گەر خۆشەویستی گەرم بێ — موجەب- رقیش سارد-سالب- بێ ئەوا ئەوکەسەی ئەم دوو دژەی تیادایە گڵۆپ ئاسا دادەگیرسێ، گەر تێهەڵدانو بەندیو کوشتن، گەر دڕندەییو تەماح بێڕەوشتی داگیرکەر نەبێتە مامۆستای رقمو فێرە خۆشەویستی خاكو نەتەوەم نەکات، ئەوا خۆشەویستی خۆرسکیم بۆ خاك دەبێتە مامۆستایەکی (یەك وانەیی) رەنگە شاعیرێ لەشیعرێکدا بڵێ ئەم دڵە چکۆڵەیەی من جێی گەردونی تیادا دەبێتەوە، بۆ خۆشەویستی دروستکراوە، جێی چ رقێکی تیادا

نابێتەوە، بەڵام ئەمە شیعرە.. لەتۆ دەپرسم، دەبێ ئەو خۆشەویستییە زادەی چ شتێ بێ..

- تێدەگەم..

ئیدی گەلێ شەو بەرقێکی پیرۆزەوە گوێ بیستی نەسرین دەبوو لەگەڵ هەر وشەیەکیشدا خۆشەویستی پەڵەی بە کێڵگەی دەروونی رق ئامێزی دەدا:

- (رۆژی یەکەم وەك بڵێی نەیاندەویست جووانی جەستەم بشێوێنن، لێیان نەدام، تەنها هەڕەشەیان لێدەکردم، چاویان لێ سووردەکردمەوە.. بۆ ئێوارێ بانگیان کردمە ژوورێکەوە سێ چوار کەسی تیابوو —چاکەتو پانتۆڵیان لەبەربوو تەنها فەتاحی حاجی نەبێ- ناسیمەوە، کوڕی گەڕەکە، دەستەونەزەر لەخزمەتیاندا وەستابوو، سەرەتا بەقسەی نەرمو زەردەخەنە لەگەڵما دەدوان، گەورەکەیان لێی پرسیم:

- تۆ کچی چاکیت، دەمانەوێ یارمەتیمان بدەی.. بۆ یەك دوو دەقیقەییێك بێدەنگ بوون، سەرنجی یەکدیان دەدا، منیش نەك تەنها تێنەدەگەیشتم لەسەرچی گیراوم، بەڵکو نەمدەزانی یارمەتی چییان لەمن دەوێ، وتم:

- یارمەتی چی؟

کابرای گەورە زۆر بەهێدیو لەسەرخۆ وتی:

- یارمەتی نیشتمان.. وەتەن پێویستی بەهەموومانە (موخەریب) بوون بەپیاوی (ئەجنەبی) دەیانەوێ وڵاتەکەمانو برایەتی کوردو عەرەب تێکدەن.. تۆیش دەبێ یارمەتیمان بدەی.

منیش لەسەرخۆ وتم:

- ئێمە فیداکاری نیشتمانین، برایەتی کوردو عەرەب ئامانجی هەموو کەسێکی بەشەرەفە.. بەڵام من چی بکەم، یانی چۆن یارمەتیتان بدەم.

کابرای گەورە رووی کردە ئەوانی تر وتی:

- هەر پێنج پەنجەی دەستی ئنسان وەکوو یەك نین.

رووی کردە من وتی:

- ئافەرین- تۆ وەکو مچەی برات نیت..

هەرکە ناوی (مچە)ی هێنا لەرز سەراپای داگرتم بۆم دەرکەوت منیان لەسەر مچە هێناوە، قوڕگم وشك بوو، دیاربوو هەستیان بەم وەزعە کرد، وتی:

- تۆ دەزانی (مچە)ی برات شیوعییەو ئێستاش لەناو موخەریبەکاندایە.

- نازانم.

وتی: دەیزانی ئێمە هەموو شتێ دەزانین.

وتم: کە دەزانن ئیتر بۆ لەمن دەپرسن.

وتی: کچی باش وتمان وەتەن لەخەتەردایە.

منیش بەتەوسەوە پێم وت:

- زۆر؟

بێئاگابوو لەوەی مەبەستم گاڵتەپێکردنە.. بەپەلەو لەسەریەك وتی:

- ئا.. زۆر، زۆر لەخەتەردایە!

هەرکە بەهێمنیەوە وتم:

- چاکە، ئەی ئێوە بۆ دانیشتوون؟

لەمەبەستم گەیشتن، زمانیان لەگەڵدا گۆڕیم.

- دیارە (مچە)ی برات، فێری زۆر شتی کردوویت.
- وەکو چی؟

وتی خۆت دەزانی، زەرەر ناکەیت گەر یارمەتیمان بدەیت، هاوڕێکانی مچە ناونیشانی ماڵەکانیان پاشانیش یارمەتیمان بدە، بیهێنینەوە.. ئێمەیش بۆ تۆ، چیت دەوێ دەیکەین، موستەقبەلت مسۆگەر دەکەین.. دەیان ئافرەتی وەکوو تۆمان لەگەڵدایە..

منیش وتم: چاکە گەر دەیان ئافرەتتان لەگەڵدایە ئیتر چ پێویستیتان بەمن هەیە؟

وەك فیشەکەشێتە بەروومدا تەقیەوە:

- ئەی ناڵێیت وەتەن لەخەترەدایە! تێناگەیت؟

بێدەنگ بووم.

- باشە تۆ کێت لەگەڵدایە.. ناوی هاوڕێکانت بڵێ:

منیش یەکەیەکە ناوی هاوڕێکانی پۆلەکەمانم بۆ ژمارد، تومەس یەکێکیان کچێکی لەپۆلی ئێمەدابوو.. رەنگی زەردهەڵگەڕا، ناوەکەی لێدووبارەکردمەوە وتی ئەویش لەگەڵ ئێوەدا کۆبونەوە دەکات.

وتم:

- کۆبونەوەی چی؟
- بۆئەوەی حکومەت بڕوخێنن.

وتم نەخێر..

- ئیتر نازانم بە چ زمانێك لەگەڵمدا دەدوان، هەزار پرسیاری سەیر، کەی لەدایك بوویت، چیت خواردووە، حەز لەچ رەنگێك دەکەی، کەی دەمری.. هەزارو یەك بیانوویان پێدەگرتم بۆ کراسەکەت سوورە؟ بۆ پێڵاوەکەت رەشە، بۆ بەم شێوەیە پرچەکەت دەق داوە؟ چ خەوێکت بینیوە، چۆن فلانەکە ناناسی، بۆ بەژنت درێژە.. بۆچی ناوت نەسرینە، مانای چییە.. سەریان لێتێکدام لەوەڵامی هەموو پرسیارەکاندا دەمووت:
- (مچە) لەچیادایە.. فەرموون بچن بیهێننەوە، ئەو بگرنو لەو بپرسن.. من هێ نازانم.

هەرکە دەمووت نازانم، هەموویان بەیەك دەنگ دەیانووت:

- فێرت دەکەین.. خۆمان دەزانین چۆن فێرت دەکەین.

یەکێکیان لێم نزیك بووەوە لەپشتەوە باڵبەستی کردم، دەستی برد دوگمەی سوخمەکەمی ترازاند، جلوبەرگی بەرمیان داکەند، شیتاڵ

شیتاڵیان کرد، هەرچەندە هاوارم دەکردو دەمقیژاند، جنێوم دەدا، تفم لێدەکردن، ئەوان زیاترو بەپەلەتر جلوبەرگەکانمیان دادەکەندو دەیاندڕی، یەکێکیان لەچەکمەجەی مێزەکەوە (بوتڵێ) مەشروبی دەرهێنا بەزۆر نایانە نێو دەممەوە، دەرخواردیان دام، ئەوەندەم ئاگا لێبوو بردمیانە ژوورێکی دی، ئیتر لەخۆچووم، کاتێ وەئاگا هاتمەوە بەرەبەیان بوو، نۆرە گەیشتبووە سەر دواکەسیان- فەتاحی حاجی- هەرچەندم هەوڵدا، تەنانەت زمانیشم لەگۆچوو بوو ئەورۆژەش تا ئێوارە ناوەناوە یەکێکیان دەهاتو فەتاح دەرگای بۆدەکردەوە.. شەوی دووهەمیش بەهەمان دەستووری شەوی پێشوو- فەتاحیش هەر دواکەس بوو نۆرەی بەردەکەوت. بەکورتی لەپەلوپۆیان خستم، بەئاستەم گوێم لەنوزەکانی خۆم دەبوو، بەزۆر نانو ئاویان دەرخوارد دەدام.. رۆژی چوارەم هەموویان کۆبوونەوە، بەڕوتی منیان هێنایە بەردەستی خۆیان، فەتاحیشیان رووتکردەوە بەدوو سێ جۆر لەگەڵ فەتاحدا رەسمی رەنگاوڕەنگیان گرتین، پێیان وتم بلاوی دەکەینەوە.

لەراستیدا نازانم چەن کەس بوون، بەڵام ئازاری هێ یەکێکیان ئەوەندەی فەتاح نەدەبوو، چونکە بەکوردی قسەی دەکرد، بەکوردی دەیدواندم، چەنێ بێزم لەخۆم کردەوە کە ئافرەتم، ئەوەندەش بێزم لەو پیتو وشە کوردیە دەکردەوە کە لەدەمی فەتاحەوە دەهاتەدەرێ، لەو چوار شەوورۆژەدا هەستم دەکرد منداڵدانم بەجارێ دێتەدەرێ.. زانیان کەڵکم نەماوەو لەجووڵە کەوتووم سێ چوار رۆژێ وازیان لێهێنام هەر بەزۆر نانو ئاویان دەرخوارد دەدام، هەر روتوقوتیش بووم.. ئەوجا رەفتارێکی دیان لەگەڵمدا بەکارهێنا.. بتڵە بیرەیان تێدەبڕیم، بەبتڵەوە رەسمیان دەگرتم، هەرکە لەخۆدەچووم سەتڵێ ئاوی ساردیان پیادەکردمو جێیان دەهێشتم.. ئیتر هێ هەستێکم بەبونی خۆم نەدەکرد، هەرچیەکیان دەووت هێ وەڵامم نەبوو، زمانم نەدەجولایەوە، وایاندەزانی ئازایەتیە ئەم عینادیەی پێبەخشیوم، توڕەدەبوون بەپرچ پەلکێشیان دەکردم تا جارێکیان فەتاح بەزۆر لەسەر بتڵێکدا داینیشاندم، رومیان وەرچەرخاند رەسمی بتڵەکەو پاشۆڵیان گرتم، جێیان هێشتم، نەك لەبەرئەوەی هێیان لێهەڵنەکڕاندم، بەڵکو بۆنی بۆگەنی میزو خوێنو ئارەق بەلوتیانا دەچوو.. تەحەمولیان نەدەکرد تەنانەت پرچەکەیشم تێکەڵی پیسیو خوێن ببوو، رۆژێکیان بەسۆندە منو زەوی ژوورەکەیان شۆردەوە کراسێکیان پێلەبەرکردم، بردمیانە نەخۆشخانە تا چەند رۆژێ هەر ئەوەندە ئاگام لێبوو دەستم بەکەلەپچەوەیەو بەقەرەوێڵەکەوە بەستراوە، زەلامێکیان لەژوورسەرمەوە دانابوو، هەرکە زانییان چاك بوومەوە، بردمیانە شوێنێکی دی، لەبەر خۆیان، لەبەر من نا، ژوورەکە نوێنی تیادابوو، ئەمجارە هەر شەوەو یەکێکیان دەناردە لام، بەزۆر ئاوو حەبو عارەقیان دەرخواد دەدام.

ببورە، ناتوانم جگە لەم زمانە سادەیەو بەم رووتیە باسی ئەو چل شەو بەندیەکەم، هەستم بەکات نەدەکرد، رۆژێکیان پێیان وتم: بۆمان دەرکەوت سەر بەهێ لایەنێك نیت، بڕیارماندا بەرەڵات بکەین، بەڵام بەومەرجەی لای هێ کەسێ، هێ کەس، باسی ئێرە نەکەیت.. هەر کە گەیشتمە

مالّەوە، هەموو شتێکم بۆدەرکەوت، دوو ڕۆژێ بوو باوکمیان بەردابوو.. هەر ئەو ڕۆژە زانیم ئەوەی بەمن کراوە لەبەرچاوی باوکما بەدایکیشم کراوە.. دایکم بەرگەی نەگرتووەو مردووە.. باوکیشم ئیفبیج کرابوو.. بەبەرچاوی دایکمەوە، بتلّیان تێدەبڕی.. دایکم غەمی منی بوو، باوکیشم غەمی هەردووکمانی بوو.. ئیدی نەمدەزانی بە چ جۆرێ سەربەرزکەمەوە، سەرنجی پڕ تەوسی خەلّکی پێستی دەسمیم، بەرەو ناخی ئێسقانەکانم دەچوو.. پەنام بردە بەر بێدەنگی، وردە وردەش سکم بەرزدەبووەوە.. لەلایەکەوە باوکە هەژارەکەمو فرمێسکە بێدەنگەکانی، لەلایەکی دییەوە دەنگی فرمێسکەکانی خۆم کە لەنوێنی شەوانما هەراسانی کردبووم.. هەستم دەکرد باوکم حەزدەکات دەستم بچێتەخۆمو خۆم بکوژم.. خۆیشم حەزم بەمەرگ دەکرد، هەرکە سەیری وردە فرمێسکە ئاوێزەکانی قەد تەنکە ریشە سپییەکەی باوکمم دەکرد، بڕیاری خۆکوشتنەکەم هەلّدەوەشاندەوە.. باوکم دوا میراتی ژیانم بوو.. لەبەر باوکم دەبا بژیم، تا لەژیاندا بێت دەبێت بژیم.. ئەو مرد.. من ئەوەتا..

کە نەسرین شووی بەئەحمەد کرد، سکی پێنج مانگان بوو، خەجێ گەلێ یارمەتی دەدا، بەهێ شێوەییێك نەیدەهێشت هیلاك بێ، لەڕۆژێکا دەیان جار ئاگاداری دەکردەوە:

- کچم لەبیرت نەچێ شتی قورس هەلّنەگری.

پاش چوار مانگ هێشتا سێ سەعات بەسەر منالّبوونی نەسرینەوە تێنەپەڕی بوو، خەجێ بۆ یەکەمجار بەتوڕەییەوە نەسرینی دەدوان، چاوەکانی سوورهەلّگەڕابوون وشەکان بەجوانی لەدەمیەوە نەدەهاتەدەر.

- ئەمەت بۆ کرد؟ بۆ..
- نامەوێ تۆوی دوژمن بەخێوبکەم.
- بەشێکە لەتۆ..
- بەشە پیسەکەی من بوو.
- تۆ پیس نیت..
- دەلّێم بەشە پیسەکەی من بوو.. بڕیاری من دوژمنایەتی بێپایانە، لەخۆمەوە لەبەشێکی خۆمەوە دەستم پێکرد..
- ئەمەیان حوکمی ئەقلّ نییە.
- جا کێ دەلّێ حوکمی عەقلّ لەهەموو کاتو شوێنێکدا دروستە؟
- چ کاتێکیش سەرەڕۆیی ئەنجامی چاکی نەبووە..
- سەروەریی نییە، بڕیاری پێشوومە، نامەوێ هەموو ساتێ لەڕێی ئەو منالّەوە سامناکترین ڕۆژگاری تەمەنم وەبیربێتەوە نامەوێ.

لەیەك کاتدا ڕقو بەزەییم لەمندالّێکدا کۆکەمەوە..

- پەلەت کرد.. سەرەڕۆییت کرد.. نەدەبوو..
- دەبا وابا، دەنا خۆمم بەنەگریسو پۆخلّ دەزانی..
- نازانم، گەلێ دنیا دیدە نیم، لەم بارەیەوە زۆریشم نەبیستووە، بەلاّم گەر هەمووکەسێ تۆ ئاسا ڕەفتاری کردبا، ئەوا ژمارەی خەلّکانی

ئەم زەمینە لەنیوەی ئێستا کەمتر دەبوون.. بەهەرحاڵ بێگوناهێکت کوشتووە..

- دەبا بیکوژم..
- تۆ بێگوناه و گەورەبوویت، نەیان کوشتی کەچی تۆ بێگوناهێکی ساوات کوشت..
- بریا دەیانکوشتم.. وادەزانم لەم رەفتارەمدا لەگەڵ (ئەوانم) جیاناکەیتەوە.
- لەسەرئەنجامی کار، نەء، بەڵام لەجۆری کار گەلێ جیاوازن، تۆ ئینسانیو ئەوان ئینسان نەبوون، بەڵام ئێستا تۆ کاری نائینسانیت کردووە..
- چاکە گەر خوێنەوارێکی چاك بای چت دەوت:
- خوێنەوارێکی چاك باك بێدەنگ دەبووم، قەناعەتم پەیدادەکرد کە نازانم ئەم کارەی تۆ هانی دەدام زیاتر بخوێنمەوە، تا شتێکی ئەوتۆم دەست هێنابا، لەیەك کاتدا دژ بەتۆو پشتگیرم کردبایت..
- ببورە مەبەستم، هیێ نەبوو..
- کەیفی خۆتە، هەر مەبەستێکت هەبووبێ کەیفی خۆتە، بەڵام کارەکەت ناپەسەند بوو..
- نەمدەویست ببم بەدایکی..
- بەڵام هەر دایکیت.. بەرلەئێستا دایکی ساواییێکی باوك نادیار بوویت، بەڵام ئێستا دایکێکی خوێنڕێژی..

- تکادەکەم.
- گرنگ ئەوەیە دایکیت..
- نامەوێ تۆیش برینم بکولێنیتەوە.
- گەلێ جار برین کەکولانەوە جۆرێکە لەتیمارو سارێژکردن.
- ئەمەیان قسەی رووتە.
- تۆ وای تێبگە.. دەنا راستییە.. راستییەکە ئاو لێڵ ناکات.
- رەنگە وابێ وەلێ دەبا هەر ئەمەم کردبا، مۆتەکە ئاسا خەونی تێکدابوم.
- بۆ؟
- نازانم.. بەڵام ئێستا (پاش هەموو کارێ) دەڵێم بەشێکیان لەبەر خاتری منالەکە ئەمەم کرد، چۆن دەکرێ بژێمو ببینم منالێ لەنێو منالاندا سەرشۆڕبێو خەڵکیش بەزۆڵ ناوی ببەن.. چ زۆڵێکیش؟ تۆوی دوژمن.. نا.. نا.. نەدەکرا بژێت.. راستە بەشێ بوو لەمن، بەڵام دوژمنمە دوژمن.
- دوژمن؟ نەء.. ئەمەیان بڕیاری خۆتە خۆت پێش وەخت بڕیاری دوژمنایەتیت داوە.. دەنا ئەوەی لەتۆ بێو تۆ پەروەردەی کەیت، نابێتە دوژمنی تۆ..
- هەر لەمن نەبوو.. پەروەردەش هەموشتێ نیە.. گەر بەم پێوەرەی تۆ بێت، ئەوا دوژمنانمان لەبەر بێپەروەردەیی هەندە دڕندەنو دوژمنایەتیمان دەکەن..

- بەڵێ.. گەر پەروەردەی راست هەبێ ئیدی چ پاکانەیێك بۆ دوژمنایەتی کردن دەمێنێ؟
- هەرگیز ئەم قسانەت بەقسەی نیمچە خوێنەوار ناچێ.
- بۆ کێ دەڵێ هەموو نەخوێنەوارو نیمچە خوێنەوارێك کوێرە؟
- کوێرە چیت دەوێ؟
- گۆچانێ..!!
- یانی بەم رادەیە لەدنیا گەیشتوویت؟
- گەر زۆرم زانیبا.. ئەڵبەتە بەقسەت دەکردم.. کەم هاوارم کرد، وریای خۆت بە، خۆت ئەزیەت مەدە، شتی قورس هەڵمەگرە.. بەسەلامەتی لەدایك بوو کەچی کوشتت..
- .. ..

ئەو سەردەمە، ئەحمەدو خەجێو نەسرین سێ ئەندامی چوستو چالاك بوون، مەیدانی تێکۆشان،جێی حەسانەوەو ئارامییان بوو، هەریەکە لەبواری خۆیدا پێشمەرگە بوو، خۆشەویستی نەسرینو ئەحمەد جۆرە پیرۆزییێکی وەرگرتبوو، تەنانەت بەلای یەکەوە لەهەموو پیرۆزییێك پیرۆزتر بوون، یەك ئامانج، یەك خەونو هیوا، خەمی گەورەیان خەمی خەڵك بوو، خۆشییان بەختەوەری خەڵك بوو، خاوەنی دڵێ بوون جێی هەموو رەشورووتێکی تیادا دەبووەوە، دیدیان ئازادی مرۆڤ، هەر مرۆڤێ لەهەرکوێیەکدا بێت، ئازادییان، ئازادی ئەمان بوو. ئەمانو دنیای ئەمان دوو دێڕی زیندووی هەمیشە گەشی بەرچاوی خەجێ بوون..

ئەحمەد، چاوی لەبنمێی ژووری ئوتێلەکە گیرکردبوو، نەیدەتروکاند، وردە وردە ئەم یادانەی تەمەنی بەبەرچاویا تێدەپەڕین جارجارەش، خۆی درێژەی بەهەندێ یاد دەدا، دووجار سێ جار بۆ خۆی دووبارەدەکردەوە، هەندێ یادی دیش بەهێ جۆرێ دەسبەرداری نەدەبوون، پاڵەپەستۆیان بوو تا زوو بەرچاو و مێشکی داگیرکەران، جارجاریش هەناسەی گەرمی هەڵدەکێشاو خۆی دەدواند:

- (چییان پێنەکردین، خۆ تەنها لە **١٩٦٣** دا لەکەرکوك، شێخ مارفو هاوڕێکانی لەرۆژێکدا لەقەنارە درانو لەناوەندی شەقامە گشتییەکاندا هەڵواسران، خەڵکانی کینە لەدڵیش بەدەهۆڵو زوڕنا بەدیار قەنارەکانەوە شاییان دەکرد، شەلاتیەکانیش بەچەقۆو قامە جەستەی هەڵواسراوەکانیان کون کون دەکرد لەکۆیە، چییان نەکرد هەروەك سەدەی پیش زایین (کراسۆسی دار تەلی کارەبای شاری کردبووە خاچ، کوردانی پێهەڵدەواسی.. یاریگاکەی سلێمانی سەدان ڤیکتۆر خارا-ی تیادا کوژرا هەر تەنها لەبەرئەوەی کورد بوون! بەمەش نەوەستان سوپا پڕچەکەکەی سورییان بەرەو کوردستان هێنا، دەرەویش کران، عەبدولسەلام عارف سواڵی خوتبەی دەکرد کە زۆربەی مەلاکانی خوارووی عێراق فتوای بۆ بدەنو خوێنی کورد حەڵاڵ کەن).

چ شەوێ بوو، نەدەگوزەری، سەراپای تەمەنی شۆڕش، وردە روداوەکانی چواردەساڵ هەروەك ئەوەی تازە رویاندابێ، بەهەمان کەفوکوڵو گەرمییەوە، مێشکی تەنی بوو، داستانی هەندرێنو وەرەی

لەیلاقاسم، خوێنرێژی (زعیم صدیق)و خیانەتی هەندێ سەرکردە —کە هەریەکەو میری حیزبێکی بۆ داتاشیبوون، لەبەرچاوی ئەحمەدا تێکەڵو پێکەڵ بوون، لەنێو دەریا خوێنەکەی قەڵازدێدا، خۆی بەنیوەگیان دەبینی، رەنگی هەموو شتێکی لەبەرچاودا سورهەڵگەڕا.. یادەکانی مێشکی لەتریان دەدا، زیاتر تێکەڵو پێکەڵ تر دەبوون، گەلێ زۆری لەخۆکرد بەهێ جۆرێ رێی ئەو یادەی نەدا کە سەردەمانێك پێوەی دەتلایەوە، شەوورۆژی لێنەدەگوزەراند بووبووە مایەی بێزو قێزی.. تەنها بەئاستەم ئەو یادەوەك دوو وشەی یاخی رێیان بۆ خۆکردەوەو لەسەر لێوە بارگرتووەکانی ئەحمەدا لەنگەریان گرت (براکوژی) بەخۆهاندانو خۆخلافاندنو جەڕاندنی مێشك تارمایی ئەم دوو وشەیەی رەواندەوە، بەخوا شەڕخوازی رووی لەو رۆژانە کرد کە دەرگای ئێرانیان بۆ خرابووە سەر پشت، ئەورۆژەی لەشاری (سنە) لەلای پزیشکی دگاندا، بەپەلە بوو، لەبەرخۆیەوە وتی: (شارەکە کوردن بەنۆبە بڕیش بێکاری خۆم وەئەنجام دەهێنم) کچێکی رێكوپێكو شیکپۆش لەبەردەمی وەستابوو پێی وت: (خوشکێ کوردی عێراقم.. پێشمەرگەم گەلێ پەلەمە، گەر یارمەتیم بدەی با بەرلەتۆ دکتۆر ببینم..

کچەکە بێ سێ و دوو ئاوڕدانەوە وتی:

- بۆ کورد ماوە؟!

گەر ئەحمەد دڵنیا نەبا قسەکەی بەتوێکڵە کچ نەبا هەرچیەك با، سیو دوو دگانەی دەشکاند، بەڵام سووك سەری داخست بەشەرمەوە رێی

گەڕانەوەی گرتەبەر.. یەکسەر قسەکەی ئەو کوڕە کوردە سنەییەی وەبیرهاتەوە —کە پێش ئەوەی بچێتە لای دکتۆر- لەقاوەخانەیەکدا پێی وتبوو:

- (چاوتان گەلێ رەشو جوان نییە.. شا ئێوەی کردووە بەتاژی، نێیریش بۆ خۆی دەگرێ، ئێوەش دەستان لەبنی هەمانەکەوە دێدەدەر.. شا، خۆیشی سەپانی ئاغاکەیەتی، هەر بەئاستەم سەیرێکی ئێمە بکەن.. بزانن شا هێ شتێ بەئێمە رەوا دەبینێ؟! کەچی بەئێوە —نازانم چ ناوێکتان لێ بنێم- تۆپی تەیارەشکێنو موشەکی (ئاریا) تان دەداتێ.. ئێمەش هەر بڵێین کوردین زمانمان دەبڕێ.. قوربان (اطلاعاتو خاك خون)ی بۆ ئێوە کردووە بەزوڕنا، شا خۆیشی سەرچۆپی شایی خوێنی بۆ گرتوون.. برا ئەوا ئێمە زۆربەی هەرەزۆرمان نەخوێندەوارو کلۆڵین، ئێوە هەندێ باشترن، مەردی خوا بن.. پیاوی چاك بن.. تا.. کارلەکار نەترازاوە..)

ئەم یادە تەزووی بەلەشیا هێنا، یەك دوو جار هەوڵی دا لەنیوە بیقرتێنێو بیرلەشتێکی دی بکاتەوە، کەچی روخسارە دزێوەکەی (شا)ی سەر (تمەن) بەرچاوی بەرنەدا، کە چۆن تمەن-ی بەشا نەخشراوی دەستی هەندێ پێشمەرگە دەخرایە نێو سوخمەی قەحبەکانی (تەوکل اباد — مهابادی — قلعە-وە دەیان دەروازەی تر).

لەنێو دنیای ئەم یادانەدا بزەییەك گرتی: قسەکەی لەتیفی هاوڕێی وەبیرهاتەوە:

- (گەر کار وابڕوات ئەوا ساڵێکی تر.. لەم دەروازانەدا مناڵ بەتفەنگەوە لەدایك دەبن).

شەوی لێنەدەگوزەری، دەستی بۆ قەڵەمەکەی برد، لەدەفتەری یادنامەکەیدا ئەمەی تۆمارکرد:

ئاشبەتاڵ..

وشەییەکی ئاشنا بەگوێی ئەم میللەتەیە.. ناڵەی خوێنی یەکەم مناڵە کوژراوی سەرەتایی پەیدابوون، دەنگی هەمیشە نەسرەوتییە، تێکەڵە بەخڵتەی بەدڕەفتاریو خۆخۆری.. ئەم خوێنە بوەتە هەڵمو هەور، بووەتە لافاو، توڕی هەڵداوەتە دەرەوەی زەمانو شوێن!

ئەم میللەتە گۆشەگیرە بێجێیە، ئەوەندەی زەمان بەرینە، لەش قورسی مەنفاو زیندانو زنجیرە، کێڵگەییێکی بەپیتی تۆوی لەخۆبوردووونە.. میللەتە مەیدانێکە..

بۆ تاقیکردنەوەی هەموو جۆرە چەکێ شیاوە، بێدەربەستە، کوژراوەو دەکوژێت، زیندووی بێگیانە، رۆحێکی بێجەستەو شوێنە.. دەریا خوێنێکی بەرینی بێرۆخە.. هێ گابەردو لمێ ناتوانێ رقی شەپۆلە وروژاوەکانی بمژێ.. زۆرجاریش رۆخێکی وشکەوە بووی پیاوپیە.. میلەتێکە، بەهێ شتێکەوە شانازی ناکەن بەقەد ئەوەی شانازی بەوەدەکەن کە کوردن!!

سەرەتاو کۆتایی شەوورۆژێکی ئەم میللەتە، بەدەنگی خوێنی خۆی مژدەی بەیان پەخش دەکات.. بەهەمان دەنگی خوێن پەپوئاسا دەنگی باڵندەکانی دی کپ دەکات..

میللەتە خوێنێکە..

خۆی مەنفاو بەندیخانەیە، ولاتو پەناهەندەیە دژوارترین رێی مێژوو ئاشنایەتیو ئینکاریشی دەکا! هەر تاریکیە بەچاکی دەیناسێ کە چۆن خۆیو دوژمنانی دەهاڕێ..

میللەتە باسێکە..

تێکەڵی چاوەڕوانیو خود کوژییە، نە دەنگدانەوەی مەودای خۆی دەربڕێ، نە دەنگیشی توانیویەتی بەدووی کاروانی رەشوروتانی چەتا پەرست بکەوێ.. بۆیە شەوانی تەڵخی درێژی، ورشەی ئەستێرەی سەرسنگی شەهیدی تریفەی مانگی روخساری سەر قەنارەی چیای تۆپو بۆمبا بەزێنی، دۆڵی شەستیرو رۆکێت شکێنی هاژەی چەمی غەمو قەڵبەزەی خوێنی لەنێو ناڵەی شاعیرێکی عاشقی خەو پەڕیودا لەنێو سۆزی لاوك بێژێکی چاوەڕوانی شەهادەت دا، بووەتە داستان یەخەی زەمانەی رووڕەشی پێڕازاوەتەوە.. هەموو رۆژێ تورەبوونێکی نوێ سەرهەڵدەدات هەموو رۆژێ خوێن دەبارێ هەموو رۆژێ ئاگرو دوکەڵ چیرۆکی خۆیانی دووبارەدەکەنەوە کەچی (رێی ئاشبەتاڵ) هەر لەگۆڕێدایە هەموو هەر دەپرسن (بۆ).

ئەم (بۆیە) لەگەڵ هەموو ئاشبەتاڵێکدا سەرهەڵدەدات، لەئاشبەتاڵێکی دیدا، دەبیتە (سووکە وەڵام) وەڵامێکی گەوجانەی سیاسەت بازێکی ئینتهازی پیسە، ئەویش (دۆستان پشتیان تێکردی!!).

ئەم میللەتە نامیللەتە

لەیەك کاتو شوێندا پیسترینو پاکترین، ترسنۆك ترینو ئازاترین میللەتە.. ئازایە.. لەوەتەی هەیە هەرماوە.. ترسنۆکە لەوەتەی هەیە ژێردەستەو چەوساوەیە..

چ میللەتە خوانێکە..

لێی دەخۆنو تێر نابن، خۆی دەخواتو تێرنابێ.. چ چەشیێکی چەورە بۆ نێچیری سەرەڕۆ، چ مێشکێکی خاوە بۆ پڕوپوچی ئاین بازان، چ کەللەڕەقێکی تۆڵەیە.. چ کچ فرۆشێکە، چ عەشیرەت بازێکە.. چەندیش سووتاوی یەکێتیو ڕێکخستنە..

٧

بەهێ جۆرێ خەجێ باوەڕی بەوقسانە نەدەکرد کە خەڵکانێ دەیانکردو بەجۆرە کەساسیەکەوە دەیانووت:

- ئا.. تەواو.. ئاشبەتاڵ..

شێت ئاسا بەرویاندا هەڵدەشاخا، بەدەمارگیرییەوە دەیووت:

- ئەرێ ئێوە عەقڵتان نییە.. نابێ هەر بەئاستەم بیربکەنەوە.. چۆن باوەڕ بەم قسانە دەکەن ئەمە دیعایەی ناحەزانە، دوژمن ئەم دیعایانە بڵاودەکاتەوە ئێوە بە چ عەقڵێکەوە باوەڕدەکەن ئەم هەموو پێشمەرگەیە، ئەم هەموو فیداکارو گیان لەسەردەستە، خۆ سەرشۆڕکەن؟ چەکەکانیان فڕێدەن؟ پاکانە بوونیان، هەموو پیاوەتییان بخەنە ژێر پۆستاڵی داگیرکەرو تەسلیم بنەوە؟.. هەرگیز باوەڕمەکەن!!! دوورنییە ببیستن بەکۆمەڵ

خودکوژی بکەن، خۆ لەناوببەن، بەڵام تەسلیم نابنەوە!! ئەگەر لەم چواردە ساڵەیا هەریەکەیان فێرە دێڕێکی خەبات‌و تێکۆشان بووبێ ئەوا هەرگیز، خۆناخەڵەتێنن.. ناخەڵەتێن.. باوەڕمەکەن.

هەرکە پێیان دەووت:

- مەسئەلەکە لەدەسەڵاتی پێشمەرگە —سادەکە- بەدەرە (ئێستا) پێشمەرگە ئەو کەسەیە بەهێ جۆرێ حیسابی بۆ ناکرێ (کارەکە) بەدەستی هەندێ لەگەورەکانەوە دەوڵەتانی دیش خۆیان تێهەڵقوڕتاندووە..

دووبارە خەجێ باوەڕی نەدەکرد.. چونکە پیشمەرگە، دنیای پێشمەرگە پیرۆزەو مەلائیکە ئاسابوون، بەزیرەك‌و تێگەیشتوو و خاوەنی خودی خۆیانی دەزانی، پێی وانەبوو پیشمەرگە لەبەرچاوی (هەندێ مەسئولی دەسەڵاتداردا) حیساب بۆ خواست‌و دیدو بۆچونی ناکرێ، حیساب بۆ ماڵ‌و منداڵ‌و ژیانی ناکرێ، حیساب بۆ برسییەتی‌و پیاوەتیی، بۆ کبریاو خواستی ئینسانی، بۆ کەرامەتی، بۆ هێ شتێکی ناکرێ.. رەنگە بۆ هەندێکی زۆر کەم کە خزم‌و سەگ‌و سواڵی هەندێ مەسئولی بێفەڕو دزن، حیسابی ئیسراحەت‌و لەمەقەڕ مانەوەو لەسێبەری سەماوەرو مەسینە هەڵگترنیان بکرێ.. نەخێر پێشمەرگە بەلای خەجێ وە (پێغەمبەر) ئاسا بوون، چش لەئەزیەتی دوژمن‌و خزم‌و خوێشیش دەکەن، بەسەربەرزییەوە بەرەو سەربەستی‌و سەرفرازی هەنگاودەنێن‌و ملی ڕێی شەرەف‌و کەرامەت دەگرن.. گلانیشیان لەدایك بوونەوەیێکی نوێی باوەڕیانە.. کوڕی

ئەمەکداری خاکو نەتەوەن، شمشێری حەقی رەشورِوتانن، هەڵۆی چیاو پڵنگی پێدەشتو کورِی شەون، هەر بەفرو برسییەتیو شەوی تاریکو رێی هەوراز بەچاکی دەیاننانسن، مزگەوتی گوندەکان وەك فریشتەکانی خواوەند دەیانگرێتەخۆ.. برسییەتیو بێنازیو تەوزیع، چڵكو کێو ئەسپێو بۆنی پێڵاوی لاستیك سەرمایەی ژیانیانە.. ئیدی لەچ بترسن..

خەجێ گەلێ جار لەپرسەی پێشمەرگەیێکی شەهیددا، لەگەڵ لاوانەوەی سۆز ئامێزی ژناندا دەتوایە، ئەویش نەك بەخەمو خەفەتو گریانو شینو شەپۆرِ، بەڵکو جۆرە فرمێسکێکی گەرمو گەشی بەختەوەرانە بەچاوانیا دەهاتەخوارێ، گورِو تینی پێدەبەخشی، زیاتر دڵنیادەبوو (کەهەمیشە سەربەرزەو دەبێت سەرفرازیش بێت) بەخۆی دەووت:

(سەرباری کوێرەوەریو چەوساندنەوە، بەڵام وەك سەربەستان دەمرین.. ئێمە خاوەنی ئەم رۆڵانە بین ئیدی چۆن بەسەربەرزیش ناژین.. سەربەست دەبینو هەر سەردەکەوین).

خەجێ، قەد باوەرِی نەدەکرد تا بەچاوانی خۆی لەتەلەفزیۆندا بینی:

ئەوا بەکۆمەڵ، دەستە دەستە پیشمەرگە چەکی قورسو سووك دادەنێنو تەسلیم دەبنەوە!! ئەوە (فلانە کۆنە مەسئولیش) لەتەلەفزیۆندا دەڵێ:

- خەڵکینە.. بەهەڵەدا چووبووین.. میری نیشتمانی بەرِەحمە!! ئێمە خراپ بووین.. میری لێی بووردووین، ئیدی ئێوەش بچنە دووی کەسوکارتان بیانهێننەوە.. بەسە ئیتر.. ئێمە سەربەئیستعمارو زایۆنیەتو..

سەدان وشەی بێشەرم، لەزبڵدانی رەوشتی بێرەوشتانیش جێی نەدەبووەوە، سەرزاری ئەو بەزیوانەی کردبووە هێلانەو هەزاران زۆڵە وشەی بێئابرِویان دەزاند، هەروەك ئەوەی خۆیان نە بایان دیبێو نە باران! لەرادیۆو تەلەفزیۆندا سەدان تانەو توانجیان دەگرت.. کەچی ساڵێ لەوەبەریش هەر ئەو (ترِە مەسئولانە) بوون دەیاننەرِاند:

- هەڤالان.. خەڵکی بەشەرەفی کوردستان! گەر میری دەست لەتەرحیلو تەعریب هەڵنەگرێ، ئەوا دەبێ دەرسێکی ئەوتۆی بدەین کە هەرگیز لەبیری نەکات.. دەبێ چۆکی پێدابدەین، ئالای سپیی پێبەرز بکەینەوە.. بەڵێ خەڵکی بەشەرەفی کوردستان! دەبێ تا دوادڵۆپەخوێن شەرِی لەگەڵدا بکەینو مافی رەوای خۆمانی پێبسەلمێنینو..

ئەمە جگە لەخۆبادانو خۆگێڤکردنەوە، بەچاوی سووك روانینە خەڵكو خۆبە (هەمووشتێ زان)!و جرتوفرتو فسکەفسکی بێسەروبەرو مێبازیو شاڵو کلاشی دۆمی.. جارجارەش قاچاغچییەتی سەیارەو زۆر جاریش دزیو هەمیشەیش درۆ ئالابووە ژیانی بیستو چوار سەعاتەی (تێکۆ-شانی شۆرِش بازییان!).

لەم لایشەوە، خەڵکە شۆرشگێڕە راستەقینەکە، هەندێکیان بەساکاری خۆیان باوەڕیان دەکرد، ئەوەی وریاو زیتیش با لەترسی کەلەپچەی (زمانگر) بێدەنگ دەبوون بەسەرنجی تەوس ئامێزەوە سەیری کرداری ئاسمان ئاساو گرفتاری رێسمان ئاسایانی دەکرد.. لەلاییێکی دیشەوە (لەچاو مەسئولەکانی دەوڵەت بەحەوت ئاوی کەوسەر شۆرابوونەوە!!

ئەگەرچی خەجێ دڵگیر دەبوو، خەمو خەفەتێکی زۆر رووی تێدەکرد، هەمان رووخساری ئاغای دێیەکی خۆیانی وەبیردەهێنایەوە..

ئەگەرچی لەلای خەڵکانی دی ئەم بادانەوە کوتوپڕیەی (ترە مەسئولەکان) شتێکی سەیرو پڕ سەمەرەبوو. کەچی خەجێ بەوچاوەوە سەرنجی نەدەدان دوورتر دەیڕوانی، داهاتووی ئەو (مەسئولانە) دەهاتەبەرچاوی کە چۆن:

پاش ئەوەی چاك دەدۆشرێن، ئەوجاش دەیانکەنە عیبرەت لەهەردوو سەرەوە رووڕەشیان دەکەن، تەنانەت بۆ خودی خۆشیان دەسەلمێنن کە (کەڵکی کرێگرتەیشیان نەماوە) دەس بەگوریسێکی دییەوە دەگرن، لەسەر چ شتێ لەنگەر دەگرن، ئەوەیان دەمێنێتەوە سەر تەجروبەی خۆیان، قۆنتەراتچی، دەیان چی چی و چی چی تر باوەشیان بۆ دەکاتەوە.. گەر زۆریش (عەریقو عەقائیدی-بن لەدزیو.. ئەوا لەنێو حیزبێکی کارتۆنی دا دوکانێکی کوردفرۆشی دەکەنەوە!!

خەجێ دوژمنی بەدوژمن دەزانی، هەرچیەکیان کردبا، خەجێ دەیووت:

- دوژمنایەتیەو کارەکەیان ئاساییە.. بگرن.. ببڕن، بکوژن، ماڵ وێران کەن، تالاّن کەن.. بەڵام ئەمانەی دی —زۆڵەکوردی بێ ئابڕو- لەدوژمن دوژمن ترن.. سەگی پاسن.. تانجی راون.

گەلێ جاریش لەنێو هاوسێکاندا بێپەروا دەیووت:

- بەئینسانیان مەزانن.. ئینسان نین، لەدڕندە دڕندەترن بەزەییتان بەچاوانی خۆتانا بێتەوە، بەدیمەنیان سەروچاوو مێشکتان پیس مەکەن، گلاّون، لەبیستوچوارسەعاتی شەو رۆژێکدا بیستوچوار هەزار نەفرەتو تفیان لێکەن.. ئەمانە پۆستاڵی داگیرکەرن خۆتان راهێنن.. منداڵەکانتان پەروەردەکەن، لەپێلاو کەمتریان بزانن.. وریابن دەستتان بەر دەستیان نەکەوێ جوابی سەلامیان مەدەنەوە بەهەشتان نەوێ گەر ئەوانی تیادا بن، ئەو خوایە مەپەرستن وا ئەمانە ئەی پەرستن، خوایان نییە.. شەرەفیان نییە.. ئاین.. رەوشت.. پیرۆزی.. هەر هێیان نییە.. پارە خوایانە.. پارە هەموو شتێکیانە، خوێنو رۆح یانە.

خەجێ، بەچاوانی خۆی دەیان پیشمەرگەی تەسلیم بووی بینی، بەسوێی ئەوەوە بوو ناسیاوێکیان ببینێو لێی ببیستێ.. مارف-ی هاوڕێی ئەحمەدی بینی، لێی پرسی:

- ئەرێ چۆن وا..؟ چی بوو؟
- ئیتر.
- یانی تەواو.. هێ نەما.. هەر هێ نەما؟!
- بەڵێ تەواو.. چۆلەکە کوژیش نەما..

- چۆن؟
- فرۆشراین.. هەرزان فرۆشیان کردین.. ئێمەو وڵاتیان نایە نێو جانتاییێکی دبلۆماسی، وێستگا بەوێستگا، لەنگەر بەلەنگەر هەراجیان کردین.
- ئەو هەموو پێشمەرگەیە.. ئەو هەموو چەکە.. بەجارێ..؟
- بەڵێ تەنانەت ئەو تفەنگانەی زمانی حەق گۆمان بوون، لەو ڕۆژەدا لاڵ بوون، مەیین، بێزیان لەخۆدەکردەوە کە بەشانی ئێمەوەن.. گەر بەقەد هەزار یەکی ئێمە (هەستو ڕۆحیان) هەبا ئەوا هەرگیز خۆیان بەدەستەوە نەدەدا.. گەر لەوپەڕی ناچاریشدا بان خۆیان دەشکاند..
- یانی چ کەسێکتان بەچیاوە نەماوە؟
- نەخێر.. بەشێکمان لەئوردوگاکانی ئێرانداو لەسایەی (شای ئاریا میهر) خەون بەکۆماری کوردستانی مەزنەوە دەبینن، شا بانۆیش تەفسیری خەونەکانیان لەکتێبی (انقلاب سفید) دەکات.. شێرو خورشیدیش ئاردو شەکرو چاو پەنیرو چادری بۆکردوون بە (هەمووشتێ) زەرنەقوتە ئاسا دەمیان داچەقاندووە، ئەویش تێریان دەکات (انقلاب سفید-یش) فێریان دەکات شا، (لەوانەی) خۆمانی دەکڕێو قوماریان لەسەردەکات.. بەشێکی دیشمان بەرەو ئەوروپا تێیان قوچاند.. بەشە زۆرەکەشمان، ئەوا دەمانبینی، چۆن لات لات دەسوڕێینەوە چاو شۆڕ، ملکەچ، بەنائب عەریف دەڵێن (سەیدی!!) ئەمریش دەرچووە بەرەوخوارووی عێراقمان دەنێرن..

- یانی ئەوها؟
- هێشتا لەکوێمانە.. تفەنگو چیاو شۆڕشمان هەبوو (تەعریبو تەرحیلیان) دەکردین.. (ئێستا) مەگەر ئەو خوایە بزانێت چیمان لێدەکەن..
- بێشك لەکۆڵتان نابنەوە.. دەسبەرداریتان نابن، ئەوەی پشت لەچیا بکات، چیایش پشتی بەردەدات..
- هەروای لێدەهات!
- بیبڕەوە..

بەشێوەییێکی ئەوتۆ نەڕاندییە سەر مارف پێی وت بیبڕەوە، مارفی ڕاچڵەکاند..

خەجێ بەر لەئێستا گەلێ بەوردی گوێی ڕادەگرت، سەرنجی ئەو قسەو ڕەخنانەی دەدا، بەبیروبۆچوونی خۆی بەخزمەتی شۆڕشی دەزانی.. خۆی وەتەنی:

لەشۆڕشدا زۆر شتی نائاسایی دەبێتە ئاسایی، گەلێ لەپیاوانی فەرامۆشکراو جێ بۆ خۆدەکەنەوە خۆدەسەلمێنن، قارەمانێتی ئەوتۆی چاوەڕوان نەکراو دەنوێنن، دۆستو دوژمن سەرسام دەکەن.. لەهەمان کاتیشدا گەلێ لەدەوڵەمەندانو خانەدانان لێدەکەونو دێنە سەر (ساجی عەلی) هەندێکی دیش دەوڵەمەند دەبنو دەبنە (پیاوی نێو پیاوان!!) ئەمانە بەلای خەجێوە ئاسایی بوون، ئاسایی تر بوون کە دەیبیست، فلانەکەسی خاوەن شەش حەوت ساڵ خزمەتو لەخۆبوردن (بەزیوە)

تەسلیم بووەتەوەو لەسەر دەرپێی خۆی دانیشتووە، رای خەجێ بەرامبەر ئەمانە:

- شۆڕشگێڕی راستەقینە ئەوکەسەیە تاسەر، لەهەموو تاڵو تفتییێکدا، پێشمەرگەیە.. ئەوانەی کە پاش خزمەتێکی زۆر، یا دڵیان دەشکێ، یا، خۆیان هەرئەوەندەیان لەباردایەو پایدۆسی لێدەکەن، ئەوانە وەك ئەوکەسانەن بەرۆژودەبن، پاشانیش بەگوڕ رۆژووەکەیان دەشکێنن..

قسەکەی ئەمجارەی مارف کە وتی هەر وایلێدەهات بەرچاوی خەجێی تاریك کرد وەك ئەوەی جنێو بەپیرۆزترین کەسێکی لەناوچووی بدرێت، ئاوها قسەکەی مارفی هاتەبەرگوێ.. بێ خواحافیزی کردن لەمارف، خۆی بەتەنها بینی کەوتە خۆدواندن:

- (بشێ میللەتانی دیش کورد ئاسا بن، پێلەقە بدەنە سەر ئەوکەسەی گلۆڵەی دەکەوێتە لێژی، تەقە لەرابوردووی خۆیانیش بکەن.. ئەڵبەتە ناپەسەندیو بێسەروبەریمان تێدا بووە.. شۆڕشی هەموو میللەتان ئەم وردەشتانەی تیادا بووە، بەڵام هەرگیز نەبووەتە مایەی ئەوەی بێز لەسەراپای شۆڕشەکە بکرێتەوە خۆبەشێکی تەواوی ئەمانە دەیانزانی شۆڕشەکەمان چییەو چۆنە، خۆ هەموویان (ئەم وەزعەش) لەگەڵیا بوون.. لەوێدا بێدەنگو بێزمان بوون.. لەرووداو قایل بوون بەهەموو شتێ.. گریمان وانەکەوتایەتەوە لەبری ئاشبەتاڵ سەرکەوتن با.. خۆ هەر ئەمانە چاوی پیاویان دەردەهێنا، ئەوەندە قسەیان دەکرد هەروەك ئەوەی (هەندرێنو زۆزك) گیانێکی بەمان بووە، دەنا، دادەتەپین.

*

خەجێ ئەوشەوە تا بەیانی هەر گێنگڵی ئەدا، چ کەساسیو کلۆڵییێك، چ ئازارو کوڤانی ئەوەندە دەسەوستانو بەرچاولێڵی نەکردبوو، گۆج ببوو، هەرجارەو بیری بۆ جێیەك دەچوو، ئەو بەرەبەیانەی سەرەتای ساڵی ١٩٧٤-ی وەبیرهاتەوە کە ئەحمەدو نەسرینی بەرێخست..

ئەحمەد وایدەزانی ئیدی زۆر بەزەحمەت دەتوانن یەکدی ببیننەوە، داوای لەخەجێ کرد:

- دایکە تۆیش بۆ لەگەڵ ئێمەدا نابین؟

- نەخێر.. ئێوە خواتان لەگەڵ.. بەورەی بەرزی خۆتان دەسپێرم.. من لەشار دەمێنمەوە.. پێشمەرگایەتی هەر چیاو تفەنگو شەو نییە.. شاریش پێشمەرگەی خۆی هەیە.

- دایکە دەترسم بتگرن.. دڕندەن.. گەلێ دڕندەن.

- پێویستم بەوە نییە باسی دڕندەیی ئەمانم بۆ بکەی.. دڕندایەتیش زمانی خۆی هەیە، خۆی باسی خۆی دەکات.. بەڵام ئێوە وریابن، لەهاوڕێکانتان دوانەکەون، بەهێ جۆرێ کارێ نەکەن بەسوکی بکەونە بەرچاوی خۆتان.. دەشێ تائێستا دەستتان نەچێتە کەسو بیکوژن، بەڵام، دەڵێم دوژمنو داگیرکەر کوشتن نوێژە.. نوێژێکی راستگۆیانەی بێ ریایە..

- دایکە گەلێ شۆڕشگێڕی!

- جا پێیت ناخۆشە؟

- نەخێر شانازییت پێوەدەکەم!

- منیش شانازی بەپێشمەرگەوە دەکەم!

پێش ئەوەی خواحافیزی بکەن، نەسرینو خەجێ تا درەنگێ پێکەوەبوون، گاه خەجێ نەسیحەتی نەسرینی دەکردو رێنمایی دەکرد، گاه گوێی بۆ قسەکانی نەسرین شل دەکرد، سەرئەنجام قەناعەتی بەنەسرین هێنا.

- کچم ئەوانەی تۆ دەیلێیی راستە.. راستە ئێوە هێشتا گەنجنو زروفی شاخیش جیاوازە، بەڵام هەردەبێ مناڵێکتان ببێ.. رەنگدانەوەی تۆ دەیلێیی لەگەڵ عەقڵو پێویستیەکانی سەردەم بگونجێ، بەڵام من لەم رووەوە هەر (عەشایەریانە) بیردەکەمەوە.. گەلێ بەختەوەر دەبم گەر مناڵێکتان ببێ..

کە نەسرینو ئەحمەد چونە دەرێ بەر لەئاشبەتاڵ بەیەکدوو مانگێ ئومێدەکەی خەجێ وەدی هات.. کوڕێکیان بوو، ناوی هیوایان لێنا.. بەنامە خەجێ-یان ئاگادارکردەوە.. گەلێ کەیفخۆشبوو.. چەند جارێ لەبەرخۆیەوە دەیووت:

- (هیوا چ بەختەوەری بەپێشمەرگایەتی لەدایك بوویت!!)

خەجێ لەنێو ئەم خەمو پەژارەیەیدا روخساری ئەو کوڕەزایەی —کە نەیبینیوە- مێشکی تەنی، لەبەرچاویا بەرجەستەبوو، بەخەیاڵ دەیبینیو داهاتووشی دەدایە بەر زەین.

- (چی؟ لەنێو مناڵانی گەڕەکدا پێی بڵێن باوکتو دایکت تەسلیم بوونەوە، سەریان شۆڕکرد، ملکەچی فەرمانی داگیرکەر بوون!! نا.. نا..

نەخێر.. هەرگیز ناهێڵم ئەم کارە بکەن.. نەخێر نابێ.. ئەی لەئۆردوگاکانی ئێراندا چاوەڕوانی هەڵمژن، هەموو خەمێکیان نانو ئاو، دەس بەکڵاوی خۆگرتن بێ، نازانم بەفارسی بەتورکی مناڵان بەهیوا بڵێن (پەناهەندەیە.. کوڕی پێشمەرگەیەکی فرۆشراوە.. ئەویش تێناگاتو لەئەحمەدو نەسرین بپرسێ (پێشمەرگە چییە؟) بۆ فرۆشران؟ ئێوە چین وا فرۆشراون؟ ئەوانیش لەبەر دڵی هیوا بەهەزار پێو پەنا سووکە وەڵامێکی مناڵانەی بدەنەوە.. کارێکی لەگەڵدا بکەن بێز لەرابوردووی دایكو باوکی بکات.. نەخێر.. نەخێر.. ئەی بچن بۆ ئەوروپا رۆحی خۆیان دەرباز کەن.. هیوا.. کوردی نەزانێت!؟ قسەی قۆڕ.. مناڵی کورد گەر کوردی نەزانێ ئەوا ئاشبەتاڵێکی بێ شۆڕشە!! پشکۆییێکی بەخۆڵەمێش خنکاوە!.. نا..نا.. نەخێر هەگیز ناهێڵم لەو وڵاتانەداو لەغەریبیەدا خۆیانو خاكو نەتەوەیان بۆ پارووە نان لەبیربکەن.. بەچاوی سوکیشەوە سەیریان کەن.. سەرئەنجام خۆیانیش بگەنە قەناعەت کە سووكو چروکن، نانەڕەقی وڵات، زنجو کوخت، فرمێسكو نەخۆشی، گەوجیو بێسەروبەری، خوێنی شەهیدانو ئێسكو پروسکی باوباپیران، چۆن جێدێڵن؟! نەخێر.. بەهێ جۆرێ ناهێڵم بچنە دەرێ.. هەر لەبەیانی زووتر نییە خۆ دەگەیێنمە لایان..

ئەوشەوە خەجێ بەدەیان جۆر هیوای دەهاتەبەرچاو..

- (ئا.. سبەینێ خۆم تکەڵی ئەو ژنانە دەکەم وادەچن کوڕو کەسوکاریان دەهێننەوە منیش هەر بەو بیانووەوە دەڕۆم تا دەیانبینم.. ئەوسا..).

هەر ئەوشەوە خۆی ئامادەکرد، زۆر بەوریاییەوە لەنێو ژورەکەیدا رەفتاری دەکرد.. بەئاسپایی بەرەو کەلێنێ چوو، وەك ئەوەی کۆرپەیێك لەلانك دەرێنێ پریاسکەییێکی دەرهێنا زۆر بەوردی وەك ئەوەی قۆنداغی لێکاتەوە ئاوها پریاسکەکەی کردەوە.. دەمانچەکەی دەرهێنا.. تێی راما: حەپەسا، تاس بردییەوە.. سەرتاسەری بیستو نۆ ساڵ، لەکەرکوكو بەغدا، لەکرێیەتیو دەربەدەری.. لەبرسیەتیو ئاوارەیی ئەو دەمانچەیەی پاراستبوو.. (خۆی وتەنی) تاقە یادگاری حەمەو دێو کەسوکارمە سەرەتا بێئیرادە یەکدوو فرمێسکی گەرمی بەسەرا رشت، پاشان بەسۆزەوە وەك ئەوەی کۆرپەییێکی بێ باوك بلاوێنێتەوە ئاوها بەئاوازێکی خەم ئامێز کەوتە لاواندنەوە:

- بێناز.. بێکەس!!

چەندم حەزدەکرد کە ئەحمەدو نەسرین چوونە دەرێ، دەرت بێنمو بتکەم بەدیاری.. ئەی دوامیراتی کەسانی پیرۆزو وڵاتی پیرۆزتر، دڵم نەهات، هەرگیز تەحەمولی جیابونەوەت ناکەم.. ئومێدی ئەوەم پێت بوو، بەدەستی خۆم تەقەی سەربەستیت پێبکەم، پاشانیش ئاسنەکەت بتوێنمەوە، لەسەر نمونەی گاسنێك داتڕێژمەوە.. کەچی نەبوویت بەدیاریو دەنگی سەربەستیشت بەرزنەکردەوە، بۆ؟

بشێ هەر پێویستیمان بەتۆ بێ؟ رەنگە تۆیش هەموو شت نەبیت، تەنها زمان بیتو حەق گۆ!! جا کێ دەڵێ لەسەر حەق بوون هەموو شتێکەو سەرفرازیش مسۆگەر دەکات؟! سبەی دەتبەم ئیدی ئەوجا بیرلەوە ناکەمەوە بتکەمە گاسن، بەڵکو هەر بەوئومێدەوە دەژیم، بتتوێنمەوە، نمونەی فڕۆکەو تانكو هەموو چەکێکی سەربەرزت لێ دروست بکەم.. گەر حەق گۆییت بە چ دەپارێزرێی؟! حەمە، نەیفرۆشتی بەمنی سپاردی، لەچاوانم زیاتر ئاگادارت بووم.. بێخەم بە سبەی، دووەی دەتسپێرمە دەستێ، هەرگیز سەرشۆڕت نەکات.

❊

٨

ئەحمەد (مهاباد)ی جێهێشت، گەڕایەوە بۆ ئوردوگای زێوە، لەنێو چادرێکی (شێرۆ خورشید)، لەگەڵ نەسرینو هیوادا گرمۆڵە ببوون، کەمتر نەسرینی دەدواند، لەرۆژێکدا دەژیا، خۆی لەنێو تەنهاییێکی سامناکدا بەبێزارییەوە دەبینی، بێزی لەسەروسەکوتو دەستو پەنجەی خۆی دکردەوە، تەنانەت پێیەکانی بەپەناهەندەی قۆنەرەکانی خۆی دەزانی، هەرچی شانازیو سەربەرزی هەبوو، هەموو وەکو چادرو ناواخنی چادرەکەیان کرژەوە ببوون، بەسەر یەکدیدا دارژابوون.. ئازایەتی کۆت کراوی، بێزی لەخۆو دەوروبەر دەکردەوە، غیرەت لەتەنووری ناخیا تفی نەفرەتو بێئەمەکی هەڵدەدایە سەر روخسارە بێرەنگەکەی ئەحمەد، وەڕەس بوو بوو لەوەی لەهێلانەی دەرونێکی داگیرکراودایە، دەیویست

دەربازبێت، بەهێ جۆرێ نەیدەویست لەلای دڵێکی بەترس کەوی کراودا بمێنێتەوە..

رۆژێ بوو (ئەحمەد) هێ شتێکی پاکو پوختە، رێکو لەبارو بێگەردی تیادا نەدەبینی.. دەورەبەری خۆی، تەنانەت داروبەردو گوڵیش بەپڕوپوچییەوە دەیبینی.. خەمی وڕێنەکانی بەختەوەری بوو کە تا ئێستا وەك تارماییێکی سامناك نەکەوتبووە بەر دیدەی.. دڵنیابوو کە (دەسەڵاتداران) وەك مەگەس سەیریان دەکردو دی دی تێی (تاکتیك) یان پێ تاقیکردەوە.. دەشێ (ئەمرۆ) درکی بەپتەوی ئەو دیدەی کردبێ کە دڵنیا نییە لەو هەناسەیەی هەڵیدەمژێ، خۆی کۆکردۆتەوە، لەبۆتەی خۆهانداندا تواوەتەوە.. سەرئەنجامیشی لەلادا روونە..

دەبێ چ کاردانەوەییێك هەندەی رەشبینیەکەی (ئێستا)ی بەرامبەر بەم روداوە ماقولو بەهێزبێ؟! لەمەوبەر چ جارێ بەسۆزو گەشی، بەروونیو بێگەردی سەرنجی مەرگی نەدابوو، کەچی دەنگێ وەك دەنگی خواوەند لەناخیدایەو داوای لێدەکات، دەسبەرداری ژیان بێت، لەنێو ئەم بێدەنگیە ترسناکە، لەنێو ئەم کشوماتیە بێئەنجامو بێکۆتاییەدا، بەبێ چ ئازارو ژانێ، چاولەیەك نێت ماڵئاوایی لەخودی خۆی بکات.

(نەسرین) غەمو کۆڤانی چ کەمتر نەبوو لەئەحمەد، تەنها لەدەربڕیندا خودداری دەکرد تا ناچاربوو بۆ یەکەمجاری تەمەنی لەگەڵ ئەحمەددا بەساردیەوە قسان بکات:

- خۆ تۆ منداڵ نیت.. بۆ چ ئەوەندە بەزەعیفی خۆت خستووەتەڕوو؟ کەی تۆ هەند بێوورەو لەئاستی غەمدا دەستەقاچەو سەرگەردان بوویت.. ئەوەی چوو، چوو!!

- من غەمی ئەوەم نییە کە چووە.. زیاتر غەمی داهاتوومە.. دڵنیام هەرگیز هەلی وا بۆ دوژمن نەڕەخساوە.. باوەڕیش ناکەم ئەم هەلە لەدەست بدەن.. فرسەتە بەهۆی زۆڵەکوردەوە قەڵاچۆمان پێ بکەن.. دەڵێن سوپای جەزائیر لەگەڵ سوپای عێراقو ئێران سەرسنووریان گرتووەو سوپای تورکیش لەسەر سنووردا دامەزراوە، یانی سێ سوپا، بەشی نەدەکرد؟! وا جەزائیریش خۆی تێهەڵقورتاند؟!

- ئەمە شتێکی دییە.. (ئێستا) برینەکەمان گەرماوگەرمەو توڕەین.. دڵنیام لەکاتی ئاوهادا

زەحمەتە دەستنیشانی داهاتوو بکرێ..

- بۆ ئێمە هەمیشە نەپێکراوین؟ نەزیفی هەمیشەییمان نەبووە؟

- نەخێر.. ئێستا نەزیفمان هەیە.. بەر لە(ئێستا) هەست بەسەربەستی کردنو بەرەو سەربەستی هەنگاونان زۆربەی برینەکانمانی سارێژکردبوو، یا راستتر نەزیفەکەی راگرتبوو.. بەڵام (ئێستا) تۆ، هەندەی دوژمن بۆ خودی خۆت بوویتە بەداگیرکەری ناختو خۆت دەچەوسێنیتەوە.. لەحەقیقەت رادەکەی.. پێت سەیر نەبێ ئەمەی خەڵکی ناوی ئاشبەتاڵی لێناوەو تۆش وەك بنێشتەخۆشەی سەر زارت هەر دووبارەی دەکەیتەوە بەلای منەوە ئاشبەتاڵ نییە.. شۆڕشێکی شەهیدە،

لەدایکبوونەوەیکی نوێی شۆڕشە.. هەرکە دەبیستم وەك خەڵکەکە دەڵێی (ئاشبەتاڵ) بێزت لێدەکەمەوە، وشەکە وادێتەبەرگوێم کە تۆیش دەتەوێ تەقە لەمێژووی خۆت بکەین.. لەمکاتەدا وەك کرێگرتەییێك دێیتەبەرچاوم.. کە قۆنتەراتچییێك شۆڕشی بەقۆنتەرات گرتبێ، شۆڕشگێڕانیش کرێگرتەی قۆنتەرات چیەکە بن.. ئەم قسەیەت شاهێدی ئەوە دەدات کەچی خۆت چاکتری دەزانی تۆو هەزارانی وەکو تۆ بەکرێنەگیرابوون.. نازانم چۆن رێ بەخۆت دەدەی بەسوکییەوە سەرنجی ئەم (بەزینە) بدەیت.. بۆ چ بەلاپەڕەییێکی خوێناوی مێژووی بەخوێن نوسراوی میللەتەکەتی نازانی؟ جا بۆ ناڵێی ئاشبەتاڵی میری نیشتمانییە!! ئەوە نییە بەپێی (اتفاقیەی جەزائیر) بەشێکی (شەتی عەرەب)و هەندێ لەسنووری عێراقی فرۆشتووە.. ئاشبەتاڵ بۆ ئەوە نەك بۆ ئێمە.. ئێمە.. لەکاتێکدا قسەکەت لێوەردەگیرێ گەر پایدۆسی لێبکەیتو بچیتەوە تەسلیم بیت.. بەکورتی ئاشبەتاڵی، خەڵکانێکە نەك هی میللەتێ.. رەنگیشە ئەو خەڵکانە تەسلیم بونەوەیان پێ خەوش نەبێ، چونکە تەسلیم بوونەوەیەکی جەماعییە.. ئێ.. بەهەرحاڵ کوردستان هەزاران شەهیدی هەیە، سەدان شۆڕشی شەهیدیشی هەبووە.. من بۆ خۆم ئەوەندە گەش بین نیم، بەڵام بێئومێدیش نیم، دڵنیام سەرهەڵدەدەینەوە، بەڵام لام روون نییە چ لەنگەرێکی دی دەمانگرێتەخۆی.. ئەوەندەی بەرگریکردنم بەلاوە روونە ئەوەندەش لەنگەری داهاتووم لەلادا لێڵە، ئیدی نازانم هەروەکو

جاران شۆڕش، شەڕ، مفاوەزات، شەڕ، مفاوەزات، شەڕ، مفاوەزات.. (ئێستا) گرنگ بەرگرییە.. پاشان چدەبێ، ئەمەیان باسێکی دییە..

- منیش گەش بین بووم..

- پێم وتی، ئەمەی من دەیلێم تەنها گەش بینی نییە.. تۆ کە گەشبین بووی، سۆزت جلەوی ئەو گەشبینییەی بەدەستەوەبوو، خۆشەویستیت سەپاندبوویە سەرت ئاوها بیت.. من تەنها باسی سەرنجامت بۆدەکەم.. ئەڵبەتە گەشبینی ماقوڵ لەنێو دنیاییێکی تاریکو ڕەشبینێکی خەستدا چاکتر بەرجەستەدەبێ، زیاتر پێویستی بەرەفتاری عەقل ئامێزە..

- هەست دەکەم فێری دەکەی!

- جا عەیبە..

- نەخێر.. دەڵێم بۆ بەر لەئێستا ئەم قسانەت نەدەکرد؟

- دیارە ئەوەشت فەرامۆش کردووە، قسە لەکاتو جێی خۆیدا نەبێ، دەنگ دانەوەشی نابێ.. بەکورتی وابزانم تێت دەگەمو لەنیازت حاڵیم.. نەك تەنها هانت دەدەم، بەڵکو پشتت دەگرمو تاسەریش لەگەڵتا دەبم.. فەرموو دڵنیام هەزاران کەس هەن، ئێمە ئاسا بیردەکەنەوە، دەیانەوێ بـبن بەهەوێن..

- دیارە بەجوانی لەمن نەگەیشتوویت پێم وانییە –وەك دەڵێی- لێم حاڵی بوویبیت.. ڕاستە بیر لەبەرگری دەکەمەوە، دڵنیام هەزاران کەسی دی ئامادەنو هەرگیز و هەرگیز سەرشۆڕ ناکەن، بەڵام دەمەوێ بڵێم گەر بەرگری لەپێناوی (مان)دا بێ، ئەوا هێمان نەکرد.. هەمان گلەییی ئێمە

لەباوباپیرانمان بۆئەوەی داهاتوو دەکەینە میراتی.. ئەوان چیایان کردە پەناگا، لەپێناوی (مان) بەرگریان کرد.. بەڵام چ جۆر (مان-ێ) ڕاستە (مان) کەرەستەی سەرفرازییە.. دیسان دەپرسم چ مانێ؟ بەشێك لەچیا، تفەنگ، شەو، هێرش بردن، کۆشتنو کوژران، ڕۆژ، دەکرێتە پینەی مانگو مانگیش دەدورێنە ساڵەوە.. بگرە، بکوژە ئەوانیش زیاتر دەگرنو دەکوژنو ئیعدام دەکەن، شارو دێ وێران دەکەن.. سەیرە هەموو ئەم شتانە لەپێناوی (حوکمی زاتی بێ!!)

- نەخێر.. یەکەم هەر هێ نەبێ، دەبێ لەو کتێبانەی کە خوێندووتەوە، فێری ئەوەبووبی کە سەراپای هێ میللەتێ شۆڕشگێڕ نەبووە.. بەڵکو بەشێکی زۆر کەمیان.. بەپێی ڕاژەی ژمارەییێکی کەمی میللەتەکە شۆڕشگێر بوون، ئەوانە هەمیشە بوونەتە هەوێنو چرا، ڕاستە ڕێیان دیاریکردووە، پاشان میللەت ئەو ڕێیەیان گرتووە، پێشت سەیر نەبێ هەندێ جار، بەشێك لەو شۆڕشگێڕانە –پاش سەرفرازی- بازووی هاوڕێیانی هاوخەباتیان دەبێتە شیشی بەندیخانە!! دەبێ بەچاکی ئەوەش بزانی، پیرۆزترین بەرگری، ئەو بەرکریەیە کە هێ، بەرابەریەکی تیادا نیەو لەپێناوی ماندایە.. بونی ماددی، بوونی ڕۆحیو پێداویستیەکانی دی دەسەلمێنێ.. من پێم وایە، باوباپیرم پیرۆزترین میراتیان بۆ جێهێشتووم، میراتییەك، بووەتە مامۆستام، لەژیانو دەردەسەریەکانی ژیانم دەگەیێنێ، فێرم دەکات چۆن بژیم نەك چەن بژیم.. وەڵامیشم بۆ دواخاڵی قسەکەت ئەوەیە کوشتنو کوشتن کاری لەوەزعو حاڵی ئێمەدا نوێژە.ز باوەڕی

پێدەشۆردرێتەوە.. با چاکتر قسەکەم روون کەمەوە تا بەدڵرەقو کینەلەدڵم نەزانی: گەر کەسێکی داگیرکراو بەئاستەم بەزەیی بەداگیرکەردا هاتەوە ئەوا ئەو بەزەییەی دەبێتە گەردو خەوشی دەرونی لەکەدار دەکات، ئەو لەکەیە بەهیچ شتێ پاك نابێتەوە تەنها بەخوێنی (پیسی) داگیرکەر نەبێ.. واتە دەمەوێ بلێم، بۆ ئێمە دەبێ پیسی بەپیسی بشۆینەوە.. تەنانەت ئەگەر داگیرکەرو داگیرکراویش کەسەکە خودی خۆی بێ، یانی خۆی دەروونی خۆی داگیرکردبێ، ترس گۆدی کردبێ، بەبێدەنگیو بەبێ رەنگیو بێناوی قایل بێو خەمی کلاوەکەی خۆی بێت، با، نەبیاتو بەس، ئەوسا بەلای منەوە چ چارێکی نییە بۆ پاك بوونەوە جگە لەخۆکوشتن- هەر تەنها ئەمەشی پێ رەوادەبینم- ئەمەیش روو سپیەتی خودی دەردەخات، تەنها خۆیشی دەبێ بەمیراتگری رووسپیەتی پاش نەمانی!! بەڵام گەر بەخوێنی داگیرکەر لەکەو خەوشەکانی دەرونی خۆی بشواتەوە، ئەوا نەك لەژیاندا بێگەردو خاوێن دەبێ بەڵکو لەگەڵانو مەرگیشیا میراتییێکی ئەوتۆی پیرۆز جێدێڵێ، خەڵکانی بەشەرەف هەمان رێی ئەو دەگرنەبەر، وابزانم چ پاداشتێکیش بۆ شەهید هەندەی ئەوە بەنرخ نییە کە هاورێکانی هەمان رێی ئەوان بگرنو هەرگیز بەری نەدەن.. گەر خەمی ئەوەتە دێهاتەکانمان وێران دەکەن، ئەوا من زۆر بێپەروامو دەڵێم گەلێکم پێخۆشە.. رەنگە پێت سەیر بێو بە (وێرانخواز) بزانی، نەخێر.. پێش ئەوەی بپرسی بۆ، من خۆم وەڵامت دەدەمەوە: ئەویش ئینسانی دە هەزار ساڵ لەمەوبەریش لەئەوپەڕی کۆیلەیەتیدا قایل نەبووە لەو

خانووبەرەی زۆربەی دێهاتەکانی ئێمەدا ژیان بگوزەرێنێ، خۆ ئەو گوفكو پۆخڵێەت بینیوە، ئەو هۆدە خانووانەت بینیوە کە تەنها چەپەرێکی دارین بووەتە سنووری ئینسانو ئاژەڵ.. ئەڵبەتە بنیاتی پاش وێرانەت بینوە کە چ جیاوازییەکی لەگەڵ (تەعمیری) نێمە وێرانەدا چۆنە!..

- وادیارە لەیەك حاڵی نین.. یا ناتەوێ لێم حاڵی بیت.. بۆ پێت وایە من باوەڕم بەم قسانەت نییە.. یا درکم پێنەکردووە.. نەخێر لەمەبەستە سەرەکییەکەی من نەگەیشتی.. قسەکانی تۆ هەر بۆنی هاندانی لێوەدێ، وابزانم دەشزانی من پێویستم بەوە نییە کەسێك هانم بدات.. قسەکانی تۆیش هەروەك هەندێ لەقسەی هاورێکانم وایە، کە دەڵێم نابێ بێدەنگ بیت، کەچی کار کە دەگاتە سەر کردەوەو ئەوجا دەڵێ:

- (چاکە خۆ هەرگیز نابینە سەدوبیست هەزار پێشمەرگەو هەزاران چەکی قورسو بەشێکی تەواوی میللەتیش، پاڵپشتمان بێ.. جا سی چل تفەنگێو سەرلەنوێ دەبێ چ بکات؟!)

- پێش ئەوەی قسەکەت تەواوبکەی، دەمەوێ بڵێم بۆ تۆیش دەروانیتە (چەند) بۆ ناروانیتە (چۆن) ئەمە لەلایەك، لەلایەکی دیشەوە سی چل پێشمەرگە دەبنە سێ سەدو چوار سەد، دەبنە هەزارو دووهەزار، دڵنیابە تەنها لەشۆڕشدا بەهرەو وزەی میللەتی ئێمە دەردەکەوێ.. شۆڕشمان هەبێ، دەیان شوانو نەخوێندەوار دەبنە کەسانی لێهاتووی قارەمان، رەنگە پێت سەیر بێ ئەگەر بڵێم هەموو بەهرەیێکی ئەم میللەتەی ئێمە بەشۆڕشەوە بەستراوە.. شۆڕشمان ببێ هەموو شتێکمان

دەبێ، بێشۆڕشیش تەنانەت زمانیشمان نامێنێ (ئیستعمار! دەکرێین..
جا بۆئەوەی درێژە بەم قسانەمان نەدەین، با بڕیاری خۆمت بۆ دەربڕم، دڵنیام هاوبڕیار دەبین، ئەویش: هەر سبەی پەیوەندی بەو چەن کەڵەپیاوانەوە دەکەین- کە دەیسەلمێنن لەسەدەی کەڵەپیاواندا دەژین- بەرەو چیاکانی (ئەودیو دەگەڕێینەوە، رەنگە بڵێی: ئەی هیوا چی لێبکەین؟ ئەوابەکورتی وەڵامت دەدەمەوە، پڵنگ لەچیادا چ لەبێووەکانی دەکات؟!

- هەر لەپێناوی حوکمی زاتی؟

- گەلێ پەلەدەکەیت.. نەخێر لەپێناوی حوکمی زاتی نییە.. ئەمڕۆ لەپێناوی (مان) سبەی (ماف) دوایی (رزگاری) داهاتوویش کوردستانی مەزن.. ئەڵبەتە دەشزانی هەموو داواییێك پەیوەستە بەتواناو هێز نەك بەوەی کە چەن لەسەر (حەق)ی گەر بەحیسابی لەسەر حەق بوون بێ ئەوا دەبوو کوردیش لەنێو دەوڵەتە یەکگرتوەکاندا (حەقی ڤیتۆ)ی هەبا! وەك وتم چەند هێزو توانامان هەبێ ئەوەندە حەقمان پێ رەوا دەبینرێ..

یەکدووجار ئەحمەد ویستی بەنەسرین بڵێ: من بڕیاری خۆمم دابوو. ترسی ئەوەم هەبوو پێم بڵێی (ئەی ئێمە بۆ کێ بەجێدەهێڵیت؟) کەچی بڕیارەکەی تۆ پیرۆزو..

- جورئەتی ئەوەی پەیداکرد بەسۆزو خۆشەویستیەوە، بەئەسپایی وەك ئەوەی خۆی بدوێنێ پێی وت:

- هەست دەکەم بەرەو حەقیقەت هەنگاودەنێم، خەریکە سروشتە ئینسانیەکەی خۆمم لا زیاتر ئاشکرا دەبێتو رێم بۆ خۆش دەکات ناخی تەبیعەتی ئینسانی کەسانی دیم بۆ دەردەخات.. ماوەی ساڵێکە لەنێو وڕێنەیەکدا دەژیم، ئەویش وامدەزانی حەقیقەتی خۆم ئاوێنەکەیە رەنگی (واقیعو هێوپووچی) دەداتەوە خۆمم لەنێو بونێکی روونی موجەرەد دەبینی، بەتەوسەوە، دەمڕوانیە عەقڵی خۆم، گەلێ بەسووکییەوە دەهاتەبەرچاوم، وامدەزانی ناتوانم هێ شتێ، تەنانەت شتێکی چکۆلەیش بکەمو ئەوە بسەلمێنم کە لەسەر تەختە دامەکەی ژیانی کۆمەڵایەتیدا داش نیم.. گەلێ تەمی تەڵخ بەری دیدەی ئینسانیی گرتبووم، نەمدەزانی بۆ بێئیرادە هاتمە دنیا، دەژیم.. وەك دەژیم دەبێ (من) بمرم، بەقەد ئەوەی ژیانم بۆ خۆم نەبووەو خۆشم ویستوومە مردنم بۆ خۆم بێو خۆشم بووێ، خۆم لەهەڵبژاردنی جۆری مردنم سەرپشك بم، مردنێ ئەو مەشقو ژیانگوزەراندنەم بەسۆزەوە لەئامێزی گرێ..

ئەگەرچی نەسرین زۆر بەوردیەوە گوێبیستی بوو، بەڵام پێی وت:

- بەچاکی تێناگەم دەتەوێ بڵێی چی.. بەڵام دەڵێم مردن —کە تۆ باسی دەکەی- ئەو شتە نییە شایستەی ئەوە بێ ئینسان لێی بترسێ.. شتێکە دەبێو هەردەبێ روبەڕوی ببیتەوە.. ئێستا بێ سبەی، دووەی.. بەنەخۆشی.. بەکوژران.. بەئیعدام.. قەد گرنگ نییەو بیرم لێنەکردووەتەوە، ئەوەی بیری لێدەکەمەوە ئەوەیە پێش مردن من ژیاوم، ئایا ژیانی من هەر بۆ خۆم بووە؟ ئەگەر بۆ خۆم بووبێ ئەوا بەوەجاغ

کوێری سەرم ناوەتەوەو خیانەتم لەرەسمو دەستوری ئینسانی کردووە.. گەر بۆ بەرژەوەندی خۆمو خەڵکانێکی خۆم ئاسای هاڕدراوی ژێر کەڵبەی (بەنێو ئینسانەکاندا) بێ ژیاوم، ئەوا زۆر بەدڵنیاییەوە دەڵێم، جۆری مردنەکەم ئەو ئومێدە وەدی نەهاتووانەم وەدی دێنێ کە لەژیاندا وەدیم نەهێنابوو، ئەویش وەك هەر بەخشندەییێك جێی هەنگاوەکانی خۆمم لەسەر راستەرێی ژیاندا بەمیراتی جێهێشتووە.. خۆ ئەگەر ژیانم بۆ خزمەتی هەموو ئینسانێ بووبێ تەنانەت بەقەد مۆمێك رۆشناییم بۆ بەدکار هەبوبێ، ویستو مەبەستم هێنانەوەی تاوانباران بۆ سەر راستەرێی ژیانی یەکسانیو برایەتی بووبێ ئەوا مردنەکەیشم وەك مردنی پێغەمبەران دەبێت..

بەڵام ئەگەر ژیانم وەك راگوزارێك.. هاتم.. ژیام.. مردم.. ئەوا مەرگیشم چ لەمەرگی ئاژەڵێ زیاتر نابێ.

*

ئەحمەدو نەسرین بەجۆرە سۆزێکی بێگەردی ئەوتۆوە سەرنجی یەکدییان دەدا، هەموو شێوە خۆشەویستیەك لەچاوانیان وەك تیشکی مژدەبەخش دادەباریو چادرەکانی رۆشن دەکردەوە، کۆڵکەزێڕینە ئاسا لەسەر بێشکەکەی هیوادا لەنگەری دەگرت.. بۆ چەن دەقیقەییێك بەرانبەر یەکدی بێدەنگ بوون.. دەشێ چ وشەییێك لەنێو چ فەرهەنگی دەروونیاندا نەبوبێ بەئاستەم پارسەنگی ئەو خۆشەویستیو بەختەوەریەی ئەم ساتەیان بێ.. ئەحمەد بەبزەییێکی گەشەوە وتی:

- یارمەتیم بدە.. نامەیەك بۆ دایکم دەنووسم.. مزگێنییێکی مەزنی دەدەمێ..

*

دایکە..ببورە نامەی ئەم جارەم هەندێ دوورودرێژە.. رەنگیشە وەك نامەکانی پێشووم سفتو چڕ نەبێ.. ناچارم زۆر شتت بۆ باس بکەم.. رەنگە هەر سەرەتا بزە داتگرێو لەدڵی خۆتدا بڵێی: ئەو گەوجەی کوڕم هێشتا نازانێ ئەم کوێرە خوێنەوارییەی منو ئەم نامەیە (کوجا مەرحەبا) حەقتە گەر وابڵێی، بەڵام ئەم نامەیە تەنها بۆ تۆ نییە.. بەڵکو بۆ تۆو بۆ هیوایە، ئەویش رەنگە لەدوارۆژدا بەچاوی بێلایەنەوە سەرنجی بدات (تفی نەفرەت هەڵنەداتە رووی باوکایەتیم..)

ئەڵبەتە ئێوەش کە ئەم کۆستە گەورەیەتان بیست.. دوورنییە لەسەرەتا وەکو زۆربەی زۆری خەڵك باوەڕتان نەکردبێ، هەر بەقسەی پروپوچتان زانیبێ.. پاشنیش لەئاستی رووداوەکە گێژو کاس بووبن.. بەهەرحاڵ (کۆستەکە) پێویستی بەباسکردن نییە زمانی هەیە، خۆی باسی خۆی دەکات، ئەگەر رۆژێ تاقە رستەییێك بکاتە سەرگوزشتەی، ئەوا ئەو تاقە رستەیە لەنێو دووتوێی کتێبێکی عیبرەت ئامێزی مێژوودا دەبێتە (شارستە) لەهەمان کاتیشدا بەرودواو –تا چەن مانگێ.. یا چەند ساڵێ- خۆی دووبارەدەکاتەوە.. بۆ نموونە، ئەگەر رستەکە بەم شێوەیە بوو: (دەم راستەکانمان بێسەروبەر بوون) ئەوا بەکردەوە دەبینی سەدان، بەخوا شەڕخوازی خۆیان روو لەبێسەروبەری دەکەن، ئەگەر لەوەبەر

شۆڕشو میللەتیان هەراج دەکرد، ئەوا ئیدی خۆیان، ماڵو منالّیان، تەنانەت ناموسیشیان هەراج دەکەن، بەوەشەوە ناوەستن، دەبنە مقاشی دەستی (میری نیشتمانی!!) روو لەپشکۆ یاخییەکانی نێو خۆڵەمێشی بێدەنگ دەکەن!

ئەگەر رستەکەیش لەرۆژێکدا بەم شێوەیە کەوتەڕوو (ئازاو بەجەرگ بووین چۆکمان بەمەرگ دادەدا) ئەوا دیسان —پاش چەند مانگێ، یا چەند ساڵێ- بەرووداو کردەوە دەبینی: (هەزاران کەس، کەسی زیرەكو بەجەرگ بەدووی مەرگەوەنو مەرگیش لەبەریان هەڵدێت، بەوەشەوە ناوەستن مەرگببەزێنن بەڵکو هەوڵی کوشتنی مەرگ دەدەن).

دایکە..

بەکورتی (کۆستەکە) هەموو قانوونێکی ژیانی سەرەوژێر کردووە.. ئەڵبەتە ئەمە بەلای ئێوەوە شتێکی تازە نییە.. بەر لەبیستو نۆ ساڵ خۆتان ئەم قانوونی پاشاگەردانیەتان بینیوە، وا ئەمڕۆ لەبەرگێکی دیدا خۆی دووبارەدەکاتەوە..

تۆ بڵێی ئێمە بەر حوکمی زەمانە کەوتبینو دەبێ شاهیدی ئەم (کۆستانە) بین؟

تۆ بڵێی ململانێی ئێمەو کۆست وانەیێکی بێکۆتایی ژیان ویستی بێت؟

یا دووانەی رەوشتێکی زۆڵی دەسەڵاتدارانی ئەم (زەمانە) بێئەمەکە بێت؟

یا بێیەك هەڵنەکەین؟

دایکە، هەزاران پرسیاری دیی بێوەڵامم پێیە.. یا راستر (ئێستا) وەڵامی دروستی هێیانم لادا نییە.. تەنها سوکە وەڵامێکی گشتیم پێیە ئەویش لەوەتەی تۆ هەیتو منیش هەم هەر بەو دووبارەو سەدبارەکراوی دەبیبیستین: ئەویش ئەوەیە ناتوانن قەڵاچۆمان پێبکەنو مەحاڵە!!

دایکە..

(ئێستا) ئێمە لەئێرانینو لەئۆردوگای (زێوە) داین چەن رۆژێ لەمەوبەر لە (مهاباد) بووم.. گەلێ لەهاوڕێیانی خۆمم بینی.. دیوی لای خۆمان چ پێشمەرگەیێکی تیادا نەماوە، زۆربەیان لەگەڵ ماڵو منالّیان لەئۆردوگاکانی ئێراندانو بەشێکیش تەسلیمی عێراق بوون.. جێیەکانی پێشوومان (ئێستا) سوپای جەزائیر!و عێراقو ئێرانی تیادایە، دەنگیش هەیە، گوایە سوپای تورکیش ئامادەی بەشداریکردنە لەدەستنیشانکردنی (خەتی حدودی) ئێرانو عێراق!! دایکە، پێت سەیر نەبێ حوکمڕانی وڵاتێکی خاوەن یەك ملیۆن شەهید رێ بەخۆی دەدا ببێتە دەڵاڵ، خوێنی هەزاران شەهیدی هاوبیرو هاوئامانجی خۆی هەراج بکات..) سەدەی بیستەمە، سەربەستی خواز دەبێتە جەلاد.. تاوانبار.. خوێنڕێژ.. داگیرکەر، بەپێی روشتی سیاسی سەردەمو مەفاهیمی بازاڕی- کڕینو فرۆشتن- دەبێتە قارەمانو پارێزەری نیشتمان!!

دایکە.. تۆ بەهیوا بوویت، نەسرین لەچیادا ببێتە پێشمەرگە.. بۆ چەن مانگێ بووە پێشمەرگە.. بەڵام حەزدەکەم ئەوەت بۆ روون بکەمەوە،

ئەوەی لەشاردایە، بیروبۆچوونو سۆزو دیدی گەلێ جیاوازە لەگەڵ ئەوانەی لەدەرێدان! شار شتێکەو دەریش شتێکی دییە.. پوختەی بیرکردنەوەی زۆربەی زۆری خەڵکەکە، تەنانەت بەشێکی تەواوی رۆشنبیرانیش ئەوەبوو (ئافرەت هی شۆڕش نیەو هی.. ئافرەت بۆ.. ئافرەت) ئیدی سەرنجی خەڵك! تەوسی ژەهرئامێزیان، سەربادانو شان هەڵتەکاندنیان، وایکرد کە نەسرین پێویستی بەقاوغێکی (تەوس بەند) بێت.. ئەویش دەردی نەدا، ناچار بەنەوەدڵییەوە دانیشتو دەستی لەکار هەڵگرت.. ئەگەرچی من حەزم دەکرد بەردەوام بێت، چ گوێ بەقسەو قسەلۆك نەدا، بەڵام پێی وتم: کەی پیاوانی ئێمە قەناعەتیان کرد دەیەکی کۆمەڵێنو نەك نیوەی، ئەوسا کارێکی سوکەڵەی گونجاوی لەگەڵ جوانیو لەشو لارماندا پێ (عەتا دەفەرموون).

نەسرین راستی کرد.. پێەوانەی ئەوەشم دەبینی، هەندێ لە ژنە مەسئولەکان دە پیاویان لەخزمەتدا بوو!! دە کەسی بەناوە پێشمەرگە.. (دایکە ببورە لەپەرتو بڵاوی ئەم نامەیەم.. رەنگیشە ئەم نامەیە باری دروستی دەروونیم دەرخات..

که ئەم نامەیەت بۆ دەنووسم خۆم بەکوڕی شۆڕشێکی شەهید دەزانم.

شەهیدێ: داڵدەی گەلێ پەناهەندەی ترسنۆکی نمەك حەرامی دا

- ئەوانەی لافو گەزافی نیشتمان پەروەرییان لێدەدا لەشێنەییدا ئاگرو ئاسنیان دەخوارد! پاشانیش چەکی دوژمنایەتییان لەڕوویدا هەڵگرتو بووینە کەوارەشی بەر لەشکری دوژمن!

شەهیدێ: کە لەژیاندا بوو-

سێبەرەکەی بۆ کەسانی وریاو زیرەكو دڵسۆز، قەڵغانێ بوو لەخیانەتو بەدناوی دەپیاراستن.. لەهەمان کاتیشدا ئەو کەشتییە ئەفسوناوییە نەبوو، لەنێو دەریای خوێنەوە بۆ (یۆتۆپیا-ی) خەونیان ببات.. بەڵام دایکە بەداخەوە من ئەوکەسە وریاو زیرەکە نەبووم، تەنها بەچاوی دڵەوە سەیرم دەکرد!

(ئێستا) لەمەرگی پڕ شکۆیدا خوێنەکەی (رۆح بەخشە).. کە لەژیاندا بوو:

سەری: کارگەییێك بوو، بیری راستو چەپو تەراتێنیان تیا دەکرد، هەندێ (بیرۆکەش) بۆ هەڵی رەخساو لەمەلاسدابوون..

چاوەکانی: ئاسۆی سەرفرازی دابووە بەر زەین.. دەلاقەی برینی خۆی کردبووە دووربین، لەدوورترین وڵاتی سەرزەمین، چەوساوەو ماف خوراوی دەبینی..

گوێیەکانی:چەپی نیوەکەڕ بوو راستی گەلێ ماندوو.. تژی درۆو وەعدو پەیمان، پەیمانی زل، هەر گەلێ زلو زەبەلاح..

زمانی: گاه درێژو گاه کورت.. گاه لاڵ.

لوتی: (بۆنزانی خۆخەڵەتێن) گەلێ لەدوورەوە بۆنی داگیرکەری دەکرد.. گەلێجاریش (هەڵامەتی ئاغایەتی) هەموو بۆنێکی لێدەشێواند، تەماحی رۆژئاوای لێدەکردە سروەی شادیو مژدەبەخشی ئازادی.

سنگی: مەیدانی تاقیکردنەوەی چەکی سەدەی بیستەم بوو. هەزاران برینی سەختی پێوەبوو.. هەر برینەو (مارکو ولاتی) چەکەکەی کێم ئاسا لێی دادەچۆڕا..

دەستەکانی: زەبر بەهێز راهاتووی، کەلەپچە..

پێیەکانی: چیاو هەورازو شەو دەیناسن!

باخەڵی: بۆنی گەنیوی تەمەن-ی لێوەدەهات.. هەندێ تەمەنی خوێناویشی لەباخەڵدا مابوو، نرخی ئەوانە بوون کە (جارێ) نەکوژرابوون..

دایکە پێت سەیر نەبێ منیش کەوتومەتە ژێر رکێفی ئەم بێیاساییە کە زادەی (ئەم کۆستەمانە).. بۆیە نازانم ستایش دەکەم یا..!! بەهەرحاڵ ببورە..

یەکدوو رۆژێ لەمەوبەر هاورێیەکم نامەیێکی بۆ نووسیبووم، پێم خۆشە هەندێك لەنامەکەییت بۆ بنوسم: (لەم ساڵەدا —تەنها رۆژێك هەستم بەشۆڕش کرد، دڵم خۆش بوو کە شۆڕشگێڕم، هەستەکەیشم زادەی ئەم رووداوە بوو: مقۆمقۆ کەوتبووە نێو پێشمەرگەکانەوە دەیانووت، لەجەزائیر ئیتفاقیە کراوە.. پاش ئەو مقۆمقۆیە، بەیەکدوو رۆژێ، هەرچی تۆپی ئێرانیو ئارتەشی (شاهەنشاهی) لەنزیکمانەوە هەبوون هەموو رۆیشتن.. گەلێ چاکتر.. هەستم کرد ئیدی (ئێستا) شۆڕشەو بۆ کورد دەجەنگێن.. ئەگەرچی هەندێ کەس، هەستیان بەشت شکاندن کرد ورەیان نەماو دەستیان بەئەژنۆدا دەکێشاو دەیانووت: فەوتاین، پشتمان شکا..

لەراستیدا ئەو رۆژانە وەکوو (ئێستا) کە ئەم نامەیەت بۆ دەنووسم بێ ترس نەبوومو نەمدەتوانی پڕبەدەم هاواربکەمو بڵێم:

(نەخێر پشتمان نەشکا.. لەمەرگی حەتمی رزگارمان بوو.. چاکتر وادەڕۆنو حەوت بەردیان لەدوو..) چەند حەزم دەکرد لەهەندێ هاورێیانی خۆم بگەیێنم کە، ئەمانە: ژیانی ئێمەیان بەقۆنتەرات گرتووە (بەهەرحاڵ رۆیشتن، پڕ بەسیەکانم هەناسەی ئۆخەییم هەڵمژی..

هەرکە ئەرتەشی ئێران بەخۆیانو ترۆتەشقەڵەکانیانەوە، ئێمە لەدامێنی خۆرئاوای زۆزکدا بووین، هێرشێکی ئەوتۆی عێراقی کرایە سەرمان.. نازانم، لەم ساڵەدا هێرشی واکراوە یا نەء، بەلام دڵنیام لەمێژووی سوپای عێراقدا شکستی وا بەخۆوە نەبینیوە.. بەبێ (پشت) توانیمان بیانشکێنین: پێت سەیرنەبێو خۆم وەلامت دەدەمەوە، بەشێکی تەواوی پێشمەرگەکان —لەوکاتەدا- هەستیان بەشۆڕشگێڕی خۆیان کرد، دڵنیابوون، هەرچیەکی بکەن بۆ خۆیانە!! لەهەمانکاتیشدا تووشی ئازایەتی (یاس) ببوون.. واتە (یأس) پشتو پەنامان بوو، دەبوو شەڕەکە یەك لا خەین.. یا ئێمە.. ئا ئەوان.. چەکی کاریگەری ئێمەیش ئەو هەستە بوو، کە خۆ خاوەنی خۆبووین.. باوەڕناکەم چ چەکێ هێندەی ئەو چەکە بەکارو دروست ئەنگێوە پشتو پەنا بێت.. هەروەها لەرۆژێکدا بووین، رۆژی مەحەك بوو، رۆژێ بوو، بوار.. رەشو سپی لەوێدا دەردەکەوت.. رۆژێ بوو، مەزنترین بەختەوەریم لەنێو ئەو ئاگرو دوکەڵەدا گەشایەوە.. رۆژێ بوو هەستم دەکرد ئینسانم.. حەقی ژیانم هەیە.. دەبێ

ژیانم خۆش بوێ رۆژی بوو، چاوم تەنها لەسیرەی تفەنگەوە داگیرکەری دەبینی —ئای کە چکۆڵەو ترسنۆك بوون- لەوەبەر وامدەزانی (ئەو سەربازانە) رەقەمن، ناچارن، گوناهن، بێدەسەڵاتن، بەئیختیاری خۆیان نییە وا ئەم جەنگە خۆش دەکەن.. بەڵام ئەورۆژە نەك بەزەییم پیایاندا نەدەهاتەوە بەڵکو بەزەییم بەخۆمدا دەهاتەوە، ئەویش بۆ چ وەك هاورێکانم گورجو چاپوك نیم؟بۆ چ لێهاتووانە پەلەپیتکەم نەدەترازاند.. بۆ چ قرپانم تێنەخست؟ منێکی شەرمنۆك، دڵ ناسك شانازی بەوەوە بکەم کە چەندم لەداگیرکەران کوشتووە.. بەڵێ! بەڵام گەر ئێوەش لەوێدابان دڵنیام، چ شتێ لەتەمەنتان نەدەبووە مایەی شانازیتان، بەقەد ئەوەی شانازی بەوەوە بکەن کە چەن جانەوەری دڕندەی داگیرکەرتان لەسەرزەوی کوردستاندا کوشتووە!

کاکە ئەحمەد.. کاتێ کە ئەم نامەیەت بۆ دەنووسم دوو شت گێنگڵم پێدەدات:

یەکەمیان: گەر دە رۆژێ.. بەڵێ دە رۆژێ ئاوها بەرگریمان کردبا ئەوا دڵنیام، ئامانجی ئیتیفاقییەی جەزائیرمان پوچەڵ دەکرد.. کەچی نەکرا.. نازانم بۆ؟

دووەمیان: هەر هەمان ئەو پێشمەرگە قارەمانانەی هاورێم، بەشێکیان لەم یەکدوو رۆژەی ئەم دواییەدا تەسلیمی عێراق بوونەوە.. ئەمرۆیش دوو پێشمەرگە خۆیان کوشت.. هەندێکیشیان نازانن چی بکەن یا چی دەکەن، گەر لەمنیش دەپرسی، ئەوا من بڕیاری خۆمم داوە.. گەر بەتاقەنەفەریش

بێ چیا جێناهێڵم.. گەر رۆژی سەد تەقەش بکەم ئەوا بەشی ساڵێك فیشەکم گلداوەتەوە.. چەن بەئومێدم لەچیا بەدیدەنییتان شاد بم..

دایکە ئەمە بەشێکی نامەکەی هاورێکەم بوو.. دڵنیات دەکەم وەك لەنامەکەیدا نووسیویەتی: دە رۆژێ بەرگریمان کردبا ئەوا کار لەجێیەکی دی دەبوو..

دایکە رەنگە ئێستا من هۆیە سەرەکییەکەی ئەو بەرگری نەکردنە نەزانم، دڵنیام دوارۆژ روندەبێتەوە، سەراپای میللەت تفی نەفرەت لەسەبەبکاری دەکەن.

دایکە.. ئێستا لەسەرەتای مانگی پێنجی حەفتاو پێنج داین، هەست بەتەواوبوونی ئینسانی خۆم دەکەمو چ جارێ هەندەی ئێستا شاد نیم وا بەئەوپەڕی خۆشەویستیەوە ئەم بڕیارە مەزنەی منو نەسرینت بۆ دەنووسم.. گەلێکیش دڵنیام لەئێمە شادتر دەبی.

ئەویش: منو نەسرین و هیوا

دەگەڕێینەوە بۆ کوردستان.. دەبینە پێشمەرگە.

ئای کە پێم خۆشە ئێوەش بێن تا سەراپای خانەوادەیێك بەگەورەو بچوکەوە پێشمەرگە بن..

ئەحمەد

ئایاری ١٩٧٥ ئۆردوگای زیوە

ئێران

خەجێ چ مشورێکی ئەو ماڵەی نەخوارد کە بەکوێرەوەریەوە بەیەکەوەی نابوو، نەیشی سپاردە چ کەسێ.. تەنها دەمانچە دە تیرەکەی لەخۆی قایم کرد، بەرەو حاجی ئۆمەران کەوتەڕێ تا لەوێشەوە بچێتە ئێران، ئەحمەدو نەسرین بهێنێتە نێو چیاکانی کوردستان.. دەیزانی ژیانی داهاتوویان ژیانێکی گەلێ سەختو خوێناوی دەبێت.. زمانحاڵیشی دەیووت:

لەگەڵ ئەمەشدا دەتوانین وەك سەربەرزان بمرین..

چ خۆشبەختە ئەوکەسەی، باوەڕی وایە کە ژیانیان لێداگیرکردووە لەگەڵ ئەمەشدا دەتوانێ رزگاری کات..

بەردەوام هەوڵی بۆدەدات..

بەشی دووەم

١

- هەڵسن ... هەڵسن درەنگە...

ئەحمەد بە دەنگێکی هەندێ بەرز ئەمەی وت، وە خۆ کەوت، بە پەلە خۆی پێچایەوە (چوار) هاورێ کەیشی کە شەوێ لە ژوورەکەی ئەحمەددا تا درەنگێ نەخشەی گەڕانەوەیان بۆ لای (هاورێ یان) دادەنا بە چاوی خەواڵووەوە هەڵسان و وە خۆ کەوتن.. نەسرین بەر لە ئەحمەد لە خەو هەڵسا بوو بە جووانیش هیوای پێچابووەوەو ئامادەبوون..

شەوێ، بریاریان وابوو، بەر لە خۆرهەڵاتن — لە ترسی (ساواک) و هەندێ لە بەزیوو بێفەرو چڵکا و خۆرەکان زوو برۆن، چونکە لەو رۆژانەدا ساواک دعایەی جۆراوجۆری لە نێو ئۆردوگاکاندا بڵاودەکردەوەو، لە یەک کاتدا چەند کارێکی دەکرد:

دەوڵەتی عێراق نوێنەرانی خۆی ناردبوو تا قسان لەگەڵ ئەو خەڵکە بکەن، ساواکێ خەڵکەکەی کۆدەکردەوە، پیاوانی خۆی لە نێو خەڵکەکەدا دادەنا تا لە کاتی پێویستیدا بێنە قسەو سۆزی خەڵکەکە بوروژێنن، نوێنەرانی عێراق دەیانووت:

(میری نیشتمانی بەرەحمە، عەفوو عامی دەرکردووە، ئێوە هەر رۆڵەی عێراقی خۆشەویستن، بگەڕێنەوە بۆ باوەشی عێراقی سەربەرز، بگەڕێنەوە سەر وەزع و حاڵ وەزیفەو جێ و شوێنی پێشووی خۆتان، حکومەتی نیشتمانیش یارمەتیتان دەدات

(بە فیتی ساواکێ دەکرایە هەراو هوریا:

- درۆ دەکەن.
- ئێوە پیاو کوژن، فاشیستن.
- فێڵمان لێدەکەن.

جەماوەری هەڵچوو بەردەباران و تف بارانی، تەنانەت هەندێک لە نوێنەرانی حکومەت دەکرد و دارکاری یان دەکردن، ئەوجا ساواکێ لەبەرچاوی نوێنەرانی حکومەتی عێراق تووڕە دەبوون، جنێویان دەدا.

- ئێوە هەر بێ عەقڵن.
- ئەمە پیاوەتی نیە لە میوانی (شا بدەن) ئەمانە میوانی خۆشەویستی دەوڵەتن!!
- کەس زۆری لێنەکردوون، ئەوەی دەڕواتەوە با بەخێر بچێتەوە، ئەوەی ناڕوات با ئاژاوە بۆ ئێمە نەنێتەوە!

پاش ئەوەی ، بەچەن قسەیێکی لووس و لێبوردن خوازی (خواهیش دەکەین.. ببەخشن... مەعزەرەتمان هەیە...) نوێنەرانی عێراقیان بەرێ دەخستەوەو ئەوجا لە (مەیدانی چۆڵی بێ ساحێبدا بە ڕۆژی ڕۆشن، داوی خۆیان دادەنا، هەر ئەوەندەی بڵێ ی یەکو دوو لە نێو خەڵکەکەدا بڵاویان دەکردەوە:

- بێ عەقڵە ئەو کەسەی باوەڕ بە عێراق دەکات
- ئەوەی بگەڕێتەوەئێعدامی دەکەن.
- لەسەر سنوور دەرزی (لە پیاوەتی خستن) لە پیاوان دەدەن.
- زەرنیخ تێکەڵ بە خواردن دەکەن.
- کچانی جووان لەسەر سنوور گل دەدەنەوە، دابەشیان دەکەنە سەر عەسکەرەکانەوە
- مناڵان لە دایکێ و باوکێ جیادەکەنەوە، لە ئوردوگای تایبەتی دایاندەنێن.
- ئەوەی بمێنێتەوەو نەکوژرێ بۆ جنوبی عێراقیان دەبەن، دەبێ لە نێو کەپری حەسیردا بژێن.
- بە کچان و ژنان (زۆر شوێن) ئاوەدان دەکەنەوە!
- بە زۆر دەتانکەنە عەرەب.
- ئەوی بەکوردی قسە بکات، زمانی لە پشتی ملیەوە دەردێنن.

هەر بۆ ئەوەی زیاتر خەڵکەکە بخەڵەتێنن، بە دزییەوە سەرو چاوی چەن کرێ گرتەیێکی خۆیان لە خوێن وەردەدا، جل و بەرگیان دەدراندن، دەیانناردنە نێو خەڵکەکە:

- بە هەزار حاڵ دەرباز بووین.
- خوا ئەو کەسە بگرێ پێ ی وتین: بڕۆنەوە بۆ سەر جێ و شوێنی خۆتان.
- ژن و مناڵەکانیان جیا کردەوە.
- بە تێلا سەرو گوێلاکیان شکاندین.
- دەیانووت: چۆنتان لێخۆشدەبین، هەزارانتان لێ کوشتووین.
- خوا رەحمی پێ کردین، دەنا دەرباز نەدەبووین.
- ئەرێ واللە ماڵ و مناڵ جێمان! هەر نەمانزانی چی یان لێ کردن!

زۆربەی کەسانی ئۆردوگا بە عەقڵی خۆیان بیریان نەدەکردەوە. کەوتبوونە ژێر کاریگەری وشەی (دەڵێن)

- دەڵێن عێراق دەمانکوژێ.
- دەڵێن دعایەیەو باوەر مەکەن.
- دەڵێن وڵاتانی ئەوروپا دەرگای بۆ ئاوارەکان کردووەتەوە..
- دەڵێن دعایەیە، هەر بۆ مەسئول و دەست و پێ یەکانی (ئەوانە)!
- دەڵێن شۆڕش دەسپێدەکاتەوە.
- دەڵێن ... دەڵێن... دەڵێن..

- بە پێ ی (دەڵێن) هەریەکەو لە ڕۆژێکدا چەن جارێ بیروڕای دەگۆڕی و دەکەوتە ژێر رکێفی ئەو باسەی کە (دەڵێن) وتانی زۆرتر بوو..
- ئەوەی ئا لەو (شوێنەشدا) شتێ .. کەسێ .. خزمێ.. مەسئولێ .. ئێ.. شتێ لەم بابەتانەی شکێ بردبا، چ پێویستی بە (دەڵێنی — ی) خەڵکەکە نەبوو، ئەگەر چی ئەوانیش بە عەقڵی خۆیان بیریان نەدەکردەوە، کەسانی دی بیری بۆ دەکردنەوە، تەنانەت بڕیاریشیان بۆ دەدان، بەلای ئەم بەشە، کە زۆربەیان خزم و ناسیاوی مەسئولە (عگیدەکان بوون کە پاش — ئەم بەزم و سەرشۆڕیەش، هەر خۆیان بە گەورەو دەمڕاستی کورد دەزانی — گرنگ ئەوە بوو بژین، بژین و بەس، لە کوێ، چۆن، ئەمەیان گرنگ نەبوو، بۆیە ببوونە تووتی ی ئەو پیاوانە — میوانە بەڕێزو خۆشەویستەکانی شاو شابانوو — بە راست و چەپدا قسەکانیان لە نێو خەڵکەکەدا دووبارەو سەدبارە دەکردەوە.
- هەندێ خۆبگرنو سەبرتان هەبێ، شا وەعدی داوە شۆڕشمان بۆ هەڵدەگیرسێنێتەوە.
- چەکی باشترمان دەداتێ!
- دەرگای ئەوروپاو ڕێکخراوە جیهانیەکان دەخاتە سەر پشت، پەیوەندی ئینسانیمان بۆ مسۆگەر دەکات!
- ڕێگەمان بۆ خۆشدەکات لە وڵاتانی (تەقەدومییەوە) چەک و یارمەتیمان پێ بگات!

- لە (چتڵلاعای) و (خاكَ و خون) و (رەستاخیز) چەند لاپەڕەییێكمان بۆ تەرخان دەكەن.

- كەم كەس هەبوو لە ئۆردوگادا نەكەوێتە نێوان بەرداشی ئەم دعایەو قسە بێسەرو بەرانەوە.. ئۆردووگاش:

یەكێكَ بوو لەو دوانزە ئۆردووگایانەی كە ئێران لەسەر سنوور- بەر لە ئاشبەتاڵ دایمەزراندبوو، پڕ بوون لە خێزانی پێشمەرگە، كەسوكاری پێشمەرگە كە میری لە شارەكان دا دەری كردبوون، هەروەها بەشێكی تەواوی ئەو لادێیانە كە دێهاتەكانیان سوتێنرا بوو، لەو ئۆردوگایانەدا پەرت و بڵاوببوونەوە. جگە لە ئۆردوگاش، خەڵكی لە شارانی ئێراندا، ئەویش بە پێی پلەی (مەسئولیەت و گیرفان و شتی تر!!) نیشتەجێ ببوون، ئۆردوگاكان لە ناوەڕاستی هاوینی **١٩٧٤**دامەزران، سەرەتا بە چادرو تەلبەند كردنی دەوروبەری دەستی پێكرد، پاشانیش لە سەرەتای زستانداو بە پەلە (قاوش) یان دروست كرد، هەر قاوشەو چوار بەش بوو، هەر بەشەو دوانزە ژووری تیادا بوو، هەر ژوورەیش بۆ خێزانێ بوو، چ ئۆردووگایەكیش لە دوانزە قاوش و نزیكەی حەوت سەد خێزان كەمتری تێدا نەبوو.

هەر شەشیان كەوتنە رێ. ئەحمەدو نەسرین لە پێشەوەو ئەوانی دیش بەدوایانەوە، هەر كە لە ئۆردووگا دووركەوتنەوە، بێئیرادە، هەریەكە تفێكی خەستی ڕووەو ئۆردوگای پەنا هەندەكان رەوانە كرد، پاش نیو سەعات رێ، سەیارەیان دەسكەوت و یەكسەر چوونە نزیكی گوندی

(كۆنە لاجان) ی سەرسنوور هەر بەو بەرەبەیانە بەهۆی دەلیلێكی پارەپەرست، قاچاغچی، كارامەو لێهاتوو، كە پێش وەخت ناونیشانیان وەرگرتبوو، بە قاچاغە ڕێو دزە ڕێیەكاندا رووەو قەندیل ملیان نا.!

قەندیل — ی سەرسەختی هێمن، بەفری چەندین هەزار ساڵەی لەسەر كەڵەكێ بووە، رقە پیرۆزەكەی سارد كردووەتەوە، وەكێ پیرەمێردێكی كوردی دنیا دیدەی شكست خوردە، سەبرو هیوا، بەرەو چاوەڕوانیی بردووە، ئەگەر چی هەموو ڕۆژێ هێدی هێدی هەتاو، لە تەوقی سەرییەوە هەڵدێ، بە تیشكێ چاوبازی لەگەڵ تات —ی ساف و خەرەندی هەزار بە هەزارو نما-ی رووتی دەكات، ئێوارانیش دەكەوێتە پشتی بەفری لوتكە، وردە وردە تیشكەكانی خۆی لە نێوهەڵەموت و پێچە لە ژمار نەهاتووەكانی نێوان دۆڵ و تاشە بەردەكان هەڵدەكات و بە ئەمانەتەوە قەندیل دەسپێرێتە مانگێ، كە ئەمیش وەكێ نۆ بەتچییەكی وریا بەرەو ئاسمانی لوتكەكە هەڵدەكشێ و سەرنج دەداتە بەفری سەر لوتكە، كە پەیتا پەیتا (كۆلارە ئەستێرە) هەڵدەداتە ئاسمان، یەكێ، دوو، دە، سەد، هەزار، هەزار هەزار كۆلارە ئەستێرەكانی هەڵدەدات و ئاسمانی لوتكەكەی دەكاتە چراخان، بەرەبەیانیانیش بە داوێكی نەبینراو دایان دەگرێتە خوارێ، لە ئامێزی خۆیدا دەیانپارێزێ، تا ئێوارێ جارێكی تر هەڵیانداتەوە.. ئەوا چەند هەفتەییێكیشە (ئەستێرە پێشمەرگە) بەرەو ئاسمانی رەشی شەوگاری كورد هەڵدەدات، ئاسمانی ئومێدو ورەو باوەڕی كورد دەكاتە چراخان.. هەر ڕۆژە، پێچ و پەناییێكی، شیوو دۆڵ و

خەرەندێکی، لێڕو تاشەبەردێکی، ڕێنمایی (ئەستێرە پێشمەرگەی بۆ دەکەن) بەرەو ئامێزی دەبەن تا کۆلارە ئاسا لەگەڵ ئەستێرەکانی دیدا هەڵیان داتە ئاسمانە ڕەشەکەی کورد!

ئەوا ئەمرۆیش شەش ئەستێرەو ئەستێرەیێکی چکۆڵەیش پاش هەشت سەعاتە ڕێی ڕەبەق، خۆیان هاویشتە باوەشی قەندیلەوە.

*

چ شادییەک لە ئاستی شادی ئەحمەدو نەسرین و (چوار) هاوڕێکەیان نەبوو. هەر کە لە سنووری دەسکرد پەڕینەوە، هەر هەموویان وەک دەرویشی تەریقەتی خاکپەرست، شێخی شۆڕش داوای کردین و حەلقەی زیکر خۆشکەن، ئاوها لە وەجدی خاکپەرستیا بۆنیدوا زەڕەی خاکیان دەکرد، پڕ بە سینەی جەغار لێنیشتوویان هەوای وڵاتی شێخی شۆڕشیان هەڵدەمژی و بۆ ماوەیێک لە سینەدا رایان دەگرت، ئەوجا بە پەلەتر، تیماری دەردی لە سینە کەڵەک بووی ئەو سێمانگەی ئاوارەیی و پەنا هەندەیی و غوربەتەیان پێ دەکرد، بە ئاوە سازگارەکانی قەندیلیش، ئارەقی شەرمەزاری ڕۆژی ئاشبەتاڵ، کە بە نێو چووانیانەوە چۆراوگەی بەستبوو، شوخت ئاسا ڕێی داچۆرینی بۆ خۆی کردبووەوە، بەو ئاوە سازگارە ئەو شوخت و ئەو ئارەقە وشکەوە بووەیان شۆردەوە، بە نەوازشەوە دەستیان بەسەر خاکەکەدا دەهێنا، گاه بۆنیان دەکردو گاه ماچ. گاه بەسەری خۆیاندا دەکردو بە سۆزی دەرویشانە ، گەرد بە گەردیان دەلاواندەوە، تێیان دەچریکاند، چریکاندنێ، دارو بەردی

دەهەژاند، شەپۆلی دەنگەکانیان سەداییکی خواوەندانەی ئەوتۆی بەدۆڵ و چیاکانی بەرانبەریان دەبەخشی دەروونی گوێ بیستیان دەهێنایە جۆش و خرۆش، چریکەکان بوونە هەمان ئەو مژدەیەی دوێنێ و پێرێ و چەن هەفتەییێک لەمەوبەر کە کەڵەمێردانی کورد بەم گوزەرانەدا پەخشیان دەکردەوە، ئەمرۆش بەهەمان سۆز، دۆڵ بە دۆڵ، گرد بە گرد، لوتکە بە لوتکەی رادەگەینێ، گەر زمانیان هەبا ئەوابێ شک دەیانووت:

(گەڕانەوە .. یاری هەمیشە بە وەفای چیاو بەفرو ئەشکەوت گەڕانەوە.

پیرۆزین ئێمە، گەڕانەوە، خۆشبەحاڵی ئەو شوێنەی پێی ئەمانی بەسەردەکەوێ.. دەبێتە مرەکەبی سووری بریقەداری داستان! گەڕانەوە .. گەر ئاسمان شانازی بە هەتاو و مانگ و ئەستێرەکانیەوە بکات، ئێمەیش شانازی بە مانەوە دەکەین!

چیا زمانی هەبا دەیووت:

من ئەو سەرسەختەم، شوێن پێی پێشمەرگە تاجی سەرسەرمە.. ئەو کاتە سەربەرزو بێلەکەم کە پێشمەرگەم بەسەرەوە بێ پێدەشت دەیووت:

ئەو کاتە بەختەوەر دەبم، تک تک ئارەقی ماندوو بوونی پێشمەرگە تەڕم بکات، پیت و بەرەکەتم پێدەبەخشێ، مژدەم دەداتێ، لە ژێر پۆستاڵ رزگارم کات.

*

(گەلێکی دی، بەر لە ئێمە چوونەتەوە.. گەلێکی دیش دێنەوە، ئەمجارەیان (مارانگەزین) حەتمەن بە شێوەیەکی دیی پوخت تێهەڵدەچینەوە... شێوەیێکی ئەوتۆی پتەوی، پشت بەخۆ ئەستووری بەهێز، کە...

ئەحمەد بەدەم ڕێوە گەلێکی دیی لەم قسانەی ئەم شەوی خۆیانی وەبیر هاتەوە، بزەی لە خۆ قایل بوون دەیگرت، خۆی خستبووە ژێر باری هیوایێکی قورس و ئەستورەوە، دەیان نەخشەو ئومێد لە مێشکیدا چینەیان دەکرد:

- گەر هیچیشمان پێنەکرێ، خۆ دەتوانین کارێ بکەین لە (مەیداندا) بمرین.. خۆ دەتوانین جێو شوێنی مردنمان بکەینە پێپیلکە بۆ کەسانی دیی پاش خۆمان.

لەگەڵ خۆ دواندنیدا ڕۆشنایێکی دوور لە نێو زەینیدا دەدرەوشایەوە، تا وردتر خۆی دەدواند، ڕۆشنایێکە گەشترو نزیکتر دەبووەوە:

(- بەڵێ، ئەمە هەڵبژاردنی ژیانێکە مردنی سەربەرزی دەبەخشێ.. سەرپشک بوونە، ژیانێکە: جۆری مردن دەستنیشان دەکات. مەرگی سەربەرزی پێیە.. لە ژیانێکدا، ترسی مەرگی تیادا نەبێ و، مەرگی سەربەرز هەڵبژێردرا بێ، ئیدی چ شتێکێ دەبێتە مایەی ترس، خۆدزینەوە،

لە پڕ یەکێ لە هاوڕێکانی بە قسەیێکێ ئەم خۆدواندنەی ئەحمەدی قرتاند:

- دە دەقیقەیێکی دی دەگەینە جێ.

هەتاو بەرەو ئاوابوون دەچوو، زەردەپەڕ بەشێکی ئاسمانی چیاکەی پەمەیی کردبوو، کزەبا، خشە خشێکی بەئاهەنگی بەخشیبووە گەڵای دارەکان. بەلای چەپی دۆڵێکدا، باریکە ڕێیەکێ بەرەو بەردەڵانێکی رکی بردن، هەورازو نشێوی رێ وزەی لێبڕی بوون، تەواو شەکەت و کەنەفتی کردبوون، لە پڕ دەنگێکی گر، تێیانی خوڕی، رایچڵەکاندن:

- بووەستن ..ئێوە کێن؟

ئەگەر چی دەنگەکە گرو توورە بوونی پێوە دیاربوو، ئەمان گەلێکیان پێخۆش بوو، هێزو تینیان هاتەوە بەر. هیلاکییەکەیان لە جەستە دەرچوو. هەریەکە لە لای خۆیەوە هەناسەیێکی پڕ لە ئاسودەیی هەڵمژی (نەمردین پێشمەرگەمان بینیەوە) هەر هەموو بە یەکێ دەنگ وەلامیان دایەوە

- خۆمانین!

- خۆتان کێن؟... بووەستن، با یەکێکتان نزیکێ بێتەوە.

هەر شەشیان تەکانیان دا، هەریەکەو خۆی بەو کەسە دەزانی کە دەبێ یەکەم کەس بێ وشەی (پێشمەرگە) یەن ی لە دەم بێتە دەر. ئەمجارەیان دەنگەکە گڕ تر بوو:

- یەکێکتان.

هەریەکە لە جێی خۆیدا وەستا. نەسرین هیوای دایە باوەشی ئەحمەد، بەرەو دەنگەکە هەنگاوی نا... سێ چوار دەقیقەی پێ چوو، ئەمانیش بەرەو دەنگەکە بانگ کران.

- فەرموون!

هەشت نۆ کەسیان لێکۆبووەوە، هەر هەموو ناسیاو بوون، چ کەسێکیان نەیانتوانی بەری فرمێسکی شادی چاوانی خۆی بگرێ، ئەمان دەیانووت:

- ئۆخەی ئێوەمان بینییەوە، پێتان گەیشتین.

ئەوانیش دەیانووت

- ئۆخەی رزگارتان بوو... راستە رێی خۆتان دۆزییەوە.

یەکدیان ماچ دەکردو باوەشیان بە یەکدیا دەکرد، وەک ئەوەی تووشی شاگەشکە بووبن، ئاوها دەجوولانەوە (هیوا) لەم دەستەوە بۆ ئەو دەست دەچوو، ماچی گەرمی بەردەکەوت، پێیان دەووت:

- پێشمەرگە چکۆلەکەمان، بەخێرهاتیت!

ماچێکی تریان دەکرد.. هیوایان گەیاندە دەستی پێشمەرگەیێک، کەڵەگەت، موو زەرد، تەنکەریش و پرچە درێژەکەی سیمای ویقارو بێدەنگییەکەیشی کبریائی پێبەخشی بوو، شەش مەخزەنی کلاشینکۆفو دەمانچەیێک و دوو نارنجۆکی بەستبوو، (هیوای) نەدەدایەوە دەستی نەسرین.. ئەحمەد لە گەرمەی چاکوخۆشیا بوو، لای کردە لاوە، هیوای بینی، پاش تێڕامان، بە سەرسامی و حەپەسانەوە وتی:

- سوورەی بێدین .. مچە!

- ئەحمەد!

بە جۆرێک باوەشیان بەیەکدیا کرد، سەرنجی هەموو ئەوانەی دەوروبەریان راکێشا. پاش کەمێ مچە هەستی کرد نەسرینی فەرامۆش کردووە وەختێ (هیوای) دایەوە دەست نەسرین پێی وابوو دەیناسێتەوە، کەچی تا لەگەڵ ئەحمەدا باوەشیان بەیەک نەکرد و ئەحمەد ناوی نەهێنابوو، نەسرین نەیناسی بووەوە. بەر لەوەی مچە شتێ بڵێ، نەسرین پێشی کەوت:

- سوورەی کافر خۆ تۆ منت ناسیەوە بۆ دەنگت نەکرد؟

- پێم وابوو دەمناسییەوە.. داوای لێبوردن دەکەم.

- داوای لێبوردن دەکەم. بێدین کەی فێری ئەم موجامەلەو قسە زلانە بوویت.

- ئەمە کەی قسەی زلە؟

مچەو ئەحمەد نیمچە حەپەسا بوون، مچە بە لاڵە پەتێیانە فەرمووی لە نەسرین کرد، پێشیان کەوت، هەندێ بەلای خوارووەدا داکشان، لە تەنیشتی چەن گا بەردێکدا سەری خۆیان دانەواندەوە، چوونە ژوورێک، شتێ بوو لە ژوور دەچوو، چوار داربەڕووی ئەستوور، لە قوڵایی مەترو نیوێکی خاکی هەڵکەنراو، ببووە ئەستونگە، چوار تەنیشتی ئەستونگەکان بە بەردی زل زل هەڵچنرا بوون، بە قوڕێکی تەنک نیمچە سواخێک درابوون، هەر بە دار بەرووی ئەستوریش دا رەڕا کرابوو، زیاتر

لە سێ مەتریش گڵ و بەردی بەسەرەوە بوو، هەندێ وردە پێویستی ناوماڵ لە پەناییێکدا دانرابوون، ئەگەرچی ژوورەکە شتێکی ئەوتۆی تیادا نەبوو، بەڵام گەلێ خاوێن بوو، ئاوێنەو، وێنەییێکی دەسکردیش بە تەنیشتی یەکەوە، بە قەد یەکێ لە دیوارەکانی ژوورەکە هەڵواسرابوون، لە دووری پێنج شەش مەترێ، نیمچە کەپرێ یاساوڵ ئاسا بەرانبەر بە ژوورەکە قیت ببووەوە، هەر کە بەرەو ژوورەکە دەچوون ئەحمەد بە جووانی دەیبینی، مچە کەمێ دەلەنگێ، فرسەتی ئەوەی نەبوو چ شتێکی لێ بپرسێ.. هیچ یەکێ لە ئەحمەدو مچە پێیان سەیر نەبوو لە کات و شوێنێکی ئاوهادا یەکدی ببینن، بەڵام نەکێ ئەمڕۆو لەم ئێوارە وەختەدا، دەبا هەر لە سەرەتاوە بەیەکەوە یان، هەر یەکێ لە ناخی خۆیدا ئەوەی لە هاوڕێکەی چاوەڕێ دەکرد، کە دەبێ لە کات و شوێنێکی ئاوهادا وجودی هەبێ ئەحمەد لەبەر خۆیەوە وتی: (ئەمە جێی شایستەو حەقی مچەیە) چۆن نا، هەر مچە نەبوو زوو، زوو لە منداڵی و لە کاتی شەڕە گەرەکدا مناڵانی کۆدەکردەوەو دەینەراندو شمشێرە دارینەکەی دەستی رادەوەشاند.

- دەی .. جارێکی تر... هجوم!

ئەگەر مناڵێکێ بهاتایەتە زمان و بیوتایە!

- ئاخر شکاوین.

مچە بە جۆرێ تووڕە دەبوو، بەرچاوی خۆی نەدەبینی، زیاتر سوور دەبووەوە، قسەی ئاسایی لەبیر دەچووەوە، تەنها بە جنێو جنێوی سارد

دەهاتەوە قسەو دەیشۆردەوەو داخی دڵی خۆی پێدەرژاند، ئەوجا زۆر بەساردییەوە پێی دەوت:

- تۆ بڕۆ .. ئێمە تۆمان ناوێ.. تۆ بڕۆ بۆ لای دایکت.. هەی...

مچە پێی وابوو ئەگەر مناڵە تورکمانەکانی کۆڵانانی دی لە شەڕە بەردو گەڕەکدا، مناڵە کوردەکان ببەنەوە، ئیدی ئەوا لە هەموو شتێکی دیش کوردان دەبەنەوە، بۆیە تا مردن ئامادە بوو لە مەیداندا بووەستێ.. ئەگەر لەو شەڕە گەڕەکانەدا سەری شکابا- کەم جاریش بێ ئارەق دەردەچوو — ئیدی شێت و هار دەبوو، شەوو رۆژی بۆ نەبوو، دەبا بەهەر جۆرێ بێ سەری یەکێ دوو یەکێ بشکێنێ، مەرجیش نەبوو، سەری ئەوانەی شکاندبا وا سەریان شکاندووە چونکە لە کاتی شەڕە گەڕەکدا مەعلوم نەدەبوو کێ بەر بەردی کێ کەوتووە، گرنگێ ئەوە بوو مچە سەر بشکێنێ و خوێن ببینێ، خوێن بینین چاکترین تیمارو شفا بەخشی (گەلێ لە بیمارییەکانی مچە بوو) دەکەوتە مەیدانەوە، سەری یەکدوویەکی دەشکاند، چ کەسێ ئەو پرسیارەی لێنەدەکرد، کە پێی وابوو دەبێ لێی بپرسن: خۆ سەری ئەوانەت نەشکاندووە وا سەری تۆیان شکاندووە؟ خۆی وەڵامی ئەو پرسیارە نەکراوەی دەدایەوە.

- قەیناکە.. قووەتی ئەوانە!

ئیتر دەکەوتە وێزەی گڵۆپی بەر دەرگای ماڵی مناڵە دەوڵەمەندەکان و دەی شکاندن، بەقیری تواوە زەنگی دەرگاکانی دەچەسپاندە یەکێ، چەند بەردێکی زلیشی بە دەرگاکاندا دەکێشا. دەبا

هەموو ئێوارانێکیش بەر لە نان خواردن ژەمە تێلایێکی چاک بە دەستی باوکی بخوا، گەلێ ئێوارە، زیاتر لە سێ چوارێ دەچوونە ماڵیان و لە لای باوک و دایکی شکاتیان لێدەکرد! مچە گەلێ رقی لە شکان و بەزین دەبووەوە، زۆر جار چاک دەیزانی دەرەقەتی کەسانی لە خۆی گەورەتر نایێت، کەچی هەر پەلاماری دەدان، هەندێ جار ناوبژی کەران لە ژێر دەست و پێدا دەریان دەهێنا، هەر کە لەسەر جووتە پێ خۆی دەگرتەوە، جارێکی دی ها شاوڵی دەبردەوە. سەریان دەشکاند، دەم و پلیان خوێناوی دەکرد، دەیاندا بە ئەرزا، فایدەی نەدەکردو نەدەبەزی.

بەزین لە لای مچە (مەیدان چۆڵ کردن بوو) نەک لە دەرەقەت نەهاتن و کشانەوەی فێلاوی، بە لایەوە گرنکَ نەبوو، قووەتی هەیە یا نەء، گرنکَ ئەوە بوو، مادامێ لەسەر حەقە دەبێ لە مەیداندا بێ! نموونەیێکی زیندووی بەرجەستەی (حەق ویستانی توندرەو بوو) ئەوانەی کە حەق — یان بەهەموو شتێ دەزانی بەبێ ئامادە بوون و وە خۆکەوتنی پێش وەخت رووبەرووی زوڵم دەبوونەوە، مچەش بە بەرچاویانەوە کەمجار بێ ئارەق دەردەچوو، نموونەیێکی زیندووو دەرسێکی باش بوو، تەنها مچە خۆی سوودی لێوەرنەدەگرت!

ئەو سەردەمە (مچە) پشت و پەنای منالە هەژارە کوردەکانی گەڕەک بوو، رەئیسی فرقەی تۆپێن، قائدی هجوم، دەم سپی مفاوەزات .. مفاوەزاتیشی هەر بۆ ئەوە دەکرد لە ئەنجامدا بڵی (نەء) تاپێی بڵێن (کوردە.. گەر وتی نەء یانی نەء) بەم قسەیە گەش کەش بالای دەکرد!

هەمیشە منالێ دووان نوێنەری بوون عەلەمی تایبەتی مفاوەزاتیان بەدەستەوەبوو، تەنانەت لە سەرکەوتنیشدا حەزی پێدەکرد، مەرجی قورسی لەرادە بەدەری هەبوو، ئەویش هەر بۆ ئەوە بڵێ (نەء) لە لەنوشستیدا مەرجەکانی قورستر دەبوون، حەزیشی بە هودنەی چەژن ڕۆژی دەکرد، هەر خۆیشی تێکی دەدایەوە، بیانووی زۆر بوو لە کاتی پێویست دا بیانوویەکی بەجێی دەهێنایەوە.. مچە وەستای هەموو جۆرە یارییەکێ بوو،جرت کێش و جنێو فرۆش بوو، گەورەو بچووکی نەدەزانی، لە ڕووی گەورەترین کەسدا (هەر مچە سوور) بوو، پێی ئەستەم نەبوو، بە دەمنالەوە هجوم بکەنە سەر تاقە منالێ، بێڕەحم، چا پووک دەسوەشێن، تەنانەت لە قوتابخانەشدا هەندێ مامۆستا سڵییان لێدەکردەوە، لە دەم و عنادی یەکەی دەترسان، جا چ کەسێ لە مچە نەدەترسا؟ هەر لە کەری کەناسەکانی بەلەدییە تا چۆلەکەی سەر دارەکان لێی دەترسان! لەگەڵ هەموو ئەمانەشدا خۆشەویستی منالە کوردەکان بوو.. هەندێ جار هەشت نۆ منالی کۆلانێکی دی، فرسەتیان لێدەهێناو بێکەس کوژیان دەکرد، نەیدەهێشت شەوی بەسەرا بێ، منالانی کۆدەکردەوە:

- حەربە.. حەرب .. یاللا.. لە پێشدا دیفاع بکەن تا بزانین قووەتەکەیان چەنێکە.. تا من نەڵێم هجوم نابێ کەس بەر لە من هجوم بکات.

له گەرمەی شەڕدا، شمشێرە دارینەکەی بەرزدەکردەوە، هاوزەمان بە دەنگی بەرزیش دەیووت: هجوووووم! دەیکردە فەرتەنە. بەمەش نەدەوەستا بۆ ڕۆژی دوایی لەگەڵ چەن کەسێکدا کەمینی دەنایەوە. پاش هەموو شەڕێکیش خوتبەی دەدا:

- دەبێ ئەمجارە (خوتەکەمان) بگۆڕین. دەبێ دار لاستیکێ بەدەس لەدواوە حمایەی شمشێر بەدەستەکان بکەن.. کە وتم (هجوم) نابێ دارلاستیکێ بە دەستەکانیش هجووم بکەن.. تێگەیشتن؟!

ئەگەر منالێ لێی پرسیبا ئەم خوتەیەت چۆن بەخەیاڵدا هات؟ دەیووت:

- شەوان پێش ئەوەی بخەوم فکری لێدەکەمەوە!

خۆ چ کەسێکیش نەیدەوێرا بڵێ:

(چ شەوێ بێتێلاو فرمێسکێ خەوتوویت)

کورانی گەڕەکێ، هەموو ئەم شتانەی مچەیان دەزانی، ژن و پیاو گەورەو بچووکێ، دەیناسی و پڕ بەدڵ خۆشیان دەویست، تاقە بەدیلی نوشوستیەکانی دی یان بوو، هەر هیچ نەبێ لە بواریکدا.. تاقە بوارێکێ، با ئەو بوارەش بێبایەخ با، سەری بەرز دەکردنەوە!!

کوردان لەو گەڕەکەدا، تەنانەت لە بەشێکی زۆری کەرکوکیشدا سەرکوێر بوون. هەژارو نەخۆش، کاڵفام و بێ دەرامەت، سەبری ئەیوبیان هەبوو، ئەویش نەک لە ڕووی ووردبینییەوە، نەخێر زۆربەیان هەژارو بێدەسەلات بوون، چەن دیناریکی (بەرتیل) ماڵی چەندینی کاول دەکردو

کۆستی چەندینیشی دەخست تەنانەت تاقە پۆلیسێ بۆی هەبوو، ماڵ لە گەڕەکێ بەشڕەو پڕەوە بهاوێتە کۆڵان! گەلێ جار بە سوغرە ئیشی چەند ڕۆژێکیان پێدەکردن، تەنها هەڕەشەی ئەوەیان لێدەکردن: سەگباب جنسیەت هەیە؟! خۆ هەندێ لە کوردە دەوڵەمەندەکانی گەڕەکێ لەوان خراپتر بوون، دەست و پێیکی زۆری (سوێند خۆر .. قورعان خۆری مەحکەمەیان هەبوو) بە شاهیدی و سوێندی چەن شەلاتیێکی کرێ گرتە، ماڵیان بە خاوخێزانەوە ئاوارە دەکرد. مچە سوور بە عەقڵی منالانەی خۆی پەی بەم بەزمە بردبوو، سەراپای ئەندامەکانی لەشی (تەحەدا بوو) تەنانەت تەحەدای داروبەردو سێبەرو هەموو شتێکی ئەو زاڵمانەی دەکرد.. هەر بۆیەش (ئەوان) نازناوی (خولە پیزە) یان پێ دابوو، شانازی بەم نازناوەوە دەکرد، هەندێ شتی لابەلای خولە پیزەی بە ڕاست و درۆ بەرگوێ کەوتبوو.. خۆ چ کەسێکی گەڕەکێ ئەو ڕۆژەی لە بیر ناچێتەوە کە:

تەرمەکەی شێخ مەحمودیان لە بەغداوە بۆ سلێمانی دەبردەوە، بە کەرکوکدا تێپەڕین، مچە لەگەڵ منالاندا لە قەڵاوە سەیری ئەو چەند سەد سەیارەیەیان دەکرد کە بە دووی تەرمەکەوە بوون، نەیدەزانیچییەو شێخ مەحمود کێیە، پرسیاری زۆری کرد تا پیرەمێردیکی کورد پێی وت:

- کوڕم ئەوە تەرمی شێخ ـی گەورەمانە.. مەلیکی کوردستانە! مەلیکی کوردستان! کە ئەمەی بیست، وەخۆ کەوت و منالانی کۆکردەوە.

- یا ڵلا دەی حەرب!

مناڵێ لێی پرسی بۆ؟

- مەلیکی کوردستان مردووە، ئەم سەگبابانەش پێدەکەنن!

حەرب!

ئەو ڕۆژە تا شەویش حەربەکەی مچەو مناڵان تەشەنەی کرد، گەورەکانیشی گرتەوە، بووە حەربێ بەناچاری یەخەگیری زۆر کەس بوو، یەکەمجار هەژارانی گەڕەکێ بە یەکێ دەنگێ و دەس هاتنە مەیدان، ئەگەرچی هیچیان نەکردو حەربەکە کوژایەوە، بەڵام هەر هەموویان ئەو حەقیقەتەیان بۆ دەرکەوت: ئەگەر ئاوها پشتی یەکێ بگرن ئەوا هێزێکی گەورەن و گاڵتەیان پێناکرێ!

سبەینێ ئەو ڕۆژە مچە سوور پەڕۆی ڕەشی دەنایە قەد سینگی مناڵانەوە، پێکەنین و قسەی بێسەرو بەریان لەخۆ بڕی، خۆیان مچ و مۆڕ دەنواندو تا سێ ڕۆژێ لە پرسەی شێخ دا بوون!

هەر پاش پرسە مچە کەوتە کەڵکەڵەی (حکومەت) دامەزراندن، خۆی کردە مەلیکی کوردستان، چەند جارێکیش قانوونی نوێی دامەزراند:

- هەر مناڵێ لە مەیدانی شەر ڕابکات، ئەوە کورد نیە! دایکی ... تێگەیشتن؟

هەموو مناڵان بەیەکێ دەنگێ دەیانووت:

-بەڵێ.. بەڵێ..

- هەر مناڵێ گوێی لێبێ بەکورد بڵێن (کورد کۆپەگی)

ئەگەر لەسەر ئەوە نەیکاتە شەڕ، ئەوە کورد نیەو دایکی.. تێگەیشتن؟

بەڵێ.. بەڵێ

- ئەگەر سەباح تان بینی تفی لێبکەن، چونکە ئەو کوردەو برادەری (ئەوانە) سەگبابە جاسوسە.. تێگەیشتن؟

*

کە ئەحمەد سەرنجی مچەی دەدا، هەموو ئەم شتانەی سەردەمی مناڵیان بە مێشکدا گوزەری دەکرد، سەرباری ئەوەی (هەردوو لایان ماڵی مچەو ماڵی ئەحمەد لەیەکێ ماڵدا کرێچی بوون، هاوڕێی گیانی بە گیانی یەکدی بوون، ئەحمەدو مچە، لەبەر ئەم دیدەنییە خەریکێ بوو لە خۆشیا پەرو باڵ دەرکەن، لە پڕ بەر ڕۆشنایی دەرگای بە (ناو ژوورەکەیان) گیرا، دەنگێکی ناسکێ پێی وتن:

- بەخێر بێن .. سەرچاو هاتن.

ئەحمەد، هەر کە چاوی بەرزکردەوە، حەپەسا، وەکێ ئەوەی باوەڕی بە چاوانی خۆی نەبێ، یەکدوو جار تروکاندنی و بەدەست هەندێ هەڵیگلۆفیین و بە دیقەتەوە سە رنجیدا.. کچێکی باریکەلەی کەڵەگەت، چاوو برۆ ڕەشی پرچ کورت، لوت باریکێ و گەردن بەرز، چوار مەخزەنی کلاشینکۆفی بەستبووو دەمانچەیێکی چواردەخۆریش بەقەدیەوە، ئەوەندەی تر بە ژن و باڵای ڕازاندبووەوە:

(- تۆ بڵێی کەسێکی ئاوها هەبێ کوت و مت لە هیام بچێ)

لەگەڵ ئـەم سێو دووەی دڵـی خۆیـدا ، بـە ئاسـتەم بـە دەنگێکـی بیستراو وتی:

- سوپاست دەکەم.

دەنگەکە رووی لە نەسرین کرد:

- نەسرین خان بەخێر بێیت.

چەند ساتێ نەسرین بە حەپەسانەوە سەرنجیدا (تۆ بڵێیی ئەو بێ.. باوەڕ ناکەم.. جا لێرەدا چ دەکات).

- سوپاست دەکەم.
- دەڵێ ی نامناسیت؟
- هیام خان نیت؟
- بۆ نەء.
- هیام تۆ..
- ئا.. ئا.. من!

باوەشیان بەیەکدیا کرد، ئەملاو ئەولای یەکدییان ماچ کرد، ئەحمەد هەر بە حەپەسانەوە وتی:

- هیام؟!
- بەڵێ .. بەڵێ.. هیام.. پێت سەیرە؟
- ها...!

هیام رووی لە مچە کرد:

- مامۆستا سەرکەوت دەڵێ با ئێوارێ خۆی و میوانەکانی بێنە لای ئێمە..
- باشە.. جارێ زووە..
- وتی: لێرە خواردنمان حازر کردووە.
- ئێ ... باشە باش..

هیام لە ژوورەکەدا وەک خاوەن ماڵ دەجووڵایەوە، ئەحمەد گەلێ لە نەسرین سەرسام تر بوو، هەر زۆری پێ سەیر بوو.

هیام.. هیامی کچی محمد ئەفەنی- حاجی محمد ئەفەنی -یەکە دەوڵەمەندی گەڕەک، خاوەن چەندین خانوو بەرەو چەندین ریزە دوکان و سەیارەو نۆکەر، بەناوبانگ بە یەکە (ڵورانی)شار. ناسراو حاجی محمد ئەفەنی خاوەن عەشرەت، بەشێکی قەڵا براو ئامۆزاو خاڵ و خاڵۆزاین.. سەیرە هیامی کچی لێرەدا چ دەکات؟

ئەحمەد ویستی ئەم پرسیارە لە مچە بکات.. بەڵام هەر کە سەیری مچەی کرد بە هاتنە ژووری هیام گەشتر بووەوە، دانی بە خۆیدا گرت، زیاتر بە دەیقەت ترەوە سەیری مچەی کرد.

مچە سووری کوڕی ئەحمەد هەورامی چایچی.. نەک خاوەن چایخانە، بەڵکو چایگێر، مڵۆزمی تورکمانەکان، سەیرە.

وەک ئەوەی مچە هەستی بە سەرسامییەکەی نەسرین و ئەحمەد کردبێ، چ پرسیارێکی لێنەکرا، خۆی ویستی ناوی هیام تێهەڵکێشێ کارەکانی بکات.

- به ده رۆژ من و هیام ئەم ژوورەمان دروست کرد.. قایمەقایم، تۆپ کاری تێناکات.. باوەڕ ناکەم هەموو ساروخێکی تەیارەش کاری تێبکات و دایتەپێنێ...

ئەحمەد لە دنیایێکی دیدا بوو، ئەگەر چی چاوی بڕیبووە دەمی مچەوە، وای دەنواند کە گوێ بیستی قسەکانیەتی، بەڵام فکری لە شوێنێکی دیدا بوو، لە نێو دنیای یادو یادگاری دا بەنگێ بوو، بە ووردییەوە سەیری مچەی دەکرد، لەبەر خۆیەوەو بۆ خۆی هەندێ وشەی هەڵبزرکاند، ئەوجا بەوردی زنجیرەی قسەکانی ناخی خۆی دایە دەم یەکەوە.

(مچە سوور، کەی تۆ ئەم پیاوە بووی جگە لە فەرەیدون کێ تۆی کردە ئەم پیاوە.. گەر فەرەیدون نەباو دەستی نەگرتبای شەو و ڕۆژی نەدا بایەتە دەم یەک، تا جەنابت حاڵی کات و لە ڕیزەکانی یەکێتی قوتابیانی کوردستان، نەتیکردبا بە ئەندام، ئەڵبەتە ئێستایش هەر مچە چەتوونەکەی جاران بوویت یا یەکێ دەبووی لە شەللاتییە جرت کێش و چەقۆ وەشێنەکانی شاران.. ئەمەیە پاداشەکەی فەرەیدون.

ئەحمەد زیاتر ناخی دەکۆڵا کە دەیبینی بزەی شادی بەسەر لێوانی هیامەوە، پەرش بووەتەوە. روخساریشی لە جاران گەشترە. هەر گەلێ جوان ترە، فەرەیدون ناحەقی نەبوو بەو شێوەیە عاشقی بێ.. لە شاردا فەرەیدون بە ئەحمەدی دەوت:

- هەرچەندە سەیری خۆم دەکەم، گەلێ گاڵتەم بەخۆ دی، بە تایبەت کە سەروسەکوتی خۆم لەگەڵ ئەو روخسارە مەلائیکە ئاسایەی هیام بەراورد دەکەم، هەر ئەوەتا سووکە باوەڕێکم بە خۆ دەمێنێ، کە هەم، دەنا .. نازانم چۆنت بۆ باس بکەم، پێم وایە مەگەر بە خەون ئەو ڕۆژەم بێتە بەرچاو، هیامم بدەنێ.
- فەرە... منیش باوەڕ ناکەم.
- چارم چییە؟
- نایزانم ... ئەرێ دەشێ بپرسم..
- چی؟
- یانی..
- فەرموو.
- ئەڵێم ئەویش وەکو تۆ ... یانی وەکێ یەکێ یەکدیتان خۆشدەوێ
- ئیدعای ئەوەم نەکردووە بەڵام بە رۆح هەست دەکەم، ئا .. ئەویش وەکێ من...
- ئاخر (زوهیری) خاڵی بەحیساب کورد کوشتوویەتی..
- ئەزانم.
- ئەڵێم هەموو حیسابێکی هەژاری و دەوڵەمەندی بخە لاوە، ئەوان، مەبەستم باوکێ و دایکی هیامە (ئێستایش) خوێنیان کەف دەکات، گەر مناڵی کوردێک ببینن، کەللەیی دەبن و برینی کۆنیان دەکولێتەوە.

- دەزانم .. بەڵام...
- بەڵام چی؟
- پێم وایە مەسەلە لەوە گەورەترە.
- لەلای کێ؟
- لە لای خۆم.
- خۆت حسێب نیت.
- دەزانم .. هیامیش.
- دڵنیایت؟
- خۆزیا دڵنیا دەبووم.
- چیت دەکرد؟
- نازانم..

ئەمە ئەو چەند قسە دووبارەو سێبارە کراوەی نێوان ئەحمەدو فەرەیدون بوو، کە چەند ساڵێ لەمەوبەر، هەر کە یەکدییان دەبینی، بەم سەر باسە دەچوونە نێو باسەکانی دییەوە، ئەگەر چی ئەحمەدو فەرەیدون هاوڕێ و هاوسێ هاوتەمەن بوون، بەڵام ئەحمەد گەلێ شەرمی لە فەریدون دەکرد، ئەویش سەبارەت بەوەی، فەرەیدون زیرەک و شارەزاو خوێنەوارتربوو، سەرباری ئەمانەش لە یەکێتی قوتابییاندا مەسئولیان بوو.. ئەحمەدو مچە سوورو عەباس و کەمال، لە یەک شانەدا بوون.

مچە وەک ئەوەی لە بێدەنگی و وشە نەوتراوەکانی ئەحمەد حاڵی بێ، پێی وت:

- خۆ پێت سەیر نیە لێرەدا یەکدیمان بینی؟
- مچە نەخێر... ڕۆژگارە.

بەجۆرێ وشەی (ڕۆژگارە) لە دەمی هاتە دەر، رق و نەفرەتێکی سەیری لێ دەتکا، لەگەڵ هەر پیتێکی وشەکەدا، سەدان تف و جوێنی نەبینراوی پێوە لکابوو.. هەر وشەی (ڕۆژگاریش) بووە چاوساغی خۆی، بەرەو دنیای گەرەک و منالّی و هاوڕێکانی بردەوە، بە چاوی (ئێستاوە) سەیری ئەو سەردەمەی دەکرد:

فەرەیدون و هیام، دوو منالّی ژیکەڵە، پاک و تەمیز، لە جەژنانـدا بەیەکەوە، سواری چەرخوفەلەک و جۆلانە دەبوون، دەستی یەکدییان دەگرت، لەگەڵ منالانی گەڕەک دەچوونە سینەما.. ئەوا فەرەیدون تاقە کەسە دەتوانێ لە قەرەباڵغی بەر بلیت فرۆشی سینەماکەدا بلیت بکڕێ.. ئەوا لە (چلەدا) لە پێشی پێشەوە دانیشتوون، وا دەزانن لەو شوێنەوە چاکتر دەبینن! ئەوا فەرەیدون هەر هێمن و لەسەرخۆیە، چەتوون و شەرانی نیە، بەڵام چ قودرەتە بۆ کورێ، کچێ لەگەڵ هیامی شەش حەوت ساڵە شەڕێ بکات... ئەوا فەرەیدونی دە ساڵە هیامی لابووەتە پارسەنگی هەموو شتێ! هەر ئەوە لە زمانی هیام و ویستە منالانەکەی دەگات! وەک شریتی سینەما ئەو سەردەمە بەبەرچاوی ئێستەی ئەحمەددەوە تێدەپەڕێ:

کەسوکاری هیام منالە کوردەکانی گەڕەک، بە نۆکەر دەزانن، بە سووکییەوە سەیریان دەکەن زۆربەی منالان قەڵسی ئەو سەرنج و

ڕەفتارەی کەسوکاری هیامن.. ئەگەر لەبەر خاتری فەرەیدون نەبێ، مەگەر خوا بزانێ چی بە هیام دەکرا.. منالآن نازانن فەرەیدون بۆ ئەم سوکایەتیە قەبووڵ دەکات، ئەوا فەرەیدون خۆیشی دەزانێ ئەمەی دەیکا سوکایەتیە هەر هیچ نەبێ، لە بەرچاوی هاوڕێکانی با، بەو، چاوەوە سەرنج نەدرێ، کەچی فەرەیدون، بە ناخۆشییەکی لە رادە بەدەری جەرگبڕەوە، ئەمە قبوڵ دەکات. فەرەیدون دەزانێ هاوڕێکانی بەم سوکایەتییەی دەزانن فەرەیدون بێدەنگە.. فەرەیدون شەرمنۆکە.. بێدەنگە.. .

ئەحمەد بێمەبەست بە لاچاوەوە سەیریکی نەسرینی کرد، نەسرین لای تێکردبوون و مەمکی بە هیوا دەدا.. بە مەبەستەوە بەرەو دنیای خەیالآتی ئەو سەردەمەی فەرەیدون چوو، فەرەیدون کەسێ بوو تەنانەت خەیاڵەکانی خۆیشی بۆ ئەحمەد باس دەکرد، خەونەکانی خۆی بۆ دەگێڕایەوە:

(لافاوە.. لافاوێکی بێئامان، ئاو هیامی بردووە، هەموو کەسێ بەترسەوە سەیری هیام دەکەن، چ کەسێ نەیوێرا خۆی لە لافاوەکە بدات.. خۆم دایە دەم لافاوەکە، هیامم رزگار کرد!)

هەموو خەونەکانی فەرەیدون هیام بوو، هیامێ تەنها لە مەترسیدا بێو هەر فەرەیدونیش تاقە کەس بێت لەبەرچاوی هەموو کەسدا رزگاری کات!

ئەگەر چی لەو سەردەمەدا فەرەیدون و هیام دوو کەس بوون بەیەکەوە کەمتر ئیدارەیان دەکرد، بێ یەکدیش هەرگیز ئیدارەیان نەدەکرد، دنیاییکی سەیری تێکەڵ بوون، تەنها لەبەرئەوەی بۆ چەن ساتێ لە یەکدی عاجز بن، هەریەکە بیانووی بێ سەرو بەری بەوی دی دەگرت، هەر بۆ ئەوەی ئاشتیش بنەوە بیانوویەکی دییان دەدۆزییەوە، تا ئاشت بوونەوەکەیان بکەنە سەرەتای عاجز بوونێکی دی، لە ڕۆژێکدا دەیانجار ئەم بەزمەیان دووبارە دەبووەوە... گەلێ جار فەرەیدون دەکەوتە بەرتانەو تەشەری کورە منالەکان، کە دەیانبینی لەبەرخاتری هیام، یاری کچانە دەکات، هەروەها هیامیش دەکەوتە بەر تانەی منالآنی کچەوە کە دەیانبینی لەناو کوراندا وازی کورانە دەکات! فەرەیدون لە کاتی عاجز بوونی لەگەڵ هیامدا دەچووە ناو کچان هەموو گەمەکانیانی تێک و پێک دەدا، هیامیش لە کاتی عاجز بوونیدا هەر هەمان ڕەفتاری دەکرد، منالآن ناحەقیان نەبوو، جار جارێ بە فەرەیدونیان دەوت:

- فەرە کچانی.
- بە هیامیشیان دەوت.
- هیام کورانی.

ئەم دووە هەرچییەکیان بەیەکدی بکردبا و بگوتبا بە لایانەوە ئاسایی بوو، بەڵام چ کەسێ بۆی نەبوو، ڕەفتارێکی نابەجێ لەگەڵ یەکێکیان دا بکات، گەر لەوپەڕی عاجزیشدا بان هەر پشت و پەنای یەکدی بوون،

گەلێ لە شەڕو هەراکانیان — دەبا هەموو منالآنیش بزانن کە شەڕیان کردووە- بەم شێوەیە دەستی پێدەکرد:

هیام لەسەر هەر شتێ با، بە فەرەیدونی دەوت:

- بۆ درەنگ هاتوویتە کۆڵان.. مادام درەنگ هاتوویت نابێ وازیمان لەگەڵدا بکەیت،
- ئەگەر فەرەیدون بەر لە سەعاتێکیش لەوەبەر هاتبایەتە کۆڵان، هەرگیز نەیدەوت وانیەو بەر لە تۆ هاتووم، بەڵکو دەیووت:
- جا بە تۆ چی درەنگ هاتووم... خۆ خزمەتکاری باوکە...؟
- وس بە ناوی باوکم مەهێنە.
- جا باوکت چییە؟
- چۆن چییە؟
- بۆ وادەزانی لە باوکت دەترسم، وەڵلاهی لە مەلیکیش ناترسم.
- ترحێو.
- ترحێو بۆ باوکت.
- نەمووت ناوی باوکم مەهێنە
- ئەی منیش نەمووت لە مەلیکیش ناترسم.

ئیدی ئەوەندە قسەی بێ سەروبەری ئەوتۆیان تێهەڵکێشی ئەم قسانەیان دەکرد مەگەر هەر ئەو دووە بیانزانیبا چ دەڵێن

چ کەسێکیش لەو نهێنیە نەگەیشت، بۆ فەرەیدون — سەرەڕای زیرەکییەکەی — کە لە پۆلی دووی سەرەتایی بوو وهیامیش لە پۆلی

یەکێ، بۆچ فەرەیدون ئەو ساڵە بە هەزار فرت و فێڵ خۆی هێشتەوە، ئەگەر چی قوتابخانەکانیان جیاواز بوون و لەیەکێ دوور بوون، فەرەیدون هەموو بەیانییێک هیامی بەرێ دەخست، نیوەروانیش هیام چاوەڕێی فەرەیدونی دەکرد

(- مچە قسانی دەکرد، ئەحمەد نەیدەژنەوت، لە نێو بێدەنگی ناخی خۆیدا دەکولا

مچە ... نمەکێ حەرامی بێشەرەف، خۆ تۆ لە هەموو کەسێ چاکتر دەتزانی، فەرەیدون و هیام چەنێ دڵیان بەیەکەوە بوو... هەی بێ ئابرو، چەند جار لە نێو خەڵکیشدا دڵی فەرەیدونت بەوە دەدایەوە، ئامادەم لەبەر خاتری تۆ باوکی هیامت بۆ بە چەقۆ جەمع و تەرح و تەقسیم بکەم و پارچەکانیش زەربی دەبکەم کەچی هەی.... تۆ بڵێی ڕۆژگار هەند حوکمی قورس بێ (مچەش) بەم شێوەیە بگۆڕێ سەراپای ڕەوشتی لە یەکێ ترازابێ؟ بۆ نەء... ئەوە نیە لەبەر چاوە.. خۆ ناشێ چاوەکانم فێڵم لێ بکەن؟ ئەی ئەوە نیە بە گوێش دەبیستم، چەند بە نەرمی و سۆزەوە قسان لەگەڵ یەکدی دەکەن، دەڵێی یەکێ گیانن و لە دوو جەستەدان.. تف لە ویژدانت مچە، کەی وا خوێری بوویت؟ تۆ دایکێ و باوکیشت ئەو کەسە بوون خەڵکی گەڕەکێ سوێندی بەسەر دەخواردن، باوکت نموونەی پیاوەتی بوو، هاوین و زستانی نەدەزانی، قۆری‌و کتریی لە نێو نیمچە بەرمیلێکدا شەقام بەشەقام دەگێڕا، بە ئارەقی نێو چوانی نەبا، ڕۆحیشت پێ بەخشیبا نەیدەویست، خۆ کەمجار ڕێدەکەوت، ڕۆژانی

جومعە، پاش نوێژ کەسێ دووان — ناسیاو بان یا نەناس — بۆ نان خواردن لەگەڵ خۆیدا نەهێنێتەوە، باوکت دەیووت: (ماڵ بە میوانەوە ماڵە) خۆ دایکت گەلێ پیاوانە بوو چ کەسێکی گەرەکێ ئەو شەوەی لە بیر ناچێتەوە کە دایکت چووە نێو پیاوانەوەو بە دەنگە نێرانەکەی نەراندی:

- ئێرە بازاری (ئەشەکێ مەیدان) نیە، بە هیچ جۆرێ قەبولم نییە باسی (شیربایی) بکەن، خۆ ئێمە کەر نافرۆشین، ئێمە کچ بە شو دەدەین ، مادامێ فەوزی یەی کچم خۆی دڵی بە غەفورەوەیە، سەد جار پێشکەشی بێت... هیچ عەیبی تێدا نیە، غەفور هەژارەو هیچی نیە، خۆ پیاوەو شەرەفی هەیە. هەموو پیاوانێ مەجلیسی حەپەسان، غەفور خۆی پێ ڕانەگیرا، نەیتوانی بەری فرمێسکی چاوانی خۆی بگرێ، جووتە پێ هەڵسایە نووسایە دەستی دایکتەوە... خۆ چ پیاوێکێ نەما بە دایکت نەڵێ: ئافەرین شەرافەت بۆ خۆتۆ شیرت.. دەکێ رووسووری دنیا و قیامەت بی ئەو کارەی دایکت بووە شا هەواڵی گەڕەکێ، هەموو ئافرەتێکی هەژاری بەشەرەفی ئەو گەڕەکە حەزیان دەکرد لاسایی پیاوەتی دایکت بکەنەوە.. مچە خۆ فەوزییەی خوشکیشت دوو مانگێ بەسەر بوکێنییەکەی تێنەپەری بوو، هەموو گەرەکێ پێیان زانی ئەو تاقە لیرە رەشادیە شی فرۆشت- کە دایکت کردبوویە دیاری شوکردنەکەی... فەوزییەی خوشکت دەیووت: (چۆن دەتوانم بە ئاستەم بحەسێمەوە گەر بزانم غەفوری مێردم قەرزارەو خاوەن قەرزیش ژیانی لێ حەرام بکەن! کێ ما لە گەڕەکدا ئافەرینی خوشکەکەت نەکا مچە؟ مچە تۆ بۆ وات

لێهات، حەیف... سەد حەیف مچە.. خۆ تۆو فەرەیدون چ لە برا کەمتر نەبوون، کەچی بەردە گەورەکە لە نزیکەوە بەر دڵی فەرەیدون کەوت.. چ داخێکی گەورەت ناوەتە سەر دڵی فەرەیدون مچە!)

هەر کە بزەگەش و کەیفخۆشییەکەی هیامی دەبینی، ئەحمەد زیاتر ناخی هەڵدەچوو..

(- ئەی چۆن! بۆ نەء.. کچە دەوڵەمەندی بێ... چۆن پیدەکەنێ.. نە بەفری دیوەو نە باران، چاک دەزانێ من و فەرەیدون لە برا کەمتر نەبووین.. بەم پێکەنینەی دیقە دیقەم دەدات.. جا چ بڵێم لەگەڵ کەسێ دڵ گۆڕین و پێڵاو گۆڕینی بەلاوە وەک یەک بێ.. چ دەربەستە، فەرەیدون نا ، مچە ، لە پاڵ مچەشەوە سەدی دیش کرنۆش دەبەن.. مچە حەرەسە.. نەخێر مچە سووریش قۆزە، کەڵەکەت و چوار شانەیە ئەمڕۆ مچە زەرورەتەو سبەینێش)...

خنە خنەکەی هیوا- کە نەسرین نەوازشی دەکردو بێدەنگییەکەی پێ دەرواندەوە- ئەحمەدی هێنایەوە سەرخۆ، بزەیێکی دەسکردی خستە سەر لێوانی خۆی، هەوڵی دا قسەیێک بدۆزێتەوە، هەچ قسەیێک بێت.. گرنگێ ئەوە بوو بێدەنگێ نەبن ڕووی لە مچە کرد.

- بە راست مچە... دەڵێم

وەکێ ئەوەی مچە بە پەرۆش تر بێو ئەم بێدەنگیە بشڵەقێنێ و ماوەییێکیش بێ چاوەڕێی قسەیێک بێ، هەر لەگەڵ دەمهەڵهێنانەوەی ئەحمەد زوو پێی وت:

- فەرموو.
- دەڵێم جاران نەدەلەنگیت ... خێرە..؟
- شتێکی ئەوتۆ نییە.
- ئەی چییە؟
- ئەڵێم ... یانی...
- یانی چی؟
- هەڵدێرام...
- هەر ئەوەندە..
- پارچەیێکی چکۆڵەی تۆپیشم بەرکەوت.

لەبەر چاوی ئەحمەددا مچە سوور بووەوە بە مچەکەی جاران کە لە چەند لاوە سەریان دەشکاندو دەم و پلیان خوێناوی دەکرد، هەر دەیووت (هیچ نیە.. رووشاوە) ئەگەر پێیان بووتبا (بابە نەرووشاوە خوێنی زۆر لەبەر رۆیوە) بە پێکەنینەوە دەیووت: خۆم خوێنم زۆرە، هەر بە یادی ئەو سەردەمەوە بە نیمچە تەوسێکیشەوە پێی وت:

- خوێنێ زۆری لەبەر رۆیی؟
- کەم..
- یانی خوێنە زۆرەکەی جارانت نەمابوو؟

لە سەردەمی مناڵیان دا، خوێنی زۆر لە هەر برینێکی مناڵە بریندار بوودا بچووبا نیشانەی ئازایەتی و قارەمانی مناڵەکە بوو، دەبووە

مایەی شانازی پێوەکردن .. مچە لەم تەوسەی ئەحمەد حاڵی بوو، دانی بەخۆدا گرت: لەبەر خۆیەوە هەندێ ووشەی تورەی کرۆشت:

(- تۆ بڵێ ی گاڵتەم پێ بکات وپێم بڵێ شۆرش شەرە گەرەکێ نیە، هەر بەچاوی جارانەوە سەیرم بکات، یاخۆی لەم ماوەیەدا گۆڕاوە، جارێ بابزایم چی تر دەڵێ)

بەنیمچە ساردی یەکەوە وەڵامی ئەحمەدی دایەوە:

- خوێنی جاران، خوێنی ئێستا نیە..

ئەحمەد پەیی بەوەبرد، کەمچە خەریکە دڵی دەشکێ، ئەگەر چی بەمەبەستەوە ئەحمەد قسانی دەکردو دەیویست نەک دڵی بشکێنێ بەڵکو جەرگی ئاو بدات، بەڵام نەک لەسەر شتێکی ئاوها، بۆیە دایە قاقاییێکی بێ ماناو ساردو خۆی لە مەڵاس نا لە قافدا بیگرێ، پێی وت:

- کەی بریندار بوویت.. بێ قەزا بیت وامزانی شەڕە چەقۆت کردووە!!
- شەڕە چەقوو؟؟
- وتم ئێ.. شتێ.. یانی خوا نەخواستە لەگەڵ شەللاتییێک..
- کاکێ ئەحمەد شەللاتی لەگەڵ شەللاتیا شەڕ دەکات.

بەجۆرێ وتی (کاکێ ئەحمەد) هەرچی سۆزی برایەتی و تەمەنی مناڵی و خۆشەویستیی هەبوو خستیە لاوە، سەری بەرزکردبووەو چاوی بڕیبووە نێو چاوەکانی ئەحمەد، سەدان وشەی بێدەنگێ لەو سەرنجەی مچەوە دەتکا.. ئەگەرچی وشەکان نەوترابوون، بەڵام ئەحمەد لێیان

حاڵی دەبوو، هەر بەو مەبەستەی زیاتر بیباتە ناو ئەو باسەی کە بۆی هەڵبژاردووە پێی وت:

- خۆ ناشێ لە شەڕی پێشمەرگایەتیدا بەرکەوتبێ.
- بێ قەزا بی، خۆ لە شەڕە گەڕەکدا تۆپ باران نیە!
- باشە کەی بریندار بوویت؟
- لە دوا شەڕدا.
- لە کوێ؟
- یانی نازانی دوا شەڕی پاش ئیعلانی ئاشبەتاڵ لەکوێ بوو؟
- دەزانم .. بەر لە ئاشبەتاڵ کوردستان یەک پارچە ئاگر بوو.
- وتم پاش ئاشبەتاڵ ... دوا شەڕ ... مەبەستم ئەو شەڕەیە کە هەر پێشمەرگە دەیکرد، بێ ... هەی ناوتان ... یانی بێ تۆپ و چەک و ئەرتەشی ئەو ئاریا میهرەی...
- یانی لە مەسەلەی شەڕدا هەر مچەکەی جارانی.

مچە زۆری لە خۆ کردو دانی بە خۆدا گرت، دەیویست ئەحمەد چی پێیەو بیڵێ و ئەوەی لە دیزەدایە بیخاتە کاسەوە، بە نەرمییەوە وتی:

- لە هەموو شتێکدا هەر مچەکەی جارانم.. کورەکەی ئەحمەد هەورامی چایگێڕم!

ئەحمەد جڵەوی قسەکانی خوی گرتەوە، زانی زیادە رەوی کردووەو ئەم قسانەش بەرەو مەبەستی خۆی نابات، قسەکەی گۆڕی.

- ئەرێ باوک و دایکت چۆنن؟ گورێکیان ماوە.؟

ئەگەر هیام و نەسرین لەوێدا نەبان، نێوانی ئەحمەدو مچە ئەم درێژدا دڕییەی نەدەویست، ئەڵبەتە مچە ڕاستەو راست بە ئەحمەدی دەوت مەبەستت چییە، راست و رەوان قسە بکە.. لەبەر ئەو دووانە هەم شەرمی دەکردو هەمیش رێی بە خۆی نەدەدا کە چەنێکە ئەحمەدی نەبینیوەو ئێستا میوانەو شوێنەکەیشی هی ئەوەنییە بۆیە بە ناچاری بە کورتی وەڵامی ئەحمەدی دەدایەوە...

- باشن.. گەلێک باشن.
- هەر لە کەرکوکن؟
- نەخێر؟
- کە من هاتمە دەرێ، حکومەت ئەوانیشی دەرکرد...
- ئێ...
- هاتنە لام، پاشان چوونە یەکێ لە ئۆردوگاکانی ئێران میوانێکی خۆشەویستی (شاو شێرو خورشید بوون).
- ئێستایش لە ئۆردوگاکەن؟
- نەخێر.. ماوەییەک لەوێ بوون.
- لەو ماوەیەدا چۆن بوون؟
- بۆ من گەلێ باش بوون (هیامیش هەر لەلای ئەوان بوو.. کە ئاشبەتاڵ بوو پێیان وتم: ئێمە بەرەو هەورامان دەگەڕێینەوە ئێوەیش)
- چوونەوە؟

- بەڵێ .. حەزم دەکرد هیامیش لەگەڵ خۆیاندا ببەن.. کەچی هیام خۆی رازی نەبوو، سوور بوو لەسەر ئەوەی (بیینە ئێرە).

ناو هێنانی هیام بووە خوێ و برینەکانی زیاتر کولانەوە هیامیش لەگەڵ نەسرین دا سەرگەرمی باسی جۆری کلاشینکۆف بوردی و چۆنیەتی داژەنین و سەڵیەو موفرەد بوون، ئەحمەد بۆ موجامەلەیێکی بە تویکڵ رووی لە هیام کرد، ئێ بەڵکو لەوەوە شتێ هەڵکرینێ:

- هیام خان چاک فێری کوردی بوویت.
- جا چ منالێکی گەڕەک کوردی و تورکمانی نەدەزانی؟
- مەبەستم ئەوەیە کوردییەکەت زۆر ڕەوانە.
- ئەم ماوەیە بۆ من چاک بوو.

چ جارێ ئەحمەد بێفکر کردنەوە قسەی بێ سەروبەری وەکوو ئەمجارەی لە دەم دەرنەچووە، هەر پێش تەواوکردنی قسەکەی گەلێ پەشیمان بووەوە، سەرزەنشی خۆی کرد، بەڵام پاش چی؟ خۆ تازە ناگەڕیتەوە، نەختێ بە ڕەقییەوە بە هیامی وتبوو:

- هیام.. تۆ تورکمانی و مچەیش کوردە.. مەسئەلەکەی ئێمەیش مەسئەلەی کوردە،
- هەرگیزیش چاوەڕێی ئەو وەڵامە ڕاشکاوەی هیامی نەکردبوو کە پێی وتبوو:
- کورد کەسی وەک مچەی تێدا بێچۆن خۆمی بۆ فیدا ناکەم!

ئەم وەڵامەی هیام نارنجۆکێ ئاسا لە نێو مێشکی ئەحمەدا تەقیبووەوە، پیت بە پیتی وشەکان بوونە تەڵەزم، یادو مێژووی گەڕەکێ و هاورێ یانی دەروونی پێکابوو، تووشی نەزیفی هێنا بوو، هیام کە قسەکانی تەواو کردو بێدەنگ بوو، لەبەر چاوی ئەحمەدا رەنگ و روویێکی ناشرین و دزێو نیشتە سەر ڕوخساری، لە هەموو درندەیێکی خوێن مژ، نەگریس و کەناس تر، لەبەر دیدەیدا خۆی دەنواند.. دەروونی دەکولا ، لەبەر خۆیەوە دایە بەر دەسرێژی وشە:

(سەیر .. سەیر، چەن بێ ئابرووە.. چ جامبازێکە.ژ چ دەلالێکە، تف لە رەسەنت، خوا دەزانێ چەن جاریش لەم قسە لووسانەی داوەتە بەرگوێی فەرەیدون — ی بەستەزمان.. چەند بێئابڕووە، لەبەرچاوی من و نەسرین دا، کە چاک دەزانێ ئێمە بە هەموو کەین و بەینێکی نێوانی خۆی و فەرەیدون دەزانین، کەچی ئەم قسانەش دەکات).

ئەگەر ئەحمەد لەم کاتەدا چاوی بەرز نەکردبا و نەسرینی نەدیبا، سەد تفی لە ئافرەت و رەسەنیان دەکرد، کە زەردەخەنە تەوس ئامێزەکەی نەسرینی بینی، تیر ئاسا بەرەو جەرگی هیامی دەنێرێ، ئەم زیاتر هاتە جۆش.. وردە وردە تارمایی فەرەیدون لەبەر چاویا بەرجەستەتر دەبوو، بەچاوە زیتە شینەکانی، هەزارو یەک پرسیاری بێ دەنگی بۆ دنیای (ئێستای) ئەحمەدی دەردەپەران. بەڵام نەک وەک فەرەیدونەکەی جاران، هێمن لەسەرەخۆ، وردبین، کەمدووی قسە خۆش،

نەخێر فەرەیدونێکی دی، ئاگر ئاسا، بێئۆقرە، پریشکێ هاوێژ، هەر ئێستا پەنجەی بۆ درێژ دەکات و پێی دەڵێ:

(ئەحمەد چۆن لەگەڵ پیاوی خایندا دادەنیشی هەڵسە برۆ.. تف لەو شوێنە بکە خائنی تێدایە.. هەڵسە برۆ).. هەر ئەحمەد خۆی وەلامی پرسیارە دەسکردەکەی خۆی کە بەناوی فەرەیدونەوە روو بە ڕووی خۆی کردبووەوە دەدایەوە

جا چ شوێنێ خاینی تێدا نیە؟ مادامێ زەوی و ئینسان و زمانی جۆراوجۆر هەبێ خائینیش دەبێ..

قسەکانی هیام، ئەحمەدی بزمار کوت کردبوو، توانای جووڵەی پێنەهێشتبوو، هەر ئەوەی پێدەکرا چنگێ لە ناخی خۆی گیرکا، خۆی و سەنگی مێژووی یادگارییەکانی بکاتە پارسەنگی بیروباوەڕی، ڕەوشتیشی بکاتە سەنگێکی قورس، وشەکانی ناخی داپەسێنێ، نەهێڵێ بە ئازادییەوە بێنە دەر:

(دەوەرە هاوسەنگەری ئاوهات هەبێ! ناچاریش بی لە یەک سەنگەردا خۆتی بۆ بە کوشت دەی!! چ سەرەتاو دەسپێکردنێکە!)

ئەم قسەیەی ناخی لە نێو بێدەنگییەکی لە ئەندازە بەدەردا پێچایەوە، تێکەڵی بێدەنگی نیمچە ژوورەکەی کرد، پێشی وابوو ئەم وشە بێدەنگانە لە نێو ئەم بێدەنگییەدا رۆح پەیدا دەکەن، قایل نابن خامۆش بن، هەر ئێستا ڕۆح پەیدا دەکەن، دەبنە ئاگر شەپۆلەکانیان گر بەردەداتە ڕوخساری مچەو هیام، پێی وابوو هەر ئێستا، ئەو پیتانە ریز

دەبەستن دەبنە وشە، لە نێو رستەیێکی ئاگرین و نەفرەت پڕژێندا دەتەقنەوە (هەی خاینیینە.. بێ شەرەفینە.. هەی...)

ئەحمەد گرژەوە بوو، زیاتر خۆی گرمۆڵە دەکرد وای هەست دەکرد، بە چاوی ناخ ئەو تیشکە رەشە دەبینێ، کە لە چاوانی شەهوەت پەرستی هیام و مچەوە دەردەپەڕن و بەرەو رووی دێن، پیسی دەکەن و ئەمو نەسرینیش دەلەوتێننە گوناهو گومرایی بێ رەوشتی.. تەکانی دایە بەر خۆی، تا بە قسەی تارماییەکەی فەرەیدون بکات، تەنانەت گەردی پێڵاوەکانی خۆی و نەسرینیش کۆکاتەوە لەو نیمچە ژوورەدا جێیان نەهێڵێ، نەوەک بە پیسی ئەوانەوە پیس بن، کەچی نەبزوا. تارماییەکەی فەرەیدون گۆرا، هەر فەرەیدون بوو، بەلام فەرەیدونە هێمنەکەی چەند ساڵێ لەمەوبەر کە زۆر جار بە ئەحمەدی وتبوو:

(- بە رووکەشی شتەکان مەخەڵەتێ، ناوو جێو پایە پیاو ناگۆرێ، با باوکی هیام لە ناو خەڵکیدا خۆ لە کەشیدە بئاڵێنێ، لەشەوانی رەمەزان لە مزگەوتدا ڕۆژ بکاتەوە، ئەم کارە مەعدەنەکەی ناگۆڕێ. پێم وانیە خۆیشی پێکەنینی بە خۆی نەیێت گەر رووتەڵەیێکی وەک من بچێتە داخوازی کچەکەی لەبەر خاتری خوا تێر شەقی نەکات!)

ئەحمەد بە بزەیێکی گاڵتە ئامێزەوە دەروونی خۆی بە چەند وشەیێک لاواندەوە

ئافەرین فەرەیدون ئێستایش با مچە خۆی لە نێو فیشەکدا نوقم کردبێ. بەرگی پێشمەرگەیشی پۆشی بێ، با لەشەڕی مەردایەتیشدا

بریندار بووبێ.. سەرئەنجام ، چی؟ کێ دەڵێ بۆ سووکە بەرژەوەندییەکی خۆی میللەت و شۆڕش بە پولێ نافرۆشێ، هەر لەبەر خاتری سووکە ئالۆشێکی شەهوەت بزوێن، بیروباوەڕ تێرشەق ناکات!

ئەم سووکە بەراوردە، بە تیژرەوی بە مێشکیدا گوزەری کرد. بە دیقەتەوە سەرنجێکی پڕ مانای مچەو هیامیدا، گەلێ دڵی بەو چەک و فیشەکانەی قەدیان سووتا، جڵەوی بۆ قسەکانی ناخی خۆی شل کرد:

دە سەیر .. بە قەدی کێوەن.. ئاخر هیام .. هەی حەیشەری، سبەینێ حاڵی مچە، لە فەرەیدون چاکتر نابێ، خوا دەزانێ بەکێی دیی دەگۆڕییەوە، دوور نیە قەناعەت بە خۆت بێنی و بڵێی مچە بۆیاغەکەی کاڵ بووەتەوە، پاژنەشی بەرزە، ئێستایش مۆدیلی پاژنە نزمە ئێدی وەک پێلاو بە کورێکی کورتە باڵای بگۆڕی، پاشانیش، پاش هەندێ تێربوون یان تام کردن، کورەش بە جزمەیێکی تەنکە ئەستووری تێکسمراو، جزمەیش بە نەعلێکی باریکەڵەی دەم و لوت باریک، نەعلیش بە قاپ قاپێکی خرەی ورگن.. خۆ ئەم جل و بەرگە خاکییەش زۆر شتت بۆ دەپۆشێ، ڕێی گومانیش دەگرێ، تەنانەت نێچیرەکانیش زمانیان هەڵنایێ باسی... بکەن، جلە خاکی و فیشەکدا نەکەت پۆشیویەتی. خۆ ئەم پۆشاکە تا سێ چوار مانگێ لەمەوبەریش زۆر شتی پۆشیبوو، دز لەبەری دەکرد، دەبووە خاوەن ماڵ، خوێری و میللەت فرۆش و ئینتیهازی لەبەری دەکرد دەبووە ئازاو قارەمان و تێکۆشەرو شۆڕشچی! ڕۆژگارەو خۆی دووبارە دەکاتەوە، دە فەرموو ئەمە بناغەو کاکڵەت بێ. خۆ من زوو بە فەرەیدونم وتبوو:

- ئاخر فەرەیدوون، پێم وایە خۆشت دەزانی بە دووی کڵاوی بابردوودا کەوتوویت.

کەچی خەریکێ بوو لێم عاجز بیت.. بە لالوتەوە پێی وتم:

- چاوەڕێی ئەمەم لێنەدەکردی.

من پێم وت:

- ببورە هیچ ڕۆشناییێک بەدی ناکەم.

جوابی دامەوە.

- ڕۆشناییەکە لە دڵی مندایە

پێم وت:

- من نایبینم..

وامزانی لێم تێدەگات و حاڵی دەبێ مەبەستم چییەن کەچی بە پێچ و پەنا خۆی لێم کردە فەرهادو هیامیشی لێ کردمە شیرین، وەک عاشقێکی بەتەجرەبەپێی وتم:

- ڕاست دەکەی تۆ نایبینی.. من دەیبینم.. ئا من دەیبینم.. چاوەکانی هیام ڕاستە ریم بۆ ڕۆشن دەکاتەوە، ژیانی لا خۆشەویست کردووم و..

خۆ ئەگەر قسەکەم پێ نەبریبا دوور نەبوو (بیشیعراندبا) بۆ ئەوەی زیاتر لە مەبەستم تێبگات پێم وت:

- فەرەیدون تۆ کورە هەژاریت.

کەچی خەریکێ بوو وەکێ فیشەکە شێتە بتەقێ بە روما و بە تورەییەوە پێی وتم:

- ئەرێ تۆ، چەند جارە ئەم قەوانە دووبارە دەکەیتەوە؟

خۆیشی دەیزانی من مەبەستم بریندار کردنی نەبوو، کەچی هەر چاوەڕێی ئەوەشی دەکرد داوای لێبوردنی لێبکەم، بۆیە وتم:

- فەرە گیان ببورە مەبەستم ئەوە نەبوو هەستت بریندار بکەم.

پێم وابوو ئیدی ئەم داوای لێبوردنەی من کۆتایی بە قسەکانمان دێنێ کەچی موحازەرەیێکی ساردو سری پیاکێشام.

- دەزانم مەبەستت ئەوە نەبوو.. بەڵام دەزانی شتێکی گەورەتر هەیەو تۆ نایزانی، ئەویش ئەوەیە من هەژار نیم، بە قەد هەموو دنیا خۆشەویستیم لەدڵدایە، ئامانجم هەیە، گیانی رووبەروو بوونەوەو خوێنی نەبەزینم هەیە..

پێم وت: برا تۆ قسەکە بۆ لایێکی دی دەبەیت.

سەیر ئەوە بوو بە کەوجی زانیم، پێی وتم:

جا چی بکەم تۆ هەموو لایەکان بەیەکەوە گرێ نادەیت، هەر لە گۆشەیێکەوە سەرنجی تاقە لایێکێ دەدەیت، هەر بە پێی ئەو سەرنجەشت هەڵیدەسەنگێنی.. ئەحمەد گەر تۆ نەبی، هەر کەسێکی دی پێم بڵێ هەژاریت ئەوا پێی دەڵێم راست دەکەی و نانی شێوم نیە، پێم سەیرە تۆ دەمناسیت و ئەم قسەیەش دەکەیت و دووبارەشی دەکەیتەوە! من خۆشەویستی و ئومێدم هەیە!.

بەڵێ فەرەیدون ئەوەتا خۆشەویستی و ئومێدەکەت .. من زۆرم وت و کەمت بیست، خۆزیا لە کونێکەوە چاوت پێوە دەبوو بزانە بێ تۆ چەن گەش و جووانترە، فەرە!

فەرەیدون کوڕی خۆی بوو، خۆی خۆی پێگەیاندبوو لە قوتابخانە زیرەکێ، لەخوێندنەوەی دی کەم کتێبی نوێی لەبەردەست دەردەچوو، خویەکی سەیری هەبوو، لە یەکێ کاتدا خۆی زۆر خۆشدەویست، رقێکی زۆریشی لەخۆی دەبووەوە، کە خۆی ۆشدەویست سەبارەت بەوە بوو، هەرچی شتێ پاکێ و بێگەردە، هەرچی شتێ پوختە لە دڵە چکۆڵەکەیدا کۆبکاتەوە، رق لە خۆبوونەکەشی سەبارەت بەوە بوو، هەندێ پۆخڵی و نەگریسی نەریتی کۆن، هەندێ خڵتەی ترس کە لە ئەنجامی پەروەردەی نادروستەوە لە ناخیا بنی نابووەوە، هەندێکیش پڕوپوچی بەشێکی دیی دڵە چکۆڵەکەی داگیرکردبوو..ئەم دوو کۆی خۆشەویستی ورقە هەمیشە لە نیو ئەو دڵە چکۆڵەیەدا لە جەنگدابوون. ئەگەر چی ئەم شتانەی ببوونە مایەی سەرزەنشتی ئەحمەد، بەڵام فەرەیدون کەمتر شتە پۆخڵەکانی خۆی دەسەلماند، ئەحمەدیش شەرمی لێدەکرد، شەرمیشی لە خۆی دەکرد کە هەندەی فەرەیدون شارەزاو زیرەکێ نیە، بەڵام لە هەندێ بواری دیدا، کە هەردووکیان ئەوەیان دەسەلماند ئەحمەد شارەزاترە، بێدەربەست ترە، نەترسەو بە عەقڵیشەوە ناترسێ، بە زاتەو بوێرە، وەکێ سەرئەنجام هەموو کارێکی بەلاوە ئاسان بوو.. چونکە دەیوت: مادامێ هەوڵی بۆ دەدەم و خۆمی لێ نادزمەوە، ئاسانە،

فەرەیدون لەم ڕووەوە گەلێ بەڕێزەوە سەرنجی ئەحمەدی دەدا، تا جارێکیان خۆی پێنەگیراو پێی وت:

- خۆزیا منیش وەکو تۆ دەبووم، هەرگیز دڵگیر نەبوومایە لەوەی کە بەدکاریم بەرانبەر دەکرێ، تەنها لەوە دڵگیربام کە خۆم بەرانبەر بەکەسانی دی بەدکاریبکەم.. خۆزیام بە خۆت، کەتوانیووتە ئاوها خۆت رام بکەیت، بریا منیش دەمتوانی تۆ ئاسا چێژ لە ناهەمواریییەکانی ژیان وەرگرم.

ئەحمەد لەو سەردەمە کە لە شانەکەی فەرەیدون دا بوو، کەمتر لەم قسە زلانەی فەرەیدون دەگەیشت، چونکە فەرەیدون وەزع و حاڵێکی دیی هەبوو لە نێو کتێبەکانی باوکیا هەندەی نەمابوو چاوە شینە جووانەکانی خۆی لە دەست بدات. باوکی موعەلیم بووو معاش خۆر، بەڵام لەبەر کتێب کڕین ژیانیان چ لە ژیانی ئەحمەد چاکتر نەبوو.. چ کەسێکیش هەندەی خەجێ لە فەرەیدون حاڵی نەدەبوو، هەر بە زمانی ئەحمەدەوە، فەرەیدونیش پێی دەوت، دایکە .. خەجێ ئومێدی بەدوا شانەکانی مێشکی فەرەیدون دەبەخشی، هانی دەدا بە هیچ جۆرێ کۆڵ نەدات.

فەرەیدون دەیزانی قسەکانی خەجێ، شیلەی تاقیکردنەوەیەکی خەستەو دەزانێ چۆن و کەی و بۆ قسان دەکات، رستە کورتەکانی چ دەگەیەنێ، سەبرو تەحەمول و گەشبینیەکەی چ سەنگەریکی سەختە، زۆر جار پەنای بۆ دەبرد، جارێکیان لە ئەوپەڕی بێ ئومێدیەوە چووە لای:

- دایکە.. وا هەست دەکەم، ئاسنی سارد دەکوتم، خەوو خۆراکم نییە ناتوانم بیرم لەسەر هیچ شتێکدا کۆکەمەوە، گێژو کاس بووم. لە ماڵێدا باوکم لێم توڕەیە، هەمیشە بە تەوسەوە پێم دەڵێ: بەقەد بەرەکەی باوکت پێ ڕاکێشە دایکیشم زۆر سەرزەنشتم دەکات، گەلێ جاریش دەیکاتە شاتە شات: داخەکەی لە باوکم بە من دەڕێژێ و دەڵێ: گەر نەمدیبا باوکت.. خەریکە بگەمە ئەو قەناعەتەی کە شایستەی تانەو توانجم، پێم وایە بەهۆی منەوە تووشی دەردە سەری دەبن.. خەریکە دوژمنایەتی لەگەڵ سۆزی خۆمدا دەکەم، هەموو شەوێ بڕیار دەدەم، بەیانیش پەشیمان دەبمەوە، وام لێهاتووە بڕیار بدەم ئیدی چ بڕیارێ نەدەم چیدی بیرنەکەمەوە، حەز دەکەم کەڕ و لاڵ بم، دەنگم نەگاتە چ کەسێ، گەر بشگا چ کەسێ گوێم لێناگرێ، نازانم سەرم لێتێکچووە.

- جارێ چ شتێ بووە..؟
- نەخێر .. دایکە.. پێشبینی زۆر شت دەکەم.
- وەک چی؟
- دەترسم نەمدەنێ.
- ئەمەیان ترسی ناوێ.. دەبێ زۆر چاک بزانی کە ناتدەنێو..
- باشە چار؟
- خۆت بیری لێکەوە، خۆت لە نێو باسەکەدای.
- ئەی ئەوە نییە، دەڵێم گێژو کاسم...

- خۆت وات لە خۆ کردووە.. هێشتا..
- هێشتا چی.
- مناڵی.
- مناڵ .. خۆ لەگەڵ ئەحمەددا ئەگەر یەکێ تەمەن نەبین، فەرقێکی ئەوتۆمان نییە..
- ئەو جیایە.
- چۆن؟
- بێدەنگێ بوو.
- یانی باوەرت بە من نییە؟
- با ... بەڵام.
- چی؟
-ساڵێکیان هەر لەم قەڵای کەرکوکەدا کورە کوردیکی هەژار حەز لە کچە دەوڵەمەندێ دەکات کچەش گەلێ دڵی بەکورەوە دەبێ.. کورە پێش وەخت دەیزانی نایدەنێ، بە قەدری خۆیەوە دانیشت، کچەیان دایە کورە دەوڵەمەندێ، تازە زاوا نەخۆش کەوت گورچیلەکانی رزان، دەبا کەسێ گورچیلەییێکی خۆی بداتێ، کورەی هەژار، لەبەر خاتری خۆشەویستیەکەی خۆی، گورچیلەییێکی بە مێردی دڵدارەکەی بەخشی ... ساڵی بەسەر نەگەڕایەوە بەستە زمانە، لەبەر هەژاریی، برینەکەی هەوی کردمرد، ئەوانەی بە دیاریەوە بوون دەیانووت، لەسەرە مەرگدا

پێدەکەنی، مردنەکەی بە بەختەوەری دەزانی پاش یەکدوو مانگێ کچەش دڵی وەستاو مرد دەزانی زۆربەی خەڵکەکە چییان دەووت:
- ها..
- دەیانووت : دەکرا وای لێ نەیە.. کورە گەر ئازا با ، ئەوا...

(فەرە) گوێگرە بەر لە هەموو شتێ دەبێ دڵنیا بیت، هیام تۆی خۆشدەوێ یا نەء.. پاشانیش سەبرت هەبێ و تەحەمول بکە، جارێ چ نەبووە دنیات لە خۆت کردووە بە چاتۆڵ، تۆ جارێ بزانە چ دەبێ ، ئەوسا وەخۆ کەوە..
- وەخۆ کەوم چ بکەم، چم لە دەست دیت.
- ئازا بە! بڕیار بدە!
- یانی..
- پیاوانە.. ئازابە.

لە هەموو قسەکانی خەجێ گەیشت، زانی چی مەبەستە، خۆی لە مەڵاس نا، هەموو ڕۆژێ خۆی هاندەدا، ئازابە.. فەرە ئازابە.. تاقە سەرمایەم ئازایەتییە..

فەرەیدون، بڕیاری خۆی دابوو، چاوەڕێی پێشهاتی دەکرد، تا خۆی وەتەنی:
- چ دەبێ بابێ!

*

ئەحمەد گاه سەرنجی نەسرین و هیوای دەدا، گاه سەرنجی هیام و مچە، بێدەنگی نێوانیشیان خەست تر دەبووەوە، هەریەک لە مانیش دەیویست ئەو بێدەنگییە قورسە ببەزێنێ و بیرەوێنێتەوە ئەحمەد بە مەبەستەوە ناوی فەرەیدونی هێنا. بەر لەناو هێنانی لە دڵی خۆیدا وتی:

(- چ دەبێ با ببێ.)

ناو هێنانی فەرەیدون وەک ئەوەی بەردێ بهاوێتە گۆمێکی مەنگ و بیشڵەقێنی، هەر هەموو جوڵەیان تێکەوت، سەرەتا دوو هێڵی سەرنجی نەسرین و ئەحمەد رووەو هیام چوو، سەرنجەکانیان کێشایەوە، سەیری یەکدییان کرد، ئەوجا رووەو چاوەکانی مچەیان نارد، مچەش وەک ئەوەی لە تاریکیدا بێو چاوانی بەر ڕۆشناییێکی بەتین کەوێ، یەکدوو جار چاوانی خۆی تروکاند، چەند ساتێکی بێدەنگ تێکەڵ بە چەندین گومان و پرسیاری جۆراوجۆر دەستی بەسەرا گرتن، مچە پاش ئەوەی یەکدوو جار تفی قوت دا بە دەنگێکی هەندێ کرخەوە وتی:

- بۆ نازانن؟

ئەحمەدو نەسرین بەیەکەوە وتیان:

- چی بووە؟

مچە بە سەرسوورمانەوە وتی:

- وامزانی دەزانن.

دووبارە هەردوکیان بەیەک دەنگ وتیان:

- هیچ بووە؟

مچە بەکەساسییەوە وتی:

- تا ئێستا هیچ سەرو سۆراخێکی نیە.

ئەحمەد، بەبێ حەوسەڵەییەوە. بە پەلەو لەسەریەک وتی:

- بۆ خێرە.. چ بووە؟

- حیکایەتێکی دوورو درێژە!

- خۆ نابێ ئیعترافیان لەسەر کردبێ.. خۆ فەرەیدون گەلێ وریا بوو، نەیدەهێشت دەستی راستی بزانێ دەستی چەپی چ دەکات.

- ڕاستە بەڵام...

بە پەلە قسەکەی مچەی بڕی.

- بەڵام چی؟

- تووشیان کرد.

- چی؟

- دەڵێم تووشیان کرد!

- کێ؟

تا ئەم کاتە هیام کاس بوو، لە پڕ رەنگی زەرد هەڵگەڕا، چاوەکانی بە زەقی لە ئاستی دیمەنە شپرزەکەی ئەحمەدو مچەدا دەدا وەستابوون مچە سوور هەڵگەڕابوو. رەنگ زەردییەکەی هیام و سووربوونەوەکەی مچە، ئەحمەدی لە دنیای گومانەوە بەرەو قەناعەت برد.

(- تەنها ناوی فەرەیدونم هێنا ئاوهایان لێهات، خۆ ئێستا — گەر — فەرەیدون ببینن حەتما زارە تەرەک دەبن... نەخێر باوەڕ ناکەم، بێ

ئابروون هەر دەربەست نایین، رەنگە بڵێین: کاکە فەرەیدون، ڕۆژگارێکی سەخت و زروفیش...

بە پەلە رێی لەم خۆدواندنەی خۆی گرت بۆ ئەوەی زووتر خەبەرەکە بزانێ وتی:

- باشە چی بەسەرهات.

مچە بەهەمان کەساسییەوە وتی:

- کەس نازانێت.
- چۆن؟
- مانگێ بوو شەڕ دەستی پێکردبوو، لە پڕ شەوێک بردیان و...
- وابێ ساڵ زیاترە؟
- بەڵێ .. زیاترە... نازانم رەنگە ئێستایش مابێ..
- دڵم وا دەڵێ دوا وشەی مچە گەلێ کاری لە ئەحمەد کرد، دەیویست پێی بڵێ: هەی ناپیاو بۆ تۆ دڵت هەیە خۆی گرت، بۆ زیاتر زانین مچەی بەپرسیار گەمارو دا.
- لەسەر چی؟
- خوا دەزانێ چییان بۆ دروست کردووە
- یانی چی؟
- بۆ ئەم حکومەتە ناناسی.
- با .. بەس..
- ئیخباری یەکەی قورس بوو.

- کێ ئیخباری کرد؟
- هەر کێ زۆرە.

هیام خۆی پێنەگیرا، بە دەنگێکی لەرزۆکەوە خۆی هەڵقورتاندە نێو قسەکانیان.

- باوکم ئیخباری کرد.. هەزار درۆو دەلەسەیشی بۆ دروست کرد.

دەنگی هیام تیر ئاسا دڵی ئەحمەدی پێکا.. لەبەر خۆیەوە وتی: (دە سەیری ئەم بێ ئابرووەکە، دیفاعیشی لێدەکات، دیارە دەیەوێ لەسەر حیسابی دیفاع لە فەرەیدون کردن دیفاع بۆ بەدکارییەکەی خۆیشی بکات، رەنگە بیەوێ بڵێ: فەرەیدون گیرا، منیش ناوم لەناو خەڵکیدا بە کورە کوردێکەوە زرا.. گەر لە نەسرین شەرم نەکات رەنگە بڵێ مادامێ من ناوم بە کورە کوردێکەوە زرا، با فەرەیدون نەبێ مچە بێ..

ئەحمەد هەندێ خێسەی لە هیام کردو وتی:

- جا تۆ چووزانی باوکت ئیخباری کردووە؟
- باوکم خۆی باسی کرد.. خۆی وتی، بزانن چیتری بەسەر دەهێنم.

ئەحمەد نەیویست بپرسێ بۆ .. تەنها بەسەرنجێکی تێکەڵ بووی غەزەبی پەنگاوەی دەروونی سەراپای هیامی پێچایەوە.. هیامیش بە لاڵە پەتێییەوە وتی:

- چاکتر باوکم ئیخباری کرد، شتێکی تری نەکرد دەنا..

قسەکەی بۆ تەواو نەکرا، هەنیسکێکی گریاناوی بواری نەدا.

ئەحمەد لەبەر خۆیەوە قسەکەی بۆ تەواو کرد (دەنا کارێکم بەسەر دەهێنا، خۆزیای بە حەپس بخواستایە، هەر لەبەر چاوی خۆی هەرزان فرۆشم دەکرد،)

هیام لەگەڵ هەناسەیێکی ئاگریندا وشەی (دەیانکوشت)ی دەرپەڕان.

ئەحمەد بە خێسەیێکی ئەوتۆ سەرنجی هیامی دا، هەر ئەوە بوو هەڵینەدەلووشی لەبەر خۆیەوە وتی:

(- دیارە دڵگیرە لەوەی نەیانکوشتووە)

مچەش، وەکێ ئەوەی ناچار بێ قسان بکات، خۆی هاویشتە نێو باسەکەوە، بەڵام بە شێوەیێکی دی، وەکێ ئەوەی چنکێ لە ناخی خۆی گیرکات، بە زۆر وشە نووستوەکانی ناخی ڕیشەکێش بکات.

- فەرەیدون بێکەس بوو.

ئەحمەد بە غەزەبەوە رووی لە مچە کرد پڕ بە دڵ حەزی دەکرد پێی بڵێ:

ئەڵبەتە .. بۆیە وا جەنابیشت پێی وێرایت و قوڕەکەت بۆ خەست تر کرد... خوا ئەکات پیاو گلۆڵەی بکەوێتە لێژی ... مچە بە کزییەوە خۆدواندنەکەی ئەحمەدی قرتاند...

- دەنا وای بەسەر نەدەهات!

- هیام بۆ پشتگیری لە قسەکانی مچە یەکێ دووجار لەسەریەکێ وتی:

- باوکم بێویژدان و زاڵم بوو.

ئەحمەد لە داخاندا تاڵ تاڵ سمێڵەکەی لە بەینی دگانەکانی دەقرتاند، بە لوت هەناسەیێکی لە چەشنی پرمە دەرپەڕاند، لەبەر خۆیەوە وتی:

(هێشتا لە تۆ بێویژدان و زاڵمترە..؟ کێ بە کێ دەڵێ بێ ویژدان .. تف لە ڕەسەنت هەی نارەسەنی بێ ئابروو.. دەمی چەند گەرمە .. دەیەوێ منیش باوەر بەوە بێنم ، باوکی زاڵمی، زوڵمە لە فەرەیدون و ئەمیش کردووە.. ئەم گوناهە، ناچار بووە بۆ ئەوەی بژی! ئەم کارەی کردووە. تف هەی، ئێستا چش لە مچە وا لە داوی ناوە، خۆ مچەش بێبەری نییە لەم سەگبابییە.. چش لە هیام و مچەو باوباپیریان، قوربەسەرییەکە بۆ منە من جارێ یەکەم چ لە دوژمنی خوینە خۆرەم کەمتر نین.. چاکترین براو هاورێمتان خوا دەزانێ بە چ تەفرەیێک سەرنگون کرد، ئێستایش ناچارم ئەمرۆ لەگەڵ ئێوەی شۆڕشگێڕ — هەی قوڕ بەسەر شۆڕش — لە یەکێ سەنگەردا بم.. ئای لەم سەنگەرەو وای لە جێنیشینانی! جا چ دەسەڵاتێکم هەیە؟ لێرەدا دەبێ هاورێیەتیان قەبووڵ بکەم، نەسرینیش ناچارە ببێتە هاورێی هیام.. جا وەرە پریشکی ئەم دوو ئاگرەت بەرنەکەوێ .. وەرە ببە بە هاورێ و هاوسەنگەری مچەی خاین، هاورێ فرۆش، نێو لنگی ئافرەتێکی لە فەرەیدون و رەوشت و کورد پێ گەورەتر بووە، نەسرینیش ببێتە هاورێی هیامی مۆدیل بازو.. نازانم چ ناوێکی دیت لێنێم هەی.. جا وەرە بە حیسابێکیش مچە ببێتە ئاگرو دوژمن بسووتێنێ! ئەمەش لەبری ئەوەی دوا گەردو لەکەی نەفامی

خۆهەڵوەرینن کەچی لەکەی خیانەتی کەسانی دی یەخەت بگرێ و ناوچووانت رەش کات..

هیام بێزار بوو لەم گفتوگۆ پچڕ پچڕەی نێوانیان، نەسرین خۆی وا نواند مەبەستی بیستنی نییەن ، بە دەنگێکی بیستراو هیوای دەدواندو خنە خنی پێدەکرد، ئەوانی دی وایاندەزانی ئەم خنە خن پێکردن و دواندنەی هیوا (پارەزێتە) و دەیانشێوێنێ، نە مچەو هیام لە روویان دەهات بێزاری خۆیان دەربڕن، نە ئەحمەدیش رێی بەخۆی دەدا بە نەسرین بڵێ (لێی گەرە)!

هیام پاش یەکدوو سەرنجی خێرای ئەملاو ئەولای جڵەوی سۆزی خۆی شل کرد، هەڵچوو بە دەمارگیرییەوە وتی:

- باوکم لە باوکێ نەدەچوو، هەر ئینسانیەتی نەبوو، درندەییەکی جانەوەر بوو، پارەپەرست، کینە لە دڵ، نەفامی بەرچاو لێڵ، بە ناوە تورکمان پەرست، کەچی بە دیناری نەکێ تورکمان، بەڵکو هەموو ئینسان و ئینسانینیەتی دەفرۆشت، خۆی دەفرۆشت، ئەو باوکە کۆنەپەرستەم، بێبارو کەللە رەق بوو، هەر بۆ ئەوەی بڵێین خاوەن قسەی خۆیەتی و کەسێکەیەکێ قسە دەکات تووشی ئەم دەردەی کردین!

- ئەم جنێو و وەسفانەی هیام، خۆی ئاسا دەپرژانە سەر برینە تازە بە سوێکانی ئەحمەدو کزەی لە جەرگی هەڵدەساند. لەگەڵ هەر جنێوێکی هیامدا ، ئەحمەد خۆی لە نێو تەرازووی بەراوردا دەبینی و ناخی خۆی دەکردە داوەر:

(- باشە، ئەی تۆ لە ئافرەت دەچی! باوەڕ ناکەم ئینسانیش بیت، درندەی خۆپەرست، چاکێ نییە باوکت کینە لە دڵ بووە، یانی دڵی هەبووە، خۆ تۆ هەر دڵت نییە، باوکت بەرچاو لێڵ بووە، تۆیش جگە لە خۆت و ئالۆشت چی دیت نەدەبینی، باوکت نەفام بووە، خۆ تۆ فامیدەو خوێنەوار بوویت وا ئەمەت کردووە، خۆ ئەگەر نەفام بای دەرپێکەت دەخستە سەرشان! باوکت کۆنەپەرست و کەللە رەق، تۆیش مۆدێل پەرست و دۆخین شل... سەیرە ئەم تفەنگێ و سەنگەرەش بە دەرد دەزانێ، جا وەرە مەتەقێ، دیارە پێی وابووە ئێرە هەر پەناگایە و جێی دەسلەملان و..)

مچە سەری داخستبوو، خەمێکی لە ئەندازە بەدەر بەسەرو سیمایەوە دیاربوو، ئەحمەد پێی وابوو لەبەر خەجاڵەتی ناتوانێ سەربەرزکاتەوە.

(- شەرمیش دەکات.. جا پاش چی، لە کێ شەرم دەکەی؟ من و نەسرین؟ جا تۆیێ شەرمت لە خۆت نەکردبێ چ پێویست دەکات شەرم لە ئێمە بکەیت..)

ئەحمەد پڕ بە دڵ حەزی دەکرد بە مچە بڵێ:

دەی شەرمی‌ناوێ، شەرم شەفاعەتت بۆ ناکات پیاو بەو پیاوانە بڵێ: ئەوەی بووە، کردوومە و برایەوە

هیام لە دڵدا، گەلێکی پێناخۆش بوو، کە ئەحمەدو نەسرین بێدەنگن، هیچ تێکەڵی قسەکانیان نابن، هەر بۆ ئەوەی بیانهێنێتەوە قسە، بە مەبەستی ئەوەی پرسیار بەدوای ئەم قسەیەیدا راکێشێت، وتی:

- ئەگەر باوکم یەکێ زەرە شەرەفی هەبا وای بە من نەدەکرد!

بزەیێکی کاڵ نیشتە سەر لێوانی ئەحمەد، بە لاچاوەوە سەرنجێکی گرتە نەسرین، ئەویش لە هەمان کاتدا و بەهەمان بزە سەرنجی ئەحمەدی دەدا، بۆ ساتە وەختێ سەیری یەکدییان کرد، بزەکانیان بووە زەردەخەنە هەردوو بە یەکێ دەنگێ و مەبەستەوە وتیان:

- دنیایە.

هیچی تریان نەوت، ئەحمەد سەری داخست بەرەو ناخی خۆی چووەوە:

(- کێ باسی شەرەف دەکات؟ مەریەم مەریەم .. شەرەفی لێدەبارێ

کە کەس چ پرسیارێکی لە هیام نەکرد، گەلێ قەڵس بوو، دانی بە خۆیدا گرت، بە نیازی ئەوەی ئەگەر سووکە پرسیارێکیش بکەن، ئیدی ئەم جوابی زۆر پرسیاری نەپرسراو دەداتەوە، وتی:

- بێویژدان بوو، گەلێ درۆو دەلەسەی بۆ ئەو قور بەسەرە دروست کرد.

بەم قسەیە، ئەحمەد هەند قەڵس بوو، حەزی دەکرد بە سەریا بنەڕێنێ و بڵێ:

بێحەیا! ئەی ئەمەی تۆ دەیڵێی درۆ و دەلەسە نین کەچی هیچی نەوت، تووڕەبوونە بێدەنگەکەی خۆی بە بێدەنگییەکی خەست تر لاواندەوە.

(- ئا ... ئەوە وتمان باوکت درۆزن و بێ ویژدانە.. هەرچییەکە خۆ تۆ ئاسا شەهوەت پەرست نییە، دڵی نەکردۆتە پێڵاو نەهاتووە لە پێناوی دامرکاندنەوەی ئاڵۆشی، سەنگەریش پیس بکات. ئەوا وتمان مچەش هیچ، خۆ تۆ هەوێنی نۆ قازان شیریت.. مەگەر سبەینێ ئەو خوایە بزانێ، دەبێتە مایەی چ بەزم و فەرتەنەیێکێ .. رەنگە هەزار تانەو توانجمان تێگرن، خۆ کەسێ ناڵێ ئەمانە بەرگری دەکەن.. دەڵێن قەحبە خانەیە! بڕۆ تێپەڕبە، جا وەرە....)

- هیام، خەریکێ بوو دیق بکات، هەر کە دەیبینی مچە غەمی لە رادە بەدەر گۆدی کردووەو رەنگی پێبواردووە، ئەحمەدو نەسرینیش بێدەنگن و جگە لە بزەو جارجارێکیش زەردەخەنە، هەر هیچ ناڵێن، هیام وروژابوو قسان بکات، بە دەنگێکی هەندێ نزمی رق ئامێزەوە وتی:

- ئەوجا باوکم بۆ هەراج کردنی من کەوتە بازارەوە.

ئەحمەد سەرنجێکی تەوس ئامێزی گرتە هیام و لەبەر خۆیەوە وتی:

(- باوکت تۆی هەراج کردووە؟ تف لە رەسەنت، بێ حەیا، خۆت بازاری جامبازیت بۆ ئارەزووەکانت سازدا..)

ئەحمەد دەیویست لە دڵی خۆیدا جنێوی روت و قورستری بداتێ، کەچی هیام دەنگی زیاتر نزم کردەوە، ئەحمەد ناچار بوو قسەکانی دڵی خۆی بقرتێنێ و چاکتر گوێ هەڵخا، هیام وەکێ ئەوەی داوایان لێکردبێ قسەکەی دووبارە بکاتەوە ..وتی:

- دەڵێم هەراجی کردم.. مەرجی قورسیشی هەبوو.

ئەحمەد پەست تر بوو لە دڵی خۆیدا وتی:

(- وامزانی لە بنی کولەکەکە دەدات.. کەچی هەر سوورە لەسەر ئەوەی پاکانە بۆ خۆی بێنێتەوە. کچێ تۆ ... چاکە باوکت مەرجی قورسی هەبووە.. بەڵام تۆ هەی .. هەر کەسێ هینی هەبێ و بتوانێ...)

هیام کەمتر ماوەی خستە نێوان قسەی پێشووی وئەم قسەیەی

- دەبا بە شاهیدی هەموو خزمان، خوێری ترین کەس بێت!

قسەکەی بۆ تەواو نەکرا، هەندێ تفی قوت دا فرسەتێکی چاکێ بوو بۆ ئەحمەد تا بە خۆی بڵێ:

(- لە خۆت خوێڕی تریش)

هیام سەری داخست، وەکێ ئەوەی زۆر ناچار بێ قسەیێکی نابەجێ بکات، وتی:

- کە لەو خوێڕی تریان بەرچاو نەکەوتبێ.

هەر بەسەرداخستنەوە، سەیرێکی مچەی کرد، مچەش هەر وەکێ ئەوەی گوێی لە هیچ شتێکێ نەبووبێ لە دنیایێکی دیدا بوو، وەکێ کەسێکی حۆل و گەوج دەکەوتە بەرچاو، سەیرکردنەکەی هیام بۆ مچە

درێژەی کێشا، ئەحمەد بە ڕقەوە سەرنجی هەردووکیانی دەدا، ئەم قسەیەی هیام لە هەموو قسەکانی پێشووتری زیاتر ئەحمەدی هەژان، دەتووت، لەسەر پشکۆ دانیشتووە، لە جێیەکەی خۆی هەندێ جوولایەوەو پاڵی دایە لا دیوارەوە، نەرمە کۆکەی دەکرد، بەرقێکی لە ڕادە بەدەر هەناسەی هەڵدەکێشا و بە توندی دەستی بە سمێڵی خۆیدا دەهێنا، بە دگان تەڵ تەڵ مووەکانی دەقرتاند، یەکێ دوو جار لەبەر خۆیەوە وتی:

(- ئافەرین مچە ئافەرین وات لێهات!)

بێ ئەوەی هیام سەرنج لەسەر رووخسارە مات و بێدەنگەکەی مچە لابدات وتی:

- بکەنە مێردم.

حەزێکی کوت و پڕ ئەحمەدی شڵەژاند، حەزێ بوو دەیویست بە هەر جۆرێ بێت وەدی بێنێت، ئەویش ئەوەبوو هیام سەرنج لەسەر مچە لابدات و سەربەرزبکاتەوە، تا ئەمیش چاو ببرێتە ناو چاوی، بە هەموو رقی پەنگاوەی خۆیەوە، رووی تێبکات و داخی دڵی خۆی پێدەرکات، هەر بۆیە یەکدوو جار وتی:

- ئێ .. ئێ.

هیام خۆی تێکێ نەدا، بەوردی یەکی زیاترەوە سەیری مچەی دەکرد، ئەحمەد دووبارەی کردەوە:

- ئێ.

دیار بوو نەسرینیش چاوەڕێی قسەی دیی لە هیام دەکرد، بۆ ئەوەی دانەبرین، رووی لە ئەحمەد کرد:

- پەلە مەکە.. ئێ با بزانین!

مەبەستەکەی نەهاتە دی، دیسان خەمە توورەکانی ناخی خۆی بە بێدەنگیەوە دواند:

(- شەرم دەکات سەربەرزکاتەوە.. بڵێ بۆ شەرم دەکەی؟ تۆ هەر ئەوەت دەویست مێرد بکەی، مێردت هەبێ.. هەی ... موسل کەمتر!)

نەیتوانی قسە بێدەنگەکانی خۆی تەواو بکات، تەواوێ پەشیمان بووەوە، بە خۆیدا هاتەوە، سەری داخست و بە شەرمەوە بەخۆی گوت:

(- کەی تۆ ئەوەندە بێسەروبەرو جنێو فرۆش بوویت؟ بۆ وابێ ئەدەب و بەدگومان بوویت.. ئەم حوکمە پەلەیەو ئەم توورەییەت لەچی؟.)

ئەگەر لەو کاتەدا هیام نەهاتبایەتە قسە، ڕەنگە ئەحمەد دادگاییەکی ئەوتۆی بۆ خۆی سازدابا، سەرئەنجامیش بەوە بشکایەتەوە، یەکدوو تفی خەستی لە خۆی کردبا، دەنگە کزو خم ئامێزەکەی هیام، ئەحمەدی لە کۆڵ ئەم کارە کردەوەو هێنایەوە سەرخۆ.

- ئەویش هەر تەنها لەبەر ئەوەی دڵداریم کردووە.

ئەحمەد بە سەرنجێکی پڕ ماناوە نەسرینی پێچایەوە، نەسرینیش بە بزەیێک سەرنجەکەی گرتەوە ئەحمەد لەبەر خۆیەوە وتی:

(- جا ئەوەی تۆ کردووتە، دڵداری بووە یا دڵبازی؟)

هێشتا پاشماوەی بزەکەی نەسرین نەرەوی بووەوە، هیام بە پێکەنینەوەو بە دەنگێکی تێکەڵ بە گاڵتەو تەوس وتی:

- باوکم دەیووت: چۆن دەبێ کچی من دڵداری بکات!

ئەحمەد پیشی خواردەوە، هیام هەر بە پێکەنینەوە بەردەوام بوو:

- لەگەڵ کێشدا (کوردلر یتمچەلر، دیلانجلر.

ئەحمەد خەریکێ بوو بڵێ باوکت هەر کەر بووە (کەچی هیام هەر بە پێکەنینەوە گوتی:

- باوکم دەیووت، لە عائیلەی ئێمەدا تۆی هەی.. سەری ئێمەت شۆڕکردووە، ئیتر چۆن لەناو خاس و عامدا سەربەرزبکەینەوە، پێمان دەڵێن کچەکەتان .. ئاخر هەی کچی سەگ واللە وە بیلاهی وە تەللاهی کە هەرسێکی ناوی خوایە، دەبێ کارێکت پێبکەم سەد خۆزیات بە مردن بێ .. ئەوە منم من.. من کێم پێ دەڵێن، هەی .. وەللاهی خوێری و شەللاتیشم دەسنەکەوێ دەبێ بە هەزار دیناریشەوە بتدەم بە پیرەمێردیکی لێکەوتەی بێ... ئەحمەد لەبەر خۆیەوە گوتی:

(- خۆ لەم حاڵەت باشتر دەبوو، خۆ هیچ نەبا یەکدوو کەس دەیووت: ئافەرم هیام بۆ خۆت و شیرت.. هەڵویستی مەردانەت بەرەو ئەم دەردی سەریەی بردوویت.. نەک ئاوها دووبرای وەک مچەو فەرەیدون بکەیتە ناحەزو دوژمنییەکدی سبەینێش چەن برایێکی دی لە نێو لیستی ئالۆشیتدا تۆمار کەیت!)

- ئەحمەد حەزی دەکرد جڵەو بۆ قسەکانی خۆی شل کات، هەر هیچ نەبێ بۆ خۆی رقی خۆی دامرکێنێ، با کەسێکیش گوێی لەم قسانە نەبێ، کەچی قسەیێکی هیام مقەست ئاسا ناوقەدی ئەم خۆدواندنەی قرتاند:

- چەند جار ویستم خۆم بسووتێنم.

دوا بەدوای قسەکەی هیام، ئەحمەد لەسەر پێبوو، ئامادە بوو، قسە بێدەنگەکانی خۆی بکاتە قەڵغانێ و رێ بە قسەکانی هیام بگرێ و نەهێڵێ بەزەییی بجوڵێتەوە.

(- درۆ دەکەیت هەی.. بە نەوعێکی دی ئاگرت تێبەر ببوو، چ پێویستت بە ئاگر بوو بتسووتێنێ؟ خۆت ئاگربوویت، ئێستایش ئاگری، خوا رەحم بە مچەو ئەوجاش بە هاوڕێکانی ئێستای مچە بکات)

- گەلێ خوێری مرخیان لێخۆش کردبووم ناسیاو بوون.

- تۆیش مرخت خۆش کردبوو

- باوکم پێیان قایل نەبوو دەیووت: ئەمانە هێشتا دەرەجەیێک پیاوەتییان ماوە، ئەویش تورکمانن!

(- باوکت هەروا عونسری بووە).

- هەموو گەڕەکێ بەم باسەیان زانی.. بێسەروبەرەکان ناوی خوێڕیان هەڵدەدا..

(- درۆیە، شتی وا نەبووەو نابێ، چ باوکێ هەند ئەحمەقە ئاوها خۆی بێشەرەف بکات.. درۆیە .. درۆیەکی رووتە .. دیارە دەیەوێ بەم قسە لووسانە منیش بخەڵەتێنێ.)

- ئەم باسە بووە بنێشتە خۆشە.

(- خۆشت حەزت بەمە بوو.. تا زووتر شوو بکەیت)

- گەلێ خزم و ناسیاو تێکەوتن نەسیحەتی باوکمیان دەکرد.

(- حەتما ئەمەیانت پێناخۆش بووە)

- کەچی باوکم لە کەلی شەیتان نەهاتە خوارێ

(- ئەمەیانت هەر زۆر پێخۆش بووە..)

- باوکم دەیووت: دەبێ شەللاتێیەکە، کورد بێ کورد!

(- ئەم سەگبابە چۆن دەیەوێ ناوی کورد پیس بکات)

- هەندێ لە خزمە رێک و پێکەکانمان، دەیانووت: عەیبە باسی کوردو تورکمان مەکە، کەچی باوکم دەیووت: ئێوە خزم نیین، حاشاتان لێدەکەم، خزمە باشەکان لەعنەتی باوکمیان دەکرد رووبەروو قسەیان پێدەووت، ئەویش هەر دەیگووت: لە عائیلەی ئێمەدا دڵداری.. حەی، حەی، ئەوجا لەگەڵ کوردیش وەی وەی کام کورد، غێر سواڵکەرو پیاوکوژەکان، ئەوانەی تورکمانیان بە گوریس بە دوای سەیارە (سەحل) دەکرد، دوکانیان شکاند، ماڵیان بڕی، دزییان کرد. پیاوە ماقووڵەکانیش نەیانتوانی ئەوەندەی تاڵەموویێک کاری تێبکەن، باوکم توورەتر دەبوو، زیاتر عینادی دەیگرت، پێی وابوو ئەو کارەی لە مێشکیدایە بیکات ئەوا بەشێکی تۆڵەی خۆی لە کوردان دەکاتەوە.. هاواری دەکرد خوێنەکەی (زوهێرتان) لە بیر چووەوە- ئێوەیش تورکمانن، حەیف بۆ ئەم تورکمانچیەتییەی ئێوە، من وامدەزانی، بڕوایشم هەر وابوو ئێوە کەری

کوردتان دەسکەوێ کلکی دەبرن، کەچی پێم دەڵێن عەیبە، پیاوی عاقڵ باسی کوردو تورکمان ناکات گوایە کوردو تورکمان، بران.. باشە کەی برا وا لە برا دەکات لە بیرتان چووەوە.. دەی بڕۆن ، حاشا.. سەد جار حاشا ئێوە خزمی من نین، تورکمان لە ئێوە بێبەرییە، بڕۆن جەهەنم جێتان بێت مادامێ ئێوە ئاوهاتان لێهاتووە، دەبێ خۆم بزانم چی تریش بکەم.. باوکم تا چەن ڕۆژێ لە ناوەڕاستی حەوشە دەوەستاو دەینەڕاند، هەموو گەرەکی لە خۆی دەکردەوە.. دەرگایان لێگرتم، هەموو شتێکیان لێ قەدەغە کردم، بیرم لە هاوڕێکانی فەرەیدون کردەوە.

مچە هاتبووەوە سەرخۆی، بێ ئەوەی کەسێ پرسیارێکی لێکردبێ لە خۆیەوە خۆی تێهەڵقورتاندو گوتی:

- ڕاست دەکات وابوو

تا ئەو کاتە مچە بێدەنگ بوو، ئەحمەد لەبەر خۆیەوە دەیووت:

(- ئەگەر وابووبێ، دیارە وەزعێکی زۆر نالەبارو سەیرت هەبوو)ە

هەر کە مچە وتی: ڕاست دەکات، ئەحمەد ئەم دەلاقە چکۆڵەیەی بەزەیی دڵی خۆی گرت، پێچەوانەی قسەکانی هیامی لابووە ڕاستی.

(- سەیرکە شاهیدیش بۆ یەکدی دەدەن) هیام لەسەر قسەکانی بەردەوام بوو

- بەهۆی عومەر قەمبورەوە، بە عەرەبی کاغەزێکم بۆ مچە نووسی تەنها یەکێ دێرم نووسی: ئەگەر بە ڕاستی هاوڕێی فەریدونیت فریام کەوە مچە وتی: ڕاست دەکات.

ئەحمەد بەوردی گوێی بۆ دوا قسەی هیام هەڵخستبوو، هەر کە مچە وتی: ڕاست دەکات گومانەکانی ئەحمەد زیاتر بەرەو قەناعەت دەچوون، بەم خۆتێهەڵقورتاندنەی مچە گەلێ قەڵس بوو، لەبەر خۆیەوە وتی:

(- مچە درۆ دەکەی، هەی .. سەیرە یەک بۆ ئەوی دی پینەی دەکات، ئەوەتا ئەم کچەتیوە، دەیەوێ ئەوەم تێگەیێنێ: فریاکەوتن یانی خیانەت کردن، خیانەت لە ڕەوشت و لە هاوڕێیەتی، سەیرە هەر لەبەر خودی هاوڕێکە، خیانەت لە هەمان خاتردار بکرێ. ئەوەتا خائینیش دەیسەلمێنێ و بێ شەرمانە دەڵێ: ڕاست دەکات.. پێیان وایە ئێستا منیش دەڵێم ڕاست دەکەن.)

هیام وتی:

- جوابی دامەوە وتی: لەبەر خاتری فەرەیدون ئامادەی مردنم.

جارێکی دیش مچە وتی:

- ڕاست دەکات.

ئەم ڕاست دەکاتەی مچە، خۆێ ئاسا برینەکانی ئەحمەدی دەکزانەوە.

- خاتری فەرەیدون! ئەمە چ خاترو مردنێکە!

- بە هەر جۆرێ بوو مچە خۆی گەیاندە لام

مچە وتی:

- ڕاست دەکات.

هەر ئەوە بوو ئەحمەد لە داخاندا نەدەتەقی، هیامیش بەبێ گرێو پێچ و پەنا وتی:

- بە دزییەوە چەند دەقیقەییێک قسانمان کرد.. شەرتم خستە بەری، دڵنیا بووم قایل دەبێ.

(- جا بۆ قایل نەبێ.. حەیف مچە!!)

- زۆر پیاوانە هاتە پێش.

(- ئەڵبەتە)

- قایل بوو، وتی : پێویست بەو شەرتە ناکات من هەر خۆم..

(- قومار دەکەن)

هیام قسەکەی خۆی بڕی، بە سەرنجێکی میهر ئامێزەوە — کە ئەوپەڕی خۆشەویستی لێدەباری — سەراپای مچەی پێچایەوە، هەر ئەوەندەی مابوو بە سۆزو خۆشەویستییەوە مچە بەسەرنج هەڵلوشێ.

چ بێشەرمێکە، خۆ هەر ئەوەندە ماوە لە بەرچاوی ئێمەیش دا باوەشی پیاکات و..)

هیام بە ئەوپەڕی ڕووگەشییەوە وتی:

- چ لە خۆبووردنێکی ئاوهام نەبیستبوو، لە چ کتێبێکیشدا بەر چاوم نەکەوتبوو گەر شتی واشم ببیستبا، ئەوا بە موبالەغەم دەزانی.

مچە وەک ئەوەی شەرم بکات سەری داخستبوو ئەحمەد حەزی دەکردمچە سەر بەرزکاتەوە تا بە دیقەتەوە سەیری بکات وە پێی بڵێ:

- سەیری ئەم لەخۆبوردووانە چۆن بەرانبەریان لێگرتووم. ئەوە مچە ناوێرێ سەیرم بکات تا بزانم چ قوربانییێکە! ئەمەیش پێی دەووترێ لە خۆبووردن؟ خیانەتیش بووە بە لە خۆبووردن... خیانەتی سەردەم لە بەرگی لە خۆبووردن خۆی دەخاتە روو، خاینیش خۆی بە قوربانی دەزانێ.)

ئەحمەد خۆی هاندا تەکانی دایە بەر خۆی پێیان بڵێ فڵتە فڵت، بەسە فشەو قسەی بێسەروبەر بەسە شەرم و حەیاتان هەبێ، کەچی هیام ڕێی چ قسەیێکی بە ئەحمەد نەداو وتی:

- مچە خەبەری بۆ باوکم نارد: ئەوەی تۆ بەدوایدا دەگەڕێی منم. دیم بۆ داخوازی کچەکەت.

- باوکم، ئەو چەند لۆتییەی کە بەناوە خزمی بوون و مانەندی خۆی، کینە لە دڵ و بێسەروبەر بوون، لەگەڵ مەلاییێکی خوێریش، مەگەر خوا بزانێ چۆنی دۆزیبووەوە، مەجلیسیان سازدا .. چ مەجلیسێ .. با مچە خۆی باسی مەجلیسەکە بکات..

(- جا چی دەڵێ؟ هەر ئەوە ناڵێ کە هەردوکتان لەسەری ڕێک کەوتوون، خوا دەزانێ بەم درۆو دەلەسەیە چەن بەستەزمانتان خەڵەتاندووە، سۆزو بەزەیی چەند کەستان وروژاندووە.. دەبێ چ بڵێ هەر درۆیەو دەیکات. ڕەنگە بیانەوێ لە نێوانی درۆکانی خۆیاندا گەمارۆم دەن، پاشان قەرزاریشم کەن.)

مچە وەک ئەوەی یەکەمجار، ئەم باسە بگێڕێتەوە، شەرم دایگرت، پەنجەکانی دەستی ڕاستی شانە ئاسا بە پرچە زەردو درێژەکەی خۆیدا هێنا، یەکدوو جار تفی قوت داو هەندێ نەرمە کۆکەی بۆ کرد، نەختێ لە جێیەکەی خۆی جولایەوە، یەکە یەکە سەیری ئەحمەدو نەسرین تەنانەت هیواو ئەوجا هیامی کرد، بزەیێکی کاڵ تێکەڵ بە شەرمەکەی ڕووخساری بوو، ووتی:

- هەر لە ئێوارەوە عارەقم خواردەوە، مەست بووم، بەڵام مەستێکی بە ئاگا، لەترم بەخۆم دەدا، شڕترین کراس و پانتۆڵم لەبەر کرد، هەر کە چوومە ژووری بێسەلام و کەلام لەسەر پێڵاوەکان دانیشتم، ئەوانیش شەش حەوتێک بوون، لەسەر قەنەفە دانیشتبوون، ئاغزە جگەرەیێکیان تێگرتم منیش هەڵسامە سەرپێ یەکدوو جار بە دەنگی بەرز وتم: (ئیوەللا.. ئیوەللا) پێکەنینەکەی ئەوان و ئاغزە جگەرە داگیرسانەکەی من لە یەک ساتدا بوو.

(- دەک داوەشێی مچە..)

باوکی هیام پێی وتم:

- ئەرێ لە خۆت خوێری ترو هیچ و پووچ ترت بینیوە،

وتم : بەڵێ

زۆری پێسەیر بوو، ڕووی گرژ کرد، خەریک بوو پەشیمان بێتەوەو بەشەق دەرم کەنە دەرێ، وا یزانی ئەوە نیم وا بە دوایدا دەگەڕێ، بەسەرسوورمانەوە وتی:

- ها؟

وتم: بەڵێ.

- تاس بردییەوە، ترسی ئەوەم هەبوو پەشیمان بێتەوە، زوو فریای خۆم کەوتم وتم: ناپرسن کێیە، بە تووڕەییەوەو بە دەنگی بەرز پرسی:

- کێیە.

وتم : هیامی کچتان.

باوکی هیام پێکەنی .. پێکەنی، ئەوەندە پێکەنی، نەمزانی چۆن بوو وا نەتەقی.

ڕووی لە وانی دی کردو پێی وتن: قەزان دەنگرلاند قەباغنی تاپتی ئەوجا ڕووی لە من کردو وتی:

- تەواو.. دۆغرییە.. کوردیشی مانای وایە، هیام هەر لایەق بە تۆیە.

ئیتر ئەوانی دیش هەریەکەو بە جۆرێ سەری دەنایە سەرم، یەکێکیان لێی پرسیم:

- چی لێدەکەی؟

وتم: بۆ نازانم؟

وتی : با ئێمەش بزانین..

وتم: کاسبی پێوە دەکەم، پارەی عارەقی پێپەیدا دەکەم.

دەمزانی تا قسەکانم پیس و بێ سەروبەر بن و شەللاتیانە بکەومە ڕوو بۆ نەخشەکەم باشترە.

یەکێکی دییان لێی پرسیم:

- ئیتر چی تری لێدەکەی.

وتم : فێری عەشقبازیی دەکەم.

وتی: لەگەڵ کێ؟

وتم: یولداشم زۆرە.

وتی: چیتر.

وتم: گوناهە.. فەقیرە دنیای نەدیوە.. دەیبەم بۆ موسڵ.. بەغدا ,, بەسرە.

یەکێکیان وتی:

- ئەگەر وات نەکرد.

کەمێ دامام، بیرم لە قسەیێک دەکردەوە، بە دڵی باوکی هیام بێ، زۆر بێ دەربەستانە وتم:

- ئەگەر وام نەکرد، ئێوە وەرن گونم بگرن.

مەلا توورە بوو وتی:

- ئەدەبسز کێ گونت بگرێ؟ چۆن قسەی وا دەکەی؟

منیش وتم: لە پێشدا دەبێ جەنابت گونم بگری. پاشانیش دایکت

مەلا تورە بوو، لێم راسا، باوکی هیام تێی خوڕی و پێی وت:

- دانیشە .. تەواوە.. بە دڵمە. دۆغرییە.. خۆیەتی، کوردێکی دۆغرییە..

- مەلا دەی، وواجبت بیینە

مەلا فزەی لەدەم نەهاتە دەر، مارەی بڕین، هەر ئەو شەوە تف بارانیان کردین، حاشایان لە هیام کرد، پاشانیش ئەو حاشا کردنەیان لە جریدەدا بڵاوکردەوە، باوکی لە نێو خاوخێزان دا نەراندی

- عیبرەت با ببێتە عیبرەت.. من موتەئەسیف نیم، ئێمە قەحبەیەکمان لێکەم بووەوە، کوردیش قەحبەو گەوادێکی زیاد کرد!! هەر لەبەر ئەمەیشە نایکوژم.

(- چۆنی هۆنیوەتەوە.. درۆی شاخدارە..)

ئەحمەد ئەمەی لەبەر خۆیەوە وت، مچەش بێدەنگێ بوو، کۆتایی بە قسەکانی هێنا، وەکێ ئەوەی کارێکی قورسی ئەنجام دابێ و ماندووی کردبێ، هەناسەیێکی هەڵکێشا دەستی بەسەرو روخساری خۆیدا هێنا، سەرنجێکی پڕ مانای گرتە هیام هیامیش بزەییەکی ئاسوودە بەخشی کردە کەوانە، سەرسوڕمانە لە رادە بەدەرەکەی نەسرین گومانە ئەستوورەکەی ئەحمەدی ئابلووقەدا.

ئەحمەد سەرەڕای ئەوەی کە باوەڕی پێنەدەکرد، ئەم قسەیەی مچەی بە درۆییێکی وەستایانەی لە قەڵەم دەدا، تورەییێکی لە رادە بە دەریش دڵی گووشی بوو، خوێنی کەفی دەکردو دەکولا، ئامادەی تەقین بوو، تەقینێکی ئەوتۆی بێئامان، بە جارێ هیچی تیا نەهێڵێتەوە، خۆی ئامادەکرد پێیان بڵێ:

ئێرە جێی ئێوە نییە، هەی ساختەچی و بێشەرەفینە بڕۆن ملی خۆتان بشکێنن، بە دووی مانەندی خۆتان بگەڕێن. بڕۆن لەبەرچاو ون بن،

ڕێی ئەوروپای بگرن، لەوێدا چ کەسێ ناتانناسێ، گەر بشتانناسن، ئامادەنین لە بەزیبوو هەڵاتوو گوێ بگرن.. بڕۆن و ئێرە پیس مەکەن، کەچی پرسیارێکی ناوەختی نەسرین قفڵێ ئاسا لێوانی ئەحمەدی بەست و ئەم قسانەی لە دەرووندا جەڕاند نەسرین ڕووی لە هیام کردبوو.

- هیام خان ، من پێم وابوو تاقە کەسی ئەم دنیایەم، چ کەسێ هەندەی من چەرمەسەری نەبینیوە کەچی ئەو دەردە سەرییانەی تۆ کەباسی دەکەی هەر گەلێ لەوانەی من زیاترن!!

بە ئیقاعی وشەکان و جۆری دەربڕینیان، ئەحمەد زانی چ جۆر تەوسێکی وەستایانەو چ بۆسەییەکە، ئەگەر بە ئاستەم هیام بڵێ:

(ئا) ئەوا نەسرین دەزانێت ئەمجارە بە چ تیرێکی کوشەندە گوێی ناسکی هیام دەپێکێ، ئەحمەدیش وەکو نەسرین چاوەڕێی دەکرد هیام بڵێ (ئا) تا ئەمیش مچە داگرێتەوە، کەچی مچە مەستیی باسەکە بەری نەدابوو، هەند گوی بیستی قسەکەی نەسرین نەبوو.. هیامیش لەبەرئەوەی قسەکانی مچە ڕاستەوخۆ پەیوەندی بە هەموو شتێکی خۆیەوە بوو، لەگەڵ هەموو وشەییەکی مچەدا هەمان دڵەڕاوکێ و ترس و ئیهانەکانی ئەو شەوەی دەهاتە یاد.. زیاتر لە نێو ئەو دنیایەدا بوو، بۆیە لە قسەکەی نەسرین نەگەیشت، ئەحمەد چاوەڕوانی ئەوە بوو هیام وەڵامێکی نەسرین بداتەوە تا قسەکەی هیام بکاتە کلیلێ، ئەوەی لە دەروونیدایەو پێوەی دەتلێتەوە بیخاتە روو، هیچ شتێ لە دڵیدا نەهێڵێتەوە، بەوەش پشت ئەستوور بوو کە نەسرین بە توندییەوە پشتی

دەگرێ، دوو قۆڵی گەمارۆی دەدەن، ئەوەی نەشێ بکرێ و بووترێ، بیڵێن و پێیانی بکەن، کەچی هیام مەزەنەکەی هەردووکیانی تێکداو چ بەلای ئەو (قسەداوە) نەچوو:

- هەر ئەو شەوە بە تف و جنێوەوە، هەر شتێکیان بەر دەسکەوتبا پێیان دەماڵین و لەگەڵ مچەدا دەریان کردین.. بەڵام باوەڕتان هەبێ چ شادییێکی تەمەنم هەزار یەکی ئەو شەوە بەختەوەری نەکردم. ئای کە بەختەوەر بووم، سەر لە نوێ ژیانم بۆ نووسرایەوە.

ئەحمەد بە لاچاوەوە سەیرێکی نەسرینی کرد، نەسرین هەر لەگەڵ ئەو کاتەی کە هیام وشەی شادی و بەختەوەری لەدەم هاتە دەر سەیری ئەحمەدی دەکرد، کە سەرنجەکانیان تێکەڵ بەیەکدی بوون وەکێ ئەوەی هەست بە شکست بکەن پلە یەکێ کاتدا هەردووکیان هەناسەی دەنگداریان هەڵمژی

هیام بواری نەدان، بەردەوام بوو:

- هەر ئەو شەوە، گەورەو بچوکی گەرەکێ، دۆست و دوژمن، بەبەزمی ماڵی ئێمەیان زانی، هی وا هەبوو خزم بوون، بە ئاشکراو بە دەنگی بەرز جنێوی بە باوکم دەداو دەیووت: ئەم گەوادە حەیای هەموو تورکمانێکی بردووە، هی واش هەبوو ئافەرین و دەستخۆشیان لە باوکم دەکرد، پێیان دەووت: دەرسێکت داوە، ئیدی چ کچە تورکمانێکێ نەتوانێ عەشقبازی بکات، هەی ئافەرین بۆ خۆت و کردەوەت.

من و مچە لە نێو (هۆیهای) هەندێ لەو کەسانە، بەبێ دەربەستی ڕێمان گرتە بەر.. هیام بە زەردەخەنەیەکەوە، سەیرێکی مچەی کرد، مچەش بەسەرلەقاندن و زەردەخەنەیەکی گەش بێدەنگییەکەی ئەحمەدو نەسرینی پێچایەوە، هیام بە کەیفخۆشییەکی منالانەوە وتی:

- مچە شەرتەکەی بەجێهێنا!!

- ئەم ڕستەیەی هیام بۆمبا ئاسا لە مێشکی ئەحمەددا تەقییەوە، هەستی کرد هەموو هەناوی ئەنجن ئەنجن بووە، ویستی تەکان بداتە بەرخۆی، لە بری جنێوو تف باران، دەروونی بکاتەوەو (خوێن بارانی) هیام و مچە بکات، هەرچیەکیش دەبێ با ببێ، کەچی هیام هەر لەگەڵ تەواو کردنی قسەکەی یەکسەر بە ئیقاعێکی زۆر تایبەتیەوە وتی:

- (بووینە خوشک و برا)!

- چی؟

- چی؟

ئەحمەدو نەسرین یەک لە دوای یەک وشەی (چیان) درێژ کردەوە.

مچەو هیامیش بەیەک دەنگ وتیان:

- ئا.

ئەمانیش یەکسەر پرسیارەکەی خۆیان و وەڵامەکەی ئەوانیان بە تێکەڵی دەوتەوە:

- چی؟ ئا.

- - چی؟ ئا.

ئەحمەد لەسەریەک دەی پرسی:

- چی، چی ، چی؟

مچەو هیامیش بەیەک دەنگ دەیانگوت:

- ئا.. ئا.. ئا..

ئەحمەدو نەسرین وەک ئەوەی ئاوی ساردیان بەسەرا کرابێ، بە حەپەسانەوە سەیری یەکدییان دەکرد، ئەحمەد دەمی داچەقاندبوو، چاوەکانی بە زەقی لەسەر ڕوخساری مچەدا مەیی بوون. سەرەتا گەلێ کاس بوو، هێدی هێدی هاتەوە سەرخۆ،ئەوجا ویستی شتێ بڵێ، هەر هیچ نەبێ خۆی و بەدگومانییەکەی بلاوێنێتەوە، کەچی هەر ئەوەندەی پێ وترا:

- ئێ..!

هیام رووی لە نەسرین کرد:

- تەنها بە (ناوە) بوو، کارێ بوو مچە تەحەمولی کرد، مەگەر هەر پێغەمبەران تەحەمولی بکەن.. ئەویش لەبەر خاتری من و فەرەیدون بوو.

هیام هەندێ بێدەنگ بوو، وەک ئەوەی غەڵەتێکی گەلێ گەورەی کردبێ قسەکەی خۆی ڕاست کردەوە:

- لە پێناوی بیروباوەڕی خۆی و فەرەیدون بوو.

ئەحمەد هەر لە بیری ئەوەدا بوو قسەییێکی ڕێکێ و پێکێ بکات و شتێ بڵێ، کەچی تەنها رستەییێکی بێتام و بێ سەروبەر، ئەویش لە ڕووی حەپەسان و لە ژێر کاریگەری رووداوەکە، لە دەمییەوە هاتە دەر:

- یانی ئەم ماوەیە خوشکێ و برا بوون؟!

هیام و مچە بە یەکێ دەنگێ وتیان:

- بەڵێ.

هیام بە زەقییەوە چاوی بڕییە ئەحمەد، بۆ یەکەم جاریش ئەحمەد لە سەرنج ترسا، وایزانی ئاگری چەرمەسەری و دەردەکەی هیام تێکەڵ بە سەرنجەکەی بووە، هەر لەگەڵ ئەو سەیرکردنەدا، بە جۆرێ دوا، پیتی هەر وشەییێکی وەکێ پۆڵا رەق لە دەمیەوە دەهاتنە دەر:

- من بۆ فەرەیدونم.

مچە وەکێ ئەوەی گەلێ پێویست بکات شتێ بڵێ، وتی:

- فەرەیدون هی هیامە.. هیام هی فەرەیدونە!

ئەحمەد بە مەبەستەوە، سەرەتا ئەو ڕێیەی لە خۆ گرت وەکێ جاری پێشوو پەشیمان نەبێتەوە، یەکدوو جار لە سەریەکێ وتی:

- هیام خۆ تۆ تورکمانی!

هیامیش پەی بەوە بردبوو کە ئەحمەد مەبەستی ئەوەیە چەند جارێ هەمان وەلامی پێشوو ببیستی، بۆیە لەسەریەکێ وتی:

- چۆن فیدای خاکێ نابم کوڕی وەکێ مچەی هەبێ.

شەویکی هێمنی ئاسوودە بەخش بوو، مانگێ لە نێو هەندێ پەڵە هەوری سپیدا بە نازی تریفەی، چاوبازی لەگەڵ لوتکەکاندا دەکرد، لوتکەیش لەو شەوەدا بە پەڵە هەورێ دەچوو چاوەڕێ بێ مانگێ لە ئامێز گرێ، شەویکی کش و مات، جگە لە بایێکی فێنکێ کە گەڵای دارەکانی خستبووە لەرزو ریتمێکی لەسەرە خۆی پێ بەخشیبوون، چ دەنگێکی دی نەدەبیسترا، هاوزەمان دنیای دەرەوەی شەوو دەروونی ئاسودەی ئەحمەد لەیەکێ وەزع و حاڵ دا بوون!

ئەحمەد کەیفخۆش، دڵ پڕ لە ئومێد، مچەی لە لا ببوە مانگێ و تریفەی ئومێد بەخشی دەپژاندە سەر (تاریکی دنیاییێکی نیمچە بینراوی دوور) شەپۆلی زەردەخەنەکانی هیامیش ببووە ئەو بایە فێنکە، گەڵای درەختی بەختەوەری دڵی هێنابووە سەما، نەسرینیش دنیا پان و بەرینە پڕ سیحرو تەلیسماوی یەکەی ئەحمەد (هێواش) هیوا بوو، بە خنە خن دەرگای سیحراوی دنیای بە نهێنی پێچراوی بۆ دەخستنە سەر پشت، لەبەر چاوی ئەحمەدی (باوکدا) نموونەی چکۆڵەییێکی بەرجەستەی هەموو ئینسان بوو.

ڕێگای نێوان ماڵەکەی مچەو ماڵی مامۆستا سەرکەوت، هەر پەنجا مەترێ دەبوو، پەنجا مەتر بۆ ئەم شەوەو بۆ دەروونێکی ئاسوودەی وەکێ ئەحمەد بەهەشتی بوو. لەو پەنجا مەترەدا ئەحمەد دەیانجار لای کردە دواوە، بە دیدێکی ئامێتەی خۆزیا خوازی دەیڕوانیە چوار تەنیشت، گاە چاوی بەرەو ئاسمان و لوتکە بەرز دەکردەوەو پڕ بە سییەکانی هەناسەی

هەڵدەکێشا، زیاتر خۆی مەستی بۆنی خاکێ و هەوای کوێستان دەکرد، گاهیش سەری دادەخست و سەرنجی پێی خۆی و هاوڕێکانی دەدا بە ئەسپایی و بە هەنگاوی نەرم زەوییەکەی بەرپێیان ماچ دەکەن.

لە تێڕامانێکی تەمەن کورتدا، بۆنی خاکی لابووە بۆنی ئینسان، بۆنی ئارەق و ماندوو بوون و ڕەنج و پێکەنین و فرمێسکێ و بەختەوەری ئینسانی لێوە دەهات، لەبەر خۆیەوە خۆی دەدواند:

(- خاکێ ئینسانە..خاکێ جەستەی یەکێ ئینسانە.. ئینسانێکی مەزن، مەزن و پیرۆز وەکو خوا، بەڵام خوایەکی مردوو.. ئەم مەزنە، پیرۆزی و خوایەتیەکەی لە مەرگدا وەدەست هێناوە!

سبەینێ ئێمەیش دەبینە خاکێ، ئینسان بە هەنگاو ماچمان دەکات، تۆوی نان و گوڵمان تیا دەروێنێ...

هەستێکی تیژرەو بە مێشکی ئەحمەدا گوزەری کرد، تاقە ئینسانێکێ — پاش مردنی — بۆی هەیە خاوەنی هەموو زەوی بێ، مادامێ هەوا هەیە گەرد بە گەردی لەشی بە خاکێ بووی بڵاودەکاتەوە، ئەگەر ئینسان خۆشەویستی و سۆزی خۆی بکاتە هەوا، بە یەکسانی بە چوار دەوریا بڵاوی بکاتەوە ئەڵبەتە هەموو زەوی داڵدەی ئینسان دەبێتە نیشتمانە گەورەکەی.)

هەر کە لە دەرگای ماڵی مامۆستا (سەرکەوت) ئاودیو بوون هەشت نۆ کەس لەبەریان هەڵسان، بە زەحمەت و لەو ژوورەدا جێیان بووەوە، ئەمان چوارو بە (هیوا) وە پێنج، ئەوانیش نۆ کەس چواریان

هەمان ڕەفیقەکانی ئەمڕۆی ئەحمەدن و نەسرین بوون، ئەوانی دیش بەسەرو سیمایانەوە دیار بوو دوانیان وەکێ ئەحمەد ن و لە ڕێیەکی دییەوە هاتوون و خۆیان گەیاندووەتە ئێرە، دوانەکەی دیشی بە چەکێ و تاقمەکانیەوە دیار بوو لەگەڵ مامۆستا سەرکەوت پێشمەرگەن .. پاش بەخێرهاتن و هەندێ وردە قسە، مامۆستا سەرکەوت ڕووی لە هەمووان کرد، سەرەتا بە دەنگێکی هەندێ نزم وردە وردە دەنگەکە (خوتبە) ئاسا بەرز دەبووەوەکێ

- پێشەکی بەناوی هەموو ئەوانەی چاوی هیوایان بریوەتە ئێوەو ئێوە بە بناغەی بوونی ئینسانی خۆیان دەزانن، بەخێرهاتنتان دەکەم.. بمبورن کە دەڵێم بەخێر بێن، مەبەستم ئەوە نییە دەڵێم ئێمە خاوەن ماڵین، ئێرە ماڵی هەموومانە، ڕاستتر موڵکی هەموومانەو چاوەڕێی هیمەتی فکرو دەست و بازووی ئێمەیە

بە چاو یەکێ لە پێشمەرگەکانی تێگەیاند، پێشمەرگەکە هەڵسا، لە سوچێکی ژوورەکەدا، چەن بە تانییێکی لەسەر شتێکی کەڵەکێ کراو لادا، دە دوانزە تفەنگی هەمەجۆر دەرکەوتن، یەکێ لە تفەنگەکانی دایە دەست مامۆستا سەکەوت.. هەموودانیشتووان چاویان بڕیبووە دەم و دەستی مامۆستاسەرکەوت:

- دەبێ هەر ئەمشەو چەکێ وەرگرن و چەکدار بن. ئەڵبەتە دەشزانن بۆهەر ئەمشەو. پێشمەرگە نا وەکەی بەخۆیەوەیە هەمیشە ڕووبەڕووی مەرگە یائەیبەزێنێ یا مەرگێ زەفەری پێدەبات. جا پێش ئەوەی

هەریەکە و چەکی خۆی وەرگرێ، تکا دەکەم ڕێم بدەن بەکورتی دووقسان بکەم: چەکێ ئەم نەگریسە خۆشەویستە، ئەم نەفرەت لێکراوو پیرۆزە، لەیەکێ کاتدا شایستەی تف و ماچە .. تفێکی ئەو تۆی خەست، نەک تەنها بۆدروست کەرو کارگە و دەوڵەتەکەی بەڵکو بۆئەو کەسەی کەهەڵیدەگرێ و بەکاری دەهێنێ لەملایشەوەشایستەی ماچێکی بەسۆزی ئەو تۆی پڕ لەخۆشەویستی یە مەگەر ماچیدایک بۆ ڕۆڵەی ئاوها بێ .. ماچێ بۆخۆی و بۆئەوەی بەکاری دینێ.. دیارە کاتێ تفی لێدەکەین سەبارەت بەوەیە کە هەر بەهۆی ئەم چەند ئاسنە ڕەق و تەقەوەیە ژیانی ئینسانیمان لێ حەرامکراوە، ئەوەی نەشێ و نەکرێ پێمانی دەکەن.

نەسرین نەرمەکۆکەیێکی کرد، سەرنجی هەموودانیشتوانی بەلای خۆیدا ڕاکێشا. مامۆستا سەرکەوت بێدەنگ بوو، پیی وابوودەیەوێ قسان بکات . ئەگەر چی نەسرین حەزی دەکر بلێ هەر تەنها عەقڵەکەی خۆمانە وا ڕێی خۆش کردووە بما نکەنە ئاردی نێو درک

نەسرین پێی وا بووئەگەر ئەم قسەیە بکات ئیدی ناچار دەبێ بۆسەلماندنی قسەکەی باسی کوردانی تورکیا و سوریا و ئێران بکات، ترسی ئەوەی هەبوو پێی بڵێن: بێ قەزا بی ئێستا ئێمە لەکویدا ین و تۆیش باسی ئەوپەڕی دنیای کورد دەکەی. دیار بوو سەر ئەنجامیش وا دەکەوتەوە کە: کورد لەلای نەسریندا دەیکردە شتێکی چکۆڵە ی ئنسانی چەوساوە..نەسرینیش هەر لەپێناوی ئینسانی چەوساوە، چ کورد

یاغەیرە کورد، ئەم ڕێیەی هەڵبژاردووە..کەچی نەسرین خۆی گرت و بەخۆی وت :

نابێ لەیەکەم دانیشتندا زۆر شت بووترێ. نەسرین هەر تەنها ئەوەندەی لە دەم هاتە دەر:

-بەڵێ ......

مامۆستا سەرکەت ی دنیا دیدەی خاوەن دە ساڵ پێشمەرگایەتی، دە ساڵی تەوزیع و مزگەوت و پێلاوی لاستیک و کێچ و ئەسپێ و برسیەتی، زانی نەسرین قسەیێکی پێیەو نایەوێ بیڵێ.. لەناخەوە بێدەنگێ بوونەکەی نەسرینی زۆر پێخۆش بوو، پێی وابوو لە ئەرکێکی قورس رزگاری کرد، ئەویش دەبوو — گەر نەسرین هەر قسەیێکی بکات- وەکێ کادیرێک جوابی بداتەوە، گیانی شۆڕشگێڕی بەخشیش بکاتە سەرباس و بن باسی هەموو قسەکانی .. مامۆستا سەرکەوت ئیقاعی وشەکانی خۆی گۆڕی:

- لەم لایشەوە هەر بەهۆی ئەم پارچە ئاسنە رەق و تەقانەوەیە دەتوانین دەنگێ هەڵبڕین و ڕێ لە زاڵمان بگرین بوونی ئینسانی خۆمان بسەلمێنین..

هەموو هەر بە بێدەنگییەوە دەیانڕوانیە دەمی مامۆستا سەرکەوت، ئەویش هەندێ دەنگی نزم کردەوە:

- بمبوورن، نامەوێ شاعیرانە بڵێم: ئەم ئاسنە نەگریس و پیرۆزە دوو دەنگی هەیە، دوو ئاوازی هەیە، دوو کەسیش خاوەنیەتی.. دەنگێ و

ئاوازو خاوەنی یەکەمی: نەڕەیە، تۆقێنەرە، خاوەنەکەشی تەنها ناوی (ئینسانە) درندەیەو ئینسان کوژ دووهەمیش : چرپەیە، ئاسوودە بەخشە، خاوەنەکەشی تەنها بۆ پاراستنی (عەدالەت) دژ بە دڕندەکان بەکاری دێنێ.. قسەکانم بۆ ئێستای (ئێمەیەو بۆ چ کەس و شوێن و وەزع و حاڵێکی دی نیە.. بۆیە تکا دەکەم لێرەدا نابێ ئەم تفەنگە بە هەموو شتێ بزانین و ناشبێ بە سوکییەوە سەیری بکەین، دەبێ حەقی شایستەی خۆی بدەینێ... هەر دوێنێ بوو هەمووتان بە چاوی خۆتان بینیتان تفەنگەکان چ (بەلاییەک) بوون، لە لایێکی دیکەشەوە نیشانەی پیاوەتی بوو، کەچی پیاوانی کەڵەمێرد بێزیان لێدەکردەوە چونکە دەیانزانی بۆ بەرژەوەندی کەسانی دژ بە ئینسان بەکاری دێنن، ئێمە چمان لەم ئاسنە رەقانە کەم نەبوو، زۆرمان هەبوو، هەر زۆر کەچی سەرئەنجام:

نەسرین چاوی بڕییە مامۆستا سەرکەوت، ئەوەی چاوەڕێ دەکرد ئەم دوا قسەیەی بکاتە رستەیێکی مەفهوم بە ڕاستگۆیی و جورئەتەوە بکەوێتە روو، تا ئەمیش لەلای خۆیەوە رادەی مەوزوعیەتەکەی مامۆستا سەرکەوت، هەڵسەنگێنێ .. مامۆستا سەرکەوتیش وەک هاوڕێکانی باسیان دەکرد کاغەزی سپیی دەخوێندەوە. ئەو ئاسنە ساردانە حەیای میللەتێک و تاریخی تێکۆشانی سیانزە چواردە ساڵەی میللەتێکمان برد، دوو شتمان سەلماند :

یەکەم: گەوج و ترسنۆک بووین، بە بەرچاوی خۆمانەوە دەفرۆشراین، بیدەنگ بووین، دەدۆشراین، بێئاگا بووین، بەتەمەن هیواو ئومێدیشیان کڕین. کەچی هەند گەوج بووین بێئاگا، یا ئاگاداریکی کەم دەسەڵات، بێ دەسەڵاتیشمان لە ترسا بوو، بە کورتی گەوج و ترسنۆک بووین.

دووهەمیش: ئەو چەکە دیارییانە، لە پیاوەتی خستبووین، رەنگە زۆربەتان وەبیرتان نەیێت لە سەرەتادا شۆڕش بە یەکتیری تەمەن سەد ساڵەی ژەنگاوی، ماوزەر، یانزەتیری ئینگلیزی، پێنج تیر، مانهێر، چاندار، تەنانەت تاپڕ، ڕووبەڕووی حکومەت دەبووەوە. کەچی لەم دواییەدا، واتە ساڵی پار... فێری تۆپی تەیارە شکێن و موشەکی (ئاریا) وبی (١٠)و تۆپی قورسیان کردین.. جاران بە چەکەکانی خۆمان سەرەڕای کۆنی و کەمکەڵکیان زۆر شتمان دەکرد، کەچی ئەم چەکە دیاری یانە فێری ئەوەی کردین تەمەڵ بین و بترسین!

ئەحمەد لە گوێگرتن دا برابوو، بەرەو دنیایێکی دی چوو بوو دنیای بەر لە ئاشبەتاڵ، بەبەرچاویا تێدەپەڕی، ئەو سەردەمە کادیرەکان دەیانووت: ئازاین، قارەمانین، ئاسن دەخۆین، دەبابە لە شیش دەدەین، تەیارە سوور دەکەینەوە، دەکوژین. دەبڕین..

دوا قسەی مامۆستا سەرکەوت، وەک ئەوەی بە مەبەستەوە بێ، هەندێ بە دەنگی بەرز بوو، ئەحمەد هاتەوە سەرخۆی، سەرنجی دەوروبەری دا، پێی وابوو هەموویان دەزانن ئەحمەد چ خەیاڵێ بردبووی، مامۆستا سەرکەوت وتی:

- بەر لەوەی چەکەکان دابەش کەین، حەز دەکەم ئەو مژدەیەشتان بدەمێ، گەلێ لە برادەران لە شارەکانەوە پەیوەندییان کردووە.. قاویش وایە لە ئەوروپادا خەمخۆرانی کورد مشوریکی ئەم وەزعە بخۆن — ئەڵبەتە وەزعی ئێمەیش دەزانن، چەند مەفرەزەییەکین پەرت و بڵاو — گەر سەبرمان هەبێ، هەموو شتێکی چاک دەکەین.. چاوەڕێی ئەوەم دەکرد یەکێکتان بپرسن: ئەم چەکانەمان لە کوێ بوو؟ کەستان نەتانپرسی: ئەوا خۆم پرسیارم کردو خۆیشم جوابی پرسیارەکەی خۆم دەدەمەوە، دەزانن کە ئاشبەتاڵ بوو هەزاران چەکی قورس و سووک تەقێنرانەوە، یا تەسلیم بە عێراق کران.. بەڵام هەندێ لە کەڵەمێردانی میللەت پێشبینی ئەم ڕۆژەیان دەکرد، زۆریان لەو چەکانە لە ئەشکەوت و شوێنانی دیدا بۆ ئەمڕۆ شاردەوە..

*

کلاشینکۆفێکی نوێ بە حیسابی قاچاغچییەکان (پێنج بزمار) و حەوت مەخزەنی پڕ لە فیشەک و دەمانچەیەکی (سمز) بەر نەسرین کەوت، هەندێ دڵی پێکرایەوە پێی وابوو هیوا دووبرای دیی هەیە یەکێکیان ناوی کلاشینکۆفەو ئەوی دیان ناوی (سمزە).

ئەحمەد ئەگەر چی حەزی لە تفەنگێکی برنەوی درێژ بوو، کەچی لە رووی نەهات داوای بکات، برنەوەکە بەر یەکێ لە هاوڕێکانی ئەمڕۆی کەوت، کلاشینکۆفێکی (چین —ی) و حەوت مەخزەن و دەمانچەییێکی (لاما) ی بەرکەوت، بە نەوازشەوە دەستی بەسەر کلاشینکۆفەکە

دەهێنا، ئەگەر چی قسەکانی مامۆستا سەرکەوت کاری تێکردبوو، بەڵام خۆی دەربارەی چەکێ رایێکی دیی هەبوو، نەیدەویست لەو شوێنەدا قسان بکات.. بە خۆی وت: لە فرسەتێکی دی و لە جێی خۆیدا قسان دەکەم.

شەوێ لە ژوورەکەی هیام و مچە نوو ستن، بڕیاریان وابوو سبەینێ لەو نزیکانە شوێنی دەستنیشان کەن تانیمچە ژوورێ بۆ ئەحمەدو نەسرین دروست بکەن، هیام و مچەش یارمەتییان بدەن.. ئەحمەدو مچە بۆ دۆزینەوەی شوێنێکی باش خۆیان پێچایەوە، چوونە دەرێ، زۆر دوور نەکەوتنەوە، ئەحمەد هەڵوێستەییێکی کرد، لای کردە لای مچەوە، بەسەرسوڕمانەوە پێی وت:

- ئەرێ ئەو زەلامەی بەرانبەرمان، ئەوەی وا لە پەنا دار گوێژەکە دانیشتووە، دەیناسی؟
- بەڵێ.
- ناوی عەلی بابە زادە نیە؟
- خۆیەتی.
- چ گەیانندوویەتە ئێرە؟
- بەر لە هەموویان لێرە بوو.
- سەیرە!
- بۆ؟
- دەیناسی؟ مەبەستم، چاک دەیناسی.
- نزیکەی مانگێک دەبێ.

- لەوەوبەر ناوبانگت نەبیستبوو.؟
- نەخێر.
- پێم سەیرە.
- بۆ؟
- لە ماستی هەولێر مەشهور تر بوو.

بەر لە ئاشبەتاڵ کەم کەس هەبوو ناوی عەلی بابە زادەیان نەبیستبێ.. دنیایێکی تایبەتی بوو بۆ خۆی، ناوبانگی دەماودەمی دەکرد، ترش و خوێشی بەسەر دەکرا وای لێهاتبوو، هەر شتێ عەقڵ نەیبڕیبا دەدرایە پاڵ عەلی بابە زادە

پیرێکی ئازەری، بەتەمەن شەست حەفتا ساڵ دەبوو، بە قسەی خۆیشی لە چڵ ساڵ زیاتر نەبوو، کەچی باسی ڕووداوی پەنجا ساڵ لەوەبەری دەکرد، (- ئەو کاتە کە لە دەوڵەت یاخی بووم، دەستەیێکی یاخیم هەبوو) یا (- لە دەوڵەتی عوسمانی یوزباشی بووم یا بین باشی بووم یا هێشتا مووم لێنەهاتبوو یا لەگەڵ جەعفەری پێشەوەری لە باکۆدا موزاکەراتمان لەگەڵ شورەوی دەکرد..)

پیرەمێردێکی قیت بوو، گەلێ جار بە ئەنقەست لەرێ ڕۆیشتنا سنگی دەردەپەڕاند، سەری بەرز دەکردەوە، کەمتر بەر پێی خۆی دەبینی، دەموچاوی پڕ لە چرچ و لۆچ بوو، ئەگەر یەکێ پێی وتبا بە تەمەنیت، یەکسەر دەیزانی لە چیەوە قسە دەکات، یەکسەر دەیووت:

(- نەخێر وانیە.. دەموچاوم چرچ و لۆچی نییە ئەمشەو بەسەریا خەوتووم!.

عەلی بابە زادە، پشتوێنێکی ڕەشی پانی دەبەست، لەسەر پشتوێنەکەوە سێ ڕەخت فیشەکی بڕنەو و دوو ڕەختی ڕاست و چەپیش بەقەد سنگییەوەو دەمانچەیێکی (ستار) و سێ شانەی هەبوو، دەمانچەکەی بە چەن پێچێ لە پەرۆیەکی زەردەوە دەئاڵاندو لە نێو کیفێکی ڕەشدا دایدەنا، بەلا قەدیەوە شۆڕ دەبووەوە، هەمیشە لەلای ڕاستیەوە دەیبەست، خەنجەرێکی گەورەو دار جگەرەیێکی درێژی سەکێ ڕەوین، مەتارەیێکی ئاوو دۆلکەیێکی فافۆن، بەلا قەدیەوە بوون، ڕادیۆییێک و دووربینێکی کۆنیش بە ملیەوە ئاویزان بوون، کلێتەیێکی کوڵنکێ درێژ چەسپی بووە سەر سەرە نیمچە کەچەڵەکەی، لە هەر وەختێکدا بەرچاو کەوتبا بەلەکێ پێچی تا ئەژنۆبەستبوو، فەرەنجی لە شان و تەییار (خۆیشی نەیدەزانیلە کەیەوەو بۆچی پێشمەرگەیە.. هەر جارەو بە سەرەتایێک باسی چۆنیەتی بە پێشمەرگە بوونی دەکردو ناوی ساڵێکی وەکێ ساڵی **١٩١٨**، **١٩١٤**ی دەهێنا ئەگەر کەسێ بیوتبا: ئەو ساڵانەی باسی دەکەی کورد شۆڕشی تیادا نەکردووە، دەیووت: بابەکەم من ساڵی هجری شەمسی دەڵێم، نەکێ ساڵی خاچپەرستان.

جاری واش هەبوو سەرەتای پێشمەرگایەتی خۆی دەبردەوە بۆ جمهوریەتی مهاباد، یەکسەر بە وەزیری دەستی پێکردووە، ناوی وەزارەتێک دەهاتە سەر زمانی، ئەگەر وتبای لە جمهوریەتی مهاباد من

وەزیری دیفاع بووم، کەسێکیش بیوتبا وەزیری دیفاعی ئەو سەردەمە (فلانەکەس بووە، یەکسەر بە زەردەخەنەوە رووی تێدەکردو دەیووت: زارخۆش ئەو دەمی ناوی (هەرەکیم) ئەوە بوو!! زۆر شانازی بەوەوە دەکرد کە چۆن یەکەمجار بووە بە ڕاویژکاری (مەلا مستەفا).

(- ئەو ساڵەی لەگەڵ مەلا مستەفاو قووەتەکەی لە چۆمی ئاراس پەڕیینەوە، نزیکی شورەوی بووین، من پێشمەرگە بووم.. پێشمەرگەیێکی ئازاو چەلەنگ بووم.. هەر کە لە چۆمی پەڕینەوە. گەلێ ماندوو بووین، پێویستمان بە ئیسراحەت هەبوو، هەریەکە لە پەنایێکدا پاڵمان لێدابووەوە، لە پڕ مەلا مستەفا بەپەلە هاتە لام پێی وتم:

- ئەلی. ئەلی.. هەڵسە، دەورمان گیرا.

هەڵسام، دووربینم لە چاو نا، پەکو، ئۆردووی عەجەم و تورک و حەفت دەوڵەتان ئەڵقاو ئەلق دەوریان گرتبووین.. بە مەلا مستەفام وت:

- ئەزبەنی تفەنگێکی برنەوم بۆ بێنن و ئاگرێکم بۆ بکەنەوە.

وتی ئەلی بابە زادە بۆچیتە؟ وتم:

- ئەز غولام ئەز دەزانم.

ئەمری کرد، تفەنگی برنەویان هێنا، ئاگرێکی باشیان کردەوە، داری سەر لوولەی تفەنگەکەم لادا، لوولەی تفەنگەکەم نایە سەر ئاگرەکە، سوور بووەوە، بە پارچە لبادێ گرتم، رێک وەک داس چەماندمەوە! لێگەڕام تا سارد بووەوە، ئەوجا وتم ئێوە خۆتان تێک مەدەن، یەک

ساجی پڕ لە فیشەکیشم لەگەڵ خۆدا برد، چوومە سەر بەرزییێک، لام لێگرتن، هەر کە تەقەم دەکرد، گوللەکە دائیرەیێکی دوورو درێژی دروست دەکرد، سنگی یەکێکی دەپێکا دەردەچوو سنگی یەکێکی دی، یەکێکی دی یەکێکی دی، هەر ئەوە بوو لە خۆمی نەدەدا، ئەرێ وەڵڵا بەسەری ئێوە پەنجا پاکەت گوللەم پێوەنان، قرم بڕین. ئاوها لەو مەحاسەرەیە رزگارمان بوو!

عەلی بابە زادە — بە قسەی خۆی- پێشمەرگەی هەموو شەرێک بووە، سەدو چەند جار بریندار بووە، رەفیقی گیانی بە گیانی ماوو گاگارین و کنێدی بووە، ئیمپراتۆری ژاپۆن و شاژنی بەریتانیا سوێندیان بەسەری خواردووە، میوانی شەرەفی گەلێ کۆنگرەی جیهانی بووە، لەبەرئەوەی — خۆی وەتەنی — لەو کۆنگرانەدا زۆر خزمەت کراوم و ئیحترامی زیادیان لێگرتووم، بۆیە لە رووم نەهاتووە باسی — مەسەلەی کورد بکەم! — دەنا قەد کورد نەدەگەیشتە ئەمڕۆژە رەشە...)

هەی قوڕ بەسەر ئەو کەسەی ئەم قسانەی عەلی بابە زادەی، لە روویدا نەدەسەلماند، ئیدی ژیاننامەیێکی دەسکردی ئەوتۆی قێزەوەنی بۆ سازدەدا، مەگەر خوا بزانێ چۆن لە خوشک و دایک و ئامۆزاوە دەستی پێدەکرد، چۆلەکەی سەربانەکەیانیشی دەخستە نێو لیستەی: حەیفێ بۆ ئەو سەردەمەی کە — مەگەر خوا خۆی بزانێ — بە مەترەق چیم کردووەو چەندم منداڵ لێبوون، ئێستایش (حەیفێ) نایانناسمەوە!!

عەلی بابە زادە، چەندین ناوی نهێنیی هەبووە، لە چەندین پایتەختی دنیادا (ئینقلابی) عەسکەری کردووە، ئەگەر ئینقلابەکان سەرکەوتووبان:

(- هەموو هەر بەهێزی ئەم بازووانەی خۆم و ئەم عەقڵەم بووە)

لە هەر شوێنێکدا نووشستی هێنا بووبێ:

(- خەتای ئەو خوێرییانە بوو، لە قسەم دەرچوون، چەند جارم بە (ضن یات ضن) نەکەی بڕۆی... کەچی ڕۆیشت و سەری لە منیش تێکدا، بە لال بەهادر شاستریم وت: بەقسەی کاکی خۆت بکەو ئەم سەفەرەت دواخە کەچی بەسەری ئێوە بەقسەی نەکردم، چووە مۆسکۆ، لە وێدا مردو سەری لە منیش تێکدا!!)

عەلی بابە زادە، قەناعەتێکی تەواوی بە خۆی هێنا بوو، ئەوەی دەیڵێ راستەو خیلافی نییە.. عەلی کەسی نەبوو، بەسەدان جۆر باوک و براکانی خۆی بە شەهید کردن دابوو. گەلێ حەزی بەوشەی شەهید دەهات، زۆر جار لێی تێک دەچوو دەیووت:

(- جاری یەکەم کە شەهید بووم لە فلانە شوێندا!!)

دایکیشی کچەزای، یازازای، یا زا زای هۆلاکو بوو

(- نازانم.. دایکم حەزی نەدەکرد باسی باوباپیری خۆی بکات من لە دەمی خاڵوانی خۆمەوە بیستوومە...)

عەلی لە ساڵی **١٩٦١** ەوە سەرەتا لە بادینان، پاشان دەشتی هەولێر، گەرمیان، هەورامان، ئامێدی، شەنگار، بەمۆ، پێشمەرگە بووە، دە ئەوەندەی دیش بگەرابا نەیدەتوانی پیتی (ع) و(ح) تەلەفوز بکات. لە

هەموو پێشمەرگەکان، ورە بەرزتر، نەترس، بۆ حاڵ و حیسابی خۆی زیرەکێ، کەوگیر بەدەست ئاشپەزێکی لێهاتوو.. ئیشە سەرەکیەکەی ئاشپەزی بوو..

ئەو ماوەیەی نێوان ئەحمەدو مچە تا لای عەلی بابە زادە گەلێ کەم بوو، هی ئەوە نەبوو ئەحمەد هەندێ شتی عەلی بۆ مچە باس بکات، تەنها ئەوەندەی وت:

- دوایی بۆت باس دەکەم.

نزیکی عەلی بوونەوە، ئەحمەد بە دەنگێکی بەرز رووی لە (عەلی) کرد.

- مام عەلی بەیانیت باش.

- باش.

- چۆنیت؟

- باش

- ئەڵێی نامناسی.

- باش...

دەیویست بڵێ باش ناتناسم بەڵام هەندێ بێتاقەت بوو قسەکەی تەواو نەکرد.

- یانی هەر نامناسیەوە.

- بڵێم چی.. تۆ (هەمبە رەهیم نییت؟!)

- نەخێر...

- ئەدی تۆ... تۆ پیری و سەد ئەیب!!

ئەحمەد پێی سەیر بوو عەلی بابە زادە باسی پیری خۆی دەکات.. سەیرە، بۆ زیاتر دواندنی وتی:

- نەخێر یەک ئەیب.
- چییە ئەو ئەیبە؟
- پیرییە.
- زارخۆش ... پێت نەگوتم جەنابت کێیە؟
- پێت نالێم، تاخۆت هەڵینەهێنی.. من و تۆ رەفیقی یەکدی بووین.
- ئەوها .. لەکوێ؟
- سەلامەت بی بیری لێکەوە.. فکرت لە مەسەری دنیاوە ببە بۆ ئەوسەری دنیا،
- دنیا چکۆلە بووەتەوە.. سەیرێکی ئاسمان بکە. بزانە چەندت لێوە دیارە؟
- ئەمە دنیای ئێمەیە.
- زار خۆش.. هەر هەندە باشە دەنا....
- دەنا چی مام عەلی؟
- بۆمان بەڕێوە ناچێ!
- تۆ بڵێی؟
- ئەرێ واللە..

ساڵی **١٩٧٤** و تا مانگی سێش (عەلی) لە هەمان مەقەر بوو کە ئەحمەدی لێ بوو، لەوێشدا تەباخ بوو، وەک دەگێڕنەوە، ڕۆژانی یەکەمی ئاشبەتاڵ لێگەڕابان خۆی دەکوشت.. لێنەگەران (عەلی) تەسلیم بە هیچ شوێنێک نەبوو، گوڕی دابووە بەر خۆی، چەکی کۆکردەوە، لە ئەشکەوت و پەنا شاخ و شوێنی قایمدا دەیشاردەوە.. مانگێ زیاتر تاقە نەفەر بووە، بەو کێوانەدا سووڕاوەتەوە. پاشان هەر کەویستوویەتی پێشمەرگە سەری هەڵداوەتەوە، بە هەر جۆرێ بووەخۆی گەیاندووەتە نێویان، هەرچی پارەو پوولێک کە لەو چەند ساڵەدا بۆ خۆی بە یەکییەوەی نابوو، هەر هەموویان دەداتێ، شارەزای ئەو شوێنانەیان دەکات کە چەک و تەقەمەنی تیادا شاردۆتەوە...

ئەحمەد گەلێ سەری لە عەلی بابە زادە سورما، بۆ ئەوەی بیهێنێتە قسە، پێی وت:

- مام عەلی.. گەلێ گۆڕاویت.. بێتاقەت دیاری.
- نەء.. بابیخۆم بێتاقەت نیم.

کەمێک وەستا بێ ئەوەی چ پرسیارێکی لێکرێ، لە خۆرا وتی:

- من چم هەیە؟ هەژارێکی بێکەس، ئاوارە، هەر لە مناڵییەوە دەربەدەر، مناڵبووم باوک و دایکم مردن.. هەند سەرکوێرکرام، هەند برسی و رووت بووم.. هەند ... خۆزیام بە چەکێ دەخواست.. بە نانەسکی رەنجبەریم دەکرد، پاشان ڕیم کەوتە نێو ئێوە، بوومە تەباخ، تەباخی مەسئوولەکان ئەوان هەرچییەکیان دەوت وامدەزانی راست

دەکەن، منیش دەمگوتەوە، چم نەدەزانی، ڕۆژ بە ڕۆژ فێری قسەو شتی تر بووم، چەن ساڵە؟ تەمەنێکە ئێوە هەموو کەسوکارێکی من بوون.. باوکێ و برام بوون، ئێوەیش هەناسەیێکی ئەوتۆی هەڵکێشا دەتووت ناخی دۆزەخە (هەیفێ ئێوەش..) مام عەلی قسەکەی تەواو نەکرد.. عەلی بابە زادەکەی جاران نەبوو، قسەکانی زۆر کورت بوون.

کەمدوو، بەڵام لە ڕووی دەرەوە هیچ نەگۆڕابوو، بە دەستوری جاران، بەلەکێ پێچ لەپێ، فەرەنجی لەشان، سێ رەخت لە پشت دووربین لەمل، هەمیشە تەییار.

ئێوەیش تووشی ئاشبەتاڵ بوون.

ئەحمەد ویستی دڵی بداتەوە عەلی بەردەوام بوو.

- هەیفێ پیر بووم و هیچم نەکرد.. هەر هیچ .. پیر بووم..

- نا.. نا. زۆر پیر نیت.

- نەخێر.. ئەم قسانە مەکە.. پیر بووم.. بەڵام هێشتا دەمەوێ لەگەڵ ئێوەدا بم.

مام عەلی وایدەزانی ئێستا ئەحمەد پێی دەڵێ بۆ؟ کە ئەحمەد بێدەنگێ بوو چ قسەیێکی نەکرد مام عەلی وتی:

- دەمەوێ بە تفەنگەوە بمرم!

ئەحمەد هەر بێدەنگێ بوو.

- یانی کە مردم چەکدار بم!

*

هەر کە ئەحمەدو مچە چوونە دەرێ نەسرین ویستی خۆشەویستی و سۆزی خۆی بۆ هیام هەڵڕێژێ.. نەسرین لەو کەسانە بوو لە ڕوو بەڕوودا، بە دەربڕین کەمتر دەیتوانی گوزارشت لە ناخی خۆی بکات، تەنها بە چاو وڕیتمی وشەکان و زەردەخەنە گوزارشتی دەکرد... سەرەڕای گەرمی قسەو باسەکەی دوێنێیان و سەرەڕای ئەوەی نەسرین گەلێ سەرزەنشتی بەدگومانییەکەی خۆی کردبوو، بەڵام هەندێ قەڵس بوو، ئەویش سەبارەت بە (کوردو تورکمان) ەکەی هیام بوو، دوێنێ هی ئەوە نەبوو لەم ڕووەوە نەبپرسێ و نە رای خۆی دەربڕێ، بەڵام ئێستای بە هەل زانی، بۆ ئەوەی چ گرێیەکیش لە دڵی خۆیدا نەهێڵێتەوە رووی لە هیام کرد:

- هیام خان، چاکێ بوو دوێنێ چ کەسێکی غەریبە گوێی لە قسەکانمان نەبوو..

هیام لە مەبەستی نەسرین نەگەیشت، فکری بە لاییێکی دیدا چوو، بەبێ حەوسەڵییەوەوتی:

- بۆ.. خۆ پێت وانیە درۆم کردبێ؟ یا.

نەسرین قسەکەی هیامی بڕی.

- نەخێر مەبەستم ئەوە نییە، تو خراپ تێمەگە، مەبەستم ئەوەیە دەربارەی تورکمان... یانی گەر غەریبێک گوێی لێبایین تەواو پێچەوانەی بیروڕای ئێمە لەلای ئەودا دەبووە راستی بیرورامان..کەی

ئێمە، ڕەوشتی ئێمە ئەوەمان لێقبوڵ دەکات بەو شێوەیەی دوێنێ باسی کوردو تورکمان بکەین.

هیام ئیستێکی کرد، هەموو قسەکانی دوێنێی خۆی وەبیردا هاتەوە، هەستی نەکرد شتێکی کەم و زیادی دەرحەق تورکمان وتبێ بۆیە بەداکۆکییەوە چەند جارێ دووبارەی کردەوە:

- من تورکمانم.. بە تورکمانی لە دایک بووم و بە تورکمانیش دەمرم بەڵام ئەمە ئەوە ناگەیێنێ لەبەر ئەوەی تورکمانم نابێ باسی کەسانی (تورکمان)ی مانەندی باوکم نەکەم..

- نەء.. مەبەستم ئەوە نییە، مەبەستم شتێکی دییە، ئەویش ئاشکرایە لە نێو کورداندا کەسی وا هەن، باوکت بە تۆزی پێیان ناگات. ئەمەیش یەکێکە لەو حاڵەتانەی کە چ میللەتێک لەو جۆرە کەسانە بێبەری نیە.. مەبەستم ئەوە بوو، چ کەسێ نەبوو لە نێو ئێوەدا بە چاوێکی دییەوە بروانێتە مەسەلەکەت و بە ئاستەم سوکە یارمەتییێکت بدات؟

هیام ڕووی گەشایەوە، زەردەخەنەییێکی مناڵانە نیشتە سەر لێوەکانی:

- ئا.. ئێستا تێگەیشتم.. باوەرت هەبێ نەیشت پرسیبا، خۆم باسم دەکرد. خاڵە شاکرم دەناسی؟

- چۆن نەتبینیوە؟ ئەی خەڵکی گەڕەکێ نین؟

- با بەڵام نایێتەوە خەیاڵم.

- چۆن؟ ئەو کەڵەگەت و باریکەڵە... ها.. لەبەردەمەوە نەختێ سەری رووتاوەتەوە

- ئێ.

- یانی نەتبینیوە.

- ئێ بڵێین..

- چۆن، ئەو کورەی هەمیشە ریباتێکی سووری دەبەست!

- ئێ بڵێین دیومە..

- ئا .. ئەو خاڵە شاکرەم زۆر پشتی گرتم، لە دواییدا هەر ئەو فریای من و مچە کەوت.

- چۆن؟

- ئەو رێی بۆ خۆشکردین.. ئەو ئێمەی گەیاندە ناو پێشمەرگە. خاڵم هەر لە مێژە حەزی لە باوکم نەدەکرد، باوکیشم وەک خۆی دەیووت: سەگ ببینم و شاکر نەبینم باوکم دەیووت: شیوعییە. شیوعی دین و ئیمانی نییە، کەی تورکمان بووە بە شیوعی ئەگەر کەسێ بە باوکمی وتبا: هەزاران تورکمانی دی شیوعین یەکسەر کەللەیی دەبوو، تفی لە دارو بەرد دەکردو دەیووت: (درۆیە ..درۆیە..ئەوانە تورکمان نینن خوا دەزانێ چ سەگبابێکن، تورکمان یەعنی تورکمان بە کورتی خۆی بە خەلیفەی (ئەتاتورک) دەزانی.

- رەنگە گەلێکی پێخۆشبا گەر بەویشیان وتبا (ئەتا تورک)

- حەتما گەلێکی پێخۆش دەبوو... جار جارێ هەندێ کەس بە باوکمیان دەووت: سمێڵەکەت بە سمێڵی شیوعیەکان دەچێ!

- باوکم تووڕە دەبوو دەیووت: گو بخۆن! سمێڵی من بە سمێڵی ئەتاتورک دەچێ.. پێیان دەووت: ئەتا تورک سمێڵی نەبوو، باوکم دەیووت: لە ڕقی شیوعیەکان سمێڵەکەی خۆی تاشیبوو، پێیان دەووت: ئەی تۆ بۆچی لە رقی شیوعیەکان سمێڵەکەت ناتاشی، لە بری ئەوەی وەڵامی ئەم پرسیارە بداتەوە، کەچی بە ئەوپەڕی گەوجی و گەمژەیی خۆی دەختە ڕوو، دەیووت: بڕوا ناکەم مستەفا کەمال پاشا سمێڵی نەبووبێ، با بپرسم! کەچی ئەوەندە حۆڵ بوو، لە بیری دەچووەوە کە لە ماڵەکەیدا ژوور نەمابوو وێنەیێکی ئەتاتورکی تیا هەڵنەواسی بێ، نەسرین خان تکات لێدەکەم وا مەزانە لەبەرئەوەی باوکم حاشای لێکردووم.

ئەم قسانە دەکەم حەز دەکەم دڵنیا بیت من حاشا لە باوکم ناکەم، من کچی ئەوم.

- ئەڵێم .. خاڵە شاکرت؟

هیام هەستی کرد لە باسەکە دەرچووە زوو بایدایەوەو جوابی نەسرینی دایەوە.

کە خاڵە شاکرم بڕیارەکەی باوکمی بیست بە هەڵەداوان هات وتی:

- محمد ئەفەنی، مەکە پیاوبە.. پیاو شتی وا ناکات، هیچ نەبووە، هیام هێشتا مناڵەو غەڵەتێکی بچوکی کردووە، ئەمەش ناکاتە ئەوەی تۆ بەم شێوەیە ڕەفتار بکەیت.

نەسرین قسەکەی هیامی بڕی و پێی وت:

- بۆ خاڵت ئەم کارەی تۆی بە غەڵەت دەزانی.

- نەخێر، بەڵام بە زمانی تایبەتی لەگەڵ عەقڵەکەی باوکما قسەی دەکرد.

- باوکت چ جوابێکی دایەوە.

- وتی: تۆ دیفاع لە هیام دەکەی، بۆ دیفاع لە خوێنەکەی زوهیری برات ناکەیت، خاڵم پێی وت: هەمیشە دیفاع لە خوێنەکەی زوهیر دەکەم، زوهیریش یەکێ بوو لەو بێ گوناهانەی کە لە هیچە کوژران.. باوکم پێی وت: باشە شاکر کێ زوهێری براتی کوشت؟ ها خاڵم بە هێمنیەوە وتی: کریگرتە.

باوکم وتی: یانی کوردەکان.

خاڵم وتی : نەخێر

باوکم پرسی: ئەی کێ؟

خاڵم وتی: پێم نەوتی، کریگرتەو ئاژاوەگێڕ.

باوکم وتی: ئێ.. یانی کوردەکان.

دیار بوو هیام لە دووبارەکردنەوەی (باوکم وتی) خاڵم وتی وەڕەس بووبێ ئیدی بە پێی ئیقاعی وشەکان لە نەسرینی دەگەیاند چ قسەیێک هی باوکیەتیو چ قسەیێکیش هی خاڵیەتی: خاڵە شاکرم وتی:

- دیارە تێناگەیت.
- من تێناگەم.. جگە لە کورد کێ ئاژاوەچی و کرێگرتەیە؟
- ئینسانی بێعەقڵ زۆرە.
- ئێ، هەر دەکاتە کورد!
- نەخێر..
- ئا ... کوردو شیوعیەکانیش،
- وتم نەخێر.
- ئەی کێ؟ خۆ من زوهیری براتم نەکوشتووە.. من مقاومە شەعبی بووم؟ من..؟

کێ بوو دەیان کەسیان بە گوریس دەبەستەوە بە زیندوویەتی سەحلیان دەکرد؟ من بووم؟

کێ بوو ماڵیان تالان دەکرد، دوکانیان دەشکاند؟ من بووم؟ بۆ خۆت گێل دەکەیت؟

لە بیرت چووەوە، ئەو ڕۆژانە هەر کەسێ بەنانی وتبا (ئەکمەک) دەیانکوشت. کێ بوون؟ من .. ها، بۆ قسە ناکەیت؟

- وتم کرێگرتە، ئاژاوەگێڕ، بێعەقڵ.
- ئێ .. هەر دەکاتە کورد...

- نا.
- با.. ئەی ئەوە نیە من بەکرێ هەموو شتێکیان پێدەکەم. قۆندەرەکانم بۆیاغ دەکەن، ئاودەستخانەم بۆ پاک دەکەنەوە، حەماڵیم بۆ دەکەن.. کورە عەیبە پیاو قسە بکات، قسەم پێ مەکە هەی.. بەوەڵڵاهی ئەگەر پارەیان بدەمێ گەوادیشم بۆ دەکەن.. شاکر تۆ مناڵی منـاڵ نایانناسی، بە پارە برا برای خۆی دەکوژێ، نایانناسی، مێرد ژنەکەی دەداتە گان، باوک سەری کوڕی خۆی دەبڕێ تۆ نایننناسی شاکر، نازانی ئەمانە چ وەحشییەکن، وەحشین وەحشی، نابێ روویان بدەیتێ. نابێ هەر بە ئینسانیشیان بزانین، چونکە ئینسان نین.
- نەخێر وانیە.خراپ تێگەیشتوویت.
- خراپ تێگەیشتووم؟ .. بۆ من لە کوێدام.. لە بازاڕ نیم.. لە بازاڕدا لەگەڵ کێدام. خۆ ئەوەندەی کورد دەبینم تورکمان نابینم، بە قەدەر هەر هەموویان کوردی دەزانم، من بە تەجرەبەی ژیانی ڕۆژانە دەیانناسم.. جەنابیشت.. بەم تەمەنەوە دوو کتێبی حیزت خوێندووەتەوە. گوایە لە من چاکتریان دەناسی.
- مەسەلەکە وانیە... کوردان زەلامی وەکو تۆیشیان هەیە
- وەکو من؟
- بۆ نەء؟
- چیتر؟
- حەماڵ و بۆیاغچی تورکمانیش هەن.

- ئەمە كاسبییە.

- ئەی بۆ بۆ كوردەكان كاسبی نەبێ؟

- ئەوان كوردن و ئە!

- یانی چی كوردن و ئە، كاسبن، گەورەن، خاوەنی خۆیانن، بە ئارەقەی نێو چووان نان پەیدا دەكەن.

- وانییە.

- وایەو زیاتریشن و.. محمد ئەفەنی، كێ بوو تێزابی دەپرژانە دەموچاوی كوردەكانەوە، كێ بوو چەن رۆژ جارێ بەدەمانچە رەشەكوژ دەكران كێ بوو؟

- ئا، شاكر عافەرم پرسیارەكەت زۆر لە جێی خۆیەتی، دەگوێ لە من بگرە.

- فەرموو.

- من دەڵێم ئەمەیان كرێگرتە دەیكرد. تۆ وەك من نازانی وشەكانت چۆن بەكاربێنی، تۆ ئەو قسەیە دەكەی كە بیستووتە، یا خوێندووتەوە، بەڵام من ئەوەت بۆ باس دەكەم كەدیومە.. وتت كێ تێزابی دەپرژانە دەموچاوی كوردەكان؟ ها؟ كرێگرتە. كرێگرتە كورد ئا كورد تێزابی دەپرژانە دەموچاوی كوردەوەپێت سەیرە؟ نا پێت سەیر نەبێ. ئێمە .. منیش.. یانی توركمانە بە شەرەفەكان ئەوانەی كە هەرگیز خوێنی زوهیرو رەفیقەكانی زوهیریان لە بیر ناچێتەوە، تێگەیشتی. ئێمە ئەو كوردانەمان بەكرێ دەگرت، پارەمان دەدانێ، هەر

ئەوەندە لەسەر ئێمە بوو دەستنیشانی ناوێكیان بۆ بكەین، حاڵی بوویت؟ ئیتر خۆیان مشووری كاری خۆیان دەخوارد... وتت كێ بە دەمانچەوە كوردی دەكوشت، هەر هەمان جوابم هەیە. هەر پاشانیش بە كوردێكی تر، كوردە پیاو كوژەكەو كوردە تێزاب هاوێژەكەمان دەدایە كوشت.. ها، پێت چۆنە. ئەفەنی جەنابت خوێنەوارەو محمد ئەفەنیش هەر بە ئاستەم دەزانێ ناوی خۆی بنووسێ.. ئێستایش رەنگە جەنابت بپرسیت بۆ ئەمەتان كرد؟ وانیە.. توخوا وانیە، قوربان شاكر ئەفەندی لە بری جەنابت دەكرا، لە تۆڵەی زوهیر برای جەنابت دەكرا، حاڵی بوویت شاكر ئەفەندی ئێستایش هاتوویت لە بری ئەوە بڵێیی : محمد ئەفەندی ئەگەر ئێمە خوێنی شەهیدەكانی خۆمان فەرامۆش بكەین لە وڵاخ كەمترین، نەسیحەتی من دەكەی.. باشە ئەوە لەبەر خاتری جەنابت، ئەوەی مەبەستم بوو بیكەم هەندێكی تریشی دەخەمە سەر، حاڵی بوویت ئەفەندی؟

- لەگەڵ تۆدا قسە ناكرێ.

هیام بە بزەیێكی پڕ ماناوە وتی:

- نەسرین خان لەبەر خاتری دایكم نەبوایە، باوكم بە شەق خاڵمی دەردەكردە دەرێ

نەسرین لە چاو و دڵی خۆیەوە، هەروەك ئەوەی هەموو دایكێك بە دایك بزانێ پرسیارێكی ساكارانەی لەدەم هاتە دەر:

- ئەی دایكت هیچی نەووت؟ هیچی نەكرد؟

هیام چاوی برییە سوچێکی ژوورەکە، بە دەنگێکی هەندێ کرخەوە وتی:

- نەخێر.. شتێکی وا نەبوو

بە دەنگە ئاساییەکەی وتی:

- دایکم سێ جۆر بوو، هیچیش نەبوو، یادی بەخێر.

نەسرین بەسەر سوورمانەوە لێی پرسی:

- چۆن سێ جۆر بوو و هیچیش نەبوو تێناگەم.

- یەکەم لە ڕووی باوکمدا هەر هیچ نەبوو، تەنها ئەوەندەی لەسەر بوو بڵێ:

- (بەڵێ) باوکیشم وەکوو مزراح دەسوڕاندەوە.

- دووهەم لە ڕووی مندا هەندێ جار سۆزی ئافرەتانەو دایکایەتی هەڵدەچوو، دەستی دەکردە ملم ماچی دەکردم، دەگریا، دەگریا، دەگریا، جنێوی بە باوکم دەدا دەیووت: با بێتەوە بزانە چی پێدەکەم، کە باوکم دەهاتەوە ماڵێ دایکم دەبووەوە بە (ڕەسمییەی ژنی محمد ئەفەنی) هەر بەڵێ بوو لە دەمیەوە دا دەباری. باوکم گەر بیوتبا: ڕەسمییە ماست ڕەشە، وانیە؟ دایکم بێ سێو دوو وبیرکردنەوە دەیووت: بەڵێ.

سێهەمیش، لەلای ماڵی خاڵمداو بە تایبەتی لەگەڵ خاڵە شاکرمدا شتێکی دی بوو، گوێی دەگرت قەناعەتی دەهێنا، نابێ بیەڵێ باوکم شتێ لە من بکات دەنا یاخی بێت و بەجێی بێڵێ، هەر هیچ نەبێ قسەیێک بکات. هەر کە لە ماڵی خاڵم دەگەڕایەوە کۆڵێ بڕیاری

پێبوو. کە باوکمی دەبینی فس دەبووەوە! بە کورتی دایکم هیچ نەبوو، زۆر دەترسا نەسرین خان، کاتێ خاڵە شاکرم نەخشەی بۆ کێشام کە پەنا بێنمە بەر هاوڕێکانی فەرەیدون- دایکیشم ئاگای لەو نەخشەیە بوو- ئیدی ڕەنگی تێکچوو، دەلەرزی، وایدەزانی باوکم ئاگای لە هەموو شتێکێ هەیە، ئەو ماوەیە ترسی سەرەکیم ئەوەبوو دایکم لە خۆیەوە لە نێو باسێکی دییەوە کە هەر پەیوەندی بە منەوە نەبێ بڵێ: وەللاهی من نازانم. کێ نەخشەی بۆ کێشاوە، من نیم، ئیتر لە بنی کولەکە بدات

هیام وابێ خاڵت نەخشەی بۆ کێشان.

- نەک هەر نەخشەکە، بەڵکو گەلێ یارمەتی مچەیشیدا.. هەر ئەویش بوو پێی وتم: ئەگەر بە راستی فەرەیدونت خۆشدەوێ، ئەگەر پێت خۆشە فەرەیدون بەختەوەر بێ، تۆ بەردەوامی بە ڕێگەکەی ئەو بدە.

*

لەگەڵ هەموو پاچ وەشاندنێکدا ئەحمەد لەبەر خۆیەوە دەیووت:

(- دەمەوێ بە تفەنگەوە بمرم.. یانی کە مردم چەکدار بم.)

بە هیچ جۆرێکیش وێنەی عەلی بابە زادە لەبەر دیدەی لا نەدەچوو.. لە کاتی ئیش کردندا هیام دەیویست ئەو رستە بەهێزو پڕ مانایەی خاڵە شاکری بگەیێنێتە ئەحمەد:

(گەر بە راستی فەرەیدونت خۆشدەوێ، بەردەوامی بە ڕێگەکەی بدە..)

جار جارێکیش هیام و مچە و چەند پێشمەرگەیێکی دی یارمەتی ئەحمەدو نەسرین یان دەدا، ژوورە سەنگەریکیان بە چەند ڕۆژێ تەواو کرد، بەڵام لێکدانەوەو دوا قسەی عەلی بابە زادە لە مێشکی ئەحمەدا تەواو نەبوو.

٢

تا مانگێ فەرەیدون لە ژووری (هەیئەی تەحقیقی کەرکوکێ دا) ورو کاس بوو، قسەی لەگەڵ کەسدا نەدەکرد، چ کەسێکیش ئەمی نەدەدواند، زیاتر هەر بە خۆیدا دەهاتەوە، لەو ماوەیەدا شەوان تا درەنگانێ خەوی لێنەدەکەوت و گینگڵی دەدا، پێی وابوو بە غەڵەت گیراوە، وڕێنەی دەکرد:

(- سبەی، بەڵێ سبەی بەرم دەدەن. ئەی چۆن بەرم نادەن؟ خۆ نازانن لەسەر چی منیان گرتووە، خۆیشم نازانم لەسەرچی گیراوم. نازانم چییان لێدەوێم، هەر جارەو بیانوویێکم پێدەگرن و تەعزیبم دەدەن. بۆ؟ لەسەر چی؟ چیم کردووە؟ نازانم . حەتمەن ماندوو دەبن، بێزار دەبن، بەرەڵلام دەکەن، ئا بەرەڵلام دەکەن! ئەی چۆن، پێشم دەڵێن: بمانبورە ناوەکەت لە ناوی کەسێکی دی دەچوو ئێمە تۆمان بە غەڵەت گرتووە، بەرت دەدەین بەڵام بەشەرتێ، بە هیچ جۆرێ باسی ئێرە نەکەی،

بەرم دەدەن، منیش باسی ناکەم نا.. هەر بەرم دەن.. حەتما بەرم دەدەن. چاوەڕوانیەکەی زۆری کێشا، وردە وردەش، هێزو وزە ناخی فەرەیدونی جێ دەهێشت، بێزارو ماندوو بوو، ئیدی لەبری وڕێنە، زۆربەی شەوان، سەراپای ژیانی خۆی دەهێنایەوە بەرچاو، لە ڕووداوە ناسۆرەکانی تەمەنی خۆی رادەما، بەچاوی زەبوونییەوە دەیڕوانیە یادەکانی و هەڵیدەسەنگاندن، لەگەڵ هەر یادەو جۆرە تێفکرینێکی نوێی ئامێتە دەکرد، کاه بۆی زیاد دەکرد و گاە لێیانی دەقرتاند، هەند یادەکانی خۆی جوی بووەوە، هەستی بەوە دەکرد کە لە رادە بەدەر یادی لێبار کراوە، زیاتر لە تەمەنی خۆی تەجرەبەی هەیەو هەندەی چەن ئینسانێکی لەخۆی بە تەمەن تریش دنیای دیوە! کەچی بە ئەستەمیشی دەزانی ئەو یادانە لە نێو مێشکی خۆیدا جێی هەمیشە (نووستوویان) بۆ خۆیان کردووەتەوە وە ئاگایان بێنێتەوە، چاودێر ئاسایش بڕواننە هەڵسوکەوتی.. وردە وردە وای لێهات، وەکو جاران کەیفی بەخۆی نەدەهاتەوە کە خاوەنی ئەم هەموو یادە تاڵ و شیرینەیە!

❊

ژوورەکە تەنگ و بەندەکان زۆر، فەرەیدون نەیدەتوانی شوێنێکی خۆی بخورێنێ، دەستی بەر لەشی کەسێکی دی دەکەوت. چل کەسێ بوون کەڵەک کرابوونە سەریەک، تەنها فەرەیدون بوو نەیدەزانی لەسەر چی گیراوە، ئەوانی دی. هەریەکەو تاوانێکی خرابووە پاڵ، بەراست یا بە درۆ لەسەر سیاسەت گیرابوون.

❊

یەکەم ڕۆژ کە فەرەیدون گیرا، پاش هەندێ تێهەڵدان، هەر ناوی خۆی و باوک و باپیریان لێ پرسی و هیچی تر! سەرەتا ترسێکی لە رادە بەدەری لێنیشتبوو:

(- دەترسم ئیعترافیان لەسەر کردبم،، تۆ بڵێی بتوانم، ئەوانەی ئیعترافیان لەسەر کردووم بە درۆ بخەمەوە، چەن کەسێک لە گرتن و کوشتن رزگار بکەم، تۆ بڵێی توانای ئەوەم هەبێ خۆڕاگرم و چەواشەیان کەم، نەهێڵم بە ئاستەم ئیستفادەم لێ بکەن.. تۆ بڵێی بتوانم وەک ئەو کەسانەم لێبێ، کە بەسەربەرزی و نەترسییەوە، چوونەتە پای سێدارە؟ یا نەتوانم، ترسنۆک و بێ فەر بم، لەبەر خاتری چەن ڕۆژ ژیانێ منیش ئیعتراف بکەم و ماڵی سەدان کاول بکەم و ئەوجاش هەر سەرشۆڕ بم؟!

تا ماوەیێک هەر هەمان پرسیاریان لێدەکرد، پاشان پێیان وت:

- خۆت ئەزیەت مەدە، ئەزیەتی ئێمەیش مەدە. ئێمە هەموو شتێک دەزانین. ئیتر ئەزیەتمان مەدە!

فەرەیدون پێیانی وت:

- من هیچ نازانم

پێیانن وت:

- لە سەرەتادا گەلێکی وەکو تۆ دەیانوت هیچ نازانم ئێمەیش خۆمان دەزانین چۆن فێرت دەکەین. فێرت دەکەین چۆن بڵێیت (بەڵێ)

! زۆرمان فێر کرد، جەنابیشت نەیەکەم کەسی و نەدوا کەس! حەیوان حاڵی بوویت؟

- بەڵێ.

- ئافەرین کە وتت بەڵێ. دیارە دەتەوێ ببی بە پیاو!

فەرەیدون قەناعەتی وابوو:

(- هیچ شتێکم دەرحەق نازانن ئەمانە ئەمە پیشەیانە، هەر پرسیارەو دەیکەن و بەس، ئەم جۆرە قسانە هەموو شتێک دەزانین لەگەڵ هەموو کەسێکدا دەیکەن. دوو کەس — گەر هاوڕێی یەکدیش بن- لەسەر هەر شتێ تووشی دەمەقاڵێ بن و پۆلیس بیانگرێ، لە یەکیان جیادەکەنەوە، پاش هەندێ جنێوو هەرەشە، ئەم جۆرە قسانەیان لەگەڵ دەکەن ...

ئێستا هاوڕێکەت ئیعترافی لەسەر کردی.. ئێمە هەموو شتێ دەزانین بەم فرت و فێڵە، گەلێ ساویلکەیان لەداو نا. نابێ من ساویلکە بم. چاکتر وایە وەک گەوجێ خۆم بخەمە ڕوو، مادامێ هیچ شتێکی دیاری کراوم لەسەر نییە، حەتمەن بە غەڵەت گیراوم و بەرم دەدەن!

پاشان، زۆربەی شەوان، بەر لەوەی هیچی لێ بپرسین بە سێ چوار کەسی کەتەی ملهوڕەوە تێی بەردەبوون، لە پێشدا بەدارو کێبڵ لە بن پێیان دەدا، ئەوجا دووبتڵ غاز — یان پێوە دەبەست و هەڵیاندەواسییە پانکەوە. هەند بێحاڵ دەبوو چ لە مردوویێک کەمتر نەدەکەوتە ڕوو، هەمان قەوانیشیان بۆ دووبارە دەکردەوە.

- ئەگەر ئیعتراف نەکەی دەتکوژین.

فەرەیدونیش دەیووت:

- ئیعتراف لەسەر چی بکەم؟

ئەوان پێیان دەووت:

- خۆت دەزانی، ئێمە ئیعترافمان دەوێ.

تا درەنگێ شەوان ئەمە وەزعی بوو، بە دەموچاوی خوێناوییەوە دەیانگەڕانەوە بۆ ژوورەکە، ها ژوورەکانی فەرەیدون حاڵیان لەم چاکتر نەبوو، بەڵام بە بارێکی دیدا گەلێ لەم باشتر بوون، هەر یەکە دەیزانی لەسەرچی گیراوە. هی وایان هەبوو شانازی بەوەوە دەکرد کە جەللادەکانی شەکەت کردووەو ئیعترافی لە دەم نەهاتووەتە دەر! هی واشیان هەبوو هەند خۆراگر و ورە بەرز بوو تەنانەت ئەو کەسانەی بە درۆ دەخستەوە کە لەیەک شانەدا بوون.و ئیعترافیان لەسەر کردووە...

*

ژوورەکەی (هەیئەی تەحقیق) دنیاییەکی سەیر بوو، سنوری بۆ هیچ شتێک نەبوو، چ یاساییەکیش ئەو ژوورەی نەدەگرتە خۆی گەر (قەرەقوش) مابا تاوانی ژوورێکی ئاوهایان خستبایەتە پاڵ ئەوا هەزار جار حاشاو نەفرەتی لێدەکرد.

زۆر جار ئەندامانی (هەیئەی تەحقیق) بۆ تاوانبارکردن و ئیعدام کردنی کەسێ (شقارتەیان) هەڵدەدا، قوربەسەر ئەو کەسەی شقارتەی بۆ هەڵدەدرا، گەر شقارتەکە لەسەر لا کەوتبا، دەیانووت:

- ئا.. ئەوە نیە تاوانباری، ئێمە لە دڵی خۆماندا وتمان:

ئەگەر شقارتەکە لەسەر لاکەوت ئەوا تاوانبارە!

گەر شقارتەکەش لەسەر تەنیشت کەوتبا، پێیان دەووت:

- وامان دانابوو. گەر بێ تاوان بێت ئەوا شقارتەکە لەسەر لا دەکەوێت!!

❊

هەندێ لە ئەندامانی (هەیئە) کۆنە شیوعی بوون، ئەندامی بەرزی کۆمیتەیێکی ئەو حیزبە بوون، هەر لە هەمان ئەو ژوورەدا بەر لە — چوار پێنج ساڵێ- ڕۆژانێ پیاوەتی خۆیان تیا گوزەراند بوو، هەر لە هەمان ژووریشدا، رووخان و تەپین، بوونە چڵکاو خۆرو ئەڵقە لە گوێی دەوڵەت! (ئەوانە) تۆڵەی خۆیان لە بەندەکانی ژوورەکە دەکردەوە، وەکێ ئەوەی پێیان بڵێین:

خەتای ئێوە بوو.. ئا خەتای ئێوە بوو، ڕۆژانێ ئێمەیش پیاوبووین.. گەر ئێوە نەبان، ئێمە لە پەراوێزی پیاوەتیدا سەرنجی پیاوانمان دەدا، بیخۆن، کەسانی وەکێ ئێمە دەکەنە پیاو!!

❊

ژوورەکە جەهەنمێکە بە ئاسانی باس ناکرێ.

ئەمە قسەی ئەو کەسانەیە کە دیویانە، ئەوی ئەو ژوورەی دیبێ هەرگیز ترس و سامەکەی لە دڵ دەرناچێ. تەنانەت گەر بۆ خۆیشی باسی ئەو شوێنە بکات، لەرز دایدەگرێ، ڕەنگێ دەبوێرێ و تێکدەچێ.

ژوورێکە، ئەسپێی لە ژمار نایێت، لە نێو برۆ و لەسەر تەڵە مووەکانی ریش و سمێڵیش رشکێ دادەنێن، وەکێ مێروولەش بەدیواردا ریز دەبەستن و هەڵدەگەڕێن، ئەوەی رێی بکەوێتە ئەوێ — کە هەمیشە دەرگای بۆ کوردان لەسەر پشتە- یەکسەر سی چل کەسێ دەبینێ، شرپۆش، سەرو ریش هاتوو چڵکن، لاواز، برسی، بێ حەوسەڵە، هەر ئەوەیە دەجووڵێنەوە..

ئەوێ ژووری (خۆو بەختە) ژوورێکە زۆری بینیوە، کتێبێکی نەنووسراوی مەزنە، دانشگایە، گەلێ ئازاو قارەمانی تیادا دەرچووە، جێو شوێنیان، تەنانەت هەندێ رستەی بە خوێن نووسراویان بەدیواری ژوورەکەوە هەر ماوە، ئەو رستەیە بووەتە کتێبی وەسیەت نامەی کەڵە پیاوان، ورە بەتازە نیشتەجییەکانی ئەوێ دەبەخشێ، هەروەها گەلێ (فس فس) پاڵەوانیش لەوێدا بوونەتە پێڵاوی (یاساوڵەکان) بەسەر شۆری و مل کەچی جێیان هێشتووە.

ژوورە مەحەکێکە: مرۆ دەخاتە نێو تەرازووی تەمەن

تەرازووی دوو تایش دەستی زاڵم بەرزی دەکاتەوە. ئەو(تایەی) جەستە بە خۆی و غەریزەو ئارەزووە کەم تەمەنەکانی تیادایە، لەو شوێنەدا هەرگیز هاوسەنگی ئەو (تایە) نابێ کە رۆحی تێدایە. لەو ژوورەدا گەر (تای) جەستە قورس بوو، ئەوا (جەستە پەرست) تا مابێ و بژێ دەبێتەوە دوژمنی جەستەو رۆحی، چونکە لەو ساتە هەرە سەختەدا، رۆحی هەراج کردووە، ئیدی تف لە خۆی و مێژووو تەمەنی دەکات،

تەنانەت خەون بە پیاوەتیشەوە نابینێ.. خۆ ئەگەر (تای) رۆح لە سەنگی کۆی زەمیندا بوو ئەوا (رۆح پەرست) تا ماوەو بژێ، شانازی بەو جەستەیەوە دەکات کە لە کاتی هەرە پێویستدا بوو بە قەڵغانی و نەیهێشتووە رۆحی زەلیل بێ و دا هەزێ و سەرشۆڕی کات..

لەو ژوورە مەحەکە، لەو دانشگایە، تەنها زاڵم بۆی هەیە ببێتە دادوەرو حوکمی راستەقینەی بداتە سەر (جەستەو رۆح) و بڕوانامەی پیاوەتی یا ناپیاوەتی بداتە کەسان. جا بۆیە کەڵەپیاوان سوپاسی دەستی ئەو زاڵمە دەکەن کە تەرازووی تەمەنیان بۆ بەرزدەکاتەوە..

ئەو دەستەش، بەیەکجار تەرازووەکە بەرز ناکاتەوە نەخێر وردە وردە کاری خۆی دەبینێ، جاری وا هەیە چەند ساڵێ زیاتری پێدەچێ، کەسی بەند رۆح و جەستەی لە نێو دوو تای تەرازوودا چاوەڕێی تەکانێک دەبن..

چ چاورِوانییەکی بەلەزەتە!

چ چاوەروانییەکی سەختە.. سەرئەنجامیش بڕوانامەی:

شایستەی ژیانە، یا، بارە بەسەر ژیانەوە، دەداتە دەست!

کەمجاریش روو دەدات، کوت و پڕ تەرازووەکە بەرزبکرێتەوە، گەر ڕووبدات حاڵەتەکە کەمتر مەعلووم دەبێ، کە چ تایێکیان سەنگین ترە.. تەنها ئەوەی تێدایە جەستەو رۆحی کەسە) بە پەلە هەڵسەنگێنراوەکە، لە ئاستی یەک وەک یەک بە نهێنی دەمێنێتەوە، نهێنی خاکیش دایاندەپۆشێ!

❊

هەندێ کەسانی نێو ژوورەکە، هەر زوو دەستوپێیان دەشکێ، (بوختان) بە خۆیاندا دەکەن، قسە دەنێنە سەر دەمیان، تووتی ئاسا دووبارەی دەکەنەوە، ئیدی بەرەو (مەحکەمەی ئورە) مل دەنێن و خۆیان و بەختیان!

هی واش هەیە تا چەند مانگێ خۆی دەگرێ، پاشان ورە بەر دەدات و دەروخێ، دنیا لەبەرچاویا تاریک دەبێ، هەموو ژیانی لا دەبێتە تاقە ڕۆژێ، ئەو ڕۆژەش ئەوەیە، کە ڕۆشنایی ببینێ و بچێتە دەرێی ژوورەکە، هەر کە هەنگاوی بەرەو دەرێی ژوورەکە نا، هاوزەمان هەنگاو بەرەو دۆزەخی ئەڵقە لە گوێی دەنێ، وردە وردە دەبێتە جەللاد، پاشان پلەی دەدەنێ دەیکەنە ئەندامی حیزبی حاکم!

❊

کەسانی نێو ژوورەکە، دەژین، دەجوڵێنەوە، گەلێ جاریش خەون دەبینن لەگەڵ شەق و تێلادا هەستی ئەوەیان پێدەبەخشن هەموو شتێکن تەنها ئینسان نین. قوربەسەر ئەو کەسەی ئەو هەستە لە ناخیا چینە بکات، بە یانیانی زوو بەشەق هەڵیاندەسێنن، بە جنێو سەروچاویان دەشۆنەوە، ژەمە تێلاییکیان بۆ دەکەنە قاوڵتی، رۆژی یەک سەمون-یان دەدەنێ، ئێوارانیش یەکە یەکە بۆ سەیرکردنی تەعزیبی خۆیانیان دەبەن. لە تەعزیبدا، بڵێی خوا، لەبەر خاتری خوا ئەوەندەی ترت تێهەڵدەدەن، خاتری پێغەمبەرو ئەسحابەکانیش چ لە خاتری خوا کەمتر

نیە. گەر سەد دەر سەد دڵنیا بن هیچ نیت و لە هیچ شتێکدا نیت، ئەوا هەر لەبەر ئەوەی کوردیت، خزمەتێکی گەورەت دەکەن، خۆت بە خۆت دەناسێنن، تێتدەگەیێنن: کورد یانی چی کورد بوونیش دەکاتە چی!

خۆ ئەو کەسانەی لە محمودیان بیستبوو هەرگیز ئەو روخسارەی لەیاد ناکەن کاتێ کە دەیگێڕایەوە:

(- شەوێکێ سێ کەسیان جیا کردینەوە، تەنها دەرپێیەکی کورتمان لە پێدا بوو پاش دەست و چاو بەستن، سواری سەیارەیەکیان کردین، بە دەنگی تایەی سەیارەکە زانیمان لە جادەی قیر دەرچووین، گەیشتینە شوێنێک، دایانگرتین دەست و چاویان کردینەوە، چاڵیان پێهەڵکەندین، مغاویرەکانی مەدرەسەی قتال دەوریان داین، بەحەربە بۆمان دەهاتن فێری پیاو کوشتنیان دەکردن، نازانم چ هێزێ بوو هانی دام،رامکرد گەلێ تەقەیان لێکردم، بە دوامدا دەهاتن و تەقەیان دەکرد، تا بە بلاجکتۆر بۆم دەگەڕان و تەقەیان دەکرد، نازانم چۆن دەرباز بووم، بەرەبەیان — بەڕاکردن — گەیشتمە نزیکێ ئاوەدانییێک پاش ئەوەی- خێرەو مەندەکان — بەسەرهاتەکەیان بیست، جل و بەرگیان دامێ و..)

محمود لە گێڕانەوەی بەسەرهاتەکەیدا سەرتاپای ئارەقی دەردەدا..

خێرەومەندەکانیش کە جل و بەرگیان دابووێ دەیانووت:

(- شتێ بوو لە نێو دەرپێیەکی سپیدا دەجووڵایەوە.)

ئەمانیش لە قسەکردندا، زمانیان تێکێ دەئاڵاو رەنگیان زەرد هەڵدەگەڕا!

ئەمە بەسەرهاتی تەنها کەسێکی دەرباز بووە، هەزاران بە سەرهاتی کەسانی دەرباز نەبوویش لە نێو لیستەکانی (هەیئە) دا چاوەڕێی رۆشنایین، تا پڕ بەدەم تفێکی خەست لە سەدەی بیست و قانون و بەزەیی و هەرچی شتێکی وڵاتە یەکگرتووەکان هەیە بکەن، و پێیان بڵێن: ئەم کارەی رژێمی ئێمە میراتی وڵاتانی ئێوەیە.. ئێوە دەزانن و بێدەنگن، ناوێرن دەنگتان بەرزکەنەوە چونکە تاوانی ڕژێمەکانی خۆتان ئاشکرادەبێت.

(هەیئەی تەحقیقی کەرکوکێ) نموونەیەکی چکۆڵەی بەرجەستە بووی حکومەتەکانی ئێوەیە.

لە وڵاتی ئێمەدا ئینسان دەکوژن، لەبەرئەوەی:

کوردن، خەتەرن، وەحشین، سبەینێ جیادەبنەوەو دەوڵەت دادەنێن.

حکومەتانی ئێوەیش، گەر هیچ بیانوویێکیان دەس نەکەوێ ئەوا دەکوژن و پاشان تاوانێکیان بۆ دەدۆزنەوە، هەر هیچ نەبێ بە تاوانی ئەوەی (خەون دەبینن) لەناو دەبرێن، بۆ لەلای حکومەتەکانی ئێوەیش (خەو بینین) کودەتا نییە بۆ سەر حکومەت و دەوڵەت و رەئیس؟!

خۆشبەحاڵت ئینسانی سەدەی (هیچ)

قوربەسەرت ئینسانی سەدەی (بیست) و سەدەکانی داهاتوویش.

*

فەرەیدون خەمی تەعزیبی نەبوو، سڵی لە لێدان نەدەکردەوە، نزیکەی هەشت مانگە لەو ژوورەدایە، زۆر شتی لا گۆڕاوە، هەندێ جار

خۆی بە کەم دەزانی گەر کەمیان لێدابا بتڵ تێ برین و نینۆک کێشان و بە پانکەوە هەڵواسین، چەند جارێ خۆیان بە فەرەیدون تاقیکردەوە.. ئەم تەعزیبەی جەستەی هەر هیچ نەبوو، تەعزیبێکی گەورەتر، ترس و خەمێکی لە ئەندازە بەدەری بۆ دروست کردبوو، ترس چینەی لە نێو دڵیدا دەکرد، خەم بەوردە دەمارەکانیا هات و چۆی بوو و دواشانەکانی لەشی بەسەر دەکردەوە. ترسی ئەوەی هەبوو بیکوژن، چونکە لەماوەی ئەو هەشت مانگەدا هەژدە کەسیان لە ژوورەکەدا بردە دەرێ! سیانی دیش لە ژێر تەعزیبدا مردن، ژوورەکەیش هەر پڕ دەکرایەوە.

فەرەیدون خەمی مردنی نەبوو بەڵام خەمی ئەوەی هەبوو سەرباری ئەو وەزعە دەروونییە نالەبارەی کەکەس لەو ژوورەدا نەیدەدواند بکوژرێ، خەمی ئەوەی هەبوو لەسەر هیچ دەکوژرێ. ڕۆژێ چەند جارێ بەخۆی دەووت:

- هیچم نەکردووە.. رەنگە هەر لەبەرئەوەی هیچم نەکردووە بمکوژن!

خەمێکی گەورەش ئالابووە خەوو حەسانەوە کەمەکانی هەر کە سەیری بەندەکانی ژوورەکەی دەکرد، ئێرەیی پێ دەبردن

— هەر یەکەو لەسەر شتێکی پیرۆز گیراون، گەر لە ناویش چن، دەبنە مایەی شانازی کەسوکاریان، تەنها من نەبێ کە نازانم لەسەر چیو بۆچی گیراوم.

فەرەیدون پڕ بە دڵ حەزی دەکرد، یەکێ لە هاوڕێکانی دەرێی بگرن، بیهێننە ئێرە، ئیعتراف لەسەر ئەم بکات، تا ئەمیش بتوانێ لە نێو دانیشتنە بێدەنگەکانیدا، بێدەنگییەکی پڕ مانا بوی خامۆشییەکەی وەدەست بێنێ.

فەرەیدون بە چاوێکی تێکەڵ لە ئێرەیی و سۆزەوە سەیری یەک بەیەکی بەندەکانی دەکرد.

(- ئەوە ئەحمەدە دەمانچەی پێگیراوە. ویستویەتی جاسوسێ بکوژێ. رەنگە هەر چەن رۆژێکی دی لێرەدا بمێنێتەوە دەیبەن بۆ موسڵ.. نا .. ئەبو غریب.. نازانم بۆ کوێی دەبەن. گرنگ ئەوەیە دەزانێ لەسەر چی ئیعدام دەکرێ..ئەوە مام رەشیدە تەمەنی شەست ساڵە، تەتەرە، پەراسووی نەماوە نەیشکێنن، هەر گاڵتە بە جەلادەکان دەکات..ئەوە عومەرە سێ کەس زیاتر ئیعترافیان لەسەر کردووە.. هەموویان شتێکیان هەیە تەسکینی بەدڵە ڕاوکێکەیان ببەخشێ.

کە ئەم خەمانەی گەمارۆی فەرەیدونی دەدا دەیویست پڕ بەدەم هاوار بکات، کوڕینە منیشی تێدام، منیش یەکێکم وەکو ئێوە ئاگرم، ئامانم بۆ داگیر کەر نیە.. کەچی ئەم شتانەی هەر لە دڵی خۆیدا دەووت، رۆژ نەبوو دەیانجار خۆی نەدوێنێ (منیش ئاگرم ئاگر)

*

ئەوەندە خۆی دواند، تا لەخۆی کەوتە گومانەوە.

(- جا ئەگەر ئاگر بم، خۆ دەبێ کەسێ پێم بزانێ.. جارێ دوژمنەکەم ئەو حیسابەی بۆ کردووم (کوردە، مادامێ لەگەڵ خۆمدا نییە، دیارە ناحەزە!) هیچ حیسابێکی تری بۆ نەکردووم..بەندەکانی ژوورەکەیش چ حیسابێکم بۆ ناکەن. هەر هیچ حیسابێ..

- ڕۆژ بە ڕۆژ ئەم گومان لە خۆ کردنە رەگی لە دەروونیا دادەکوتا، حەزی دەکرد سەرلەنوێ تەحقیقی لەگەڵدا بکەن، تا ئەمیش پێیان بڵێ:

ئا منیش هەوم! تێدام!

گەلێ خۆی دەخواردەوە رۆژگاریش هەر نەدەگوزەری. جار جارێ بەندەکانی ژوورەکەش چپە چپێکیان دەکرد نەیاندەهێشت ئەم گوێی لێ بێ، ئەم کارە وای لێدەکرد وەک خاینێ وەک جاسوسێ سەیری خۆی بکات.

(- ئەی ئینسان ئەوە نییە وا دەیبینین، چاوی خەڵکیش ئاوێنە نییە؟. حەقیقەتی ئینسان لە ئاوێنەی چاوی خەڵکیدا رەنگ دەداتەوە، ئینسانەکەیش رەنگدانەوەی خۆی چۆن ببینێ ئاوهایە! وانییە.)

ئەمە یەکێ لەو قسانەی فەرەیدون بوون کە لەئەوپەڕی بێ ئومێدیی بەرانبەر بەهیام، بە خەجێی وتبوو، خەجێش وەڵامی دابووەوە.

(- نەخێر ئینسان ئەوەیە وا، نایبینن)

ئەو سەردەمە قسەکەی خەجێی پێبەجێ بوو، بە قسەیێکی پوخت و رێکوپێکی دەزانی کەچی لەم ماوەیەدا گاڵتەی بە خەجێ و بە قسەکەی خەجێ دێتەوە.

*

بووە دە مانگ فەرەیدون لە (هەیئەی تەحقیق) ژیانێکی تێکەڵ لە گومان و ترسی بەسەر دەبرد، چ ئاگایێکی لە دەرێ نەبوو، نەیدەزانی چ بووە؟ کێ ماوە؟ هەندێ جار دیمەنی هیام وەک بروسکێک بەبەر چاویا تێدەپەڕی، سووکە بزەیێک دایدەگرت لەبەر خۆیەوە دەیووت:

(- هیام! تۆ بڵێی بزانێ ماوم، ئێ جا، زانی یانی چی؟ چۆن یانی چی! هە.. تۆ بڵێی بیبینمەوە؟ تۆ بڵێی هەر هیامەکەی جاران بێ؟ باوەڕ ناکەم.. حەتمەن ئەویش ماندوو دەبێ چاوەڕوانی مانگێ، دوان سیان، دە، شەکەتی دەکات دیارە بۆ خۆی ... نا..نا.. باوەڕ ناکەم.. جا بۆ باوەر ناکەم؟ تاکەی خۆم بخەڵەتێنم؟ ئافرەتە ئافرەت! دڵی سەگیان لە سنگدایە.. ئەوە بۆ لە هیچە دڵ پیس دەکەم؟! دیارە ئەم شوێنەو ئەم وەزع و حاڵەیە وای لێکردووم ئاوها بیر بکەمەوە.)

ئەم بیرکردنەوەیەش دەردێکی دی بوو، ببووە سەرباری خەمەکانی دیی، رۆژ بە ڕۆژیش ئێرەییەکەی بۆ هاوژوورەکانی دەبووە رق، رقێکی ئەستووری بێئامان، بەتایبەتی لەو کاتانەی کە کەسێکی تازەیان هێنابا بۆ ژوورەکە، یەکسەر ئەوان لە پەنایێکدا هەندێ شتیان دەچپاندە گوێی تازە هاتووەکە.

(- ئێستا باسی منی بۆ دەکەن، پێی دەڵێن ئاگات لەو کورە بێ، ئێمە کەسمان نایدوێنین، خۆیشی قسە لەگەڵ ئێمەدا ناکات، ئاگات لێی بێ،) دوور نییە پێی بڵێن

جاسوسەو حکومەت بۆ جاسوسی ناردوویەتە ئێرە...

(- ئەم سەگبابانە کەی تێدەگەن منیش — ئاگرم-!)

هەندێ جار کە زۆر بە روخساریا دەردەکەوت، ئەوانیش هەستیان بە رقەکەی دەکرد، زیاتر خۆیان لێ دەپاراست، لێی دوور دەکەوتنەوە، تەنانەت رێیان بە خۆیان نەدەدا سەیری روخساریشی بکەن.

فەرەیدون لە ژوورێکی هەشت نۆ مەتریدا، لە نێو سی چل کەسدا غەریبێ بوو قەد لەخەونیشا غوربەتی ئاوهای نەهاتبووە بەرچاو.. هەر هەموو شتێ لە مێشکیدا سەرەو ژێر بوون، گومانی لە پاکترین شت دەکرد، بۆ پیسترین شتیش پاکانەی دەهێنایەوە، هیامیشی لا ببووە دەسکەلای گومانەکانی:

(- هیچ و پووچە، خوا دەزانێ ئێستا لەگەڵ چ کورێکدایە.. ئەی چۆن مەگەر کچی محمد ئەفەنی نییە؟ .. پێم وانیە لە ئاودەستخانەیش دا منی بێتەوە بیر.. کچی محمد ئەفەنییە!)

وردە وردە گومانی بۆ هاورێکانیشی دەچوو

(- کێ بەکێیە؟ کێ خەمی کێ دەخوات)

یەکەم رۆژ کە هێنایانە(هەیئە) پێی وابوو (هەیئەیش) بە تالیۆنێکە لە نێو جەرگەی دوژمندا بنکەی دامەزراندووە، هەر هەموو بەندەکانیش

شۆڕشگێرو پێشمەرگەن! بەڵام وردە وردە رەفتاری رۆژانەی هاوژوورەکانی وای لێکرد (هەیئە) بە (هەیئە) بزانێ، لە دڵی خۆیشیدا بە هاوژوورەکانی دەووت:

(- کەرو گەوجن.. ئەمانەن میللەت رزگار دەکەن.. ترحێو!)

لە دەلاقە چکۆڵەکەی گومانیەوە، دەیڕوانیە هەموو شتێ، هەندێ جاریش سووکە بلاچەیێک مێشکی رۆشن دەکردەوە:

(- تۆ بڵێی محمد ئەفەنی داوێکی بۆ تەنی بم، شتێکی بۆ دروست کردبێتم، خۆ زۆر کەس پێیان دەووتم:

کوڕە وازبێنە، تۆ لەگەڵ محمد ئەفەنی دەرنابەیت واز لە کچەکەی بێنە، محمد ئەفەنی حکومەتە حکومەت!

کە ئەم گومانە بە مێشکیا گوزەری دەکرد، سەد ئەوەندەی پێشوو رقی لەخۆی دەبووەوە، هاوژوورەکانی وەک درندە دەبینی سبەینێی نادیاری دەهێنایە بەرچاوی خۆی گوێی لەو دەنگانەی سبەینێ دەبوو کە هەندێ کەس بە تەوسەوە پێی دەڵێن:

(- ئا، لەسەر سیاسەت حەپس کرا.. بەیاننامەی هیام خان و پەیڕەوی ناوخۆی مێ بازیان پێگرت!)

(-کوڕە! کەی پیاوە.. رەفیقی ئەو ملیۆنی ئافرەت بە نەختێ خاکی بەرپێ منالە کوردێ ناگۆڕێتەوە.)

(- خەباتێکی جوان و ئاسان کردییە قارەمانی سجن!)

(- جا ئیعترافی لەسەر چی کردبا. خۆ لە ژێر داردا بیانکوشتبا نەیدەوێرا بڵێ ماچێکم کردووە.. چونکە هەر نەیوێرا ماچی بکات!)

- هەر بە قسە زلەکان و گەرم و گوڕییەکەیەوە دیار بوو چ فشەکەرێکە!)

- ئیتر خۆی قسەی دیی بۆ خۆی دروست دەکرد؟

(-دوور نیە پێم بڵێن: دەستی لەگەڵ محمد ئەفەنی تێکەڵ کردووەو محمد ئەفەنیش شەرتی خستووەتە بەر

جاسوسی لەسەر کوردان بکات ئەوجا رازی دەبێت کچەکەی بداتێ!!)

گەلێ جاریش حیسابەکەی بە توند تر دەگرتەوە، زیاتر دەستی لەسەر خۆی دادەگرت:

(- هەر لە ئەوەلەوە دیار بوو کە چەند هیچ و پووچە، توخوا کەسێ هەر بە ئاستەم دەمارێکی پیاوەتی تیابێ، رێ بەخۆی دەدات دەستی محمد ئەفەنی ماچ بکات! ئا.. ئەویش ئەگەر رازی بێو بیداتێ، خۆ دەبێ دەستی ئەو پیاوە ماچ بکات!)

- کەسێ پیاو بێ لەبەر خاتری کچێ، دەستی...!)

خۆ دواندن و بەدگومانیەکەی هەر زیادی دەکرد، وای لێهاتبوو، بەیانی تا نیوەڕۆ رقی لە دەوروبەرەکەی دەبووەوە، نیوەڕۆیش تا شەو رقی لە هەموو دنیا دەبووەوە، شەویش تا بەیانی رقی لە خۆی

دەبووەوە، بە رق دەژیا، کینەی لەگەڵ هەوادا هەڵدەمژی، بوغزی لەگەڵ (سەمونەکەیدا) دەخوارد، جار جارێکیش بە خۆی دەوت..

(کەی من فەرەیدونەکەی جارانم!)

بۆ ئەوەی زیاتر لەخۆی ورد بێتەوە بەخۆی دەووت:

(- بۆ فەرەیدونەکەی جاران چۆن بوو؟)

زەردەخەنەیەکی کاڵ دەنیشتە سەر لێوانی و دەیووت

(-کەرێکی دڵساف، ساویلکە، بێئاگا لە دەوروبەر، وایدەزانی هەموو کەسێ وەکوو خۆی وایە.. حەیفێ فەرەیدون درەنگ تێگەیشتی کە وانیە ئای فەرەیدون کە ساویلکە بوویت.. شەوت دەدایە دەم ڕۆژەوە، لەم کۆبوونەوە بۆ ئەو کۆبوونەوەراتدەکرد، پیتاکت کۆدەکردەوە، موغامەرەت دەکرد، بۆ کێ؟ بۆ کورد.. ئەی ئەوە نییە کوردان بە چ چاوێکی ڕێزەوە سەیرت دەکەن.!)

ئەوەندە نەمابوو ئەسپێ مێشکی فەرەیدون کون بکات- یا وا هەستی دەکرد- زەردو لاوازتر دەبوو، کەم خوێنیەکەی رێشکەو پێشکەی بە چاوانی دەکرد، هەمیشە گێژ بوو و سەری دەسوڕا، زۆر جار خۆی بە پێوە بۆ نەدەگیرا، بێتاقەت تر دەبوو، باری دەروونیشی لە خراپەوە بۆ خراپتر دەچوو، لە شەوێکدا دەیانجار رادەپەڕی، هەندێ شەویش بەدەم خەوەوە قسەی دەکرد، مۆتەکە دەنیشتە سەرسنگی،، خەونی جۆراوجۆرو ترسناکی دەبینی، گەلێ جار هەر لە خەودا بە توندی دەینەڕاند (من جاسوس نیم) هەر بەنەڕەکەی خۆی وەخەبەر دەهاتەوە.. لەم ڕۆژانەی

دواییدا بێ هیچ رووداوو هۆیێک، هۆن هۆن فرمێسک بە چاوانیا دەهاتە خوارێ، چ کەسێکیش نەدەچووە لای، چ پرسیارو دڵنەواییکیان نەدەدایەوە، کەس تاقەتی ئەوەی نەبوو گوێ لە چ شتێکی بگرێ، ئەسپێ ڕێی هەموو شتێکی گرتبوو، ئاسایی بوو کەسێ بە چنگێ، ئەسپێ لەسەرو ریشی خۆی دەربێنێ.

فەرەیدون تا درەنگێ لە گۆشەییێکدا دادەنیشت، ئەسپێی دەگرت و نەیدەکوشت، دەیدواندن، بە منگە منگەوە دەردە دڵێ خۆی بۆ دەگێڕانەوە، باسی خۆی و دنیای ئینسانی بۆ دەکردن، پاشان بە ڕیز دایدەنان، کۆی دەکردنەوە، لە نێو لەپی دەستیا هەندێ هەڵبەزو دابەزی پێدەکردن، پاشان هەڵیدەدانە بنمیچەکە، لەوێشەوە وەک باران دەهاتنە خوارێ، ئەمەی بۆ ئەوە دەکرد بەڵکو یەکێ لە هاوژوورەکەی ناڕەزایی دەربڕێ، تا مشتومڕێکی لەگەڵدا بکات، گەر پێویستیشی کرد شەری لەگەڵ بکات، بەڵکو دەیانبەن و سەرلەنوێ تەحقیقیان لەگەڵ بکەن و ئەمیش بۆ (هەیئە)و (خۆی) و هاوژوورەکانی بسەلمێنێ کە ئاگرە!! کەچی کەسێ قسەی نەدەکرد، تەنها بە لاچاوەوە سەرنجیان دەدا و بەس! چ شتێکیش هەندەی سەرنجی هاوژوورەکانی کاری تێنەدەکرد، دەتووت تیری ژەهراوی تێدەگرن، لە لای خۆیەوە پیشی دەخواردەوە، هەر ئەوە بوو نەدەتەقی، شەوانیش بێ هۆ دەگریا، ئەسپێی کۆدەکردەوە، دەیدواندن، هەڵبەزو دابەزی پێدەکردن، ئەم کارانەی بێ کاردانەوە دەمانەوە، بێدەنگێ، هاوژوورەکانی دەنووستن، یا خۆیان

دەکردە خەو، ئەم هەر بێدار دەبوو.. شەوێکیان خەونێکی دوو جار لەسەر یەک بینی، لە خەویا ببووە تانجی و قسەی دەکرد، نیوەشەو بوو، ڕاپەری، ترسا، زۆر لە خەوەکەی ترسا، بە هەر جۆر بوو خەوتەوە، دیسانەوە خەوی بینیەوە، ببوە تانجییێکی دوورەکێ، گازی لە لاق و لەتەری خۆیشی دەگرت، قروسکەییێکی سەیری لێبەرز دەبووەوە، لە دەنگی قروسکەکە وەئاگا هاتەوە، ئیدی خەوی لێ نەکەوتەوە. نەیدەزانی چ بکات.. هەر زۆر پێویستی بەوە بوو کەسێ گوێی لێ بگرێ!

*

لە دەرێی ژوورەکە- ئاشبەتاڵ ببوو-.

هەواڵی ئاشبەتاڵ گەیشتبووە هەموو دنیا، ئیستگەکان هەر یەکەو بە جۆرێ باسیان دەکرد، پاش ئاشبەتاڵ بە دە دوانزە رۆژێ (عەفو عام) شمولی تەوقیفەکانی (هەیئە) شی کرد بەر لەوەی بەریان دەن، هەموو شتێکیان بۆ گۆڕین، خواردن، جل و بەرگێ، جێگا، سەرتاشی تایبەتیان هێنا، سەرو ریشی هەموویان تاشین، لفکەو سابون و خاولی دابەش کرا بەسەریان، ڕێ یان درا بە کەیفی خۆیان خۆ بشۆن، رۆحێکیان هاتە بەر، قیت بوونەوە ، بە وردییەوە دیقەتی یەکدییان دەدا، ئەوەندە گۆڕابوون، هەر ئەوە بوو یەکدییان دەناسییەوە، لە نێو جلو بەرگە نوێیەکانیادا ئۆقرەیان لەبەر بڕابوو، لە جاران زیاتر لەشیان دەخورا، بەرانبەر

بەیەکدی بەسەرو روخساری یەکتر پێدەکەنین، بەندەکان واقیان وڕمابوو، نەیاندەزانی چ بووە، وا لە پڕ هەموو شتێکیان گۆڕا.

عەسکەرەکانی یاساوڵ قسەو رەفتاریان بە تەواوەتی گۆڕا، گەر یەکێ لە بەندەکانیان بانگ کردبا لەبری ئەوەی پێیان وتبا (ئولەک) دەیانووت: کاکە.. عیونی کاکە ..بەلا زەحمە..

سەرباری ئەم وەزعەشیان، کەسیان چ قسەیێکی لەگەڵ فەرەیدون نەدەکرد.. چ نەمابوو دیق بکات، ناچار بوو بە دەم عەسکەرەکانەوە پێبکەنێ و لە فرسەتێکدا بێهیچ موناسەبەیێک بە عەسکەرێکی وت (صباح الخیر)هەندێ قسەیشی کرد، دەیویست قسە بکات، قسەو بەس، باسی هەر شتێ، هەر قسە بێ، هەندێ گوییان لێگرت، قسەکانی سەیر بوون، گەیاندیانە ئەفسەرەکان. فەرەیدونیان جیاکردەوە، بۆ چەند سەعاتێ بردیانە ژووری ئەفسەرەکانەوە، هیچیان دەربارەی وەزع بۆ باس نەدەکرد، ئەویش دەیویست خۆی قسان بکات شکات و ناڕەزایی بوو بۆ هاوژوورەکانی، زۆر زۆری پێخۆش بوو کە دەیبینی ئەفسەرەکان بە وردی گوێ بۆ قسەکانی شل دەکەن:

ئەفسەرێک پێی وت:

- فەرەیدون تۆ کوڕی چاکیت.

زۆری پێ سەیر بوو، ساڵە وەختێکە قسەی نەکردووە، قسەیان لەگەڵ نەکردووە، تەنها جنێویان پێدەدا و هەڕەشەی کوشتنیان لێ دەکردو پێیان دەوت: (اعترف) ئەوە ئیستە لە پڕ پێی دەڵێن، تۆ کوڕی چاکیت،

فەرەیدون سەیری سەراپای خۆی دەکردو لەخۆی ڕادەما، دەست و پەنجەی خۆی دەدایە بەر زەین و سەیری دەکردن، لەبەر خۆیەوە دەیووت:

(بە ڕاست من کوڕی چاکم..ئا.. ئەی ئەوە نییە وام پێدەڵێن!)

ئەفسەرەکە وریا بوو، وەک ئەوەی ناخی فەرەیدون بخوێنێتەوە، ئاوها بە بڕوا بە خۆبوونەوە، پێی وت:

- فەرەیدون.. عەفو، کاک فەرەیدون، لەبەر ئەوەی تازە بۆمان دەرکەوتووە تۆ بە ئیشتباه گیراویت، بەراستیش ئەزیەتت زۆر بینیوە، وابزانم دەشزانی ئێمە واجبمانە..

- ئێ..؟

- دەمانەوێ لەبری ئەو ئەزیەتە پاداشتت بدەینەوە!

- پاداشت؟

- بەڵێ.. پاداشت.. ئەی ئەوە نییە پێت دەڵێین لەسەر هیچ و بە ئیشتباه گیرا بوویت.. بۆیە دەمانەوێ پاداشتت بدەینەوە.

وەک لە خەودا بێقسان بکات یەکدوو جار بە نووزەوە وتی:

- لەسەر هیچ گیرابووم.. هیچ بووم.. هیچ ..یانی هەر هیچ بووم..

- ئەفسەرەکە زۆری ماوە نەدایێ..

- بەر دەبێ.

- بەردەبم؟ چۆن؟

- جارێ پێت ناڵێم تا..

- تا چی؟

- بەڵێنم بدەیێ کە..

- کە، چی؟

- ببیتە کوڕێکی چاک!

- ئەی کوری چاک نیم.. ئەی ئەوە نییە خۆت دەڵێی: کوڕی چاکیت!

- مەبەستم ئەوەیە، هەندێ شت هەیە تا ئێستا بە چاکی نایزانیت، دەمەوێ حاڵی بیت و بزانیت.

- چین ئەو شتانە؟

- پەلە مەکە.. هەموو شتێکت بۆ باس دەکەین.. جارێ یەکەم، تۆ چەند ساڵی تر دەژیت؟

- نازانم .. بۆ؟

- دەزانم نازانیت.. با بڵێین چل ساڵی تر دەژیت.. خوا بکەم سەد ساڵت عومر بێت.. مەبەستم هەر چل پەنجا ساڵێکی تر، دنیات لا خۆشدەبێ.

- تێناگەم .. نازانم، حاڵی نابم.

- ئەڵێم ئەوپەڕەکەی پەنجا ساڵی تر دەژیت.

- رەنگە وابێ، یا واش نەبێ.

- تۆ وایدانێ.

- بۆچی؟

- نەمانووت پەلە مەکە.

- باشە فەرموو..

- ئێ .. ئێستا حاڵیت دەکەم.. من لە خۆرا ناڵێم تۆ کوڕی چاکیت.. ئەم ماوەیە ئێمە بەوردی موراقەبەی تۆمان دەکرد.

- لێرەشدا موراقەبە؟

- بەڵێ ئەی چۆن؟ بۆ تۆ ئێمە بە چی دەزانیت.

- حکومەت.

- ئێ حکومەت دەبێ حکومەت بێ.. ئاگای لەوردو درشت بێ.. ئەی چۆن وانییە؟

- با.

- باشە.. پاش موراقەبە، بۆمان دەرکەوت تۆ جیاوازیت.. وەکو ئەوان نەبوویت.. ئێمە موراقەبەی هەمووتانمان دەکرد.. تۆ دەزانی ژوورەکەتان دەیان (لاقیتەی) تیادایە؟ ئێ بەهەر حاڵ تۆ جیاواز بوویت، ئەوان زۆر...

فەرەیدون پێی وابوو (ئەفسەرەکەیش) وەکوو ئەم رقی (لەوانە) زوو قسەکەی لە دەمی ئەفسەرەکە بری، بەڵکو بەرەوانی گوێی لێبێت، پێی بڵێت ئەوان هیچ و پووچ و بێ عەقڵ و بێ ئەدەب بوون بۆیە بە پەلە وتی:

- زۆر چی؟ ئێوەیش دەیانناسن.

- ئەی چۆن.. بەڵام گوێ بگرە، ئێمە کارێکت بۆ دەکەین، کە بتوانی بە ئاسانی هیواکانت وەدی بێنیت.

- چۆن؟

- ناتەوێ، کەس پێت نەوێرێ؟

- بەڵێ.

- ناتەوێ ئینسانێکی موحتەرەم بیت؟

- بەڵێ .. دەمەوێ..

- کەواتە خزمەتی وڵاتەکەت بکە.

- چۆن؟ من هەر فیداکاری وڵاتەکەمم.

- باوی ئەو قسانە نەماوە.. ئێمە بەکردەوە کارمان دەوێ.

- چۆن؟ چی بکەم؟

- یەکەم، ئەو تاوانە بێ سەرو بەرانەی لە ژوورەکەدا بۆیان ساز دابووی بەدرۆ بخەوە.

- تاوان؟ چ تاوانێ؟!

- حەز دەکەم بزانیت ئێمە گەوج و گەلوڕ نیین، چ شوێنێک نییە ئێمە کەسانی خۆمانی تێدا نەبێ.

ئەفسەرەکە هەندێ خۆی قیت کردەوە، نەختێ گڕی بە دەنگی خۆی دا، داوێکی وەستایانەی بۆ سازدا.

- عەسکەرێکی ئێمە، بە ئەمری ئێمە، خۆی وا نواندووە کە سەر بە کوردانە کاتێ هاوژوورەکانی دەبرد بۆ ئاودەستخانە، لە پەناوە

دەنگوباسی پێدەگەیاندن، ئەوانیش بە دەمی ڕاپۆرتیان بۆ دەرێ لەسەر دەدایت.

- ڕاپۆرت؟ بۆ دەرەوە؟

- ئا .. ڕاپۆرت، حەز دەکەی بزانیت ڕاپۆرتەکان چی بوون؟

- ئا .. بەڵێ زۆر حەز دەکەم.

- باشە ئەوە بۆت باس دەکەم ، بەڵام شەرتم هەیە.

- چییە؟

- بەهیچ جۆرێک ، نابێ خۆت وا بنوێنی کە شتێ دەزانیت، باشە؟

- بەڵێ باشە.

- وەعد!

- وەعد بێت.

- گوێ بگرە، ئەمە ڕاپۆرتەکانیان بوو: فەرەیدون جاسوسی حکومەتە! لە تەوقیفدا جاسوسیان بۆ دەکات.

- ئاوها!!

- شتی تریش.

- هێشتا شتی تریش.

- بەڵێ. ڕاپۆرتێکی دییان وابوو: ئاگاداری ڕەفیقەکانی فەرەیدون بکەنەوە، با کەسیان لە شاردا نەمێنن، هیچیش لە ماڵەکانیاندا نەهێڵن.

- ئای بێ شەرەفینە!

ئەفسەرەکە زۆر وریا بوو بۆ ئەوەی مەبەستەکانی خۆی بێنێتە دی، لە شێوەی توورە بووندا وتی:

- جنێویان مەدەیێ.

چاوەڕێی ئەوەی دەکرد فەرەیدون بڵێ بۆ، کە بێدەنگ بوو، ئەفسەرەکە پێی وت:

- زۆربەیان پیاوی خۆمانن.. ئێمە رازی نابین، بە دۆستی موخلیسی ئێمە جنێو بدرێ.. ئەی چۆن ئێمە لە هەموو حاڵەتێکدا پشتی دۆستی خۆمان دەگرین.

- عەفووم بکە.

- ئەفسەرەکە بۆ ئەوەی زیاتر فەرەیدون بخاتە نێو داوەوەو زیاتریش چەواشەی بکات، بە باریکی دیدا بۆی چوو.

- من غەڵەت بووم!

- بۆچی قوربان، عەفووم بکە.

- مەبەستم ئەوە نییە.

- ئەی؟

- وامزانی زۆر زیرەکی، کەچی .. بە ساڵێک ئەم شتە بە سیتەت نەزانیوە، نەتزانیوە، کێن ئەوانەی پیاوی ئێمەن، یا ئەو عەسکەرە کێیە؟

- ئا .. ئەو عەسکەرە کورتە باڵایە..

نەیهێشت قسەکەی تەواو بکا پێی وت:

- ئافەرین. خۆیەتی.. ئافەرین.

- باوەڕت هەبێ، دەمزانی، ئا .. هەستم دەکرد ڕاپۆرتم لەسەر دەنووسن، دەشمزانی ئەو عەسکەرەیش پەیوەندی یان لەگەڵ دەکات.

- ئافەرین.

- باشە ریم دەدەن پرسیارێ بکەم؟

- فەرموو.

- عەسکەرەکە ڕاپۆرتەکانی دەگەیاندە دەرێ.

زوو ئەفسەرەکە لە مەبەستی فەرەیدون گەیشت، ویستی لە کەمترین ماوەدا هەرچی گومانێکی فەرەیدون هەیە، هەر هەمووی لا بکاتە قەناعەت، ملیوانی کراسەکەی ڕێکخست بە دەنگێکی گەلێ جدییەوە وتی:

- ئەی چۆن. یەکێ بەیەکی هاوڕێکانتی تێگەیاند..

- ئاوها

کە ئەفسەرەکە هەستی بە رەنگێ تێکچوونی فەرەیدون کرد، زیاتر دەستی داگرت:

- نەک هەر ئەوەندەو بەس، بەڵکو لە دەرێش بەیاننامەی لەسەر دەرکردوویت، ئاگاداری خەڵکەکەیان کردووەتەوە کە: وریا بن فەرەیدون جاسوسی حکومەتە..

- بڵێ ئاوها..

- بەداخەوە (ئێستا) ئەو بەیاننامەیەم لەبەر دەستدا نیە تا پیشانتی بدەم، بەڵام خەمت نەبێ و پەلە مەکە، پاشان دەیبینی و پێشت

دەڵێین، کام هاوڕێت لەسەریەکێ ڕاپۆرتی لەسەرت دەنووسی و داوای دەکرد، لە (دەریوە) بەیاننامەی لەسەر دەرکەن.

- باشە.. ئێوە ئەوان دەناسن.. یانی هاوڕێکانم دەناسن؟

- ئەی چۆن.

- باشە بۆ تا ئێستا نەتانگرتوون؟

- ها .. حکومەت ئیشی خۆی هەیە.. یەعنی حکومەت.. پێویست ناکات.. بەڵام مادامێ تۆ (کوڕی چاکیت) پێم وانییە لە هەموو لایەکدا قسە بکەیت.. یەعنی، هەندێ لە هاوڕێکانت برادەری ئێمەن!

- باشە تۆ وتت عەفوو، جەنابتان وتتان: بە غەڵەت گیراویت، کەچی هەموو شتێ دەربارەی من دەزانن.

- مەبەستم ئەوە بوو، یەعنی تۆ شتێکی وات نەکردووە، خەتەر نەبوویت، یەعنی کۆبوونەوەو.. ئەمانە ئەوەندە موهیم نین.

نەک تەنها ئەفسەرەکە، گەر کەسێک بەر لە ساڵێ فەرەیدونی لە دووریشەوە ناسیبا قەد باوەڕی بەم وەزعەی نەدەکرد کە هەندە گەمژە بێت ، پێی وا دەبوو یا ئەمە فەرەیدون نیەو کەسێکە لە فەرەیدون دەچێ یا بەنج کراوە. ئەفسەرەکە هەندەی ماوە بە فەرەیدون نەدا، فکر بکاتەوە.

- چیت وت؟

- بۆچی؟

- یانی ناتەوێ بەختەوەرانە بژیت؟

- بۆ نە ء.

- دەی.

- چی بکەم.

- ئەمە قەڵەم و کاغەز.. فەرموو بنووسە، بەخەت و ئیمزای خۆت.

فەرەیدون حەزی بەم زمانە نەکرد، حەزی دەکرد وەک سەرەتا لێی تورە بن، لێی دەن، ئەوجا ئیعتراف بکات، لەم خەیاڵەدا بوو دەنگی ئەفسەرەکە وەئاگای هێنایەوە:

- دەی..

فەرەیدون، تەنانەت ناوە نهێنیەکانی هاوڕێ و دۆست و ئەندام و لایەنگرەکانیشی بۆ نووسی، چەند کۆبوونەوەی کردووە، چی کردووە، هەر هەمووی نووسی و ئیمزای کرد. و کاغەزەکەی دایە دەستی ئەفسەرەکە، وتی:

- فەرموو..

- باشە.. ئافەرین.

- تەواو؟

- نەخێر.

- ئەی..

- پەلە مەکە، ئەمجارەیان ئێمە نووسراوێکی حازرمان هەیە، دەبێ تۆ ئیمزای بکەیت..

نووسراوێکی دایێ، ئەم چەند رستەیەی تیادا نووسرابوو:

(گوناهم لەسەر خۆم. تا ماوم ناچمە نێو هیچ حیزب و تاقمێکی دژ بە دەوڵەت. ئەگەر چوومە نێو هەر حیزبێکەوە، ئەوا حەق دەدەم بە دەوڵەت ئیعدامم بکات..)

بۆیە ئیمزام کرد.

فەرەیدون پاش ئیمزا کردن وتی:

- تەواو؟

- نەخێر..

- هێشتا ماوە؟

- ئەی چۆن .. دەبێ بنووسیت: لە هەفتەیێکدا بەلای کەمەوە سێ جار پەیوەندیمان پێوە بکەیت و ڕاپۆرتمان بۆ بنووسیت. بە تایبەتی لەسەر ئەو کەسانەی کە بوختانیان پیا کردوویت،

فەرەیدون ئەمەیشی نووسی.

ئەفسەرەکە دڵنیا بوو لەوەی کە فەرەیدونی لەداو ناوەو چ شتێ نەماوە پێی نەکات پێیوت:

- بەیانی هەمووتان بەردەبن.

- هەر هەموومان..

- بەڵێ.. هەر هەمووتان..

ئەفسەرەکە بە قسەیێک هەندێ گومانی نوێی لە ناخی فەرەیدوندا رواند.

- ئەوانی دیش هەر هەموویان بانگ کراون و قسەیان لەگەڵدا کراوە.. بەڵام ئەوان مەبەستم، هەندێکیانە وەکوو تۆ عاقڵ نین،، ئێمە ئەوەندە ئیعتمادیان لەسەر ناکەین، چونکە خۆت دەزانی.. عەیب نەبێ بێ عەقڵن.

*

هەر کە فەرەیدون گەڕایەوە بۆ ژوورەکە، هاوژوورەکانی، بە سەرنجێکی خێرا سەراپایان پێچایەوە. سەرنجەکانیان هەند تیژو رۆشن بوون، ناخی فەرەیدونیان سمی، شتە نەبینراوەکانی دەروونی، بەو سەرنجانە کەوتە سەر روخسارە رەنگبواردووەکەی هەندێ لە چاوە وردبین و دنیا دیدەکان، دوا پیتە نەنووسراوەکانی روویان خوێندەوە، لێی حاڵی بوون بە (مۆرسی) سەرنج یەکدییان حاڵی کرد..

فەرەیدون هەستی دەکرد سەرنجەکانیان تیشکدارەو شەوارەی دەکەن، چاوانی داخست، ئیدی توانای بینینی تیشکیان نەمابوو. هەر کە قسەی ئەفسەرەکەی وەبیرهاتەوە ئەوانیش هەر هی خۆمانن و.. خۆی هانداو بە خۆی وت:

- ئێوەیش وەکوو منن، منیش وەکوو ئێوەم.. بەکزی یەوە سەری بەرزکردەوە، بە سەرنجێکی گەلێ کز، سەیری هەموویانی کرد. سەرنجەکەی وەک نێچیرێکی برینداری بەتەڵەوە بوو، لە نێو (سەرنجە هەڵۆکانی) بەندەکاندا ئەمسەرو ئەوسەری دەکرد، پاڕانەوەی لێ دەباری، پێی وابوو هەر ئێستا بە سەرنج هەڵیدەلوشن و ونجڕ ونجڕی

دەکەن.. ترسا گەلێ ترسا، پڕ بە دڵ حەزی دەکرد بقیژێنێ،، ڕەنگی مردووی لێنیشت، پێی وابوو قیژاندوویەتیو کەس گوێی لێنەبووە، تووشی هەناسە بڕکێ بوو، وایدەزانی ساڵە وەختێکە سەرنجی دەدەن، مەیی بوو، بڵاچەی وەعدی ئەفسەرەکە هەندێ بەرچاوی ڕۆشن کردەوە، بەخۆیدا هاتەوە، خۆی گێڤەوە کرد، وەک تەحەدا، سەرنجە بێنازو تینەکەی، کردە پەیامێکی لاڵ، حەواڵەی ئەملاو ئەولای ژوورەکەی کرد. کەمتر لەسەد یەکی سانیەیەک، وەک پەشیمانێ بەکزی و کلۆڵییەوە گەڕایەوە نێو چاوەکانی. گەر ئەو سەرنجە زمانی هەبا، بێ شک دەیووت:

(ڕووی دەریم نەماوە! با هەر لێرەدا بم، مادامێ لە چاوانی تۆوە دەردەچم خەجاڵەتم. ناتوانم ڕۆشنایی ببینم، نا ، با هەر لێرەدا بم. وەک تۆ بەیادی ڕۆشنایی جارانەوە چاوەڕوان بم.. من وەک تۆ لە چاوەڕوانی بێئومێد نابم..

نەخێر چاوەڕوانی ڕۆشنایی ڕۆژی حیساب دەکەم، بۆ دواجارو بۆ ساتێ دەیبینم.. ئای ئەو ڕۆژەی جیادەبینەوە، چ ئازادو بێگەرد دەبم.

خۆ ئەگەر ئەو شوێنە نەبا، فەرەیدون بەخۆی و سەرنجیەوە دەبوونە پۆری خوراو، زۆر بە ناچاری سەری خۆی شۆڕ کرد، لە پەنایێکی ژوورەکە هەڵتوتا، متەقی لەدەم نەهاتە دەر، ئەوانیش پاش دەسڕێژی سەرنجی نەفرەت ئامێزیان هەروەک پێشوو حیسابی نەبوویان بۆ کرد!

شەوی ئەو ڕۆژە، دیوارەکانی ژوورە چکۆڵەکە ببوونە گوێ، چپەو وڕێنەو قسەی دڵی بەندەکانیان دەبیست، بەر لەم شەوەش بەسەدەها

شەو بوونەتە گوێ، گەلێ شتیان بیستبوو، بەڵام وەک ئەمشەو، هەر هەموو قسەکان پرسیار بێ، نەء، ئاە بووەو ناڵە، ئامۆژگاری کەسێکی ورە بەخش بووە، قروسکەی پەشیمانی داهێزراوان و بەرگە نەگرتووانی تەعزیب، بەخودا هاتنەوەو لێکدانەوەی جۆراوجۆر، خەون گێڕانەوەو نکە نکی تازە لە تەعزیب گەڕاوە: ئەمانەیان بیستووە نەک هەر پرسیار، کەچی ئەمشەو تەنانەت قسەکردنی نێو خەونی بەندەکانیش هەر پرسیارە! پرسیاری ئەوتۆی سەیر، لەو کات و شوێنەدا نەبێ هەرگیز بە خەیاڵی چ کەسێکدا نایێت، ئەم هەموو پرسیارانەش دایکێکیان هەبوو، دایکەش وردە پرسیاری دی دەزان، زاوزێیان دەکرد، زۆر دەبوون هەر زۆر دەبوون، پرسیارە دایکەکەش ئەوەبوو: چی ڕوویداوە؟

بەندەکان، هەریەکە بە جۆرە نەوازشێکەوە، ئەوە پرسیارەکانی ئەو پرسیارە زلەیان دەدواند.. لێکدانەوەی هەندێکیان وابوو:

(- دوورنیە بمانگۆڕنەوە. ئەی چۆن؟ ئەوا ئێمە لێرەدا ئاگامان لە دنیا بڕاوە، خوا دەزانێ (دەرێ) چ ئاگر بارانێکە. حەتمەن لە پتەو بوون و بەرەو پێشچووندایە، ئێستا لە چەندین شەڕدا سەرکەوتنی مەزنیان وەدەست هێناوە، سەدان ئەفسەریان بەدیل گرتووە، دوور نیە سووکە ئیتفاقێ لە بەیندا هەبێ بەندو دیلەکان بگۆڕنەوە.. دیارە شۆڕش ئاگای لە ئێمەیەو خەممان دەخوات، دوور نیە هەریەکێ لە ئێمە بە ئەفسەرێکی گەورە بگۆڕنەوە.. وایە.. ئەی چۆن. شۆڕش هەروا بووە، دەشێ پێشمەرگەیێکی نەخوێنەوار بە عەقید ڕوکنێ بگۆڕێتەوە..

مادامێ شۆڕش ئێمەی لە بیرەو خەممان دەخوات، نەکێ ساڵێ، بیست ساڵی تەمەنمان بە قوربانی تاقە پێشمەرگەییەکێ بێت.)

هی وایان هەبوو، لە نێو هەمان بۆچووندا بوو، بەڵام وای لێک دەدایەوە:

(- جا ئێمە چین؟ حەقی وا نییە شۆڕش ئەو ئەفسەرانە بە ئێمە بگۆڕێتەوە. حەقی وایە شۆڕش ئیستفادە لە تەجرەبەو شارەزایی ئەو ئەفسەرانە بکات. ئێمە گرنگ نیین، چاک وایە شۆڕش حیسابی شەهیدمان بۆ بکات. یا هەر نەفەرەمان بە عەسکەرێ بگۆڕێتەوە.)

هەر لە نێو هەمان بۆچووندا هی وایان هەبوو گەلێ تووڕە بوون:

(- دە وەرە توخوا پێشمەرگە شەڕ بکات، تا سەرکەوتنێ وەدەست دێنێ و چەن دیلێ دەگرێ، خوا دەزانێ چەندی لێ شەهید دەبێ.. نرخی ئەو ئەفسەرە بەدیل گیراوانە، خوێنی پێشمەرگەیە.. جا وەرە دڵت شەق نەبات، بە خوێنی پێشمەرگە، یەکێکی وەک ئەم جاسوسە سەگبابە بەر بدرێ.. جا سبەینێش لەناو خەڵکیدا کەشوفش دەکات دەڵێ: بە موقەدەمێک، رائیدێک، شۆڕش منی گۆڕیوەتەوە.)

هی واشیان هەبوو بیریان بۆ لایەکی دی دەچوو:

(- دیارە دەوڵەت، لە رووی سەربازییەوە، دەرەقەتی شۆڕش نایێت ئەو هاشوهوشەی کردی، فشە دەرچوو، دیارە لە گیانەڵادایەو داوای مفاوەزاتی کردووە.. دیارە شۆڕش سوور بووە لەسەر (کەرکوک) و (خانەقین) و (شنگار) دەوڵەتیش سەری دانەواندووە. بەڵێ وایە، هەر

دەبێ مفاوەزات بکات، دەنا دەرووخێ!! کورە شۆڕش نییە، خوا دەست بە عومری پێشمەرگەکانەوە بگرێ، ئاگرە، ئاگر.. جەهەنمە بۆ دوژمن.)

هەر لە نێو هەمان بۆچووندا هەیانبوو دەمارگیر بوو:

(- دە وەرە سبەینێ ئەم جاسوسە سەگبابە، کەشوفش دەکات، لەناو خەڵکیدا خۆی بادەدات و سنگێ دەردەپەڕێنێ و منەت بەسەر کوردا دەکات!)

- جا ئەگەر حکومەت مفاوەزات نەکات کارەکەی لە دەست دەترازێ.. چوار ساڵە مەگەر ئەو خوایە بزانێ چەندین هەزار کەس بووەتە پێشمەرگە، خۆ ئەگەر ساڵی دە هەزاریان لێ شەهید بێ- کە ئەمە هەر نابێ — هێشتا بەشی سەدو پەنجا ساڵ دەکەن.. حکومەت چی هەیە؟ عەسکەرەکەیە بە دڵ شەڕی بۆ ناکات! جاشی سەگبابی خۆفرۆشیش، هەر هیچ نین، خائن، دائیما ترسنۆکە، رۆستەمی زاڵ بێت خیانەت بکات دەبێتە مشک، حەتمەن ئێستا مفاوەزاتە.. حەیفێ رادیۆمان نیەو گوێمان لەبەیان بێت! جا کێ دەڵێ نەخوێندراوەتەوە.)

هەندێکی دی یان بیریان بۆ عەفوو عام دەرچوو:

(- بۆ ئەوەی لەلای جەماوەردا خۆی بە (دەوڵەتی) خەمخۆری جەماوەر بخاتە روو (عەفوو عامی) دەرکردووە.)

هی واشیان هەبوو دەیووت:

(- شەشی کانوون عەفوو نەبوو، هەشتی شوبات عەفوو نەبوو، خۆ هێشتا چەند رۆژێکی ماوە بۆ حەوتی نیسان. نەخێر عەفوو عام نییە.

ڕەنگە مونەزەمەی عەفووی دەولی تەدا خولی کردبێ، ناوو نیشانی ئێمە دراوەتە نوێنەرانی شۆڕش لە ئەوروپا، ئەوانیش پەیوەندییان بەو مونەزەمەیەوە کردووە... بەڕاستی نوێنەرانی شۆڕش لە ئەوروپادا ئیش دەکەن! شۆڕشە نە گاڵتە دەستی دەگاتە بنی دنیا.)

دەیان لێکدانەوەی دی لە مێشکی بەندەکاندا تەراتێنیان دەکرد، خاڵی هاوبەشی بۆچوونەکانیان ئەوەبوو : شۆڕش لەگەشەدایەو ئێمەی فەرامۆش نەکردووە! تەنها فەرەیدون فکری بۆ ئەم شتانە نەدەچوو، هەر کە بێدەنگییەکەی ئەوانی دەبینی، ئەم لەبەر خۆیەوە خۆی دەدواند:

(- چەند کەرن، دەیانەوێ لە منی بشارنەوە، وەکێ ئەوەی نەزانم چییان کردووە، هەر هەمووتان وەکوو منتان کردووە، دەتانەوێ بەم بێدەنگییەتان ڕێگومیم لێ بکەن. لەگەڵ کێش فەرەیدون! سەیر دەبێ وابزانن فەرەیدون دەخەڵەتێنن. کاتێ کە منیان بانگێ کرد، یەکە یەکە ئێوەشیان بانگێ کردووە، هەر هەمووتان وەکوو من بە خەتی خۆتان و ئیمزای خۆتان شتان نووسیوە، وەکوو منیش ڕەنگە زیاتر وەعدتان دابێ کە قسور نەکەن. قوڕ بەسەرتان لەمنی دەشارنەوە، بەیانی کە بەربووین، هەریەکە سەیری ئەوی دی دەکات و هەموومان لەیەکتر ئاشکرا دەبین. کورد خراپی نەوتووە (مانگا بەدزی کەڵ دەگرێت و بە ئاشکرا دەزێت!) ئیتر ڕێی ئەوەتان نەما، بە چاوی گومانەوە سەیرم بکەن و لە دڵی خۆتاندا بڵێن جاسوسە!

ئێستا هەموومان وەکوو یەکێ واین!

بەرەبەیان بەئاستەم چاویان چووە خەو، فەرەیدون بەدەم خەوەوە وڕێنەی دەکرد. هەر هەموو بەندەکانی بێزار کرد، بە نوکە پێ بەخەبەریان هێنایەوە.

*

نزیکی نیوەڕۆ بوو هەر هەموو بەندەکانیان لە حەوشە گەورەکەی (هەیئەدا) کۆکردەوە، ئەفسەرێکی سورکەڵەی باڵا بەرز، کورد بە کوردی هەندێ قسەی کورت کورتی بۆ کردن:

- عەفووی عام شمولی ئێوەیشی کردووە.. ئەوەی دڵتان پێ خۆش بوو تووایەوە، سەرکردەو مەرکردەتان، بۆ ئێران دەرپەڕێنران، چوونە باوەشی ئاغاکانیان.. حەقیقەتی کرێ گرتەییان کەوتە روو، ئێستا هەموو دنیا دەزانن ئەوانەی موعامەلەیان بە خوێنی ئێوەوە دەکرد، چین و ئێستا لە کوێدان و بۆ کێیان دەکرد.. ئێستایش لەسەدا هەشتای موتەمەریدەکان بە خۆیان و چەکەکانیانەوە تەسلیم بە میری نیشتمانی بوون و بەر عەفووی عام کەوتوون.. ئێوەیش ئەمڕۆ بەردەبن داوامان ئەوەیە وریا بن ئەمجارە بێنەوە بۆ ئێرە، ئیتر دەرچوونتان بۆ نییە! بە هیواین ببنە هاوڵاتییێکی موخلیس، خزمەتی حیزب و دەوڵەت بکەن.

بەندەکان، هەریەکە بە جۆرێ ئەم قسانەی لێکدەدایەوە، هەر یەکە — جگە لە فەرەیدون — لەبەر خۆیەوە دەیووت:

(- کوردێکی کرێ گرتەی بێشەرەفە، دوژمنە، دەبێ هەروا قسان بکات، خۆ کورد لە هیچ شوێنێکدا بێ شەرەف و جاسوسی لێ نابرێت!)

(- بەزمەکەی جارانە هەزارو یەکێ جار گوێمان لەم قەوانە بووە!)

(- جا قووەت هەیە شۆڕش بتوێنێتەوە؟ وابێ کورد نەماوە!)

(- خۆیانیش نازانن چ دەڵێن، وا دەزانن مناڵین! چەن بێ عەقڵن!)

فەرەیدونیش باوەڕی بە قسەکانی ئەفسەرە کوردەکە نەدەکردو لەبەر خۆیەوەوتی:

(- بۆ ئیحتیات وا دەکات! ئیحتیاتیش زەرووریە، نایەوێ ئێمە بەیەکتری بزانین، بۆیە ئەم قسانە دەکات.. چ زۆڵێکن!)

*

یەکەم ڕۆژی بەربوونی بەندەکان، جگە لەفەرەیدون، هەر هەموویان لە نێو ماڵ و کەسوکاری خۆیاندا، خۆزیایان بە ژوورەکەی (هەیئە) و بە (مەرکَ) دەخواست نەکێ ڕۆژێکی ئاوها ببینن، ڕەنج خەسار، سەرشۆڕ، بێسەروبەر، جگە لە ئینسان لە هەموو شتێ دەچوون، مۆن ، توورە، تفیان لە سێبەری خۆو هەموو شتێ دەکرد.. کە بەربوون گاڵتەیان بە قسەی کەسوکار و هاوڕێکانی خۆیان دەهاتەوە، هی وایان هەبوون بە خزمێ دۆستێ، هاوڕێیەکی دەووت:

- سەیرە.. قسەکانت بەقسەی ئەفسەرە کوردەکەی (هەیئە) دەچێت؟

چ وەڵامێکیان نەدەبیست، جگە لەسووکە سەربادانی نەبێت کە هیچ وشەیێک پارسەنگی ئەو سەربادانە بێدەنگە نەدەبوو، سەربادانەکە

دەبووە وەڵامێکی ژەهراوی ئەوتۆی سەخت، کەم کەس خۆی پێ دەگیرا.. هەندێکیان منداڵ ئاسا دەگریان..

فەرەیدون لە ناخەوە حەزی بەوە دەکرد کە هیچ شتێک نەماوە قابیلە حکومەت درۆ بکات؟ حەیفت نەکرد!

بەم قسەیەی کەیفی تەواوی بەخۆی و حکومەت دەهاتەوە.. هەر زوو باوەری بەو قسانە کرد کە لەسەریەکێ لەم و لەوی دەبیست نەما،.. یانی نەما.هەر هیچ نەما، تەواو لەبەر خۆیەوە دەیووت:

(- تەواو.. قیروسیا.. هەر وای لێدەهات.)

دۆڕاو، حەز بە دۆڕاندنی هەموو کەسێ دەکات. جیاوازییەکی چکۆڵە لە نێوان فەرەیدون و دۆڕاوەکانی دیدا هەبوو، ئەویش ئەوە بوو پاش ئەوەی دۆڕا، خۆی بە دۆڕاو و هیچ و پووچ دەزانی، پێی شەرم نەبوو بەخۆی بڵێ من دۆڕاوم. هیچ و پووچم بێکەڵکێ و بوودەڵەم هەندێ جاریش لەئەنجامی بەراورد دەیویست پاکانە بۆ دۆڕانەکەی خۆی بێنێتەوەو دڵی خۆی بداتەوە، ئەویش بەو حیسابەی:

(- ماشاالله دۆڕاو زۆرە من لەنێوانیاندا ون بووم جا خەمی چیم هەبێ، من چیم، بابەیێکی بەستەزمان، گەر لەم وڵاتە نەبام نەناوی کوردم دەبیست، نە کوردستانیشم دەناسی، گوناهەکەم ئەوەیە کوردم. کورد بونیش یان دەبێ قارەمان بێت، واز لە هەموو بەرژەوەندییێکی خۆت بێنی ببێت بە سووتەمەنی، من ئەمەیان نیم ونەمتوانی ببمە قارەمان، یا دەبێ بترسی، لە خەڵکێ لە دنیا، لە خۆت، لەدەوروبەر، وەکێ ئێستای

من، ترسنۆکم ترسنۆک.. کفر بوو کوردم، دەبێ ئیتر هیچ حسابێکم بۆ نەکرێ، دەبێ هەر ئازاو قارەمان بم و بەرگەی تەعزیب بگرم، یا پۆلیس راوم نێ، لەم ماڵ و ئەو ماڵدا موختەفی بم، یانیش ببمە پێشمەرگە، خەڵک بکوژم، سەرماو برسیەتی تەمەنی بیست و چەند ساڵیم بکاتە پەنجا ساڵ، لێکەوم، هیچم نەبێ، هەر ترس و ترس و ترس هاورێم بێ. ئەمە هەموو لەبەر ئەوەی کوردم. تف لە کورد، تف لە خۆم و کوردو هەرچی نەتەوەیەک هەیە! کورد بەرگەی تەعزیبم نەگرت، چ پێویست دەکات ئەوەندە خۆم ئەزیەت دەم. چ بکەم منیش حەزم دەکرد قارەمان بم، نەبووم! خۆ ئەو سەگبابانەی ژوورەکەم لە تەعزیب زیاتر تەعزیبی دەرونیان دەدام، ئەوان وایان لێم کرد ببمە پیاوی دەوڵەت... ئەوە وتمان من خویری بووم، خۆ ئەوانەی شۆڕشێکی زل و زەبەلاحیان بەڕێوە دەبرد چ تەعزیبێ نەدران وا بوونە... خوا دەزانی چی.. من چیم لە ئاستی ئەواندا من خۆم فرۆشت، ئەوان خۆیان شۆڕش و میللەتێکیان فرۆشت، من تاقە کەسێک بووم، خەڵەتام یان خەڵەتێنرام، خۆ ئەوان سەدان زەلامی سەر زلی (عەقڵ فرۆش) بوون، بە حیساب عەقڵیان بە سیاسەتی دنیا دەشکا، تۆ بڵێی عەقڵی من و عەقڵی ئەوان وەکوو یەک بووبێ؟ من پێی لێ دەنێم (هیچ و پووچم) تۆ بڵێی (ئەوانیش) وەکوو منی دۆڕاو بەخۆیان بڵێن (هیچ و پوچ) یا هەر بە یادی جارانەوەخۆیان بە پیاو بزانن و منیش بە دۆڕاو! هەرچییەکی بووە، تازە تەواو، کە من

ڕووخام خوای دەکرد کۆڵەکە لە دنیادا نەدەما. گەر ئاسمانیش کۆڵەکەی هەبا، خۆزیام دەخواست داتەپیبا!)

هەندێ جاریش، پاش خۆدواندنێکی زۆر بە خۆی دەووت:

(-کێ ماوە پێم بڵێ ژوور چاوت بڕۆی پێوەیە... کێ؟ ئەوەی پیاو بوو کوژراوە، یا تەسلیم نەبووەتەوە. ئەوانی دیش یا تەسلیم بوونەتەوە یا .. ئیتر ترسی چیم هەبێ.)

هەر جارەی کە کۆنە هاورێیەکی خۆی دەبینی، بە ساردییەوە جوابی سەلامەکەی ئەمی دەدایەوە، بە جۆرێ لە خۆی بێزار دەبوو و شەرمی دەکرد، هەر ئەوە بوو ئەرز قوتی نەدەدا، پێی وابوو هەر هەموو کورد بە گەورەو بچوکەوە گوێیان لەو قسەو باسەی نێوان خۆی و ئەفسەرەکەی (هەیئە) بووە، دەشزانن چی لە خەیاڵدایە و چۆنیش بیردەکاتەوە. ئیدی فێرە درۆ بوو، چاو بەستی لە خۆو خەڵکەکە دەکرد،

- تاقە کەس بووم ئیعترافم نەکرد.. ئیتر دەستیان لێشۆردم، گەر ئاشبەتاڵیش نەبا سەد دەرسەد ئیعدام دەکرام...

هەندێ کەسی وردبینی زیرەک پێیان دەووت:

- بەختت هەبوو

- ڕەفتاری سەیری پەیدا کرد، سەرنجی زۆر کەسی ڕاکێشا، بەیناو بەین، بێ موناسەبە بە خەڵکەکەی دەووت: (بەختم هەبوو!) ئیدی نەیدەزانی چ دەکات و چ دەڵێ، درۆو ساختەچییەتی بووە سێبەری هەموو قسەو ڕەفتارێکی. جورئەتی هیچ شتێکی نەمابوو. تەنانەت پاش

بەربوونی بەیەکدو ڕۆژێ، هەموو باس و خواستێکی هیامی بیست کە بە چ گوڵمەزیکەوە لە مچەیان مارە کردووەو چۆنیش چوونەتە (دەرێ) ئیدی ئەوەندە بە دووی ئەو باسە نەکەوت، هەوڵی دەدا لە بیری خۆی بباتەوە. لە دڵی خۆیشیدا نەیتوانی قسەییکی سارد، بە مچە بڵێ، ترسی ئەوەی هەبوو، هەوا، دار، بەرد، قسەکە دەگەیێننە مچە.

*

پاش ئاشبەتاڵ گڵۆڵەی تورکمانەکانی کەرکوک کەوتە لێژییەوە. ئیدی دەوڵەت چ ترسێکی نەبوو، هەندێ لە تورکمانەکانی کەرکوک ئەوەندەی کوردان خەمخۆر بوون. هەندێکی دیشیان خەمخۆر بوون بەڵام خەمەکانیان لە سنووری بەرژەوەندی تایبەتی خۆیان تێنەدەپەڕی ئەویش سەبارەت بەو یاسا کتو پڕییە بوو کە: لە کەرکوکدا زەوی و زار و خانووبەرە کڕین بۆ کوردو تورکمان قەدەغەیە!

ئەوجا بە زۆرو بە نیوە قیمەت ئەرزو خانوویان لە تورکمانەکان دەکڕی و دەریان دەکردن (بۆ کوێ دەچن بچن!) بۆ کورد نیوە قیمەتیش نەبوو، بە تایبەتی بۆ ئەو کوردانەی ناوی (عائدون) یان لێ نابوون هەرچییەکیشیان حیجز بوو، نەک نەدرایەوە، بەڵکو هەر شتێکی دییان هەبوو تا ئەو کاتە دەوڵەت پێی نەزانیبوو، بە پەلە حیجز کران. ئەگەر تا ئەو کاتە بەشێکی تورکمان و بە شێکی کوردانی کەرکوک وەک ناحەز ڕەفتاریان دەکرد. بەڵام مەترسییێک بێجیاوازی خستنە بەینیان رووی تێکردن.

(گەلێ جار قسەی ڕێک و کۆششی مەردانەی (پیاوان) بۆ ئاشت کردنەوەی، بەرەو کەسانی ناحەز، هەندەی نووکە قەڵەمێکی دوژمن کاری خۆی نابینێ.. دوژمنی دەسەڵاتدار- گەر لە سەرەتادا بۆ بەرژەوەندی خۆی، ناتەبایی خستبێتە نێوان دوو بەرە، دوو عەشیرەت، دوو حیزب، دوو نەتەوە — بیەوێ (هەر بۆ مەبەست و بەرژەوەندی خۆی) ئاشتیان دەکاتەوە، تەنها سووکە هەرەشەییێک و چاو سوورکردنەوەییێک، سەرکردەکانی بەرەی ناتەبا دەهێنێتە لەرزو زمان لە دەمیاندا دەمەیێنێ. ئیدی هەرچی بۆچوون و قسەی ڕێکو پێکی لەوەبەری خەمخۆران هەبووە، لە ئاستی ئەو چاو سوورکردنەوەیەی دوژمن دەبێتە هیچ! وا ڕاهاتووین، زیاتر بە قسەی دوژمن بکەین، لێکمان کاتەوە، بمانکاتە هەزار بەش! ئاشتمان کاتەوە، بمان کاتە برای حەوت پشت، کەیفی خۆی نییە؟ وا ڕاهاتووین: گوێ ناگرین، سەیر دەکەین، کە سەیریش دەکەین بە چاوی دوژمن شتەکان دەبینین! بەلایەکی دیشدا ڕەفتاری هەرەشە ئامێزی دوژمن دەبێتە مایەی یەکێتیی و هاودەردیکی ئیعلان نەکراوی بێدەنگی نێوان دوو نەتەوە.. لە کەرکوکدا (پیاو چاکانی خەمخوار، هەندیان باسی تەبایی و یەکێتی دەکرد، کول بوون، بێ سوود بوو، چ کەسێ گوێی لێ نەدەگرتن. کەللە ڕەقی کەرایەتی بەرچاوی بەشێکی تەواوی کوردو تورکمانی گرتبوو، چەقۆیان لە یەکدی دەسوی، تفیان لە سێبەری یەکتر دەکرد، تەنانەت کەسانی خەمخۆری ئەم ناحەزییەیان بە ترسنۆک و میللەت فرۆش لە قەڵەم دەدا. دوژمنیش

سوودی لە خۆشکردنی ئەم ئاگرە وەردەگرت، سەرسەری کوردو شەلاتی تورکمانی هاندەدا لە بازارو کۆڵاندا گۆبەن بنێنەوە ئەوی بە شەرواڵەوە بە گەڕەکی تورکماندا تێپەڕیبا دەبێ تێهەڵدرێ. ئەو تورکمانەی بە گەرەکی کورداندا تێپەڕیبا، سەرسەرییە کوردەکان لێی کۆدەبوونەوە، پێیان دەووت: بۆ مۆرە دەکەیت؟ ئەگەر بیوتبا (مۆڕەم نەکردووە) پێیان دەووت (ئەی بۆ مۆرە ناکەیت)؟ دەبا گاڵەی پێبکرێ..

میری ماڵە کوردو تورکمانی دەردەکرد؟ عەرەبی لەخوارووی عێراقەوە دەهێنا لە کەرکوکدا نیشتەجێی دەکردن دیهاتی دەوروبەری شەریکەی نەوتی کەرکوک هەبوو — کە کورد بوون — هەر هەمووی دەرکردن و عەرەبی بۆ هێنان ئەوجا پاش ئاشبەتاڵ نۆرە هاتە سەرشاری کەرکوک.

❊

دۆستەکانی محمد ئەفەنی چ باسی ڕێککەوتنەکەی فەرەیدون و ئەفسەرەکەی (هەیئەیان) بۆ محمد ئەفەنی نەکردبوو. ئەمیش لە گوماندا دەژیا، پێی وابوو بە ئیشارەتیش بێپێیان وتووە کە بە فیتی محمد ئەفەنی گیراویت. هەر کە فەرەیدون بەربوو پاش یەکدوو ڕۆژێ محمد ئەفەنی خۆی گەیاندە فەرەیدون، چووە ماڵەکەی بە شێوەیەکی ئەوتۆ باوەشی پێدا کرد دەتووت باوک و بران، ئەملاوئەولای ماچ کرد. کیسەکەی دەستی دانا، کە هەندێ شوشەی ئاوی پرتەقال و قوتوییەکی چکلێتی تیادا بوو چەند جارێ لەسەریەک بەهەناسەبرکێوە وتی:

- کوڕم کە فارەتی گوناحت بێ..

فەرەیدون گەلێ حەپەسابوو، زمانی تێک ئاڵابوو، نەیدەزانی چۆن وەڵامی بداتەوە، محمد ئەفەنیش بێوەستان دەیووت:

- سجن جێی پیاوانە... کوڕم ... بەرخی نێر بۆ سەربڕینە، کوڕی خۆم الحمدلله ساغ و سەلامەتیت. ئینشاالله عومر درێژ دەبی.. کوڕم سجن جێی پیاوە پیاو!

کە فەرەیدون چ وەڵامێکی نەبوو، محمد ئەفەنی پێی وابوو فەرەیدون هەموو شتێکی بیستووەو ڕاستی ڕووداوەکان دەزانێ، ڕەنگی تێکچوو بە پچڕپچڕی وتی:

- ئا.. کو.. کو.. کوڕی خۆم.. ئە.. ئەوە .. خوتەی حکومەت بوو.

- چی؟

- ئا.. خووتەی حکومەت بوو..

- حکومەتی چی؟

- حکومەت، حکومەت. ئەڵێم .. شاکر.. حکومەت..

- تێناگەم.. نازانم باسی چی دەکەیت و مەبەستت چییە؟

محمد ئەفەنی هەستی کرد فەرەیدون بێ ئاگایە

- دەڵێم (لەوێدا) کەس باوەڕی نەدەکرد کە حکومەت ناردوویەتی .. ناشکوری نەبێ، تۆیش لە دەرێ نەبوویت، تاباست بۆ بکەم، تا تۆیش پێیان رابگەیێنی و ئاگاداریان بکەیتەوە

- دەڵێم لە مەبەستت حاڵی نیم.

- ئاخ حەیفێ ئەوە کچی من بوو.. توخوا کوڕی خۆم فەرەیدون لەناو عائیلەی ئێمەدا جاسوس هەڵکەوێ، حەقی ئەوە نییە سەری خۆم هەڵگرم.. بڕۆم و مەگەر ئەو خوایە خۆی بزانێ روو لە کوێ بکەم، فەرەیدون کوڕم، بەم تەمەنەوە بوومە گاڵتەچی عالەم، ئەوەی (دەهێنێ و ناهێنێ) تانەو تەشەرم لێدەدەن و دەڵێن کچەکەی محمد ئەفەنی (جاسوس) دەرچوو..

- جاسوس؟

- ئا.. ئەی نەتبیست حاشام لەو بێئابرووە کرد. نەتبیست .. کوڕم لە جەریدەشدا بڵاوم کردەوە. حەیفێ هیام،، دە وەرە محمد ئەفەنی قوڕی کوێ دەکەیتە سەری خۆت، کچەکەت جاسوس دەرچێ! ئا.. کوڕم، دەوڵەت خوتەی دانا، بچێتە (دەرێ) مەعلومات کۆبکاتەوە.

- - مەعلوماتی چی؟

- حەی .. تۆ لای خۆت سیاسیت!

- سیاسی چی؟

- ئێ، ئەمەیان قەیناکات، دەبێ سیاسیەکان وریا بن.

- وریای چی لە چی؟

- باشە بابە.. باشە.. بەڵام پێم سەیرە دەپرسێ مەعلوماتی چی؟

حکومەت پێویستیی بە هەموو شتێ هەیە، دەیەوێ مەعلوماتی لەسەر هەموو شتێک هەبێ. ئەی چۆن! بەسەری ئەم فەرەیدونە کەوەک کوڕی خۆم سەیرت دەکەم و خوایش شاهیدی ئەم قسەیەمە، کە بۆم

دەرکەوت دەستی لەگەڵ حکومەت تێکەڵە، ئەو خوایە دەزانێ تا ماوەییێک نەخەوم خەو بوو، نەخۆراکم خۆراک بوو، نازانم چۆن شێت نەبووم فەرەیدون! ئای، ئەگەر ئەو وەختە ئاگات لە دڵم دەبوو، ئاگات لە ماڵەکەم دەبوو، دڵت بە ئێمە دەسووتا.. ماڵەکەمان جەهەنم بوو.. فەرەیدون کوڕم خۆت دەزانی نەدەکرا، راستەو راست پێی بڵێم (تۆ دەستت لەگەڵ حکومەتدا تێکەڵە) دەمزانی شکاتی لێدەکردم، تەقریری لەسەر دەنووسیم دوور نەبوو بە حکومەتی وتبا (باوکم موئامەرەچییە!!) کوڕم فەرەیدون ئاخر زەمانە ئاخر زەمان.

- ئاوها؟

- ئەرێ بەسەری تۆ.

فەرەیدون کاس بوو، بەرەو ناخی خۆیدا چۆرا، بەوشەی بێدەنگێ کەوتە خۆدواندن:

(بڵێ ئاوها.. هیام تۆیش جاسوس بوویت؟ راستە .. سەد دەر سەد راستە، محمد ئەفەنی راست دەکات! ئەی ئەوە نەبوو ئەفسەرەکە لە (هەیئە)دا پێی وتم: ئێمە هەموو شتێکی تۆ دەزانین.. بەڵێ هەموو شتێکیان دەزانی، قابیلە ئەفسەرەکە درۆی کردبێ! لە خۆیەوە ئەم قسانەی کردبێت!؟

هەموو ئەم شتانەش (هیام) لە رێی تۆوە بوو... ئاوها کچ جاسوسی بکات؟ یەکەم نێچیریش خۆشەویستەکەی خۆی بێ؟ خۆشەویست تەڕەماش. هیام ئاوها دەستیشت لەگەڵ حکومەتدا تێکەڵ کرد بوو ئای

فەرەیدونی گەوج گەر کچ دەستی لەگەڵ حکومەت تێکەڵ کرد، ئیدی لێی دەگەڕێن؟! کەرپیاو فەرەیدون کەمت بیستووە؟ کەمیان بۆ باس کردوویت کە حکومەت چۆن کچان دەهێنێتە ڕیزی خۆی؟ چەند جارت بیست (سەرەتا ئیغرایان دەکەن) پارەیان دەدەنێ بەدەمیانەوە پێدەکەنن، پێیان دەڵێن: تۆ وەکو کچانی تر نیت.. تۆ جیایت.. ئەم قسەیەش بەسە بۆ ئەوەی کچی ولاتی ئێمە گوێت لێبگرێ، پاشان بەسەرو باڵای هەڵدەدەن، ورد ورد دەیهێننە ژێر بارەوە. ئیتر بەوردی ئیشی خۆیان لەگەڵ دەبینن. بێهۆشی دەکەن، چەند کەسێکی تێبەردەدەن، بەو حاڵەوە لە پاش و پێشەوە وێنەیان دەگرن. پاشانیش پیشانی کچەی دەدەن و پێی دەڵێن (هەر بە ئاستەم ئەملاو ئەولات لێببینین وێنەکان بلاودەکەینەوە!) ئافەرین هیام! خوا دەزانێ چەن هەزار وێنەیان بۆ گرتوویت.. هەی قوربەسەر کەرایەتیت فەرەیدون، ئەوەندە گەوج بووم. یانی تا ئێستایش نەدەبوو لە خۆت بپرسی ئەفسەرەکە بە چ دەلیلێ پێت دەڵێت: ئێمە هەموو شتێکی تۆ دەزانین جا وەرە خۆشەویست ترین کەس، خیانەتت لێ بکات و بەرەو سێدارەشت بنێرێ! خۆ ئەگەر ئاشبەتاڵ نەبا، سەد دەر سەد هەڵیاندەواسیم. بەختم هەبوو!! دەفەرموو دەی! خۆ من چ باسێکم لەلای هیام نەکردبوو، نا.. نا.. پێویستی بە باس کردن نەبوو، زۆڵ بوو زۆڵ. بەس نەبوو ئاشبەتاڵ بوو.. یەکەم جارە هەست دەکەم بەختم هەیە!!!

محمد ئەفەنی لە نێو بێدەنگی و ڕەنگێ تێکچوونەکەی روخساری فەرەیدون دا، زۆر شتی خویندەوە، بۆ ئەوەی زیاتر مەبەستەکەی خۆی لە ناخی فەرەیدوندا بچەسپێنێ و لە گومانی بئاڵێنێ، بەردەوام بوو:

-ئینجا فەرەیدون- کوڕی خۆم- لەبەر مەسلەحەت، مەسلەحەتی قەومیەت نابێ کەس بزانێ من ئەم قسەیەم بۆ کردویت.. دنیایە.. مەبەستیشم (خەڵکی شارە) ! ئا .. خوا دەزانێ یەکەم کەسی — سیقەم پێتە، ماشائەڵلا پیاوی سجنت بینیوە ئەم سررەت لا ئاشکرا دەکەم..

- سوپاست دەکەم.

- دەڵێم بەڵکو تۆ تەقریرێک بنوسیت .. ئا .. ئاشکرای بکە چونکە مەسڵەحەتی قەومیەت ئەمە دەخوازێ.

کە لە رادەبەدەر ڕەنگی فەرەیدون تێکچوو، محمد ئەفەنی بە شێوەییەکی دی ئەم شڵەژانەی فەرەیدونی لێکدایەوە، هەوڵی دا قسەکانی خۆی راست بکاتەوە:

- خۆت نا.. ئەوا مەعلوومەو هەموو کەسێ دەزانێ تۆ عیلاقەت بەوانەوە نییە. بەڵام بەهۆی برادەرەکانتەوە ئاگاداریکیان بکەوە..

- ئاگاداری کێ بکەمەوە؟

- ئەوان!

- ئەوان کێن؟

- ها، فەرەیدون.. منیش، سەلامەت بی

- ئا.. ئاخر (ئەوان) نەمان. تەواو بوون.

- تەواو؟

- ئا.. ئەی چۆن؟ بۆ یانی نەتبیستووە؟

- ها.. هەی . نا حەقت ناگرم، هێشتا ماوتە تێبگەیت. تۆ گوێ لە مامی خۆت بگرە، حەز دەکەم بزانیت، دە کورد لە دنیادا بمێنێ، (ئەوان) تەواو نابن و شاخ جێناهێڵن! تێدەگەی. تۆ تاریخت بە جوانی نەخوێندووەتەوە. دە کورد بمێنێ، شاخیش دەمێنێ، شاخ بە بێ کورد شاخ نییەو تەخت دەکرێ، لەوەتەی دنیا دنیایە شاخ هەر هەیە. دە لە مامی خۆت بپرسە بۆ هەیە، تا پێت بڵێم کورد هەبێ شاخیش دەبێ.

- دەڵێ کاژێکت وەک ئەوان بیردەکەیەوە

- جارێ مامی خۆت بە چاکی ناناسیت، جا با عەرزت بکەم، رەنگە ناحەزان بە شێوەیێکی تر باسی منیان لای تۆ کردبێ، بەڵام بەسەری تۆ من هەمیشە وتوومە کوردو تورکمان بران، یەک شەعبن! داخەکەم شیوعیەکان تەفریقەیان خستووەتە نێوانیان من دەزانم تۆ حەز دەکەیت قەومیەتەکەت.. ئەستەغفراللە خۆ ناڵێم تۆ.. بەڵام با برادەرەکانت ئاگاداری یەکدووانێکیان بکاتەوە کە مچە سوری دایک حیز، ئەو قەحبە دایکە، کە مناڵی گەڕەک نەما بە خۆی و کچەکەی باڵق نەبن لەگەڵ ئەو هیامە کە.. نازانم تف بەرەو کوێ هەڵدەم. کوڕە هەردوکیان جاسوسن، تێگەیشتی.

- مچەیش؟

- کوڕە باوکی مچەیش؟

- بەڕاستی تە؟

- ئەی پێم نەوتی حکومەت پێویستی بە هەموو کەسێک هەیە.. کوڕی خۆم مناڵ مەبەو بەڕواڵەت مەخەڵەتێ.. ئەرێ بە راست بەینی خۆمان بێ و قسەکە نەچێتە دەرێ.

هەندێ دەنگی خۆی نزم کردەوە دەمی بردە نزیکی گوێیی فەرەیدون:

- حکومەت زۆر ڕقی لە کوردو تورکمانە بە خەتەریان دەزانێ، خۆ .. ئەڵێم لە تەحقیق دا باسی منیان نەکرد. کە لەگەڵ کوردەکاندا ... یەعنی بەدزییەوە، ژێراو ژێر.. مەبەستم تێدەگەی؟

- نەخێر چ باسێکی تۆیان نەکرد.

- نەیانووت محمد ئەفەندی ئەسڵی کوردە!

- نەخێر.

- مەعقول نیە حکومەت نەزانێ ئەسڵ و فەسڵی من کوردن و زەنگەنەن!

- بۆ ئێوە..

- یەعنی..

- چۆن؟

- کوڕم کوردو تورکمان یەک شەعبن، فەرقیان نیە، خوا شیوعیەکان بگرێ، چییان بەم شەعبە نەکرد. خوشک دەخوازن ئەستغفراللە دەڵێن، خوا نیە.. دەڵێن مارەو تەڵاق قسەی قۆڕە.. کوڕم قەد باوەڕیان پێنەکەی! ئێستا بۆت دەرکەوت مامی خۆیشت کوردە!

- یەکەم جارە قسەی وا دەبیستم.

- الحق عاقڵی... من تا سیقەی موتڵەقم بە کەسێ نەبێ، قەد قسەی وای لە لادا ناکەم.. الحمد للە تۆیش کوڕی چاکیت.. ئێستا پێم بڵێو دڵی مامت خۆشکە ... پێیان دەڵێی، یەعنی با برادەرەکانت پێیان بڵێن، با ئاگاداری خۆیان بن کوڕم (حەزەر) شتێکی باشە.. بە ڕاست شتێکی ترم بیرکەوتەوە، (شاکری) خاڵیشی هەر هەوە.

- چی؟

- ئا.. ئەویش جاسوسە.. ئەی چۆن، هەر ئەو بوو هیامی کردە جاسوس.

- شاکر کەی جاسوسە.. ئەو بەستەزمانەو جاسوسی کوجا مەرحەبا.

- ها .. بۆ تۆ تا ئێستا نەتبیستووە (شاکر) شیوعییە.

- با...

- ئێ، تەواو.. شیوعیەکان جاسوسن! خۆت لە من باشتر دەزانی..

- من ئەم باسە نازانم و چ کەسێکیش ناناسم.. ئەوەندە دەزانم (ئەوان) تەواو بوون و نەمان.

- ئافەرین، سیاسی دەبێ قسەی وا بکات.. سیقەم پێتە. لێت ناترسم.

- دەڵێم بە هیچ جۆرێ عیلاقەم بەکەسەوە نییە.

- بەخوا سیاسیت.. سەد ڕەحمەت لە دایک و باوکت.

محمد ئەفەنی، بە مەبەستەوە – لەم ڕووەوە – وەک گێلێ خۆی دەنواند، هەرچەند فەرەیدون لە ترسان و لە شەرما دەیووت هیچ نیم، محمد ئەفەنیش لەگەڵ ئافەریندا بارک اللە-ی بۆ دەکرد..

پێش ئەوەی هەڵسێ بە چپەوە بە فەرەیدونی وت:

- با ئەوەشت پێبڵێم، خۆت دەزانی من ڕەفیقم زۆرە، بۆیان باس کردم (هیام) تەقریری لەسەرت نووسیبوو! بە ڕاست لە بیرم چوو ئەوەت پێبڵێم، من تۆ وەکو کوڕی خۆم دەزانم، ئەگەر ئیشی خێرت بەدەستەوە بوو.. ها دوایی گلەییت لێدەکەم دەبێ مامی خۆت ئاگادارکەیت.. نەء خۆم.. هەموو شتێکی عائیدی خۆمە، برازای خۆمیت هەر خۆم ژنت بۆ دێنم!

محمد ئەفەنی پێی وابوو دوا قسەی، لە قسەکانی پێشووی کاریگەتر دەبێ کەچی زۆر بە ساردییەوە پێی وت

- ئینشائەڵلا

محمد ئەفەنی ڕۆیشت، هەمان یەکەم شەوی بەندییەکەی دووبارە بووەوە، نەخەو، نە حەسانەوە، گینگڵ دان و کاس، گێژو بێسەرو بەر، هەزارو یەک خەیاڵێ جۆراوجۆر بە مێشکیدا تێدەپەڕی.

پاش هەر هەموو خەیاڵێکیشی تفێکی خەستی ڕووەو یادەکانی خۆی دەناردو جنێوێکی مزریشی هەواڵەی هیام دەکرد.

(ئەمەشت پێکردم.. کێ عەقڵی ئەوە دەبڕێت هیام تۆ وا لەگەڵ مندا بکەیت!)

٣

خەجێ، گەلێ بەوردییەوە (دەمانچە دە تیرەکەی) لە لەشی خۆیدا قایم کردبوو. شەوێی ئەو ڕۆژە، خەو نەچوبووە چاوانی، تا بەرەبەیان هەر ئەمدیوو ئەودیوی دەکرد، گەلێ شت لە مێشکیا تێکەڵ و پێکەڵ ببوون. زوو زوویش تارمایی فەرەیدون لە بەرچاویدا بەرجەستە دەبوو، بە نەگریسی دەکەوتە بەر دیدەی هەوڵی دەدا ئەو تارماییە برەوێنێتەوە، بەخۆی دەووت: (لە لای ئەحمەدو نەسرین، هەر باسیشی ناکەم، ئەوە ناهێنێ ئەگەر ئەوان پرسیاریشیان کرد، خۆم گێل دەکەم، جواب نادەمەوە .. حەتمەن ئەحمەد هەر هەواڵی دەپرسێ، یەکە هاوڕێی بوو.. هیچ قسەیێک ناکەم. چما، بۆ خۆی خەمی کەمە، تا ئەمیش بکەمە سەرباری غەمەکانی..

نەء.. چییە فەرەیدونیش یەکێکی تری دۆراوی کوردە کەم دۆڕاوی هەیە؟! ئەوە ناهێنێ هەر باسی بکەم.

بەیانیش بێخەوی پێوە دیار بوو. لە کەرکوکەوە تا گەیشتە هەولێر، لە نێو سەیارەکەدا چەن جارێ خەوە نوتکە بردییەوە تاسەو بەرزو نزمی و پێچە دژوارەکانی ڕێیەکە وە ئاگای دەهێنایەوە. گەیشتنە هەولێر، هەر خەوالۆو بوو، کەمتر دیقەتی شارو مەردوومەکانی دەدا، خۆی دوانەخست، یەکسەر بەرەو گەراج کەوتە ڕێو لەویشەوە سواری سەیارەیێک بوو، بە شۆفێرەکەوە شەش کەس بوون، مەلاییێک، پیرەمێردێ، گەنجێ، خەجێو هەرزەکارێکی ڕەشتاڵەش لە نێو (فۆڵگا) یێک بەرەو حاجی ئۆمەران ڕێیان دەبڕی. گەرچی خەجێ خەوی زۆر دەهات، نەخەوت، ڕێیەکە هەند نارەحەت بوو، چەند جارێ بۆڵەی بە شۆفێرەکە هەڵسان، دیاربوو دڵی لە شتێکی تر پڕ بوو، ڕێیەکەی کردبووە بیانوو، هەزارو یەک جنێوی، بۆ ئەو کەسانە دەنارد کە ئەم ڕێیەیان ئاوها بەو باریکیە دروست کردووە، لەگەڵ هەر جنێویێک دا دەیووت:

- ئەی! ڕێو بانی چی؟ تا چەک و جبەخانەو بەندیخانە وەستا بێ فلسێک بۆ ڕێو بان سەرف ناکەن.

خەجێ لە قسەکانی شۆفێرەکە کەوتە گومان، دەیزانێ دەوڵەت پیاوانی خۆی فێرکردووە جنێو بەمیری بدەن، تا چاکتر کلیلی دەمی خەڵکەکە بکەنەوە.. ساویلکەکانیش هەرهەندەی دەمیان کرایەوە،

ئیدی ئەوەی دەیزانن و بیستوویانە، یا ئەوەی مەبەستیانە خەڵکی بیبیستێ وەک گەڵای دار لە دەمیانەوە هەڵدەوەرێ. خەجێ بەسڵ کردنەوە گوێ بیستی، جنێوو نەفرەتەکانی شۆفێرەکە بوو.. نەفەرەکانی دیش بێسڵ کردنەوە، قسانیان دەکرد.. گەرمەی باسیش هەر ئاشبەتاڵ بوو، نەک هەر لە ناو سەیارەکەدا بەڵکو لە هەموو شوێنێ، گەورەو بچوک باسیان دەکرد. سەراپای باسەکانیش، گازەندەو دەردەدڵ و سەرکۆنەی شۆڕش و مەسئولەکان بوو. ئەوەی لەوەبەر حکومەت دەیویست بڵاوی بکاتەوە- کە کەسیش باوەڕی پێ نەدەکرد — ئەوا میللەت (خۆیان بڵاوی دەکەنەوەو ترش و خوێشی پێوە دەکەن!)

لە ناو سەیارەدا، هەر ئەوەندەی باسی بکەوتبا سەر زمان، ئیتر درێژەی دەکێشا و کەم کەس ئاگای لەو سێ چوار سەعاتەی ڕێ دەما، کە شوفێرەکە قسەی دەکردو جنێوی دەدا، جگە لە خەجێ، هەموو نەفەرەکان بەسەر لەقاندن (ئەشهەدویان دەکرد) پیرەمێردەکەیش وەک ئەوەی درێژە بە باسێکی لەوەبەری بەینی خۆی و مەلاکە بدات، بەردەوام بوو لە قسەکردن:

- ئەرێ واللەهی مامۆستا چۆنم بۆ باسکردی ئاوهایە.. ساڵێکە ئەو ناجسنەی من ژنێک و سێ منداڵی بێ سەرو قنی بەسەر منەوە بەجێهێشتووە.. وارو یۆخم کردە قورگیان.. ئیتر نەما، هێزم لەبەر برا.. دەبڵێ بۆنایەیتەوە؟ چ ماوە وا خۆت پەستاندووەتە ئێرانەوە. ئاخر هەی بێوێژدان من هیچم هەیە. پیرەمێردێکی وەکوو من چۆن دەتوانێ ژنێک

و سێ مناڵی تۆ بەخێو بکات... مامۆستا ئەو ناجسنەی مـن ئەوەنـدە کەللە رەق و بێ عـەقڵ بوو، وایدەزانی، گەر نەبێتە پێشمەرگە، ئەوا کورد گلەیی لێدەکەن پێی وابوو بێ ئەو کوردان گـورکێ دەیـانخوات ئـاخر هـەی حەرامزادەی بێعەقڵ تۆیێ نەتوانی ژن و منـاڵی خـۆت بـە خێـو بکـەی. ئاخر کەی دەتوانی میللەتێ رزگار بکەیت.. تـەڕت رزگـار کـرد، ئـەوانی دیش دیارە هەروەکێ ناجسنەکەی من بوون بۆیە وا دایانەوە کەندێ-

مەلایش هـەر سـەری بـۆ دەلەقانـد، پـیرەمێردەکەیش، وەکێ ئـەوەی بیەوێ بەجارێ هەرچی دەردە دڵ و خەم و خەفەتێکی هەیە، هەڵیڕێژێ.

- مامۆستا بـەو قورعانـەی وا جـەنابت بسم الله-ت لێکـردووە، لـەم ساڵە چ کەسێ ئاورێکی لێنەدایەوە... ئاخر هەی ناجسن مـن تاکـەی بۆ تۆ دەمێنم.. وەستا رەشیدی هاوسێمان هەر زوو بەرکەوت و نەجاتی بوو خۆ چ کەسێ ئاوڕی لە ماڵ و مناڵەکەی نەدایەوە.. ئـەوا ئێـستایش پیاو کە مناڵـە وردەکـانی دەبینـێ جـەرگی دەبێتـە ئـاو... مامۆسـتا، مناڵـەکانی لـە مەکتەبـدا فەسـڵ کـراون،، ئێـستا لـە بـازاڕدا پـاکەت دەفرۆشن. ژنەکەیشی .. ئەرێ مامۆستا بە پێی شەرع رەوایە پێش...

مـەلا نەیهێـشت قـسەکەی تـەواو بکـات، دەسـتی نایـە سەرشـانی شۆفێرەکەو پێی وت:

- کاکی برا وەختی نوێژە، زەحمەت نەبێ یەکێ دوو دەقیقە..

شۆفێرەکە بەنا بەدڵییەوە سەیارەکەی راگرت مەلا لە نوێژ بووەوە.

شۆفێرەکە پێی وت:

- مامۆستا دوعای خێرت بۆ کردین!

مامۆستا چ وەڵامێکی نەدایەوە، ورتە ورتەکەی زیاد کـرد، دیـاربوو دوا ئایەتەکانی ئایەتەل کورسی دەخوێند، سەری بـۆ شـۆفێرەکە لەقانـد. یەکێ دوو فووی کردە ئەملاو ئەولای خۆی، هەردوو دەستی بەسەرو چاوی خۆیا هێنا، سوار بووەوە، کەوتنەوە رێ..

پیرەمێردەکەیش وەکێ ئـەوەی سـاڵە وەختـێ بـێ قـسەی نـەکردبێ، بەردەوام بوو:

- مامۆستا، ئەو ناجسنەی من زۆر بێعەقڵە، هەر هیچ نەبێ سـەیری رەفیقەکانی خۆی کردبا، ئەوان هەر هەموو هاتنەوە مامۆستا هـی وایـان هەبوو بـە جـەنتا (دە) دینـاری لەگـەڵ خۆیـدا هێنـابووەوە.. مامۆسـتا یەکێکیان — بـە غـەیبـەتی نـەبێ — کـە چـووە دەرێ کرێچـی بـوو، لـەم ساڵەدا هەندەی (دە) بایی ناردەوە ماڵێ. لە بری خانوێکێ دوویان بـۆ دروسـت کـرد، ئـەوەتا گەڕاوەتـەوە، هـەر لـە کورەکـەی جـاران ناچـێ، ماشاءالله پۆشتەو پەرداخە هەر بە ئاغا دەچێ.

گەنجەکەی تەنیشتی پیرەمێردەکە بە پێکەنینەوە پێی وت:

- کـابرا تـا نـەچووبووە دەرێ مـسکێن بـوو، چـووە دەرێ و بـووە شۆڕشـگێڕو دەرسـی ئاغایـەتی خوێنـدو بـووە ئاغـا.. یـانی لای ئێمـە شۆڕشگێڕی هەنگاوی یەکەمە بۆ بە ئاغا بوون؟

- لەم قسانە حاڵی نابم من بە کوردی و کرمـانجی قـسان دەکـەم.. ئەوە چەند ساڵە مـن هـەر شتی وام بینیـوە، چ جـارێکیش نـەمبینیوە،

ئاغایێک، کوڕە ئاغایێک بێتەوە حەماڵی بکات. نە ئینشاالله خۆ بوختانیش ناکەم. ئەرێ واللههی دوو خانوو.. دوو قەسر.. قەسر!

شۆفێرەکە خۆی تێهەڵقورتاند:

- گەلێ چاکی کرد.. چاکی لێحاڵی ببوو، ئەڵبەتە دەیزانی بیخوات. دەکێ عافێتی بێ گەر ئەو نەیخواردبا، خوا دەزانێ (ئێستا) لە چ بانقێکی ئەوروپا بۆ حیسابی چ مەسئوولێ قەید دەکرا... ئەوەیە کور نەکێ ئامۆزاکەی من. سا بەسەری ئێوە بۆ گەڕانەوە پارەی سەیارەی قەرز کردبوو، کە هاتەوە کەسمان نەماننناسیەوە، لە بنیادەم نەدەچوو.. (ئێستا) تێی گەیشتووەو داخ بۆ ئەو ڕۆژانەی دەخوات! بەڵام پاش چی!

مەلا پێی وابوو، ئیدی نابێ بێدەنگێ بێ، بە کرخە کرخەوە دەستی بە قسان کرد:

- یاخوا چ کەسێ ماڵی حەرامی بە نسیب نەبێ.

گەنجەکە رووی لە مەلا کردو پێی وت:

- مامۆستا ئەو پارەیە ماڵی حەرام نیە.. دیارە جەنابتان نازانن کێ ناردبووی.

مەلا، قسەی گەنجەکەی پێناخۆش بوو، دانی بە خۆدا گرت، پێی وت:

- کوری خۆم من حەقم بەسەر ئەوەوە نییە کێ ناردوویەتی، ئەمریکایە، جولەکەیە، شەیتانە، من ئەمانە نازانم، هەر کەسێ ناردوویەتی کەیفی خۆیەتی. بەڵام پارەیێک بە ئارەقی ناوچوان پەیدا نەکرێ حەرامە!

گەنجەکە پێی وت:

- مامۆستا، ئەو پارەیە، بە ئارەق نا، بە خوێن پەیدا کرابوو، یانی نرخی خوێن بوو.

مەلا نەختێ دەمارگیر بوو، بە ڕقەوە پێی وت:

- خوێنی کێ؟

- کورد! سەلامەت بی پارەی ئەو خوێنەشیان ژماردبوو کە هێشتا لەناو لەشدا چاوەڕێی گوللەیێک بوو.

خەجێ لەبەر خۆیەوە وتی: باشە ئێستا ئەفەنی وا دەمەت گەرمە، ئەی ئەو کاتە لەکوێ بووی...

مەلا بە گەنجەکەی وت:

- دیارە زۆر داخ لەدڵی؟

گەنجەکەیش بەساردییەوە وەڵامی دایەوە.

- مامۆستا جا توخوا ناحەقمە. ناحەقمە تف لە ئەرزو ئاسمان بکەم.

- ئەمری خوا بوو، هەر دەبا وای لێ بێ

شۆفێرەکە بە مەلای وت:

- دەمخۆش مامۆستا، بەخوا قسەی تۆیە، ئەوەندە زوڵم و زۆریان کرد، تا خوا ئاوهای پێنواندن. مامۆستا، ماوەیێک لەو ناوەدا ئیشم دەکرد، ئەوا خۆتان دەزانن ئەم سەیارەیە جێی پێنج نەفەرە، کەچی بە حەوت هەشت کەسێکەوە سواری دەبوون. پاشان لەبری کرێ (سوپاسیان دەدامێ) خۆ جارێکیان ئەفەنییێک بەناوە شاعیر بوو، دەستی لێبەرز

کردمەوە، هەر سێچوار مەترێ لەولاترەوە وەستام، سا بە حەقی قورعان خەریکێ بوو بەشەق بمتاسێنێ، تف بارانی کردم، دەمویست بڵێم: برا ڕێیەکە جێی وەستانی نەبوو، کەچی شەپازللەی پیادەکێشام و دەیووت: قسە دەدەیتە بەر قسەی پێشمەرگە، هەی سەگی سەگباب، تۆ جاسوسی!

مەلا گوێگری خۆی دەسکەوتبوو، دەمی گەرم بوو، هەر ئایەت و حەدیس بوو لە دەمیەوە دادەباری، نیمچە وەعزێکی بۆ دان، کۆتایی وەعزەکەیشی بەوە هێنا: خوا چ قەومێکێ چاکێ ناکاتەوە تا خۆیان خۆ چاکێ نەکەن. بەڵێ فەرموودەی خوایە.. خوایش ئەمری وابووە کە، وای لێ بێ.

تا مەلا قسەکانی تەواو کرد گەنجەکە خەریکێ بوودیق بکات، پێشی جوان نەبوو قسەکانی پێببڕێ. هەر کە مەلا قسەکانی تەواو کرد گەنجەکە بە پەلەو لە ترسی ئەوەی مەلا، لانس وەرگرێ، بە مەلای وت:

- مامۆستا، ئەوە ئەمری خوا نەبوو، ئەمری ئەمریکا بوو، بۆ پێت وایە استەغفراللە لە ئەمریکا خوایە.

- نەء کوڕم.. کفر مەکە.. جوانگەی کفر باش نییە. دەبێ شوکری خوا بکەین کە لە...

پیرەمێردەکە قسەکەی مامۆستای بڕی.

- یانی مامۆستا، لەمە خراپتریش هەیە؟

- یاخوا، خوا غەزەب لە چ کەسێ نەگرێ... هەموو کردەوەی خۆمانە وا ئەمڕۆ هاتووەتە سەر ڕێمان.

شۆفێرەکە بە دەنگی بەرز وتی:

- ئەشهەدو وایە.

مەلایش درێژەی بە قسەکانی دا:

- ئەمری خوایە.. تا (جل جلالە) ئەمر نەکات هیچ نابێت. ئاخر کێ دەڵێ ئەمەمان باشتر نییە، خوا فەرموویەتی (عسی ان تکرهوا...) ها، کێ دەڵێ ئەمەمان باشتر نییە.

شۆفێرەکە دەمی داچەقان و بە گەوجییەوە پرسی:

- لەچی؟

- لەوەی کە نازانم ناوی چی لێبنێم و (بڵێین کوردستان) کێ دەڵێ نەدەبووە جێی فسق و فجورو خوا نەناسی.. خوا خۆی دەزانێ چی دەکات کێو دەبینێ ئەوجا بەفری تێدەکات

- گەنجەکە پێی وت:

- خوای دەکرد دەبووە جەهەنم. نەکێ ئاوهامان بەسەر هاتبا.

- کفر مەکە باش نیە.

- مامۆستا ئەمەیش کفرە؟

- هەموو ناشکورییەکێ کفرە!

- یانی دەبێ (ئێستا) بۆ ئەم وەزعەش شوکر بین.

- بەڵێ.

ئیدی خەجێ کاس بوو ، بێزار بوو، لە ناو سەیارە، ماڵ، کۆڵان، گەڕەک، باس هەر باسی (ئاشبەتاڵ بوو ئەوا ئەمانیش ، هەر یەکە لە گۆشەیێکی دیدی خۆیەوە باسی دەکات...

ئەو ڕۆژانە وای لێهاتبوو، تەنانەت تاقە کەس، لەگەڵ خودی خۆیدا هەر باسی ئاشبەتاڵی دەکرد، سەرئەنجام باسەکەیشی ساکارانە دەشکاندەوە (بۆ) چ وەڵامێکی ئەوتۆیشی وەدەست نەدەهێنا، تا سووکە قەناعەتێ پەیدا بکات و چیدی لە خۆی نەپرسێ (بۆ).

خەجێ گەلێ کاس بوو، تا شۆفێرەکە پێی نەوت.

- فەرموون.. ئەوا گەیشتین.

نەیزانی بوو گەیشتوونەتە جێ!

*

هەر کە خەجێ لە سەیارە دابەزی، لە ئاستی کاروانی سەیارە سەربازییەکاندا حەپەسا، سەدان سەیارەی سەربازی لەو ڕێیەدا هاتوچویان بوو: دەرگای سنوور والا بوو، سوپای ئێرانی بە سەیارەی (ریو —ی ئەمریکی) ماڵە کوردی پەنا هەندەو ماڵە پێشمەرگەی دەسپاردە، سەیارەی (زیل — ی سۆڤیەتی) شڕەو پڕەو دەموچاوی زەردو تەپ و تۆز لێنیشتوو، کەڵەکێ کرا بوونە سەر یەکدییەوە. بەڕە کۆن و پیرێژن، قاپ و قاچاغ و مناڵ، کۆنە بەتانی و پیرەمێرد، ژن و مێرد، وردە تفاقی نێوماڵ، ئەمانە یەکێ حیسابیان بۆ دەکرا، لە نێو سەیارەی ڕیودا بار دەکران، بە ڕێی خانەدا دەیانهێنانە (حاجی ئۆمەران) لەوێشدا هەڵدەرێژران و

جارێکی دی. لە نێو سەیارەی زیل دا کەڵەکێ دەکران، بەرەو شارەکانی عێراق پەرت دەکرانەوە. وەکێ لە نێو هەردوو سەیارە سەربازییەکاندا حیسابی تفاقیان بۆ دەکرا، خۆیانیش ، بەروخسار، بە لەش، چ لە بەرە کونێکی ڕەنگبواردوو جیادەکرانەوە، بە دەرونیش لە هەموو شرەو پڕەیێکی هەژارانی کۆست کەوتوو شڕو پڕتر بوون.

خەجێ چەندین پێشمەرگەی — بێچەکی — بینی، هێشتا هەر بەرگە خاکیەکەیان لەبەردا بوو هەندێکیان بریندار بوون، هێشتا برینەکانیان خۆش نەببووەوە، بە چوار دەستە، لە نێو — ریودا — دادەگیران، وێنەیان بۆ دەخستن، دووبارە بە چوار دەستە دەیانپەستاندە نێو تفاقێو لە نێو زیلدا، دەقیان پێدەدا ، گەلێ ئافرەتی جوان و جاهێلیشی بینی زۆربەیان ڕەشپۆش بوون.

خەجێ، سەرباری ماندوو بوون و بێخەوی، سەرباری ئەوەی کەسی نەدەناسی، خۆی دواخست..

نێوانی حاجی ئۆمەران و خانە، بەپێی ڕەزامەندی هەردوو دەوڵەتی عێراق و ئێران، ببوو بە (کەرە ڕێ) ئەوەی بیویستبا بەسێ چارەکێ دەگەیشتە (خانە) . بەر لەوەی بگەیشتبایە تە نێو شار، لە دووری چوار پێنج کیلۆمەترێ، لە قەد چەند تەپۆڵکەیەکدا بە بۆیاغی سپی و لەسەر وردە بەرد، بە خەتی زل نووسرابوو (خدا، میهن، شا (ئەم) سێوشەیە سەرنجی ڕادەکێشا. کە دەگەیشتنە نێو شار یەکسەر (پەیکەرێکی) ڕەق و تەقی شای (ئاریا میهری) دەبینی، کە تاقە شتێکی بایەخ

پێدراوی ئەو شارۆچکە کوردەیە، کە دانیشتوانی سەریان لەو یارمەتییە حاتەمیانەی شا بۆ کوردانی عێراق سوڕمابوو، تا ئاشبەتاڵیش نەیاندەوێرا بپرسن ئەرێ شای ئاریامیهر لەکەیەوە عاشقی چاوی کوردانی عێراقە؟

خۆ دواخستنەکەی خەجێ سەعاتێ زیاتری کێشا، زۆری بینی. سەدان کەسی گێژ، وڕ، دەستەو ئەزەر، بێدەنگ، لاڵ، دەچوونە بەردەستی ئەفسەرانی عێراق و خۆیان ناونووس دەکرد بە عائدون!

لەو کات و شوێنەدا، گومرگ لەسەر چ قسەو جنێوێ نەبوو. قەرەباڵغییەکی لە ئەندازە بەدەر... ئەو خەڵکە جمەیان دەهات ، هەندێکەس چووبوون بە دووی کەسوکاری خۆیان و هێنابوویانەوە، هەندێ خەڵکی دیش چاوەڕوانی کەسوکاری خۆیان بوون، پێشوازییان بکەن! غەڵبە غەڵب و ماچ و مووچ، فرمێسک ڕشتن و باوەش بە یەکدیا کردن، چاک وخۆشی و هەواڵ پرسین، ئەو ناوەی وروژاند بوو، تەنها خەجێ بێدەنگ ، گوێی هەڵخستبوو، حەزی دەکرد زیاتر ببیستێت.

-(لە کەرکوک زۆرم بیست، ئەمڕۆیش لە نێو سەیارەکەدا هەندێک با لێرەشدا بزانم ئەم خەڵکە چ دەڵێن و چۆنی باس دەکەن).

خەجێ گوێ قوڵاغ بوو، زیاتر خۆی لە خەڵکەکە نزیک کردەوە، تا بزانێ کەسوکاری (پەرۆش) چ جۆرو پرسیارێ لە (عائدون) دەکەن و، ئەمانی مارانگەزیش چ وەڵامێ دەدەنەوە. خەجێ بەوردی گوێی لە خەڵکەکە بوو، کە لەسەرەیەک دەیانپرسی:

- ئەرێ چۆن بوو؟
- بۆ وایان کرد؟
- کێ وای کرد؟
- ئەی ئەوانی تر؟
- هەر ئێوە...؟
- بۆ وا دواکەوتی..؟
- چییان کرد...؟
- خوا بیانگرێ چییان پێتان کرد؟
- ئەی کوا براکەت؟
- ئەوە هیچت پێنیە؟
- باوەڕم نەدەکرد بێیتەوە.. دەیانووت: چووە بۆ ئەوروپا..

ئەمە هەمووی پرسیاری تێکەڵ و پێکەڵی خەڵکەکە بوون. خەجێ دەیویست وەڵامی هەموو پرسیارەکان ببیستێ بۆیە زوو زوو لە نزیکی کۆمەڵە خەڵکێکەوە دەچووە نزیکی کۆمەڵێکی دی، بە ڕەوانی دەیبیست:

- جارێ وەختی نیە.. دوایی قسەتان بۆ دەکەم.. سەرتان سپی دەبێ.. باوەڕ بکەن شتی واتان قەد نەبیستووە.. پەلە مەکەن، دوایی.. دوایی؟

- جا بۆ وانەکەن؟! ئەی چییان کردبا؟ هەر وای لێدەهات.. بناغەکەیان بنکۆڵ کرد ئەوەندەیان دزی بوو، خۆیان حەزیان بە ئاشبەتاڵ بوو!

- ئەمە هەر پرسیار نییە، بێقەزا بن، کەریش دەزانێ (کێ وای کرد)!

- ئەوانی تری چی هەی... قورەکە هەر بۆ سەری فەقیرو هەژارەکەیە.. ئەوانی تر، ئەوانی تری چیتانە، هەی خوا حەقی ئەم میللەتەیان لێبکاتەوە، رووڕەشی دنیاو قیامەتیان بکات.

- نا، نا، هەر دەس و پێو نەفەرەکان لەم ڕێیەوە دینەوە. هەندێ لە دزە مەسئولەکان کورە ئا، ئا، دزو هینەکان! بە تەیارە لە تارانەوە بۆ بەغدا گەڕانەوە.. هەندێکی دیشیان تێیان تەقاند! تێیان قوچاند.. ئا .. تۆ بڵێی (ئێستایش) لە پاراستن بترسین و نەوێرین بڵێین : ترسنۆکێ و حەرامزادەکان، دایکی میللەتیان دا بەگان!

- ترسم زۆر بوو.. ئێستایش هەر دەترسم.

- چییان کرد؟ هەموو کارێکیان بۆ ئەوە بوو گیرفان پڕ کەن، دەوڵەمەند بن، نەیاندەزانی دەوڵەمەندی پیاو حیز دەکات؟ تا فەقیرو هەژار بوون، ئازا بوون و حەق ویست، کە دزییان کردو دەوڵەمەند بوون، کەوڵی خۆیان داماڵی و بوونە حیزە پیاو. ترسنۆکێ، هەڵاتوو، (ئێستایش) زمانی هەریەکەیان بستێ درێژە.. تا نەیان بوو، پارەیان بە

چڵکی دەست دەزانی، کە دزییان! ویژدان و باوەڕیان بووە چڵکی پارە، ئیدی بە فرمێسکێ و خوێنی کەسانی دی چڵکی پارەکانیان دەشۆردەوە!

- چییان پێکردین؟! (سەریان تاشین و ئاوێنەشیان دایە دەستمان ئێمەیان کردە دەسکەلاو بۆ (هەموو باس و خواسێکێ) موعامەلەیان لەسەر کردین.. سەرئەنجامیش ئەوا خۆتان دەبینن چ هەرزان فرۆش کراوین!)

- باشە دەتەوێ رەنگی فرۆشراوو تەسلیم بووەوە چۆن بێ؟

- ئەویش دێتەوە.. نایەتەوە چی دەکات؟ بۆ پێت وایە (لەوێشدا) بێ واستەکەی ئیشی مەیسەر دەبێ لەوێش ، دەبێ مەسئولێکی دزی بەزیو ببێتە واستەی، ناوی لە قائیمە بنوسن و بۆ سەفارەتێکی بنێرن.. هەر مەپرسە لەلای ئێمە (مەسئول) بشبەزێ هەر مەسئولە! بەڵام دەس و پێو نەفەر ببەزێ، دەبێتە حەیوان

- یەکێ فلسم پێنییە (کەر) بووم، نەمزانی دەنا منیش دەمتوانی وەکێ ئەو (ئەدیبە مەسئولە ناودارە) جەنتاییەکی رەشی دەبلۆماسی پڕکەم و ... تازە هیچ..

- نەخێر هەر دەهاتمەوە.

کەسێکێ بە دەنگی بەرز هاواری کرد:

- کورە خەبەر بنێرن، عەفوو عامەکە کەمی ماوە، با فریاکەون!ئەم پرسیارو وەڵامانە، کارێکی ئەوتۆی لە خەجێ کرد، بە جۆرێکی دی بە خۆیدا بێتەوە، چیدی بە چاوی سۆزەوە نەڕوانێتە روداوەکە.

پێویستی دەکرد عەقڵ بخاتە کار.

❋

- تۆ بڵێی من لەمانە باشتری لێبزانم؟ نەخێر ئەمانە هەر هەموویان تەجرەبەی خۆیان دەگێڕنەوە، دیویانە، وەکو من نین، من لەم و لەوم بیستووە، بە پێی حەزو خواستی خۆم، وێنەم بۆ کێشاون، لە مێشکی خۆمدا هەریەکەیانم بە قارەمان زانیوە، کەچی هەرە زۆربەی خەڵک و ئەم (عائدونانەش) هەر گازاندەیانە، وەک ئەوەی بیانەوێ بڵێین (خۆمان بە خۆمانمان کرد) یانی ئەم ساڵ هەر خەریکی ئەوە بوون (گۆڕ بۆ خۆ هەڵکەنن) جا گۆڕ بۆ خۆ هەڵکەندن، ئەمریکاو شای دەوێ؟ ئا .. دەیەوێ، خەجێ بێعەقڵ مەبە، سیاسەت شتێکی ترە، خۆ ئەمریکاو شا نایێن بێڵ و پاچ بگرنە دەست، نا (گۆڕ هەڵکەنی کورد) بەکرێ دەگرن! ... ئەمە بوو یارمەتی وڵاتان؟ دەیانووت: وڵاتانی پێشکەوتوخواز! یارمەتیمان دەدەن، تمەس کرێی (گۆڕ هەڵکەنەکان دەدەن) .. باشە، نازانم بڵێم چی، ئەمانەی وا گازەند دەکەن، تۆ بڵێیە راست بکەن؟ باشە بڵێین، راست دەکەن، وەزعەکە وابووە، ئەدی خۆیان لەوێدا تا ئاشبەتاڵ چییان دەکرد؟! تۆ بڵێی زمانیان لەدەم هێنابنە دەر؟ دەشێ! (عائدێ) لە کەرکوکدا بۆی باس کردم:

لە بەندیخانەکەی (رایات)و (خەلان) زەلامیان دەرخواردی سەگی هار دەدا، باوەڕم بەو قسەیە نەکرد، پێم وابوو — ئێستایش پێم وایە — دعایەیە.. با بڵێین وا بووە. خۆ ئەمە نابێتە مایەی ئەوەی پیاو —

ئەگەرپیاو بێت — کەڕو بێدەنگی بکات، بەعەکسەوە دەبێ ئەم شتانە هانی بدەن، دەنا پێشمەرگەی چی بوون؟ نەخێر پێشمەرگە نەبوون..پێشمەرگەی بێدەنگ پێشمەرگە نییە!

نا.. نا دیارە وەزعی ئەمانە و کەسوکاریان خەریکە کار لە منیش بکات، حوکمی سەیر سەیر دەدەم، وەک ئەوەی خۆم زوڵم و زۆرم نەبینیبێ ئاوها قسان دەکەم.. کە زۆڵم زۆر بوو، کێ دەتوانێ فزە بکات؟ خۆ چ زوڵمێ نەما (ئاغای دێیەکەی ئێمە نەیکات، کەچی گەورەو بچوکی دێش فزەیان لەبەر برا بوو، ئاغا هەندە زەبری دەنواند، تەنانەت چ کەسێ نەیدەوێرا بڵێ: ئاغا زاڵمە دیارە ئەمانەش گەلێ زوڵم و زۆریان بینیوە، بۆیە وا لە یەکەم فرسەتدا، دەردەدڵێ خۆیان، بۆ خزم و کەسوکارو ناسیاو هەڵدەڕێژن... باشە خۆ ئەمانە بە ئیختیاری خۆیان بوونە پێشمەرگە، چ کەسێ نەیناردبووە دوویان،، گەر ڕاست دەکەن بۆ زووتر، بەر لە ئاشبەتاڵ نەدەهاتنەوە؟ گەر هاتبانەوە چییان دەکرد؟ هیچ.. دەبا سەرشۆڕی میری بن، ببن بە جاش و جاسوس، یا لە کونی بەندیخانەدا، بە دەیانی تاوان بێسەرو بەر چاوەڕێی ئیعدام بان...دیارە هەڵبژاردنی مانەوەیان- سەرباری زوڵم و زۆرو پاشاگەردانی — پێیان باشتر بووە، لەوەی خۆیان ببن بە زاڵم ، یانی (هەردوو سەری دارەکەی دەستیان بە ... بوو!.

باوەڕیش ناکەم وەک باس دەکەن ئاوها بووبێ، خوا نەکات کەس گلۆڵەی بکەوێتە لێژی... نەء من بە هەڵەدا چووم، هەندێ بۆ خۆیان

راست دەکەن چونکە هەر لە سەرەتاوە خۆیان بۆ وەزعی پێشمەرگایەتی و شـۆڕش ئامـادە نـەکردبوو، پـێیان وابـووە هـەر چەنـد هەفتەیەکـەو مفاوەزات دەست پێدەکاتەوە، دێنەوە (لەسەردا) دەوەستن، شتێکیان بەردەکەوێ ! .. پێم وایە دەردە گەورەکە لەوەدا بوو زۆر بوون زۆر، کاری ئاوهاش بەم زۆرییە ناکرێ (ئەحمەد) گەلێ جار باسی بۆ دەکردم:

(یەکێ ترسنۆکێ زۆرە بۆ بەتالیۆنێک) ئەو کاتانە من باوەڕم وا نەبوو، پێم وابوو، ترسنۆکێ لەناو دە کەسی ئازادا، ناچار دەبێ ئازا بێو نەترسێ، هەر هیچ نەبێ شەرم لە خۆکردن ئازای بکات... بەڵام کەی ترسنۆک شەرمی لەخۆی کردووە؟ جا گەر شەرمی لەخۆ کردبا ئیدی بۆ ترسنۆک دەبوو دیارە سەد کەسی ئازا ناتوانێ ترسنۆکێ فێری ئازایەتی بکەن، ئازایەتیش گەر لە ئەوەڵەوە لەگەڵ مرۆڤدا نەبێ، باوەڕ ناکەم بە نەسیحەت، خوێندنەوە، هاندان و شتی تر وەدەستی بێت، ئا، وایە.. ترسنۆکێ کار دەکاتە سەر سەد پیاوی ئازا، نالێم ترسنۆکیان دەکات، دەڵێم ترسنۆکێ هەند دەپەشۆکێ و قسەی حەلەق و مەلەق دەکات، نەبێتەوە، وا دەکات بەزەییان پیا بێتەوە، پێم وایە چ دەردێ هەندەی بەزەیی گەر لەجێی خۆیدا نەبێ پیاوی ئازا کۆت ناکات.. نە، ئەمەیش وانیە، خەریکە منیش بێسەروبەر دەبم، قسەکانی (ئەمانە) درم بڵاو دەکەنەوە، خەریکە تووشی دەبم، تا بەتەواوی نەبووم بەیەکێ لەمانەو باری کەرێ گازندە لە خۆم بار نەکەم وە خۆ کەوم و بڕۆم، با دەردی فلانیم لێنەبێت، گلەیی لەم و لەو لە خۆو خوا دەکات، چ کەسی بەدڵ

نیە، کەچی خۆیشی بەدڵی کەسەوە نانووسێ، سێبەری لە قسەکانی قورسترە.. تا وام لێنە هاتووە با بکەومە ڕێ .. قسەی راست لە (ئەحمەد) دەبیستم، باوەڕ ناکەم هیچ شتێکم لێ بشارێتەوە، راستەو راست هەموو قسەیێکم بۆ دەکات، راستییەکەم بۆ دەگێڕێتەوەو تێم دەگەیێنێ کە چ بووە.. نە، ئەمیش وا نییە، رەنگە ئەحمەد زۆر شتم لێبشارێتەوە، چونکە چاک دەزانێ من چەند لەگەڵ (شۆڕش) دا بووم، رەنگە نەیەوێ شتە پیرۆزەکانی مێشکم هەڵتەکێنێو لە دڵی خۆیدا بڵێ: با دایکم لە نێو خەونەکانی خۆیدا بژی، ئەحمەد چاک دەزانێ من باوەڕی پێدەکەم، رەنگە هەندێ شتی سەرەکیم لێبشارێتەوە. ئاخر من دەمەوێ لەوبارەیەوە هەموو شتێ ئا، هەموو شتێ بزانم. ئا. دەبێ ئینسان دەربارەی رۆح و سۆزی خۆی هەموو شتێ بزانێ. شۆڕش هەموو شتێکی من بوو! ناحەقمە گەر داوای لێبکەم دەرحەق بەم وەزعە هەموو شتێ بزانم؟! ئا دەبێ هەموو شتێکم بۆ باس بکات.. ئاخ کە ئێستا نازانێ لەوەتەی چووەتە (دەرێ) چەندم هەوڵداوەخۆ فێرکەم، چەند شەوو رۆژم داوەتە دەم یەکەوە، گەشەم بە کوێرە خوێندەوارییەکەم داوە.. نازانێ هەر خۆم، بێ یارمەتی چ کەسێ، بەیاننامەو جەریدەکانم دەخوێندەوە! نازانێ لەم ماوەیەدا گەر فێری هیچ شتێ نەبووبێتم فێری ئەوە بووم قەد بێئومێد نەبم ئینشااللە قەدیش بێئومێد نابم... رەنگە ناحەقی نەبێ گەر هەموو شتێکم بۆ باس نەکات. هەروا بزانێ راستییەکان کارم تێدەکەن و بێئومێد دەبم.. نە، وا ناکەم، هەر کە بینیم

هیچی لێ ناپرسم، پیشەکی باسی ئەوەی بۆ دەکەم کە چۆن هەوڵم داوە فێر بم، دەس و خەتی خۆمی پیشان دەدەم، ئەوجا باسی ئەوەی بۆ دەکەم: ئینسان گەر بیەوێ بە ئینسانی خۆیەوە بمێنێ، دەبێ قەد بێ ئومێد نەبێ.. باسی ئەوەیشی بۆ دەکەم: مردن ئەوە نییە ئینسان لەشی ساردەوە بێو لە گۆڕی نێن، پێی دەڵێم: بێئومێد لە مردوو خراپترە، مردوویێکە جێی زیندووانی گرتووە، بەشی زیندوو دەخوا. دیارە گەلێکیش دڵی بەم قسانە خۆش دەبێ، حەتمەن دەڵێ: دایکە فێری زۆر شت بووی، پێی دەڵێم: (گیانی دایکە، دایکە لە دەورت گەڕێ فێری ئەوە بووم کە هیچ نازانم! ئای ڕۆڵە چەند بە سوویی ئەوەوە بووی هەموو کەسێ، هەر هەموو کەسێ بزانن! .. ئەوجاش باوەر ناکەم بە ڕاست و ڕەوانی قسانم لەگەڵدا بکات، دەشێ لە دڵی خۆیدا بڵێت : دایکم گەلێ کوێرە وەری بینیوە، با قسەکانی منیش نەبێتە سەرباری هەموو غەمێکی ، دەک ڕۆڵە بێ وەی بی، وەک من لێت ڕازیم خواو پێغەمبەرت لێ ڕازی بن، ئەوەت هەر لەبەر چاوە کە ئەم دایکە کلۆڵەت کوێرەوەری زۆری بینیوە، غەریبیو غەریبی. برسییەتیو تانەو توانج .. خوایە زۆر شوکرم لە بەشت! نەء.. نەء. ئەحمەد قسەم بۆ ناکات! ئێ جا بۆ ئەوەندە خەفەتی ئەمەیش بخۆم، با ئەو باسی نەکات، ئەی نەسرین چییە؟ نەک هەر باسی ئەوەم بۆ دەکات چی بووە. باسی ئەوەم بۆ دەکات، چۆن، بۆ وابووە، تێم دەگەیێنێ چیتر دەبێ.. ئا ئەو حالیم

دەکات.. لە دەورت گەڕێم شێرە ژن بۆ خۆت و عەقڵت.. ئەو تووتکە سەگەیش تێر تێر ماچ دەکەم).

- ئەرێ پورە خەجێ.. چییە ئەوە گوێت لێم نییە؟ ئەمە سێهەم جارە بانگت دەکەم..

وەک ئەوەی خەجێ لە خەو ڕاپەڕێنن ئاوها ڕاچڵەکی.

- چییە دەڵێی نامناسیتەوە؟ من سەلاح-م.

خەجێ شڵەژا بوو بە ساردییەوە پێی وت:

- کام سەلاح؟

- کوڕەکەی حەمەدەمینم.

- ئا .. کوڕم چۆنی؟ نەمناسیتەوە... ئەوە بۆ وات لێهاتووە؟

- جا توخوا پورە خەجێ ئەمە پرسیارە؟

خەجێ پڕ بە دڵ شەرمی لەم پرسیارەی خۆی کرد (یانی چی ئەم قسە قۆرەم لە دەم دەرچوو، بە نەوعە لێبوردنێکەوە پێی وت:

- نا حەقت ناگرم، کارەساتەکە هەند قورسە، هەموو شتێ بەدەمو چاوتەوە دیارە.. ئەرێ ئەوە دەڵێی تەنهای؟

- نەخێر دایک و باوکیشم لەگەڵدایە..

- کوان؟

- هۆ وەتان، لەوبەر سێبەرەدا دانیشتوون.

(دایک و باوکی سەلاح، چەند جارێ لە کەرکوکدا ، چوونە لای خەجێ، داوایان لێکرد بەیەکەوە بچن بە دووی کوڕەکانیان و بیانهێننەوە،

خەجێ هەر جوابی نەدابوونەوە، بە ئەددەبەوە ڕێی دەرگای دەرێی نیشان دابوون (کە لەم دەرگایەوە چوونە دەرێ، گەراج زۆر دوور نیە، لە ویشەوە سواری سەیارە بن، بچنە هەولێر، لەویشەوە، خێرەومەند زۆرن ریگاتان پیشان دەدەن.. وریا بن گوم نەبن! بۆیە چیدی خەجێ هەواڵی دایک و باوکی سەلاحی نەپرسی. تا سەلاح پێی وت:

- وەرە با بچینە لایان.

- نەء.. نامەوێ لێرەدا دواکەوم، دەمەوێ برۆم.. تا درەنگ نەبووە بگەمە ئۆردووگا.

- ئۆردوگای چی؟

- چۆن ئۆردووگای چی؟

- دەڵێم ڕۆیشتنەکەت بێ سوودە.

- بۆ؟

(بۆ) کەی خەجێ گەلێ مانای بە خۆوە گرتبوو، سەلاح لە ریتمی دەربڕینی (بۆ) کەی خەجێ تێنەگەیشت. بە بزەوە پێی وت:

- لەوێ نەماون. دەزانم کاکێ ئەحمەد، ماوەیێک لەمەوبەر نامەی بۆ ناردی، بەڵام نازانم بە دەستی کێ بۆی ناردی.. دەڵێی نەگەیشتووەتە دەستتان؟

- نەخێر .. لە نامە گەرێ، بۆ کوێ چوون؟

- وەختی نییە.. با بگەڕێینەوە لە کەرکوک باست بۆ دەکەم.

- راستم پێ بڵێ چی بووە؟ بۆ کوێ چوون.

زەردەخەنەیێک نیشتە سەر لێوانی سەلاح، دەیان وێنەی ناجۆریش بە بەرچاوی خەجێدا گوزەری دەکرد، خەریک بوو هەناوی بەر بێتەوە. سەلاح هەر بە بزەوە پێی وت:

- چاکترین شوێن.

خەجێ پێی وابوو (چاکترین شوێنەکەی سەلاح ئەوروپایە)

چونکە سەلاح لە کەرکوکدا بەسەلاح ئەمریکی ناوبانگی هەبوو. بەر لەوەی شەڕ دەست پێبکاتەوە، لەلای چەندین کەس، ژن و پیاو، گەورەو بچوک باسی ئەوەی کردبوو (دەچمە دەرێ، یەک دوو مانگێ پێشمەرگایەتی دەکەم، هەوڵ دەدەم بەڵکو لەوێوە دەمنێرنە ئەوروپا.. ئەڵبەتە لە ئەوروپا خزمەتی زیاترم پێدەکرێ. خوێندنەکەیشم تەواو دەکەم. سەلاح لە کەرکوک، لە وەخت و ناوەخت باسی ئەوروپای دەکرد، بە رۆژ خەونی پێوە دەبینی، گەلێکی بیستبوو: لە ئەوروپا و ئەمریکا کچ وەکو کا وایە، لە بازارو باغچەو مەیخانەدا، لە میترۆو شەقام. لە هەموو شوێنێکی ئەوروپا، پیاو بۆ ئافرەت پەکی ناکەوێ، سەلاحیش زەلامێکی کەتەی بە خۆوە بوو، هاوڕێکانی پێیان رادەبواردو پێیان دەووت: سەلاح، تۆ لە ئەوروپادا بەرناکەوی کچە ئەوروپی و ئەمریکی حەزیان لە کوڕی وەکو تۆیە، توکن و.. سەلاحیش لە کەرکوک، بە یادی ئەوروپاوە هاوین و زستان، دوگمەکانی سەرسنگی کراسەکەی دەکردەوەو توکی سنگی دەختە ڕوو..

خەجێ هەر بەو چاوەوە سەیری سەلاحی دەکرد، پێی وابوو ئەحمەدو نەسرین خەونەکەی سەلاحیان وەدی هێناوە ویستی بنەرینێتە سەری، سەیرێکی دەوروبەری خۆی کرد، دانی بە خۆیدا گرت: (شەیتان بە نەعلەت بی) بە دەنگێکی خەم ئامێزەوە وتی:

- ئەم بێ عەقڵیەشیان کرد. باشە ئەی نەسرین چۆن هێشتی؟
- نەسرین گەلێ هانی دابوو..
- نەسرین هانی ئەحمەدی دابوو.. پێم وانیە نەسرین (هەند) بێعەقڵ - بێت.
- بۆ بێ عەقڵییە، چاکترین کاریان کردووە.
- بەلای تۆوە چاکترین کارە.. بەڵام بەلای منەوە نەء.. سەد جار نەء.. حەیف.
- بەلای هەموو کەسێکی بە شەرەفەوە چاکترین کارە، جێی شانازین.
- باشە کە دەزانی جێی شانازین، بۆ تۆیش ئەو (چاکترین)کارەت هەڵنەبژارد. خۆ وەک بزانم تۆیش گەلێ حەزت لێبووە.
- دەمخۆش، هەر حەز نییە، ئاواتمە ئاوات. دەبێ هەر بیانگەمێ.

خەجێ بە تەوسێکی زۆر ئاشکراوە وتی:

- دیارە لەو (چاکترین شوێنە پیاوی وەکو ئێوەیان کەمە)

سەلاح چ لەو قسە بە توێکڵەی خەجێ نەگەیشت، قەد چاوەڕێی ئەوەی نەدەکرد، کەسێکی وەک خەجێ تانەی لێدات، بۆیە بە زەردەخەنەیێکی گەلێ گەشەوە وتی:

- ئەوێ جێی کەڵە پیاوانە.
- ئێ باشە.. تۆیش پیاوی
- خۆزیام بە خۆیان..
- وا دیارە ئەوان خەونی تۆیان وەدی هێناوە، بۆیە وا خۆزیایان پێ دەخوازی.
- بەڵێ .. سەد خۆزگەم بە خۆیان.

وردە وردە خەجێ دەسەڵاتی بەسەر رقە ئەستوورو لە رادە بەدەرەکەی نەدەشکا، نەک هەر قسەکانی رەق بوون و تەوس ئامێز، روخساریشی توورەیی و نەفرەتی دا دەباراند.

- جا بۆ تۆیش نەڕۆیشتی الحمد لله تۆیش پیاوی.

سەلاح لە مەبەستەکەی خەجێ نەگەیشت، ڕێک پێچەوانەی مانا دروستەکەی وەرگرت، هەستی بەوە کرد قسەکەی خەجێ جەرگی ئەنگاوتووە، رەنگە زەردەکەی روخساری زەردتر بووەوە، هەندێ منکە منکی کرد، وەک ئەوەی پێ بە جەرگی خۆی بنێ و هەندێ جنێوی شایستە بەخۆی بدات ئاوها کەوتە روو، خەجێ هیچی لێتێنەگەیشت پێی وابوو بایی پێویست (شۆردوویەتەوە) سەلاح هاتەوە سەر خۆ، قسەکانی رەوان بوونەوە.

- ناحەقت ناگرم گەر بە پیاوم نەزانی.

- پیاویت .. بەڵام لە چاکترین شوێن و لە نێو پیاواندا نیت.. ئێ پیاو دەبێ لە نێو پیاواندا بێت.

- راست دەکەی.

- بەڵام تۆ لێرەدا لەگەڵ مندا وەستاوی.

- تۆ لە چ کەڵە پیاوێ کەمتر نیت.

- مەبەستم (جێیەکەیە)!

- ڕاست دەکەی.. بەڵام پەلەت نەبێ، شەرت بێ بە شەرتی پیاوان، هەرچەند هەفتەیەکەو دەگەمە لایان.

- ئاگادار بە دوانەکەوی.. دوایی گلەییت لێ دەکەن و پێت دەڵێن: کاکە سەلاح درەنگ هاتی.

- گەر گلەییم لێبکەن حەقیانە .. بەڵام هەر دەچم,,

- بەڵام پاش چی جێیان هێشتی ئێستا ئەوان..

(قسەکەی تەواو نەکرد، پێی وابوو سەلاح تێدەگات کە مەبەستی ئەوەیە پێی بڵێ: ئەوان بەشەکەی تۆشیان خوارد!

- ئاخر ئەی ئەو دایک و باوکەم نابینی.. نازانی چەند زۆریان لێکردم، چەند گریان و پاڕانەوە تا، ئاوا دەمبینی (ڕەشمەیان لە مل ناوم) بە کەیفی خۆیان دەمبەنەوە.

وشەی دایک و باوک وەک خۆی پژایە نێو برینەکانی دڵی خەجێ پێی وت:

- ئاوها .. راستە ئەحمەد باوکی نەبوو.. خۆ دایکی هەبوو.. حەیف.

- پورە خەجێ، بۆ حەیف، هەزار جار لە کاکێ ئەحمەدم بیستووە کە تۆ دایک و باوک و خوشک و پشت و پەناو هەموو شتێکی ئەوی.

- راستی نەدەکرد!

- کاکێ ئەحمەد هەمیشە راستگۆ بووە.

- گەر راستگۆ با، ئەمەی نەدەکرد!

- گەر بمزانیبا پێت ناخۆشە، قسەم نەدەکرد.. من پێم وابوو کە زۆرت پێ خۆش دەبێ وا مەدەزانی مژدەت دەدەمێ، تۆش مزگێنیم دەدەیتێ.

- دەمت داخە .. چ کەسێ مزگێنی دەداتە کەسێ کە هەواڵی مەرگی ئازیزێکی پێ ڕاگەیێنێ؟

- مەرگی ئازیز؟! یا ژیانێکی سەربەرز.

- وتم دەمت داخە.

بە جۆرێ نەڕاندی ، سەرنجی زۆربەی خەڵکەکەی راکێشا، سەلاح شڵەژا، لەسەریەکێ تفی قوت دەدا:

- پورە خەجێ، بە خەونیش نەدەهاتە بەرچاوم ئاوها بتبینم، وامدەزانی هەر خەجێکەی جارانی، کە هەموو کوردێکی بەشەرەف خۆزیای ئەوەی بوو دایکێکی وەکو تۆی هەبێت.

- بۆ؟! دەتەوێ بڵێم رۆیشتن خوایان لەگەڵ، بێ وەی بن، نەخێر وا ناڵێم حاڵی بوویت.. دەتەوێ بڵێم الحمد لله و شوکر دەرباز بوون، نەخێر

قەد ئەو قسەیە لە من نابیستی، بەڵکو بیبەو بڵاویشی بکەوە، بە دۆست و دوژمن بڵێ: حاشا لە ئەحمەدو نەسرین سەد جار حاشا.. دەک ڕۆڵە شیرەکەمت لێ حەرام بێ. خوایە فرمێسکی غەریبیم بکەیتە بەنزین و بیسوتێنی. هەی نمەک حەرامی ترسنۆک.

- ترسنۆک؟
- ترسنۆک و خوێریش.
- خوێری؟
- نەک هەر ئەوان. مانەندەکانیشیان.
- نەخێر، ئەوان پیاون، کەڵەپیاون، ترسنۆک نین.

خەجێ ڕەنگی تێکچوو، توورە بوون ناخی هەژاندبوو، غەمێکی لە ئەندازە بەدەر نیشتبووە سەر دڵی، بۆ ساتە وەختێ بێدەنگییەکی قورس کەوتە نێوانی خۆی و سەلاح، بیری لە تەمەنی ئەو سێ چوار دەقیقەیەی بەر لە بینینی سەلاح دەکردەوە. لەبەر خۆیەوە دەیووت: ئینسانی بێئومێد مردوویێکی زیندووە سەلاح سەری سوڕما بوو.

- پورە خەجێ داوای لێبوردنت لێدەکەم، باوەڕت هەبێ وامدەزانی دڵت خۆش دەبێ.
- ...
- من چوزانم پێت ناخۆشە.
- ...
- وامدەزانی ئێستا لە خۆشیا پەڕو باڵ دەردەکەی، گەر لە دەمی منەوە ببیستی ئەحمەدو نەسرینن لەم دیون و بوون بە پێشمەرگە.

- چی..
- ئا..

لە خۆشیا وشەی پێشمەرگە بەسەریەکەوە لە دەمی نەدەهاتە دەر.

- پێ.. پێش.. پێشمەرگە.
- ئەی تا ئێستا باسی چیت بۆ دەکەم؟
- پێشمەرگە..
- بەڵێ .. بەڵێ.

هەر ئەوە نەمابوو پەڕوپۆ دەرکات و لە خۆشیا بفڕێ. هەند کەیفخۆش بوو باوەشی بە سەلاحدا کردو ئەملاو ئەولای ماچ کرد.

- لە کوێن..؟
- وس بە، جارێ وس بە.

ڕەنگو رووی خەجێ وەک پشکۆ بڵێسەی لێ هەڵدەسا.

- وس بم.
- ئا .. لە کەرکوک هەموو شتێکت بۆ باس دەکەم.
- لە کەرکوک؟
- ئا.. هەر ئەوەندە دەزانم.. جارێ ڕێیان مەعلوم نییە..
- مەعلوم نیە؟

زۆر بە ئاسپایی چپاندی بە گوێی:

- پەیوەندیم پێوە دەکەن. منیش ئاگادارت دەکەمەوە.
- ئاگادارم دەکەیتەوە؟

- ئا.. ئا..

- خەجێ گەلێ دڵدی بە خۆی و بە سەلاح سووتا. لەگەڵ دایک و باوکی سەلاحدا گەڕایەوە، سەرتاسەری ڕێ دڵی خۆی دەدایەوە.

- گەر ئەو جێیە نەباو ئەو هەموو قسەیەی ئەو خەڵکەم نەبیستبا زووتر تێدەگەیشتم.. ئەگەر سەلاحیش لەو وەزعە ناهەموارەی خۆی نەبا زووتر تێدەگەیشت و حاڵی دەکردم..

کەرکوک بۆ کوردان وەک دێیەک چکۆڵەیە، زۆر بە دەگمەن شتی تیا ون دەبێ، هەر ئەوەندەی قسەیێک داکەوێتەوە، بە چەند سەعاتێ لەوسەری یەوە دەگاتە ئەوسەری، ئەڵبەتە خەبەری ناخۆش زووتر دەگات، هەر ئەوەندە کەوتە زارێ ئیدی هەر کەسەو خۆی بە بەرپرسیار دەزانێ، پێی وایە، دەبێت بە زووترین کات کوردان ئاگادار کاتەوە.

(- ئەی چۆن. لەم شارەدا ناحەزمان زۆرە، عەیبی هەر کوردێک دەکاتە عەیبی هەموو کوردان!.)

ئەمە قسەی بەشێکی تەواوی ئەو خەڵکەیە، پەیرەوی دەکەن و بە مو لێی لانادەن. هەر شارەو گەجەرو گوجەرو گەوادو قەحبەی خۆی هەیە، کوردانی کەرکوک ئەمە چاک دەزانن، کەچی خوێنەوارو ڕۆشنبیری، نەخوێنەوار و ڕەشە خەڵکەکەشی، کەللەیی دەبن گەر ژنە کوردێ (لارێ بگرێ) پێیان وایە دایک و خوشکیانە؟ لەم ڕووەوە قاوغێکی پتەویان بۆ خۆ دروست کردووە، ناحەزی و ناتەبایی نێوانیان ڕێ ی ئەوەیان لێ ناگرێ، لەیەک کات وشوێندا بۆ (بەرگری) نەچنە نێو ئەو قاوغە..ڕێ

ورەسم ونەریت ودەستووری تایبەتی قورسیان هەیە. سەبارەت بەوەی کەرکوک فرەنەتەوەیە، کورد، عەرەب، تورکمان، ئەرمەن، سوریانی تیادایە بەشە هەرە زۆرەکەی کوردەو هەژاران، هەژاری گەیشتووەتە نێو ئێسقانیان. بەشێکی زۆر کەمیان گەلێ دەوڵەمەندن، هەندێکیان بەقەد ژمارەی فلسەکانیان، ئابروویان تکاوە، فێڵباز، ماستاوکەر، مامۆستای ئینتیهازیەت. فێری ئەوە بوون، مناڵانیشیان فێر دەکەن: (لەو کوردە هەرچی وپەرچیانە دوورکەونەوە!) جگە لەم بەشە، کوردانی تر، لەیەک بێ ئاگا نین، هەر کەقسەیێک کەوتە سەر زاریان، خۆیان وەتەنی: دەبێ (شوان)(شێخ بزینی-یش) پێ ی بزانێ. سەرەتا مقۆ مقۆ کەوتە نێو ماڵە کوردەکانی قەڵا، پاشان هەموو گەڕەکە کوردەکانی دیی شاری گرتەوە: (فەرەیدون بووە بەجاسوس!).

لەو ڕۆژانەدا (ئەوەی باش بوو) هەر کەسێ ئەم قسەیەی بیستبا-جگە لەخەجێ- هەند نەدەچووە بنج وبنەوانی قسەکە، خەڵکەکە لەکۆستێکی گەورەتردا دەژیان. فەرەیدون هەر هیچ نەبوو، لەرووی ئەو (پیاوە) تەسلیم بووانەدا، کەسەدی وەک فەرەیدونیان لەگیرفان دەنا، هەموو شەوێ لەتەلەفزیۆنی کەرکوکدا قروسکەیان دەکردو داوایان لەو خەڵکە دەکرد، بچنە دوی کەس وکاریان ببنە پشت وپەنای میری نیشتیمانی، لەگەڵ حیزبی قائید خزمەتی وڵات بکەن! مەسەلەی فەرەیدون. خەبەرێک بوو بەس! بەڵام زارەو زاریشی دەکرد، لەنێو خەبەرە جەرگبرەکاندا (دەمەیی) ئەوەی ئەم خەبەری دەبیست لچێکی

هەڵدەقورتاند، شانەکانی بەرز دەرکردەوە، ئەگەر قسەیێکیشی کردبا دەیووت: جا فەرەیدون چییە، ئەوە سەدانی وەکو فەریدون بوونەتە...سەرەتا خەجێ، باوەڕی بەم قسەیە نەدەکرد:

(- ئەو بەسزمانە کەمی بەسەر هاتووە. ئەمەیشی بۆ دروست کەن. باشە ئەگەر جاسوس بێ، بۆچی زووتر بەر نەدەبوو؟ چ دەلیلێکیان بەدەستەوەیە وا ئەم قسانەی بۆ هەڵدەبەستن. باشە ئێستا جاسوسی چی دەکات، کەی ئێستا حکومەت پێویستی بەفەرەیدون هەیە، هەزاران لەفەرەیدون زاناترو گەورەتر، سەریان بۆ شۆڕکردووە. دەوڵەت ئیستیفادە لەوان دەکات، نەکێ لەفەریدونێکی قوربەسەر..)

خەجێ زۆری دەبیست: (خوێری یە..بێ ڕەوشتە) ئەم دوو وشەیە، هەر ئەوە بوو خەجێ ی کەللەیی نەدەکرد)

—باشە بۆ لەمەوبەر فەرەیدون نمونەی ڕەوشت بەرزی بوو..دەردی فلانە حیزبەمان بەسەر هاتووە، عومەری بەستەزمان تائەندامی حیزبی...بوو کوڕێکی ڕێک وپێک، هەموو زارێک ستایشی دەکرد، عومەری بەستەزمان، بەدکاری حیزبەکەی خستە ڕوو، رەخنەی لێگرتن، شتە پوخڵەکانیانی ئاشکرا کرد..ئیتر هەر ئەندامانی هەمان حیزبەکەی خۆی، دعایەو قسەی بێ سەروبەریان بۆ هەڵدەبەست، دەیانووت:

(عومەر هەر لەئەوەڵەوە بێ ڕەوشت بووە) (خوشکەکەی هینە) (باوکی کۆنەگەوادە) (پووری، هەر باس ناکرێ) (نەنکی کارخانەی هەبوو) (باپیرە گەورەیشی هەر وابوو). چی تر نەما بۆی هەڵنەبەستن.

بەستەزمانە هەر ئەو عومەرەبوو کەشانازی یان پێوە دەکرد (کوڕ هەبێ عومەرە) (دایک وخوشکی، سەراپای خانەوادەکەیان نمونەی داوێن پاکی وڕەوشت بەرزین)..لەپڕ عومەریان کردە پەڕۆی بێ نوێژ. دیارەئێمەیش فێری بەزمی ئەو حیزبە بووین..گریمان (فەرەیدون) لەحەپسخانەدا نەیتوانی بەرگری بکات، ئیتر بۆ بێ ڕەوشتە، بۆ دایک وباوکی...خۆزیا لەو نهێنی یە دەگەیشتم بۆ ئێمە زوو فێری شتی خراپ دەبین؟ تۆ بڵێ ی حەزو ئارەزوومان وایە فێری شتی خراپ وخراپەکاری بین؟ خەڵکەکە زۆر بەبێ ویژدانیەوە باسی دەکەن، لەوەتەی بەربووە، هەر دیار نیە، خۆی لە کونی ژووردا قایم کردوەو خۆی دەرناخات خەڵکەکەیش زیاتری لێدەخوێنن (شەرمەزارە، چۆن دەوێرێ خۆی دەرخات) باشە شەرم لە کێ دەکات؟ ئەوەی — گەر وەک باسی دەکەن — شەرمی لە خۆی نەکردبێ چ پێویست دەکات شەرم لە خەڵک بکات! ئەگەر وابێ ئەوا زۆر کەرە، کەسێ شەرم لە خۆی نەکات، شەرم لە خەڵکی بکات، ئەوە چ جۆرە کەسێکە؟

خەجێ دەیویست فەرەیدون ببینێ، گوێ لە خۆی بگرێ کەچی هەر خۆی بەخۆی دەوت:

- با دڵنیا بم، بابزانم مەسەلەکە چۆنە. با کوێرانە هەنگاو نەنێم، تووشی هەڵە نەبم، دەبێ بەوردی لێی بکۆڵمەوە، ئەوجا دەبیینم، خۆ ئەگەر وابوو، خۆم دەزانم چی پێدەکەم، خۆ ئەگەر واش نەبوو، ئەوا دەستی دەگرم، ماڵەو ماڵ دەیگێڕم، خوام ئەو خوایەیە کەسێک

قسەیێکی ساردو سووکی پێبلێیت، وەکێ درکێ دەچمە نێو چاوییەوە.. ئەی چۆن خۆ بە ڕۆژێکێ و دووان فەرەیدون — مان دەستەکەوتووە، چەند ساڵ پەروەردە کراوە، فێرکراوە ئەویش خەڵکی فێرکردووە، هەر هیچ نەبێ مامۆستاو مەسئولی ئەحمەد بووە.. ئەحمەد لێرە نییە، من لە بری ئەو دیفاعی لێدەکەم.. جارێ با بزانم چۆنە!

بەهۆی کەسێکی تەنزیماتی جارانەوە، خەجێ خۆی گەیاندە ماڵە کەسێکی ناسیاو، کەسەکە لە هەیئەدا بەیەکەوە لەگەڵ فەرەیدون بوون.

خەجێ بە حددەتەوە بە فەتاحی وت:

- ئەمەی تۆ باسی دەکەی قسەیێکی کەم نییە، تۆمەتێکی گرانە.

- هەر من نیم، هەر هەموومان باسی دەکەین.

- دەڵێی بڕیاری پێش وەختتانە، وا هەمووتان باسی دەکەن.

- جۆرێکە لە بڕیار.

- ئاخر بە چی؟ دەلیلتان چییە؟

- دەلیلمان نیە.

- ئەی چۆن قسەی وادەکەن. دیارە بوختان دەکەن خواش قەبوڵ ناکات. ئەو کوڕە گەنجە ئاوها بشکێننەوە. دەزانن ئەگەر ئێوە وا بکەن ئیتر هەڵناسێتەوە.

- پورە خەجێ (ئەو ناجسنە) کەوتنێ نەکەوتووە هەڵسێتەوە.

- ئێوە خستووتانە..!

- وانیە.

- ئەی ئەوە نییە لە ناو خەڵکی دا ناوتان زڕاندووە، گەورەو بچوکتان ئاگادار کردووەتەوە.

- کارێکی خراپمان نەکردووە. دەبێ خەڵکی ئاگایان لە خۆیان بێ، متمانەی پێنەکەن، تازە ئەو فەرەیدونە ئینسان نییە، بووەتە مار دەبێ خەڵکی ئاگادار بکرێن پێوەیان نەدا.

- کوری باوکم شوکر تۆ تێدەگەیت، دەبێ لە خوا بترسی، چۆن تۆمەتی ئاوها ، بەبێ دەلیل دەخەیتە پاڵ (ئینسانەوە) ئەگەر دەلیلتان پێیە ئەوا من لە ئێوە زیاتر نەعلەتی دەکەم.

- دەلیلمان نییە

- هەر هەمووتان؟

- بەڵێ

- باشە ئەی تۆ، مەبەستم ویژدانتە، چ دەڵێی .. من لەگەڵ ئەحمەدی کوڕم جیام نەکردووەتەوە هەر بە کوڕی خۆمم زانیوە دەبێ هەموو شتێکم بۆ باس بکەی.

- دڵم وا دەڵێ.

- دڵمی چی؟

- چۆن دڵمی چی؟ تۆ دەڵێی لەگەڵ ئەحمەدی جیاناکەمەوە. حەزت نەکردووە وای لێبێ، بۆیە باوەڕ ناکەیت.

- کوری خۆم تێبگە، نەک فەرەیدون، حەز ناکەم چ ئینسانێ بدۆڕێ، راستە من بە قەدەر ئەحمەد خۆشم دەوێ، بەڵام بۆ من هیچ فەرقێکی نییە نوری چاوم بدۆڕێ، نەعلەتی دەکەم..

- تۆ کەیفی خۆتە: خوای دەکرد کوڕی راستەقینەت دەبوو.

- دیارە ناتەوێ تێبگەی. من بە کوردی پێت دەڵێم، بۆ من، تۆو ئەوو ئەحمەد، هەمووتان فەرقتان نییە، سەرکەوتنتان، سەرکەوتنی منە.باوەر بکە، گەر یەکێکتان لێ بگلێ هەر ئەوەیە کوێر نابم.. کوڕی من، من دایکی هەمووتانم، هەر هەمووتان کوڕی منن

- خوا لە ئێمەت نەسێنێ.

(هەر ئەوە بوو خەجێ دیقی نەدەدەکرد)

— جا وەرە ئەمە حاڵی کە، من چ دەڵێم و ئەم دوعای چیم بۆ دەکات) خەجێ زیاتر دانی بە خۆیدا گرت، لە پێچێکی ترەوە رووی تێکرد:

- ئێ ئەوا وتمان جاسوسە. باشە هیچ جاسوسییەکی لەسەر ئێوە کرد؟

- لەسەر ئێمە؟ نازانم کردوویەتی یا نەء. بەڵام..

- بەڵامی چی.

- هەر جاسوسە.

- باشە، لەجێو رێو خواردن و موعامەلە لەوێدا هیچ جیاوازیتان هەبوو؟

- نەخێر!

- ئەی لە تەعزیب؟

- ئەمەیان نازانم، یەکە یەکەو بە جیا دەیانبردین.

- باشە لە تەحقیق دا هیچ قسەیێکی ئەوتۆیان لە گەڵدا کردن بۆنی ئەوەی لێبێ فەرەیدون بۆ ئەوانی گێڕابێتەوە.

- نەخێر.

- مەبەستم هەر تۆ نییە، هاوڕێکانیشت؟

- ئەوانیش باسی وایان نەکرد.

- باشە چ کەسێکیان هێنایە لاتان، فەرەیدون ئیعترافی لەسەر کردبێ یا..؟

- نەء.. ئێمە هیچمان نەبینی.. نەشمان بیست!

باشە، وەک خۆت دەڵێی، ئەمانەی نەکردووە، ئەی چۆن جاسوسە. یا چ جۆرە جاسوێکە؟

لەسەر ئێمە هیچی نەکردووە. حەددی چی بوو هەر دەمانخنکاند!

دەتانخنکاند؟

بەڵێ! باوەڕت هەبێ هەر (هەوە).

جاسوس دوژمن نیە؟

بەڵێ.

دوژمنی کێیە؟

فەتاح وەک توتی قسانی دەکرد، ئەوی لەوەوبەر (حیزب) فێری

کردبوو و لە ماناکانی نەدەگەیشت، دووبارەی دەکردەوە.. تا هاتە
سەر ئەوەی بە دەنگێکی نێرانەوە وتی:

- دوژمنی میللەت.

- ئەی ئێوە چین.

(لەوەبەر چەندی — هەروەک وشە، بێ ئەوەی چ شتێکی لێ حاڵی
بووبێ — بیستبوو دووبارەی کردەوە،

ئێمە کرێکارو رەنجدەرو سووتەمەنی و چەکی شۆڕشین، شۆڕش
بێئێمە ناکاتەشۆڕش

وا قسەی دەکرد کە هەر هیچ رووی نەدابێ

ئێمە بناغەو.. ئێمە چەک و.. ئێمە ... ئێمە بازوو... ئێمە، ئێمە
کەی نەدەبراندەوە، تا زۆر بە دڵنیاییەوە دەستی لەسەر ئەوە
داگرت:

- ئێمە کوڕی میللەتین .. کوڕی بە وەفا..

(خەجێ لە درێژدا دڕی یەکەی فەتاح زۆر بێزار بوو، گەر زوو قسەکەی
نەبڕیبا ئەوا موحازەرەیێکی ناوەخت — کە خۆیشی لە مانای
قسەکانی نەدەگەیشت- دەکردە باسێکی ئەوتۆی سارد، هیچ
تامێکی بۆ خۆی و قسەکانی نەدەهێست!

باشە .. باشە.. یانی دوژمنی ئێوەیشە.

(فەتاح) هەند تێکەڵی قسەکانی خۆی‌و — ئێمەو ئێمە — ببوو،
شیرازەی پساندبوو، باسە سەرەکییەکەی لە بیر چوبووەوە، بۆیە زۆر

بە گەوجییەوە وتی:

کێ؟

فەرەیدون !

ئا .. ئەی چۆن.

ئەی بۆ نەتخنکان.

ها..؟

دیارە هەر دەتانەوێ ناوی جاسوسی لێ بنێن!

خۆ چ دوژمنایەتێکمان لە گەڵیدا نیە.

(خەجێ پەشیمان بووەوە، لەوەی کە هاتووە لە فەتاح قسەی راست
ببیستێ).

(چار نیە با بزانم چی تری پێیە، با بەقسەی رەق بیوروژێنم، بەڵکو
بە تورەیی شتێکی لەدەم دەردەچێ).

- قسەی بێ سەرو بەر دەکەیت.

- بۆ؟

- لە لایەکەوە دەڵێی جاسوسە، لە لاییکی دیشەوە دەڵێی گەر
شتێکی دەرحەق بە (ئێمە) کردبا بە سەلامەتی دەرنەدەچوو. جا نازانم
ئێوە چ جۆر کوڕێکی ئەم میللەتەن؟

- ئەی پێم نەووتی حەدی چی بوو!! ئەو فیسقە گولە چییە؟

- کوڕم جاسوس بەقەدو باڵا نیە، دوژمن بە قەدو باڵا نیە، هەر
وەک چۆن عەقڵیش بەقەدو باڵا نیە!!..

(فەتاح) نەیهێشت خەجێ قسەکانی تەواو بکات.

- بۆ پورە خەجێ پێت وایە، ئێمە لە خۆمانەوە فی سبیل الله قسە دەکەین؟

- وا نالێم... دەڵێم دەلیلتان چییە؟ هیچ شتێکتان لە خۆی بیست؟

- خۆی؟ کەسمان قسەی لەگەڵ نەدەکرد.

- بۆ؟

- نەماندەزانی لەسەر چی گیراوە.. خۆیشی چ قسەیێکی نەدەکرد.

- ڕەنگە ئێوەی نەناسی بێ... ئێوەیش نەتانزانیوە چ کوڕێکە!

- (ئەوێ) جیایە، ئەوێ کوڕی خۆی هەیە بەدەم حەرەسەکانەوە پێدەکەنێ!

- پێدەکەنێ!

- جار جارێکیش پێیانی دەووت: صباح الخیر.

- صباح الخیر؟!

- ئا.. بەڵێ . ئەمە کەمە؟

- نەخێر کەم نیە.

- ئەی چیترت دەوێ.. پیاو چۆن بە دەم ئەوانەوە پێدەکەنێ! یەکێ خۆی بە کورد بزانێ چۆن بەو جەللادانە دەڵێ (صباح الخیر).

- ڕاست دەکەی .. کارێکی چاکی نەکردووە، بەڵام هێشتا ئەمە ئەوە ناگەیێنێ کە پێی بووترێ جاسوس!

- با!

- بەچی؟ هەر بەوەی باست کرد؟

- نەخێر.. چاویشی زۆر حیز بوو.

- جا ئەمەیش بووە قسە؟

- پوورە خەجێ من لە کەرکوکدا ژیاوم، ریشم لە ئاسیاودا سپی نەکردووە.. دەزانی کەرکوک دەکاتە چی؟

- دەزانم.

- نەک من هەر هەموومان رامان وابوو کە چاوی زۆر حیزە!

- هەر هەمووتان؟

- بەڵێ.

- پێم سەیرە!

- ئێستا تۆیش بیبینی، هەر هەمان حوکمی لەسەر دەدەی. دڵنیام چاوی دەخوێنیتەوە.

- لەوەتی بەربووە کەم کەس بینیویەتی.

- دە دڵنیا بە جاسوسە!

- چۆن؟

- (نێرەو بیدۆشە) جاسوسەو ئەهـ.

- کوڕم ئاخر...

- ئاخرو ماخری ناوێ.. جارێ لە ژێر ئازاری ئەو نەختە ویژدانیەتی کە ماویەتی، ئەو نەختەش لە دەست بدات، هەر خۆی خۆی ئاشکرا دەکات.. من لەم کەرکوکە (جەهەنەمە) ژیاوم گەر کوردێ چاوێکی

نەکاتە سەد چاوو کاغەزی سپی نەخوێنێتەوە ناژێ. گەر بژێشیت ئەوا وەکو کورد ناژێ. دەزانی وەک کورد نەژیان یانی چی؟ یانی وەک بەشەرەف ناژێ..

- تێدەگەم .. بەڵام هێشتا دڵنیا نیم.
- دڵنیا دەبیت!
- وا قسان دەکەیت، دەڵێی لە گەڵیا دانیشتبوویت کە کردیانە جاسوس!
- حەقتە بە تەوسەوە قسە بکەیت. بەڵام حەقی ئەوەت نیە خۆت بخەڵەتێنی و تەجرەبەی کەسێکی دنیا دیدە بە هیچ نەزانی.
- عەفووم بکە، هەندێ زیادە رەویم کرد.. بەڵام هێشتا قەناعەتم بەوە نیە جاسوس بێ. رەنگە وەزع و حاڵی (ئەوێ) هەندێ ورەی پێبەردابێ.
- (ئەوێ) ؟ پیاو دروست دەکات، ئەوێ مەحەکە ئەوێ بوارەو لەوێدا... رەش و سپی دەردەکەوێ. رەنگە تۆ لەلای خۆتەوە بڵێی: سەرەتا کوڕێکی چاک بوو، زۆر وریاو پیاوانە بوو.. پورە خەجێ من دەڵێم سەرەتا گرنگ نییە، جادەی پان و مفاوەزاتی چوار ساڵە، گەلێ لەو ترە قارەمانانەی دروست کرد، ئەوانە هەر لەگەڵ (تاپگێردان) پاشانیش ... قسەم پێدەکەی؟!
- بە جۆرێ باسی ئەوێ دەکەیت، مرۆ حەز دەکات بیبینێ، هەر هیچ نەبێ، بۆ ئەوەی خۆی بناسێ.

- هەموو کەسێ نا.. دەڵێم هەموو کوردێ.. نەخێر نەک هەموو کوردێ .. بەڵکو هەموو کوردێکی کەرکوکی.
- کورد هەر کوردە، لە کوێدا بێ هەر کوردە.
- تۆ وا بڵێ.
- دەردی مەسەلەکەی فەرەیدونە. کوڕی باوکم بە کەللە رەقی نابێ ئەوا من هەندێک تێدەگەم، دەنا چ کەسێک رێ بەخۆی نادات، گوێ لە تۆمەتی بێدەلیل بگرێ، بە زۆریش بیانەوێ باوەڕی پێبێنن!
- یانی تۆ باوەڕت پێنەکردم.
- نەخێر!

*

خەجێ، دڵی لە فەرەیدون کرمێ ببوو، نەچووە ماڵیان، ناردی بەدویا فەرەیدون دوودڵ بوو، نەچوو، دەترسا هەموو شتێ لە چاوانی بخوێنێتەوە. خەجێ جارێکی دی ناردی بەدویدا فەرەیدون ناچار بوو بە کۆڵی ترسەوە هاتە لای خەجێ خەجێش بێ ئەمسەرو ئەوسەر، راستەو راست چووە نێو باسەکە

- فەرەیدون چاوت بەرزکەوە.
- فەرموو... پورە خەجێ ئەم قسەیەت لە جیاتی بەخێرهاتنە؟.. باشە، کەی ئوسول وایە یەکێ لە بەندیخانە بەر بێ، لەبری ئەوەی بچنە لای هەر هیچ نەبێ پێی بڵێن (کەفارەتی گوناهت بێ) کەچی تۆ نەهاتی، گلەیی ناکەم.. ناردتە دووم، هاتم، لەبری بەخێرهاتن پێم دەڵێی چاوت

بەرزکەوە، خۆ تۆ جاران دەتووت: (لەگەڵ ئەحمەد فەرقت ناکەم) کەچی ئێستا دەتەوێ تێم گەیێنی چاو شۆڕم، بۆیە ئەم داوایەم لێدەکەی!

خەجێ تاسا، چ چاوەڕێی وەڵامێکی ئاوهای فەرەیدون نەبوو، نەیشی ویست پێی بڵێ (راست دەکەیت لەگەڵ ئەحمەدا فەرقم نەدەکردی، بەڵام هیچ ئاگاییێکم لەوان نەبوو، خەمی ئەوان گەورەتر بوو، نادیار بوون، تۆ دیار بوویت.. خەمی ئەوان هیچ شتێکی پێ لەبیر نەهێشتبووم. دەنا دەبوو خۆم بهاتبام، پێشت بڵێم: فەرەیدون حەتمەن بەندیخانە قاڵی کردوویت، ئێستا کەسێکی دیی زیرەکێ تری! (خەجێ پێی وابوو گەر ئەم قسانە بکات، چیدی ڕێی ئەوەی نامێنێ بەو شێوەیەی دەیەوێ لەگەڵیا بدوێ دانی بە خۆیدا گرت، جددی تر قسەکانی دەربڕی:

- وەختی ئەم قسانە نیە.. گلەیی وەختی خۆی هەیە.
- ئەی ئێستا وەختی چییە.
- وەختی ئەوەیە خۆت پێم بڵێی: جاسوسی یا..

فەرەیدون ڕەنگی گۆڕا، سوور بووەوە، ڕەش داگەڕا، زەرد بووەوە، چاوانی داخست، زوو زوو ڕەنگی دەگۆڕا، بێدەنگَ بوون تفی قووت دەدا، بێدەنگییەکەی زۆری کێشا، خەجێ لەو ماوەیەدا زۆر بە وردی دەیڕوانیە ڕەنگَ تێکچوونەکەی و دەنگی هەناسە بە پەلەکانی دەبیست لێی دووبارە کردەوە:

- تۆ جاسوسیت!

فەرەیدون بە ئاستەم وشەی (نەخێری) لە دەم هاتە دەر، خەجێ بەبێ حەوسەڵەییەوە پێی وت:

- فەرەیدون چاوت بەرزکەوە

هەر بە چاو داخستنەوە وتی:

- فەرموو.
- تۆ جاسوسیت؟!
- نەخێر.
- ئەی بۆ وا ڕەنگت تێکچووە؟
- چونکە چاوەڕێی قسەی ئاوهام لە تۆ نەدەکرد.. تۆ لە دایکم فەرزتر بووی، کەچی تۆ پێم دەڵێیت جاسوسیت.
- نەک هەر من. هەموو خەڵکەکە وات پێ دەڵێن
- هەموو خەڵکەکە؟ جا ئەوان چوزانن؟!
- جا ئەوان چوزانن؟! بۆ نازانی ئێرە کەرکوکە، بۆ نازانی یەکێ لە ماڵەکەی خۆیدا بترێ، دەبێ ئەمسەرو ئەوسەری کەرکوک .. پێی بزانێ!
- دەزانم کەرکوک وایە. بەڵام من هەو نیم.
- باوەڕت پێناکەم!
- بۆ؟
- بزانە ناوێری بڵێی من جاسوس نیم.. تەنانەت لە کەلیمەکەیش دەترسی، بۆیە دەڵێی من (هەو) نیم گەر راست دەکەی بڵێ: من جاسوس نیم

- جاسوس نیم.

- ئەی بۆ بە حەرەسەکانت ووتوە (صباح الخیر) و بە دەمیانەوە پێکەنیویت.

- بۆ پێکەنین و صباح الخیر وتن پیاو دەکاتە جاسوس؟!

- ئا..

- چۆن، ئەمە یەکەم جارە شتی وا ببیستم..

- هەموو شتێ لە پڕ نابێت... جاسوسیش لە پێکەنینێکێ و صباح الخێریکەوە دەست پێدەکات!

- پێم سەیرە.

خەجێ لە پڕ پێی وت:

- هاو ژوورەکانتم بینی.

فەرەیدون زیاتر رەنگی تێکچوو.

- ئەوان وایان وت؟

- بەڵێ.

- درۆ دەکەن.

- تۆ درۆ دەکەی.

فەرەیدون هەند شڵەژا، پێی وابوو خەجێ هەر هەموو شتێکێ دەزانێ بە پارانەوەیێکی ئەوتۆی زەلیلانەوە وتی:

- پورە خەجێ، باوەرت هەبێ، نازانم بۆ وا زەعیف بووم، چی زەعیفی کردم.

- یانی پێی لێ دەنێیت.

- نەخێر .. تەنها ڕیم بدە قسان بکەم.. پێم وایە دەمویست لە ڕێی نواندنی زەعیفی خۆمەوە هاوژوورەکانم رازی بکەم، تێیان بگەیێنم کە منیش وەکو ئەوانم.. هەر ئەوە بوو هیچی تر.. غەڵەتێکی گەورە بوو و کردم.. بەڵام شتێکی تریش هەیە حەز دەکەم بیزانیت، ئەویش ئەوەیە، هەموو هاوژوورەکانم وەکو منیان کردووە..

- دەلیلت چییە؟

- ئەفسەرەکە پێی وتم.

- ئافەرین بۆ ئەقڵت. من بیستوومە بەندیخانە پیاو ئاقڵ دەکات کەچی تۆی کەر کردووە!

- بەڵێ کەری کردم.. کەرم.. کەر

- ئەم قسانە دەردت نادا.

- دەزانم بەڵام دڵی خۆمی پێدەدەمەوە.

- بۆ دڵت ماوە؟

- حەز دەکەم دوا قسەت بۆ بکەم، حەز دەکەم یارمەتیم بدەی، نامەوێ تۆیش پێلەقەم لێدەیت. چ کەسێ شکێ نابەم گوێم لێبگرێ. هەر تۆ شکێ دەبەم، گەلێ حەزم دەکرد بێمە لات. شەرمەزار بووم، دەمزانی هەموو شتێ لە چاومدا دەخوێنێتەوە، جورئەتم نەدەکرد، ئەوا ئێستا لەبەر دەستی تۆدام تکا دەکەم فرسەتم بدەرێ قسان بکەم.

(خەجێ بێدەنگ بوو، چ وەڵامێکی نەدایەوە، حەزی دەکرد زیاتر بزانێ)

- تەنها زەعیف بووم و هیچی تر رەنگە بڵێی (جا چی تر ما) راست دەکەی، شتێکی گەلێ خراپم کردووە، باجەکەیشی قورس کەوتووەتەوە، خەوو خۆراکم نییە. سێبەرەکەیشم ناحەزمەو دەمتفێنێتەوە، بێز لە خۆ دەکەمەوە مۆتەکە سەر سنگم بەرنادات، باوەڕت هەبێ هەر زەعیف بووم و هیچی تر. ئەم قسەیەش هەر دەتوانم لەلای تۆدا بە ڕاستگۆیی دەریبرم، دەنا لەلای خەڵکیدا درۆ دەکەم، فێری درۆ کردن بووم، دەزانم خەڵکی باوەڕم پێناکەن و گاڵتەیان بە قسەکانم دێ، ناحەقیان ناگرم، هەر شتێکم پێبڵێن حەقیانە.. بەڵام پوورە خەجێ باوەڕت هەبێ حەز دەکەم بمکوژن، نەک وەک ئێستا ڕۆژی دەیان جار بە سەرنج دەمکوژن.. ئەوسای زەعیف بووم هیچ ئاگاییێکم لە خۆم نەبوو.. زەعیفیەکەم زەعیفی بەدوای خۆیەوە کێش دەکات، پێم خزا، لە کەیێکی رەشم نایە تویلی خۆمەوە پێم وانیە هەر خۆم بتوانم ئەو لەکەیە بە ئاسانی لە تویلی خۆمدا بسڕمەوە، پوورە خەجێ پێویستم بە یارمەتییە، هەر تۆ دەتوانی یارمەتیم بدەی.. بۆ ئەوەش لێت ناپاڕێمەوە لێم ببوری، نەخێر، نزای من بۆ ئەوەیە، ترسێکی گەورە رووی تێکردووم، هانی خراپە کاریم دەدات.. پێم وایە ناچارم دەکەن، هەرواشم پێدەکەن. هیچ ڕۆشناییێک شک نابەم و چ پەناییێکم نییە، حەیفێ چ کەسێکیش نیە بە گوللەییێک ساردم کاتەوە، رەحمم پێبکات و رزگارم کات، نەهێڵێ چیدی ئەم

دوژمنایەتیەی لەگەڵ خۆمدا دەستم داوەتێ پەرەبسێنێ هەموو شەوێ خەونی سەیر سەیر دەبینم، قەد فەرەیدونەکەی جاران نیم، ترسنۆک درۆزن ، فێڵباز، گەلێ جار هەند گێل و گەوج و گەمژە دەبم، خۆم ناناسمەوە، بە زەحمەت ناوی خۆمم بیردەکەویتەوە، پوورە خەجێ دەستم دامێنت چارێکم بکە.. رزگارم کە.

خەجێ خۆی وا دەنواند کە بەبێ موبالاتیەوە گوێبیستییەتی، بەڵام لە ناخدا هەر ئەوە بوو نەدەتوایەوە، خۆزیا هەموو بەدکارێ وەک تۆپێی لە گوناهەکانی خۆی دەنا..

بە ساردییەوە پێی وت:

- کارێکت نەکردووە بێ باج بەسەرتەوە تێپەڕێ.

- ناڵێم هیچم نەکردووە، نامەوێ پاکانە بۆ هیچ شتێکم بکەم بەڵام لە تۆ دەپرسم، ماڵی کێم وێران کردووە؟ کێم دەربەدەر کردووە؟ چ ئافرەتێکم بێوەژن خستووە؟ چ منداڵێکم هەتیو خستووە، چ زەرەرێکم بۆ کەس نەبووە، هەرچییەکم کردووە زەرەری خۆمی تێدا بووە، پاشان من لە ڕۆژێکدا ئەوەم کردووە (هیچ شتێک نەمابوو، نە پێشمەرگە نە تەنزیمات، هیچ نەمابوو، راستە لەو کاتەدا من نەمدەزانی، بەڵام باوەڕم پێبکە زەعیف بووم زەعیف. پرس بکە، بزانە چ کەسێ جگە لە - فەرەیدون — ئەزیەتی بەدەستی منەوە بینیوە.. هەر فەرەیدونم ڕیسوا کرد، حەیاو ناموسم بۆ نەهێشت، جا نازانم تۆیش وەکو خەڵکەکە پێلەقەم پیادەکێشێ، دەمکوژی.. پورە خەجێ دەستم

بگره با چیدی بەرەو هەڵدێر نەچم، نەبمە ئەو کەسەی پاشەڕۆژ پەشیمان بێتەوەو بڵێی: خۆزیا هەر ئەو ڕۆژە بە چنگێ دەمکوشتی.. خۆزیا ئەو ڕۆژەی زەعیف کەوتم لە وێدا بای بتکوشتبام، خۆزیا . دەڵێم ناچارم دەکەن، هەموو شتێکم پێدەکەن، باوەرت هەبێ هانم دەدەن وا بکەم، هەر هیچی تیا نەهێڵمەوە، لە هەموو خوێرییێک خوێری تربم، وام لێدێ ڕەش و سپی تێکەڵ کەم

- وا قسان دەکەی، دەڵێی پێش وەخت نەخشەت بۆ ئەم شتانە کێشاوە.

- نەخێر .. بەڵام هەموو شتێک بەبەرچاومدا تێدەپەڕێ، خۆم دەبینمەوە، بە ناچاری دەمکەنە خائین.. پورە خەجێ، تۆ دنیا دیدەی، گەلێکت بینیوە، دەیانجار بیستووتە کە گەلێ زەلامی رەشید، پێشمەرگە بوون تەنها لەبەرئەوەی دڵیان شکێنراوە، هاتوونەتەوەو بوونەتە جاش، هەر ئەوەندەیش زەحمەتە (پیاو) تا دەستی دەچێتە خوێنی کەسێ. ئیتر دەبێتە ملۆزم.. پورە خەجێ، هەموو دەرگاییێکم لە روودا دامەخەن.. شتێکم بۆ بهێڵنەوە.

- جا من دەتوانم چیت بۆ بکەم.

- زۆر شت.

- وەکو چی؟

- قسەییێکت .. ڕێنماییێکت .. بۆ من زۆر زۆرە.

- وەکو چی؟

- ترسم لە دڵ دەرکە.. سەرەتا خۆم لە (هەیئەدا) تۆوی ترسم لە دەروونی خۆمدا رواند گەر دەستێکی دڵسۆز، ئەو تۆوە لە ناخم دەرنەکات حەتمەن ئەو تۆوانە شین دەبن و بەری بەد رەوشتی دەگرن. پورە خەجێ رەنگە ئەوسا خەمی خۆمم نەمێنێ کەبوومەتە (کێڵگەی ترس و بەدڕەوشتی) خەمی ئەوانەم بێ دەمناسن و دەیانناسم، پریشکم دەیانسوتێنێ..

- فەرەیدون، رەنگە بە گەوجم بزانی گەر (ئێستا) بپرسم بۆ وات کرد.. تۆ کوڕێکی کەم هاوتای.. دەمەوێ بزانم، خۆت تا ئێستا توانیووتە دەستنیشانی ئەوە بکەیت بۆ کە بۆ وات کرد ئەڵبەتە دەشزانی، دەستنیشان کردنی دەرد، هەر دەردێ بێ، چارەی ئاسانە من وام بیستووە، باوەڕیشم هەر وایە..

- پورە خەجێ ئاسانە لێت ناشارمەوە لە ڕۆژانی دواییدا هەستم دەکرد (شتێک) باڵم پێدەگرێتەوە، بەرەو دنیای پۆخڵیم دەبات، لە ناخدا خۆیشم راهێنابووە سەر ئەوەی، ئامادە بم بەرەو پیسترین شوێن هەڵفڕم، ترس و گەلۆرییێکی ئەوتۆ رووی تێکردبووم، تەواوی ژیانی سەرشۆڕی لا خۆشەویست کردبووم، دەسەڵاتم بەسەر ورەو باوەڕی خۆم نەمابوو.. پورە خەجێ زۆر بە ڕاستگۆییەوە بۆ تۆی باسدەکەم و بەس، ئەویش ئەوە بوو زۆر جار هەستێکی تیژڕەو سەراپای دەهێنامە لەرز، پاش ئەو هەستە (نەگریسە) سێو دووی دڵی خۆمم دەکرد، باوەڕم بەوە دەهێنا: کە من بۆ ئەوە خەڵق نەکراوم لە پێناوی سەربەرزیدا تێبکۆشم،

(ئەوسا) پێم وابوو بۆ ئەوە خوڵقاوم شاهیدی ژیانی سەرشۆڕی بم، بەراستگۆیشەوە لە تەجرەبەی خودی سەرشۆڕیم گوزارشت بکەم. پێم وابوو — لەوەبەر — هەر خۆمم خەڵەتاندبوو، پفم بە خۆدا کردبوو، ئەوەی زانیبووم هەر تەنها وشەی ساردو سری بێگیان بوون، توتی ئاسا، ئەو وشانەم دووبارە دەکردەوە، دڵنیام لە مانا نەگەیشتنی و وشەو دووبارە کردنەوەیان، پف بە خۆدا کردنێکی بێعەقلانەیە، من وام کردبوو، بۆیە بەم حاڵە گەیشتم. کە وەخۆ هاتمەوە، کار لە کار ترازابوو. (ئێستا) سڵ لەو وشانە دەکەم دەیانبێژم، کوشتەی ئەو (توتییایەتییەی) خۆمم کە سەرشۆڕی کردم! پورە خەجێ پێم وایە (ئێستا) دەزانی بۆ وام لێهات..

- حاڵیم..
- هەر ئەمەش نەبوو.. لە مەش کوشندەتر، توندڕەوی یەکەم بوو، هەند گەرم بووم، وام دەزانی (کوردوکوردستان) هەموو شتێکن! هەر ئەم توندڕەوییەش وای لێکردم کە نەفام بم و لە ماناو سەنگی وشەکان نەگەم، ئەم دووەو خۆمی بەتاڵ و کەم تەجرەبەیەش، پەلی ئەم فەرەیدونە حازرییەیان گرت و بەرەو هەڵدێریان برد، ملیان شکاند.. پورە خەجێ من لە تەجرەبەی خۆمەوە قسان دەکەم: پێم وانیە چ توندرەوێ من ئاسای بەسەر نەیێت! زەروورییە دەستی هەبێ — پەروەردەیێک هەبێ — جلەوی توندڕەوی بکێشێتەوە..

- راست دەکەی، بەڵام زەروریشە دەستێ هەبێ قامچییێکی پێبێ، بۆغاردان لە کاتی پێویستیدا بەکاری بێنێت و لە جێی خۆیشیدا جڵەو توند کات .. قامچی و جڵەو هەردوو پێویستن.
- تۆ باسی ئینسانی سیاسیی لێهاتوو دەکەیت!
- نەخێر باسی ئینسانی کامڵ دەکەم!
- پورە خەجێ گەلێ گۆڕاویت .. مەبەستم ،،، یانی مەبەستم..
- بە کورتی ئینسان گا نییە تا ماوە لە پێستێکدا بێ..
- خۆزگەم بە خۆت .. بە توانات..
- گوێگرە فەرەیدون وا تێدەگەم (هێشتا) باسی زۆر شتت بۆ نەکردووم!
- راست دەکەی. فرسەتم بدەرێ هیچت لێ ناشارمەوە.

(هەرچییەکێ لە بەینی خۆی و ئەفسەرەکە باسکرابوو هەمووی گێڕایەوە، باسی ئەوەشی کرد کە وەعدیشی داوە بەیناو بەین سەردانیان بکات تەنانەت باسی هاتنەکەی محمد ئەفەنیشی بۆ کرد، کە چۆن هاتووەو چی وتووە، خەجیش گاە بە نەرمی و گاە بە نیمچە توندییێکەوە، قسەکانی پێ دەبڕی و نەسیحەتی دەکرد، تا هاتە سەر ئەوەی فەرەیدون بە پارانەوە پێی وت:

- چارم چییە چار؟
- نازانم .. نا .. جا من دەتوانم چیت بۆ بکەم؟
- پورێ (ئەوان).

- ئەوان کێن؟

- پێشمەرگە..

بەجۆرێ وتی پێشمەرگە ، وەک ئەوەی هەموو شتێ بزانێ، چۆن سەریان هەڵداوەتەوە، کێن .. خەجێ بەزەیی پیادەهاتەوە، نەیشی دەویست خۆی وا بنوێنێ بە ساردییەوە پێی وت:

- چاکە بچۆ لایان هەموو شتێکیان بۆ بگێڕەوە. داوای لێبوردنیان لێبکە!

- بۆ پێت وایە گەر بچم، تەنها لە بەرئەوەیە داوای لێبوردنیان لێ بکەم!

- تێدەگەم..پەلە دەکەیت.. تۆ ناڵێی زەعیف بووم.. ناترسی جارێکی دیش ئەو زەعیفەیە لە ناختدا سەرهەڵداتەوە؟

- ها..

- دەم دامەچەقێنە.. کاری تۆ ئەوە نییە دوای لێبوردن لەوان بکەی.. ئەوانیش هی ئەوە نین تۆ عەفوو بکەن و دەرەجەی پیاوەتی و ئازایەتیت پێبدەن.. لە هەردوو حاڵەتەکەدا چ سودیکی بۆ تۆ نابێت.. پێم وایە دەبێ خۆت بە کردەوەی چاک، شتە پۆخڵەکانت بسرپیتەوە، ئەوساش چ پێویستیت بە ستایش و ئافەرین نابێ. بەر لە هەموو شتێ دەبێ باوەڕ بە خۆت پەیدا بکەیتەوە، زەعیفەکەی ناخت بنبڕ بکە، خۆت هاندە، خۆت فێرکە، گەر دەتەوێ یارمەتیت بدەم.. یارمەتیشت دەدەم.

(فەرەیدون بە پەرۆشەوە قسەکەی خەجێی بڕی، چەند جارێک لەسەر یەک وتی:

- زۆریش مەمنونت دەبم.

- جا گوێ لە من بگرە بزانە بە کورتی و بە کوردی چیت پێ دەڵێم.

- فەرموو.

بۆ ئەوەی قسەکانی زیاتر کاریگەر بێو لە قاڵبی نەسیحەتی روت بەدەر بێ ریتمی دەنگی خۆی گۆڕی، لە شێوەی ئەمردا پێی وت:

- یەکەم، تا دڵنیا نەبیت پاک پاک بوویتەوە، نامەوێ بە هیچ جۆرێ خۆتم نیشان بدەی، کە لێرەش هەڵسایت تۆزێ قۆندەرەکانت بەجێمەهێڵە، جارێکی دیش بەم حاڵەتەوە سەرنەکەی بە ماڵەکەی مندا.. کە دڵنیا بووی پاک بوویتەوە، ئەوا ماڵ ماڵی خۆتە..

- پورێ، ئەمەیە نەسیحەتەکەت .. دەرم دەکەی؟!

- گوێگرە، با قسەکانم تەواو کەم، بۆیە داوات لێدەکەم کە جارێکی دی چاوم پێت نەکەوێ نەوەک نەتوانم ئێستا ئاسا دڵم پێت بسوتێ و بەزەییم پێدا بێتەوە..

- توخوا پورە خەجێ دڵت پێم دەسوتێ؟ قەناعەتت هێنا کە من چەند زاڵم و چەندیش زوڵمم لە خۆم کردووە..

- وتم با قسەکانم تەواو بکەم. رەنگە شتی زیاتر ببیستم، کارم تێبکات نەتوانم خۆم بگرم.

- راست دەکەی .. تێدەگەم... هەوڵ دەدەم خۆمت نیشان نەدەم..

- دووەم: ڕەنگە پێت سەیر بێ گەر بڵێم، لە هەموو کەسێ زیاتر تەنانەت لە خۆت زیاتر پێم خۆشە، ئەو لەکەیەی نێو چووانت پاك کەیتەوە.

- دەزانم .. دەزانم.. باوەڕت هەبێ دەزانم.. دەشمزانی هەر تۆ لێم دەگەیت، دەس ناتێی بە ڕوومەوە.. هەر تۆ یارمەتیم دەدەی.

- تۆ با قسەکانم تەواو بکەم. قسەم مەبڕە: دەبێ ببیتە پێشمەرگە..

- دەمخۆش. خۆیشم هەر وا فکرم لێکردبووەوە..

- تۆ، پەلە مەکە.. بزانە چیت پێ دەڵێم: مەبەستم ئەو پێشمەرگەیە نییە وا بۆ میللەت هەوڵ دەدات.

- ئەی؟

- ببە بەپێشمەرگەی خۆت، جارێ بۆ خۆت هەوڵدە، ئەو فەرەیدونەی ناخت بتۆپێنە مەترسە، پێم چاکە تاماوەییەک، چەند مانگێک، چەند ساڵێک، خۆت ون کە. هەم لەگێچەڵی ئەوانەی وەعدت پێداون ڕزگارت دەبێ هەم دەتوانی بەبێ ترس لەقسەو سەرنجی خەڵکی بەخۆتا بێیتەوە..

-زۆر ڕاست دەکەی.. بەڵام بۆکوێ بچم.

-جەهەنم.. بۆدنیا، هەر قەڵاکەی کەرکوکە، بڕۆ بۆ هەرشوێنێکی دی دەچیت بچۆ، پاش ماوەیەکی دی بەعەقڵێکی دییەوە بگەڕێوە. بڕۆ بناغە بۆ خۆت داڕێژە، پێش هەموو شتێ فێری ئەوە بە بە ڕەنجی شانی

خۆت نان پەیدا بکە. هەر ئیشێکی بەشەرف بێ بیکە، نانی خۆت پەیدا کە، لەپاڵ ئەوەوە ڕۆژ بەڕۆژ لەسەر ئەو بناغەیە بینای خۆت بکە.

-بەقسەت دەکەم... وەعد بێ بەقسەت دەکەم .ئەگەر یەکدوو ڕۆژێکیش دواکەوتم وەعد بێ خۆمت نیشان نەدەم،

*

هەر کەفەرەیدون ڕۆیشت، خەجێ بەبێ ئیرادە چەن دڵۆپە فرمێسکێکی بێدەنگ لەچاوانیەوە هاتنە خوارێ، گەلێ دڵی بەفەرەیدون سووتا، وەک ئەوەی خۆی دوڕابێ ئاوها بەوچاوەوە دەیڕوانیە فەرەیدون — گەلێ دڵ ڕەق بووم، نەدەبوو ئاوها بێ بەزەییانە قسانی لەگەڵدا بکەم، ئاخر خوا چۆن لێمی قبووڵ دەکات. بەستەزمانە لەهەموو سەریکەوە، مەینەتی سەری تێکردووە ،منیش لەبری ئەوەی دڵی بدەمەوە، کەچی.. جا ئاوها دەستی لێ قەوماوان دەگری ؟ ها، خەجێ کەی تۆ ئەوەندە دڵڕەق بوویت؟ بۆ، خۆت کەم دەردە سەریو لێ قەومانت بینیوە؟ ها.. جووان وجاهێل بوویت، خەڵکێکی زۆر تەماحی تێکردبوویت، گەر نەزاکەت وەک فریشتە نەهاتبایەتە هانات، فریات نەکەوتبا، خەجێ ئەرێ ئێستا چ دەبوویت. بۆ خۆت قسان دەکەی، دەبی چ شتێ لەخۆت نەشاریتەوە.. ها بەڕاست خەجێ کەی ئێستا دەبووم؟ گەر لەنێو گورکی دوو پێدا دەستی نەگرتبام دەبوومە ئەم خەچییە؟! دەی جواب بدەرەوە دەبزانم دەزانی لەکوێ دەبوویت؟ دەی فکری لێکەوە. نەفامێکی دەست و پێ سپی غەریب ، لێقەوماو لە نێو

گورگاندا چی بەسەردێ؟ هەر بە قسە نەیاندە خەڵەتاندی؟ فریویان نەدەدای؟ پاشانیش خۆتت لەبەرچاو نەدەکەوت؟ بۆ ئەوەی تۆڵە لە خۆت بکەیتەوە خۆتت لێ هەڵدەماڵی؟ ها.. وانیە؟ باشە خەجێ ئەمەیش دەزانی بۆچی ئەو بەستەزمانەت سەرشکێن کرد، ئا لە هەموو کەسێ زیاتر برینیم کولاندەوە. نەدەبوو وا بکەم. دەبا وەکو نەزاکەت بکەم، ئەو بە قسەی خۆش و بە نەرمییەوە تێیگەیاندم ، فێری کردم، بە رەنجی شانی خۆم نان پەیداکەم. نەدەبوو منیش بە نەرمییەوە تێی گەیێنم، بە رەنجی شان، بە دەستی خۆی لەکەکەی نێوچوانی بسڕێتەوە؟! ها. خەجێ ، ئاوها قەرزەکەی نەزاکەت دەدەیتەوە؟ لە بەغادا، نەزاکەت لە ڕێی خوا و من بۆ خۆیشی ئەو کارەی لەگەڵدا کردم. ئا.. دەبێ قەرزەکەی نەزاکەت بخەمە ئەستۆی کەسێکی دی. تا ئەویش لەڕۆژێکی ئاوهادا بەرانبەر بە لێقەوماوێ قەرزەکەی من بداتەوە. ئەی چۆن؟ دنیا هەر وا نەبووە؟ با، هەر وابووە. ئەگەر وا نەبا چ کلۆڵێ دەیتوانی بە سەربەرزییەوە بژێت؟ ئا.. دنیا هەر وابووە، ستەمدیدەیێک، پاش ئەوەی خێرخوازێکی نەزاکەت ئاسا دەستی گرتووە، ئەویش چووەتە هانای لێقەوماوێکی دی، پاشانیش لێقەوماو، دەستی کلۆڵ و بێنەوای گرتووە.. دنیا هەر وابووە، ئەی چۆن، ئەگەر وانەبا ئەوا دەبوو، هەرچی فەقیرو هەژارو کەساسی ئەم دنیایە هەیە هەر هەموو فریو خواردوو خەڵەتاوو لارێ گرتوو میکرۆب بان .. ئا خەجێ دەبێ هەر ستەمدیدە بچێتە هانای هاودەردی خۆی! دەکەواتە هەڵسە، بە پەلە بچۆ بە دووی

فەرەیدوندا، پێی بڵێ کوڕم: ئێمە ئینسانین لە گۆست و خوێنین، دەبێ هەڵەش بکەین، دەبێ بگلێین و بکەوین.. شەرت ئەوەیە بتوانین هەڵسینەوە. دەی خەجێ پەلە بکە با بە دڵشکاوی یاددت نەکات .. خوا چۆن قەبووڵ دەکات، ئەو بەستە زمانە ئاوها ڕوشکێن بکەیت.. بەستە زمانە هەر شەرمەزار بوو، هەر دەیووت ڕاست دەکەی .. دەی خەجێ هەڵسە.. نا .. ناچم با ریسەکەم نەبێتەوە بە خوری، گەر بچم ئەوا سەراپای قسەکانی خۆم بێقیمەت دەکەم.. نەخێر ناچم خۆ فەرەیدون، خەجێ نییەو لە بەغدا کلۆڵ و بێکەس، نەفام و گێژ، بێتەجرەبەو کاس کەوتبێ، نەخێر فەرەیدون پیاوە، پیاویش دەبێ (قسەی حەقی راست و تاڵیش بژنەوێ، ئەی چۆن؟! بەڵێ فەرەیدون مناڵ نیە دەبێ بزانێت (ئینسان ئەوەندە ئینسانە تا خاوەنی خۆیەتی.. گەر ئینسانێ خاوەنی خۆی نەبوو، چ پێویست بە دڵ ڕاگرتن و بەزەیی و ئەم شتانە دەکات. نەخێر، زەروورییە ئەڵبەتە لە من تێدەگات، دڵنیام جنێوی منی لە ئافەرین و ستایشی خەڵکی پێ باشترە. دەزانێ من بە چ دڵێکەوە قسانی لەگەڵ دەکەم، تێدەگات کە ڕۆژگار فێری چ شتێکی کردووم.. ئەی چۆن فەرەیدون دەبێ بزانێ دڵڕەقی لە کات و جێی خۆیدا خۆشەویستییە.. باشە خۆ من لە خۆمەوە قسەی زیادو بەرزو نزمم پێ نەوت. ئاخر لەگەڵ ئەمەشدا نەدەبوو وابکەی! کابرا خۆی دەیووت: زەعیف بووم، کەچی منیش هەر دەستم دادەگرت، زەعیفیەکەییم کردە تانە، کردمە لەکە نووساندمە تویڵی، بەستەزمانە رازی بوو، هەر

دەیووت: لە کەکەی نێوچووانم! نەء. خەجێ زۆر بێڕەحم بوویت، بێویژدان بوویت، باشە کە ئەم قسە زلانەت دەکرد قەد بیرت بۆ ئەوە دەچوو ئەگەر تۆ لە جێی ئەودا بای و هاوژوورەکانیشت فەتاح ئاسا بان، نەشتزانیبا لەسەرچی گیراویت، چیت دەکرد؟ ها. نەدەرووخایت؟ یا دەبوویتە پاڵەوان؟! خەجێ بۆ دنیا یەکێ کارەسات و یەکێ تەجرەبەیە؟ خۆ ئەگەر وابێ تا دنیا دنیایە پاڵەوان هەر پاڵەوانەو هیچ و پووچیش هەر هیچ و پووچە! جا توخوا خەجێ ئەمە وایە؟ نەء بەینی و بەینەڵلا وانیە، هەر ئاغای دێیەکەی خۆمان لە یەکێ ساڵدا، بەپێی قسەی خەڵکی قارەمان بوو، کەچی پاشانیش سەگێ و سەگباب دەرچوو.. دوور نییە وەزعێکی تر بخولقێ هەر ئەو خەڵکە بیکەنەوە بە پاڵەوان. ئای خەڵکێ؟

نەخێر، ناچم بە دووی فەرەیدوندا.. ئەمجارە گەر بیبینمەوە خۆم دەزانم بە چ زمانێ قسەی لەگەڵ دا دەکەم. خۆ دەزانم چۆن دڵی خۆشدەکەم، دەزانم بە چی دڵی خۆش دەبێ.. بەڵام هەر ناچارم بە دوو ماناوە قسەی لەگەڵدا بکەم.. ئا.. پێی دەڵێم دەزانی: تەڵەبەکەت ئێستا پێشمەرگەیەو سەلامی بۆ ناردوویت!

❊

فەرەیدون کە خەجێی جێهێشت، راستەو راست بەرەو ماڵ رێی گرتە بەر، سەرتاسەری رێ هەر خۆی دەدواند: خۆزیا دایکی من دەبوویت و تۆ پەروەردەت دەکردم، قەد ئاوهام بەسەر نەدەهات..هەر تۆم لێرازی بیت

دڵنیا دەبم.. پورە خەجێ بێئومێدت ناکەم گلام، دەبێ هەڵسمەوە. دەبێ ببمەوە ئەو کەسەی شایستەی ژیان بێت، پورە خەجێ، دەرگاییکی نوێت بۆ کردمەوە، دنیاییکی بەرینترت نیشان داوم.

❊

فەرەیدون دوێنێی تەمەنی خۆی کردە توێشە بەرەی ڕێگای سبەینێی و تاوی هەنگاوەکانی خۆیدا.

٤

دوو مانگی ڕەبەق بوو، هەموو شەوێ خەجێ، دەمانچە دە تیرەکەی لەگەڵ خۆیدا دەبردە سەربان. لەماوەی ئەم دوو مانگەدا، دەجار زیاتر سەلاحی بینی، هەموو جارێکیش بەر لەسەلام هەواڵ پرسین، تاقەپرسیارەکەی دووبارە دەکردەوە و چاوەڕێی وەڵامیشی نەدەکرد:

-سەلاح، ئەرێ چ خەبەرێ نەبوو؟

پێی وابوو سەلاح گەر خەبەرێکی چنکێ کەوێ، هەریەکسەرو بەپەلە هەواڵەکەی پێ دەگەیێنێ، ئەمەی چاکێ دەزانی کەچی هەر پرسیاریشی دەکرد، وەکێ ئەوەی بیەوێ بەشێوەییێکی دی لەسەلاح بگەیێنێ کەدەبێ خۆی بەدووی کارەکەی خۆیەوە بێ، نەکێ هەر دانیشێو چاوەڕێ بکات. کەپرسیارەکەی لەسەلاح دووبارە دەکردەوە، سەلاح دەیزانی مەبەستی ئەوەیە بپرسێ (ئەرێ قەرار بوو پەیوەندیت پێوە بکەن!) سەلاح کەم جار

بەوشە وەڵامی پرسیارەکەی خەجێی دەدایەوە،زۆر جار تەنها شانەکانی هەڵدەتەکاند، ڕووخساریشی وا دەنواند کە: ئەمیش لەو بەپەرۆشترە و نازانێ بۆ وادواکەوتن و چ پەیوەندییێکیان پێوە نەکردبوو، سەلاح دوو دڵ بوو، بەدەردو کەسەرەوە خۆی دەدواند:

(-تۆ بڵێی پەیوەندیم پێوە بکەن و منیش بەبەشێکێ لەخۆیان بزانن؟ یا،هەر قسەیێکێ بوو کردیان و ویستیان لەکۆڵم کەنەوە،نا، باوەڕ ناکەم هەر قسە بووبێ! جابۆ نەء!من لەسەرەتادا لەگەڵیان نەچووم کەپێیان وتم: (سەلاح ئەمڕۆ ڕۆژی پیاوانە، دەی پیاوەتی خۆت بنوێنە منیش لەبری ئەوەی بڵێم: بەڵێ وایەو فەرموون. کەچی وتم دایکێ و باوکم خەبەریان بۆ ناردووم، لەم ڕۆژانە دێن بۆلام پاشان من خۆم پەیوەندیتان پێوە دەکەم).

لەسەرنج و بزەکانیاندا دیار بوو گاڵتەیان بەقسەکانم دەهات.جا توخوا ئەوە قسە بوو من کردم، دایکێ و باوکی چی؟ هی وایان تیایە کۆشێ ڕەشە خێزانی جێهێشتووەو هەر بەخەیاڵیدا نایێت. دوور نیە لەدڵی خۆیاندا وتبیان، بەقەڵافەت نییە، جارێ منالەو هی ئەوە نییە. دوور نییە شتی تریش مێشکیان هاتبێ بۆیە پێیان وتم:

-تۆ لەئۆردوگادا چاوەڕێ بکە..دایکێ و باوکت حەتمەن دێن بەدواتا بگەڕێوە، پاش ماوەیێکی دی خۆمان لە (فرسەتێکدا) پەیوەندیت پێوە دەکەین..

لەوە ناچێ ڕاستیان لەگەڵدا کردبم، هەرچەندە سەر دەهێنم و سەر دەبەم قەد لەوە ناچێ..دەی گرنکێَ نیە..گەر پەیوەندیشم پێوە نەکەن من خۆم دەچمە لایان..ئەی چۆن حەیف نیە لەهاوڕێکانم دواکەوم، لەپێشدا بەچاو لێگەری بووینە پێشمەرگە، بەڵام ئەم جارەیان وانیە، نەء وانیە، دەبێ ئەم جارەیان بۆ خۆم و بۆ هاوڕێکانم بسەلمێنم کەمن (سەلاح ئەمریکی) نیم و سەلاحێکی ترم..تاقەتم لەبەر بڕا، هەموو جارێ پورە خەجێش وا سەرنجم دەدات، گومان لەخۆم بکەم، سەرەنجەکانی ئەوەی لێدەبارێ گوایە من درۆم لەگەڵدا کردبێ..نەخێر چیدی چاوەڕێ ناکەم.

❊

خەجێ خەوی لێنەدەکەوت، هەر ئەمدیوو ئەو دیوی دەکرد، هێشتا زۆری مابوو ڕۆژ ببێتەوە، بایەکی فێنکێ هەڵی کردبوو، تاقە درەختە تووە چڵ و پۆپ شاشەکەی حەوشەی دەلەراندەوە، نەرمە ئاوازێکی دڵگیری خشە خشی گەڵاکان پەخش دەبووەوە، بایەکە سەمای بە هێلانەی کوکوختی و پەلەوەرەکانی دی دەکرد، جار جارەش، بایەکە توندی دەکرد، چینکۆکانی سەر تەنوور بانەکەی دەترازاندو تەقەتەقێکی ناسازی پێدەکرد، دەنگی تەقەتەقی چینکۆکان تێکەڵ بەهاژەی هەوا فێنکەکە دەبوو، خۆیان دەکێشایەوە قەد چیغەکەی خەجێ، بۆ ماوەیێکێ کپی و خامۆشی نێو چیغەکەیان دەهەژاند..خەجێ نەخەوتبوو، لەسەر گازەرەی پشت ڕاکشابوو، چاوی بڕیبوە هەزاران ئەستێرەی ورشە داری

ئەو شەوە کەئاسمانیان کردبووە چراخانێکی مەزن. خەجێ لەنێو چیغەکەدا مانگی نەدەبینی، بەڵام تریفەکەی سێبەرێکی باریکێ و درێژی بۆ شەربەی سەر گوێسەبانەکەی بەرانبەری دروست کردبوو، وردە وردەیش سێبەری شەربەکە کورت و کورت تر دەبووەوە، چیغە چکۆلەکە، ئەم لاو ئەولای سەرنجی خەجێیان گرتبوو نە (حەوتەوانە)ی دەبینی و نە (تەرازو) یش تەنها (کۆ)نەبێ، ئەویش بەلای چەپی کاکێشانەوە هێشو ئاسا بەتەکێ یەکەوە بون و ورشەی کزیان دادەباراند و ببوونە نیشان بۆ ئەو سەرەنجە ئەنگێوانەی خەجێ کەلەشەوانی بێ خەوی و خەمیان، ئەو ئەستێرە کزانەی ئاسمانی پڕ نهێنی دەدایە بەر زەین..ئەمشەویش وردە ئەستێرە کزەکانی (کۆ) لەلای خەجێدا بوونەتە بەشێ لەو شتە خەڵق کراوانەی،، کەئافەریدکار، خەڵقی کردوون و فەرامۆشیشی کردوون، سەرەنجە ڕاستەو ڕاستەکانی بۆ ئەستێرە کزەکان، ئەو هەستەی لاوروژاند کە، خواوەند کەسانی کڵۆڵ خەڵق دەکات و یەکسەر توریان هەڵدەداتە نێو گێژەکانی ژیان و فەرامۆشیان دەکات. لەهەمان کاتیشدا بەرپرسیاریان دەکات کە بژین، چۆن بژین؟

لەکوێدا؟ ئەمەیانی بۆ کەسی خەلق کراو جێ هێشتووە، دەبێ جێ بۆ خۆ بکەنەوە، خۆیان ڕابێنن لەو شوێنەی سەپێنراوەتە سەریان ژیان بگوزەرێنن، بەئاین و دەستووری میراتی باو باپیران بەرێوەچێ، تاسەرئەنجام لەقاڵبی (گۆڕێکی) فەرامۆشکراواندا جێی هەمیشەیی وەدەست بێنن..گەلێ جار لەوەخت و ناوەختا ئەم هەستە خەجێی

دەوروژاند، قەناعەتی پەیدا کردبوو کە (هەر بۆ ئەوە خەڵق کراوە فەرامۆش بکرێ).

خەجێ گەلێ حەزی دەکرد چیغی نەبێ، جێ خەوی بێ سنوور بێ، تامەودای سەرنجیشی بڕ بکات، پڕاو پڕی ئاسمان بداتە بەر تەماشای، کەچی نەدەکرا:

(-سەربانەو پڕی کرێچییە..چۆن دەبێ بێوەژنێ بێ چیغ بنوێ؟) هەر خەجێ خۆیشی وەڵامی ئەم پرسیارەی خۆی دەدایەوە:

(-بۆ ناکرێ، من چیم پێوە ماوە. شوکر هەموو هاوسێکانم پیاوانەن، من بەدایکێ و خوشکی خۆیان دەزانن.

بەڵام وەکو هەموو سالانی پێشوو، کۆنە چیغەکەی داچەقاندبوو

(-دنیا هەر چۆنێ بێ، دەبێ ئینسان وریا بێ، ئاگادار بێ، دەنا پاشان پەشیمانی چ دەردێ نادات، دەبێ ئینسان تابۆی بکرێ خۆی بپارێزێ ڕێ نەدات ناوی بزڕێ و ببێتە بنێشتە خۆشەی سەر زاری خەڵکی..ئەی چۆن، دەبێ وریا بم، ئەحمەد نەیدەووت:(گەلێکم دەربارەی ئینسان خوێندووەتەوە، ئینسان هەرچۆنێ بێت، شەیتانێکی تیادایە، بەندە، نووستوە، هەردەرگای لێ خرایە سەر پشت وەئاگا دێتەوە، فرتەدەکات و دەردەپەڕێ، ئەوەی نەشێو نەکرێ بەئینسانەکەی دەکات ئا-لەزۆر کەسی دیش ئا، لەم قسانەم بیستووە، ئەحمەدو هاورێکانی دەیانووت: _ئینسان بەندیخانەیە، هی واهەیە بەدەیان زنجیری خواپەرستی شەیتانەکەی ناخی خۆی شەتەکێ داوە، کەچی

لەغەفلەتێکدا، هەر ئەوەندەی ئەڵقەی زنجیرێکیان بترازێ، ئیتر شەیتانەکە فرتەی بۆ دەکات، ئینجا بەهەمان زنجیر شەیتانەکە ئەو ئینسانە دەبەستێتەوە کەلەوەو بەر حەپسخانەی بوو..هی واش هەیە شەیتانەکە بووەتە یاساوڵی، بەدەیان زنجیری دنیا پەرستی، بەستوویەتی.)

ئا..وایە ئەوسا بەوردی لەئەحمەد نەدەگەیشتم کەدەیووت: من بەندو بەندیخانەم (ئەشهەدو بیللا وایە) ئینسان یەک مەعدەن نییە، گۆشت و خوێنە، تێکەڵ و پێکەڵە، هەرجارەو شتێکی کپ کراوی ناخی سەر بەرز دەکاتەوە. وایە..منیش ئینسانم، نابێ هەر بیر لەوە بکەمەوە کەخراپەم لەگەڵدا نەکرێ. دەبێ زیاتر بیر لەوە بکەمەوە خۆم خراپە لەگەڵ خۆم و کەسانی دی نەکەم..دەبێ منیش وەک کرێچییەکانی دی چیغی تایبەتیم هەبێ، لەهەمان کاتیشدا گرێی زنجیرەکان پتەو تر کەم تا شەیتانەکەی ناخم چاکتر شەتەک دەم).

ماوەیێکە خەجێ وەکو جاران نیە، هەر کەسەر بنێتە سەر بالیفەکەی، دەست لەگەردنی کۆنە خەونێ! کۆنە هیوایێکی تەمەن درێژی وەدی نەهاتوو بکات، خەوی لێکەوێ، ئەم شەویش وەک ئەم دوو سێ مانگەی لەمەوبەری، زۆربەی شەوان بێدارە، خەو لەچاوانی تۆراوە..سێ چوار شەوێکیشە، هەند سێ و دووی دڵی خۆی دەکات تا تەواو شەکەت دەبێ ئەو جابەرەبەیان خەوی لێ دەکەوێ..دوو مانگە هەر لەگەڵ خۆرئاوابووندا دێتە سەربان، لەدەرێی چیغەکەدا، ڕووەو لای ڕاست و

نەختێ ژوور تر دەوەستێ سەرنج لەو شوێنەی (حەوتەوانە) گیردەکات، هەمان ئەو ڕێیەی کەهەندێ بەرەو ژوورتر دەیگەینێتە ئاسمانی ئەو شوێنەی کە ئەحمەد و نەسرین و هیوای لێن. تادنیا تاریک دەکات بت ئاسا دەوەستا، بەر لەوەی (حەوتەوانە) هەڵبێن ناچار دەبوو بچێتە نێو چیغەکەی و بەچاوی خەیاڵ بیانبینێ..ئێواران ڕووەو شوێنەکەی حەوتەوانە دەوەستا، دەیان پەیام و سپاردەی دەخستە سەر لێوانی. بەر لەوەی سەفەر بکات و بگەڕێتەوە، شەوان ڕاستەو ڕاست سەیری ئاسمانی دەکردو چ ئەستێرەیێکی نەدەکردە نیشانە، قسەی لەگەڵ ئاسمان دەکرد، ئەستێرەکانی دەدواند..وریا بن.. نەکەن ڕێ بدەن، ئەحمەد بێ عەقڵی ڕووی تێ بکات و بگەڕێتەوە، سەرشۆڕم کات..ڕێی نەدەن هەڵەشەیی کاری بێ عەقلانەی پێ بکات و بێ ئومێدی ڕووی تێبکات و بێتەوە..پێی بڵێن: خەجێ هەر تۆی هەیە. وریابە کارێ نەکەیت ئەو کلۆڵە بێ کەسە حاشات لێ بکات و تف لەو ڕۆژە بکات کەتۆی تێدا لەدایک بوویت.

پاش سەفەرەکەی، بەمەزنە نەختێ لای دەستە ڕاستی (حەوتەوانە) ئاسمانی قەندیلە..ئێواران دڵی خۆی دەدایەوە: قەندیلم لێوە دیار نیە، بەڵام ئاسمانەکەی دەبینم..خۆزیا، ڕۆڵە هەندێ بەپەلە ئاگادارت دەکردم، تامنیش لەگەڵ تۆو نەسرین و هیوا لەگەڵ هاوڕێکانتا، لەو چیایانە، لەنێو ئەشکەوت و تاشەبەرد، خزمەتی ئێوەم دەکرد..ئەوەی بەئێوە دەکرێ ڕەنگە بەمن نەکرێ، بەڵام دەتوانم نانتان بۆبکەم جلتان بۆ بشۆم خزمەتی

بریندارەکانتان بکەم.. دەتوانن کاری تریشم پێ بسپێرن، بمکەنە تەتەر، شارەو شارتان بۆ بکەم، لەئێوەوە فێری زۆر شتی دیش دەبم..دەتوانم بەرگەی برسێتی بگرم، ڕۆژگار فێری کردووم..ئێوەش فێری تەقەو داژەنین و پاکژ کردنەوەی چەکم بکەن، لەشەڕدا نان و ئاو و فیشەکتان فریا دەخەم..ڕەنگە بڵێن: نابێ پورە خەجێ ئەم ئیشە قورسانە بکات، خوام لەو خوایە گەر قسەی وا بکەن، ئەوا وەکژ فیشەکە شێتە دەتەقمە ڕوویانەوە، پێیان دەڵێم:ئێوە وەکو کەسی دی نین ئالێرەدا دەتوانن بەبێ درۆ وریا بڵێن فەرق لەبەینی ژن و پیاو نیە، دەبێ هەریەکەو چی پێ دەکرێ بیکات و ڕێی لێ نەگیرێ..خۆزیا ڕۆڵە پەلەبکەیت. پەیوەندی بەسەلاحەوە بکەن تا..ئاخر نازانم سەلاح ڕاست دەکا یان درۆ..نازانم..نا..شارەزاش نیم پێویستم بەچ کەسێ نەبێ و یەکسەر خۆم بێم بۆ لاتان، ڕۆژەکەیشی ڕۆژێ نییە، متمانە بکرێ، بەپرس و سۆراغ بتاندۆزمەوە..نەشارەزام..

خەجێ ماندوو بوو، دەستی بردە بن سەرینەکەی، دەمانچە دە تیرەکە هاتە دەستی، هەندێ ئەم دیو و ئەودیوی پێکرد، گەلێ شتی لەسەرزار بوو بیڵێ، کەچی هیچی نەووت،بەئاسپایی خستییەوە ژێر سەرینەکەی، بەجۆرێکی دی بەرەو دنیایێکی دی تێفکری.

-ئا..ئەو چەند دینارەیش ئەحمەد بۆی جێهێشتووم، خەریکە تەواو دەبێ..کێ دەڵێ لەبەر وەزع و حاڵی خۆیان دەیانپەرژێتە سەر من..خۆناشبێ هەر ئاوها دانیشم و چاوەڕێ بکەم، ئەوەی ماوە تەواوی

بکەم و پاشانیش بکەومە سەر ساجی عەلی، باوای دانیم تاماوەیێکی دی، چ کەسێ و چ ڕێیەکژ و چ هەواڵێکیش نەبێ، خۆ دەبێ خۆم مشووری خۆم بخۆم! باشە چی بکەم؟ جائەمە پرسیارە! خەجێ تۆ چیت و چی دەزانی. جگەلەنانەوایی و جلشۆری چ دەزانم ..ها؟ ڕەنگە ئێستا ئەو تاقەتەی جارانم نەمابێ و نەتوانم نانەوایی بکەم..ئەرێ چۆنە هەوڵی ئەوە بدەم مەکینەیێکی خەیاتی بکڕم و بچمە لای سەعدیەو فێری خەیاتی ببم و..چ جارێ خەجێ هەندی ئەمجارە ڕقی لەخۆ نەبووەتەوە بە سووکییەوە سەیری خۆی و بیر کردنەوەکانی خۆی نەکردووە. هەند قەڵس بوو، بێزی دەهاتەوە ئەو سووکە خەیاڵە ڕەوتەنییەی کە (ئێستا) بەبەر چاوو مێشکیا گوزەری کرد، وەبیری خۆی بێنێتەوە بەقێزەوە دەیڕوانیە خودی خۆی، چونکە چ جارێ شتی ئاوها ناجۆرو نەگریس بەمێشکیا نەهاتووە، ئەو شتەش ئەوە بوو، بەوشە دەری نەبڕی، هەروەکژ وێنەی بێدەنکژَ، بەتیژڕەوی بەبەرچاویا تێپەڕی، دەمانچە دەتیرەکەی بفرۆشێ!! هاوزەمان لەگەڵ ئەم خەیاڵەیدا، ڕاچەنی بێ ئیرادە سەیری دەوروبەری خۆی کرد. دەستی بردەوە بۆ ژێر سەرینەکە، هەر کەبەئاستەم بەردەمانچەکە کەوت، هەناسەیێکی سەیری هەڵکێشاو دەستی کێشایەوە (ئەوە چی بوو..بۆ وام لێهات بیری ئاوها قۆڕ بکەمەوە..ئەوە من وام لێهات؟ من بووم فکرم لەدەمانچە فرۆشتن کردەوە؟ چ دەمانچەیێکیش ئەوەی بۆنی (حەمەی)لێوەدێ! دەمانچەیێکژ بیست و نۆ ساڵی ڕەبەق لەچاوانم چاکتر پاراستووە،

لەکرێچێتی و غەریبیدا، لەبرسێتیەو کلۆڵیدا هەندەی هەردوو چاوم خۆشم ویستووە..ئیتر بۆ گلەیی لەو کەسانە بکرێ کەمناڵی خۆیان دەفرۆشن، یا خۆیان دەفرۆشن بۆ ئەم دەمانچەیە من نیم؟ چ خەیاڵێکی قۆڕم کردەوە، بەخوا بێ عەقڵم، دەڵێی لەم دنیایەدا ناژیم، وەکێ ئەوەی نەزانم لەم ڕۆژانەدا ڕەشاشێ (نانێ) نەکات..زوو تفەنگەکەی حەمە (کەریکی) کرد، خۆ ئەمڕۆ (تۆپێک) بارگیرێ ناکات! بەخوا بێ عەقڵ بووم دەمانچەیێکی دە تیر خوا دەزانێ چ سەردەمێ دروست کراوە، لای من بوو بەکوتاڵ و خۆیشم قاچاغچی و نازانم چی..خەجێ کەی ژن توانیویەتی چەک بکرێ و بفرۆشێ!!خوایە تۆبە..(حەمە) تۆبە، لێم مەگرن..ئەی خوا ئەو فکرە چی بوو؟ شەو خەجێی بەزاند، خەوی جۆراو جۆر رووی تێدەکرد، هەر جارەو خەونێک ڕایدەچڵەکاند، هەڵدەستاو شایەتمانی دەهێنا، دەخەوتەوە، سەرەپای خەون و زیندە خەونەکانی (حەمە) بوو، حەمە لەدێ، حەمە لەخەستەخانە، حەمە لەکەرکووک، حەمە لەنیمچە ئەشکەوتەکە. حەمە لەو خەونانەیدا بێدەنگ بوو، بێ جووڵە بوو.. خەجێ لەگەڵ هەر ڕاچەنینێکی، بۆ چەن دەقیقەیەک دادەنیشت،بایە فێنکەکە خۆی دەکێشا بەسەرو ڕوخساری، وەرپینی سەگە بەرەڵلاکانی گەڕەک بێزاری دەکرد، هەندێ دەنگیش بێزاری یەکەی خەست تر دەکردەوە، دەنگی تەنەکەی زبڵی بەردەرگاکان کەلەبەر تەوژمی بایەکە-کەهەندێ جار تیژ دەبوو-دەکەوتن و تەقە تەقیان دەهات. ناوبەناویش شاوری حەسحەسێک زیقەیێکی دەکرد، بەزیقەیێکی

دی و لەکۆڵانێکی دییەوە وەڵام دەدرایەوە. ئیدی خەجێ خەو نەچووە چاوانیەوە.بەرەبەیان، کاتێ ئەستێرەکان لەپەرش کردنەوەی ورشەیان ماندوو بوون، چەن کەڵەشێرێ دەستیان بەخوێندن کرد. سەرەتا یەکێکیان خوێندی، ئەوجا کەڵە شێرەکانی دیی گەڕەک وەڵامیان دایەوە، وەکێ زمانی حاڵیان بەیەکەم کەڵەشێر بڵێت: هەر تۆنیت شەوت بەزاندووە. هەر ئەوەندەی لەموکەبەرەی مزگەوتەوە دەنگی الله اکبر بەرز بووەوە، خەجێ وەکێ هەموو ڕۆژانی تەمەنی، جووتە پێ هەڵسا، نوێنەکەی پێچایەوە و دایگرتە خوارێ.

*

سەلاح خۆی پێچایەوە، هەندێ بەسەیارەو هەندێ جار بەپێ، بەسێ ڕۆژێ خۆی گەیاندە پێشمەرگە، هەر لەرێی مەفرەزەکانی پێشمەرگەوە خۆی گەیاندە لای ئەحمەد. بڕیار وابوو ئیدی نەگەڕێتەوە بۆ شار، کەچی ئەوان بەزمانێکی دی لەگەڵیا دوان سەلاح دەمارگیرو تووڕە بوو، بەسنگێ فراوانیەوە سەیری هەڵچوونەکانی سەلاحیان دەکرد، سەلاحیش هەر پێی دادەگرت و دەیووت:

-مومکن نیە بگەڕێمەوە..من لەئێوە کەمتر نیم..وەکو ئێوەم پێ دەکرێ.

هەرچەندە قسەیان لەگەڵ دەکرد ئەو زیاتر سوور تر دەبوو. تا مامۆستا سەرکەوت بەووردی زۆر شتی تێگەیاندو پێی وت:

-پێشمەرگایەتی هەر ئەوە نییە تفەنگت پێ بێ و لەچیادابی..زۆر شتی دیشی بۆ ڕوون کردەوە کەپێشمەرگە کێیەو چییەو ئەرکی چییە، تا پێی وت:

-تۆ جارێ دەتوانی لەشاردا بمێنیتەوە، هیچ زەختێکی ئەو تۆت لەسەر نییە لەوێدا سوودت زیاتر دەبێت دەتوانی لەشاردا شتی گەورەتر بکەیت..

مامۆستا سەرکەوت هەر قسەی بۆ دەکرد و هیچ وەعدێکی نەدایێ، تالەپەنایەکەوە ئەحمەد بەمامۆستا سەرکەوتی وت:

-ڕەنگە بتوانین لەشاردا سوودی لێ وەرگرین، من کەفالەتی دەکەم، لەمەوبەر ناسیوومە، داهاتووش پەیوەستە بەپتەوی ڕێکخراوەکانی ئێمەو تواناو وەزعی خۆیشی، ئەڵبەتە دەوری هەیە..ئەگەر پێتان چاک بێت با ڕێکخراوەکانی شار پەیوەندی لەگەڵدا بکەن و سەرەتا بۆ تاقی کردنەوە هەندێ کاری پێ بسپێرن.

مامۆستا سەرکەوت قسەکانی ئەحمەدی لا بەجێ بوو..لەفرسەتێکدا سەلاحی بانگێ کردو پێی وت:

-کاکە سەلاح، ئێمە خۆمان ئاگاداری شار دەکەین بەزووترین کات پەیوەندیت پێوە بکەن،

وشەیێکی نهێنییان دانا.

-بەم وشەیە پەیوەندیت پێوە دەکەن، پاشان دڵنیابە ئەو کارانەی شار گەر بە بایەخ تر نەبێ ئەوا لەم کارەی ئێمە چ کەمتر نییە..بگرە گرانترو سەخترە..ئێمە چاوەڕێی شتی گەورەت لێ دەکەین.

سەلاح هەموو شتێکی دەربارەی وەزعی شار بۆ ئەحمەدو نەسرین گێڕایەوە، هەر لەفەرەیدون و خەڵکانی دی تاوردترین شتێ کە پێویستە پێشمەرگە ئاگاداری بێ، تاهاتە سەر ئەوەی:

-کاکێ ئەحمەد دایکت زۆر بەپەرۆشەوەیە بێتە لاتان.

ئەحمەد لەوەو بەر دەربارەی دایکی لەگەڵ مامۆستا سەرکەوت چارێکیان بۆ دۆزیبووەوە پێویستی نەدەکرد بۆ سەلاح باس بکرێ. تەنها نامەیەکی هاکەزایی، هەواڵ پرسین و سەلام نەبێ چی تری نەنووسی و چ شتێکیشی بەدەمی نەووت..سەلاح شەوێک لەماڵەکەی ئەحمەد و نەسرین دا مایەوە، دواداوایان لەسەلاح ئەوەبوو لەلای مچەو هیام چ باسێکی فەرەیدون نەکات، ئەگەر بەرێککەوت هەرشتێکیشیان لێ پرسی، ئەوا دەبێ بڵێ، نازانم و چ ئاگاییێکم لێ نییە.سەلاح گەلێ بەکەیفوخۆشییەوە گەڕایەوە بۆ شار سەرتاسەری ڕێی گەڕانەوەی هەموو خەمێکی ئەوە بوو بەزوویی خەجێ ببینێ تاڕاستی و درۆیی خۆی لابسەلمێنێ و نامەکەی ئەحمەدی بداتێ.

*

دەمەو عەسرێک ئافرەتێکی جوانکیلەی سفوور، پۆشتەو پەرداغ، خۆی کردە ماڵەکەی خەجێ، سەرەتا خەجێ پێی وابوو خەجێ ییکی دیی دەوێ پاشان ئەو گومانەی ڕەوییەوە کەیەکسەر ئافرەتەکە پێی وت:

-پورە خەجێ چۆنیت.

-سەلامەت بی.

ئەو ماوەیەی نێوان دەرگای حەوشەو ژوورەکەی خەجێ، دەدوانزە شەقاوێ بوو خەجێ خۆی دەدواند (چ خێریکە..ئەم ئافرەتە بۆ هەواڵی مـن دەپرسێت..نایناسـم..دەبـێ کـێ بـێ و چـی بـووێ..تـۆ بڵێـی دەوڵەمەنـدێ بێـو جلـشۆر یـا نانـەوایان پێویـست بـێ..تـۆبڵێی بـەختم ئەوەندە یاربێ

هەردوو چونە ژوورێ هەموو کرێچییەکان سەیری یەکدیان دەکرد بەچاو چەندین پرسیاری جۆراو جۆریان لەیەکدی دەکرد:

-ئەم کچە سفوورە کێییە؟

-چ ئیشێکی بەخەجێ هەیە؟

-تائێستا ئافرەتی وەها سەری بەم حەوشەدا نەکردووە!

چۆن یەکسەرو بێ هەواڵ پرسین بەخەجێی وت: پورە خەجێ چۆنیت (دیارە دەیناسێت).

ئەم جۆرە پرسیارانە بەبێ وشە، بەسەرنج لەچاوێکەوە بۆ چاوێکی دی قەڵەمبازیان دەدا خۆ ئەگەر ئەم ئافرەتە بۆلای هەر کرێچییەکی دی چووبا ، ئەڵبەتە خەجێش هەمان پرسیاری بێدەنگ لەچاوانیەوە

دەردەپەڕی، بەڵام هەر خۆی جوابی خۆی دەدایەوە، وەکو کرێچیەکانی دی گوێ قوڵاغ نەدەبوو، دەیووت:

-ئەڵبەتە شتێکی تایبەتییان لەنێواندایە، چ حەقی بەمنەوە نیە، من حەقم چییە!

ئافرەتە جوانکیلەکە بەخەجێی وت:

-مـن نـاوم ڕێکەوتـە. یابـاوای دانـێین تـۆ بـەناوی ڕێکەوتـەوە مـن دەناسی.

خەجێ بێدەنگ بوو ڕێکەوت پێی وت:

-سبەی لەشوێنێکی دی یەکتر دەبینینەوە.

-بۆ؟ خێرە.

-خێرە.

-ئەگەر خێرە فەرموو لێرەدا باسی بکە.

-لێرەدا ناوترێ.بۆ ئەوەی چ گومانێ نەکەیت دەمەوێ ئەوەت پێ بڵێم (ئێمە لەلایەن ئەحمەدو نەسرینەوە ڕاسپێراوین کە..

خەجێ بەچاوێکی پڕ لەگومانەوە سەرەنجێکی گرتە ڕێکەوت و قسەکەی پێ بڕی:

-ئەحمەد و نەسرین؟!

-بەڵێ.

-جا ئەوان چ پەیوەندیەکیان بەمنەوە ماوە..کوڕەو ژنی هێناوە. خوا دەزانێ ئێستا لەکوێدان.

-من دەزانم.

-من نازانم!!

خەجێ لەدڵی خۆیدا وتی:ئەمجا نۆرەی ئەم بەزمەیە، حکومەت بەئافرەتی جوان قسەمان لێ دەردەخات! بەڕێکەوتی وت:

-ئەگەر تۆ دەزانی لەکوێدان، شتێکە. بەڵام من نامەوێ بشزانم لەکوێدان نامەوێ چ هەواڵێکیان بزانم. کەسێ وەفای ئەوەندەبێ دایکی بۆبێکەسی و کلۆڵی جێ بێڵێ، چ پێویست دەکات هەواڵی بزانم!

-پێیان وتم: خەجێ زیرەکە، کەچی زیرەکێ تر دەرچوویت.

-بۆچی؟

-خۆتم لێ هەڵە مەکە. لێرەدا باسی هیچ شتێ ناکرێ. درەنگەو سبەی یەکدی دەبینینەوە..هەر بۆ ئەوەی ئەمشەو بەگومانەوە نەنووی فەرمووە ئەمەش نامەی ئەحمەدو نەسرینە.

دەستی برد لەژێر قایشی سەعاتەکەی دەستیا کاغەزێکی چوارگۆشەی بەتیپ پێچراوی دەرهێنا:

-فەرموو.

خەجێ دوودڵ بوو، نەیویست وەری گرێ، دەستی بۆ نەبرد، ڕێکەوت فکری بۆ لایێکی دی چوو.

-ئەڵێی چی بۆتی بخوێنمەوە؟

-نەء.

-کەیفی خۆتە.

-...

-سبەی سەعات نۆی بەیانی لەوسەری کۆڵانەکە چاوەڕێت دەکەم سبەی عابا دەدەمە سەر. لەبیرت نەچێ نۆی بەیانی..

نامەکەی دانا..خەجێ هیچی نەووت، بەبێدەنگییەوە تا دەرگای حەوشە بەڕێی خست، گەڕایەوە، لەحەوشەدا خۆی ئامادەی وەڵامی پرسیارەکانی کرێچییەکانی کردبوو. چ پرسیارێکی لێ نەکرا..پێی سەیر بوو یەکەمجار بوو ئاوها کرێچیەکانی بەبێ پرسیاری جۆراو جۆری خۆتێهەڵقورتێنەرانە ببینێ گەڕایەوە ژوورەکەی ، بەوردی تیپەکانی قەد کاغەزەکەی کردەوە. خوێندیەوە. تابەیانی لەخۆشیا خەوی لێ نەکەوت..

هەر کەسەلاح گەیشتەوە کەرکووک، لەخۆشیا پێی ئەرزی نەدەگرت، خوا خوای بوو کەسێک پرسیاری ئەوەی لێ بکات بۆ لەم چوار پێنج ڕۆژەدا دیار نەبووە، تا ئەمیش چی دیوە، یاحەز دەکا چی باس بکات ئاوها بێتە زمان، بەتایبەتی لەگەڵ ئەو کەسانەی (بەڕای سەلاح بێ ئومێدو ڕەش بینن، پێیان وایە چیدی کورد ناتوانێ سەربەرزکاتەوە)، تا بۆیان بسەلمێنێ: ئەگەر پەنجا پێشمەرگەی بینیبێ بڵێ پێنج سەد کەس هەر بەچاوی خۆم بینیومن، ئەگەر دیکتاریۆفێکی بینیبێ بڵێ چەندین دۆشکەو ئارپیجی و چەکی قورسم بەچاوی خۆم بینیوە شتی تریش کەباسی ناکرێ. ئەڵبەتە سەلاح حەزی دەکرد باسی حەزەکانی خۆی بکات، نەک ئەوەی کەهەیە. دعایەی ئەوتۆی دەکرد خۆیشی عەقڵی

نەیدەبڕی. بۆ ئێوارێ هەر هەمان دیعایەکانی خۆی و هەندەی تریشی دەخرایە سەرو بەم جۆرە دەیبیستەوە:

(-ئەرێ کاکێ سەلاح بیستوومانە کەسێکی باوەڕ پێکراو بۆ ئیشێکی گەلێ گرنگێ چووەتە (دەرێ) و تازە هاتووەتەوە بە چاوی خۆی زیاتر لەهەزار پێشمەرگەی بینیوە، گەلێ چەکی قورس و دۆشکای دوولولەو شتی سەیری بینیوە، دیارە ئەم جارە..

-سەلامەت بی (ئەو کەسە) هەر باسی ئەوەی کردووە کەبەچاوی خۆی بینیویەتی..مەگەر هەرخوا خۆی بزانێ چی تریان هەیە، من زۆر زیاترم بیستووە..دەڵێن: کاریکیان کردووە (ئومەمی موتەحیدە تەداخل دەکات!)

-ئومەمی موتەحیدە؟

-ئەی چۆن..بۆ هەوانتەیە..ئەمجارەیان شۆڕشە نەگاڵتە!

-تێ ناگەم.

-بابەکورتی حاڵیت کەم، ئەم جارەیان وەکو جاران نیە، شتە شتاعلاقاتی سیاسیان لەگەڵ دەرەوەدا زۆر پتەوە، تاییدیکی عالەمیان مسۆگەر کردووە. ڕێبازی مارکسیزمیان هەڵبژاردووە، لەناو خۆیاندا ڕەفتاری سۆسیالیستانەیان هەیە..ئەی چۆن خۆ گاڵتە نییە! بێ قەزابی لەهەموو وڵاتانی عالەمدا زەمالەیان بۆ قوتابیانی کورد مسۆگەر کردووە، هەر ئەوەندەی پیاو بگاتە لایان خۆیان پێی دەڵێن: فەرموو

وڵاتێ هەڵبژێرە ئیتر هەرخۆیان پەسەپۆرت، تەنانەت یارمەتیشی دەدەن. شۆڕشە شۆڕش نەک گاڵتە!

بەجۆرێک ئەم قسانەی ئەکرد کەوەکو خۆی یەکێک بێ لەسەرکردەکان. زیاتر گومانی لای گوێگری (ساوا) بەوە دەچەسپاند کەدەیووت:

-خۆ..ئا..خۆ من هیچ نیم بەڵام لەخەڵکی باوەڕ پێکراوەوە ئەم شتانەم بیستووە..ئا..ئەرێ وەڵلا خۆ من هیچ نیم! ئەگەر گوێگری ساوای دەستکەوتبا پێی دەووت:

-بۆ پێت وایە بەسێ چوار مانگی تر نابنەوە بەسەد هەزارەکەی جاران؟

-خوا بکات.

-هەرچەند مانگێکی تر دەبینی هەزاران کەسی دی دەچنەوە بۆ (شاخ).

-خوا بکات.

-خوا بکات خوابکاتی چیتە؟ دەبێ تۆیش شتێ بکەیت.

-وەکو چی؟

-پەلەمەکە پەیوەندیت پێوەدەکەن.

سەلاح تاخەجێی بینی، بەدەیان جۆرو لەلای دەیان کەس بەو ناوەی کەباوەڕ پێکراوێ باسی ئەم شتانە دەکات، قسەی دەکرد. لەخۆیەوە شتی دروست دەکرد:

-کوڕە ئێستا شۆڕشەکە وەک جاران نییە.

ئەو شتانەی لەو چەند ڕۆژەی سەفەرەکەیدا بیستبووی و لێی نەدەگەیشت، بەسەرو پۆتەلاک شکاوییەوە دەیگێڕایەوە:

-شۆڕشی پرۆلیتاریایە، بناغەی دیالیکێکی هەیە، ئایدۆلۆژیای مەحکەم و پرنسیپی پۆلایینە، بەتەمان لەگەڵ ئوپوزیسیونی عێراقی جەبهەی **وطنی و دیموقراطی** دامەزرێنن، فاکتەرە مەوزوعیەکان لەبارن، پرۆسیسی نەتەوایەتی لەگەڵ پراکتیکی قەومی دژ بە کۆلۆنیالیزمی عالەمی و شۆڤێنیەت و دیکتاتۆری عێراقی یەک دەگرنەوە..کورە زۆر شتی تریش من لەبیرم نەماون! وەکو جاران نیە نا..نا..بێ قەزابن دەیان کچ دەوری قائیدی پێ سپێراوە، بۆ نموونە هیامی کچی محەمەد ئەفەنی مزەڵێیێک و نۆ مەخزەن و چواردە خۆریکی پێیە، مەسئولی سەدو پەنجا پێشمەرگەیە ناو هەر ناوی هیامە، مسئولی **تخط ـ یط** و تاکتیکی هجومییە!

سەدان وشەی قەبارەدارو قەڵەو قەڵەو بەبێ ئەوەی بەئاستەم لەماناکانیان بگات تێکەڵ و پێکەڵی دەکرد و بڵاوی دەکردەوە، کەخەجێشی بینی وەک کەڵەشێر خۆی گێڤ کردەوە:

-هاپورە خەجێ نەمووت!

بەجۆرێک قسەی لەگەڵ خەجێدا دەکرد خۆی وادەنواند کەکارێکی ئەوتۆیان پێ سپاردووە قورس، ، زۆر قورس، چ کەمتر نیە لەکارەکانی مەسئولی شار پاش ئەوەی نامەکەی ئەحمەدی دایەدەستی خەجێ، وتی:

-هەرچەند ڕۆژێکە، ئەو پەرەکەی مانگێ دووانە..هەر ئەوەندە لێرە دەبم..ئینشائەللا جێ بەجێی دەکەم!!پاشان دەبیء بڕۆم. نابێ یەک دەقیقە تەئخیر بم، هەچ شتێکت بۆ ئەحمەد و نەسرین هەیە..مەبەستم نامەو..حازری بکە..ئا..نابێ، چۆن دەبێ تەئخیر بم!

سەلاح گەلێ دڵی بەوە خۆش بوو کەبەنامەکەی ئەحمەد ئەوەی بۆ خەجێ سەلماند کە ئێستا (سەلاح ئەمریکی) نییە، سەلاحێکی ترە،جێی باوەڕو متمانەی شۆڕشە، هەرچەند مانگێکی ترە، دەبێتە ئەو کەسەی دۆست و دوژمن ئەوەی بۆ بسەلمێنن هەند دڵسۆزو ڕەشیدە مەگەر گیڤارا شان بدات لەشانی و هاوقوفی بێت.

-دەنا پورە خەجێ لەبەر ئیشی شۆڕش نەبێت، خۆت دەزانی ئێرە جێی من نییە من ئەو کەسە نیم شەوان بەبیجامەوە بنووم و هاوڕێکانیشم بەردی نەرم بکەنە سەرین..نا..نا..بەسەری تۆ پورە خەجێ لەبەر شورش نەبێ یەک دەقیقە چییە لێرە نابم!

سەلاح، تاقسەیەکی ڕاستی دەکرد دە درۆی پێوە دەنا پێی وانە بوو درۆ دەکات، وای دەزانی دڵسۆزی لەوەدایە قەدو قەبارە و ژمارە زیاد بکات!

-سابەوەللاهی پورە خەجێ جییەکەیان ئەوەندە خۆشە دەڵێی بەهەشتە.

ئیدی لەگەڵ خەجێشدا وشە زل زلەکانی بەکاردەهێنا، تا خەجێ پێی وت:

-تێناگەم باسی چی دەکەیت.

-چۆن دەبێ تێ بگەی.

-بۆ تۆ تێیان گەیشتوویت؟

-ئەی چۆن.

-باشە من نازانم تێم گەیەنە، ئەوەی وتت پرانتیکێ بوو پراکتیکێ بوو مانای چییە؟

-پراکتیکێ یانی پراکتیکێ!حاڵی بوویت؟!

-نەء.

-قەیناکا دوایی فێردەبیت..پورە خەجێ ئەم جارە شۆڕشە شۆڕش نەکێ گاڵتەی مناڵان .

-بۆ چ شۆڕشێ گاڵتەی مناڵان بووە؟؟

-بەخوا قسەی وادەکەیت..

-وەکو چی؟

-زۆرشت!

-باشە سەلاح خۆلای چ کەسێ باسی سەفەرەکەت نەکردووە.

-حەیفت نەکرد، خۆمن مناڵنیم، بزانە لای تۆیش-کەلەدایکم فەرزتری-باسی ئەوەم کرد، چ کارێکیان پێ سپاردووم،،مەگەر گڵ لەدەمم ببیستێ.

پورە خەجێ تۆ هەر بەچاوی جارانەوە سەیرم دەکەی، ڕاستە من جاران نەختێ بێ عەقڵ بووم بەڵام ئێستا..قابیلە پورە خەجێ..

-نە..نە سەلاح مناڵ نیت، حەزدەکەم ئەوە بزانم بەر لەئاشبەتاڵ تۆ لەکویدا پێشمەرگە بوویت؟

-بۆ؟

-پرسیارەو دەیکەم.

-لەئوردوگا..لەئوردوگای زێوە بووم.

-چیت دەکرد؟

-مسئولی قاطعی چوارەدە بووم.

-ئەمە مەعنای چییە.

-ئوردوگاکان کرابوونە چەند قاطعیك، هەر قاطعـەو مەسئولێکی هەبوو.

-ئیشی ئەو مەسئولە چی بوو؟

-ئیشی چی بوو؟ هەر لەبەیانییەوە هەتا ئێوارە نەدەوەستا.

-چی دەکرد؟

-شەکرو چاو گۆشت و ڕۆن و برنجی تەوزیع دەکرد.

-چیتر؟

-ناوی ئەو کەسانەشمان دەنووسی کەموخالەفەی شێر وخۆرشیدیان دەکرد.

-چیتر؟

-ئەوەندە ئیشمان زۆر بوو، لەبیرم نەماوە!

-باشە ئەگەر (ئەو ئیشانەی پێیان ڕاسپاردوویت) تەواو بوو ئەڵبەتە بێ تەخیر بوون دەچیتە دەرێ

-طبعاً.

-چی دەکەیت؟

-یانی چی؟

-دەڵێم ئەمجارەیان دەبی بەمەسئولی چی؟

-وەللاهی خۆمن چ کەمتر نیم لەو مەسئولانەو..

خەجێ نەیهێشت سەلاح قسەکانی تەواو بکات و پێی وت:

-سەلاح تۆ دوژمنداری و پێم وایە خۆت دوژمنێکی سەرسەختی خودی خۆتی..

سەلاح هەر وەکێ ئەوەی (مێشیش میوانی نەبێ) وتی:

-من شۆڕشم لەپشت بێ چ ترسێکم لەهیچ دوژمنێک نیە.

*

دعایەکانی سەلاح، لەچەند ڕۆژێکدا سەراپای گەڕەکی گرتەوە، هەرکەسە لەلای خۆیەوە سفرێکی زیاد دەکرد، ژمارەی چەک و پێشمەرگەو جۆری چەک و شتی تر، لەسەر زاری خەڵکەکە گەیبوە ڕادەیێک، عەقڵی نەیدەبڕی، بەهاریان هێنابووە چۆکان. ئەم جۆرە موبالەغە کردنە لەلایەن ئەو کەسانەی کەزیادو کەم کردن ببووە پیشەیان. جۆرێ لەخۆخەڵەتاندنێکی سەیر بوو، چ هەستیان بەوە

نەدەکرد کەدرۆ دەکەن. ڕەنگە ئەم حاڵەتەش سەبارەت بەئەو حەزو خۆشەویستییە مەزنە بێت، کەلەوەتەی هەن وەدی نەهاتووە.

جگەلە گەڕەکێ لەچەند شوێنێکی دیی شار (حەزی) خەڵکەکە شتی گەورە تری دروست کردبوو، محمد ئەفەنیش یەکێک بوو لەو کەسانەی بەپەرۆشەوە گوێ قولاغی ئەم قسانە دەبوو. بەتایبەت جار جارێ دەیبیست:

-کورە بابە هیام..هیام.

بەهەر جۆر بوو محمد ئەفەنی پێی بەجەرگی خۆیانا، بەرەو ماڵەکەی خەجێ کەوتە ڕێ. لەڕێدا سێ و دووی دڵی خۆی دەکرد:

(-خەدیجە لەهەموویان باشترە..نەدەتوانێ قسە بکات و بڵێت محمد ئەفەنی ئەم قسانەی لەلام کردووە، چونکە کورو بووکەکەی نەهاتوونەتەوە، دووەمیش ئیرانیە، هەر ئەوەندەی حکومەت بزانێ ئێرانییە، مەگەر خوا بزانێ لەکوێدا خۆی دەبینێتەوە. حەتما خەدیجە شتێ دەزانێ..)

-خەدیجەم دەوێ.

خەجێ دڵی داخورپا..-خێر..خوایە خێر..محمد ئەفەنی چی لەمن دەوێ..یا خەڵکی چیم پێ دەڵێن.

یەکێکی وەک محمد ئەفەنی بچێتە حەوشێکی پڕ لەکرێچی، ئیدی ئەو هەواڵە دەبێتە یەکێ لەو خەبەرانەی بۆ چەند ڕۆژی دواتریش دەماو دەم دەکات. محمد ئەفەنی هەر لەبەر دەرگاوە بانگی خەجێی کرد، چ

وەڵامێکی نەبیست، گەر محمد ئەفەنی نەبا،کەسێکی دی با ئەوا هەر ئافرەتە کرێچیەکانی حەوشەکە نەیان دەهێشت کەسەکە لەجارێ زیاتر بانگێ بکات، هەر ئەوان دەچوون خەجێیان ئاگادار دەکردەوە. کەچی چ ئافرەتێکی حەوشەکە، نەچووە دەنگییەوە، خۆیان تێکێ نەدا، تەنانەت ئەوانەی لەسەر تەشتی جلشۆردنیشا پێو پوزیان بەدەرەوە بوو، خۆیان دانەپۆشی، بەبێدەنگی و خۆتێکنەدان ئەوەیان لەمحمد ئەفەنی گەیاند ئافرەتان شەرم لەئافرەت ناکەن تۆیش ئافرەتێکی وەکێ ئێمە! مناڵانیش بێ ئەوەی چ کەسێ چ دەرسێکی دابن، لەنێو حەوشەکەدا وایان نواند کەبەهیچ جۆرێ هەست بەبوونی محمد ئەفەنی ناکەن، پێی سەیر نەبوو، محمد ئەفەنی چاکێ خۆی دەئەناسی، ڕێکێ نەکەوتبوو، چ جارێ تەنها سەلامی لەهەژارو کرێچیەکی ئەو گەڕەکە کردبێ، پێی ئاسایی بوو کەگوێی نادەتێناچاربوو لەدالانەکەوە چەند هەنگاوێکێ بەرەو حەوشەکە بڕوات، لەگەڵ هەر هەنگاو هەڵنانەوەیێکی دەیووت:

-خەدیجە..خەدیجە..

خەجێ بەپێی ڕەوشتی خۆی، یەکدوو جار ویستی بڵێ فەرموو، کەچی وشەکە لەدەمیا مەیی و وشەیێکی دی، پێشبڕکێی لەگەڵ وشەی فەرمووەکەدا کرد، زوو تر گەیشتە سەرزاریو خۆی دەرپەڕاند:

-ها..چیت دەوێ؟

-صباح الخیر.

-محمد ئەفەنی چیت دەوێ؟

ئافرەتەکانی نێو حەوشەکە گوێ قوڵاغ بوون، ئەگەر چی ڕاستە وراست سەیری محمد ئەفەنی و خەجێیان نەدەکرد، بەڵام هەموو لەشیان ببووە چاوو گوێ، ورتەیان لەخۆ بڕیبوو. هەموویان خەجێ ئاسا، لەم هاتنەی محمد ئەفەنی سەریان سوڕما بوو، هەریەکێ و لەدڵی خۆیدا دەیووت:

(-لێرەدا نەیگری داخی دنیا و قیامەتی پێ بڕێژی..وەکێ سەکێ دەری کەیتە دەرێ..حەیفێ بۆ لای خەجێ چوو، خەجێش لێی نایێتە دەس، خۆزیا بۆلای ئێمە دەهات ئەوسا دەمانزانی بە چ زمانێ جوابی سەباح الخیرەکەی دەدەینەوە)

محمد ئەفەنی هەر چاوەڕێی ئەوەی دەکرد خەجێ پێی بڵێ فەرموو..ڕاوەستانەکەی زۆری کێشا، خەجێ بێدەنگ بوو، لەو ماوەیەدا هەر ئافرەتەو شتێکی بەخەیاڵدا دەهات و بەزمانی چاو لەئافرەتە کرێچیەکانی دی دەگەیاند:

-چییە ئەوە؟ ڕۆژێ کچی سفور، ڕۆژێ سەلاح ئەمریکی، ئەمجارەش محمد ئەفەنی خوا دەزانێ جارێکی تر کێ دێ بۆ لای

-دەبێ چی بێت خودایە؟

-جاران چ کەسێ هەر نەیدەزانی خەجێ هەیە یا نەء.

-هەواڵپرسی زۆر بوون.

-تۆ بڵێی..

-خەجێ هەربەحەیاو حورمەت بووە.

-عەیب لەچاوانم هەبێ عەیب لەخەجێ نییە.

-شتێ لەگۆڕیدایە..

-ئەم ماستە بێ موو نیە.

-هەر خوا بکەم خێر بێ..تەنیا باڵە، بێکەسە.

-ئاخر خەجێی بەستەزمان، بێوەژنێکی وەکو تۆ چییەو چی پێ دەکرێ. خەڵکی لەتەمەنی تۆدا..

-خەجێ هەر عاقڵ بووە..

خەجێ جارێکی دی، هەندێ بەرق ترەوە وتی:

-محمد ئەفەندی چیت دەوێ؟

محمد ئەفەندی یەکدوو جار تفی قووت دا، هەوڵی دا ئەم ساردی و رەقی و بێ لوتفییەی خەجێ بەسەر خۆیدا نەهێنی بەپچڕ بچڕی وتی:

-خە..خە..خەدیجە..کێ..کچم..

قسەکەی بۆ تەواو نەکرا، تاخەجێ پێی وتەوە:

-چیت دەوێ؟

-خەدیجە کچم..

-چیت دەوێ بیڵێ

-دەڵێم، ئیشێکی زۆر زۆر زەروریم پێتە.

-خێر بێت.

-خێرە ئینشاللا.

-چییە؟

-ئاخر..یەعنی..هەر ئاوها.. یەعنی.. لێرە.. ئاخر.. ئەمەوێ.. قسەکەم.. تەنها لەگەڵ تۆدا بێت.

خەجێ لەمەبەستی محمد ئەفەندی گەیشت، پێی وت:

-ئێمە لێرە هەموومان یەک ماڵین، کەسوکاری یەکدین، یەک سڕو تڕمان هەیە، هەرخۆشیەک هەر خێرێک هەبێ هی هەموومانە.. ناخۆشیش هەر هی هەموومانە چ شتێ بەرچاوی نەگرتووین تایەکتر نەبینین. ئێمە هەژارین چ شتێ نیە کۆسپی نێوانمان بێ..

-ئێ..ئێ..خوا لەیەکتان نەکات..بەڵام دەبێ

خەجێ بەنەوە دڵیەوە دۆشەکەڵەییکی چکۆلەی بۆ هێناو لەبەر هەیوانەکەدا ڕایخست و پێی وت:

-دەی

محمد ئەفەندی دانیشت، بەپەلە سەیری ئەملاو لای دەکرد، تا توانی بەرەوانی قسەبکات قیر سپی بوو.

-ئیشەکەم زۆر زۆر زەرورییە، لێرە ناوترێ، گەر بفەرمووی بێیتە ماڵەکەم.

-ماڵەکەت؟!

خەجێ بەجۆرێ وتی ماڵەکەت، دڵی محمد ئەفەندی داخورپاند و ڕاچەڵەکی. هەندێ جووڵەی پێ کەوت و ئەوجا وتی:

-ئا..گەورەمان کە.

-گەورەتان کەم؟!!

وشەی (گەورەتان کەم) دەنگێ دانەوەییێکی ئەو تۆی لەمێشکی محمد ئەفەنیا پەیدا کرد، شڵەژانی ماوەییێکی چاکێ بێدەنگی کردو ڕەنگی پێ بوارد، لەدڵی خۆیدا هەر خۆی هاندەدا

(-دەبێ قەبووڵی ئەم ئیهانەیە بکەم، ئیشەکەم لەم ئیهانەیە گەورەترە.دەبێ قەبووڵی بکەم..ئا دەبێ قەبووڵی بکەم)

-ئاخر..زۆر زۆر زەروریە..پەیوەندی بەئەحمەدەوە هەیە.

ناوی ئەحمەد بەس بوو بۆئەوەی خەجێ لەدنیای تورەبوون و دڵڕەقییەوە هێور کاتەوە، لەم کاتەدا هەزارو یەکێ خەیاڵ بەمێشکیا هات و دەیان شتی ناجۆری هێنایە بەرچاوی خۆ ئەمجارە یان خەجێ بە پچڕ پچڕی و ڕەنگێ تێکچوونەوە وتی:

-چ بووە؟ خێرە؟

-لێرە ناوترێ گەورەمان کە!

خەجێ جڵەوی سۆزی خۆی توند کرد، خۆی قیتەوە کرد، خۆی بێ دەربەست نواند.

-دەتوانی لێرەدا بەئارەزووی خۆت، هەموو قسەییێکێ بکەیت.

-دەڵێم..دیواریش گوێی هەیە.

-مشکی کونە دیوارەکانی ئێمە وەکو خۆمان وان..بەکورتی دیوارەکانی ئێمە کەڕن. لاڵن!

محمد ئەفەنی بەدەنگی نزم و لەسەرخۆ کەوتە قسەکردن، لەگەڵ هەموو وشەییێکدا ڕەنگی تێکێ دەچوو، هەند بەشپرزەییەوە قسەی

دەکرد، بەزەحمەت خەجێ لەمەبەستی دەگەیشت، گوایە بەهۆی هەندێ ناسیاوی خۆی چەند خەبەرێکی زۆر نهێنی حکومەت دەزانێ، یەکێ لەو خەبەرانەش ئەوەیە حکومەت لەم ڕۆژانەدا، بۆ مانگێکی تر، عەفوو عامە کەتازە دەکاتەوە، لەو مانگەدا هەرکەسێ نەچێتە دووی کەس و کاری و نەیانهێنێتەوە ئیتر ئەوە مەگەر خوابزانێ چی بەسەر دێ..تا هاتە سەر ئەوەی:

-حکومەت قەرارێکی سڕی دەرکردووە، دەبێ لەکەرکووکدا کوردو تورکمان نەهێڵێ..لەجنوبەوە عەرەبێکی زۆری هێناوە.

خەجێ زۆر بەبێ ئەهمیەتەوە وتی:

-جا بەمن چی؟

-چۆن، خەدیجە چۆن..

-چۆن، چۆنی پێ ناوێ..بێوەژنێکی وەکو من چ حەقی بەسەر قەراری حکومەت و مکومەتەوە هەیە..حکومەتەو کەیفی خۆیەتی..

-ئاخر دەڵێم..قەرارەکە تۆیش دەگرێتەوە.

-جاچییە..

محمد ئەفەنی لەم وەڵامە کورتانەی خەجێ، زۆر شت حاڵی بوو، بۆی دەرکەوت بەم جۆرە قسەکردن، ئاسنی سارد کوتانە، پێچێکی بەقسەکانی خۆی دا

-خەدیجە کچم، تۆ نازانی من چ دەڵێم.

-دەزانم.

-نەخێر نایزانی.

-دەباسی بکە بزانم چی دەڵێی.

-حەیف..تۆ جارێ من ناناسی حەیف..حەیف.

-...........

-وادەزانی من دەترسم.. حەیف..محمد ئەفەنی بترسێ؟!

-...........

-وادەزانی من دەڵێم: خەدیجە بۆ خاتری خوا لەسەر هیامی کچم دەمگرن، ماڵم حجز دەکەن، دەربەدەرم دەکەن..نەء..من نەترساوم و ناترسم..ڕاستە ئێستا حکومەت دەزانێ هیام لەکوێیە..بابیزانێ، موهیم نیە..موهیم ئەوەیە لەعائیلەی ئێمەدا، کەسێکێ هەیە سەرمان بەرز کاتەوە..هیام جەرگێ و هەناومە و ڕۆح و گیانمە، حکومەت هەرچییەکێ دەکات بابێ قسوور بێت، هەر ئەوان سەلامەت بن من هیچم ناوێ و لەهیچ ناترسم..ئافەرین کچی خۆم..خەدیجە، هیام لەجیاتی باوکی لەوێدا دیفاع لەعەرزو شەرەف و نامووس دەکات..خەدیجە خان، پیری و سەد عەیب، دەنا ئەبوایە من لەوێدا بام. دەبا من لەسەر حەق و حقوقی قەومی‌و ئینسانی خۆمان بێمە دەنگێ..بەڵام پیری و سەد عەیب..خەدیجە..هیام ئەسڵە ئەسڵ، ئەسڵ زادە، چاوت لێیە چۆن ئەسڵەکەی خۆی وون نەکردووە..ئەی چۆن هیام ،جەرگێ و هەناومە، سەری بەرز کردومەتەوە..با حکومەتیش بێ قسوور بێت چ دەکات بابیکات، وادەزانێ بەزەبرو زەنگێ دەتوانێ شەعبی کوردی و شەعبی

تورکمان بتوێنێتەوە، بابۆ خۆی هەر خەو ببینێت، حکومەت، حکومەت، تەڕەماش دووسێ لۆتی و شەللا تی کۆبوونەتەوە، ناوی حکومەتیان لەخۆ ناوە..خەدیجە سوێندت لەسەرم نیە هیام،لەجێ ی هەموو کەسێکمە، پشت و پەنامەو جێی فەخری عائیلەکەمان، بۆ هەموو عالەمی ئیسپات دەکات کەنابێ ئێمە بەسەر شۆڕی بژین دەبێ..دەبێ..ئا..خەدیجە جێی فەخرە.تۆیش بیستووتە هیام مەسئولی سێ سەد پێشمەرگەیە.. سێسەد.. سێسەد پێشمەرگەی ئازا، نەترس، شێر، قارەمان.. پاڵەوان.. فەخری میللەت. فەخری تاریخ..

هیام..هیام. ئاخەدیجە هەموو عالەم ئەمە دەزانێ دنیا باسی دەکات..دەبێت ئێمە حوڕ بین حور..خەدیجە ئەوە تۆ دەزانی-یانی دەبێ بیزانیت- هیام لەجیاتی من چووەتە دەرێ..هەر دەمزانی وادەکات، بەمناڵی دیار بوو موستەقبەلی وا دەبێت..دیار بوو، لەماڵێدا هەروەک قائید ڕەفتاری دەکرد..خەدیجە من چۆن ئەو خاکە ماچ ناکەم کەهیام پێی بەسەرا دەنێ، چۆن؟ جێی فەخرە..بەڵێ جێی فەخرە..بزانم قسە ناکەیت؟

-قسەکانت تەواو بکە!

-خەدیجە..دەڵێم، من کەقەرارەکەی حکومەتم زانی زوو هەندێ لەموڵکەکانم فرۆشت، دەڵێم تۆ ئینسانێکی عەزیمیت..تۆ..خوا دەزانێ چ مەلائیکەتێکی.

-.......

-هەندێ پارەم بۆ هیام و ئەوان هێناوە!

-.........

-هەر بۆ هیام نییە بۆ (هەموویانە) ئینجا دەبێ تۆ لەجیاتی من پێیان بگەیێنە.

خەدیجە ئەمە تەبەروعاتی منە بۆ حەرەکەکە!

-..........

-حەزیش دەکەم بەهیام بڵێی ئاگای لەخۆی بێت..زۆر پێش نەکەوێ

-.........

-ئەڵێی نەتبیستووە کەبەر لەهەموو کەسێ هجووم دەکات..نەتبیستووە..سەلامەت بی نیازیان وایە بۆ، تۆ..تۆ..تۆڵەوەرگرتن بێنەشار.

-........

-حکومەت و زۆر کەسی دیش زەندەقیان چووە..لەترسانا خەویان لێ ناکەوێ..بەڵکو بەهیام بڵێیت بائەوەندە..یەعنی خۆی بپارێزێت...خوا نەخواستە شتێکی لێ بێت من چی بکەم..ئاخر تۆ نازانی.ناحەقت نییە، نازانی من چەنێ هیامم خۆش دەوێ.

-..........

-دەڵێم ئەگەر عاجز نەبیت پەنجا دیناریشم بۆ تۆ هێناوە، یانی بۆ کرێی سەیارەو ڕێگاوبان و مەسرەفی خۆت..بەس خەدیجە زۆر وریابە، ها..کەس نەزانێ.

-..........

-بزانم بێدەنگی چ قسەیێکێ ناکەیت.

-قسەکانت تەواوکە.

-خەدیجە کچم..من حەز ناکەم تۆ بەقسەی خەڵکی باوەڕ بکەیت. خەڵکی بێ ویژدانە ڕەنگە بیستبێتت، گوایە محمد ئەفەنی دەستی لەگەڵ حکومەت تێکەڵە..ئەلحەق برادەر من مەعلوماتم دەدەنێ. مەسەلەن کێ دەگرن، ماڵی کێ تەفتیش دەکەن، برادەر من پێم دەڵێن، منیش لەڕێی ئەو کەسانەوە کەسیقەم پێیانە خەبەر دەنێرم خەدیجە باوەڕت هەبێ تا ئێستا سەدان کەسم ڕزگار کردووە، بێ قەزابی هیوا هەبووە ئەمری ئیعدامی لەسەر بووە، بەدەعوەتێک و هەندێ بەرتیل ڕزگارم کردووە.. ئەی تو خوا ئەمە خزمەت نیە؟

-ئەمە بوو ئیشە زەروریەکەت.

-بەڵێ؟

-ئەو پارەو ڕاسپاردانەت بدە بەحکومەت با ئەو بۆتی جێ بەجێ بکات.

-چی؟

-دەرەوە.

-دەرم دەکەیت..خەدیجە دەرم دەکەیت..

-دەرەوە.

بەجۆرێکی ئەو تۆ نەڕاندیە سەر محمد ئەفەنی و ڕاپچڵەکاند، هەر هەموو ژنانی حەوشە، بێ ئەوەی چ بڕیارێکی پێش وەختیان دابێ بازنەییێکیان لەدەوریا بەست، هەرهەموویان ئاگری غەزەب لەچاوانیانەوە دادەباری، چاوەڕێی ئیشارەتێکی خەجێ بوون تا ئەوەی نەکراوە پێی بکەن، محمد ئەفەندیش هەڵسابوو، وەک نێچیرێکی بریندار و گەمارۆ دراو، لەنێوانی هەشت نۆ ڕاوچی شارەزاو ئەنگێوەدا حەپەسا بوو، چاوانی ئەم سەرو ئەوسەری دەکردو دیمەنە غەزەب ئامێزەکانی دەبینی چۆن ئامادەی هاشاوڵن. چاوانی نزاو پاڕانەوەی لێ دەتکا، هەر ئەوەبوو نەیدەقیژاندو داوای فریادی نەدەکرد، ڕەنگی مردوانی لێ نیشت، پاشەو پاش بەرەو دالانەکە کشایەوە، نەڕەییێکی خەجێ ڕایگرت وەک بت لەجێی خۆی وەستا.

-وەرە.

بێ ئەوەی ئیرادەی بەسەر هەنگاوەکانیەوە مابووبێ بەرەو لای خەجێ گەڕایەوە.

-ئەو دۆشەکەڵەیە هەڵگرە، گڵاو بووە.

محمد ئەفەنی دانەوییەوە دوشەکەڵەکەی هەڵگرت.

-بیبەوە. با یادگاری ئەم (میوانداریەمان) بێت..دەی..دەی..دەرەوە.

پاشەوپاش دالانەکەی بڕی، دۆشەکەڵەکەیش بەبن هەنگڵییەوە بوو.هێشتا نەگەیشتبووە دەرگای حەوشەکە، هەموو ئافرەتەکان بەیەک دەنگ پێیان وت:

-گەوادی شاخدار.

هەر کەلەدەرگای حەوشە چووە دەرێ، هەی پێی لێکرد، دۆشەکەڵەکەیش بەجۆرێ لکابووە بن هەنگڵییەوە دەتووت بەشێکە لە (جلەکەی).

*

-ڕێکەوت خان جارێ باهەر لەڕێی تۆو مامۆستا ئازادو خێزانەکەیەوە بیناسین، یا ڕاستر ئەو ئێمە بناسێ. بڕیاری ئێمەش ئەمەیە:

یەکەم: لەگەڕەکێکی دوورە شار حەوشەییێک بەکرێ دەگرین، لەگەڵ مامۆستا ئازادو خێزانەکەیدا بن، تۆش خۆت وادەنوێنی کچی ئەوی و قوتابی دانشگای پێنج شەم و جومعەو سەری مانگ دەچیتەوە.

مامۆستا ئازادیش دەکەینە کوڕی.

دووەم: چ کارێکی پێ ناسپێرین تا بۆ یەکدوو جارێ (تاقیی) نەکەینەوە.

جا ئەوەی ئێستا مەبەستە خاڵی یەکەمە. لەگەڵ مامۆستا ئازاددا مشوری بخۆن و بەزوترین کات ئاگادارمان بکەنەوە.

ڕێکەوت بێ سێ و دوو قسەکانی مامۆستا (رەشیدی) وەرگرت، لەماوەی یەک حەفتەدا بەشێکی تەواوی جێ بەجێ کرد. وەک ئەمر

خاڵی یەکەمی بەخەجێ گەیاند ماوەی سێ ڕۆژی بۆ دانا، وەخۆی کەوێو بگوازێتەوە.

*

ئافرەتانی حەوشەکە ورووژابوون، وەکێ ئەوەی کۆستێکی گەورەیان کەوتبێ ئاوها بەدەردو کەسەرو دڵ پڕ لەجەخاریەوە بەدەوری تفاقە پێچراوەکانی خەجێدا دەسووڕانەوە، هیوایان هەبوو بەنەوەدڵییەوە یارمەتی خەجێی دەدا، وردە شتەکانی لەنێو کارتۆنە مقەواکاندا دادەنا، هی واشیان هەبوو خۆیان وەتەنی:

-دەستمان ناچێتە چ شتێ..ئاخر پورە خەجێ بێ قەزابی، چۆن دڵت دێ بەجێمان بێڵی، .ئەی ئێمە چی بکەین، ڕوو لەکوێ بکەین، پورە خەجێ، ئاخر بۆ جێمان دیڵی.

خەجێش بەسۆزەوە سەیری هەر هەموویانی دەکرد، بەخۆشەویستییەوە گوێ بیستی قسەکانیان بوو، چاریش نەبوو،دەبا هەر جێیان بێڵێ، هیچ پاکانەیێکی ئەو تۆیشی پێ نەبوو کەقەناعەتیان پێ بێنێ کەبۆچی دەگوازێتەوە. هەر کەپرسیاری هۆی گواستنەوەکە یان لێدەکرد، خۆی لەو پرسیارە دەدزیەوە، بەجۆرێکی دی وەڵامی دەدانەوە، بەسۆزێکی دایکانە پێیانی دەووت:

-نسیب هەر ئەوەندە بوو،گەردنم ئازاکەن..دەترسم یەکێکتانم دڵگیر کردبێ..عەفووم بکەن، من لەجیاتی دایکتان بووم. هەر هەموویان دەیانووت:

-نەکێ دایکێ، هەموو کەسێکی ئێمە بوویت، پشت و پەناو دەمڕاستی ئێمە بوویت تەکبیری شتێکی چاکت بۆ دەکردین. فێرت کردین..بەڵام چۆن دڵت دێ ئەم کچانەی خۆت چێ بێڵی..چی بکەین؟

-ئەگەر توانیبێتم فێری شتی چاکتان بکەم، ئەوا خاترجەم بن،چاکە بکەن و چاکەکانی خۆتان فریاتان دەکەوێ..ئێوە خۆتان چاک بوون، چاکی لەئێوەوە بوو.

-خوا هەڵناگرێ جێمان بێڵێ..هۆگرت بووین.

-خوا نەخواستە لێمان زویر نیت؟

-ئەوجا ڕوو بکەینە کێ، کێ کێشەو گرفتەکانمان بۆ ئاسان دەکاتەوە، کێ فریامان دەکەوێ، کێ لێمان تێدەگات.

-مەعز بۆ خوا پورێ جێمان مەهێڵە

-بەخوا بەخوا بچیتە بنی دنیایش، هەر دەبێ سەرمان بدەی

-کچێ لاچۆ، ئەی خۆمان چین، بەخوا بەخوا لەبنی دنیاش بێت خۆمان سەردانی دەکەین.

-جا چۆن دەتوانین بێ پورە خەجێ بحەوێینەوە!

خەجێ وەکێ پشت و پەنایان بوو، دەمڕاست و خاوەن یەکە قسەی حەوشەکەش بوو، ئەگەر چی لەوان هەژارتر و بێ دەرامەت تربوو، بەڵام هێورو لەسەرخۆ، هێدی، بەدڵسۆزیەوە گوێی بۆ هەمووان دەگرت، ببووە قاسەی نهێنیەکانیان، گەلێ جار سووکە نەسیحەتێکی، کارێکی ئەوتۆی دەبینی، نەیدەهێشت هێلانەی هیچ یەکیان تێکچێ، زۆر جار گوێی

لەوەدەردە دڵە دڵتەزێن و ناجۆرانە دەگرت کە زوو زوو دەهاتنە لای و ڕاوێژیان پێ دەکرد. خۆ ئەگەر خەجێ نەبا (سافیە) تەڵاقی خۆی وەردەگرت و سەرگەردان دەبوو، جارێکیان سافیە عاباکەی دابووە سەر، شاتەشاتی دەکردو دەستی ڕادەوەشاندو دەرگای ژوورەکەی لەمێردەکەی گرتبوو، دەینەڕاند:

-بەخوا چیدی لەلات دانانیشم، خۆشت بێ و ترشت بێ، هەردەبێ تەڵاقم بدەی، نانە نییە، جل و بەرگە نییە، هەرهەمووی قەیناکە بەڵام جنێو بەباوکێ و برام دەدەیت..حەددت چییە..وەللاهی دانانیشم.

حەمەساڵحی بەستەزمان، بێدەنگ بوو، سافیە هەر دەیشیڕاند، هەموو کرێچییەکانی لەخۆی کۆکردەوە، هەرچەندە ئافرەتەکان پێیان دەوت:

-سافیە عەیبە، شورەییە..وس بە..عەیبە نابێ دەنگمان بچێتە دەر، دوایی پێمان دەڵێن: (ئەم کوردانە ئیشوکاریان نیە هەر شەڕ دەکەن)!

کەچی سافیە زیاتر دەنگی بەرز دەکردەوە، تاخەجێی لێهاتە دەرێ و پێی وت:

-سافیە تائێرە وەرە.

سافیە وەکێ ئەوەی ئاوی ساردی بەسەرا بکرێ ئاوهای لێهات، قیژە قیژەکەی لەناو دەمیدا مەیی، سووکێ بەرەو لای خەجێ چوو..بردیە ژورێ وەکێ دایکێ دەستی بەسەر سافیەدا هێنا..

-کچم حەقتە..حەق، بەڵام وا چارە ناکرێ..دەبەوردی بۆم باسکەم بزانم مەسەلەکە چییە..

چ ئافرەتێکی حەوشەکە شەرمی نەدەکرد گەر وردترین نهێنی ژن و مێردایەتی خۆیان خستبا بەر دەستی خەجێ. خەجێش هەر داوای دەکرد (سەبر بکەن) لەهەموو شەڕ و مەرافەیەکدا خەجێ دەبووە داوەر، چەندین نموونەی سەرهاتی ژیانی خۆی دەکردە دەرس و دەیوتەوە. سەرئەنجامی شەڕەکان وادەکەوتەوە، ئافرەتانی حەوشەکە، حەز بەمردن بکەن نەکێ ماڵ و مێرد جێ بێڵن و بتۆرن.. سافیە بەخەجێی وت:

-پورە خەجێ چیت بۆ باسکەم، جەرگم کون کون بووە، چیت بۆ باسەکەم، نەیەکەو نەدوو هەرهەموو ژیانمان کێشەو گرفتە، ئەم ملهوڕەی مێردیشم بووەتە ملۆزم، خۆی لەهەموو باس و خواسێک هەڵدەقورتێنێ..تائێستا تێری سکی خۆمان نانمان نەخواردووە کەچی بیانوویش دەگرێ:چێشتەکە بێ خوێیە..سویرە..چەورە.. بێ ڕۆنە..جل و بەرگە ناشوکری نەبێ، ئەمەیە وادەیبینی.. سەرباری ئەمانەش جنێوە ساردو سووکەکانی کردووەتە بنێشتە خۆشە!

خەجێی دنیادیدە دەیزانی ئەم قسانەی سافیە دەسکەلای باسێکی دییە، بەزمانە تایبەتییەکەی خۆی هێنایە ژێر بارو ڕاستی پێ درکاند بەوەشی شکاندەوە:

-خەتا لەتۆیە..نابێ تۆ بەزەییکت پیادا بێتەوە..هەی بەرخودار بی، ئەوە ئیشی وەخت و ناوەخت نییە، ڕاستە گەنج و جوان و جاهێڵی،

بەڵام..هەی..نازانی بە چ قەرزو قۆڵەیێک تۆی خواست. باشە چەند ڕۆژە بێ ئیشە.

-دە ڕۆژە.

-نەخێر ئەمڕۆ چواردە ڕۆژە!

-تۆ لەمن چاکتری دەزانی.

-ئەی دایکی ئێوە نیم..نابێ بزانم..ها..باشە لەم ماوەیە کەبەیانیان لەمەیدانی کرێکاران بەدەستی خاڵی دەگەڕێتەوە ماڵێ، بۆ سەرتاسەری ڕۆژ ناچێتە دەرێ؟

-بۆ ئەوەی شەڕ لەگەڵ مندا بکات.

-نەخێر..نایەوێ خاوەن قەرزەکانی بیبینن..ئاخر بۆ کێ قەرزی کرد؟ بۆ تۆ نەبوو، ویژدانت هەبێ، وەخت و ناوەخت بزانە..سەرباری ئەمانەش، باسەکە لای خۆی بکە.

-ئاخر (عەیب)نیە؟شەرم دەکەم؟

-حەز دەکەم شەرم لەخۆت بکەی بەبیانووی پڕو پووچ دەرگای لێ نەگری و خەڵکی لێوەئاگا نەهێنی، تۆ لەبری ئەوەی یارمەتیی بدەی ئاوهای لێ دەکەی..ئەمجارەیان قەیناکا، نەوەخشت بێ..بەڵام جارێکی تر دەنگت دەربێ، وەی لەحاڵت!

خەجێ کەهەڕەشەی دەکرد، پشت ئەستوور بوو بەوەی ڕاستگۆیە، بەرژەوەندی هەر هەموویانی دەوێ، بۆی هەبوو قسەشیان پێ بکات. گەلێ کێشەی لەم بابەتەی بۆ کرێچیەکان سووک کردبووەوە، هەر

ئافرەتەو بەجۆرێ نهێنی و شتە تایبەتیەکانی خۆی خستبووە بەردەستی خەجێ، تەنانەت هەندێکیان چەند دیناریکی خۆیان وەتەنی بۆ ڕۆژی ڕەش لەلای خەجێ دادەنا..هەریەکەش خۆی بەکچ و کارەکەری خەجێ دەزانی، کەم جار ڕێدەکەوت خەجێ بۆ ئیشێکی ناوماڵی بەتەنها خەریک بووبێ، هەرئەوەندەی بڵێی یەک و دوو بەسێ و چوار ئافرەتەوە ئیشەکانیان بۆ تەواو دەکرد.

ساڵێ بەر لەئاشبەتاڵ هەر هەموو ئافرەتانی حەوشەکە، مانگی سەرو نیو دیناری خۆیان دەدایە خەجێ.

-پورێ گیان بینێرە..بۆ کاکە ئەحمەد و هاوڕێکانی، بینێرە، بۆ ئەو شێرانەی بنێرە، دەک کوێربین، لاڵ بین، ئەو زەردو سوورانە، ئەو شێرانە، ئەوانەی بۆ ئێمە خۆیان دەدەنە کوشت..ئاخر کەی ئێمەی خۆخۆر هی ئەوەین وا ئەو گەنجانە ئەمەمان بۆ دەکەن. ساوەڵلاهی ئێمە هی ئەوە نین..لێمان مەگرە پورە خەجێ گیان نایزانین..بەچاکی لێی حاڵی نین..لێمان مەگرە، بۆ نان و مناڵ و مێردو کرێچیەتی هیچی بۆ هێشتوینەتەوە، تاشتێ بزانین..پورە خەجێ گیان تۆ دەیزانی تۆ لەجیاتی ئێمە شتەکان بزانە، تۆ لەجیاتی ئێمە تێی بگە، ئێمەش..ئەوەی تۆ بەچاکی بزانیت لای ئێمەیش چاکە..پورێ گیان بنێرە بۆ کوڕەکانی خۆت و براکانی ئێمەی بنێرە..تۆ بڵێی پورێ بیانبینین، تێر تێر ماچیان کەین!

ئەوجا خەجێ بەزمانە تایبەتیەکەی خۆی یەک بەیەکیانی حاڵی دەکرد:

-ئێوەیش لێرەدا (ئەوانن).

هەر کەدەتووت:

-ئێوەش هەون.

ئافرەتە کرێچیەکان هەر ئەوە بوو لەخۆشیا پەرو باڵیان دەرنەدەکرد..جارەجارەهەندێکیان دەیانووت

-حەیفێ ژنم..خۆزیا پیاو دەبووم، ئەوجا مەعلوم دەبوو لەکوێ دەبووم!

(رەعنا) لەهەموویان زیرەکێ تربوو، بەجۆرێکی دی بەخەجێی دەوت:

-پورێ گیان، بۆ خۆمانی بنێرە..پێیان بڵێ با کەلێنێکی چکۆلەی پێ بگرن، پورێ گیان حازرین.حازر..ڕاستە ئێمە هیچمان نییە..بەڵام خوێنمان هەیە..هەر تۆ ئەمربکە، بزانە دەمانبینی چ کوڕ کوژراوێک و برا کوژراوێکین!

پەیوەندیەکەی نێوان خەجێ و ئافرەتە کرێچیەکان هەند پتەو بوو، زۆر جار مێردە، حەماڵ و بۆیاغچی و کرێکارو چایچیەکانیان پرس و ڕاوێژیان بەخەجێ دەکرد...کەئاشبەتاڵیش بوو، هەر هەموو حەوشەکە بەژن و پیاوو بچوکەوە، لەپرسەیێکی گەرم و دڵتەزێندا، چەند ڕۆژێکی پڕ لەماتەمینیان گوزەراند، ژنان لەژوورەکەی خەجێ دا کۆدەبوونەوە، وایان لا دروست بوو کەخەجێ خاوەنی شۆڕشەکەیە، شۆڕش هی ئەو بووە، بۆ پرسەو دڵدانەوە دەچوونەلای، بەعەقڵە ساکارو دڵە بێگەردەکەیان،

شۆڕشەکەی خەجێیان دەلاواندەوە، تەنانەت ئافرەتی وا هەبوو، ئێواری بەمێردەکەی دەوت:

-عەیبە بابچینە لای خەجێ..خەجێ دەمی پڕە لەخوێنی جەرگی!

خەجێش، ئومێدو ورەی پێ دەبەخشین، لەسەر یەک دەیووت:

-چ خەمتان نەبێ، نامرین، هەر سەر بەرز دەکەینەوە..هەر سەر فراز دەبین، ئەمڕۆنا، سبەی،چەند ساڵێکی تر..نامرین..نا..نا..

هەموو هەر دەیانووت:

-خوا لەزارت بنۆڕێ..خوایە بیکەی بەخاتری پێغەمبەران و پیا چاکان، ڕەحمێ بەم کوردە بکە، ئاورێ لەکزەی جەرگی ئەم دایکانەو نوزەی پیرێژنان بدەوە، خوایە تۆ گەورەیت و ڕەحمت زۆرە!

پاش ئاشبەتاڵ، خەجێ بووە شۆڕشی حەوشەکە، هەموو پیرۆزییێکی شۆڕش لەبەر چاوی دانیشتوانی حەوشەکە لەخەجێدا بەرجەستەببوو..پاش ئەوەی بەنەوەدڵییەوە تفاقەکانی خەجێیان لەپێکابێ بارکرد، یەکەیەکە دەستی خەجێیان ماچ کرد، باوەشیان پیادا دەکرد، چ کەسێکیان دەسەڵاتی بەسەر فرمێسکەکانی خۆیەوە نەمابوو، بەبێ دەنگی فرمێسکی خوڕ لەچاوانیان دەهاتە خوارێ..

هەر کە خەجێ ئاودیوی دەرگای دەرێی حەوشەکەبوو، کرێچییەکان هەستیان بەئاشبەتاڵێکی قورس کرد. خەجێش، لەلایەکەوە گەلێ دڵ خۆش بوو کە (کاری پێ دەسپێرن و جێی متمانەیە) لەلایێکی دییەوە هەستی بەوە دەکرد کەلەڕەکێ و ڕیشەوە لەزەوییی بەپیتی خۆی

هەڵیدەکێشن و لەناو ئینجانەیێکی چکۆڵەی پڕ لەخاکێکی شەرمن دەیرویننەوە!

*

-مامۆستا ڕەشید، خاڵی یەکەمی بڕیاری پێشوو وەکێ پێویست جێ بەجێ کرا، لەپەڕی شار، لەوگەڕەکە تازە دروست کراوانەی کە تێکەڵن، کوردو عەرەب و تورکمان و سوریانی لێیە، خانوییکی چاکمان بەکرێ گرتووە، سێ ژوورو هۆڵێکی تیادایە، هاوسێی دەستە ڕاست عەرەبە تازە لەجنوبەوە هێنراوە، بەرانبەریش عەرەبە، دەستە چەپیش هەر تورکمانە، عەرەبەکان فەرمان بەرن، تورکمانەکەش (بازرگانە) هەوڵدەدەین زیاتریان لەسەر بزانین، شوێنی خانووەکەش چاکە. لەگەڵ خاوەنەکەیدا (کەکوردیکی پولەکییە) ڕێککەوتووین (تەنورێ) لەگۆشەیێکی حەدیقەکەدا دادەنێین، هەر بەو بیانووە، مامۆستا ئازادو خێزانەکەی و خەجێ، بەدوو ڕۆژێ شوێنێکیان هەڵکەند، زۆر وەستایانەش دایان پۆشییەوە..ئێستا ئەو سیانە وەکێ یەکێ خانەوادە، لەوێدا دەژین.

-گەلێ چاکە..

-مامۆستا، بەنسبەت خاڵی دووهەمیشەوە، دووجار تاقی کرایەوە، یەکەمیان بەم شێوەیە بوو:

جانتاییکی دەستیمان بۆ پڕ کرد لەکوچکە بەرد، پاش ئەوەی کلیل درا، پێمان وت: خەجێ ئەم نارنجۆکانە، زۆر بەورییاییەوە دەگەیێتە (فلانە شوێن) زۆر وریابەو بەپەلە بیگەیێنە. لەلایێکی دیشەوە

هاوڕێیەکی خۆمان ڕاسپارد بوو،دوراو دوور و بەوردی موراقەبەی بکات..خەجێش بێ ترس، جانتای نایە ژێر عاباکەی وەکێ پێویست کارەکەی وەئەنجام گەیاند.

-ڕێکەوت خان گەلێ چاکتان کرد..ئەدی تاقی کردنەوەی دووەم؟

-مامۆستا ئەمەیان هەندێ قورس بوو، ئەویش:

(نارنجۆکێکی پوچەڵمان) دایێ. پاش ئەوەی بەچەند دەقیقەیێکێ لەلایەن هاوڕێیەکی خۆمانەوە فێرکرا، چۆن بەکاری بێنێ..دەستنیشانی ماڵی هاوڕێیەکی خۆمانمان بۆکرد.

-پێش وەخت هاوڕێکەمان ئاگای لەنەخشەکەبوو: وامان لەخەجێ گەیاند: ئەوە ماڵی کۆنە هاوڕێیەکی خۆمانە، پاش ئەوەی بەوردی موراقەبەکراوە، دەرکەوتووە کەلەسەر دوو پەت یاری دەکات-چاکە هێشتا هەر لەژێر موراقەبەدایەو هیچ شتێکی گرنگێ دەربارەی ئێمە نازانێت-جابۆ ئەوەی گوایە لەلای ئێمە ئاشکرا نەبێت، خوێ ناچێتە دائیرەی ئەمن، لەجادەو بازاردا پەیوەندیان لەگەڵدا ناکات، بەڵکو-بۆمان دەرکەوتووە-ئێوارانێ پێنج شەم، ئەمنەکان دەچنە لای! لەحەدیقەکەیدا کۆدەبنەوە. ئینجا دەبێ زۆر بەوریاییەوە ئەم کارە بکەیت. چونکە دوژمن و جاسوسی ناوخۆ گەلێ خەتەرن.

مامۆستا (پاش ئەم نمایشە) خەجێ خەمی ئەوەی لەدڵ دەرناچێ کەلەبەر کەم تەجرەبەیی خۆی دەستی لەرزیوە. بەجوانی ئیشەکەی وەئەنجام نەگەیاندووە.لەسەریەکێ داوای ئەوە دەکات:

(-عەفووم بکەن..)

مامۆستا سەیر لەوەدایە ئێستا تف لەبەختی خۆی دەکات و بەمن دەڵێ:

(-ڕێکەوت خان بێ بەخت بووم،نارنجۆکەکە نەتەقیەوە..ڕەنگە خەتای خۆم بووبێ. چونکە یەکەم جاربوو، دەستم دەلەرزی..دەبێ ئەمجارە عەفووم بکەن، دەبینن جارێکی تر چ دەکەم

-چاکە دڵی ڕاگرن. پاش ماوەییێکی دی دەینێرین بۆ (دێیەک) تایپێکی چکۆلەی لێیە، خێرەومەندێ، وەک میراتی شۆڕش، شاردوویەتیەوە، ناوو ناونیشانی دەدەینێ، بابیهێنێتەوە، دەبێ لەئێستاوە-لەخانوە تازەکەدا-شوێنێکی زۆر چاکی بۆ ئامادە بکەن..ئێمەش لای خۆمانەوە هەوڵی ئەوە دەدەین، تەلەفۆنێک بۆ ماڵەکە ڕاکێشین، ئەوجا دەبێ بەچاکی فێری بەکارهێنانی تەلەفۆنی بکەن.

-بەڵێ مامۆستا.

-چ شتێکی دی هەیە باسی بکەین؟

-بەڵێ.

-فەرموو.

-مامۆستا وەک بۆم دەرکەوتووە خەجێ پەیوەندییێکی زۆر توندی لەگەڵ ئافرەتە کرێچیەکانی کۆنە ماڵەکەیدا هەیە. هەر لەڕێی خودی خەجێوە، دڵنیام کەخەجێیان زۆر خۆش دەوێ و ڕێزی لێ دەگرن،

جادەڵێم: دەتوانین هەر بەهۆی خەجێوە پەیوەندیان پێوە بکەین و وردە وردە بیانهێنینە ڕیزەوە، ئەڵبەتە سوودیان لێ وەردەگرین.

-ڕێکەوت خان. ئەمەیان-جارێ-بابمێنێ، هێشتا وەختی نیە، لەکاتی خۆیدا ئێمە ئاگادارتان دەکەینەوە.

-بەڵێ.

-هیچی تر ماوە؟

-بەڵێ.

-فەرموو

-ئەو یارمەتی و جل و بەرگانەی داتان نابوو بۆ خەجێ، وەری نەگرت، دەڵێ: ئەوەی هەمە سەرو زیادە.

-جارێ لای خۆت دایاننێ..ئەمیش چارەدەکەین. ڕێکەوت خان دەبێ لەم هەفتەیەدا تۆو خەجێ سەفەرێکی سلێمانی بکەن. لەسلێمانی دا بەماڵی (سەلما) خانی بناسێنە. لەهەولێریشدا لەکاتی سەفەرەکەتان ئاگادارت دەکەینەوە بچنە چ شوێنێ ئەم سەفەرانەتان تەنها بۆ ناسینەو هیچی تر.

-تێگەیشتم

-هیچی تر نەما؟

-نەخێر

-چاکە.تۆ خوات لەگەڵ.

ڕێکەوت گەلێ خەجێی چوبووە دڵ، لەلای خۆیەوە خۆشەویستی و ڕێزێکی زۆری بۆ هەبوو. جارجاریکیش دەیویست لەڕوودا ئەم خۆشەویستیەی دەربڕێ. خەجێش کەمتر ماوەی (ئەم جۆرە موجامەلەیەی دەدا) هەر کەلەسلێمانی گەڕانەوە چیدی ڕێکەوت خۆی پێ نەگیرا بەخەجێی وت:

-ئەرێ پورێ، تۆ ئیمانت بەکوشتن هەیە؟

-بەڵێ

-چۆن؟

-چ کەسێ بەبێ گوناهـ ناکوژرێ. ئەوەی ئێمە بیکوژین، ئەڵبەتە ئەو کەسەیە (دەبێ بکوژرێ) لەگەڵ ئەمەیش پێم وانیە کوشتن چارەیەکی بنەڕەتی بێ.

-چاکە، گەر چارە نەبێ چۆن ئیمانت پێیەتی.

-چارەییەکی وەختییە..

-ڕەنگە وابێ، بەڵام من ناتوانم شتی وابکەم.

-ڕاست دەکەی..ڕێکەوت، من کەلەتەمەنی تۆدابووم ماریشم نەدەکوشت، بەخۆمم دەوت خوا ماری خەلق کردووەو وەک مار بژێت خوا خۆی چاکتر دەزانێ مار چییە، باخۆی ڕۆحی لێ وەرگرێ، بۆ من بیکوژم؟ بەڵام ئێستا لەم تەمەنەدا، باوەڕێکی دیم هەیە، ئەویش لەجیاتی خوا ڕۆحی ئەو مارە دووپێیانە دەکێشم!

-پورە خەجێ، تۆ زۆر..

ڕێکەوت دەیویست بڵێ: تۆ زۆر زیرەکی، زۆر ئاقڵی، زۆر وریای،کەچی سەرنجێکی پڕ مانای ئەو تۆی خەجێ وشەی (زۆر)ەکەی لەدەمی ڕێکەوتدا مەیاند، هەستی ئەوەی پێبەخشی کەهیچ پێویست بە موبالەغەو ماستاو ناکات. ڕێکەوت وایزانی (بێدەنگییەکەی) خەجێ ئەمە دەڵێ:ئێمە هاوڕێین و ڕێیەکەمان پیرۆزترە لەوەی کەبەسەرو بالای یەکدیدا هەڵبدەین، ئەوەی دەیزانین زادەی بیرو بۆ چوونی (ڕێیەکەیە). ڕەوایش نیە بە قوتابیانی ڕێیەکە هەڵبڵێین هەموو ستایش و شانازییەکیش تەنها بۆ بیرو باوەڕی ڕێیەکەیە (نەک بۆ ئەوکەسانەی وا لەگەڵ ڕەفتارو گوفتاری ڕۆژانەی خۆیاندا دەیگونجێنن ڕێکەوت بەلا چاوەوە سەرنجێکی داو پێی وت:

-تۆ زۆر دنیا دیدەیت.

-نەک زۆر، ڕۆژگارو نەهامەتی فێری کردووم.

*

محمد ئەفەنی ئۆقرەی لەبەر بڕابوو، لەو ڕۆژانەدا هەندێ دیعایەی بیستبوو، خەو نەدەچووە چاوانی، ترسی ئەوەی لێ نیشتبوو (هیام و مچە) تۆڵەی ئەو ئیهانەیەی لێ بکەنەوە. زۆربەی شەوان مۆتەکە دەنیشتە سەر سینگی و ڕادەپەڕی، یا خەونی جۆراو جۆری ترسناکی دەبینی، بەزۆریش لەبازارو گەڕەکدا،خۆی گوێ قولاغی بیستن دەکرد، تەنانەت گەر باسێکی لاوەکیش بەر گوێی کەوتبا، وای لێک دەدایەوە بەمەبەستەوە قسەدەکەن، دەیانەوێ بەم شێوەیە حاڵیم بکەن. سەلاح و

دەیان سەلاحی دەم شڕیشی کەبەهیچ جۆرێ قسە لەدەمیاندا ناوەستێ، لەخۆیانەوە سفر دەخەنەسەر ژمارەو سفر لەژمارە دەردەکەن، گەرمتر قسەیان دەکرد..ڕۆژ بەڕۆژیش قسەکان زیاتر دەماو دەمی دەکرد، لەلایێکی دیشەوە (حکومەت)-ڕەفیقە خۆشەویستەکانی محمد ئەفەنی-بەسەرنج و بەکردەوە، ئەوەیان لەمحمد ئەفەنی دەگەیاند:(ئیدی چ پێویستیەکمان بەتۆ نەماوە. ئەوا زۆربەی کوردە (عائدونەکان)خۆیان شاهیدی لەسەر خۆیان دەدەن و مەعلوماتی وردتر و بەسوود ترمان دەدەنێ) لەهەمان کاتیشدا بەپەنامەکی ئەوەیان لادرکاندبووکەبڕیاری حکومەت ئەوەیە:کوردو تورکمان لە لەکەرکووکدا نەهێڵێ و عەرەبی بۆ بێنێ و نیشتەجێیان بکات، گەر ماڵ و موڵکی کوردو تورکمان بەتاڵان نەبات، ئەوا بەنرخی تۆڵەگە لێیان دەکڕێ و دەیداتە عەرەب! ئەمانە هەموورەگی ئەو ترسە لەڕادە بەدەرەی محمد ئەفەنی بوون،بۆ خۆخەڵەتاندنی کەگوایە بەنەترسان ترسەکەی ناخی بڕەوێنێتەوە وەک تەحەدا کردنی هێزێکی نادیاری هەڵنیشتووی سەر ناخی پەنای بۆ چکۆلەترین کورد دەبرد و بێ موناسەبە، ئەسڵ و فەسڵی خۆی بۆ دەکردە سەرباس! ئەی چۆن کورد واتەنی (ڕێوی لەکونی خۆی هەڵگەڕێتەوە گەڕ دەبێت)-من کوردم و ئەسڵم کوردە بنێشتە خۆشەی سەرزاری بوو. تەناتەت گەر هەندێ جار کوردێکی غەریب و نەناسی لەگەڵ یەکدوو کوردی ناسیاودا دیبا، محمد ئەفەنی خۆی ئاوها بەغەریبەکە دەناساند:

-برای خۆت باوکی هیام..

زۆریشی حەز دەکرد چەند جارێ ناوی هیام دووبارە بکاتەوە، هەر بەبێدەنگیش وەڵامی دەدرایەوە..زۆری پێ ناخۆش دەبوو، بەمحمد ئەفەنی با، باسی هیامی لابکات کە، چ قارەمانێکی بێ هاوتای تاریخە، دەبێ هەموو کچێکیش وەک هیام بن.

-ئا..برای خۆت محمد ئەفەنی، باوکی هیام..هیام..ئەوە کچی منە..یەعنی جێی فەخری من و هەموو کوردو..

هەرکەوەڵامی نەدەبیست، خەریک بوو دیق بکات، لەبەر خۆیەوە دەیووت:

(-سەگبابانە باوەڕم پێ ناکەن..لەمن چاکتر هیام دەناسن دەترسن، وادەزانن من بەزۆڵایەتی ناوی دەهێنم..

سەلاحیش کەدەیبینی قسەکانی خۆی ڕەواجی هەیە، زیاتری دەدایە دەم، لەوەبەر محمد ئەفەنی تەقەی لەسێبەری کورد دەکرد ئەوا-لەم ڕۆژانەدا سەلام لەسەلاح دەکات، بەگەرمییەوە چاک و خۆشیو هەواڵپرسی تێکەڵ بەزەردەخەنە دەکات، سەلاح ئەمەی پێ سەیربوو، لەبەر خۆیەوە دەیووت:

(چاک ترساوە)

ئیدی هەر ئەوەبوو، خۆی نەدەچووە لای محمد ئەفەنی و باسی ئەو کەسە (باوەڕپێکراوەی) بۆ بکات، هەروەها چۆنیش هیامی بینیەوەو چییە تا جارێکیان ئەم حەزەی سەلاح لەناخیدا سەری کردو سەرەڕێی بەمحمد ئەفەنی گرت:

-محمد ئەفەنی، چاوت لێیە دنیا چۆنە؟!

محمد ئەفەنیش لەفیکەی خۆی گەیشت، هەر بەهەمان قەوانی-ئەو ڕۆژانەی-هاتە زمان:

-سەلاح ئەی چۆن! دنیا هەربۆ ئینسانی چاکە..ئینسان لەسەر حەق بێت و ڕێی ڕاست بگرێ، ڕۆژێ هەر سەردەکەوێ..ئەرێ کاکە سەلاح دەڵێم، بیستومە باوەڕ پێکراوێ بەئیشێکی موهیم..ئا..خۆت ئاقڵی و تێدەگەی..

سەلاح نەیهێشت قسەکەی تەواو بکات، ویستی بەگەوجایەتی نواندن زیرەکی خۆی دەرخات و لەنهێنی درکاندن خۆی بەدوور بگرێ:

-باوەڕ ناکەم شتی واهەبێ.

-سەلاح لەگەڵ منیشدا، هەی سەلامەت بی، من خۆم ئەو باوەڕ پێکراوەم بینی و هاتەلام، شەوێکیش میوانم بوو، کاغەزیشی بۆ هێنابووم..ئێ..منیش..یەعنی ئەوەی لەدەستم بێو بۆ ئەوان پێویست بێ..

ئەم قسەیەی محمد ئەفەنی، سەلاحی بەرەو دنیاییەکی دی برد، بێدەنگ بوو، کەوتە خۆ دواندن:

(-تۆ بڵێی ڕاست بکات، جگەلەمن باوەڕپێکراوێکی تر هەبێت و هاتبێت! ئا ئەم قسانە دەماو دەمی کردووە، هەندێ کەسانی ساختەچی قۆستویەتەوە، ئەوجاش بەفرت و فێڵ چووەتە لای محمد ئەفەنی، خوا دەزانێ چی بۆ باسکردووە، چەندێ پارەشی لێ سەندووە..

بۆ ئەوەی زیاتر بۆی دەرکەوێ، بەدەم داچەقاوییەوە پرسی:

-کێ بوو؟

-حەیفت نەکرد؟ سەلاح، من بەچی دەزانی؟

-یەعنی بەچاوی خۆت بینیت، شەوێکیش میوانی تۆ بوو؟

-خۆ گاڵتەت لەگەڵ ناکەم.

-دەبێ کێ بێ؟

-سەلاح لێرەدا قسە ناکرێ..ئەگەر دەتەوێ زیاتر بزانی، ئەوا گەورەمان کە، وەرە ماڵی مامی خۆت. شتی زۆر سەیرت بۆ باس دەکەم.

سەلاح هەند بەپەلە بوو، حەزی دەکرد تازوو (شەو) دابێ تائەمێکی فەرامۆشکراو لەسەر داوای خودی محمد ئەفەنی بچێتە ماڵەکەی، بەڵکو لەوێدا، خۆی وەتەنی:

-بزانم کارێ ناکەم محمد ئەفەنی والێبکەم، لەپەناوە ئیشمان لەگەڵدا بکات..حەتمەن سوودی چاکی دەبێت.. (برادەرا-نیش) لەدڵی خۆیاندا دەڵێن ئافەرین سەلاح، جارێ پەیوەندیمان لەگەڵدا نەکردووە کەچی نشاطاطی هەیە! ئێوارێ محمد ئەفەنی لەماڵی خۆیدا گەلێ ڕێزی لەسەلاح گرت. سەرەتا جلەوی بۆ سەلاح شل کردبوو، تائەوەی پێیەتی یامەبەستییەتی دەریخات بیلێت پاش هەموو قسەیێکیش محمد ئەفەنی (ئەشهەدوبیلاییکی بۆ دەوت) هەر کەهەستی کرد ئیدی سەلاح هیچی پێنەماوە، بەقسەی لوس بۆی هاتە مەیدان. بەتایبەتی

(ئەو حەزانەی سەلاح) کەنەک لەلای محمد ئەفەنی بەڵکو گەورەو بچوکی گەڕەک دەیانزانی چییە، هەر لەو ڕێیەوە سۆزی سەلاحی دەبزواند:

-سەلاح تۆ هەر زۆر زیرەکی..قەد ئێرە جێی تۆ نیە..بزانم هەوڵێکی ئەوەت بۆنادەم بەڵکو پاسەپۆرتی، شتێ..ئێ، لەم بابەتانەت بۆ پەیدا بکەم، بەڵکو ئەمە خوایە بتوانیت دەربازبیت..

سەلاح دەمی داچەقاندبوو، محمد ئەفەنیش لەسەریەک دەیووت:

-کوڕە، کەی ئێرە-هەی بەقوڕم گرت-جێی گەنجێکی وەکو تۆیە تۆ حەقت ئەوەیە خوێندن لەدەرێدا تەواو بکەیت و پاشان بۆ خزمەتکردنی میللەتەکەت بگەڕییتەوە. ساوەللاهی ئێرە جێی تۆنییە..بەڵام هەر چەند ڕۆژێ سەبرم لێ بکە بزانە مامی خۆت چیت بۆ دەکات..گەر خوا کردی ئەوا شتێکیش لەمامی خۆت وەرگرە. مەبەستم ئەوەیە بەقەرز لەمامی خۆت وەرگرە. گەر ئینشائەڵڵا بەشەهادەیەکی بەرز گەڕایتەوە، ئەوسا (بەسیتە تەفاهوم دەکەین!

محمد ئەفەنی ئەم قسانەی دەکرد، سەلاحیش یادی بەرەو ئەوڕۆژانە دەچوو کەلەئوردوگادا بێ پارەیی ببووە سەبەبی ئەوەی دەم لەکوردایەتی، شەرەف‌بەرگری بدات..بەبێ پارە نەیدەتوانی وەک پەناهەندەیێک بچێتە ئەوروپا. بۆئەوەی حەزی ئەوروپاکەی نەخاتە ڕوو-ئەوکاتە بەهاوڕێکانی خۆی دەوت:

-حەیف بۆ ئەم میللەتە. بەتایبەتی ئەم گەنجانە، لە چ ڕۆژێکی سەختدا میللەتەکەی خۆیان بەجێ دێڵن،، شەرت بێ با جارێ چاوم بەدایک و باوکم بکەوێ-چونکە زوو زوو خەبەرم بۆ دەنێرن، دێن بەدووامدا. بائەوان ببینم، پێیان بڵێم (ئێوە بڕۆنەوە میللەتەکەم پێویستی بەمنە) دەبێ ئیسپاتی بکەم من سەلاح ئەمریکی نیم بەڵکو سەلاح کوردیم.

-ئەو ڕۆژانە-ئەوەندە لەم جۆرە قسانەی دووبارە کردبۆوە حەزە دێرینەکەی ناخی ختووکەی دەدا:

(تۆ بڵێی محمد ئەفەنی بەڕاستی بێت، خۆئەگەر وابێت ئەوا دووشەشمە)

محمد ئەفەنی بەورياییەوە دەستنیشانی جۆری چەشەی قولاپەکەی کردبوو، لەهەمان کاتیشدا (ناخی) سەلاحی دەخوێندەوە، هەر هەموو شتێکی بەسەلاح درکاند، هەر لەباسی سەفەرەکەی خۆی و نامەکەی ئەحمەد بۆ خەجێ و وەزعی هیام و مچەو تا ئەوەی دیبووی، بیستبووی، کەچەند کەسن، چەکەکانیان چیە، خواردنیان چۆنە، هەر هەموو شتێکی خستە بەردەمی محمد ئەفەنی، تەنانەت ئەوەشی دروست کرد:

-من کەچوومە لایان، پێیان وتم: دعایەی باشمان بۆ بکە، بڵێ ئەمەن و ئەوەن، ئەمەیان هەیەو ئەوەیان هەیە، خۆیان پێیان وتم.

محمد ئەفەنی پاش قسەکانی سەلاح ئەوەندە دڵنیاو بێ خەم بوو بێ ئیرادە (ئۆخەیێکی) لەدەم هاتە دەر..وەک ئەوەی کتوپڕ شتێکی گرنگی وەبیر هاتبێتەوە، ڕاچڵەکی یەکسەر بەسەلاحی وت:

-ئەرێ نازانی خەجێ بۆ کوێ باری کردووە؟

-ناوەڵلا. هەر ئەوەندە دەزانم باری کردووە.

-باشە تۆ دەتوانی بیدۆزیتەوە؟

-ئەگەر لەکەرکووکدا مابێ، ئەوا حەتمەن دیدۆزمەوە.

-ئەی بۆ کوێ چووە؟

سەلاح بەدورو درێژی باسی ئەوەی بۆ کرد کەچۆن یەکەم جار لەحاجی ئۆمەراندا چاوی بەخەجێ کەوتووەو خەجێش بە چ نیازێ هاتبوە ئەوێ..محمد ئەفەنی بەسەلاحی وت:

-ئەگەر بیدۆزیتەوە ئەوا مامی خۆت..ئیتر خۆت دەزانی (یەکدووجار پەنجەکەڵەی لەپەنجەی شایەتمانی سووی) سەلاحیش چاوی بڕیبووە پەنجەکانی محمد ئەفەنی و لەسەریەک دەیووت:

-خەمت نەبێ..هەر دەیدۆزمەوە!

*

هەفتەی پێنەچوو، محمد ئەفەنی-پاش ڕاوێژ بەبرادەرەکانی بەپێچێکی دی خۆی گەیاندەوە (ئەمن) ئەمجارە (باری سەنگین و دیاری بەنرخ و مەعلوماتی تازەی پێ بوو) بە (دەدیناریکیش وای لەسەلاح کردبوو کەلەئەمندا هەچ پرسیاریکی لێ بکەن، چەند کەسن،

چییان هەیە، هەرتەنها سفرێک بخاتە سەر ژمارەی ئەو شتانەی کە بینیویەتی.

سەلاح بای (دەدینارەکەو لەخۆشی چوون بۆ ئەوروپا، هەندێ جار لێی تێکدەچوو، لەبری سفرێکی زیاد، بەدوو سفری زیادەوە قسەی بۆ ئەفسەرەکانی ئەمن دەکرد.

لەورۆژانەدا ئەفسەرەکانی ئەمن لەبن ئەرز بۆ یەکێکی وەکو سەلاح دەگەڕان، کەچی لەسەر ئەرزو بەپێی خۆی چووبووە لایان..خۆ ئەگەر لەو ماوەیەدا (سەلاحیان) دەس نەکەوتبا ناچار دەبوون چەندین (سەلاحێ) دروست بکەن. تەنانەت چەند کەسێکیش بەکرێ بگرن و بیان نێرنە دەرێ تا لەچیادا (تەقە)بکەن، دوکان و بازاڕی بازرگانی ئەمانیش بکەویتەوە گەڕ.

هەند ستایشی سەلاحیان کرد کەچەند وەتەنییەو خەمی بەرژەوەندی گشتی هەیەو لەپێناوی پاراستنی عێراقی سەربەرزدا، بەپێی خۆی هاتووە خزمەتی دەوڵەت بکات، هەندەیان بەسەرو باڵایدا هەڵدا، سەلاحیان لەخۆ گۆڕی. بەئیشارەتیش ئەوەیان تێگەیاند کە (ئەوان) زۆر زیاترن لەوەی کە بینیویەتی، چەکەکانیشیان قورسترە، هەر بەدەمیش ئەوەیان تێگەیاند، لەڕاپۆڕتەکانی داهاتوویدا (باسی ئەو) عەمیلە ئیسرائیلیانە بکا کەبڵێین بەچاوی خۆی بینیوینی. ئیدی لەبری وەعدێ، دەیان وەعدیان دایێ هەر بەشەرتێ: چالاک بێ، ڕاپۆرتی ورد بنووسێ سەفەری تربکات، ناوو ناوی نهێنی و ناونیشانیان بێنێ..هەرچیەکیشی بووێ ئەوا

بەسەرچاو- بەهاریان بۆ هێنایە چۆکان.-ئەورۆژانە- ئەمن.دوژمنانی کورد. لەکوردستان زیاتر پێویستیان بەشۆڕش بوو.

*

ئەو ڕۆژە سەلاح دووا تکە ئابڕووەکەی خۆی لە (ئەمندا) تکاند! دوو مانگێ دەبوو خەجێ لەگەڵ مامۆستا ئازادو خێزانەکەیدا ژیانی نوێی دەگوزەراند. ناوبەناو ڕێکەوت سەردانی دەکردن، دڵی بەخەجێ دەکرایەوە، حەزی بەقسەکانی دەکرد، گرنگێ نەبوو سەردانەکەی (ڕەسمی بێ یانەء) وەکێ کچ و دایکێ قسانیان دەکرد، تەنانەت ڕێکەوت هەندێ شتی تایبەتی ژیانی خۆی لەلای خەجێدا درکاندبوو، خەجێ لەو ماڵەدا گەلێ بەدڵسۆزییەوە کاری دەکرد، ئیشی ناو ماڵ، جل شۆردن و قاپ شۆردن و نان کردنی گرتبووە ئەستۆ، پێی وابوو خزمەت کردنی هەر کەسێکی ئەو ڕێکخراوە، خزمەت کردنی سەراپای کوردو لێ قەوماوانە، سڵی لەئیشی قورس نەدەکردەوە، بەتەنها دووجاری دی سەفەری سلێمانی کردبوو، ئاشنایەتی لەگەڵ (پورە سەلمەدا، بەهێز ببوو، پۆستەو بەیانامەو هەموو شتە نهێنیەکانی لەلەشی خۆی قایم دەکرد.دەیبردو دەیهێنایەوە.

*

هەر کەمحمد ئەفەنی بەکەیفی خۆشیەوە گەڕایەوە ماڵێ بزەو زەردەخەنە ناوەختەکانی سەری لەخێزانەکەی تێکێ دابوو، تەنانەت کەس و کارە نزیکەکانی خۆیشی سەریان لەو گۆڕانە کتوپڕییە سوڕمابوو..چل

ڕۆژێ بوو محمد ئەفەنی هەندە تورەو توند بوو، شەڕی لەگەڵ سێبەرەکەی خۆیدا دەکرد، بیانووی بێ سەرو بەری دەگرت، شەوان خەوی لێنەدەکەوت، دەیان شتی ناجۆری دەهێنایە بەرچاوی خۆی، هەند بیری لەداهاتووی ڕەشی خۆی دەکردەوە تاهەموو شتێکی بەڕەشی دەبینی، هەر گینگڵی دەدا، ترس ببووە خوێ و تێکەڵی خۆراکی ڕۆژانەی ببوو لەبازاریشدا نەی دەزانی چی دەکاو چی دەڵێت، کەچی ئەو ڕۆژەی سەلاحی لەداو نا، لەهەموو ڕوویەکەوە گۆڕا، چەقەنەی لێ دەداو بەدەوری خۆیدا دەسووڕایەوە و گۆرانی دەگوت..تائێواریش هەر کەیف خۆش بوو، شەوێ لەخۆشیا بەدەنگی بەرز خۆی دەدواند:

(ئافەرینم محمد ئەفەنی ئەم مۆتەکەیەشت ڕەواندەوە، تومەس ئەمە هەمووی درۆو دعایە بوو..نا محمد ئەفەنی دەبێ وریا بێ، حکومەت وەفای بۆ کەس نیە، چەنێ خزمەتی بکەی ناکاتە هیچ، هەر کەئیشیان پێت نەما دەرت دەکەن، دەبێ خۆم سەلاح تێ بگەیێنم کەچۆن و چی بکات، دەبێ منیش کارێکی ئاوهای لەگەڵدا بکەم بەقەدەر حکومەت سوودیشی بۆ من ببێ، هەرچەند ڕۆژێکی تر بیست دینارێکی دەدەمێ، دەمی چەور دەکەم، کوردە، قابیلە چیببێ، پارە: باوکیەتی، دایکیەتی، شەرەفیەتی، هەر بەسەلاحیش دەتوانم کارێ بەو (قەحپەو گەوادە) بکەم، بابەدەواری شڕی نەکردبێ..نەء، نەء، محمد ئەفەنی دەڵێی ئاگات لەخۆت نیە؟ پەلە مەکە! جارێ زووە، باسەلاح لەیەکدوو تەجرەبەدا ببینم ئەوجا تەکلیفی ئەوەی لێدەکەم. پەلە باش نیە..باشە ئەی سەبر

تاکەی؟ فەرەیدوون لەسجن بەربوو لەبەر دەستما بوو، هەر بەخۆمم دەوت: محمد ئەفەنی سەبر کە! تاگوم بوو، خوا دەزانێ ئێستا لەکوێدایە؟ تۆ بڵێی..مەعقولە تا ئێستا پێیان نەوتبێ، بۆچی و لەسەر چی و کێ دابوویە گرت؟ مەعقول نیە..دوور نیە هەر حکومەت خۆی پێی وتبێ، حکومەتە وەفای بۆ کێ هەیە؟ بێ ئەعقڵ دەبم گەر وابزانم فەرەیدون ئاگای لێ نیەو هیچ نازانێ، هەر ناشبێ بەچاوێکی سووکەوە سەیری بێ دەسەڵاتی ئەو دوژمنە بکەم..ئاخ نازانم لەکوێدایە، جگە لەو سەگبابەش..ئاخ، بۆ ئەو دەڵە قوڕە ناکەس بەچەیە، چی پێ کردم؟ تائێستا چ کەسێ کارێ ئاوهای پێ نەکردووم..ئەمەیان تۆڵەی (شەخسی) دەوێ، تۆڵەیێکی ئەو تۆبێ،، مەگەر ئەو خوایە خۆی بزانێ چی دەکەم، چۆن محمد ئەفەنیت پێ دەناسێنمەوە، جگە لەتۆڵە (شەخسیەکەش) دەسمایێکی چاکە بۆ کاسبی (ئۆڤەر تایمەکەم) بەپێی قسەی سەلاح بێت-حەتمەن هەروایشە- ئەو دەڵە قوڕە زۆر شت دەزانێ، تاقە کەسیشە بتوانین بەهۆیەوە، کون و کەلەبەرەکانی تریان بدۆزینەوە. دەبێ هەوڵی ئەوە بدەم سەلاحی تریان بۆ پەیدا بکەم، گەر ئەم سەلاحە بۆی نەکرا، سەلاحەکەی تر، گەر ئەمیان بۆی کرا بەوی تر ئەم لەناوە دەبەم، خۆ نابێ ڕێی ئەوەی بدەمێ سڕم ئاشکرا بکات..لەوەخت و ناوەختا هەڕەشەیەکم لێ بکات و بمخاتە سەر ساجی عەلی. خۆ ئەوەندە گەوجیش نیم تەنها ئیعتماد بکەمە سەر کەسێک و بەس!

*

ڕۆژانی یەکەمی ئاشبەتاڵ، بۆ زۆربەی دام و دەزگاکانی دەوڵەتیش ئاشبەتاڵێکی تەواو بوو، نەبەرتیلێ، نەتۆمەتێ، نەدەلاڵێێک، نەجامبازی و هەراجییێک لەگۆڕێدا نەبوون، عەفو عامەکە شمولی هەموو ئەو بەندە کوردانەی کردبوو، کەلەسەر سیاسەت گیرابوون، چ تۆمەتێ نەبوو، تاچەن کەسێکی لاوەکی پێ بگرن و دەلاڵەکانی خۆیانی پێ بخەنە کار و پەیوەندی بەکەس و کاری گیراو بکەن بەچەن هەزارێ لەئیعدام ڕزگاری بکەن!!لەلایێکی دیشەوە زۆربەی ڕێگاو بانەکان گیرابوون، چ باریکە ڕێیەکیش بۆ قاچاغچیەکان نەمابوو (ئەمن) و دەزگا دەسەڵات دارەکانی دەوڵەت هەر (معاشە ناچیزەکانیان) وەردەگرت کەبەشی ژیانی تاقە ڕۆژێکی ئەو ژیانەی کەڕاهاتبوونە سەری، نەدەکرد، بازاری قاچاغچیە شەریکەکانیان لەکزەوە بۆ کز تر دەچوو، چەک و فیشەک فرۆشەکان بێ کار کەوتبوون، ئەڵبەتە توجارەکان توجارەتی فیشەک و چەکیان دەکرد، پێویستیان بەچەند سەگە ئەمنێکی ڕسکراو هەبووە و مانگانەو بەخشیشی مۆڵیان دەدانێ، گەر چەن مانگێکی تر کار وابرۆشتبا لەسەر حەقی پێشێل کراوی خۆیان و بەئایدۆلۆژیای حیزبی قائد دەیان دایە چیا، سەرو تفەنگێک و بەرگێکی خاکی و چەند نامیلەیێکی پڕ لەقسەی دروست هەر قسەو هیچی تر هەڵدەگرت..کار گەیشتبوە رادەییێک یەکێک لەئەفسەرەکانی ئەمن بەمحمد ئەفەنی وتبوو: (ئێمە دەڵێین موسیبەتی قەومێک لەلای

قەومێکی دی دەبێتە مەنفەعەت، کەچی وادەرنەچوو، موسیبەتەکە ئێمەشی گرتەوە) محمد ئەفەنی لەمەبەستی ئەفسەرەکە گەیشت.. بەزۆڵایەتیەکی تەواوەوە پێی وت:

-بەسیتە!

-چۆن؟

-هەندێ بگرن تێیانهەڵدەن، بەزۆر بیان نێرنە دەرێ

-یانی بەزۆر بیان کەینە دوژمنی خۆمان

محمد ئەفەنی بۆ تۆڵە سەندنەوەی خۆی، کەچەند جارێ، لەو ڕۆژانەدا، دابوویانە بەرگوێ (دەعوەتەکانت نەماوە) وبە سووکییەوە سەرنجیان دەدا، پێی وت:

-نەک خۆمان، بەڵکو دەوڵەت

-دەوڵەت؟

-ئا..ئا..گیان بەوەیە من و تۆ چاک یەکدی دەناسین

*

ڕۆژێ خەجێ بەتەنها چووە دێیەکی نزیک کەرکوک-پاش ئەوەی ناوو ناونیشانی کەسێکی دێیەکەیان دابوویێ-ئێوارەی هەمان ڕۆژ، تایپێکی بچووکی پێچابووە هەندێ کەل و پەل و لەنێو تەلیسێکدا داینابوو، گەڕایەوە بۆ کەرکوک، سەرتاسەری ڕێ-لەپشتی پیکابێکدا-ڕێی ئەو هەستەی لەخۆی دەبڕی، نەی دەهێشت بەئاستەم تەلە ناسکەکانی سۆزی

بلەرینێتەوە، نەی دەهێشت ئەو هەستە ختووکەی بدات-کەگوایە ئیشێکی قورسی کردووە..

هەفتەیێک بەر لەم سەفەرەی، لەنێو دادگایێکی دەروونی-سازدراوی خۆی-دا دەژیا، عەقڵ و دڵی بەرانبەر بەیەکدی دادەنا و لێی دەپرسینەوە. لەئاستی پرسیاری بێ بەزەییانەدا کۆی کردبوون سەرەنجامی هەر پاکانەیێکی عەقڵی، (بۆ) یەکی زەق تری دەخستە سەر پاکانەکە. جڵەویشی بۆ سۆزی خۆی شل کردبوو، زوو زویش عەقڵ (ئیشن)ی پێ دەکرد. لە ئەنجامدا وای دەشکاندەوە:

(-جا بەچ دەچێ، من کارێک بکەم لەلای خەڵکیدا، چاک و ئازایانە بێت، لەلای خۆیشم وا نەبێت ئەوەندەش دەسەوەسان بم نەتوانم دەسنیشانی بکەم، وایە یان نەء، گرنکێ ئەوەیە خۆم بزانم، دەس نیشانی بکەم، شەرت ئەوەیە خۆم..ئا، خۆم بزانم چییەو چی نیە، نەک پێم بڵێن: ئەو کارەت چاک بوو،-خۆشم نەزانم بۆ چاک بوو-یا: ئەوکارەت خراپ بوو،-نەزانم بۆ خراپ بوو، یا ئەوەتا من بەچاکی و لەچاکەو خراپە نەگەیشتووم یا ئەوەتا (پەلەکردن) (خۆشەویستی) (سۆز) بەرچاوی گرتوم یا جڵەوی عەقڵی خۆمم بەرداوە، بەدەستی کەسانی دییەوەیە،، واشم لەخۆشم گەیاندووە ئەوەی بەلای خەڵکانێکەوە چاک بێ، ئیدی منیش بەچاکی بزانم..ئەی یانی چی، خۆمن تاماوەیێک لەمەوبەر بەخۆم دەوت: خەجێ بێبەخت بوویت..گەر نەختێ بەختت هەبا نارنجۆکەکە دەتەقییەوە! باشە بۆچی ئەو پرسیارەم لەخۆ نەدەکرد، بۆچی سووک و

ئاسان ڕووبەڕووی ئەو ئیشەیان کردیتەوە؟ خۆیان چ کەسێکیان نەبوو؟ چۆن دەبێ لەماوەیێکی کەم ئیشێکی ئاوها قورسم پێ بسپێرن؟ باشە نەدەبوو، بەر لەوەی ڕوو لەکارەکە بکەم، قسەیێک بکەم، شتێ بڵێم؟ نا..نەخێر، نەدەبوو هەر سووک و ئاسان پێیان دەوتم: یاسای هەموو حیزب و ڕێکخراوێ وایە، پاش وەجێ هێنانی کار، ڕەخنە بگیرێ و قسان بکرێ..ئێ خەجێ لەگەڵ ئەمانەشدا ئەم کارو قسانە بۆ کەسێکە لەناو حیزب و ڕێکخراوێکدا قاڵ بووبێت، نەک بۆ کەسێکی (تازەو نەشارەزای ئەو ڕێکخراوە) ها، خەجێ جگەلە ئەمانەش چیت دەوت گەر نارنجۆکەکە تەقیبا، لەگەڵ کەسی پیاو خراپدا، مناڵێ، ژنێ، کەسێکی بێ تاوانی بەربکەوتبا؟ ها..دەتووت شۆڕشگێڕم و لەشۆڕشدا ئەم وردە هەڵانەش دەبێت! و ئاساییە دوبارەش ببێتەوە، بەم قسەیە خۆم دەخەڵەتاند؟ ئیدی ئەوجا کەی (خەجێ) دەبووم، نەدەبوومە کەرەسەیێک، چەکێک‌شتێک لەم بابەتە باشە نەدەبوو پێش وەخت داوام کردبا (ئەو کەسەی دەکوژرێلەدورەوە ببینم، خۆ دەستنیشانی کات و شوێنی کارەکە بکەم..داوای ئەوەشم کردبا، هەر لەپێناوی پاراستنی شیرازەی ڕێکخراوەکە، کەسێ، دووان حمایەم بکەن؟) خەجێ، ئائەمانە هەر هەمووی بەلایێک، وەرە سەر شتە هەرەسەرەکیەکان، ئەویش تائێستا، چ کەسێکیان دەربارەی پەیڕەو بەرنامەی ڕێکخراوەکە چ قسەیەکیان لەگەڵدا کردوویت؟ نەوەڵڵا..ئەی دوو کەلیمەیان فێر کردوویت؟ نەوڵڵا..ئەیی چیان پێ وتوویت، جگەلە: خەجێ

بەوریاییەوەبچۆ بۆ سلێمانی، بەپەلە بگەڕێوە..بەوریاییەوە بچۆ بۆ فڵانە دێ. تەنانەت ئەو بەیاننامانەی دەیهێنم و دەیبەم (پێیان نەوتم چییە، ها دانەیێکی بۆ خۆت بیخوێنەوە، دوو کەلیمە حاڵی بە! باشە ئەمە خەتای کێیە؟ (من) یا (ئەوان) وابزانم خەتاکەی لەهەردوو لامانە، خەتا گەورەکەی من ئەوە بوو تەنها خۆشەویستی و سۆز، یا ڕاستتر، حەز بە (سەرفرازی) وای لێکردم چ پرسیارێک نەکەم، ئەمانەی ئیشیان لەگەڵ دەکەم، چین کێن؟ مەبەست و ئامانجیان چیە؟ بۆ کێ هەوڵ دەدەن، شێوەی ئیشو کاریان چۆنە؟ ئەم پرسیارانە-دەبا کرابا-نەمدەکرد، هەر تەنها بەمە قایل بووم: مادامێ ئەحمەد هەڵی بژاردووەو پێی چاکە، دەبێ منیش پێم چاک بێ. دەشێ ئەحمەد بزانێ بەڵام من نازانم-بادایک و فەرزەندیش بین-خۆدەبێ ئەو ئەحمەد بێت و منیش خەجێ خۆتەنها دوژمنایەتی کردنی دەوڵەتی زاڵم مانای ئەوە نیە تێکۆشانەکە ڕاستەقینە بێ بۆ سەرخستنی میللەتێ، نا..هەر دوژمنایەتی کردن تێکۆشان نیە! من لەبەر خۆشەویستی ئەحمەد و نەسرین چ شتێکم نەپرسی، واتە خەجێ نەبووم بوومە پاشکۆی ئەوان، ڕاستە ئەحمەدو نەسرین لەمن زیاتر دەزانن و زیاتریان بیستووە و زیاتر لەنێو ئەم کارانەدا قاڵ بوون بەڵام منیش ڕۆژگار لەهەردوو سەرەوە چ قسورییەکی لەگەڵدا نەکردووم، چەند زەبری خۆی پێ نواندووم، ئەوەندەش فێری کردووم، هەر هیچ نەبێ ئەوەی فێرکردووم: گەر خۆم هەڵنەبژێرم و بڕیار لەسەر شتە هەڵبژاردەکەی خۆم نەدەم، نەخەجێم و نەدەشبم بەخەجێ!

سەرتاسەری تەمەنم خەجێ بووم، خەجێ بڕیاڕی دا (خەجێ دەبێ خەجێ بێت) پاقلە بفرۆشێت، جلشۆری و نانەوایی مالان بکات..بۆ، هەرلەپێناوی ئەوە نەبووە کە خەجێ بم؟! بەلام لەم کارە نوێیەمدا خەجێ نەبووم، ئاخەجێ نەبووم و ناشبێ لەم هەڵەیەی خۆم ببورم..دەبێ بزانم بۆ خەجێ نەبووم! ها..پەلەو پرکێشیم کرد؟ ئا..سەدجار ئا..ئەمەیان لەلاییێک لەلاییێکی دییەوە خۆزیا خوازی تووشی هەڵەشەیی کردم، تەنانەت هەڵەی گەوجانەشم کرد! تەوەکەل بەخوا ڕێکەوتم پیاو بکوژم!! ترحێو! جاخەجێ بۆبەشێوەییێکی دی بیر لەم مەسەلەیە ناکەیتەوە، بۆ نالێی (ئەم ماستە مویەکی تێدایە)؟ جاتا ئەوەی کار لەکار نەترازاوە، جوان و پوختە، ڕاپۆرتێ دەنووسم، بەڕاشکاوی پرسیاری خۆم دەکەم، وەلامیشم لێیان دەوێ، ئەی چۆن؟ خەجێ دەبێ بەوردی پرست هەبێ، تانەگەییە قەناعەت نابێ دەسبەرداری پرسیارەکانت بیت خەجێ! هەر کەوەلامی ڕاست و دروستم دەسکەوت، ئەوجا تاوتۆیان دەکەم..نابێ هەر تەنها خۆشەویستی کوڕ، یاخۆشەویستی هەر شتێکی تر، تووشی سەرچلی و پرکێشیت بکات، نا..نابێ، دەبێ جلەوی خۆشەویستی بگرم بزانم ئێمە چین، کێین، هەرکوردین و بەس؟! ڕەنگیشە گاڵتەیان بەم قسە زلانەم بێتەوەو بڵێن: بێوەژنێکی جلشۆرو نانەوای مالان، کوێرە خوێنەوارییێکی (تێی) هەیە، ئەم پرسیارە زلانە دەکات..کەیفی خۆیانە..بەدەست و خەتەکەی خۆم دەنووسم..بەدەمیش لەگەڵ ڕێکەوتدا قسان دەکەم، دەڵێم وەلامم دەوێ.

خەجێ، ماوەییێک وەک ئەوەی لەسەر ئاگر بێ ئاوها چاوەڕێی ڕێکەوتی دەکرد، هەرکەڕێکەوت چووە (مالەکەی) خەجێ وەک ئەوەی ماوەییێکی زۆر بێ نەیدیبێ بەگەرمییەوە پێشوازی لێکردو باوەشی پیادا کرد. بەلای ڕێکەوتەوە ئەم ڕەفتارەی خەجێ ئاسایی بوو (بیرم دەکات، ناهەقی نیە، هۆگرم بووە، پەیوەندیەکەشمان پەیوەندی کچ و دایک و دوو هاوڕێییە). خەجێ هەر هەموو پرسیارو بۆ چوون و ڕەخنەکانی خۆی باس کرد، تەنانەت چۆنیش بیری کردووەتەوە، بەڕەوانی و بەسووک و ئاسانی، بێ گرێ و پێچ و پەنا خستیە بەردەستی ڕێکەوت و داواشی لێکرد:

-ڕێکەوت ئەمەشم نوسیوە، تکا دەکەم بەڵکو وابکەیت بەزوویی وەلامم بدەنەوە.

چەند پارچە کاغەزێکی تەنک، بەخەتێکی ڕەش، گێڕو گەواڵ پڕ کرابوونەوە دایە دەستی ڕێکەوت:

-ڕەنگە خەتەکەیشم زۆر خۆش نەبێ

-ئەمەیان هەر گرنگ نیە..هەرچۆنێک بێت دەخوێنرێتەوە، بەسەر چاوان، دەگاتە جێی خۆی و دڵنیاش بە وەلامت دەدەنەوە، جارێ بالەمەیان گەڕێین، بێینە سەر ئەو شتانەی باست کرد یەکەم شت گلەییەکانت لەجێی خۆیەتی..گلەیی لەئێمە نیە، ئەوەش بزانە هەر کەسێ بەئیختیاری خۆی (ڕێ) هەڵدەبژێرێ، ئەڵبەتە پاش (زانین و وردبونەوە) بڕیاری (ئا) یا (نا)ی لەسەر دەدات..ئێمە داوای ئەوەمان لێکرا، بەپێی ئەوناونیشانەی بۆیان ناردووین، پەیوەندیت پێوە بکەین،

ئێمە وامان دەزانی لەسەر داوای خۆت و لەڕێی ئەحمەدی کوڕت خۆت ویستوتە بێتە ڕیزی ئێمەوە..دیارە چ کەسێکیش داوا ناکات گەر حاڵی نەبووبێ..واتە ئێمە لەسەر داوای کەسانی دیی (خۆمان) پەیوەندیمان بەتۆوە کردووە، وایە یان نەء؟

-ئەمەیان دەسەلمێنم، خەتا لەخۆم بوو، دەبا پرسم کردبا، وریا بوومایێ..ئەوسا بڕیارم دابا.

-مادامێ واشکایەوە، زۆر بەکورتی باسی ڕێکخراوەکەی خۆمانت بۆ دەکەم:

یەکەم:دە ساڵێ پاش شۆڕشی ئەیلوول و هەر لەناو شۆڕشەوە سەری هەڵدا، تکا دەکەم قسەکەم بەهەڵە وەرمەگرە، مەبەستم ئەوە نیە بڵێم لەچوارچێوەی پێشمەرگەدا سەری هەڵدا، کەدەڵێم لەناو شۆڕشەکەوە سەری هەڵدا، مەبەستم ئەوەیە لەناو پێشمەرگەو ئەو جەماوەرە ڕەش و ڕووتەی کەباوەڕیان بەشۆڕش هەیە، سەری هەڵدا، ئەلەمەیان حاڵیت؟

-بەڵێ

-ناپرسی بۆ؟

-دەمەوێ قسەکانت تەواو بکەیت!

-پاشان دەپرسم؟ ئەمەیش یەکێکە لەسیفەتە هەرە چاکەکانت کەڕێ دەدەیت قسە تەواو بکرێ ئەوجا قسەی خۆت دەکەیت!

-فەرموو..

-بڵێین، دەتەوێ بزانی بۆ لەناو شۆڕشەوە سەری هەڵدا؟ ئایا بۆ ئەوە بوو هەڵەکانی شۆڕش چاک کاتەوە-مەحاڵە لەشۆڕش هی هەر میللەتێ بێ و لەهەر سەردەمێکدا بووبێ و ببێ، بێ هەڵەبێ، چونکە ئەوەی پێویستی بەشۆڕشەو شۆڕش دەکات، ئەو چەوساوە ڕەش و ڕووتە بێ مافەیە کەڕێی هەموو شتێکیان لێ گرتووە، تەنها ڕێی نەخوێندەواری و نەزانینو نەخۆشی و پووچەڵی و پۆخڵیان بۆ خستۆتە سەر پشت کەئەمانەیش زۆر نزیکن لەهەڵە کردن. دیارە کەسانی دیشی تێدەکەوێ، ڕەشو ڕووت نین، تەنانەت دەوڵەمەند، ئاغا، شێخ، قۆنتەراتچیو یا هەر لەناو شۆڕشەوە بەدیدو بۆچوون و باوەڕێکی دییەوە، کێشەکەی هەڵسەنگاند؟ پورە خەجێ دڵنیام کەوردبینیەکەت بایی ئەوەیە کەخۆت دەتوانی قسەکانم هەڵسەنگێنیت و بژاریان کەیت، بۆیە بەکورتی دەڵێم: ئا..دیدو بۆچوونی دی بووە مامان و ئەم ڕێکخراوەی ئێمە بووە (زادەی) ئەویش زەرورەتی سەردەم ئەوەی دەخواست کە بسەلمێنرێ، هیچ نەتەوەیەک ڕزگاری وەدەست ناهێنێ گەر خشتی یەکەمی تێکۆشان و خەباتی لەسەر بناغەی چینایەتی دانەمەزرابێ، ڕەشو ڕووتی میللەتیش دەوری سەرەکی لەو تێکۆشانەدا نەبێ، مەحاڵە بتوانن ڕووەو سەرکەوتن هەنگاوی دروست هەڵبێنن.. ئەمەی باسم کرد، گەنجینەو میراتی شۆڕشگێڕانی سەرفرازە! پورە خەجێ، بۆ ئەوەی لەیەکدی حاڵی بین، شارێی ئەم تێکۆشانەی ئێمە لەسەر ڕێبازی مارکسیستە، پێشم وایە کەم تاکورتێ شتێکی لێ دەزانی.

-زۆر نا..ئەحمەد لەکاتی خۆیدا شتێکی بۆ باس کردووم دەیووت عیلمێکی ئەوەندە گەورەو فراوانە لەنێو هەزاران کتێبدا خۆی گرتووەتەوە، بەشێکی زۆر کەمی کراوە بەعەرەبی، ئێمەش هەر لەڕێی زمانی عەرەبییەوە (هەندۆکەیێکی) مان بەردەست کەوتووە، زۆربەی زۆری ڕۆشنبیر و سیاسیەکانیشمان بەشێکی کەمی ئەو (هەندۆکەکەیان) نەخوێندووەتەوە، ئەحمەد دەی وت: عەیبە دەبێ ڕێزی ئەو عیلم و ڕێبازە بگرین، هەندە سووکی نەکەین (بەم دەمڕوتییەی) خۆمانەوە بڵێین، ئا..دەیزانین، خەڵکیش فێرکەین!! بەڵام ئەحمەد قسەیێکی دیشی بۆ کردم، هەر ئەو قسەیەشی وای لێکردم بەخۆم بڵێم شەرت نیە مارکسیەت بخوێنمەوە ئەوجا بڵێم مارکسیم قسەکەیشی ئەوە بوو، نووسەرێکی گەورەی فەڕەنسا، کاتێ کەخەڵاتێکی گەورەی دەدەنێ دەڵێ:(من لەمارکسەوە فێری مارکسیەت نەبووم، نەهامەتی ڕۆژگارو هەژاری فێری کردووم) کەلێشت پرسیم ئەڵبەتە کەم تاکورتێکی لێ دەزانی، دەڵێم مادامێ هەژاری و نەهامەتی بووبێتە مامۆستا و خەڵکی فێرە عیلمێکی ئاوها بکات..ئەوا منیش هەمان مامۆستام هەبووە.

-یانی بەینی تۆو ئەحمەد تائەم ڕادەیە بەهێز بووە.

-بەینی من و ئەحمەد؟ ژیان و مردن بووە!! هەردووکمان ژیانی سەرفرازیمان دەویست، نەمان بوو، بۆیە لەهەموو فرسەتێکدا باسمان دەکرد، خەونمان پێوە دەبینی، بەڵام هەریەکەمان بەپێی بۆ چوونی خۆی

دەیڕوانییە ژیان، مامۆستای من هەژاری و دەربەدەری و بێکەسی بووئەویش کتێبی زۆر دەخوێندەوە، باسی بۆ دەکردم،هەندێ جار لەهەندێ ڕووەوە یەک بیرو بۆ چوونمان هەبوو، هەندێ جاریش گەلێ جیاواز بووین، ئەوەی بەلای منەوە پیرۆز بوو، بەلای ئەویشەوە پیرۆز بوو، بەڵام (ئێیەکی) دەخستە سەر، بۆ نموونە، من سەرفرازی خۆمم لەسەرفرازی خەڵکیدا بەدی دەکرد، کەچی ئەو دەیووت: (تاخۆم سەرفراز نەبم ناتوانم (هەوڵی دروست) بۆ سەرفرازی خەڵک بدەم) هەرچەندە هەوڵی دەداو شی دەکردەوە، ئەقڵەکەم وەری نەدەگرت و حاڵی نەدەبووم، کە دەیووت: (کۆیلە ناتوانێ کۆیلە ئازاد بکات، من کۆیلەی نەفامیی و لەخۆ نەگەیشتنم..دەبێ پێشەکی خۆ لەکۆیلەیەتی ڕزگار بکەم ئەوسا-بەدڵنیاییەوە هەوڵەکەم بەجێ دەبێ و ڕەنج بێ وەرنابم) بەڕاستی تێی نەدەگەیشتم-ئەوسا- پێم وابوو لەبیانوو دەگەڕێ تا خۆی بدزێتەوە، کەچی دەم بینی لەکارەکانیا گەرم و بەجۆشە، دەمپرسی: (ئەوەی دەیکەی قوربان بۆ ئازادی کۆیلەکانە) کەچی دەیووت: نەخێر، مەشقە..بۆ خۆمە، بۆ خۆڕاهێنانە لەگەڵ نەسرییندا چوونە دەرێ، شەوانی تەنهایی خۆمم بەوە بیر هێنانەوەی قسەکانی ئەحمەد دەبردە سەر، زۆربەی شەوان لەم دوورەوە قسەم لەگەڵدا دەکرد..هەوڵم دەدا تێ بگەم لێکم دەدایەوە، بەڵام درەنگ، گەلێ درەنگ، لێتی ناشارمەوە-هەر هەفتەیێک دەبێ. قسەکانی وەک ڕۆشنایێکی کز لەناخما سەری هەڵدا، کەئاشبەتاڵ بوو گەلێ ترسی ئەوەم هەبوو، بۆ مەشق و خۆڕاهێنان بچێتە

ئەوروپا..دیارە مامۆستای مەشقەکە چیایەو تەواوی سەربەستی دەداتێ..

-گوایە تۆ پرسیارت کرد کەنازانیت، منیش بەوەڵامەکانی خۆم ویستم بزانی و فێرت کەم کەچی (تۆ فێرت کردم)!! لەگەڵ ئەم هەموو (مامۆستایەتیەشت) هەر دەبێ من گلەییت لێ بکەم، کەچۆن (تۆیی پەیت بەو شتە نەبردووە، پێم وانیە نهێنییەکی گەورەت لا دەدرکێنم گەر بڵێم: مەسەلەی نارنجۆکەکە تەمسیل بوو، هەربۆ تاقی کردنەوە بوو بەس، باشە نەدەبوو خۆت، بەر لەوەی کارەکە بکەیت، لەخۆت بپرسی

چۆن ڕێکخراوێک کارێکی ئاوها گرنگ بەکەسێکی بێ تەجرەبەو (تازە) دەسپێرێ؟ بۆچی تائێستا ئەو ڕێکخراوە نەی توانیوە چەندین کەسی لێهاتوو (کوڕی ئەو مەیدانە) بۆ ئەو جۆرە کارانە دابین بکات؟ هەر تەنها ئەم گلەییەم هەیەو هیچی تر. ئەگەر لێشم ببووری ڕووبەڕوو خۆشەویستی خۆمت بەرانبەر دەربڕم چونکە بەجورئەتەوە لەو شتانە دەپرسی کەنایزانی و پێویست دەکا کەبیزانی، ئەمەیش کاری ئینسانی گەورەیە، زۆر جاریش کەیفم بەقسەکانت دێ، باوەڕت هەبێ لە چ کتێبێکدا بەرچاوم نەکەوتوون، پاشان لەگەڵ خۆمدا قسەکانت دووبارە دەکەمەوە.

❊

سەلاح لەخۆشیا پێی ئەرزی نەدەگرت، خەریک بوو پەڕو باڵ دەرکات و بفرێ، وەعدی ئەوروپاو معاش و شتی تریان دا بویێ، لەخۆشیا هەر

خۆی دەدواند: (ئەوپەڕەکەی یەکدوو مانگی تر، ئەوروپا کوڕە ئەمریکایش دەبێتە جێگام. ئیتر سەلاح ڕۆژ ڕۆژی- خۆتە، بتبینم چۆن ڕادەبوێری، لەنێوان دەیان کچی جوان جوان ئەسمەر، باڵابەرز، ناوقەد باریک، مەمک پڕ چنگ کچی سپی و پرچ زەرد، چاوشین، دەمولێو باریک، کچی ڕەشی ئەفریقی، هەر ڕۆژەو لەگەڵ یەکێکیاندا، لەم بار بۆ ئەو بار، لەم شەقام بۆ ئەو شەقام، وڵات و بەرژەوەندی گشتی ئەفسەرەکانی ئەمن، کوردو کوردایەتی، (ئەوانی تر) بۆ نێو لنگی کچانی باسدەکەم..کوردی چی و وڵاتی چی، هەرئەوەندە دەستم بگاتە ئەوروپا، خۆم دەزانم سا شەرت بێ یەک دەقیقەییێک بێ کچ نەبم، تۆڵەی بەرو دوا بکەمەوە خۆ چ ڕۆژێ کچێکی ئەم شارە هەر بەئاستەم ڕوویان نەداومەتێ! سەلاح فەرهەنگێکی بازاڕی کڕی بوو، چۆن بەهەفتەییێک بەبێ مامۆستا فێری ئینگلیزی دەبێ لەبەر باخەڵیا دای دەنا، هەر بەدووای ئەو وشانەدا دەگەڕا کەلەگەڵ ئافرەتدا بەکار دێن..فەرهەنگەکەی بەدڵ نەبوو ئەو ڕستانەی تیا نەبوو کەکاتی خۆی ڕەفیقەکانی بۆ پێ ڕابواردن فێریان کردبوو-کەهەندێکیان جنێو بوو بەخۆی و هەندێکیشیان بۆ شتی قۆڕ بەکار دەهێنرا- بەخۆی دەووت: (با تیای نەبێ، خۆ من هەموویانم لەبەرە. ئەم فەرهەنگە بۆ ئەو کەسە بێ ئەقڵانەیە لەئەوروپا-ئەو کچانە بەجێ دێڵن دەچن بۆ سەیری مەتحەف و نازانم چی!

سەلاح خەمێکی گەورەشی هەبوو، هی ئەوە نەبوو بیدرکێنێ ئەویش ئەوە بوو سەمای نەدەزانی، کەسێکی نزیکیشی دەسنەدەکەوت بە (پەلە فێری کات) دڵی خۆی بەوە دەدایەوە (بەیەک ڕۆژ فێری هەموو نەوعە سەماکان دەبم، قابیلە چییە؟ خۆ تەیارە دروست کردن نیە. هەر خۆبادانە..!! هەموو ڕۆژێ کەلەبەر ئاوێنەدا دەوەستا (پرچەکەی سشوار) دەکردو دەقی دەدا، بۆ چەند دەقیقەییەکیش خۆی بادەداو گوایە مەشقی سەما کردن دەکات. هەر لەبەر ئاوێنەکەدا لەخۆی ڕادەما، دوو دوگمەی سەرەوەی کراسەکەی دەکردەوە، بەپەنجەی دەست، پێچ و لولی توکەکانی سەرسنگی خۆی ڕاست دەکردەوەو بەعیشقەوە بەخۆی دەوت: (سەلاح ئافرەتی ئەوروپی، گەلێ حەزیان بەتووکی سنگی پیاوانە..بەخوا ڕەفیقەکانم ڕاست دەکەن، لەویدا بەرناکەوم!)

*

سەلاح لەلای خۆیەوە وای دانابوو: (محمد ئەفەنی وا تێگەیشتووە کە دۆستێکی گیانی بەگیانیمە)بۆ ئەوەی ئەمە لەلای محمد ئەفەنی بچەسپێنێ، زوو زوو هاتو چۆی دەکرد،دەیزانی بەچ شتێ دڵی خۆش دەبێ، بۆیە بەوەستایی (ئیخباری ساختی خۆی-یی دەگەیاندێ:

-محمد ئەفەنی ئەمانە هەر خەبەری سەرپێین، هەربۆ ئەوەی بزانی ئاگادارم و گوێ هەڵدەخەم. دەنا چەند ڕۆژێکی دی (سەفەرەکە) دەکەم. وەک دەتەوێ ئاوها خەبەرەکانت بۆ دەهێنمەوە تەنانەت ناوی دۆڵ و دەربەندو کانیاوەکان و گوندە نزیکەکانیان و..ئیتر ئەوەی کەپێت وتووم

هەمووی دەپرسم ، کەگەڕامەوە بەر لەوەی ڕاپۆرت بۆ ئەمن بنووسم بەدەمی هەر هەموویت بۆ باسدەکەم. بەڵام تۆیش..یەعنی بۆ مەسەلەی..ئەوەی کەخۆت دەیزانی..بەڵکو پەلەی لێ بکەی و..

محمد ئەفەنی دووا دەمارەکانی سەلاحی دەناسی، دەیزانی لەچ کاتێکدا کامیان دەگرێ..نەی هێشت سەلاح قسەکانی تەواو بکات:

-هەر هیچ خەمت نەبێ..وابزانە پاسەپۆرت لەگیرفانتەو دۆلاریش..هەر عەیبە جارێکی تر باسی بکەی..یەعنی قابیلە حکومەت نەزانێ..خۆ ئەگەر حکومەتیش..ئێ..حکومەتە..ئەوا مامی خۆت ماوەو نەمردووە..یەعنی سەلاح قابیلە..بەڵام دەبێ تۆیش وریابیت..بچوکترین هەڵە بکەی تێدەکەوی..نەهێڵی چ کەسێ بزانێ بۆ کوێ دەچی!

-حەیفت نەکرد.

-جا بۆ ئەوەی سەفەرەکەت مەعقول بێت، هەر بۆ ئەوە نەبێت (ئەرێ بۆ تائێستا پەیوەندیتان لەگەڵ نەکردووم) هەندێ شتی مەعقولم بۆ هێناوی. پێیان بڵێ: دۆستێکی خەمخوار، لەدائیرە دزیویەتی! پێشیان بڵێ ئەو دۆستە ئامادەیە بەسەرو ماڵ ئیشتان لەگەڵدا بکات. گەر وتیان کێیە، ناوێک بدۆزەرەوە.

محمد ئەفەنی یەکدوو پارچە کاغەزی دایە دەستی سەلاح و پێی وت:

-بەجوانی بیانپێچەوە..نووسراوی نهێنین، بڕیارە نهێنیەکانی دەوڵەتە!

(محمد ئەفەنی لەگەڵ ئەفسەرەکانی (ئەمن)دا ڕێککەوتبوو (چەند نووسراوێکی نهێنی) یەکێکی بێ بایەخ و ڕاست و ئەوانی دی، درۆ، چاپ بکەن. لەڕێی سەلاحەوە بیگەیێننەدەرێ، یەکەم، بۆ ئەوەی بڕوایان بەسەلاح زیاتر بێت، دووەمیش لەهەندێ شتی گرنگدا چەواشەبن هەر کەکاغەزەکانی دایە دەستی سەلاح چەند دیناریێکیشی بۆ درێژ کرد:

-ئەمەش مەسرەفی (ڕێ) پاشانیش (حەقی تەواوی خۆت وەردەگری)

-زۆر مەمنوونم.

-خۆ ئیشە سەرەکیەکەی بەینی خۆم و خۆت لەبیرەناکەی؟

-حەیفت نەکرد.

-لەبیرت نەچێ، ئەمجارەیان هەر تەنها بیانبینە، تا پێشت دەکرێ لەبەرچاویاندا جنێو بەمن بدە، پێیان بڵێ: خوای ئێوە گەڕ و گولی کردووە، لەخەستەخانەدا کەوتووە، ڕەنگە تابگەڕێمەوە بمرێ.

-زۆر چاکە

-لەبیرت نەچێ، وەکو پێم وتی لەبەرچاوی خەڵکیدا ئەم قسانە نەکەیت..هەر هەردووکیان بن، چاکە؟

-خەمت نەبێ

-بتبینم!

*

سەلاح چەند ڕۆژێ خۆی گوم کرد، لەناخەوە هەستی بەوە دەکرد، گەر بچێتە دەرێ، ڕەنگە بەڕەنگێ و ڕیتمی قسەکان و جۆری سەرنجەکانی، گومانی لێ بکەن، بەدەستی خۆی، خۆی بخاتە داوەوە، بەخۆی وت: (مادام من هەتا یەکدوو مانگی تر لێرەم دەبێ ئیشی خەتەر نەکەم)بەرەو سلێمانی کەوتەڕێ، لەماڵە ناسیاوێکی خۆیدا مایەوە، بەبیانووی نەخۆشی خۆی لەجێدا خست پاش دە ڕۆژێ بەرەو کەرکووک ڕێی گەڕانەوەی گرتە بەر.

ئەوەندەی بۆ محمد ئەفەنی ڕست، بایی ئەوە دەبوو چەندین لاپەڕەی پێ پڕبکرێتەوە، لەخۆیەوە دەیان ناوی وەک: سەربەست، سەرکەوت، سەردار، ڕەوەز، بەختیار، کاروان، قوباد، شوان-ی ڕیز کرد کەگوایە ناوی نهێنی لێپرسراوان و کار بەدەستانی ئەو شوێنەن، لەخۆیەوە وتی ژمارەیان لەو (شوێنەدا) گەیشتۆتە سەد کەس زیاتر! ناونیشان و قەدو باڵاو شتی سەیر سەیریشی دەخستە پاڵیان مەگەر گەوجێکی وەک خۆی ئەو قسانەی بەعەقڵدا چووبا!

محمد ئەفەنی قسەکانی سەلاحی دایە دەم یەکەوەو کردیە ڕاپۆرتێکی (هەندێ مەعقول) بۆ ترش و خوێش یەکدوو ناوی ئەوروپی (مستر فلان و فیساری) خستەسەر کەگوایە ئەمانە خەبیری (ئیسرائیلین) هەردووکیان ڕێککەوتن لەسەر ئەوەی بەسووکە درۆیێک ڕاپۆرتەکە بەقیمەت بکەن: ئەویش لەدامێنیا وەک تێبینیەک نووسیان: (وەک دەڵێن یەکێکیان بەناو (مامۆستا سیروان) لەگەڵ وەفدێکدا،

لەرێی ئەوروپاوە بەرەو (تەل ئەبیب) کەوتوونەتە رێ! قاویش بڵاوە وەجبەیێکی چەکی قورسیش بەرێوەیە!!)

سەلاح بەقسەیێکئ ختووکەی محمد ئەفەنی دا، چ گومانێکی لەلادا نەهێشت:

-هیام زۆر پەشیمانە، وەزعیشی زۆر ناخۆشە، دەیووت:ئەگەر باوکم عەفووم بکات و فرسەتێکم دەسکەوێ، ئەوا دیمەوە، بە دزییەوە ئەم قسەیەی لەگەڵدا کردم، نەیهێشت چ کەسێ -تەنانەت مچەش-گوێی لێ بێ.

محمد ئەفەنی زۆر بەکەیفوخۆشییەوە گوێی هەڵخستبوو، بەدەم داچەقاوییەوە وتی:

-ئەی تۆ چیت وت؟

-ئەوەی پێت وتبووم! فەقیرە ئەوەندە گریا..بەخوا گەلێ دڵم پێ سووتا!

-ئەوەی پێم وتبوویت بێ کەم و کورتی هەموویت باسکرد؟

-ئەی چۆن؟

-زۆر باشت کرد..ئافەرین..ئەرێ نووسراوە نهێنیەکانیان پێ چۆن بوو؟

-گاڵتەیان پێ دەکرد

-بۆ؟

-دەیانووت حکومەت بێ (ئەقڵە) وا ئەم بڕیارانە دەردەکات

-ئاوها

(بۆ یەکەمجار سەلاح زیرەکییێکی بۆ خۆی نواند (بۆ ئەوەی بەئاسانی دەسبەردارم نەبن و نەڵێن) ئیدی ئیشمان پێ نەما بەرەڵلای کەن بەحیساباتی خۆی بای) دوومانگ ئەگەر ئیشەکەیشم تەئخیر بوو، بای دوو مانگی تریش ئیشیان پێم دەبێ سەلاح وتی:

-دەیانووت، مەعلوماتی لەمانە چاکترمان پێ دەگات-کەسانی خۆمان- لەناو ئەو کەسانەن وا بڕیارەکە دەردەکەن-پێمان دەگەیێنێ!

-نەیانووت کێیە؟

-نەخێر

-نەیانووت لە چ شارێکە؟

-نە ء..بەڵام وابزانم..

-چی؟

-دەڵێم بەمەزەنە زۆر گەورەیە

-گەورەیە؟

-دەڵێم، لەشوێنێکی (حەساسە) وای بۆ دەچم

-ئافەرین. بەخوا منیش دەزانم، ئەمانە..

محمد ئەفەنی زوو وەئاگا هاتەوە، خۆی گرت، نەیهێشت قسەکە لەدەمی دەرچێ و بڵێ:ئەم ئەفسەرانە من دەیانناسم، لەسەر چەند پەت یاری دەکەن و دەزانن چۆن خۆیان دەوڵەمەند بکەن نەی ویست بەم

ڕەوانییە لەبەرچاوی سەلاح دا، بێ باری ئەمن و ئیستخبارات و دام و دەزگاکانی دەوڵەت باس بکات. سەلاح بەمەبەستەوە پرسی:

-چیین؟

-دەڵێم (ئەمان) و (ئەوان) شەڕ دەکەن، هەقیانە هەر یەکەو لەلای ئەویدیداپیاوی خۆی هەبێ.

بۆ ئەوەی چیدی درێژە بەم قسانە نەدات، نەوەک شتێکی لەدەم دەرچێ سەلاح بیکاتە ماڵ لەسەری، بەپەلە لەسەلاحی پرسی:

-ئەرێ بۆ مەسەلەی پەیوەندیەکەت چیت کرد؟

-مەسئولەکەیان لەوێ نەبوو..ئیشەکەش لەلای ئەوە، دەیانووت: دوو سێ هەفتەی تر دەگەڕێتەوە، منیش نەمویست چاوەڕێی بکەم، بۆ ئەوەی بیانووی سەفەری ترم بەدەستەوە بمێنێ پێیانم وت:پاش ماوەیێکی دی دەگەڕێمەوە.

-ئافەرین..ئافەرین..کوڕە تۆ..مەگەر من بتناسم کە،چ.

-کە، چیم؟

-کە چ کوڕێکی ئاقڵ و..ئەرێ لەئەحمەد و ئەوان پرسیاری ئەو (دەڵەقۆڕەت) نەکرد، تابزانی لەکوێیە؟

-ئەوان هەواڵی (ئەویان) لەمن دەپرسی..لەقسەکانیشیان دیار بوو کە، شتێکە.

-ئاوها..من خۆم دەمزانی..ئا..دەمزانی شتە!

-بەڵێ

(ئەوا هیامیش بەپێی خۆی دەگەڕێتەوە، نابێ پەلە بکەم، یەکەیەکە، لەپێشدا هیام ئەوجا خوا کەریمە بۆ فەرەیدونیش، مچەوئەو دەڵە قۆڕەش، کورە هەر هەموو کورد، سەلاح و باوکی سەلاحیش نۆرەیان دەگاتەسەر.

*

ڕاپۆرتەکەی سەلاح دڵی ئەفسەرەکانی گەلێ خۆشکرد، هەندەی جاری پێشوو ستایشیان کرد، چەند دیناریکیشیان بۆ کردە بەخشیش..پەیوەندیەکەی نێوان سەلاح و محەمەد ئەفەنیش ڕۆژ بەڕۆژ پتەو تر دەبوو. ئەو شتانەی محمد ئەفەنی مەبەستی بوو بیکات بەسەلاحی دەکرد، هەر سووکە ئیشارەتێکی دەدایێ، سەلاحیش ملی پێوە دەنا، محمد ئەفەنی ورد بین بوو، تەجرەبەی زیاتر و سودیشی لەسەرئەنجامی (هەندێ) لەتەجروبەکانی خۆی وەرگرتبوو، نەی دەهێشت چیدی لەوە زیاتر ناوی بزڕێ، سەلاحی هاندەدا، فێری دەکرد، چۆن بەقسەی خۆش لەگەڵ کرێچیەکانی کۆنە حەوشەکەی خەجێ قسان بکات، هەواڵی بپرسێ، بەڵکو بەهۆی ئەوانەوە خەجێش دەدۆزنەوە.

-دەبێ خۆت وا بنوێنێ کەکاغەزی ئەحمەدت پێیە.

-زۆر چاکە.

سەلاح بەقسەی محمد ئەفەنی کرد جگەلە (ئێمەیش نازانین) هیچی دەست نەکەوت. جارێکی دی محمد ئەفەنی ناردیەوە بەو بیانووەی کەگوایە ئەحمەد ئیشێکی زۆر زەرووری هەیە! ئەمجارەش جگەلە

(ئێمەیش نازانین) ڕستەیێکی دییان خستە سەر (ئەگەر دۆزیتەوە، ناونیشانەکەیمان پێ بڵێ)

محمد ئەفەنی هیچی دەست نەکەوت، ئەوەی لاچەسپا، کەهەموو ئەم کرێچیانەش لەگەڵ خەجێدان، ڕەنگە بەجەزرەبەوە هەندێ شت بدرکێنن، نەخشەی بۆ ئەمەش دانا، دیسانەوە سەلاحی کردەوە بەمقاش:

-سەلاح ئەمانە ترسنۆکن، هەرچاویان بەقەلافەتی تۆ بکەوێ، کەتورەی و هەڕەشەیان لێدەکەی ئەوا دەسبەجێ هەموو شتێکت بۆ دەردەکێنن.

لەمەیش سەلاح بەقسەی محمد ئەفەنی کرد، چووە حەوشەکە:

-دەتانگرن..لەژێرداردا پێتانی دەردەخەن..کەیفی خۆتانە

لەملایشەوە محمد ئەفەنی ئیشەکەی خۆی جێبەجێ کرد، بەچەند ڕۆژێ هەموو کرێچیەکان، یەکەیەکە، لەبەرەبەیاندا بانگێ دەکرانە (ئەمن) بەر لەپرسیار، بەجنێو تێهەڵدان خۆیان بە کرێچیەکان دەناساند ئەوجا پاش هەندێ پرسیاری بێ سەروبەر، بەرەڵلا دەکران، (ئەمن) هیچی دەستنەکەوت.

سەلاح زیاتر قۆڵی لێ هەڵماڵی، بەتایبەت کەمحمد ئەفەنی، نەشتەری زمانی خۆی لێ تیژ کرد:

-سەلاح من پێم وابوو زیرەکی و ئێرە جێی تۆنیە، کەچی هەر هیچت نەکرد، هیچت پێ نەکرا، نەتوانی ئەو (دەڵە قۆڕە) بدۆزیتەوە نازانم چۆن دەتوانی لەو ئەوروپا عەزیمەدا (شتێ) بدۆزیتەوە، خەریکە

لەتەسەوراتی خۆم بەرانبەر بەتۆ پەشیمان دەبمەوە، بێ قەزا بی (ئیش چۆن وادەبێ)؟ ئەوا لەم ئیشە بەسیتەدا سەرنەکەوتی..بابیینە سەر شتێکی دی.

سەلاح دەستەو نەزەر چاوەڕێی ئەمری محمد ئەفەنی دەکرد، گەلێ ترسی لێ نیشتبوو، سەفەرەکەی ئەوروپای لەدەست بچێ..محمد ئەفەنیش دەیویست بەهەر جۆرێ بێ شتێکی لێ هەڵکڕینێ، چاکترین شت (دوژمنە) شە**خصیە**کانی خۆیبوو، پێی وت:

-بزانم ئەمەیان چۆن دەدۆزیتەوە؟

-کێیە؟

-نایزانی؟

-ها.تۆ ئەمر بکەو هەقت نەبێ.

-دەترسم ئەمیش وەک (دەڵە قۆڕەکە)ئەرز قوتی دابێ

-تۆ هەر ناوەکەیم پێ بڵێ، لەبنی ئەرزیشدابێ پەیدای دەکەم

-ئەو فەرەیدوونە حەرام زادەیە.

-فەرەیدون!

-ئا..مەعقوول نییە، دایک و باوکی نەزانن لەکوێ دایە لەمەیاندا دەبێ..ئیتر بتبینم..

-تۆ چۆن ئەمر دەکەی من وادەکەم.

-ئەگەر بەقسەی خۆش فایدەی نەکرد، بەناوی منەوە هەڕەشەیان لێ بکە.

-ئەگەر هەرهیچان نەوت؟

-ڕاپۆرتیان لەسەر بنووسە

-چی بنووسم؟

-بڵێ داوای (پیتاکێ یان) لێکردووم..بڵێ پێیان وتووم پێویستە هەموو کوردێ، یارمەتی ئەو کوردە لێقەوماوانە بدا کە..

-ئەمەش بکەم؟

-کەیفی خۆتە..گەر بیکەی، ئەوا سەفەرەکەی ئەوروپا مسۆگەر دەکەیت..گەر نەیشی کەیت..ئەوا یەعنی..نازانم، بەڵام من دەپرسم: کامیان بۆ تۆ باشە، لێرەدا بمێنیتەوە یان بچیتە ئەوروپا بخوێنیت، دنیا ببینی، ڕابوێری..ها؟

-تەبعەن ئەوروپا باشترە

-ئێ دەوابڵێ..خەمیشت نەبێ، تۆ بڵێ شاهیدیش هەیە، ئەوا مامی خۆت چەند شاهیدێکیشت بۆ تەدبیر دەکات!

*

لەچەند ڕۆژێکدا سەلاح بووە رمووزنی گەڕەکێ، تەنانەت منداڵانی کۆڵانەکان دوورەبەردیان تێدەگرت و هاواریان دەکرد:

(-ئەمریکی..ئەمریکی..ئەمریکی..سەلاحیش شێت و هار دەبوو، ئەوەی دەهاتە دەمی نەیدەگێڕایەوە، چ کەسێکی گەڕەکێ مەرحەبای نەدەکرد..چ کەسێکیش جوابی سەلامەکەی نەدەدایەوە، ئەم ڕەفتارە سەلاحی شێتگیر کردبوو، دەستی نەدەپاراست..هەر ئەوە بوو، نەی

دەدایە کێو، هەندە بەقێزەوە سەرنجیان دەدا، دارو بەردیان لێ کردبووە دوژمن، تەنانەت محمد ئەفەنیش لێی بێزار بوو، هەموو ڕۆژێ لەوەخت و ناوەختا دەچووە لای و تاقە پرسیارەکەی دووبارە دەکردەوە:

-ئیشەکەم گەیشتە کوێ؟

محمد ئەفەنی خەمی ئەوەی هەبوو سەلاح بەبێ ئارەق لەدەستی دەرچێ. دەیویست هەر هیچ نەبێ:

(-خۆ دەبێ بای ئەو چەند دینارەی داومەتێ (ئیشی شەخسیم) بۆ بکات، خۆ لەوە ناچێ هیچی لەدەست بێت (خوێڕی دەرچوو) بەڵام هەر شتێکی پێدەکەم !

جوابێکی ئەوتۆی سەلاحی دەدایەوە لەبەینی (ئەبێ) و (نابێ) دابوو

*

ئەوەی نەشێو نەکرێ لەئەمن بەباوکی فەرەیدوونیان کرد، دەرۆژێ بەندیان کرد، بەکەفالەت بەریان دا، چ قسەیێکی‌نەکردبوو بەئاستەم ئیستفادەیان پێ بگەیێنێ، تاقە کەسێ کەدەیزانی فەرەیدوون لەکوێیە-ئەویش بەهۆی نامەیێکی ئەم دواییەی خودی فەرەیدوونەوە بوو-باوکی بوو، هەر پاش ماوەیێکێ باوکی فەرەیدوون خۆی گەیاندە لای کوڕەکەی، هەموو شتێکی بۆ باسکرد، هەر لەو پەیوەندییە بەتینەی نێوان محمد ئەفەنی و سەلاح، تاپەت پەتی کردن بەکرێچیەکان و ئەوجا وەزعی خۆی..بۆ یەکەم جار باوکی فەرەیدوون بەقسەی کوڕەکەی کرد کەبیستی:

-هەرتەنها ئەوەندەم لێت دەوێ بەوردی موراقەبەی ئەو دووانەم بۆ بکەو بزانە زۆربەی کاتی ئەو دووانە لەکوێدا دەبن و لەکوێ یەکدی دەبینن و هیچی تر!

باوکی فەرەیدوون حاڵی بوو، ویستی بڵێ: دەستی خۆت بەخوێنی ئەو سەگە پیسانە پیس مەکە، زەواڵیان بۆ پەیدا دەبێ کەچی نەیووت ئەویش سەبارەت بەوەی، لەسەرەتای قسەکانیا بەفەرەیدوونی وتبوو: (حەیف..سەد حەیف، پیاو نەماوە، دەنا کەی ئەو دوو گەوادە هی ئەوەن ئاوها بەو گەڕەکە بکەن!

٥

ئەحمەد وڕو کاس ببوو، ناڵەی بۆمباکان و هاژەهاژی تەیارەکان لەگوێیەکانیدا دەزرنگانەوە زیکە زیکێکی پچڕ پچڕ لەنێو مێشکیدا هات و چووی دەکرد، جۆرە لەرزێکی بێ ئیرادە و تەزینێکی وەختی کاری لەجوولەی کردبوو، گەلێ وشەی پێویست بۆ ئەم کاتەی لەناخیدا مەیی بوون، دەم و زمانیشی لەگۆ چووبوون، جەستەی وەک زیپکەی لێهاتبێ، لەژێر کورتەک و شەڕواڵەکەیدا زبر ببوو، موەکانی لەشی ڕەپ ببوون، سەرو سەکوتی تەپ و تۆزاوی و ڕوخساریشی بەدووکەڵی ڕۆکێت و بۆمباکان مەیلەو ڕەش هەڵگەرابوو وەزعی چاکتر نەبوو لەوەزعی هەر هەموو هاوڕێکانی، ئەوانیش ئەم ئاسابوون، سێ چوار سەعاتی تەمەنێکی سەختیان بەسەربردبوو.

سێ و چوار سەعات لەمەوبەر، کەهەتاو تازە هەڵاتبوو چاوبازی لەگەڵ لوتکەکاندا دەکرد وەک سەرنجی ناز ئامێزی گەورە کچێ،

تیشکی شەرمنی بەسەر لق و پۆپی درەختەکان پەخش دەکردەوە، هێدی هێدیش بەنازەوە بەسەر زەویدا دەکشا، لەو کاتەدا ئەحمەدو نەسرین، لەگەڵ چەند هاورێیەکی دیاندا، شۆخیان لەگەڵ (هیوا) دەکرد، ئەویش بۆیان دەخنایەوە، لەپڕ دەنگی پێشمەرگەیێک-کەلەسەر بەرزاییێکدا حەرەس بوو-هەموویانی ڕاچڵەکاند، پڕ بەدەنگێ هاواری کرد:

-هات!

بەدەنگێکی گڕتر چەند جارێک ئەم (هات)ەی دووبارە کردەوە:

-هات..هات..هات

دۆڵ و شیو و دەربەندەکان، دەنگدانەوەی وشەی (هات) یان بەیەکدی دەسپارد، شەپۆلەکانی دەنگەکە، خۆیان دەکێشایە ڕەوەز و خەرەند، دەبوونە هاژە، بەرەو ترۆپک هەڵدەکشان..

نەسرین لەبەر (هیوا) لەهەموویان زیاتر شڵەژا، شێتانە پڕی دایێو لەباوەشی گرت، بەپەلە یەکسەر خۆی کوتایە کونە تەیارەیەکەوە-کەدەدوانزە شەقاوێ لێیانەوە دوور بوو-. ئەوەی وریا بوو، ئەحمەد ئاسا وەخۆ کەوت، دوابەدوای نەسرین بەرەو کونە تەیارە کە چوون، لەتەنیشتی یەکدیا خۆیان گرمۆڵە کردو دەمیان داچەقاند، هەندێ پێشمەرگەی دی، کە ، لەبەرئیشوکاری مقەڕ بۆ داربڕین و شتی دی دوور کەوتبوونەوە، پەنابەردو ئاودڕ باوەشی بۆ کردنەوە، ئەوەی کەزۆر دوور کەوتبوەوە هەر لەجێیەکەی خۆی، لەگەڵ زەویدا خۆی تەخت کرد، هەردوولەپی دەنایە

قەد گوێیەکانی، پەنجەکانی دەستی هەڵدەپێکاو سەری خۆی پێ دادەپۆشی.

هێشتا دەنگێ و دەنگدانەوەی (هات)ەکە نەڕەوی بووەوە، نەڕەی چوار تەیارەی (سۆخۆی) ئاسمانی تەنی، دووا بەدووای یەکێ دەرکەوتن. لەبەر تیشکی هەتاوەکە دەبریقانەوە، پاش ئەوەی بەئاسمانی ناوچەکە یەکدوو پێچیان خوارد، لەچاوتروکانێکدا دووانیان خۆیان داداو هەڵسانەوە، گرمەو ناڵەو تەپو تۆزو دووکەڵێکی ڕەشی خەستیان، پاش خۆ جێهێشت، هێشتا گرمەکان نەڕەوی بوونەوە، چەند گرمەیەکی دی لەسەر یەکێ، بوومەلەرزەئاسا زەویان لەراندەوە، ئەوانەی لەدەرێی کونە تەیارەکاندا بوون، گەر زاتیان هەبا سەیری ئاسمان بکەن، ئەوا دەیانبینی بەر لەهەر گرمەیێک بڵاچەیێکی گەلێ سپی و بەرین، بروسکە ئاسا تروکە بەچاوانیان دەهێنێ، هاوزەمان تێکەڵ بە گرمە دەبێ لەزەویدا بۆمباو ڕۆکێت دەتەقنەوە، لەئاسمانەوە دارو بەردو تەڵەزم دادەبارێ، تا بیست دەقیقەیێک گرمەی بۆمباو هاژەی تیژی تەیارەکان-کەبەئارەزوی خۆیان و بێ ترس بەرزدەبوونەوەکینەی پەنگاوەی ڕژێمیان دادەباراند، دۆزەخێکی بەرینیان دروستکردبوو،ئاگرەکەی بای ئەوە دەبوو، چڵکێ و ژەنگی دەرونی سەرکوێرکراوو خڵتەی ترسی دڵانی لەرزۆکێ بشواتەوە تا خوێنی خاوێن و دڵ و دەروونی پاک بکەنە باجی ڕێ.

ئەو بیست دەقیقەیە بەئەندازەی تەمەنێ بوو، تەمەنی کەسانی کڵۆڵ و غەریب، کەهەرساتێکی کەیلی و کەسەرو زەلیلیان لێ دەبێتە ڕۆژ و مانگێ و ناگوزەرێ.ساتەکان درێژەیان دەکێشا، لەگەڵ هەر گرمەیێکدا دەروونی کەسانی نێو کونە تەیارەکان و ئەوانی بەدەرەوە بوون، دەهەژاو دادەخورپا گرمەکان بەقەد ئەوەی کاری لەناخ و لەدیوی ناوەوەیمرۆ دەکرد، وای گرمۆڵە دەکردن لەقەوارە حەقیقیەکەی خۆیان زۆر زۆر چکۆلە تر دەبوونەوە.

(-ترس مرۆ چکۆڵە دەکات..ئەگەر تائێستاکێ لەبوارە جۆراو جۆرەکانی ژیاندا قەدو قەوارەی پێویستیی خۆمان دەرنەکەوتبێ سەبارەت بەترس بووە، هەر ترسە کاری چکۆڵەکردنەوەی کارو بەهرەکانمان دەبینێ، جالەبەر ئەوەی سەرتاسەری مێژوومان هەر ترساوین، بۆیە بەچکۆڵەیی کەوتووینەتە ڕوو چکۆڵەیش هەمیشە ئەو کەسە بووە، بووەتە پاشکۆ، لەپەراوێزی ژیان و لەسێبەری کارو ڕووداوەکاندا تەراتێنی پێ کراوە، کاری ئامێری وەجێ هێنانی پێ سپێردراوە..دەشێ لەشێنەییدا قەدو قەوارەی دروستی خۆمان ببینین و خۆمان بناسین کە، چیین؟ چیمان دەوێت؟ بەڵام لەچ کات و شوێنێ ئاسودەییمان بەخۆوە بینیوە؟ چەند سەد ساڵێکە شۆڕش-ڕاستتر-جۆرە یاخی بوونمان بەئاشبەتاڵ سپاردووە ئاشبەتاڵیشمان کردووەتە هەنگاوی یەکەمی شۆڕش، ڕەنگە لەم دنیا بەرینەدا چ کەسێ وەکێ ئێمە نەبووبێتە وانەی مێژوویی و وەکوو ئێمە بەئەمانەتەوە شۆڕشی ئاشبەتاڵ و

ئاشبەتاڵی بەشۆڕش نەسپاردبێ، دەشێ شتێ لەم جۆرەکارانەی (ڕابردووی) ئێمە بووبێ، درۆ هەرە زلەکەی سەردەمی خستبێتە گەڕ کە گوایە (میللەت نامرێت) ئەدی ئەو میللەتانەی کەخاوەنی عیلم و فەلسەفەو شارستانیەت بوون، چییان لێهات؟

ترس مرۆ چکۆڵە دەکات. ئەوان-ئەو میللەتە زیندوانە-هەند زەوی و مێشکێ و دەروونیان داگیر کرد، بەرین و پەرت و بڵاوبوونەوە، ترسی ئەوەیان لێ نیشت بۆیان نەپارێزرێ، ترسان هەند ترسان، چکۆلەو چکۆلەتر بوونەوە، چوونە نێو یەکەوە گرژ بوونەوە، ترسەکەیان زیادی کرد تا توانەوەو نەمان.

ئێمەیش زۆر کەم بەتایبەت ئەو کاتە (کەمانەی) کە ترسەکانمان دەرەوێتەوە، قەدو قەوارەی گەورەی پڤ تێکراومان دەکەوێتە ڕوو، وەکێ لەترس ڕەخساوێکێ ڕەفتار ناکەین، بەڵکو (خەڵکانێ) دەترسێنین. پف بەخۆدا دەکەین، خۆمان لادەگۆڕێو نوکە دەرزیەکێ فسمان دەکاتەوە، گرژ دەبینەوە، دەچینەوە یەکێ، ئیدی بەکێلی باوکی ڕەحمەتی خۆمانەوە دەنازین!

ئەمە پوختەی قسەکانی ئەحمەد بوو، کەلەسیمینارێکدا چەند ڕۆژێ لەوەبەر وتبووی..ئەو کاتە، گوێگرانی ئەو قسانە هەروەکێ قسە وەریان گرتبوو و بەس! کەچی ئێستا وشە بەوشە لەنێو کونە تەیارەکاندا، هەندەی گرمەی بۆمباکان دەنگێ دەدەنەوە.

دووکەڵ و تەپو تۆز، ئەو ناوەی تەنی، هەندێ وشە لەشێوەی پاڕانەوەو ناوهێنانی خوا بێ ئیرادە لەدەمی زۆربەیانەوە دەردەپەڕی، هەندێ جاریش بەتێکەڵ و پێکەڵی قسەی سەیر لە دەمیانەوە هەڵدەوەری. گەر کەسێکێ لەبەرزییەوە سەیرێکی ئەو دەڤەرەی کردبا، ئەوا بەپانتایی یەکدوو کیلۆ مەتری چوارگۆشە تەپ و تۆزو دووکەڵی ڕەش و خەستی دەبینی کەوردە وردە بەرەو ژوورتر هەڵدەکشان و پانتر دەبوونەوە بەری هەتاویان دەگرت. کەسەکە دەحەپەسا، واقی وردەما، سەد سوێندی قورسی دەخوارد کەئەوناوە زیندەوەری تیا دەرنەچووە، بەتایبەت گەر چاوی لەسەر ئەو ئاگرە پریشکێ هاوێژە ڕاگرێ کەچۆن پزیشکی خۆی لەم دارەوە بۆ ئەو دار لەم دەوەنەوە بۆ ئەو دەوەن و بنچکێ دەنێرێ و دەیکردە خۆڵەمێش ئەوا دڵنیا دەبوو پەلەوەری ئەو ناوەش دەرنەچوون.

پاش سێ و چوار دەقیقەیە بێدەنگی، یەکێ یەکێ و دوودوو لەکونە تەیارەکانەوە دەهاتنە دەرێ بەجۆرێ ڕەنگێ و ڕوویان-چ لەترسا و چ لەبەر تەپ و تۆزو دووکوڵ -تێکچووبوو، تالەیەکدی نزیک نەبانەوە ، یەکیان نەدەناسییەوە، هی وایان هەبوو کاس و ورو گێژ، زمانیان یا لەگۆ چوو بوو یا کاری ڕاستەقینەی خۆی نەدەبینی، بەبڵمە بڵمەوە وشەیان دروست دەکرد، هی واشیان هەبوو ڕەنگی مردووانی لێ نیشتبوو کەمیان لەو جۆرە کەسانەبوون لەکارەسات و ماتەمینیا، هەر بەزەردەخەنەوە

خۆ بخەنە ڕوو..یەکدوانێکیان نەبێ، کەلەو جۆرە کەسانە بوون تەنها (چ نیە)یان دەوت و زۆریش بێ دەربەست بوون.

کاتێ ڕووبەڕوی یەکدی دەبونەوە، هەندێ وەخۆ دەهاتنەوە یەکەم قسەیان ئەوەبوو:

-خۆشوکر سەلامەتی!

بەوشە چ وەڵامێکی نەبوو، هەردەست بوو بەئیشارەت وای دەنواند کە خوێن بەلەشەوە نیە، وردە وردە حەپەسانەکە ڕەوییەوە.

بەڕەوانی لەیەکدییان دەپرسی:

(خۆ زیانمان نییە)

ئەم پرسیارە لەسەر زاری هەموو بوو، هەرهەمووشیان دەستیان بەسەروسەکوت و سینگێ و لارانی خۆیان دەهێنا، هەردوو لەپیان لەبەر دیدەیدا ڕادەگرت و بەسەر سوڕمانەوە دەیانڕوانییە هاوڕێکانیان، زمانحاڵیشیان دەیووت:

(-سەیرە چۆن بریندار نەبووم!)

لەپڕ جووڵەیان تێکەوت، بەناو یەکدیا دەهاتن و دەچوون دیسانەوە دەیانپرسی:

(-دڵنیان، زیانمان نییە؟)

تەنها (جارێ نازانم) دەبووە وەڵامی پرسیارەکە. تا لەپڕ دەنگی پێشمەرگەیەکێ، کەلەدووری سەدو پەنجا مەترێکدا بوو ڕاپچڵەکاندن، هەموو ڕووەو دەنگەکە ڕوویان وەرچەرخاند:

-فریاکەون..وەرن..فریاکەون

بەپرتاو بەرەو دەنگەکە ڕۆیشتن، تەنها نەسرین لەجێیەکەی خۆی نەبزوا، بەتوندی (هیوا)ی گوشیبووە سنگی و لەسەر یەک دەیووت:

-زۆر ترساوە..زۆر زۆر ترساوە

ئەحمەدو چەند پێشمەرگەیێکی دی، زوو تر گەیشتنەنزیکی دەنگەکە، بەیەکەوە پرسیاریان لەپێشمەرگەکە کرد

-ها..چیبووە؟

پێشمەرگەکە منالّ کاربوو، وادیاربوو یەکەم جارە قەسفی تەیارە ببینێ، هەندێ پەشۆکابوو، ڕەنگێ بەڕوویەوە نەمابوو، بەلالّە پەتیانەوە بەپەلە دەیووت:

-هـ..ها..بریند..بریندارە

ئەمانیش وەک چۆن بەیەکەوە گوێیان هەڵخستبوو، ئاوهاش بە یەکەوە پرسییان:

-کێ.. کوا..لەکوێیە؟

پێشمەرگەکە، نەیتوانی بەڕەوانیەوە هیچ شتێک بڵێ، ناچار بەدەست ئیشارەتی بۆ شوێنی کرد، کە دەمەتر لەدامێنی پێشمەرگەکەوە بوو، بەرەو جێی ئیشارەتەکە ڕۆیشتن، لەپڕ لەجێگەی خۆیاندا وەستان. سەرەتا سەرنجیان چەقی بەسەر تفەنگە بڕنەوەکەی.

عەلی بابا زادە، یەکدوو مەتریش بەلای خوارووادا لەپەناگا بەردیکدا، عەلی بابە زادە لەسەر پشت کەوتبوو، پەڵە خوێنێکیش بەلای سنگیەوە

بوو، هەر کەئەمان گەیشتنە سەری، بەئاستەم سەری بەرز کردەوە، بەسەرنجێکی کەیل، یەک بەیەکیانی پێچایەوە، ئەمان مات و بێدەنگ و حەپەسابوون لەئاستیا وەک بت، بێدەنگ و جوڵە، زمان لەنێو دەمیانا وەک سەرنجە ساردو مەیووەکانیان سڕببوو بوو. عەلی بابە زادە هەوڵی دەدا، بەڕوو گرژیەوە نەکەوێتە ڕوو، زەردەخەنەیێکی ناوەخت و دەسکردی نایە سەر لێوانی خۆی، جارێکی دی بەسەرنج هەموویانی پێچایەوە، بەدەنگێکی نزم و ئیشارەتی دەستی چەپی ئەحمەدی بانگ کردە لای خۆی. ئەحمەدو ئەوانی دیش، بەجارێ نزیک بوونەوە، لەدەوریا هەڵتووتان، ویستیان بەچواردەستە بەرزی کەنەوە، عەلی بابە زادە ڕایانی گرت، بەپچڕ پچڕی پێیانی وت:

-خ..خۆ..تان ئەزیەت مەدەن..لێم گەڕێن

ئەمان وەک ئاوی ساردیان بەسەرا کرابێ ئاوها لەجێیەکەی خۆیاندا وەستان، چاویان بڕیبووە ڕوخسارە ڕەنگ بواردووەکەی ئەویش وردە وردە قسەکانی ڕەوان دەبووەوە، بەئەحمەدی وت:

-تفەنگەکەم.

بەجارێ سێ و چوارێکیان وەرچەرخان، بەپەلە ڕووەو تفەنگە بڕنەوەکەی چوون و هێنایان

-ئەمەتا..فەرموو..

-لەسەر سینگم داینێن.

تفەنگەکەیان لەنزیک سنگی و لەسەر زەوییەکەدا دانا

-نا..بیخەنە سەر سینگم.

بەقسەیان کرد، هەموو بێدەنگ و دەسەوەسان بەرانبەر خوێن لەبەر ڕۆشتنەکەی سینگی وەستابوون. خوێن بەر بوونەکە هی ئەوە نەبوو بەوان ڕابگیرێ، چ کەسێکیان لەکاری پزیشکی شارەزاییان نەبوو، نەیان دەوێرا چ شتێ بکەن.

عەلی بابە زادە دەستی لەسەر لوولەی تفەنگەکە گیر کرد هەند بەتوندیەوە گوشی، هەموو هێزی لەشی گواستبووەوە سەر پەنجەکانی دەستی، زۆر هەوڵی دا تفەنگەکە بەرەو ژوورتر هەڵ کێشێ، هەندێ تاقەتی بەسەرا شکا، پاش ئەم کارە زەردەخەنەیێکی گەشی خستە سەر لێوانی، چاوانی دەبریسکانەوە، لەسەر یەک وتی:

-ئەحمەد..برادەران..هەرلێرەدا..هەر لەم شوێنە بەم تفەنگەوە بمنێژن، هەر لێرەدا..گەردنم ئازاد..ماڵئاوا..ماڵئاوا..

یەکدوو جار، وەک پاڕانەوە لەسەر یەک و بەڕەوانی قسەکانی دووبارە کردەوە، لەگەڵ قسەکانیا هەوڵی لەڕادەبەدەری دەدا لوولەی تفەنگەکە لەدەمی خۆی نزیک کاتەوە، کەچی توانای بەسەردانەدەشکا، داوای یارمەتیشی لەکەس نەدەکرد، ئەوانەی دەوروبەریشی لێی نەدەگەیشتن.

سێ چواردەقیقەی قورس، قورس تر لەو دەقیقانەی کەتەیارەکان بۆمبابارانیان دەکرد، ئالایە تەمەنی ئەوانەی دەوروبەری عەلی بابەزادە کەبارە خەمێکی قورس هەڵیتروشکاندبوون، ورتەیان لەدەم نەدەهاتە دەر، نەیان دەزانی چ بڵێن، گەرمەبەستی وتنی شتێکیان هەبا، ئەوا

باوەڕیان بەدەم و زمانی خۆیان نەبوو، ساتەکان چەقی بوون، نەدەگوزەرین..سەرنجەکانیان جارجارێ لەسەر ڕوخسارە چرچ و کزەکەی عەلی بابە زادە دەگواستەوە سەر ئەو پەڵە خوێنەی لای ڕاستی سنگی کەبەسەر کورتەکەکەیدا ڕووەو زەوی دادەچۆڕا خۆڵیش خوێنەکەی هەڵدەمژی، ڕەنگە سوورەکەی دەگۆڕی مەیلەو قاوەییدەکەوتە ڕوو.

(ئەوان) هەموویان چاوەڕێی مردنی عەلی بابە زادەیان دەکرد، کە وردە وردە وەک تەنگە نەفسێک هەناسەی دەکێشا، هەوڵی دەدا زەردەخەنەکەی سەر ڕوخساری خامۆش نەبێتەوە..زۆری نەخایاند زەردەخەنەکە بەسەر لێوانیەوە مەیی، یەکێ لەپێشمەرگەکان چاوانی بۆلەیەک نا، بەپەلە وەخۆ کەوتن، هەر لەهەمان شوێندا، گۆڕیان بۆ هەڵکەند، تفەنگە بڕنەوەکەشیان لەگەڵدا نایە قەبرەوە..هەر کەلەم کارە بوونەوە، بەسەرنجی پڕ مانای کامڵ نەبوو دڵی یەکدیان دەدایەوە، هەریەکە بەبێ دەنگی بەرەو کارەکەی خۆی گەڕایەوە، ئەحمەدیش بەسەرتاسەری پەیوەندی ئەم پێنج شەش مانگەی نێوان خۆی و عەلی بابەزادەدا دەهاتەوە، لەدڵەوە گەلێ دڵگیر بوو (ئیستایش)، وڕو کاسە ناڵەی بۆمباکان و هاژەهاژی تەیارەکان لەگوێیەکانیدا دەزرنگێتەوە، ڕوخسارە چرچ و زەردەخەنە مەییوەکەی عەلی بابە زادەیش بەرچاوی بەرنادەن!

*

زۆربەی پێشمەرگەکان، بەدڵ خەفەتیان بۆ عەلی بابە زادە دەخوارد، ناحەقیان نەبوو، لەچەند سەریکەوە قەرزارباری ئەو بوون، هەرچی پارەو پووڵێ لەتەمەنی ئاوارەییدا پەیدا کردبوو، هەر هەمووی دابەش کردبوە سەریان و بەزمانە سادەکەی وتبوی:

-من ئێوەم هەیە..چ لەپارە بکەم..ئێوە هەموو شتێکی منن ئێوە هەن، منیش پیاوم، چون لەنێو پیاواندام پێویستم بەپارە نیە. دەڵێن پارە بۆ ڕۆژی ڕەشە، گەر پیاو لەنێو پیاواندابێ ڕۆژی ڕەشی نابێ، گەر ڕووشی تێبکات ئەوا بەپیاوەتی ئەو ڕۆژە ڕەشە دەبەزێنن.

جگەلە پارەو پوڵیش-هەر کەئاشبەتاڵ یەخەگیری سەراپای میللەتێ بوو-تفەنگێ بەنرخی (بەلاش) دەفرۆشرایە ڕێیەکان، زۆربەی (کەسان) بەنوکە شەق لەسەرەڕێ لایاندەدا عەلی بابە زادە لەشێوەی کڕنۆش بردنا، بۆیان دادەنوییەوە هەڵی دەگرتن، ماچی دەکردن،لەئەشکەوت و کونە شاخدا، دەیانی پاراست، تەنانەت تاقەفیشەکیشی لەسەرە ڕێ هەڵدەگرت، تێی ڕادەماو بەخەمێکی خەستەوە دەیلاواندەوە، زۆرشتی کەڵەکە کردبوو،ماوەییەک بەتاقەنەفەرێ لەچیاکاندا مایەوە، هەرکەپێشمەرگەی بینی بەرەو پیریان چوو، باوەشی پیادا دەکردن یەک بەیەک ماچی دەکردن، دەیان جار (ئۆخەیی) دووبارە دەکردەوە:

(نەمردم ئەمجارەش ئێوەم بینییەوە)

شارەزای هەموو کون و کەلەبەری چیاکانی کردن، چەکە شاراوەکانی دەرهێنا بەسۆزێکی باوکانەوە دەیووت:

-هی ئێوەیە..توخوا سەر شۆڕیان نەکەن!

لەلاییکی دیشەوە، لەم ماوەیە لەبارەگادا هەموو ڕۆژێک خەفەربوو، هەرکەسێکی دی خەفەربا، عەلی بابە زادە یارمەتی دەدا، خۆی وەتەنی: (یەکێک لەناخمدایە، ڕەنگە عەلی بابە زادە ئەسڵەکەبێت. ئەمرم پێ دەکاو پێم دەڵێ، نابێ بووەستی، ئیش بکە، ئیش بکە، چ ساتێکی تەمەنت بەفیڕۆ مەدە..ئیشێ بکە، هەرئیش بێ، ناتوانم دانیشم و بێ ئیش بم، دەبێ بجوڵێمەوە..

عەلی بابە زادە چاوی لەوەنەبوو، بەتەمەن لەهەموویان گەورەترە، هەرخۆی دەیووت:

گەورەیی لەخزمەت کردندایە،

خزمەتی هەرهەموویانی دەکرد، ڕازیش نەدەبوو لەحەرەسیاتا ناوەکەی لەسەرەتا، یا لەسەعاتەکانی یەکەمی شەو دابا، دەبا لە **۱۲** بۆ**۲**یا**۲** بۆ چوار نۆرەی حەرەسیاتی با..تەنانەت (هیوای) چکۆلەیش دڵی پێ دەکرایەوە.

*

کەم کەس هەندەی هیام خەمی بۆ نەمانی عەلی بابە زادە خوارد بەغەریبێکی گەورەی خاوەن دەردە دڵ و کڵۆڵێکی پتەو نەبەزیو لەقەڵەمی دەدا، لەلای هیامدا ببووە نموونەی هێزی بێ ئومێدی بەزێن و کەسی باوەڕ بەخۆ، کەتوانیویەتی لەدووا ساڵەکانی تەمەنیا، سەر لەنوێ بۆ خۆ دروست کردن هەنگاوی مەحکەم بنێ بەنەفسی درێژو

تەحەمولی لەئەندازە بەدەر، ڕووبەڕووی خۆی و مێژووی خۆی و دەوروبەرو تەوس و گاڵتە جارییان بوەستێ و لەماوەییەکی کەمدا، لەسەر حیسابی بەزاندنی ڕابوردووی خۆی و سەرنجی خەڵکانی قەشمەری خوازبناغەییەکی دروست بۆ بوونی خۆی دامەزرێنێ.

جار جارێ هیام و عەلی بابە زادە بەتورکمانی و ئازەریبەیەکەوە قسانیان دەکرد، دەردەدڵیان هەڵدەڕشت، هیام بەشێوەییێک خەمبار بوو،گەر شەرمی لەهاوڕێکانی نەکردبا، شین و شەپۆڕێکی گەرمی بۆ ساز دەدا..خەمی نەسرینیش چ لەوانی دی کەمتر نەبوو، چونکە عەلی بابەزادە تاقە کەسێ بوو پرسیاری ساکاری ئەوتۆی بەهێزی دەکرد، نەسرین بۆ وەڵامدانەوەی دۆش دادەما.

سەرەپای پرسیارەکانیشی:

(بۆ ئاشبەتاڵ بوو؟)

(خەتای کێ بوو؟)

(خۆمان؟)

(خەتاکەمان چی بوو؟)

(لەچ شوێنێکدا هەڵەی کوشندەو گەورەمان کرد؟)

(ئەرێ دەکرا بەشێکی پێشمەرگەکان مل کەچ نەکەن و بەرگری بکەن؟

(بۆ نەیانکرد؟)

نەسرینیش گەلێ بەوردی، وەڵامی یەک بەیەکی پرسیارەکانی دەدایەوە، بەشێوەیەک دەدوا عەلی بابە زادە تێی بگات، گەلێ کەیفی بەنەسرین دەهات، خۆی لەئاستیا وەک قوتابیەکی گوێ ڕایەڵ دەبینی، هەر لەو ماوەیەدا بەهۆی نەسرینەوە فێری خوێنەواری بوو، زیرەکییەکی ئەو تۆی نواند کەم کەس لەو تەمەنەدا پێی دەکرێ، بەچەند مانگێک ئاستی خوێندەوارییەکەی بگەیەنێتە ڕادەییێک، بێ یارمەتی چ خوێنەوارێک نامە بخوێنێتەوە، نامە بنووسێ..هەر کەفێری خوێنەواری بوو قسەییێکی ئەو تۆی کرد، هەر هەموو پێشمەرگەکانی حەپەساند:

شۆڕش وادەبێ..شۆڕش یانی فێرکردنی خڵک و هاندانیان، کەبەرەو چاکە هەنگاو بنێن و لەخراپە دوور کەونەوە، چەنی چەن ساڵە بەناو پێشمەرگە بووم، تەنها چەک بەدەستێکی گێل، هەندێ جار وریا، پێیان ڕادەبواردم، منیش بەوانم ڕادەبوارد، جگەلە هوشەبازی فێری چ شتێکیان نەکردم، درۆیان دەخستە سەر زمانم و منیان دەکردە بریکار، لەبری دەمی ئەوان، کەلیمەکان لەدەمی منەوە دەهاتنە دەر، هانیان دەدام بەهوشەکانی خۆیان-کەمن دەمووت- سەرگەرم دەبوون-بەحیساب سۆزی شۆڕشگێڕیان هەڵدەچوو (کەفی) دەکرد! ئەو سەردەمە من واتێگەیشتبووم، دڵسۆزی بۆ شۆڕش، سەرگەرم کردنی (مەسئولەکانە)بۆیە لەو ڕووەوە بێ قسوور بووم، ئێستایش بەهۆی ئێوەو لەسەرووی هەمووتانەوە نەسرین خان فێری کردم. دڵسۆزی

بۆ شۆڕش لەوەدایە: کەفی بەپەلە هەڵچووی ئەو زەلامانەی لەلەگەنە ئاویکدا مەلە دەکەن، بەفو دامرکێنم نەسرین تێی گەیاندم کەئینسانم.

ئەم قسانەی عەلی بابە زادە هەلێکی چاکێ بوو بۆ مامۆستا سەرکەوت، تاچەند قسەیێکی کادیرانەی لەجێی خۆ بکات:

-کاری کەسانی شۆڕشگێڕ، شۆڕشگێراندنی خەڵکە، ئاگادار کردنەوەو ڕاهێنانیانە، شۆڕش هەرگیز بەچەکێ و تەقەو کوشتن و کوشتن کاری شتێ بەشت ناکات، گەر کەسێکێ خۆی قاڵ نەکات، لەنێو ڕەوشت و ڕەفتاری نوێی خۆیدا نەیانخاتە گەڕ، گەر ئەمە نەکەین، ئەوا لەچاکترین حاڵەتمان دەبینە ئەو کەسانەی کە هەوڵ دەدەین بەخوێنی خۆ و خوێنی دوژمن نەگریسانی دەسەڵاتدار بەنەگریستر بگۆڕینەوە، ئەمەش کاری دوژمنانی جەماوەر ئاسان تر دەکات واتەئیشی بەسوود بۆ دوژمنانی خۆمان دەکەین.

هەر کە عەلی بابە زادە ئەم قسەیەی بیست، هەر ئەوە بوو لەخۆشیا باڵی نەدەگرتەوەو بفڕێ.

*

ژیانی بیست و چوار سەعاتی ڕۆژانەیان، جۆرە یاسایێکی گرتبووە خۆی، هەموویان سەعات شەشی بەیانی دەبا لەخەو هەڵسن، خەفەر نان و چا ئامادە بکات، پاش سەعات دەی بەیانی، کۆ دەبوونەوە، زۆر جار مامۆستا سەرکەوت قسەی دەکرد، هەندێ جاریش نەسرین، قسەکانی مامۆستا سەرکەوت جۆرێ بوو لەتێکەڵ کردنی تەجربە زیندووەکانی

ژیانی میللەت و ئەو تیپۆرە بەسوودانەی کەمیللەتانی دی لەئەنجامی تاقی کردنەوە وەدەستیان هێناوەوپێی سەرفراز بوون. هەرچی نەسرین بوو بایەخی دەدایە تەجرەبە مەزنەکانی میللەتانی دی، قسەی گەورە پیاوانی مێژووی دەکردە بناغە بۆ قسەکانی خۆی. گەلێ جار لەنێوان مامۆستا سەرکەوت و نەسرین دا جۆرە توندوتیژییێکێ ڕووی دەدا و چەند سەعاتێ موناقەشەیان دەکرد، سەرەنجام بەوە دەشکایەوە، جارێ پێویستمان بەزیاتر خۆ پەروەردەکردن هەیە، ئەمەیش مەیسەر نابێ گەر هەوڵ نەدەین کتێبخانەیێکی چکۆڵە دروست نەکەین، بەهەر جۆر بوو لەڕێی شارانەوە چەندین کتێبی بەنرخیان لەنێو نیمچە ژووریکدا کۆکردەوە، هەربەهۆی نەسرینەوە هیامیش کەوتە خولیای خوێندنەوەو خۆ فێرکردن، ئەگەرچی لەژیانی ڕۆژرانەدا، ئەحمەد کەمتر قسەی دەکرد، هەندێ جاریش پوختەی ئەو کتێبانەی دەکردە کوردی، زۆر بەی وەخت دەوری دەکردەوە، یاداشتی ڕۆژانەی دەنووسی..هەرچییەکی کردو کۆشا نەی توانی تاقە دێڕێکێ لەئاستی مەرگی عەلی بابە زادەدا بێ، تۆماری بکات، دۆش داما هەرچەند بیری خۆی گوشی و ئەمسەرو ئەوسەری بەفکری خۆە کرد، بێ سوود بوو، لەنێو لاپەڕەیێکی نوێی یادنامەکەیدا بۆ شاییکی هێشتەوە، حەزی دەکرد لەبری وشە، وێنەی عەلی بابە زادەی تیا بکێشێ.

ئێوارەی ئەو ڕۆژەی عەلی بابە زادەی تیا شەهید بوو ئەحمەد ئۆقرەی بەخۆی نەدەگرت، گەرچی ساڵانی **٧٤-٧٥**دەیان هاوڕێی بەجەرکێ

و و دڵسۆزی شەهید بوون، هی وایان هەبوو، تەنیا باڵ و ڕەشە خێزانێکی بەجێ هێشتبوو، لەگەڵ نەمانیان ماڵ و منداڵیان دەسپاردە ئاوارەیی و هەژاری، هی واشیان هەبوو بێکەس، ڕێی خۆیان دەسپاردە کەسانی مانەندی خۆیان تا بەردەوامی بدەنێ و گیانی خۆیان بەو بەردەوامییە شادکەن، زۆر لەو هاوڕیا یانەی شەهید بوون، هەموو بەلای ئەحمەدەوە خۆشەویست بوون، بەڵام چ کەسێکیان ئەوەندەی شەهید بوونی عەلی بابە زادە کاری لێ نەکردبوو، چونکە ئەوانەی کەپێشوو تر شەهید ببوون هەر بەهەواڵ بیستبووی، ڕووی نەدابوو هاوڕێیەکی خۆی لەسەرەمەرگا ببینێ، ئەمڕۆ عەلی بابە زادەی دەبینی بەبێ دەنگییەوە ئازاری دەچێژت دەچێژێ، کەچی ڕەنگێ و ڕووی ئەوەی نەدەنواند، کەمەرگێ ئەو شتە ترسناکەبێت ئەوە ناهێنێ کەسان لێی بترسن مادامێکی مەرگێ هەر ڕوو بەرووی مرۆ دەبێتەوە. ئەحمەد پێی وابوو چاکتر وایە مرۆ جۆرە مەشقێ لەنێو دڵ و دەروون و مێشکی خۆیدا دروست بکات بۆ ئەوەی بەبەختەوەری یەوە ڕووبەڕووی ئەم دووا تاقی کردنەوەیە بێت و لەزەتی لێ وەرگرێ.

ئەحمەد لەنێو چرچەکانی ڕوخسارە ڕۆژگار دیدەکەی عەلی بابە زادەدا کەچیتر ڕۆژگار ناتوانێ چ زەبرێکی خۆی پێ بنوێنێ شێوەی چەندین جۆرە مەرگی تیا دەبینی: بەخۆی دەگوت ئەڵبەتە منیش دەمرم. بەڵام چ تێشووێکی ئەو تۆم بۆ ئەم دووا تاقی کردنەوەیە پێ نیە، مادامێ مەرگێ ئەو شتەیە دەبێ ڕووبەرووی ببمەوە، دەبێ پێش

وەخت خۆمی بۆ ئامادە بکەم، تەیاربم، بۆ ئەوەی بتوانم کەسایەتی دروست بۆ خۆم هەڵبژێرم، دەبێ هەوڵی وەدەست هێنانی مەرگێ بدەم، هەندەی ژیان شکۆداربێ، مەرگێ بێ خەڵکان لەبەر چاوی بگرن، خۆزیای پێ بخوازن. دیارە تا بەر دیدی خۆم ڕۆشن نەکەم، بەڕوونی شتەکان نەبینم، ناتوانم شێوە خواشتەر خوازەکەی مەرگی خۆم بەڕوونی ببینم، دەبێ بەرچاوی خۆم ڕوون کەم.

*

هیام پاش ئەوەی لەم و لەو هەواڵی فەرەیدونی زانیبوو، ڕۆژ بەڕۆژ لەڕو لاوازترو بێ تاقەت تر دەبوو، گەشیەکەی ڕوخساری خامۆش ببووەوە، ڕەنگی دڵ مردوانی لەش داهێزراوی لێ نیشتبوو، گەرچی ئەحمەد و نەسرین گەلێ هەوڵی ئەوەیان دابوو کەبەهیچ جۆرێ نەهێڵن ئەو دەنگێ و باسەی سەلاح هێنابووی بگاتە گوێی هیام، کەچی خێرەو مەندان هەر بەپەلە ئەم خەبەرەیان دایێ.. گەر نەسرین لەوێدا نەبا، گوێی لەدەردە دڵی نەگرتباو دڵی نەدابایەوە، ئەوا تەحەمولی نەدەکرد، زوو زوویش نەسرین دوبارەی دەکردەوەو پێ دەووت:

-هیام خان نابێ تۆ بەهەموو قسەیێکێ باوەڕ بکەی.

-ڕاست دەکەی بەڵام..

-بەڵامی چی، قسەبکە

-دەڵێم دڵم خەبەری خراپی پێ داوم!

-گریمان بەشێکی ئەو قسانەی کەدەکرێ ڕاست بن، خۆئەمە مانای ئەوە نیە خەتێکی ڕاست و چەپی بەسەردا بێنی و ڕێی بەخۆدا هاتنەو خۆ چاکردنی لێ بگری، پێم وایە فەرەیدوون (ئێستا) لەم وەزعەی دا لەهەموو کاتێ زیاتر پێویستی بەتۆیەو تۆ دەتوانی یارمەتی بدەی..ڕاستە ئەو دوورەو..بەڵام لەڕێی نامەوە دەتوانی یارمەتی بدەی..تۆ دەتوانی دەستی بگری. ڕاستە گلاوە، بەڵام لەبێ تەجروبەییەوە بووە، گەر هەڵسێتەوە یانی تۆ یارمەتیی بدەی هەڵسێتەوە ڕەنگە ئیدی زۆر بەزەحمەت بگلێ.

هیام لەم ڕووەوە چ قسەیێکی نەکرد، یادەکانی خۆی کاوێژ دەکردەوە، هاوڕێیەتی لەگەڵ نەسرین دا هەندە پتەو ببوو، بێ پەروا بەڕاشکاوی باسی هەموو شتە تایبەتیەکانی خۆی بۆ کردبوو تەنانەت باسی دووا شەوی یەکدی بینینیانی بۆ کردبوو، کەچی لەبەینییاندا ڕووی دابوو..

(ئەو شەوە، هەناسە برکێ لەئەندازەبەدەرەکەی هیام و فەرەیدوون ببووە دووکەڵی ئەوجەنگەی کەناخی هەردووکیانی کردبووە مەیدان..جەنگێ بوو، شەرم و حەز لەپۆپەی ناکۆکی بەگژ یەکدیدا دەچوون و دووا توانای خۆیان خستبووە گەڕ، شەرم دەیویست لەکات و شوێنێکی ئاوهادا بەهەموو سەنگی خۆیەوە، لەمەیداندا خۆی بسەلمێنێ تازەبرو زەنگی قورس تر بێو بینا قاقای حەز چاکتر بگرێ و بیتاسێنێ، ئەوا پێناسە دروستەکەی خۆی چاکتر دەخاتە ڕوو شایستە تر دەبێ،

کەهێلانەی جاویدی لەناخدا دروست بکات..حەزیش خۆی بە (ئەسڵ) و خاوەن (حەق) دەزانێ، چ سنووری نەریت و نەتەوەو ئاین و ڕەنگێ، نەیتوانیوە کۆتی بکات و بیجەڕێنێ هەمیشە سەرکێش و یاخی بووە، بەسەربەستی لەنێو گەلێ ناخی بێ گرێدا هاتوو چووی کردووە، گەلێ گرێ کوێرەی ناخی سەرکوێرکراوانی کردووەتەوە..حەز لەگەڵ بووندا هەیەو دەبێ بمێنێ و بجەنگێ، لەسەرکەوتنیا، دەبێتە شەقڵ و مۆرکی ئینسانی بە (ئینسان) دەبەخشێ! لەبەزینیشدا درۆو فرت و فێڵ و وراوو چاڵ و پاشقوول و خیانەت و داوێن پیسی دایدەپۆشێ.

حەز خۆی بە (ئەسڵ) و شەرم بەداگیر کەری نامۆ لەقەڵەم دەدا.

شەرم، تۆوێکی چکۆڵەی نیمچە مردووی ئاین و ڕەوشتی باو نەریتی نەتەوە و گەڕەکێ و شارە، قسەی دایک و باوک، ئاوی دەدا، دەڕوێ...سەرکوێری، ڕەگێ و ڕیشەی پێ دادەکوتێ (جێی) حەز داگیردەکات، سەرئەنجام دەبێتە دەمامکێکی دەست کردی بزەدار لەڕووی حەز لەڕوو دەنرێ.

شەرم، فەرەیدوون و هیامی سارد دەکردەوە، حەزیش دەیبزواندن، گوڕی گەرمتری پێ دەبەخشین، لەو کات و شوێنە هیام و فەرەیدوون لەبەر چاوی یەکدیدا، هەریەکەو ببووە کێوێکی سەختی نهێنی و دنیاییەکی تەلیسماوی، تەنها بەجڵەو شلکردنی حەزیان دەیانتوانی، ئەو کێوەنهێنییەی یەکدی بتوێننەوە..

هیام و فەرەیدوون، بێ ڕێکەوتن، هەر یەکە لەلای خۆیەوە (بێ ئومێدی) بڕیارێکی هەرە سەختی پێ دابوون، بەدەس نیشان کردنی ئەنجامی (هەرچی دەبێ بابێ) خۆیان ئامادە کردبوو. ماوەیەکی زۆر بوو، هەریەکەیان ئەو بڕیارە دەنگ و دەرنەبڕاوەیان لەناخی خۆیاندا تاوتووێ پێدەکردو دەیاننواند، دەیان شەو چ بەخەو چ بەزندە خەو، بڕیارەکەیان وەجێ دەهێنا، لەخەوندا ڕێ بۆ شەرم نەدەماو نەدەبووە بەربەست، حەز بێ سڵ و ترس دەبووە شاسواری مەیدان..کەچی هەر کەڕۆژ دەبووەوە (حەز) نەدەوێرا (لەبەر تیشکی هەتاو خۆ بخاتە ڕوو) ئیدی خۆی لەمەڵاس دەنا، بۆشەبەیخون وەخۆ دەکەوت، چونکە (شەرم) لەڕۆژدا و لەبەر (چاوانی خەڵکدا) دەبووە چەپۆکێکی قورس و حەزی سەر کوێر دەکرد.

هیام و فەرەیدوون، هەر یەکە لەلای خۆیەوە ڕووەو بێ ئومێدییەک دەسەوسان بوون، پێیان وابوو چ کێشەیێک لەدنیادا هەندەی گرفتەکەیان سەخت و قورس نیە، دەبێ پشت ئەستوربن بە خودی خۆیان و بەس، دژ بەهەموو شتێکی دەوروبەر بوەستن و شان بدەنە بەر ئەو گرفتەیان..هەرچی فەرەیدوون بوو بێ ئومێدیە کەی خەستر بوو، دەیویست لەیەک کاتدا بێ باجی قورس بەشێکی ئومێدەکانی جێبەجێ بکات، بێ ئابروو چوون و لادان لەنەریتی باو بەپێی ئوسوڵ شتەکان مەیسەر بکات، سەرەتا خەڵک و خوا بنێرێ بۆ داخوازی هیام بەڵکو (ئێ) دڵی باوکی نەرم کەن، کەچی زۆر چاک دەیزانی ئەمەیان هەرگیز

نابێت، بێ تەڕ بوونیش ماسیی پێ ناگیرێت، بەڵام ئەو جۆرە بیر کردنەوەیە چاک بوو هەندی خۆی دەخەڵەتاندو تەسکینی بەدڵی خۆی دەهێنا. هەرچی هیام بوو دەستی لەو جۆرە ئوسولە شۆردبوو، لێی عەیان بوو ئەوەی فەرەیدوون دەیەوێ (حەقە) بەڵام بەو شێوە یە وەدستهێنانی خەونە، خەونێکی ڕووتی شێتانەیە، پێی وابوو، شێت ئەو کەسەنیە کەشتی نابەجێ بکات. بەڵکو ئەو کەسەیە، لەسەر ڕەسم و دەستوور ونەریتی کۆن دەقی گرتووە، بەنابەجێیان دەزانێ کەچی هیچ ناکاو خاوەنی ئومێدی گەورەیشە!! لەم ڕووەوە هیام ڕێک پێچەوانەی فەرەیدوون بوو، پێی وابوو مرۆ بەم شێوەیە بێ ئەوادەگەنێ و قەوزە دەگرێ، سەرەتا دەبێ ئەو مەنگییەی خۆی بشڵەقێنێ.

هیام چیدی تەحەمولی چاوەڕێ کردنی بێ هودەی نەمابوو، دەیزانی هەرچەند مانگ و ساڵێکی دییە، محمد ئەفەنی باوکی لەبری خۆی بڕیاری بۆ دەدات، پاش سەوداو خاتر و ختور، دەیخاتە باخەڵی یەکێکی خۆپەسەند و مانەندی خۆی..جابەر لەوەی ئەو بڕیارەی بۆ بدەن، هیام خۆی بڕیاری بۆ چارەنووسی خۆی دابووئەویش بەپیرۆز ترین داو، دڵی خۆی و فەرەیدون بەیەکەوە ببەستێ! بەسەرنج کەم تاکورتێ بڕیارەکەی خۆی لەفەرەیدون گەیاندبوو، داوای لەفەرەیدون کردبوو ئازا بێ،(سەرکەوتن هەر بۆ ئازایە) چەند جارێ ئەم قسەیەی دابووە بەرگوێی، ناچار بو داوای لەفەرەیدون کرد، بەهەرجۆرێ بێ درەنگی شەو بچێتە

ماڵیان، فەرەیدون دەترساو دوو دڵ بوو، تاجارێکیان بە حیدەتەوە پێی وت:

-پیاو ئەو پیاوەیە نەترسێ!

ئەو قسەیەی هیام کاری لەدەماری پیاوەتی فەرەیدون کرد بۆ ئەوەی بۆ هیام و بۆخۆیشی بسەلمێنێ کە پیاوەو ناترسێ، پێی بەجەرگی خۆیانا، لەگەڵ هیامدا ڕێکەوت، لەنیوە شەوێکدا هیام دەرگای دەرێی بۆ کردەوە، چووە ژوورێ، هەندە خۆی هاندابوو کەترس لەدەرێی دەرگادا بەجێ بێڵێ کەچی ئەو خۆهاندانە سوودی نەبوو، بەکۆڵێ ترسەوە ئاودیوو بوو، هیام بەچپەوە پێی وت:

-دووام کەوە، ئاگات لێ بێ دەنگت لێوە نەیێت.

وردە وردە لەناردووانەکەوە سەرکەوتن، چوونە سەربان، هیام دەرگای سەربانی بەکلیل داخست-کەپێش وەخت ئامادەی لەئەندازە کردبوو- ئاسمانێکی تەنراو بەهەزاران ئەستێرەی جریوەدار، دەیڕوانییە هیام و فەرەیدون، هەناسە بڕکێی لەڕادەبەدەرەکەیان،تاقەدەنگی ئەو نیوەشەوەبوو، هەرکەهیام لێوی لەلێوی فەرەیدوون نزیکێ کردەوە، لەرزو موچوڕکێکی سەیر هەردووکیانی گرتەوە، کەجەستەیان بەیەکەوە نووسا، تەزوێکی بەتین ڕاپێچی کردن دنیای شەوو بێدەنگی ترسی پێ لەبیر بردنەوە، فەرەیدون تینی دایە بەر خۆی، دەستی چەپی لەکەمەری هیام ئالآند، زیاتر چەسپاندیە خۆی، مەمکە قیت و تورتەکانی هیام خۆیان لەسینگی فەرەیدون گیر کرد، هەستیان دەکرد هەرچی مۆخی نێو

ئێسقانەکانیان هەیە دەتوێتەوە فەرەیدون بەدەستی ڕاستی دووگمەکانی کراسەکەی هیامی داترازاند، جووتێ مەمکی خڕو کێوی سرک، لەبەر ڕۆشناییە کزەکەی ئەو ئەستێرە، بەخشەندانەی ئاسمان، کەوتنەڕوو، یەکدوو گەندە مووی یاخی، بەدەوری گۆپکە یاساوڵ ئاسا قیت ببونەوە، تەنها لێوی بەجورئەت دەتوانێ دەستەمۆیان بکات. فەرەیدون بەئاستەم لێوەکانی لەگۆپکەی مەمکی نزیک کردەوە، هەردووکیان شل و خاو بوونەوە هەر لەسەر گڵی سەربانەکەدا، هیام لەسەر پشت لێی ڕاکشا، هەند نەرم و خاو بوو بووەوە، وەک ئەوەی لەخۆ چووبێ، تادەهات نکەنکەکەی زیاتر دەبوو، فەرەیدون چاکتر هەڵی دەگڵۆفی، هیام وەکو مارێکی بریندار دەتلایەوەو دەنگی لەزەت و وروژێنی لێوە دەهات شەرم لەئاستی حەزە سەر کوێرکراوەکانی فەرەیدون دا بەزی و توایەوە گوڕی دایە بەر خۆی، لەتەنیشتی ڕاکشا، دەمی وشک ببوو، تفی بۆ قووت نەدەدرا، حەزی (تازە)سەرکێشی، پەشۆکاندبووی..هیام دەستی بردە سەرسنگی فەرەیدون، دوگمەکانی کراسەکەی کردەوە، سینگە ڕووتەکەی خۆی چەسپاندە سەر سینگی فەرەیدون، تەزوویێکی ئەو تۆی بەتین بەسەراپای لەشیاندا هاتوو چۆی کرد، هەرچی دەمارو شانەی لەشیان هەبوو دژ بەشەرم وەستان. فەرەیدون دەستی چەپی خستە ژێر سەری هیام، لەشوێنی پێویستدا جێی بۆ خۆی کردەوە، دەستی ڕاستیشی لەسەر شانی گیر کرد و سووکە تەکانێکی دا..نیمچە زیکەیێکی لەززەت بەخشی هیام چەندین بەرابەر لەززەتی دایە فەرەیدون، کەچاوی بڕیە نێو

چاوە بەئاستەم نیشتووەکانی هەندەی دی لەززەتی لەوچاوانە وەرگرت کە (دەیانویست دیمەنی فەرەیدونی هەڵچوو) بەو شێوەیە بپارێزن، هیام بەجۆرێ باوەشی بەفەرەیدوندا کردبوو دەیگوشییە خۆی، وەکێ نەیەوێ هەرگیز لەخۆی جیابێتەوە، زیاتر دەیچەسپانە خۆی، وەکێ ئەوەی لەسەرەتا هەردووکیان کەسێکێ بووبن و دەستی ڕۆژگار جیای کردبنەوەو ئێستا خۆیان (پارچەکانی یەکدیان) دۆزیوەتەوەو دەبێ ببنەوە بەتاقە کەسەکە.

هەرچی ترسی ڕۆژگاری ناهەمواریان هەبوو، هەرچی شەرمی زاڵ و نائومێدی و ڕەش بینیان هەبوو، لەنێو ئەو ساتەوەختەدا بووە هەڵم.

فەرەیدون خۆی کێشایەوە، هەڵسا، هەستی بەکەڵەمێردییێکی ئەوتۆ دەکرد کەهاوتای کەمەو شایستەی ئەوەیە ببێتە باوکی دەیان کوڕو کچ..زیاتر خۆی لاگەورەتر بوو، کاتێ کەچاوی کەوتە چەند دڵۆپە خوێنی گەش، کەزەوی سەربانەکەی سوور کردبوو، بێ مەبەست پەنجەی شایەتمانی لەو چەنە دڵۆپە خوێنە وەردا، پەنجەی بەرز کردەوەو لەچاوانی خۆی نزیکێ کردەوە بەبێدەنگییەوە تێی ڕاما، سووکە بزەییێک نیشتە سەرلێوانی.. بەهەمان پەنجەی خوێناوی وەکێ ئەوەی مناڵێکی گریاو ژێر بکاتەوە، بەلێوی هیامی دا هێنا.هیام هەر ڕاکشابوو، فەرەیدوون خۆی نەوی کردەوە، کەڵەمێردی خۆی لەماچێکی قووڵدا نواندەوە، پاشان سووکە گازێکیلەلێوی هیام گیر کرد، ئازارێکی بەلەزەتی پێ بەخشی-زۆری پێ خۆش بوو کەبەهەردوو دەست، دەستی

هیامی ڕاکێشاو لەزەوی بەرزی کردەوە، دوگمەکانی کراسەکەی بۆ داخست. زەردەخەنە گەشەکەی هەردووکیان گەر ببان بەوشە ئەڵبەتە ئەوەیان دووبارە دەکردەوە (چ دەبێ باببێ).

*

فەرەیدون هەند دڵسۆزی پیرۆزی ئەو یادەی دووا شەوی یەکدی بینینی خۆی و هیام بوو، نەیدەویست لەکات و شوێنی ناشایستەدا بێتەوە بەرچاوی، تالەهەیئەی تەحقیقی کەرکووکێ دا بوو،نەیدەهێشت بەهیچ جۆرێ دیمەنی ئەو شەوەی خۆی و هیام بە مێشکیا گوزەر بکات، پێی وابوو، بێگەردی ئەو دیمەنە، بە ئەسپێ و پیسی (هەیئە) پۆخڵ دەبێ گەر بەئاستەم بیهێنێتە بەرچاوی خۆی، ئەوەندە خۆی هاندابوو کەبەهیچ جۆرێ بیری لێ نەکاتەوە، تەنانەت لەخەونیشدا بەبەرچاویدا گوزەری نەدەکرد، کەبەریش بوو، هەمان ڕای هەبوو، بەرانبەر بەو دیمەنە، ئەمجارە یان نەی دەویست بە پۆخڵی خۆی (دیمەنەکە) پیس بکات بەبەر چاوی ئەو لەش و دڵ و مێشکە لاوازەیدا تێپەڕێ..(دیمەنەکە)لەخۆی خۆشەویست تر بوو، موچورکی پیا دەهات گەر بەئاستەم وشەیێکی ئەو شەوە لەمێشکیدا بزرنگایەتەوە، بەڵام پاش ئەوەی کەرکووکی جێهێشت و بڕیاری خۆ خاوێن کردنەوەی دا..یەکێ بەیەکی قسەکانی بەر لەدووا شەویان لەمێشکیدا ببووە باس و خۆی تاوتووی پێ دەکردن، بەتایبەت هەشت نۆ ڕۆژێ بەر لەدووا شەو بەهیامی وتبوو:

(-ڕەنگە بتوانم باوەڕ بەخۆم بێنم کەمیراتگری دڵی منیت. وەک گەنجینەیێکی ڕۆح لەبەر دوای نەمانیشم حسابی مانی بۆ دەکەیت و دەیپارێزی..دڵنیام ڕێزو شەرمت لەو دڵەم دەکەیتە نوێژ و کڕنۆشی بۆ ببەیت بوێرم بەخۆم بڵێم، دڵم هەیەبێگەردە، گومان داینەخورپاندووە.)

(-دڵنیا بوون و دڵنیانەبوون کارێکە پەیوەستە بەخودی خۆتەوە..حەز دەکەم ئەوە بزانی کەوەفاداری من لەبەر خاتری تۆ نیە، لەبەر خاتری خۆمە، دڵی من دەرگای مزگەوت نیە بۆ خواناس و ڕیابازو وشکە سۆفی لەسەر پشت بێ، دەرگای دڵی خۆم بۆ خودی خۆم کراوەیە، خۆم دەتوانم چ کەسێک لەسەر عەرشیا داینێم هەر خۆشم دەتوانم دەری کەم، جێی کەسانێ نیە بەتۆبزیجێی خۆیانی تیا بکەنەوە، ئەو کەسەی ئێستا لەنێو دڵمدایە لەمێژە جێی شایستەی خۆی کردووەتەوە..پێویستیش ناکا قەوانە کۆنەکان دووبارە بکەیتەوە و بڵێیت: من کوردم و تۆ تورکمان، من هەژارم و تۆ دەوڵەمەند، لەم قسانە بێزارم، نامەوێ چیتر لەم قسانە بژنەوم، حەزیش دەکەم، ئەو شتەی کەبووەتەگرێی سەردڵم، بۆتی باس بکەم، ئەویش ئەوەیە: پێت وانەبێ، لەبەر ئەوەی خۆشت دەوێم، منیش تۆم خۆش دەوێ، نەخێر، گەرهەستیشت بەبونم نەکردبا، تەنانەت گەر ڕقیشت لێم با، ئەوا هەروەکوو ئێستا خۆشم دەویستی..من ناڵێم لەم خۆشەویستییەی خۆم ناگەم و سەری لێدەرناکەم، ناڵێم هێزێکی نادیار پاڵم پێوە دەتێخۆشتم بوێ. نەخێر من دەڵێم قەرزو قۆڵەو کڕین و فرۆشتنت لەگەڵ ناکەم.

هەمیشە پێم وتووی و ئێستایش دووبارەی دەکەمەوەسەربەستبە، منت دەوێ یا نەء، ئەمە کێشەی من نیە، چونکە وەڵامەکەی کەم تا زۆر کارناکاتە سەر ئەم دڵە شێتەی من..داوای هیچ شتێکم لێنەکردووی و داواش ناکەم، نە دەڵێم داخوازیم بکە، نەدەڵێم جێم بێڵە. دەزانم گەربێیتە داخوازیم گاڵتەت پێ دەکەن، حەیای منیش دەبەن، من لەتۆ چاکتر کەسو کاری خۆم دەناسم.

ئەم قسانەی هیامی لەمێشکی فورویدون دا دەزرنگایەوە..بڕیارێکی قورسی پێدا، ئەویش چەند جارێ بۆ خودی خۆی دووبارەی دەکردەوە تا زیاتر لەناخیا بچەسپێ، هەر بۆ خۆی دووبارەی دەکردەوە:

ئەگەر نەمتوانی بێ لەپێناوی هیامدا بژیم،بڕیاربێ دەبێ لەپێناویدا بمرم.

*

هەمان ئەو ڕۆژەی کە تەیارەکان قەسفی بارەگاکانی ئەحمەد و ئەوانی کردبوو، چەند تەیارەیێکی دیش لەبارەگاکانی مەفرەزەکانی دی دابوو. جگەلەسووتاندی هەندێ کەل و پەلی مەفرەزەکان چ زیانێکی ئەو تۆی نەگەیاندبووە پێشمەرگەکان.پاش یەکدوو ڕۆژێ، هێشتا زوربەی پێشمەرگەکان لەپرسەی عەلی بابە زادەدا بوون، لەشارەوە هەواڵێکی خۆشیان پێ گەیشت، ئەویش (محمد ئەفەنی کوژرا، دەوڵەتیش گومانی لەسەلاح ئەمریکییە، چونکە ئەو شەوەی

محمد ئەفەنی کوژراوە سەلاح تا سەعات دەی شەو لەماڵی محمد ئەفەنی دابووە..)

بەپێی ئەو کاغەزەی لەشارەوە نێردرابوو: محمد ئەفەنی لەنیوە شەوێکدا بەچەقۆ لەماڵەکەی خۆیدا کوژراوە، قاویش وابڵاوە کەسەلاح ئەمریکی دەستی لەکوشتنی هەیە. ئەوەی زیاتر ئەم گومانەی لەلای دەوڵەت و خەڵکانی گەڕەکێ چەسپاندووە، ئەوەیە کەئەو چەقۆیەی بۆ کوشتنی محمد ئەفەنی بەکارهێنراوە، هەر بەخوێنەوە لەماڵی سەلاح ئەمریکی دا دۆزراوەتەوە، دەوڵەتیش سەلاحی ناوەتە ژێر ئەشکەنجەیێکی قورسەوە. ئێستا گەڕەکێ لەنیمچە جەژنێکێ دا دەژی .

زۆر کەس خەبەرەکە، لەهەند خۆش بوو، زۆربەی پێشمەرگەکان بەپەلە بوون تابەزوویی بیگەیەننە هیام..هەر کەهیام خەبەرەکەی بیست زۆر بەئاسایی وەری گرت، چ بزەو خۆشیەکی نەنواند، ئەگەرچی حەزی بەنەمان و لەناو چوونی باوکی خۆی دەکرد، کەچی بەگەرمییەوە پێشوازی ئەو خەبەرەی نەکرد، وەکێ پێی ناخۆش بێ کەکەسانی دی لەبری خۆی حەقی ئەم کوردو تورکمان و ئینسانیەتیان لێ کردبێتەوە..لەلاییێکی دیشەوە زۆربەی خەڵکی شار نیگەرانی پێشمەرگەبوون، زوو هەواڵ گەیشتبووە شاران، دەوڵەت بەمەبەستەوە ترش و خوێشی پیا کردبوو: قەسفێکی ئەو تۆ کراون کەسیان دەرنەچووە، زۆربەی خەڵکەکە، وەکێ خۆڵ و دۆیان بەسەرا کرابێ، بێدەنگێ و کاس بوون، چ کەسێکیش هەندەی خەجێ دڵی بەم وەحشیەتیەی ڕژێم خۆش

نەبوو، بێ دەرەبەست بوو کەچەند و کێی بەرکەوتووە، خۆی وەتەنی: هەرهەمویان کوڕی منن و (شەهیدی زیندوون) قەد غەمی ئەوەی نەبوو..خەمی سەرەکی خەجێ ئەوە بوو: گەر ڕژێم ڕەفتار وەحشی و نهێن گرانە ڕەسەنەکەی خۆی نەنوێنێ ئەوا خەڵکانێکی زۆری ساویلکە فریوی بێدەنگییەکەی دەخۆن، چەواشە دەبن، بەخواشتە رخوازیەوە ڕوو لەچەقۆی نادیار دەکەن. خەجێ غەمی ئەوەی بوو حکومەت ئەمجارە بەهەنگوینی ژەهراوی بێتە دەست. بەڵام هەرکەبیستی بەچەندین تەیارەی مۆدێرنی جەنگی کەوتووەتەگیانی پێشمەرگەو جەماوەری بێ دیفاع، گەلێ گەلێ کەیفخۆش بوو قسەکانی ڕێکەوتی وەبیر هاتەوە، کەبەخەجێی وتبوو:

-ڕۆکێت و بۆمبا ئەلف و بێی دەرسێکی ئاگرینن، قوتابیانی دەرچووی ئەو وانەیە، هەوێنی سەربەستین، ئەوەی بەو ئەلف و بێیە فێری سەربەستی خوازی بووبێ، ئەڵبەتە دەبێتە ئەو کەسەی سنوورو چوارچێوەی (سەربەستی سەرزارەکی) دەشکێنێ و ڕوو لەو سەربەستییە دەکات کەتاچاو بڕدەکات و خەیاڵ مەودای هەیە، بەرەو پیری دەچێ

خەجێ حەزی بەوەش دەکرد ڕژێم لەشاراندا، چ ڕوویەکی خۆش بەکوردان نەدات، تەنانەت گەر لەسەر (قەڵافەتیش) بووبێیهانەو حەپسیشیان بکات. دەیزانی بەندیخانە، ئەو ئەزمونگا مەزنەیە کە ڕووکەشی تیا دەڕزێ و کاکڵە دەردەکەوێ جا چ لەوە چاکتر دوژمن بریکاری شۆڕشگێڕانی ڕاستەقینەبێ، تویکڵ داماڵێو کاکڵە وەدەرخات؟

دیاریشە نەبوونی دوژمنی وەحشی و خوێن ڕێژ، نەبوونی شۆڕشگێڕە، واتە دوژمن و دارودەستە داپڵۆسێنەرەکەی کارگەیەو شۆڕشگێڕان دروست دەکات، بوودەڵەوپف بەخۆداکردوو ئاشکرا دەکات، سەرکوێرکراوی مەنکێ دەتەقێنێتەوە، فرسەت دەداتە پیاوانی کەڵ خۆ بسەلمێنن و جێ بۆ خۆ بکەنەوە. کاژی ترس لەبەر پیاوانی مەرد دادەماڵێ، کاژی ترسیش بەبەر پیاوانی چاوخەڵەتێن دادەبڕێ..خەجێ بەدەنگی بەرز بەخۆی دەووت: تادوژمن دڕندە تر بێت، ئەوا بستە خاکی گۆڕی شۆڕشگێڕان دەبێتە پیرۆزترین جێی نیشتمان.